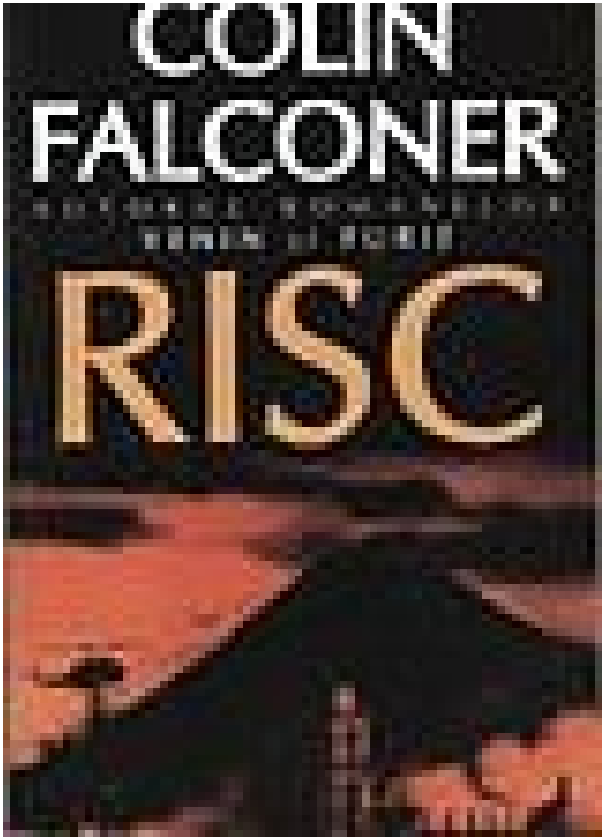

COLIN
FALCONER
RISC

Colin Falconer

RISC

(Dangerous)

pentru prietenie
pentru Arnie
şi pentru Orsom Forsom: Bakes, The Duck,
Pelican şi Thommo.
de la Orthor

1996

MULŢUMIRI

Aş vrea să-mi exprim recunoştinţa faţă de fotograful australian Tony Ashby, care şi-a petrecut ultimii zece ani în locuri ca Beirut, Belfast, Croaţia şi Sarajevo, imortalizând imagini uluitoare riscându-şi viaţa. Îi mulţumesc pentru că mi-a acordat o parte din timpul lui, descriindu-mi experienţele prin care a trecut. Sper că într-o zi, curajul şi munca sa se vor bucura de recunoaşterea pe care o merită.

Am studiat de asemenea însemnările personale ale altor corespondenţi de război, pentru a înţelege caracterele şi motivaţiile bărbaţilor şi femeilor implicaţi în luptele respective.

În orice caz, acest roman nu are nici o legătură cu personajele sau întâmplările redate de vreun corespondent de război, viu sau mort.

Aş dori de asemenea să mulţumesc editorului meu, George Lucas din Londra, care m-a încurajat în permanenţă şi lui Tim Cunrow din Sydney, care este nu numai agentul literar, ci şi prietenul meu.

Şi soţiei mele, Helen, care-mi îndură toanele, mă inspiră şi este alături de mine.

Jajce, Bosnia-Herţegovina
octombrie 1992

În momentul acela, am ştiut că o să murim.

Nu-mi era frică. Cred că suferisem prea mult, atâta timp. Mă temeam de altă suferinţă şi-mi venea să urlu. Trecuserăm prin atâtea şi iată că, în sfârşit, moartea îşi arăta colţii. De data aceasta nu mai exista scăpare.

Erau patru, cu caschete măslinii din lână, păr lung şi barbă. Cetnici, mai mult ca sigur. Aveau pistoale-mitralieră Kalaşnikov şi cuţite Bowie la curea. Unul din ei îşi pusese pe

spate un RPG[1]. Aerul era atât de rece şi liniştit încât îi auzeai cum trag piedica pistoalelor chiar de la o sută de metri.

Îmi amintesc că mă gândeam doar la peştişorul acela de aur din punguţa de plastic. Ce ciudat lucra mintea mea. Îmi părea rău pentru peştele acela prost la fel ca pentru noi toţi, de fapt.

Îmi amintesc că cineva fâlfâia un steag în aer şi striga ceva în sârbo-croată, dar ştiam că n-o să ne ajute la nimic. Nu suportam să mă uit la Ryan. Era prima oară când îl vedeam speriat. Bineînţeles, nu la fel ca alţii. Părea cât se poate de calm, dar ochii lui erau morţi. Nu-l văzusem niciodată pe Ryan fără sclipirea aceea visătoare... pasională zugrăvită pe faţa lui când eram în primejdie. Savura întotdeauna situaţiile limită. Probabil că atunci îşi făcea griji numai pentru el.

Ryan striga ceva, nu ştiu ce anume, apoi îmi amintesc doar că frunzele maronii au început să pălească şi am simţit o durere în şold. Am încercat să ţip, dar nu-mi recăpătam răsuflarea. Maşina înainta poticnindu-se în jos şi ori de câte ori se opintea, o durere ascuţită, agonizantă îmi sfredelea corpul. Voiam să sar, dar nu puteam să mă mişc.

Pe urmă am simţit cum alunec. Când am atins pământul, durerea devenise insuportabilă. Nu ştiam ce să fac. Nu vedeam decât o lumină albă, orbitoare şi îmi înţepenise tot corpul. Nu puteam să respir. Mi se pare că am zăcut aşa ore-n şir, deşi poate că n-au fost decât câteva minute. Când durerea a trecut, nu mi-a mai păsat de moarte. Nu voiam decât să scap de agonie şi să dorm acolo peste muşchiul şi frunzele reci.

Auzeam cetnicii strigându-se unii pe alţii pe potecă, scârţâind cu cizmele lor pe pământul îngheţat. Mi se părea că erau doar la câţiva metri depărtare. Pe urmă am auzit răpăitul armelor şi cineva a ţipat. Îmi amintesc că am încercat să strig ceva, o înjurătură, probabil.

În rest nu mai ştiu nimic. Probabil că am leşinat. N-am aflat ce s-a întâmplat cu adevărat decât mult mai târziu.

Arsenalul Regimentului al Şaptelea, Park Avenue, New York
30 aprilie 1995

[1] Aruncător de proiectile (n.t.).

— Nu ai dat importanţa cuvenită poveştii, zise Dave Crosby. Este ca şi când ai răsfoi un roman şi ai citi doar ultima pagină.

— Doamna mă întreba de Ryan, atâta tot, protestă Webb. Încercam să-i răspund la întrebare. Sunt sigur că n-ar vrea să afle toate amănuntele sordide.

— Sunt ziaristă, interveni Wendy Doyle. Poveştile sordide sunt singurele care mă interesează.

Crosby îi făcu semn unui chelner în haină neagră, care se fâţâia printre mese să-i mai aducă un whisky.

— Păcat că nu este aici astă-seară.

— Nu ştiu de ce sunteţi atât de posomorâţi, spuse Doyle, cu accentul ei strident de Belfast. Mie ar trebui să-mi fie dor de el, nu vouă. Sunt singura de aici care m-am culcat cu el.

Webb îşi sprijini mâinile de masă:

— De fapt, cred că ar trebui să vă spun ceva, tuturor.

Vorbele lui risipiră tensiunea. Ceilalţi zâmbiră stânjeniţi. Erau prea multe fantome la acest banchet, care sărbătorea cea de-a douăzecea aniversare a foştilor corespondenţi de război din Vietnam. Şaizeci şi opt de scaune goale, câte unul pentru fiecare din cei care nu se întorseseră din acea ţară cumplită şi fierbinte. Pe faţa de masă, se înşirau cărţi de vizită, cu litere aurite, în onoarea lor: Flynn, Burrows, Cantwell, Fall şi ceilalţi.

Trecuseră douăzeci de ani de când tancul 843 năvălise pe porţile Palatului Doc Lap. Acum se adunaseră pentru ultima oară în holul vechiului fort britanic în stil Tudor. Cei de la marină păzeau uşile. Era o atmosferă potrivită pentru noaptea lor de amintiri. Argintul şi cristalul sclipeau sub candelabrele uriaşe. Vechea Glorie strălucea peste tot. Oricine n-a fost acolo merită să fie iertat dacă crede că noi suntem cei care am câştigat, se gândi Webb.

Invitaţii nu erau doar din Statele Unite, ci şi din Marea Britanie, Franţa, Germania, Australia, Japonia; adică toţi cei care beneficiaseră de acreditare MACV. Îmbătrâniseră acum, se lăţiseră în talie, erau îmbrăcaţi în costume; în afară de câteva suflete rebele ca Crosby, care apăruse în vechea sa uniformă de camuflaj. Mâncaseră somon afumat şi pui, ascultând discursurile ţinute în cinstea lor cu un amestec de ironie şi mândrie tristă.

Acum stăteau toţi trei la masă, printre sticle şi pahare, depănându-şi regretele şi victoriile prăfuite, ca nişte foşti jucători de fotbal. Webb, singurul britanic din grup, înalt, grizonat, un

nonconformist, în cămaşă kaki şi blugi. Crosby, vechi fotograf de război, la fel de activ ca în tinereţe, cu părul încărunţit strâns într-o coadă de cal atârnându-i pe spate; şi Lee Cochrane, cel mai tânăr veteran din Casa Groazei, acum corespondent de ştiri pentru unul din posturile de televiziune. Semăna mai mult cu un avocat în costumul său impecabil. Singurul semn al trecutului era insigna VVA prinsă la rever.

Wendy Doyle era la grădiniţă, când ei îşi începuseră cariera. Fusese invitată să ţină o cuvântare. Lui Webb i se păruse o alegere inspirată. Îl urmase pe Crosby pe podium şi vorbise despre rolul corespondenţilor de război în 1995, arătând că cei din generaţia Vietnam fuseseră primii şi ultimii ziarişti cărora li se permisese să-şi bage nasul peste tot. Reprezentau într-adevăr un grup select. Doyle îşi câştigase un renume bine-meritat după reportajele ei din Somalia şi Bosnia iar cuvintele ei îi animaseră – nu se mai simţeau ca nişte relicve ale unui trecut inutil.

— Unde este acea vestită sticlă de Bushmills? îl întrebă Doyle pe Webb.

Bărbatul băgă mâna sub masă şi scoase o sacoşă maro de hârtie.

— Ryan mi-a dat-o înainte să plece în Bosnia. Am păstrat-o pentru o ocazie potrivită.

— Probabil că este ceai, zise Cochrane. Ryan n-a dat de băut în viaţa lui.

— Uită-te la dop, îl sfătui Crosby. S-ar putea să fie urină.

— Urină rece de trei ani, spuse Cochrane.

Webb chemă chelnerul şi ceru cinci pahare. Scoase dopul şi mirosi prudent conţinutul.

— Miroase bine, zise el.

— Ce este eticheta aceea lipită pe spate? întrebă Crosby.

— Ceva scris de Ryan, spuse Webb.

Îi dădu sticla lui Crosby, care citi, clătină din cap şi i-o dădu mai departe lui Cochrane, fără să comenteze.

— Isuse! exclamă el.

Chelnerul sosi cu paharele şi Webb turnă două măsuri în fiecare. Le ridicară, aşteptând-o pe Doyle să guste mai întâi.

— A înghiţit lichidul, remarcă Cochrane. Deci nu poate fi prea rău.

— Pentru o urină rece, zise ea, merge!

— La fel ca el, spuse Crosby. Cum se numea povestea aceea a lui Oscar Wilde? Portretul lui Dorian Gray Undeva, pe aici, trebuie să fie o pictură în ulei a ticălosului. Este chel, zbârcit,

cu o burtă mare, plină de bere şi tuse de fumător înrăit.

— Să revenim la povestea noastră, propuse Doyle.

— Şi de data aceasta, ia-o de la început, spuse Crosby.

Webb clătină din cap.

— Începutul, spuse el. Începutul a fost când l-am văzut prima oară în primejdie de moarte. S-a întâmplat la trei minute după ce l-am cunoscut, pe stradă, lângă apartamentul său din Saigon.

I

Saigon, decembrie 1969

„Am aranjat primirea corespondenţilor de război pe câmpul de luptă... şi le-am sugerat să se îmbrace în uniforme albe, pentru a indica puritatea caracterului lor.”

precizare atribuită generalului taberei unioniste,
Irvin McDowell, în timpul Războiului Civil American.

1

Mirosea a benzină, fructe putrede şi tăiţei; avioane de război camuflate şi rachete se odihneau la sol; tehnicieni în cămăşi fără mânecă mişunau în carlingă; un Phantom F-4 îşi luă zborul şuierând ameninţător. Căldura era ca o lovi-tură fizică; îţi tăia respiraţia.

Şi numai cu o zi înainte fusese în Surrey, unde era rece şi înnorat.

O'Leary era la aeroport, să-l întâmpine. Webb îl cunoştea din şcoală. În timp ce el îşi făcea ucenicia la un ziar neînsemnat din Surrey, O'Leary primise o bursă la Oxford şi apoi fusese angajat de agenţia Reuters, la Londra. Când aflase că devenise corespondent de presă la Saigon, lui Webb îi venise ideea să-şi încerce norocul. Îi scrisese, cerându-i ajutor şi, spre mirarea – şi groaza lui – O'Leary îi răspunsese că ar putea să-i găsească un adăpost şi ceva de lucru, dacă reuşea să ajungă la Saigon.

Intrară în oraş într-un Mini Moke gălbui, de culoarea rahatului de copil, trecând pe lângă vile franceze părăginite, cu obloane verzi, baricade din saci de nisip, panouri cu fete

orientale bând Coca-Cola, canale negre ca smoala, bananieri. Străzile erau aglomerate cu Honde, biciclete, maşini vechi, taxiuri Renault micuţe, prinse cu sârme. Grupuri de vizitii care trăgeau siclo se adunau la colţurile străzilor; veterani de război cu membre ciuntite se târau pe trotuar ca nişte crabi printre mormanele de gunoi în descompunere.

Se uita pe fereastră, gândindu-se la viaţa lui. La douăzeci şi doi de ani, îşi cheltuise aproape toţi banii pe care-i câştigase de când muncea pe un bilet de avion la Saigon. Acum nu mai avea nimic, nici locuinţă, nici servici, doar patruzeci şi patru de lire sterline. Nu ştia aproape nimic despre Vietnam, decât că era locul unde se desfăşura unul din cele mai lungi războaie din istorie.

— Te invidiez, spuse O'Leary.

— Pe mine?

— Savurează momentul.

Webb clătină din cap.

— De ce?

— Pentru că acum o să înţelegi mai mult Vietnamul decât altădată.

Fusese poreclită Hiltonul Haşişului.

Era o vilă franceză veche, cu ziduri coşcovite, obloane verzi şi acoperiş cu ţigle roşii. Era la două minute de ambasada SUA şi la cinci cu siclo de centrul oraşului. Uşa în faţă dădea în stradă, unde domnea un adevărat vacarm: motociclete, camioane de armată, magazine, copii care se jucau în şanţurile de canalizare.

— O să stai aici, îi spuse O'Leary. Săptămâna trecută s-a eliberat o cameră.

— Ce noroc, remarcase Webb.

— Poate pentru tine, nu pentru tipul care a ocupat-o până acum. Lucra pentru Post şi New York Times.

— Lucra?

— Două gloanţe în piept. L-am trimis în Statele Unite. Sper să ai mai mult noroc decât el.

— Acolo!

— Unde?

— Acolo!

— Unde?

— Atenţie!

— Unde?

— Acolo!

— Unde?

Când intrară, litania se opri şi ocupanţii camerei izbucniră în râsete isterice. O'Leary se uită la Webb şi ridică din umeri.

Casă de nebuni, se gândi Webb.

Simţi mirosul dulceag al drogului. Jimmy Hendrix cânta: „Până la turnul de pază”. Pe pereţi erau afişe cu Lenny Bruce, Hendrix, un poster Playboy cu faţa înnegrită a unei vietnameze moarte. În colţ văzu o măsuţă cu un Buddha de bronz şi tămâie aprinsă; o lampă atârna din tavan. O maimuţă se masturba pe bibliotecă, lângă un cartuş gol de artilerie folosit pe post de scrumieră.

Doi bărbaţi stăteau pe scaune de trestie, la fereastră şi trăgeau pe rând dintr-o pipă cu opiu, din bambus. Altul se târa pe podeaua de gresie ca o tablă de şah, ca şi când ar fi fost verticală, folosindu-se de dalele negre ca de nişte mânere.

— Bine aţi venit la Hiltonul Haşişului.

Unul din fumători întinse o mână mare, maronie, cu fire aurii. Avea păr blond, rar şi o mustaţă lungă, răsucită în jos.

— Dave Crosby, de la AP[2], zise el. Încântat de cunoştinţă. El este Mike Prescott de la UPI[3]. Tânărul care încearcă să escaladeze podeaua pe versantul estic este Lee Cochrane. La Times.

Arătă spre maimuţă.

— Tipul de pe bibliotecă este reporter la NBC[4]. Te-aş sfătui totuşi să nu dai mâna cu el.

— Hugh Webb.

— Pentru cine lucrezi, Hugh?

Webb ridică din umeri, încercând să-şi exprime hotărârea pe care o luase de curând.

— În fond de ce nu. Poate să participe oricine la acest război. Bun venit în însoritul Saigon.

O'Leary trase două scaune din răchită şi se aşezară. Crosby îi dădu pipa lui Webb.

---

[2] Associated Press – agenţie de presă (n.t.).

[3] United Press International – agenţie de presă (n.t.).

[4] National Broadcasting Company – Reţeaua de televiziune americană

— Trage şi tu puţin.

Apoi, când văzu că ezită, îi spuse:

— Ar fi mai bine să te obişnuieşti, puştiule. N-o să supravieţuieşti la Nam fără opiu.

În timp ce Webb trăgea prudent din pipă, Prescott adăugă.

— Această doză de opiu este în onoarea lui Billy Joc Zâne, fotograf, născut în Charlestown, Carolina, decedat la Hiltonul Haşişului din Saigon. Dumnezeu şi revista Life să-l binecuvânteze pe el şi rana lui din piept.

— Amin, spuse Crosby.

— Îţi dai seama că te afli într-o zonă de război, Hugh? zise Prescott.

— O zonă de război? zise Crosby, prefăcându-se mirat. Nu ştiam de ce trag toţi în mine.

— N-ai ştiut? îl întrebă Prescott, intrând în joc.

— Nu, să fiu al naibii. Credeam că nu mă plac. Acum m-am liniştit. Mulţumesc, Prescott.

Webb îi privea uluit. Tipii aceştia sunt eroii mei, se gândea el. Am văzut fotografiile lui Prescott în ziarele englezeşti, am citit reportajele lui Crosby de pe Dealul 875, Khe Sanh şi Con Thien. De-abia am coborât din avion de o jumătate de oră şi iată-mă în aceeaşi cameră cu ei.

Dar, Dumnezeule, sunt nişte idioţi.

Lee Cochrane încremenise pe podea, urlând că nu mai putea coborî. Maimuţa se masturbase lăsând un lichid dubios în scrumieră.

— Nu pot să stau aici, se gândi Webb, gata să intre în panică.

— Chiria este cincizeci de mii de piaştri pe lună, împărţită în şase, spunea Crosby.

— În şase? se miră Webb.

— Mai este un membru al bandei noastre pe care nu l-ai cunoscut, Sean Ryan. Un supus britanic din coloniile voastre.

— Ţine minte trei lucruri în privinţa lui Ryan, îl sfătui Prescott. În primul rând, dacă vrei să trăieşti, nu-l însoţi niciodată. Îşi doreşte să moară. În al doilea rând, dacă vrea să facă un pariu cu tine, acceptă. Pariază ca un nebun şi pierde întotdeauna. Şi, în al treilea rând, dacă ai vreo prietenă, nu i-o prezenta. În preajma lui, femeile se topesc ca îngheţata pe un tanc fierbinte.

— Există o singură femeie în Saigon la care n-a avut succes, spuse Crosby, dar iat-o.

Se uitară pe fereastră în acelaşi timp. Trecu o siclo cu o călugăriţă.

Şi, exact în clipa aceea intră Sean Ryan.

— Care femeie? zise el.

Webb îşi ridică privirile şi i se păru că-l recunoaşte pe bărbatul din prag. Ronnie Ryan, tatăl lui Sean fusese o figură legendară, comică într-un fel; eroul a nenumărate filme proaste hollywoodiene, eroul pirat care salva întotdeauna o fată. Băiatul sărac care se îmbogăţea atât de mult încât uita de unde plecase.

Ryan îi semăna; avea păr negru, lung până la umeri, mustaţă întunecată şi dinţi albi frumoşi. Ochii lui albaştri ca gheaţa te sfredeleau până în adâncul sufletului. Purta cămaşa deschisă pe pieptul păros, cu mărgele hippy.

Dar Sean Ryan nu era un tip blând. Avea peste un metru optzeci înălţime şi statura lui solidă era exagerată de hainele sale în culori ţipătoare: o cămaşă hawaiană, portocaliu cu verde şi pantaloni mov.

Alergă la fereastră exact când siclo dispăru după un camion ARVN, care scuipa fum negru pe ţeava de eşapament.

— Ca să vezi, zise el.

— Dacă o dai gata, îi spuse Prescott, ai trei sute de dolari de la mine.

— Dar este călugăriţă, protestă Ryan.

— Exact. Şi nu vezi banii decât dacă-mi oferi dovezi clare.

Ryan ezită.

— Îmi dai o sută de dolari dacă o sărut.

— Trebuie să văd, îi atrase atenţia Prescott.

— S-a făcut, spuse Ryan şi ţâşni pe uşă, sărind peste Cochrane care rămăsese întins pe jos, zbierând să-l salveze cineva.

Crosby îi făcu semn cu ochiul lui Webb.

— Ce-ai zice să facem şi noi un mic pariu? Pe zece dolari că reuşeşte.

Un zid de trafic, taxiuri Peugeot vechi, albastre şi albe, motociclete Honda înnegreau acrul. Ryan făcu semn unui conducător de siclo care tăie nepăsător calea unui jeep ARVN.

Ryan auzi râsete din balconul de deasupra lui.

— Urmăreşte siclo acela, strigă Prescott.

— Nu-i băga în seamă! îi spuse Ryan şoferului. Pedalează într-acolo.

Făcu semn spre şosea.

— Di, di mau!

Şoferul, pe care-l chema Dinh, intră în trafic. Ryan auzi un scrâşnet de frâne şi hârâitul furios al unui claxon. Tresări, dar nu întoarse capul. Nu avea nici un plan. Ce pretext ar putea invoca s-o convingă pe fată să se întoarcă la Hiltonul Haşişului cu el? Ce-ar fi să spună că le lăsase cineva un copil la uşă? Oare ar veni cu el? Ar întreba dacă nu ştia un orfelinat. Ar fi suspicioasă, bineînţeles; dar cunoştea prea bine catolicii. Nu l-ar refuza. Când se vor întoarce la vilă, o să-i facă semn lui Prescott, să fie sigur că se uită, o s-o sărute repede pe obraz şi o să-şi ia banii. Şi uite aşa va înscrie un alt episod glorios în legenda lui Sean Ryan.

Dar, mai întâi, trebuia s-o ajungă.

Zări un anteriu alb când siclo dădu colţul pe Hai Ba Trung. În faţa lor erau înşirate camioane şi taxiuri pe o sută de metri.

Ryan se întoarse pe scaun.

— Di mau! repetă el.

Dinh dădu din cap, zâmbind. Nu înţelegea ce vorbea. Alt american nebun.

Erau blocaţi în trafic. Partea stângă a şoselei era liberă însă. Traficul din sens invers fusese oprit de mâna ridicată a unui poliţist.

Ryan se dădu jos.

— Dă-te la o parte! strigă el.

Apoi îl trase pe Dinh de pe scaun şi-l împinse, pe bancheta din spate.

— Conduc eu! Hai, urcă-te!

Dinh chicoti, mirat şi stânjenit în acelaşi timp de această situaţie care răsturnase ordinea firească a lucrurilor, dar era imposibil să ghiceşti ce îi trecea prin cap unui american. Spera totuşi că o să-i plătească. Chiar în momentul acela, americanul îi îndesă un pumn de bancnote în buzunar şi se urcă pe bicicletă. Dinh se aşează pe banchetă să-şi numere banii. Ryan o luă pe sens invers, gonind spre intersecţie. Era perfect conştient că vietnamezii şi americanii se opriseră pe trotuar să-l privească.

Un zid compact de maşini şi taxiuri se îndreptau spre el, în mare viteză, scuipând fum negru prin ţevile de eşapament.

Isuse Cristoase.

Dinh zbiera.

— Ţin-te bine! îi strigă Ryan.

Mai erau câţiva metri până în intersecţie. Un camion verde ARVN se îndrepta direct spre ei. Ryan pedala din răsputeri.

N-o să reuşească.

Sicloul nu avea ghidon; o bară placată cu crom ajuta la schimbarea direcţiei. Ryan o luase spre stânga. Vehicolul sări peste bordură şi se poticni. Dinh hotărî că era timpul să intervină. Când sări, Ryan pierdu complet controlul şi sicloul se ciocni de un pom.

Ryan se trezi întins pe spate, cu faţa spre cer.

Se adunaseră o mulţime de oameni. Amah în tunici negre; alţi şoferi de siclo, soldaţi americani cu şepci Coca-Cola; Dinh striga la Ryan în vietnameză, făcând semn spre vehicolul lui, care zăcea acum cu o roată îndoită. Doi Şoareci Albi – poliţia militară vietnameză – se îndreptau spre ei.

— Uite ce mi-a făcut maimuţoiul ăsta tâmpit! zbieră Dinh. Era unicul meu mijloc de trai.

Ryan se ridică în picioare. Sângera. Nu era prima oară în această ţară frământată. Băgă mâna în buzunarul cămăşii şi scoase un teanc de bancnote.

— De ce l-ai lăsat pe Khi dot – maimuţa mare – să-ţi conducă sicloul? îl întrebă cineva din mulţime. Este vina ta.

Ryan întrerupse trăncăneala vietnamezilor, întinzându-i banii lui Dinh.

— Ia-i. Sunt de ajuns? Ai cu ce să-ţi repari sicloul?

Erau mai mult decât suficienţi, dar se prefăcu îmbufnat.

Ryan îi băgă încă un teanc în buzunar.

— Îţi ajunge şi pentru un televizor nou, îi strigă o bătrână amah.

Ryan se uită la mulţimea care se înghesuia în jurul lor. Ţipau cu toţii, sub nasul poliţiştilor.

— Na, ia-i pe toţi, zise el, aruncându-i tot ce mai avea lui Dinh.

Apoi se îndepărtă.

Femeile, uneori îţi creau prea multă bătaie de cap.

— Nu-i de mirare că nu reuşesc să-i înfrângă pe Viet Cong, zise Dinh mulţumit. Nu sunt în stare nici măcar să conducă un siclo!

Crosby îşi ridică privirile.

— Isuse. Ce-i cu tine?

— Eşti plin de sânge, spuse Prescott.

Ryan păşi spre Cochrane şi se uită în oglinda de bărbierit

de lângă pat. Îşi julise fruntea şi i se închegase sângele pe faţă. Hainele lui arătau oribil. Cămaşa hawaiană avea încă o nuanţă interesantă. Rolexul se crăpase şi braţul drept era brăzdat de julituri.

— Cine te-a lovit? îl întrebă O'Leary.

— Soţul ei era acasă, zise Ryan.

Se întoarse, observându-l pe Webb pentru prima oară şi-l bătu pe umăr.

— Sean Ryan, îi spuse el.

— Hugh Webb.

— Eşti prospătură. Bine ai venit la Saigon, amice, ţara războaielor, a târfelor şi a magazinelor PX.

— Te simţi bine? îl întrebă el.

— Da, însă ar trebui să fie o lecţie pentru tine, amice. Nu te încurca niciodată cu o mireasă a lui Cristos.

2

Mini Moke aparţinea lui Crosby. Avea cinci găuri de gloanţe de acum doi ani. Ryan dispunea de maşină când Crosby era plecat, iar el folosea apartamentul cu aer condiţionat al lui Ryan în aceleaşi condiţii.

Ryan o luă pe Tran Hung Dao, afundându-se în mahalaua Cholonului. Aici se simţea mirosul caracteristic Asiei: fructe coapte, tămâie, canalizare şi motorină. Frână să ocolească o raţă urmărită de o bătrână. Un grup de eleve în *ao dai* din mătase albă îl văzură şi izbucniră în râs.

Coti pe o alee îngustă şi opri în faţa unui zid înalt cu sârmă ghimpată deasupra. Luă două cutii mari de carton de pe bancheta din spate şi se îndreptă spre uşa putrezită din mahon. Când ajunse, bătu de trei ori cu pumnul.

Tânăra care îi deschise era euroasiatică, îmbrăcată în haine albe. În picioare purta sandale maro din piele, nişte mătănii îi atârnau la talie şi o cruce de aur se legăna între sânii ei. Părul lung, negru încadra o faţă ovală de o frumuseţe deosebită. Avea obraji proeminenţi, ochi căprui şi reprezenta o superbă combinaţie a vestului cu estul.

Ryan se zgâi la ea. Era călugăriţa din siclo; nu încăpea nici o îndoială.

— *Oui, monsieur*! zise ea în franceză.

Nu se aşteptase la aşa ceva. Îi bătea inima să-i sară din piept. Unde era Soeur Maria, bătrâna vietnameză care răspundea de obicei la uşă?

— Am adus nişte cadouri pentru copii, spuse Ryan.

Se dădu la o parte.

— *Entrez*. Vă rog... să mă scuzaţi. Nu vorbesc prea bine englezeşte.

— În orice caz te descurci mai bine decât mine în franceză, zise el.

O urmă într-o curte mică, fascinat de trupul ei mlădios care se profila sub *ao dai*. Statuia Fecioarei îl privea mustrător dintr-o nişă săpată în zidul orfelinatului. Auzi acordurile unui pian şi nişte voci de copii asiatici, care cântau „Bunul rege Wenceslas”.

Zăpada se aşterne peste tot...

Îl conduse într-un livingroom. Era întunecos, răcoros şi mirosea a mucegai. Un ventilator rupt se învârtea în tavan. Pereţii erau din ipsos iar podeaua din plăci de teracotă, pătate de mucegai.

Puse cutiile pe o măsuţă de mahon.

— Te rog, îi spuse ea, făcând semn spre fotoliile din răchită.

Ryan se aşeză, dar ea rămase în picioare.

— Mă numesc Sean.

— Ştiu. Mi-a spus Stareţa. Eu sunt Soeur Odile.

Se lăsă o linişte stânjenitoare. Hainele ei miroseau a tămâie şi respiraţia a mentă. Îşi dădu seama că îl aştepta să deschidă cutiile. Ryan scoase cuţitul elveţian de la brâu şi tăie repede sfoara. Odile se apropie să vadă: lapte Carnation, pastă de dinţi Colgate, fructe conservate, un pachet de ţigări cu filtru Park Lane.

— Pentru Stareţă, îi explică el.

Părea şocată.

— Toţi avem viciile noastre. După cum spunea şi episcopul...

Se întrerupse.

Se pare că Soeur Odile nu-l asculta. Îi dădu înapoi ţigările şi deschise al doilea pachet.

— Sunt medicamente. Le-am furat de la spitalul din Long Binh.

— Le-ai furat?

— Adică le-am împrumutat.

— Furtul este un păcat.

— Depinde cum o iei. Americanii au destule, în schimb aceşti copii se zbat în lipsuri.

Luă o conservă de porc.

— Şi pe asta ai furat-o?

— Nu, am cumpărat-o cu bani, de la PX. Îl privea serioasă.

— Soeur Marie mi-a povestit câte faci pentru copiii de aici. Spune că vii în fiecare lună. Ai suflet bun.

Ryan se ridică stânjenit. Parcă ar fi auzit un înger lăudându-l.

— Da, bun de împuşcat.

Dracu' să-l ia pe Prescott şi cei trei sute de dolari ai lui. Nici măcar Sean Ryan nu putea seduce o călugăriţă.

— Vrei nişte ceai?

Ridică din umeri.

— M-da. N-ar strica.

Îi zâmbi pentru prima oară. În alt loc, cu altă femeie, ar fi interpretat cu totul altfel acest surâs.

— Aşteaptă puţin... te rog.

Se aşează din nou. Călugăriţa ieşise din cameră. Ryan se uită de jur împrejur. O şopârlă palidă, de culoarea alabastrului îl privi de pe perete şi apoi se ascunse într-o nişă, în spatele statuii Fecioarei. Ryan nu se simţea în largul lui. Locul acesta îi amintea de biserica lui din Brisbane. Fusese copil de cor în copilărie. El şi prietenul lui, Choko, se îmbătaseră cu vinul de împărtăşanie şi preotul renunţase la serviciile lor. De atunci, nu mai intrase niciodată într-o biserică.

Acum avea senzaţia că statuia îl privea. Parcă îi vedea buzele mişcându-se.

— Ce cauţi aici, Ryan?

— Am venit să beau un ceai, Sfântă Fecioară, murmură el.

— Dacă ai de gând să te încurci cu vreuna din călugăriţe, mai bine renunţă.

— Nici n-aş şti de unde să încep!

— *Pardon, monsieur*?

Tresări. Intrase cu o tavă cu două ceşti de porţelan şi un ceainic de argint.

— Cântam de unul singur, îi spuse el. Un imn.

Îi zâmbi, puse tava pe masă şi îngenunche să pregătească ceaiul. Turnă lichidul de culoarea ambrei într-o ceşcuţă, puse o felie de lămâie şi i-o dădu.

— Mulţumesc.

Îşi turnă şi ei, iar apoi se aşeză pe singurul fotoliu din cameră.

— Eşti american? îl întrebă ea.

— Nu, Doamne fereşte, australian.

— Australia, repetă ea încet, ca şi când ar fi fost numele unui fruct exotic. Eşti ziarist?

— Fotograf. Se făcu linişte.

— Vorbeşti foarte bine englezeşte, îi spuse Ryan.

— Mulţumesc. Am învăţat la şcoala de maici.

— Tatăl tău ce era?

— Soldat francez. A fost ucis la Dien Bien Phu.

— Ai familie... la Saigon?

— Familia mea este din Dalat. Nu i-am văzut de mult. Ştii, mama... a încălcat regulile.

— Ah da, soldat francez, zise Ryan.

Călugăriţa încuviinţă din cap.

— Unde este mama ta?

— A murit. O bombă.

Ryan sorbi din ceai. Prefera să nu ştie dacă fusese o bombă nord-vietnameză sau una americană. Conversaţia luase o întorsătură intimă la care nu se aşteptase.

— Ce ţi s-a întâmplat? îl întrebă ea, arătând pansamentul de pe frunte şi zgârieturile de pe braţ. Ai fost rănit în timp ce făceai fotografii?

— Da, într-un fel, minţi Ryan.

Trecuse mult timp de când nu se mai simţise nervos în preajma unei femei. Probabil de la paisprezece ani, dar acum se afla în preajma unei călugăriţe; nu era o femeie oarecare. La şcoală, profesoarele lui fuseseră călugăriţe, însă nici una nu arăta aşa. Dacă ar fi arătat, poate s-ar fi dus mereu la biserică.

— De ce te-ai călugărit?

Îşi feri privirile.

— Nu este o întrebare potrivită.

— Ştii, mă întrebam dacă... eşti o femeie frumoasă.

Sora Odile puse ceaşca pe farfurioară. Îi tremura mâna.

Ryan simţi privirile mustrătoare ale Fecioarei.

— N-ar trebui să-mi spui aşa ceva.

— Îmi pare rău. Nu m-am putut abţine.

Puse mâna pe crucea de la piept. Un gest involuntar probabil. Murmura ceva. S-o izbăvească de cel rău!

— Ar fi mai bine să plec, zise el.

Se ridică. Sora Odile rămase liniştită, cu mâinile în poală.

— Data viitoare, pune-o pe bătrâna zbârcită să-mi deschidă, îi spuse Ryan. Ca să nu mai fiu ispitit.

Ezită, cu mâna pe clanţă. Regreta că nu-şi adusese aparatul să imortalizeze această frumuseţe inocentă cu trăsături europene încadrate de păr negru şi ochi căprui, să surprindă lumina care se filtra pe fereastră, poleind crucifixul de argint şi imaginea aspră a Madonei. Dacă ar impregna imaginea cu miros de patchouli, ar putea într-un fel să posede momentul şi pe ea.

Dar nu putea poseda nimic, aşa că îşi luă la revedere şi plecă. Vraja se risipise.

3

— Dacă o să fii rănit, ai grijă să nu te lovească în burtă, îl instrui Ryan pe Webb. Am văzut tipi cu răni abdominale. Este cumplit.

— Rănile în piept sunt aproape la fel de periculoase, îi spuse Cochrane. Îţi sug viaţa din tine.

Zâmbiră cu toţii, în afară de Webb.

— Nu uita, zise Crosby, o zi şi o noapte în Vietnam sunt cât o sută de ani în altă parte.

Webb simţea că i se pusese un nod în stomac. Cel mai important era ca ceilalţi să nu-şi dea seama că se temea, dar frica avea un miros specific şi oamenii aceştia îl cunoşteau.

Cochrane îl remarcă primul.

— Nu eşti obligat să rămâi aici, îi spuse el. Aceasta este diferenţa dintre noi şi un soldat. Noi putem să ne întoarcem acasă oricând vrem. Ei trebuie să lupte. Noi însă avem de ales – dacă rezist azi, mâine pot să-mi fac bagajele.

— Până la urmă, este mai bine să-ţi fie teamă decât să te plictiseşti, spuse Ryan. Cel mai rău lucru este că începe să-ţi placă. Mă refer la frică. După un timp, nu mai poţi trăi fără ea. La fel ca fumatul. Ştii că nu este bine, dar n-ai tăria să te laşi.

Era şase şi jumătate dimineaţa, şi îşi luau micul dejun – croissanţi, *café au lait* – la Shelf, aşa cum îi spuneau locatarii terasei Hotelului Continental din Saigon. Shelf era locul unde veneai să vezi şi să fii văzut. Dădea spre piaţa principală, fosta operă – acum Adunarea Naţională – şi War Memorial, o statuie grotescă din ciment. Unii cinici sugerau că reprezenta un soldat american împingând în luptă un sud-vietnamez. Terasa era separată de trotuar şi bicicletele parcate în stradă de jardiniere

din ciment, pline cu mucuri de ţigară.

Erau patru la masă: Webb, Ryan, Cochrane şi Crosby, îmbrăcaţi în uniforme verzi de luptă, cu hainele şi căştile de oţel sub masă. Camuflajul era foarte important pentru ei. Ca fotografi de război, viaţa lor depindea de o cât mai mare armonizare cu peisajul. Dacă arătau altfel decât soldaţii pe care-i însoţeau în luptă, riscau să fie împuşcaţi de Viet Cong – sau chiar de americani.

Ryan îi spusese lui Webb că plecau adesea împreună. Dacă ieşea prost, se puteau ajuta reciproc. Azi, mergea în Zona de Război D, cu o unitate a companiei 173 Airborne. Îl invitase şi pe Webb. Era prima oară când pleca pe front.

Acum Webb era acreditat de US Military Assistance Command Vietnam – sau MacVee, cum i se mai spunea. Nu aveai nevoie decât de două scrisori de recomandare, care să confirme că respectivele organizaţii de presă erau dispuse să-i publice reportajele. Webb avea una de la ziarul din Surrey, unde îşi făcuse ucenicia, şi Crosby îi aranjase încă una de la AP – îi spusese că agenţia dădea oricui o scrisoare, un aparat de filmat, un film şi o lanternă, promiţând cincisprezece dolari pentru fiecare fotografie pe care reuşea s-o facă. Vietnam era un război în care oricine era bine venit.

Ryan îl luase sub aripa lui protectoare, îl ajutase să-şi cumpere „haina lui de Saigon” de la croitorii indieni din Tu Do. Avea o etichetă albă cu numele lui şi cuvântul Boo Chi – ziarist – cusut pe buzunarul stâng. De obicei, sub nume, apărea denumirea publicaţiei pentru care lucrai. Ryan îi spusese că, uneori, acest obicei se transforma într-o adevărată sursă de umor, în funcţie de revista pentru care lucrai; un corespondent amuzase puşcaşii marini la Khe Sanh când apăruse cu numele şi titlul ziarului său brodat la rever: *Alan Williams, Queen*[5].

Ryan îl ajută de asemenea să-şi pregătească echipamentul şi-i arată cum să-şi picteze în vopsea verde de armată indicativul M3 pe aparatul său de fotografiat Leica, în aşa fel încât să nu reflecte lumina soarelui şi să nu-l transforme în ţintă sigură. Îl însoţi la conferinţele de presă ţinute de americani la Teatrul Rex, la ora cinci, în fiecare după-amiază. Fuseseră poreclite „Nebuniile de la ora cinci”. Îl lămuri de asemenea în privinţa jargonului militar folosit: „o bază a inamicului într-o zonă locuită” – era un

[5] În afară de regină, cuvântul queen înseamnă şi homosexual în engleză (n.t.).

sat. „Concentrări de trupe inamice” erau doi-trei nord-vietnamezi suspecţi într-o plantaţie de orez.

— O să te obişnuieşti, îl liniştise el.

Peste câteva zile, Webb era gata să meargă pe câmpul de luptă. Transportul şi raţiile erau asigurate de armata SUA şi, dacă era dispus să-şi rişte viaţa, putea deveni celebru peste noapte. Vietnamul era un teren sigur de afirmare, dacă reuşeai să rămâi în viaţă.

În dimineaţa aceasta, Webb se gândea la Surrey mai mult ca oricând, dar mersese prea departe să dea înapoi.

Cochrane îşi termină café au lait.

— Nu-ţi mănânci cornul? îl întrebă el pe Webb.

Tânărul clătină din cap.

— Nu prea îmi este foame.

Cochraine i-l luă şi începu să-l ungă.

— Mai întâi, o să vedem ce se aude – dacă nu se zvoneşte ceva interesant, cum ar fi o lovitură militară. Pe urmă, vom lua un taxi până la Tan Son Nhut. Eu şi Dave mergem în Deltă – am auzit că acolo se dau lupte în Can Tho. De acolo, te lăsăm în grija Sinucigaşului.

— Sinucigaşul? se miră Webb.

Ryan ridică din umeri.

— Fiecare trebuie să aibă o poreclă.

Crosby se strâmbă şi arătă spre legitimaţia MacVee care atârna la gâtul lui Webb.

— Păzeşte-o bine băiete, îi spuse el. Este paşaportul tău spre iad.

Zona de război „D”

Webb era jenat de cizmele lui.

Erau nou-nouţe şi, când se uită la ceilalţi ocupanţi ai elicopterului observă că aveau ghete pline de mizerie şi noroi roşu uscat. Se simţea ca un intrus, un spectator. Îi era ruşine de carnetele lui de notiţe şi aparatul lui foto. Parcă ar fi fost un gură-cască la un accident de circulaţie.

Evita să se uite în jos. Verdele atotcuprinzător era ameţitor. Îi tremurau picioarele şi nu reuşea să se stăpânească.

Elicopterul se apropia în viteză de sol. Auzi vocea hârjâită a comandantului elicopterului la ureche.

— Înghite în sec, băiete, şi ţin-te bine. Nu uita că ţi-ai pus viaţa la bătaie.

* * *

Era unul din anacronismele acestui război. La micul dejun puteai mânca croissanti proaspeţi şi peste două ore te trezeai în mijlocul junglei, înconjurat de capcane şi mine.

Elicopterul îi lăsă la un avanpost al companiei 173 Airborne. Când se ridică din nou în aer, stârni nori de praf portocaliu care-ţi intra în nas, în ochi şi se lipeau de gât ca cimentul.

Webb simţi privirile celorlalţi aţintite asupra lui şi se uită în altă parte. Un grup de puşcaşi marini de culoare le citiră ecusoanele, dispreţuitori. Ryan le zâmbea.

— Rahat! corespondenţi. Azi o să fie belea mare. Ti-căloşilor ălora le place carnea proaspătă.

— Hei, tu de acolo, zise unul din ei, arătând spre însemnul de pe buzunarul hainei lui Webb. Ce înseamnă Bao Chi?

— Un căcănar, ce poate să însemne, îi răspunse camaradul lui.

Ryan nu părea tulburat de primirea lor. Scoase un pachet de Marlboro să-i servească.

— Afurisiţi ce sunteţi, bombăni un soldat. Ce dracu' căutaţi aici?

— Nu vrei ca cei de acasă să afle ce faceţi? îl întrebă Ryan.

— Crezi că unui alb afurisit din Cape Cod o să-i pese că îmi risc fundul aici?

Unul din ei acceptă o ţigară.

— Tipii ăştia nu sunt obligaţi să fie aici, fraierule, îi spuse el prietenului său.

— Te caci pe tine. Vrei să spui că au cerut să vină?

— Da.

— Păcat că nu am şi eu de ales. M-aş fi dus direct acasă. De îndată ce aş fi aterizat aici.

— Te cred şi eu.

Webb se zgâia la căştile lor. La alţi soldaţi pe care-i văzuse în fotografii făceau parte din uniforma obligatorie, accentuând anonimatul, acum însă, observase că exprimau individualitatea fiecărui om în parte. De banderolele căştilor erau prinse pachete roşii de Winston, brichete de argint şi fiecare avea câte o poreclă scrisă cu grafit. *Ucigaşul, Iubăreţul, Războinicul* şi *De ce eu*?

Ryan îşi pregătise aparatul. Voia să-i fotografieze. Lui Webb i se părea că Ucigaşul şi Iubăreţul nu mai aveau mult până să-i tragă un glonte în piept cu pistoalele lor mitralieră M-16.

— Te plătesc bine pentru pozele astea? îl întrebă Iubăreţul.

— Lasă-l în pace, boule, îl repezi Războinicul. Cineva trebuie să le spună oamenilor ce se petrece aici.

Ryan ridică aparatul foto şi îi surprinse în trei-patru ipostaze: pe sacii de nisip, cu armele la piept, cu căştile lor cu porecle.

Webb îi privea, dar nu vedea recunoştinţa sau admiraţia la care se aşteptase, doar brutalitate şi dispreţ. Se întoarse când alt elicopter ateriza şi doi soldaţi scoaseră trupul unui camarad care murise mai devreme de dimineaţă. Zări sacul de plastic, bocancii şi un nor de muşte verzi, irizate.

— Hei, prospătură, îi strigă unul din soldaţi. Şi pe tine o să te expedieze acasă la mă-ta într-un sac ca acesta.

Ryan îl bătu pe umăr.

— Nu-i lua în serios. Sunt speriaţi, atâta tot.

Webb dădu din cap, fără să-i răspundă. Va fi o zi grea.

Porniră unul după altul, în ceea ce americanii numeau „ţara indienilor”, înotând prin orezării şi câmpuri mâloase. Peisajul monoton era întrerupt din când în când de bambuşi sau mici ferme; turnuri din lemn se ridicau peste câmpuri.

Ce caut aici? se întrebă Webb. Am douăzeci şi doi de ani. Am lucrat la un ziar de provincie şi acum stau alături de cei mai mari reporteri de război şi încerc să-i imit. O să mă fac de râs şi s-ar putea să fiu schilodit sau să-mi pierd viaţa.

Vârful coloanei intră în junglă. Soarele strălucea deasupra capetelor lor, storcându-i de vlagă. Nu se auzea decât foşnetul junglei şi clipocitul apei în termosurile lor.

Răsună un strigăt dintre copaci şi soldaţii din faţa lui Webb se ghemuiră, gata să se arunce la pământ. Aşteptară acolo, în soare, ore-n şir. Webb amorţise. Îi curgea sudoarea în ochi.

Ryan trecu pe lângă ei, înaintând spre capătul şirului. Mă iau şi eu după ei, fie ce-o fi.

Trei ofiţeri se adunaseră la ieşirea dintr-un tunel. Discutau ce era de făcut. În cele din urmă, unul din locotenenţi scoase o grenadă, trase cuiul şi o aruncă în gaură. Răsună o explozie înfundată şi se ridică un nor de praf.

Târâră trei Viet Cong din tunel. Deci acesta era inamicul,

se gândi Webb. Semănau cu nişte păpuşi de cârpă. Nişte membre adunate în pijamale negre, pătate de sudoare. Se adunaseră şi alţi reporteri. Flaşurile sclipeau. Fac fotografii pentru albumele lor, îşi spuse el, dezgustat. Şi apoi îşi aminti că şi el ar trebui să facă acelaşi lucru. Vreo şase soldaţi se pregăteau să pozeze dar Webb stătea deoparte, cu cele două Leica atârnate de gât.

Se uită în jur şi-l văzu pe Ryan; nici el nu făcea fotografii. Se pare că aştepta ceva. Webb observă încotro privea; unul din Viet Cong mai respira încă.

Căpitanul observase un soldat, dar jandarmul vietnamez clătină din cap şi îngenunche lângă Viet Congul rănit.

Era un adolescent; nu avea mai mult de cincisprezece-şaisprezece ani. Kimonoul negru fusese sfâşiat de schije şi avea câteva găuri în stomac. Jandarmul scoase cuţitul, îl înfipse într-una din răni şi răsuci lama.

— Isuse Cristoase! exclamă un soldat, ferindu-şi privirile.

Un locotenent se pregăti să intervină, dar căpitanul îl apucă de braţ şi clătină din cap.

Lui Webb îi venea să vomite. Băiatul – nu mai putea să-l considere inamic – dădea din picioare şi ţipa. Jandarmul îi punea întrebări răstite, înfigând cuţitul tot mai adânc. Webb observă sângele din urechile băiatului. Era inutil, oricum. Explozia grenadei îl surzise probabil.

Trebuie să pun capăt acestei barbarii, se gândi Webb.

— Căpitane, zise el.

Ofiţerul îl privi, cenuşiu la faţă. Ezită, apoi, când îl văzu pe Ryan cu aparatul foto la ochi, se hotărî.

— Ajunge! exclamă căpitanul.

— Dar este un Viet Cong, protestă jandarmul.

— Gata!

Jandarmul se strâmbă dezgustat. Îl scuipă în faţă pe băiat şi şterse lama cuţitului de kimonoul lui, înainte să-l bage în teacă, dar, în loc să se dea la o parte, scoase pistolul şi-l duse la tâmpla nord-vietnamezului.

— Atunci o să-l omorâm.

Căpitanul se uită din nou la Ryan, care se apropiase.

— Lasă-l în pace. Îţi ordon.

Ryan lăsă aparatul jos. Băiatul se zbătea pe pământ, ţinându-se de burtă.

— Aduceţi sanitarul, zise căpitanul şi se îndepărtă.

Noaptea era atât de neagră, încât Webb trebuia să-şi atingă pleoapele, ca să se convingă că ţinea ochii deschişi, într-adevăr.

Ryan stătea lângă el, cu casca pe ochi şi prosopul lui verde norocos pe faţă. Îşi băgase mâinile sub braţe, să se ferească de hoardele de ţânţari care-i invadaseră după apusul soarelui.

— Ce crezi că s-a întâmplat cu puştiul acela? îl întrebă Webb în şoaptă.

— Nu ştiu, zise Ryan.

De-abia se auzea ce vorbea prin prosop şi cască.

— Crezi că a murit?

— Probabil.

Webb asculta bâzâitul înnebunitor al ţânţarilor.

— Ştiu ce gândeşti, îi spuse Ryan, dar războiul n-o să se oprească dacă o să li se retragă acreditarea câtorva reporteri.

— N-am făcut nimic, Ryan. M-am uitat, atâta tot.

— Adică n-ai luat nici un instantaneu?

— N-am putut.

— Buuun. Înseamnă că voi fi singurul care va prezenta aceste imagini.

Se lăsă o linişte apăsătoare.

— A fost cumplit, murmură Webb.

— Este un război sângeros. Cum îţi imaginai că o să fie?

Bună întrebare, se gândi Webb. Cum credeai că o să fie? O aventură? Sigur, nu se aşteptase la atâta brutalitate, dar nici nu crezuse că o să-i fie milă de inamic.

— Ar fi trebuit să fac ceva.

— Am făcut ceva. L-am oprit-pe ticălosul acela să-l împuşte azi după-amiază. O să-l ducă la Long Binh şi, dacă va supravieţui, vietnamezii vor pune mâna pe el şi-l vor tortura. Pe urmă o să-l împuşte.

— Cel puţin... am luat atitudine, îl auzi pe Ryan ridicându-se.

— Am o veste bună pentru tine, amice. Nu-ţi amesteca problemele personale de conştiinţă în acest război. Ceea ce s-a întâmplat azi nu are nici o legătură cu noi doi. Am venit aici să ne vedem de treabă. Trebuie să surprindem fiecare aspect, ca să trezim oamenii la realitate şi să oprim această nebunie sângeroasă.

Webb îl auzi instalându-se din nou pentru somn.

— N-am putut să fac fotografii, pentru că am vomitat, îi spuse Webb.

— Atunci bine că nu ţi-ai mâncat croissantul la micul dejun. Hai, culcă-te. Mâine te aşteaptă un marş lung.

4

O lume ciudată şi primitivă, bătăi de tobe undeva, în junglă, miros de rahat şi tămâie, un peisaj verde şi fecund, populat numai de femei, copii şi bătrâni. O porniră de dimineaţă, copleşiţi de căldură. Webb băuse deja un bidon cu apă. În cele din urmă se opriră să se odihnească într-o orezărie, sprijinindu-se de marginea canalului irigat.

Unul din soldaţi, un puşti de nouăsprezece ani din Kentucky, îi zâmbi când îl văzu cu aparatul în mână.

— În afară de morţi, nu prea ai ce fotografia, îi spuse el.

Webb se uită la el. Pe ecusonul lui scria *McCague*.

Webb clătină din cap.

— Nu contează, măcar pot să mă odihnesc puţin.

— Văd că stăm la pândă, remarcă Webb.

— Bineînţeles, asta facem tot timpul. Doar aşa putem să le surprindem atacurile.

McCague bău din canistră.

— Vrei să-ţi fac rost de o poză?

— Sigur, zise Webb fără să se gândească.

— Îmi trimiţi şi mie o fotografie?

— Ce ai de gând? îl întrebă Webb.

— Să mă fac că trag în copacul ăla. O să pară foarte real. Şi n-o să ştie nimeni adevărul.

Webb se gândi. De fapt, avea mare nevoie de bani şi ieri ratase două ocazii grozave. Doar n-o să plece cu mâna goală.

McCague nu-l aşteptă să se hotărască. Îşi armase deja pistolul mitralieră M-16, se aşezase într-un genunchi şi se pregăti să ţintească spre un duşman imaginar. Ceilalţi din plutonul lui îl priveau râzând.

— Eşti nebun, McCague, îi spuse unul din ei.

Dacă McCague ar fi fost la el acasă, în Kentucky şi-ar fi împins taraba lui ambulantă, pe strada principală, se gândi Webb, dar acum, când i se dăduse o armă, viaţa devenise o mare glumă.

— Eşti gata? zise McCague.

Webb reglă aparatul. Fără să-i aştepte răspunsul, McCague

trase o salvă spre liziera copacilor, la aproape două sute de metri depărtare.

Un roi de albine furioase se ridicară în aer. McCague se întinse pe jos, uitându-se uimit la cele trei găuri din uniforma lui.

— Isuse, cineva trage în noi!

— Cristoase, lasă-te în jos, omule!

— Să vină sanitarul.

McCague zăcea pe spate, cu spinarea arcuită şi respira greoi, ca un peşte pe uscat.

Webb încremenise şocat. Nu-i venea să creadă.

Ceva îl lovi puternic într-o parte şi căzu. Încercă să vadă ce se întâmplă. Auzi vocea lui Ryan la ureche.

— Capul jos, prostule.

— Unde sunt? zbieră altcineva.

— Acolo!

— Unde?

— Acolo!

— Să vină sanitarul mai repede!

— Unde sunt?

— Acolo!

— Unde, pentru numele lui Dumnezeu, unde?

Webb asculta vacarmul din jurul lui. Acum înţelegea de ce râdeau Crosby şi Prescott în prima după-amiază, la Hiltonul Haşişului. Poate dacă va reuşi să se întoarcă la Saigon, o să se amuze şi el.

Sanitarul venise lângă McCague, care gâlgâia ca un copil care face balonaşe în baie. Medicul scoase un bisturiu şi tăie cămaşa băiatului. Sângele ţâşni când făcu două incizii în gâtul puştiului, apoi băgă un tub negru în trahee. McCague nu se mai mişca. Suflă în tub, şi-i luă pulsul în carotidă.

Răsună alt strigăt.

— Sunt lovit!

— Unde este medicul?

Omul oftă disperat. Se târî pe coate şi genunchi, lăsându-l pe McCague să privească în sus. Tubul negru îi ieşise din rană. Webb se trezi uitându-se în aceeaşi direcţie, ca şi când ar fi fost ceva de văzut acolo.

Dar nu era decât cerul albastru şi moartea. Webb se lipi de pământ. Îşi pierduse aparatul undeva, în noroi. Se uită după Ryan. Dispăruse şi el.

Ce nebunie! Dacă ajung nevătămat la Saigon plec din Vietnam şi nu mă mai întorc niciodată.

Dakota se apropie de pământ, uruind ca o sirenă urlă în noapte. Avioanele astea se pişă sânge, îi spuse Crosby şi acum înţelesese la ce se referea. Avea trei mitraliere la bord, fiecare cu câte şase încărcătoare. Trăgeau optsprezece mii de cartuşe pe minut, urmate la fiecare cinci gloanţe de un trasor luminos, roşu. Moartea era de culoarea sângelui. Nimeni nu putea supravieţui unei asemenea forţe distrugătoare.

Avionul era urmat de un *Phantom,* cu fuzelajul camuflat în verde şi cenuşiu. Bombele explodau în trombe de flăcări portocalii care ridicau nori negri, înecăcioşi. Webb deschise gura să strige. Detunătura îl asurzise.

Când avioanele se îndepărtară, soldaţii se ridicară încet în picioare. Lupta se terminase. Pădurea troznea şi ardea. Fumul negru, sufocant al napalmului plutea spre un sat îndepărtat.

Webb îşi găsi aparatul în noroi. Se uită la ceas. Totul durase mai puţin de douăzeci de minute, el însă credea că n-o să se mai termine.

Şi nu făcuse nici măcar o fotografie.

Eu, care voiam să fiu fotograf de război!

Sergentul plutonului se uita la el.

— Eşti rănit, omule?

Avea sânge pe mânecă. Îl lăsă pe sergent să-i scoată haina. Sângele se îmbibase în cămaşă, sub braţ.

— Cristoase! exclamă Webb.

— Nu eşti rănit, omule, zise sergentul. Cineva a sângerat pe tine.

Îi trase haina pe umeri şi se îndepărtă.

McCague rămăsese pe spate, cu ochii spre cer. Camarazii săi se învârteau în jurul lui, evitând să-l privească.

Auzi uruitul unui *Huey* în depărtare. Îl căută pe Ryan. În cele din urmă îl găsi rezemat de tranşeu. Fuma. Avea un bandaj însângerat pe umărul stâng.

— Eşti rănit, zise Webb.

— M-da. Ştiu că este primul tău război şi vrei să vezi totul, dar ar fi mult mai prudent să te culci la pământ când trage cineva în tine.

— Ce s-a întâmplat?

— M-a lovit ceva în umăr, după ce te-am tras. Medicul mi-a făcut nişte morfină.

Îşi căută aparatul cu mâna dreaptă.

— Ai grijă să ajungă la Crosby. O să le expedieze pentru mine.

— Ai mai făcut fotografii?

— Doar asta mi-e meseria, nu? Webb se simţea şi mai ruşinat.

— Uite ce am găsit, murmură el.

— Prosopul meu norocos. Vezi ce se întâmplă când îl pierd?

Apărură două *Huey*-uri prin pâcla de fum purpuriu, aveau câte o cruce roşie pictată pe bot. Webb îşi feri privirile de praful stârnit de elicea lor şi apoi ajută doi sanitari să-l transporte pe Ryan la primul elicopter. Se sui lângă el.

— Ai un foc, Păianjene? îl întrebă Ryan.

Webb îşi scoase ţigările, dar îi tremurau mâinile atât de rău, încât nu reuşi să aprindă nici una. Ryan îi smulse bricheta şi şi-o aprinse singur. Webb stătea pe vine, cu spatele lipit de fuzelaj, incapabil să-şi oprească tremuratul, îşi strânse pumnii, de teamă că o să observe şi ceilalţi.

Îl aduseseră şi pe McCague. Se uita în tavanul elicopterului cu aceeaşi expresie întrebătoare în ochii lui albaştri. Până la urmă, pilotul îl acoperi cu un poncho verde. Acum nu i se mai vedeau decât ghetele înnoroiate.

— A fost vina mea, zise Webb, cu voce tare.

Ryan deschise ochii, încruntat. Morfina îşi făcea efectul şi nu mai înţelegea prea bine ce se petrece în jurul său.

— A fost vina mea, repetă Webb.

Îşi luă aparatul şi îl dezveli pe furiş, dezgolind capul lui blond, ras, ochii căscaţi, tubul negru care-i atârna de gât. Şi, ca prin farmec, constată că nu-i mai tremurau mâinile.

Se întrebă dacă McCague mai voia o fotografie, oriunde ar fi acum.

5

Baza aeriană Bien Hoa

Huey-ul ateriza, scuipând fum negru, uleios.

— Lipiţi-vă fundurile de scaun, doamnelor şi domnilor, le strigă pilotul.

Elicopterul ateriza hurducăindu-se.

Webb văzu un grup de asistente medicale, sanitari şi doctori alergând spre pista de aterizare, trăgând tărgi după ei.

Pilotul opri imediat motoarele. Flăcările înaintau spre rezervor.

— Scoateţi imediat toţi răniţii şi grăbiţi coborârea, le strigă el.

Nu voia să moară ars, într-o explozie.

În jurul lor domnea un adevărat haos: strigăte, fum, flăcări. Webb ajută un medic să-l pună pe Ryan pe o targă şi să-l împingă spre spital.

— O să explodeze! urlă cineva.

Se opri şi se uită înapoi. Comandantul de pluton stătea lângă el, cu casca pe cap, asudat. Webb citi numele pe ecuson: Jensen.

— Ah, Cristoase! exclamă Jensen.

— Ce s-a întâmplat? strigă una din surori.

— Unde este cel rănit la cap?

Webb era destul de aproape să-l vadă pe Jensen. Ştia ce gândea. N-am de gând să mă întorc înapoi.

Huey-ul era învăluit în nori de fum negru dar, la un moment dat, pâcla se risipi şi-l văzură cu toţii lângă McCague, zăcând leşinat, cu capul înfăşurat în bandaje însângerate.

— Ah, Isuse Cristoase! exclamă pilotul. A mai rămas unul acolo.

Se uită la Jensen.

— Ce caută acolo?

— O să explodeze, zise Jensen.

Webb vedea flăcările învăluind rezervorul. Nu se urnea nimeni din loc.

— Nu putem să-l lăsăm, spuse una din asistentele medicale.

— I-a zburat jumătate de cap, spuse Jensen. O să moară oricum.

Pentru numele lui Dumnezeu, explodează odată, se rugă Webb. Înainte ca vreunul din noi să ia vreo hotărâre. Hai, explodează!

— Trebuie să-l luăm, insistă asistenta.

— O să moară oricum, repetă Jensen.

Asistenta o luă la fugă spre elicopter. Ceilalţi rămăseseră pe loc.

Webb auzise ce se întâmpla când ardeai de viu. Era una

din poveştile de groază ale Vietnamului, şoptite noilor veniţi ca o litanie, la fel ca rănile în abdomen. Dacă aveai arsuri, nu mureai imediat, oricât de grave ar fi fost. Infecţia te dobora. Un puroi albastru-verzui, numit pseudomonas, care mirosea atât de cumplit, încât nici măcar doctorii şi asistentele nu puteau să-ţi schimbe bandajele fără să li se facă greaţă. Era o moarte lungă şi dureroasă. Chiar dacă supravieţuiai, cicatricele erau atât de cumplite, încât regretai că n-ai murit.

Iată însă că această asistentă blondă, mititică alerga spre primejdie.

Webb constată, spre uimirea lui, că o luase şi el la fugă.

— Este o nebunie! zbieră cineva.

Webb alerga, gemând de frică. Nu mai vedea asistenta şi, pentru o clipă, crezu că se răzgândise şi rămăsese singur. Pe urmă, când perdeaua de foc se dădu la o parte, o zări. Trăgea de rănit. Era prea greu şi nu putea să-l urnească din loc.

Focul era la câţiva centimetri de rezervor.

Mai aveau câteva secunde la dispoziţie.

N-o să reuşească.

Webb apucă rănitul de haină şi asistenta îl ajută să-l ridice pe umăr. Era un bărbat solid şi Webb simţi că i se îndoaie picioarele sub greutatea lui.

— Fugi! zbieră el.

Ar fi putut s-o ia înainte. Doar făcuse tot posibilul, însă rămase lângă el. Fiecare pas era o eternitate. Aşteptă cu sufletul la gură să răsune detunătura. Încă un metru şi încă unul.

Perdeaua de fum se risipi. Zări doctorii, asistentele medicale şi membrii echipajului adunaţi în jurul târgilor, la o sută de metri depărtare, făcându-i semn cu mâna.

Înaintă câţiva metri. De-abia se mai ţinea pe picioare.

— Nu te opri! îi strigă asistenta.

— Fugi!

— Nu te opri.

Huey-ul explodă asurzitor şi Webb se trezi întins pe pistă, zdrobit sub greutatea rănitului. Văzu oameni adunaţi în jurul lui, ajutându-l să se ridice. Rănitul fu aşezat pe o targă şi dus la urgenţă.

Îşi duse mâna la faţă. Îi curgea sânge din nas. Se lovise de ciment. Îşi ridică privirile. Nu rămăsese decât el şi comandantul de pluton.

Jensen îl privea cu reproş. Se întoarse fără să-i spună nici un cuvânt şi Webb se trezi singur, ascultând trosnetul avionului

în flăcări.

Stătea afară pe trepte, lângă sala de operaţii când apăru asistenta.

Fata nu avea mai mult de un metru şaizeci înălţime şi patruzeci şi cinci de kilograme. Era băieţoasă, cu o figură matură. Îşi prinsese părul blond la spate, cu agrafe; câteva şuviţe răzleţe îi atârnau pe faţă. Îşi băgase mâinile în buzunarele pantalonilor.

Nu părea surprinsă să-l vadă.

— Vrei o cafea? îl întrebă ea.

Webb încuviinţă din cap.

Huey arsese. Un buldozer nivela resturile carbonizate.

— A fost cel mai mare act de curaj pe care l-am văzut vreodată, îi spuse Webb.

— Acelaşi lucru este valabil şi pentru tine.

— Ba nu. Dacă n-ai fi luat-o la fugă nu m-aş fi urnit din loc. M-ai făcut să-mi fie ruşine.

— Ai fost singurul care a alergat după mine.

Îşi încrucişă braţele pe piept, ca şi când i-ar fi fost frig.

— Ai fost singurul care m-ai urmat. Nici mie nu-mi vine să cred că am fost capabilă de aşa ceva.

— Ce face?

— Cine? Cel rănit la cap? A murit. Aşa cum a spus soldatul acela.

Se îndreptară în linişte spre cantină. Îşi luară câte o cafea şi se aşezară la o masă. Webb îi întinse mâna.

— Hugh Webb.

— Mickey. Mickey van Himst.

— Van Himst. Frumos nume irlandez, îi zâmbi.

— Tata este olandez şi mama canadiană de origine franceză. Numele meu adevărat este Dominique Michelle, dar prietenii mi-au spus întotdeauna Mickey.

— N-am mai cunoscut o americancă din Canada, de origine franceză. Ce paşaport ai?

Zâmbi din nou.

— Senegalez. De fapt, sunt din San Diego, dar tu? îmi place accentul tău.

— Sunt englez.

Se uită la aparatele de fotografiat de pe masă.

— Turist, nu?

— Mi-au promis cinci zile şi şase nopţi într-un climat tropical. O să mă plâng agentului meu de turism la întoarcere.

Mickey surâse şi îşi aşează capul pe braţ.

— Te simţi bine?

— Nu, nici vorbă, credeam că o să mor. Nu mi-ar strica ceva de băut.

Îi întinse mâna. Spre surprinderea lui îl strânse tare.

— De cât timp eşti în Vietnam, o întrebă el.

— De şase luni, dar mi se pare că a trecut o viaţă. Şi tu?

— De patru zile.

Tresări.

— N-o să rezişti mult timp dacă te comporţi ca azi.

Webb se gândi la ultimele douăzeci şi patru de ore. Simţea nevoia să discute cu cineva dar acum, când avea ocazia, nu ştia cum să se exprime. Majoritatea oamenilor ştiau – sau credeau că ştiu – cine sunt. Îşi spuneau că sunt curajoşi, cinstiţi şi civilizaţi, în schimb Webb îşi zdruncinase părerea despre propria-i persoană în cele câteva ore care trecuseră. Nu mai ştia cine era. După părerea lui, se comportase ca un laş, ca un prost şi ca un erou, în diverse ocazii. Provocase indirect moartea unui om şi salvase viaţa altuia – deşi numai temporar. Simţea că clocoteşte, deşi părea calm.

— La ce te gândeşti? îl întrebă ea.

— Ca să fiu cinstit, încerc să aflu ce fel de om sunt.

Strânse în mână cana de plastic.

— M-da, cafeaua de aici are acest efect uneori.

I se înceţoşaseră privirile şi Webb observă că îi tremurau degetele.

Îşi aminti că uitase să se intereseze de Ryan.

— Ce mai face colegul meu...?

— O să fie bine. Sigur, o să rămână cu mai puţină carne pe umăr. Gloanţele moderne sunt la fel ca tragediile lui Shakespeare, îşi au victimele lor.

Deodată îşi dădu seama că îl ţinea de mână şi îi dădu drumul brusc, de parcă s-ar fi ferit de un şarpe.

— Uite ce fac. Mă ţin de mână cu un necunoscut la cantină. O să creadă lumea că sunt romantică.

O privi atent. Avea cei mai trişti ochi pe care-i văzuse vreodată, apoi îşi dădu seama că era privirea soldaţilor confruntaţi cu prea multe orori.

— Sper să primeşti o medalie pentru ce ai făcut azi.

— Şi tu la fel. Crucea de onoare a corespondentului de război.

— Mă mulţumesc şi cu mai puţin.

Se încruntă.

— Ah, Doamne, credeam că o să ard de vie.

— Cum ai putut să faci aşa ceva?

— Dar tu?

— Mă simţeam vinovat. Îmi era ruşine.

— Probabil că şi eu gândeam la fel.

— N-aveai de ce să-ţi fie ruşine.

— Nu fi atât de convins, dar n-am de gând să fac mărturisiri unui reporter.

Amuţi, înclinând capul într-o parte. Acum auzi şi el uruitul familiar al *Huey*-ului pe fâşia de aterizare de lângă spital.

— Vin răniţi. Trebuie să plec.

— Când ne mai vedem?

Încremeni în loc.

— Ah, Doamne, voi englezii sunteţi atât de politicoşi! Sigur, doar ştii unde stau. Numai ai grijă să nu vii pe o targă. Altfel, o să mă prefac că nu te cunosc. Aşa este mai uşor pentru amândoi.

Se îndepărtă alergând.

6

Sediul AP era în strada Pasteur la o aruncătură de băţ de palatul Gia Ling, la parterul unei clădiri cu trei etaje. Telefoanele zbârnâiau, fotografii intrau şi ieşeau, maşinile de scris ţăcăneau asurzitor. Cineva lipise pe un perete nişte fotografii alb-negru care nu puteau fi reproduse în nici o publicaţie: un soldat din SEAL[6] cu un colier făcut din urechi umane, un cort cu un craniu de om în vârf, doi soldaţi americani zgâindu-se la un cap tăiat plutind pe un râu. Cineva scrisese câteva cuvinte deasupra fotografiei: „Fost reporter AP care a ratat un reportaj senzaţional”.

Webb se întreba cum putea să se amuze cineva de o poantă atât de sinistră.

Crosby ieşi posomorât din biroul şefului. Webb stătea pe marginea mesei şi bătea la vechea lui maşină Remington, evitându-i privirile.

— Sean a apărut pe prima pagină a tuturor cotidienelor cu

[6] SEAL – trupe speciale în cadrul Marinei Militare a S.U.A. (n.t.).

fotografiile acelea ale jandarmului şi comunistului capturat.

Îi vorbea pe un ton acuzator.

— Da, le-am văzut.

— Doar erai cu Sean. Unde sunt pozele tale?

— N-am făcut.

— De ce?

— Vomitam în iarbă.

Crosby clătină din cap şi se trânti pe un scaun.

— Te-aş fi sfătuit să te întorci acasă, dacă nu le-aş fi văzut pe astea.

Îi aruncă pe birou cinci fotografii alb-negru, făcute în cele două zile petrecute alături de Compania 173 în Zona de Război D. Webb nici nu-şi mai amintea măcar când le făcuse. McCague în genunchi, trăgând spre liziera copacilor; McCague scăpând puşca din mână uluit; acelaşi soldat căzând ca o cârpă; cei doi camarazi privindu-l îngroziţi. Şi ultima cu McCague în elicopter, cu tubul de cauciuc atârnându-i din trahee.

— Sunt sexy, zise Crosby.

— Sexy?

— Da, sunt bune, foarte, foarte bune. Bineînţeles, pe ultima nu cred că o să ţi-o ia nimeni. Este prea şocantă pentru ziare.

Webb clipi din ochi. N-am făcut decât să împing un om spre moarte. Dacă asta este bine, înseamnă că mi-am văzut de treabă, dar cum putea fi sexy fotografia unui tânăr care se zbate în ghearele morţii? Aceasta să fie oare măsura competenţei lui?

— Mă bucur că îţi plac, Croz.

Crosby sesiză ironia din glasul lui Webb, dar se abţinu de la comentarii.

— Dacă reuşeşti să nu mai vomiţi, s-ar putea să faci carieră.

Carieră. Când se ascundea în orezărie, jurase că o să renunţe. Făcuse un pact cu Dumnezeu, ca mulţi alţii în situaţia lui: salvează-mă de data aceasta şi-ţi promit că n-o să te mai deranjez. Şi uite că-l tenta din nou să se arunce în focul luptelor. Nu-l interesa cariera, voia doar să-şi demonstreze că era în stare. Trebuia să afle ce fel de om era. Crosby studia pozele de pe birou.

— Cu cât mă uit mai mult la ele, cu atât îmi dau seama că toţi ceilalţi erau complet nepregătiţi când tipul a început să tragă.

Îşi ridică privirile spre Webb.

— De unde ai ştiut ce o să se întâmple?

Webb înălţă din umeri.

— Instinctul, zise el.

Dintr-un pickup se auzea melodia lui Jimmy Hendrix *The Star Spangled Banner*. Ryan stătea pe scaun, lângă fereastră, cu braţul drept prins de piept. În mâna stângă ţinea o mică pipă de bambus, cu un amestec de tutun şi marijuana înmuiate în opiu.

Să-i aline durerea.

Hiltonul Haşişului era pustiu. Webb şi Crosby erau la sediul AP, Prescott în Deltă, Cochrane plecase singur la Da Nang.

Se uita pe stradă la taxiurile, siclourile motorizate, camioanele şi jeepurile de armată care blocau piaţa. Aerul condiţionat şuiera într-un colţ, luptând cu arşiţa umedă a lunii ianuarie.

— Dumnezeule! murmură Ryan.

Un siclo trase la bordură. O tânără femeie într-un *ao dai* alb de mătase coborî din el. Luă un pachet de pe scaun şi îşi ridică privirile. Probabil îl văzuse la fereastră, apoi dispăru în clădire.

Soeur Odile.

Auzi o bătaie în uşă. Ryan scoase discul cu Jimmy Hendrix şi puse o fugă de Bach, apoi căscă ferestrele să împrăştie aroma drogurilor. Şi deschise uşa.

Părea stânjenită. Nici nu îndrăznea să-l privească drept în ochi. Ţinea în mână o cutie mică de carton.

— Monsieur Ryan. Am fost... toate am fost îngrijorate când am aflat că ai fost rănit.

— Soeur Odile. Intră, te rog.

Ezită, dar până la urmă păşi peste prag. Îi luă cutia cu mâna sănătoasă.

— Ce ai aici?

— Ne aduci întotdeauna atâtea lucruri. Şi m-am gândit că acum, când eşti rănit... am putea face şi noi ceva pentru tine.

Cutia era legată cu sfoară. În timp ce îşi căuta cuţitul, Soeur Odile se uita prin cameră.

— Ai aer condiţionat, dar ţii fereastra deschisă. De ce?

— Se spune că este mai sănătos.

— Ah, ce maimuţă drăguţă!

— Nixon, încetează! Ticălos neruşinat ce eşti! Scuză-mă Soeur.

Ryan îl alungă de pe cutie. Maimuţoiul se refugie sub pat şi

îşi continuă jocul lui preferat.

— Nixon?

— Îi spunem aşa pentru că... are obiceiuri urâte.

Soeur Odile se făcu stacojie la faţă. Ryan se uită la cutie.

— Eşti ultima persoană pe care mă aşteptam s-o văd.

— Te doare braţul?

— Mă doare ca dracu'... scuză-mă, da, este destul de neplăcut, dar cel puţin nu l-am pierdut.

Nu putea deschide cutia cu o singură mână. Zvârli cuţitul pe masă.

— Vrei un ceai?

— Nu, nu pot să rămân.

Luă cuţitul şi tăie sfoara cu grijă. Ryan se uită înăuntru. O Biblie şi o mică statuetă a Fecioarei.

— De la Stareţă, îi explică ea.

Ryan luă Biblia legată în piele într-o mână.

— Bănuiesc că mi-ai adus ceva de citit. Se termină bine?

Avu impresia că o vede râzând. Probabil îşi imaginase numai.

— Cred că este un dar inutil. Se vede că nu eşti creştin.

— Te înşeli. Sunt de-ai voştri.

— Eşti catolic?

— Da. Sunt o mulţime de Micks de unde vin eu.

— Micks?

— Romano-catolici.

— De unde vii, domnule Ryan?

— Stai jos să-ţi spun.

Ezită din nou. Lui Ryan i se accelerase pulsul. O călugăriţă. O afurisită de călugăriţă!

Se aşeză pe marginea unui scaun de răchită, gata să ţâşnească pe uşă, dacă era cazul. El se trânti pe celălalt scaun, studiindu-se atent ca doi adversari la un meci de şah.

— Stai liniştită, îi spuse Ryan în cele din urmă. Nu muşc.

— Mă gândeam că... nu se cuvine.

— Nu obişnuieşti să-ţi petreci vremea cu păcătoşii, nu-i aşa?

— Eşti păcătos, Monsieur Ryan?

— Toţi suntem. Depinde în ce măsură. Nu? Văzând că nu-i răspunde, continuă.

— Tatăl meu era unul dintre cei mai mari păcătoşi din lume. Cred că ai auzit de el. Ronald Ryan. Se luminã la faţă, entuziasmată.

— Da, am văzut unul din filmele lui. Era un pirat foarte curajos.

— Nu ştiu dacă era curajos sau nu. Ştiu doar că după ce m-am născut, a şters-o, dar asta se întâmpla înainte să plece în America şi să devină celebru. Poate că a devenit mai curajos după aceea.

— Înţeleg.

Expresia ei îl scoase din sărite.

— Şi ce înţelegi, mă rog?

— Că nu l-ai iertat.

Să-l iert? se gândi Ryan. Nici nu-i trecuse vreodată prin minte aşa ceva. Ronnie Ryan era un fapt de viaţă, ca aluniţa de pe genunchiul lui drept.

— Nu l-am văzut decât de trei ori. A murit când aveam treisprezece ani, în culmea gloriei. Nu cred că mi-a lipsit prea mult.

— Să ştii că îi semeni.

— Da, toată lumea îmi spune. N-am ce să fac.

Se lăsă o linişte apăsătoare. Soeur Odile îşi aşezase mâinile în poală. Stătea înţepenită ca şi când ar fi candidat pentru postul de secretară la o bancă, dar ochii ei nevinovaţi îl tulburau. De ce venise aici? se întreba el. Fusese trimisă de Stareţă sau o făcuse din proprie iniţiativă.

— Deci eşti catolic? îl întrebă călugăriţa.

— Da, însă nu sunt un catolic prea bun, din păcate.

— Te duci la slujbe?

— N-am mai fost de la treisprezece ani când am fost dat afară.

— Cine te-a dat afară dintr-o biserică?

— Preotul. N-a avut încotro. M-am îmbătat cu vinul pentru împărtăşanie împreună cu colegul meu.

— De ce?

— Fiindcă aşa am vrut.

Îl privea nedumerită.

— Dar ne-am răzbunat. Era o biserică mică şi n-aveau cu ce să-şi cumpere un clopot adevărat. Puseseră în turn un pickup şi un amplificator. Preotul punea un disc cu dangăt de clopote în fiecare duminică dimineaţa. Am aşteptat până de Crăciun, când am pătruns înăuntru şi am pus un disc cu Elvis Presley şi am dat volumul la maximum. Toată populaţia din Miller Creek a ieşit în curte, la trei dimineaţa, în Ajunul Crăciunului, să asculte melodia *You Ain 't Nothing but a Hound Dog*, care se revărsa din cer.

Se întreba de ce oare îi spusese această poveste. Încerca s-o şocheze? îl privea uimită, apoi îi zâmbi pe neaşteptate, ducând mâna la gură, să-şi ascundă surâsul.

— Aşa mai merge. Nu te-am văzut niciodată zâmbind.

Părea stânjenită.

— Scuză-mă. Nu este o poveste nostimă.

— Pe mine m-a amuzat la vremea aceea.

— Cred că acum îţi este ruşine.

— Nici un pic. Dacă aş fi putut să fac o poză, aş fi atârnat-o pe perete.

— În loc de cele pe care le ai acum?

Se uită în jur la fotografiile alb-negru care reprezentau diverse ipostaze: soldaţi în uniforme de camuflaj, morţi şi vii, învingători şi învinşi.

— Nici de ele nu mi-e ruşine. Asta este meseria mea.

— De ce îţi place să fotografiezi războiul?

— Nu ştiu. M-a fascinat întotdeauna. M-am născut în ziua când au aruncat bomba de la Hiroshima. Poate că mi-a intrat în sânge. Mama spunea mereu că sunt un copil al războiului, ca şi când ar fi fost ceva deosebit, dar nu ştiu de ce o fac. Cred că nu mi-am dorit niciodată altceva.

— Merită riscul? îl întrebă ea, uitându-se la umărul lui bandajat.

— Dacă te referi la rana mea, a fost un ghinion, dar meseria te atrage cu atât mai mult cu cât o practici şi începi să fii din ce în ce mai prudent. Am fost lovit din cauza colegului care de-abia a sosit în Vietnam şi nu ştie să se ferească.

— Nu-ţi pasă dacă vei fi ucis pentru o fotografie?

— Dacă voi fi ucis, nu va fi pentru o fotografie, ci pentru adevăr. Doamne, ce exagerat am vorbit.

Apoi îşi dădu seama ce spusese.

— Scuză-mi exprimarea.

Dar fata se făcu că nu bagă în seamă blasfemia.

— Pentru adevăr, domnule Ryan?

— Dacă n-ar fi nimeni aici să arate lumii ce se petrece în Vietnam, cum crezi că ar afla ce căcăcios este acest război? Scuză-mi din nou exprimarea.

Dar nu părea deloc tulburată de exprimarea lui.

— Crezi că fotografiile vor opri războiul?

— Da, cred.

— O să mă rog lui Dumnezeu să ai dreptate.

Ryan se simţea stânjenit.

— Sigur, n-o să se întâmple peste noapte. Uite ce este, ţi-am răspuns la întrebare, acum îmi răspunzi şi mie la una?

— Vrei să ştii de ce sunt călugăriţă?

— Nu insist. Ai spus că este o întrebare nepotrivită, dar eu pun întotdeauna întrebări nepotrivite. Asta mi-e meseria.

— Trebuie să înţelegi situaţia mea, monsieur. Nu sunt nici vietnameză, nici franţuzoaică. Mi-ar fi venit foarte greu.

— Vrei să spui deci că ai preferat să te izolezi într-un fel de sanctuar.

— Da, poate, dar m-a îndemnat şi credinţa.

— Ce a fost mai important? Sanctuarul sau credinţa?

Îşi studie mâinile, atingându-şi degetele mari, ca o pasăre rănită.

— A fost dorinţa mamei.

— Era o femeie religioasă nu?

— De cât timp eşti aici, în Vietnam, Monsieur Ryan?

— De trei ani.

— Atunci ar trebui să ştii că avem o societate foarte formală, foarte conservatoare. Femeia îşi are rolul ei. Nici un vietnamez nu s-ar căsători cu mine, pentru că nu sunt vietnameză, când mă priveşte, vede o străină, iar un vestic vede o „corcitură”. Deci nu aveam de ales decât între biserică şi Tu Do. Mama a preferat mănăstirea. Cred că şi eu la fel.

Ryan se aplecă spre ea.

— Când mă uit la tine, nu văd o „corcitură”, ci o tânără foarte frumoasă.

Se ridică brusc, ca şi când ar fi plesnit-o.

— Trebuie să plec.

— Îmi pare rău. Nu trebuia să spun asta. Se pare că greşesc mereu. Stai jos, te rog.

— Nu, chiar trebuie să plec.

— Nu trebuie să faci un lucru, dacă nu vrei.

Îl privi ca şi când ar fi încercat s-o convingă că pământul este plat.

— Poate nu în ţara ta, Monsieur Ryan, dar în Vietnam este cu totul altfel.

— Nu contează dacă eşti în Vietnam sau Australia. Fiecare este liber să aleagă.

— Eu nu sunt.

— M-da, aşa mi-au spus şi mie. Fratele meu mai mare s-a făcut impiegat şi m-au sfătuit să-i urmez exemplul. Nu aveam de ales. Nu eram bun de nimic. Când i-am anunţat că vreau să fiu

reporter fotograf, să călătoresc în toată lumea, mi-au râs în nas, dar eu m-am gândit la un singur lucru: dacă tata a reuşit să devină stea de cinema, atunci de ce n-aş reuşi şi eu să-mi împlinesc visul? Mi-am dat seama că trebuie să fii ceea ce îţi doreşti tu, nu alţii. Trebuie să-ţi asculţi îndemnul inimii. Nu ai decât o viaţă.

— Pentru mine este altfel.

— Ba nu este. Dacă doreşti altceva de la viaţă, trebuie să te zbaţi să obţii.

Îl privi fix. Ryan observă că avea acea expresie caracteristică femeilor înainte să le sărute pentru prima oară. Ştia că n-ar ezita nici o clipă, dacă ar fi vorba de o fată obişnuită. Se petrecea ceva greu de exprimat în cuvinte. Parcă l-ar fi vrăjit. Se simţeau atraşi reciproc.

Fata ţinea buzele întredeschise. Se aplecă spre ea, dar se trase înapoi când îi văzu crucea sclipind între sâni.

— Trebuie să plec! exclamă ea.

— Eşti atât de frumoasă, murmură Ryan.

Acum n-o să mai ştie niciodată cum ar fi reacţionat. Părea distrusă, de parcă i-ar fi spus cel mai cumplit lucru din lume. Poate că avea dreptate, într-un fel.

— Sper să te faci bine, cât mai repede.

Îi întinse mâna. Observă că tremura. O strânse, până se desprinse de lângă el.

— La revedere, Soră. Îţi mulţumesc pentru vizită. Ezită în pragul uşii dar, până la urmă se hotărî.

— Monsieur Ryan, zise ea, în cele din urmă. Cred că ar trebui să ştii ceva.

— Da, Soră, te ascult.

— Nu sunt călugăriţă. Nu încă.

— Înseamnă că eşti novice.

— Da.

Îi aruncă o privire care ar fi putut însemna orice şi plecă. Îi auzi paşii pe scările de beton.

Iar el rămase în prag, gânditor.

Cercle Sportif era pe strada Hong Thap Tu, într-o frumoasă vilă franceză, ale cărei grădini serveau drept recreere comunităţii americane şi europene. Şi Westmoreland jucase tenis acolo. Din verandă, vedeai bărbaţii pe terenurile sportive, în timp ce soţiile lor, cu corpurile unse cu *Ambre Solaire* şi *Monoi* făceau plajă lângă piscină.

Ryan făcu semn chelnerului să le aducă încă două ginuri cu apă tonică.

— Cristoase, Broaştele astea ştiu să profite de pe urma războiului, nu glumă, zise el.

Webb se foi stânjenit pe scaun. Spera să plătească Ryan acest rând de băutură. El unul era aproape falit.

— N-ar trebui să fiu aici, remarcă Webb.

— Dar uite că eşti, aşa că ar fi bine să te relaxezi.

Chelnerul aduse băuturile şi le puse pe masă. Webb încrucişă picioarele, scoase o bucată de răchită din braţul fotoliului şi reveni la poziţia dinainte.

— Doamne, parcă ai avea un morcov în fund.

Webb ridică din umeri.

Ryan sorbi din gin, zâmbind apreciativ, apoi pescui felia de lămâie şi o înghiţi.

— N-ai decât să te întorci acasă, Păianjene.

— N-am bani de drum. Şi chiar dacă aş avea, tot nu m-aş întoarce.

— De ce?

— N-am la ce să mă întorc.

— Deci care este problema?

Se auzeau clinchete de pahare, râsete zglobii de femei, clipocitul apei în piscină. Era imposibil să-ţi imaginezi că, la numai câţiva kilometri depărtare, oamenii zbierau într-o lume a morţii şi a distrugerii. Webb ridică din nou din umeri.

— Ai crezut că o să te distrezi.

— M-am speriat, murmură Webb. Ryan se aplecă spre el.

— Îmi amintesc de prima oară când m-am dus pe front. Era să fac pe mine de frică. Mi-am spus că o să mă duc direct acasă, dacă scap cu viaţă, dar este ca atunci când cazi de pe cal. Trebuie să te ridici la loc în şa.

— Nu cred că o să fiu în stare.

— Se pare că nu ai de ales.

Îl studia cu ochii lui reci, ca şi când l-ar fi văzut pentru prima oară.

— Eşti un mic ticălos disperat. Ai face orice să dai lovitura, nu-i aşa?

Webb îşi feri privirile.

— Ştii de unde ştiu? Pentru că îmi semeni.

— N-am curajul tău.

— Aş. Eu am aflat cu totul altceva. Asistenta medicală de la Ben Hoa mi-a spus cum ţi-ai riscat viaţa să salvezi un

locotenent rănit la cap. Nici eu n-aş fi făcut aşa ceva, decât dacă aveam ocazia să fotografiez un lucru interesant.

— Nu este vorba de curaj. Problema ta este că vrei să fii ziarist şi să rămâi în acelaşi timp curat. Nu ai chef să umbli printre cadavre şi infirmi şi să-i auzi pe soldaţi bombănind că eşti un parazit, dar să ştii că sunt totuşi fericiţi să te aibă alături. Dacă mor, ştiu cel puţin că sacrificiul lor nu va rămâne anonim. Ai înţeles?

Webb nu prea înţelesese, deşi ce spunea Ryan părea destul de logic.

— Frica devine necesară, vei vedea. Este ca un drog.

Webb clătină din cap.

— Am jurat că n-o să mă mai întorc acolo.

— Depinde cât eşti de înfometat. Poţi oricând să te întorci acasă. Te împrumut eu, dacă asta este problema.

Zâmbi.

— Ia spune, cât de înfometat eşti, Păianjenule?

A doua zi, Ryan sosi la orfelinat cu două cutii pline cu medicamente, săpun şi conserve. Îi deschise Soeur Marie, bătrâna călugăriţă franceză. Peste câteva zile se întoarse şi dădu din nou peste bătrână.

Întrebă de Soeur Odile şi i se spuse că era la rugăciune.

Îşi cheltuise leafa pe o săptămână pe mâncare şi medicamente fără nici un rezultat. Trebuia să încerce altfel.

7

A doua zi după conversaţia purtată cu Ryan la *Cercle Sportif,* Webb se sui într-un *Huey* şi plecă în Deltă cu o patrulă a puşcaşilor marini. Când ajunse în miezul luptelor, constată că nu-i mai era frică. Era calm, aproape senin şi reuşi chiar să facă câteva fotografii. După aceea, începură tremurăturile, dar nu atât de rău ca prima oară. Când se întoarse la Saigon mai târziu în după-amiaza aceea îşi developă filmul dar constată că nu putea folosi nimic din el. Însă, în timp ce se întorcea pe strada Pasteur, îl cuprinse o ciudată senzaţie de împlinire. Ryan avea dreptate. Era ca atunci când căzeai de pe cal. Trebuia să te sui la loc în şa.

Se obişnui cu noua rutină a vieţii sale. Ziua îi pompa

adrenalina în vene în timp ce umbla asudat prin noroiul portocaliu, făcând film după film şi umplând carnetele cu notiţe şi impresii indescifrabile. Noaptea stătea cu ochii pe pereţi şi tremura în timp ce se gândea la luptele cumplite din timpul zilei. Săptămânile treceau într-un cocktail de pilule, film şi pastile care să te trezească, seconal să te ajute să dormi, opiu să te facă să pluteşti.

Pleca în Deltă la bordul elicopterului, înotând prin orezării şi ape infestate cu lipitori, alături de compania 25 sau se trezea înainte să se lumineze, să prindă avionul care mergea la Danang. Peste noapte, stătea la Centrul de Presă, cu paturi nefăcute, cearceafuri murdare şi podele pline de cutii de bere şi mucuri de ţigară. Pe urmă, a doua zi de dimineaţă pleca la Dong Ha, cu un elicopter care aproviziona unităţile de pe front.

Se urca în Huey ca într-un taxi, până la Quan Tri, Pleiku şi bazele din munţi, trăind alături de *Special Forces* şi *First Air Cavalry*, în timp ce erau asediaţi şi bombardaţi toată noaptea, iar apoi, dimineaţa, însoţea răniţii la Qui Hon sau Danang, plin de sânge şi noroi. Era servit cu mâncare şi îngheţată, pe feţe de masă impecabile, aşezându-şi şervetele scrobite pe hainele murdare.

Mai târziu îşi spăla praful şi sudoarea la China Beach, unde soldaţii albi se bălăceau în valuri, iar cei de culoare stăteau în cafenelele de pe plajă, mâncau burgeri şi jucau notown sau ascultau muzică. Se spunea că puteai înota fără grijă la China Beach pentru că Viet Cong frecventau de asemenea plaja.

Războiul începuse să capete un aspect suprarealist pentru el, un spectacol sângeros.

În nopţile lungi şi negre, în Highlands, cuibărit în bunker, cu bombele şi rachetele şuierând în jurul lor, se gândea la Mickey. Îi scrisese de două ori, dar nu primise nici un răspuns. Probabil că era prea ocupată sau prea obosită. Dacă ar fi stat la Saigon, ar fi văzut-o din două în două zile, dar nu venise în Vietnam să facă dragoste cu asistente medicale. Trebuia să muncească, să-şi facă o carieră.

Descoperi încă ceva în acele prime săptămâni. Ryan îi vorbea despre frumuseţea războiului. O regăsea oriunde când vedea un Huey măsliniu, aterizat într-o orezărie, un bivol trezit de prezenţa lor, o femeie, cărând un coş plin de legume, urmărită de privirile unui soldat negru, cu radioul la ureche şi puşca M-16 pe genunchi, pe cap cu o cască pe care scria *Burn Baby Burn* (Arzi dragul meu, arzi).

Era o fascinaţie morbidă, nesănătoasă, dar, indiferent ce era, într-o zi, când se întoarse la Centrul de Presă din Saigon şi se uită din întâmplare la o fotografie care în făţişa câteva capete tăiate plutind pe fluviul Me Kong şi citi ce scria lângă ea, începu să zâmbească.

Crosby zâmbea şi el când ieşi din birou.

— Sunt grozave, îi spuse el, împrăştiind pe masă fotografiile alb-negru. Ai talent.

Webb se întreba dacă ar trebui să se simtă mândru. Imaginile războiului îl priveau de pe birou; un soldat dând foc unei colibe, în timp ce o vietnameză speriată îşi aduna cei doi copii care zbierau îngroziţi; alt soldat, cu capul plecat şi casca la picioare, lângă camaradul lui mort, acoperit cu un poncho din care nu i se vedeau decât cizmele; o fetiţă, cu jumătate din faţă desfigurată de napalm, privind uimită un sergent de culoare.

— Trebuie să fiu modest. Aici tot meritul îi revine lui Nixon.

— Pe acestea nu le putem folosi, îi spuse Crosby.

Se referea la o fotografie care reprezenta nişte capete înşirate pe perete, cu ţigările în gură şi la alta, cu un colier de urechi la gât. Proprietarul lor le spunea mărgelele iubirii.

— Asta îmi place cel mai mult.

Îi arătă poza tipului din Ohio, un ţăran înalt, cu un ciuf de păr blond şi urechi uriaşe. Camarazii lui din pluton îl porecliseră Flapper. Stătea într-o orezărie, cu M-16 pe genunchi şi mâinile împreunate ca pentru rugăciune. Se uita direct spre aparat, cu o privire sălbatică şi pierdută în acelaşi timp.

— I-ai surprins perfect expresia, remarcă Crosby.

— Da, într-adevăr.

Culmea era că îl chema Judge (Judecătorul). Webb fusese în provincia Quang Ngai cu o companie din divizia americană. Patrulaseră într-o zonă ostilă, unde nu se duceau lupte. Plutonul însoţit de Webb pierduse cinci oameni în ziua aceea, din cauza capcanelor. Unul căzuse într-o groapă penuji şi se înfipsese într-un băţ ascuţit de lemn, uns cu excremente. Altul intrase într-o colibă, ridicase un ceainic şi îşi pierduse ambele mâini din cauza bombei prinse de el; al treilea, bufonul plutonului, văzuse un plug de lemn abandonat într-o orezărie şi, incapabil să reziste tentaţiei, sărise în el. Şi, de îndată ce-l urnise din loc trăsese cuiul grenadei şi fusese ucis instantaneu. Alţi doi soldaţi fuseseră grav răniţi de schije.

Comandantul plutonului trecuse la represalii, ordonând oamenilor săi să ardă satul şi să ucidă toate animalele – bivoli, pui, porci. Oamenii deveniseră sălbatici.

* * *

Era târziu, după-amiaza. Soarele se umflase şi căpătase culoarea cuprului. Un soldat, pe nume Tonelli, făcu semn spre un bătrân care trăgea după el un bivol prin orezărie, la cinci sute de metri depărtare.

— De ce toţi din ţara asta seamănă cu afurisitul de Ho Şi Min? zise el.

— Poate că este chiar Ho Şi Min, spuse un caporal negru.

Pe casca lui scria: *Moartea este felul în care Natura îţi spune să te cari*. Tonelli îşi luă pistolul-mitralieră.

— Pariez pe cinci dolari că pot să dobor afurisitul de bivol.

— De aici nu nimereşti nimic, Tonelli.

— Atunci fii atent, ticălosule.

Trase trei rafale scurte, aşa cum fusese instruit. Bivolul căzu în genunchi. Auzeau strigătele disperate ale ţăranului, în timp ce încerca să ridice animalul rănit în picioare.

— Ce crezi că spune, Flapper?

— Că eşti un macaronar mafiot şi afurisit, Tonelli.

— Poate ar fi trebuit să-l învăţ minte.

— Nu l-ai nimerit.

— Ţi-am spus eu, Tonelli. N-ai fi în stare să-ţi găseşti nici penisul pe întuneric.

Auziră un strigăt din capătul şirului.

— Este afurisitul de locotenent Bradley, zise Tonelli. Ce dracu' o vrea?

Sergentul negru trase în bătrânul vietnamez.

— Rahat! L-am ratat! exclamă el.

— Nu-i de mirare că nu sunteţi în stare să doborâţi nici un Viet Cong zise Judge, râzând. Ochiţi întotdeauna prea sus.

Râdea şi când îşi duse M-16 la umăr şi apăsă pe trăgaci. Deşi erau departe, văzură pălăria conică a bătrânului dezintegrându-se. Trupul lui aproape decapitat căzu peste bivolul în agonie.

Când se uită la el, Webb observă că Judge nu mai râdea.

Locotenentul îl apostrofă, dar ştiau cu toţii că n-o să păţească nimic. Tot mai mulţi ofiţeri erau lichidaţi de proprii lor soldaţi, şi Bradley n-avea de gând să-şi rişte viaţa pentru un

ţăran vietnamez. O să spună că a fost lichidat de Viet Cong şi gata.

Peste o oră, când se opriră să se odihnească, Judge îl căută pe Webb.

— A fost o glumă, înţelegi. N-am vrut să-l ucid. Ne prosteam, atâta tot.

— Sigur, zise Webb. Ai dreptate.

Când se alăturase Companiei Baker în această patrulare, Webb observase că Judge arăta ca orice tânăr de optsprezece ani, dar acum, după trei zile, arăta de treizeci şi cinci.

Între timp Tonelli călcase pe o mină şi era transportat la Long Binh cu elicopterul. Webb se îmbarcă o dată cu el. Înainte să plece, Judge îl apucase de mână.

— N-am vrut, îi spuse el lui Webb. Zău că n-am vrut.

— Tipul acesta scăpase de curând dintr-o confruntare? îl întrebă Crosby.

Webb puse fotografia alb-negru pe birou. Întrebarea îl adusese în prezent.

— Cred că da, zise el.

Ben Hoa

Mânca la cantină, la o masă lungă, cu alte asistente şi doctori. Când îşi ridică privirile şi-l văzu, plictiseala se transformă în surprindere. Webb ştia că devenise centrul atenţiei.

— Bună, îi spuse el.

— Bună. Pari epuizat. Unde ai fost?

— În Quang Ngai.

— Da?

— M-am întors azi după-amiază.

— Ai făcut câteva fotografii pentru albumul de familie.

— Cam aşa ceva.

— Ai venit direct aici?

— M-da.

Părea impresionată.

— Ai mâncat?

— Nu încă.

— Atunci aşază-te aici, lângă noi.

— Nu vreau decât puţină cafea.

Făcu prezentările şi unul din chirurgi îl antrenă în con-

versaţie până se întoarse cu cafeaua, apoi reluă discuţia întreruptă cu ceilalţi. Vorbeau despre o procedură chirurgicală care ar fi trebuit să dea roade, dar nu dăduse.

— Ce mai face prietenul tău? îl întrebă Mickey.

— Bine. Are mai multe cicatrice decât un cotoi bătrân.

— A avut noroc. Majoritatea băieţilor care vin aici...

Se întrerupse. Probabil că nu voia să-l plictisească, vorbindu-i despre problemele lor.

— De ce ai venit?

— Pentru tine.

Îi zâmbi. Semăna din nou cu o fetiţă. Avea o faţă extrem de maleabilă, când arăta de cincisprezece ani, când de cincizeci. Îşi dădu la o parte o şuviţă de păr şi îşi sprijini bărbia în mâini.

— Ştii, m-am tot gândit la întâmplarea aceea cu elicopterul în flăcări. Nu mă simt deloc în apele mele. Căldura mă doboară. Şi am schimbat pansamentele celor infectaţi cu pseudomonas toată după-amiaza. Ai văzut vreodată oameni cu arsuri pe optzeci sau nouăzeci la sută din suprafaţa corpului... scuză-mă. Nu sunt într-o formă prea bună.

— Pentru mine eşti foarte bună.

— Eşti drăguţ, dar nu este adevărat.

Îşi termină cafeaua. Avea dreptate. Părea epuizată şi nu numai fizic, ci şi mental şi emoţional. Ochii ei păreau la fel de pustii ca cei ai lui Judge.

— Am fost invitaţi să bem ceva în baraca locotenentului. Vii şi tu?

— Sigur, de ce nu?

Locotenentul era neurochirurgul spitalului. Dădea o petrecere să sărbătorească faptul că împlinise şase luni din douăsprezece, cât trebuia să stea în Vietnam. În baracă avea un pickup şi un frigider. Webb şi Mickey intrară în acordurile melodiei *Mrs. Robinson* a lui Simon & Garfunkel. Doctorii şi asistentele beau, deşi nu era nimeni beat încă. Discutau în termeni medicali, pe care Webb nu-i înţelegea. Câţiva povesteau ce aveau de gând să facă după ce se întorceau acasă.

Mickey se îndepărtase. Webb credea că îl părăsise. Discută un timp cu un sanitar din Georgia, care-i povestea despre păstrăvii pescuiţi în Alleghenies. Webb se pregătea să plece când Mickey apăru ca prin minune lângă el.

— Hai să mergem la mine în cameră, îi şopti ea.

Mickey stătea într-o colibă cu alte cinci asistente. Camera ei era cât un dulap. De-abia încăpea un pat, un mic şifonier şi un

cuier.

Se trânti pe pat şi Webb închise uşa. Singura lumină din încăpere se filtra pe o fereastră care dădea în curte.

— Sunt beată, zise Mickey.

Îşi ridică mâinile ca un copil, să-i dea de înţeles că voia să-i scoată tricoul.

După aceea se întinse pe pat şi îşi trase pantalonii. Rămase întinsă, numai în chiloţi.

— Vrei să dormi cu mine?

Webb o privi. Probabil că o să adoarmă din clipă-n clipă.

— Nu sunt necrofilic, zise el.

— Ah, Doamne dacă preferi cadavrele, nici o problemă. Avem destule.

Îşi lăsă braţele să-i cadă. Webb o îmbrăţişă. Îşi îngropă faţa la pieptul lui. Îi umezise tricoul. Plângea.

— O să fie totul bine.

— Ba n-o să fie niciodată.

Nu ştia ce să-i spună sau ce să facă.

După un timp nu-i mai simţi umerii tremurând şi ştiu că nu mai plângea. Credea că adormise, dar o auzi şoptind.

— Acum m-am liniştit.

Îi atinse obrazul cu degetele ei.

—Azi, la două noaptea am avut o urgenţă, îi spuse ea. Îţi dai seama, nici nu mă trezisem bine şi mi s-a adus un puşti de optsprezece ani cu penisul zdrobit de o mină. Altul mi-a spus că soţia lui născuse de curând. Când i-am scos pansamentul, mi-am dat seama că nu va vedea niciodată acel copil, pentru că explozia îl orbise. Şi nici nu va putea să se joace cu el, pentru că mina îi retezase şi mâinile.

Webb o strânse la piept.

— Apoi, în mijlocul acestui balamuc, trebuie să ne ocupăm de o rană la piept. Iar tipul fără ochi şi mâini aşteaptă pentru că trebuie să ne ocupăm de un colonel rănit în piept. Aşa este procedura de triaj, dar eu, sora Mickey van Himst, l-am dat la o parte. Îţi dai seama, voiam să-l las să moară. Să-l dau jos de pe targa aceea şi să-l lasă să se înece în propriul său sânge, dar acum îmi este ruşine că m-am purtat aşa. Războiul şi-a pus amprenta asupra mea.

Webb privea în beznă şi se gândea la Viet Congul adolescent pe care nu-l ajutase când jandarmul îl tortura sau la McCague, care murise în timp ce poza pentru o fotografie care-i adusese un venit de şaizeci de dolari.

— Toţi facem lucruri de care ne ruşinăm, îi spuse el, dar asta nu înseamnă că suntem oameni răi.

— Nu-i adevărat.

Se cuibări lângă el, ca un copil. După un timp, începu să respire scurt şi îşi dădu seama că adormise.

La un moment dat, în timpul nopţii, auzi uruit de motoare şi apoi cineva alergă pe coridor, bătând din uşă în uşă.

— Haide, Mickey. Avem o urgenţă.

Până să se trezească, fata se dăduse deja jos din pat şi începuse să se îmbrace în beznă. Se ridică în coate, dar Mickey plecase deja. O văzu alergând în curte, alături de alte asistente.

În zori, elicopterele continuau să aducă răniţi, aterizând unele după altele. Webb se îmbrăcă şi se întoarse la Saigon. La ora zece dimineaţa era în Deltă, cu compania 25.

8

Catedrala era în Tu Do, vizavi de poştă, o clădire oribilă din cărămidă roşie. Ryan nu mai călcase într-o catedrală sau într-o biserică de peste zece ani. Rămase în spate, în timpul slujbei şi nu se împărtăşi. După părerea lui, preotul nu era obligat ca toată ziua să-i asculte păcatele şi, în afară de asta, ar fi o ipocrizie din partea lui, mai ales în situaţia de faţă.

O privi cum stătea cu mâinile împreunate în rugă şi ochii închişi. Ryan, în genunchi, nu reuşea să-şi desprindă privirile de la ea. Probabil că era singurul din cei prezenţi care se gândea la cele lumeşti în momentul acela.

Lumânările aruncau umbre pe pereţi.

Ce să fac?

Odile îşi pusese de multe ori această întrebare, dar Divinitatea refuzase să-i răspundă până acum. În orice caz, nu-i trimisese nici un semn. Ceruse să fie eliberată de povara ei. Dorea să trăiască pur şi simplu ca orice altă femeie. Căuta mântuirea în beznа catedralei.

Numai că nu era atât de simplu. Se uită la trupul torturat al lui Cristos pe cruce şi-l rugă să-i dea putere. Îşi ridică privirile spre Sfânta Fecioară şi o imploră să o facă pură ca ea. Se concentra asupra lumânărilor din altar şi îşi dori să aibă mai multă credinţă, dar în zadar.

Pentru prima dată, îşi punea viitorul sub semnul întrebării. Cu câteva săptămâni în urmă, înainte să-l cunoască pe Ryan, ştia ce avea de făcut, îşi cunoştea locul în lume şi-l acceptase resemnată, dacă nu bucuroasă, dar acum nu mai era nimic clar. O zăpăcise. Îi reamintise o întrebare pe care o evitase: de ce n-ar putea trăi ca alte femei.

Regreta că îi trezise această speranţă. Îi oferise iluzia unei fericiri personale. O ispitise ca Diavolul. O să-l respingă, atâta timp cât va avea puterea s-o facă.

După ce se împărtăşi, Odile se ridică de la altar şi se îndepărtă cu capul plecat, dar când îşi înălţă ochii îl zări din spate şi tresări surprinsă. Pe urmă îngenunche lângă celelalte călugăriţe, rugându-se alături de ele.

După slujbă, o aştepta afară, pe trepte. Fata discută cu celelalte novice, abatele francez şi o familie catolică vietnameză. Când îl văzu, veni la el.

— Monsieur Ryan.

— Trebuie să discutăm.

Ceilalţi se întoarseră să-i privească.

— Ţie îţi este foarte uşor. Mie nu.

— Crezi că-mi este uşor să mă îndrăgostesc de o călugăriţă?

Îl privi cu ochi mari.

— Nu arunca vorbe în vânt.

— Nu sunt vorbe în vânt. Îşi muşcă buza, ezitând.

— Mâine, la Grădina Botanică. Ora zece.

Apoi se îndepărtă.

Ştia că celelalte novice îl priveau cu reproş. N-aveau decât. Se săturase de călugăriţe pentru o viaţă.

În afară de cea pe care o iubea.

9

Recepţionerul hotelului Hilton era un vietnamez pe nume Duc, botezat inevitabil Donald de clienţii săi. Donald era un fel de intermediar între ei şi proprietăreasă. Se ocupa să le asigure mâncare, rufe curate, fără să-şi neglijeze familia care locuia într-unul din apartamentele de la parter. Pentru câţiva dolari în plus, le procura de asemenea opiu sau fete.

Când se întoarse în apartamentul său, Ryan îl găsi pe

Cochrane în pat, fumând opiu. Unchiul lui Donald stătea pe podea şi aprindea pipele pentru Cochrane şi Prescott, care stăteau la fereastră, pe scaunul lui Ryan. La pickup răsuna o melodie a lui Mick Jagger. Webb fuma şi el o ţigară cu opiu. Aerul condiţionat se stricase din nou şi mirosul drogului plutea peste tot.

— Sean, zise Webb.

— Păianjenule, îi spuse Ryan.

Era o tradiţie australiană, după cum îi explicase Ryan. Tuturor albilor li se spunea Chalkie (Cretă), cei cu păr roşcat erau Blue (Albastrul) şi oricine se numea Webb[7] era Spider (Păianjenul).

— Cum merge braţul?

— Mă doare destul de rău. Te-ai întors întreg de la Quang Ngai?

— Uite ce ţi-am adus.

Îi întinse două sticle de Courvoisier.

— De la PX din Danang. O mică atenţie din partea mea. Glonţul din umărul tău poartă numele meu.

— Te descurci bine, amice, zise Ryan, luând sticlele. Am auzit lucruri grozave despre tine. Croz spune că eşti David Bailey în uniformă de camuflaj.

Desfăcu o sticlă de Courvoisier şi umplu două pahare de bere.

— Sănătate.

— Viaţă lungă.

— Nu, mulţumesc. Dacă aş fi ştiut că o să am o viaţă lungă, aş fi mâncat cum trebuie şi aş fi avut grijă de mine. Uită-te şi tu la ăia doi.

Cochrane adormise. Prescott privea visător pe fereastră, zâmbindu-i.

Ryan se aşeză în capătul opus al patului, cu paharul pe genunchi. Prin obloane se filtra o lumină gălbuie, în care pluteau firicele de praf. Căldură, transpiraţie, forfota traficului din Saigon.

— Eşti aici de şase luni, ai reuşit să găseşti o soluţie politică pentru Vietnam?

— Nu încă.

— Foarte bine, pentru că eu sunt de trei ani şi tot nu m-am lămurit.

— Nu cred că americanii pot câştiga.

[7] Pânză de păianjen (n.t.).

— Rahat, toată lumea ştie asta, de la Nixon în jos. De fapt, cu atât mai bine. Nici nu trebuie să câştige.

— Asta nu mai ştiu.

Webb sorbi din brandy.

— Nu-mi place ce fac americanii aici, dar cred că îi prefer în comparaţie cu comuniştii.

— Aşa crezi?

— Da.

Ryan savura brandy-ul.

— Gândeşte-te, Păianjene. Ar trebui să-i salvăm pe aceşti oameni de comunişti. Care oameni? Cea mai mare parte a populaţiei trăieşte în colibe, cultivă orez, maşina familiei este bivolul. Pentru ei nu contează dacă este democraţie sau comunism. Nu ştiu decât un singur lucru: că nu le place napalmul. Crezi că-i interesează cine conduce ţara?

— Atunci de ce toţi cei din Saigon sunt atât de îngroziţi de comunism?

— Pentru că americanii le-au îndrugat numai tâmpenii.

Webb clătină din cap.

— Nu ştiu. După părerea mea, americanii au dreptate să lupte împotriva comunismului. Numai că au ales o cale greşită.

— Ştii ce mi-a spus colonelul acela american acum câteva zile? Crede că a găsit soluţia ideală pentru Vietnam. Mai întâi colinzi peste tot, îi aduni pe cei care îţi sunt credincioşi şi-i îmbarci într-un vapor. Pe urmă minezi toată ţara, de la nord la sud. Şi apoi... Îşi goli paharul şi-l umplu la loc. Scufunzi vaporul. Cum Dumnezeu să câştigi încrederea oamenilor când gândeşti aşa? Şi să nu-mi spui că este o excepţie. Nouăzeci la sută din yankei, de la general în jos sunt de aceeaşi părere.

— Oare contează cum gândesc dacă obţin rezultatul potrivit?

— Şi care este rezultatul potrivit?

Webb ridică din umeri. Ryan era foarte convingător.

— Dacă ai vreo idee mai bună, sunt convins că Abrams ar fi interesat s-o asculte. Să-i găseşti pe Viet Cong este aproape imposibil. Ca şi când ai căuta un ac în carul cu fân.

— Ştii cum găsesc americanii un ac în carul cu fân? Ard fânul cu napalm şi rămâne acul.

Webb nu ştia ce să-i răspundă. Venise în Vietnam să-şi facă un nume, dar era tot mai îngrozit şi ameţit de ce vedea. Ceea ce păruse un simplu război între aliaţii tradiţionali ai ţării sale şi comunişti, se transformase într-un conflict mult mai tragic

şi complex, dar, dacă Viet Cong luptau pentru dreptul de a-şi guverna ţara, nu însemna că tinerii americani pe care-i văzuse suferind şi murind în junglă se jertfeau pentru o cauză greşită. Ar însemna să-ţi baţi joc de curajul lor. Doar nu veniseră aici de bună voie.

Ryan îşi termină brandy-ul. Webb luă sticla şi îşi turnă trei degete în pahar. Combinaţia de opiu şi brandy îl ameţea.

— Te-ai gândit vreodată să pleci din Vietnam? zise el.

Ryan clătină din cap.

— În nici un caz. Nu este un război prea grozav, dar în momentul de faţă n-am altul mai bun.

Aici zgomotul Saigonului se auzea mai slab. Câteva amah bătrâne stăteau pe vine în iarbă şi vrăbiile ciripeau şi fâlfâiau prin tufişuri.

Ryan rătăci vreo jumătate de oră prin grădini înainte s-o găsească. Stătea singură pe o bancă de lemn, la umbra unui tamarind uriaş. Era îmbrăcată într-un *ao dai* alb de mătase, cu mâinile împreunate pe genunchi. Părea fragilă ca un porţelan.

Se aşeză lângă ea. Nu-şi ridicase privirile.

Îşi dorea cu disperare s-o atingă, să-i spună că era totul în ordine.

— Odile, zise el.

Nu-i mai spusese „soră”, aşa cum obişnuia.

— Monsieur Ryan, zise ea prudentă.

— Credeam că n-o să vii.

— Bineînţeles că trebuia să vin. Doar ţi-am promis.

Era cald, înăbuşitor. Îl durea umărul.

— Mă gândesc tot timpul la tine, Odile. Zi şi noapte. Te visez.

Se întoarse s-o privească.

— Vise murdare. Este un păcat. Trebuie să te spovedeşti.

— Cui?

— Preotului. Confesorului tău.

— N-am.

Nu voia să-l privească în ochi, dar ştia că îl înţelegea. Dacă n-ar fi vrut să-i asculte declaraţiile, n-ar fi venit aici.

— Îmi faci viaţa imposibilă, murmură ea.

— Şi tu la fel.

— Nu ţi-am făcut nimic.

— M-ai înnebunit. Nu crezi că este de ajuns?

Se ridică.

— Dacă nu încetezi, plec.

— Bine. Îmi pare rău. Se aşează din nou.

— Dacă nu te spovedeşti, voi păcătui.

— O să păcătuiesc oricum.

Ryan o apucă de mână. Încercă să se ferească.

— Ascultă, am întâlnit puţine femei pe care să le admir, nu numai pentru cum arată, ci şi pentru caracterul lor.

— Am venit să-ţi spun că nu avem nici o şansă.

— Asta vrei într-adevăr? Să te închizi departe de lume ştiind că există un tip care este nebun după tine, care te-ar fi luat de nevastă şi ţi-ar fi făcut copii? N-am mai cunoscut o femeie ca tine, Odile. N-o să te las. Nu vreau să te pierd.

Fata respira întretăiat. Îi vedea sânii zbătându-se sub *ao dai*. Acesta este adevărul, o asigură Ryan. Cel puţin, în momentul de faţă.

Întinse mâna şi-i mângâie părul.

— Ai cei mai frumoşi ochi pe care i-am văzut vreodată, îi spuse el pe un ton visător. Este ca şi când aş privi în ocean.

Se ridică.

— Am nevoie de timp să mă gândesc.

Plecă demn, cu capul în sus, o călugăriţă în mătase albă, răspândind în jur miros de patchouli şi tămâie. Era cea mai exotică fiinţă pe care o văzuse vreodată.

Dumnezeu să mă ierte, se gândi el.

Odile mergea repede. O durea capul. Îşi dădea seama că respira prea repede. Îi venea s-o rupă la fugă, să plângă. Venise aici să pună capăt acestei nebunii, să se întoarcă la viaţa ei sigură, ghidată de datorie şi virtute, dar avea senzaţia că, până acum fusese într-o cameră întunecată şi temnicerul îi lăsase deodată uşa întredeschisă, să vadă o rază de lumină. Era imposibil să nu te apropii.

Ah, dacă ar fi mai credincioasă! Dar în inima ei ştia că mănăstirea nu era o casă, ci un rai şi ceea ce o speria cel mai rău acum era propria ei spaimă.

— La ce te gândeşti? îl întrebă Mickey.

— La nimic, îi spuse Webb, alungându-şi din minte faţa lui Judge.

— Am făcut o înţelegere, nu uita.

Nu uitase. Nu trebuiau să-şi povestească despre ororile pe care le vedeau, dar unele amintiri neplăcute se strecurau fără

voie şi în ultima vreme i se întâmpla din ce în ce mai des.

Mickey îşi termină berea şi Webb îi făcu semn chelnerului să mai aducă una. Erau la Royale, un hotel vechi, de pe o stradă laterală, între Tu Do şi Nguyen Hue, Strada Florilor. Afară domnea arşiţa după-amiezii.

— Ce gentleman eşti, zise ea.

— De ce?

— Data trecută, la Bien Hoa am căzut beată în pat. Ai fi putut să profiţi de mine.

— De unde ştii că n-am făcut-o?

— N-ai lăsat nici o urmă. Primul lucru pe care l-au învăţat femeile în viaţă este să se cureţe după ce sunt folosite de un bărbat.

Zâmbi.

— Erai supărată. Nu mi s-a părut potrivit.

— Te rog să nu mai vorbeşti aşa. Până la urmă o să mă îndrăgostesc de tine.

— La liceu, în Anglia, suntem învăţaţi să fim politicoşi.

— Am văzut un film despre o şcoală englezească. Ai purtat vreodată pelerine negre şi ai fript băieţei în fiecare zi?

— Nu, asta se petrece numai în şcolile publice. Cei din învăţământul particular prăjesc băieţei numai în ocazii deosebite: de Crăciun, de Paşte.

— Mi se pare ciudat.

— Da, probabil că era. Bătăile nu-mi plăceau nici mie, dar sodomia era partea cea mai plăcută.

Râse.

— N-am mai întâlnit un englez până acum. Păcat. Acasă am văzut multe filme englezeşti şi mi-a plăcut întotdeauna accentul.

— Care erau actorii tăi preferaţi?

— Sean Connery. Nach. Şi Michael Caine.

— Sean Connery este scoţian, de fapt. Iar Michael Caine este cockney.

— Ce este un cockney?

— Cineva născut în cartierul East End din Londra.

— Tu n-ai accentul lor. De unde eşti?

— Dintr-un loc numit Kingston-upon-Thames. În afara Londrei.

— Cum este?

— Nu seamănă în nici un caz cu Saigonul. Îi zâmbi.

— Are case cu acoperiş de stuf, o biserică bântuită de

stafii şi un duce?

Clătină din cap.

— Am crescut într-o casă tip, pe o stradă unde toate locuinţele arătau la fel. Tata lucra la un birou de asigurări din Londra şi în vacanţe plecam la Brighton. Nici nu-ţi imaginezi ce plictisitor era.

— Dacă ai preferat locul acesta, îmi dau seama cum era.

Li se aduse mâncarea. Un vietnamez tras la faţă veni cu o tavă cu două farfurii acoperite cu capace de argint. Le puse pe masă şi săltă capacele, descoperind două fripturi de bivol, cu garnitură de puré.

— Toată viaţa mea m-am simţit în siguranţă. Nu mai suportam.

Fetei i se părea ciudat să-l audă vorbind aşa. Şi ea se simţise în siguranţă toată viaţa şi n-o deranjase. Dimpotrivă, de-abia aştepta să scape de moartea şi suferinţa pe care le vedea în spitalul de campanie. Mai avea de stat optzeci şi trei de zile.

— Nu înţeleg de ce şi-ar dori cineva să vină aici fără să fie obligat, zise ea.

Îi zâmbi cu bunăvoinţă, ca şi când explicaţia ar fi fost evidentă. Mickey se întrebă cât de departe o să-l ducă acest surâs fermecător. Cât de departe se putea, se gândi ea şi probabil că avea dreptate. Arăta bine, avea o înfăţişare suplă, sportivă şi era foarte... englez, dar sub crusta timidităţii lucea oţelul, făcându-l să pară atrăgător şi puţin periculos în acelaşi timp. Se hotărâse deja să se culce cu el. În afară de muncă, avusese puţine ocazii să se simtă bine aici în Vietnam şi era prea mândră să accepte invitaţiile indiferente şi arogante ale chirurgilor. Trebuia să profite de această clipă plăcută care i se oferea.

— Aveam optsprezece ani când mi-am dat seama că nu aveam nici un talent, îi mărturisi el deodată, fără nici un motiv.

Îl privi miratã.

— De ce crezi asta? Fiecare este bun la ceva.

— Una este să fii bun şi alta să ai talent. Când eşti înzestrat cu un har anume, lucrurile îţi vin de la sine. Când nu, trebuie să rişti. Să fii în locul potrivit, la timpul potrivit. Altfel... eşti sortit mediocrităţii.

— Dar tu ai talent, protestă ea.

— Nu, am un aparat foto, dar asta nu înseamnă că sunt fotograf. N-am talent, dar am Vietnamul.

Îi zâmbi din nou enigmatic.

Mickey se gândi la şirul nesfârşit de elicoptere care aduceau rămăşiţe însângerate şi încercă să vadă războiul ca pe o treaptă în cariera ei, dar nu putea.

— Ai alergat să-l salvezi pe locotenentul acela din acelaşi motiv?

— Doar ţi-am mai spus că am făcut-o pentru că îmi era ruşine de tine, dar ai uitat de înţelegerea noastră?

Acum când începuseră să discute, voia să înţeleagă mai bine concepţia lui despre viaţă.

— Îţi place ce faci, Hugh?

— Mi s-a spus că o să-mi placă, dar nu-i vorba de plăcere. Te obişnuieşti, atâta tot. Cel puţin aşa este pentru mine.

— Cred că ai dreptate.

— Serios? Eu unul nu-mi dau seama. Mă consideri un ticălos?

— Nu te cunosc destul de bine să-mi fac o părere.

Zâmbi din nou.

— Uneori cred că sunt. Când fotografiezi pe cineva care zace cu picioarele... şi altădată, în elicopterul Crucii Roşii. Era un locotenent care-şi ţinea o compresă însângerată peste rana de la piept. Avea sânge închegat în păr, pe urechi şi un ochi bandajat. S-a aplecat şi m-a bătut pe umăr. Credeam că o să se înfurie. Şi când colo ştii ce a făcut? M-a întrebat dacă nu puteam să-l fotografiez ca să trimită poza soţiei.

Răsuci scrumiera pe faţa de masă.

— Nu trebuia să discutăm despre asta.

— Este vina mea. Nu trebuia să-ţi pun atâtea întrebări.

— Şi crezi că ai vrea să afli răspunsurile? îi puse mâna pe braţ.

— Poate ar trebui să uităm toate aceste lucruri urâte. Cel puţin pentru câteva clipe. N-are rost să mai vorbim.

Surâse iarăşi timid.

— Şi atunci ce ai vrea să facem azi după-amiază?

— Te las pe tine să hotărăşti, îi şopti ea.

O lumină gălbuie, prăfuită se filtra printre obloanele de trestie. Camera era caldă, sufocantă şi mirosea a tămâie. O lăcustă palidă ţâşni pe perete. Un ventilator se învârtea în tavan.

Mickey dădu cearceaful la o parte, îşi ridică braţele deasupra capului şi îşi lăsă corpul în bătaia răcoroasă a ventilatorului, apoi se ridică în genunchi şi-l încălecă. Webb deschise ochii, zâmbind.

— Te înşeli, murmură ea.
— În ce privinţă?
— Ai un mare talent, îi spuse fata. Da, un talent deosebit.

10

— Trebuie s-o văd pe Soeur Odile, spuse Ryan.
— C'est imposible, îi răspunse bătrâna călugăriţă. Au revoir, monsieur.
Clătină din cap şi încercă să închidă uşa grea de lemn, dar Ryan pusese piciorul în prag, hotărât.
— Te rog.
— C'est impossible, repetă Soeur Marie.
Faţa ei zbârcită îl privea furioasă.
Ryan împinse uşa cu umărul. Soeur Marie strigă alarmată când îl văzu strecurându-se înăuntru.
— Nu se poate! zbieră ea.
Ryan îi zâmbi.
— Te rog să ai încredere în mine. Sunt catolic.
Nici o voce de bărbat nu mai tulburase sanctitatea slujbei de seară. Fiecare faţă din capelă se întoarse să privească intrusul. Ryan apăru urmat de Soeur Marie, ca o cloşcă protectoare. Se opri la altar şi o privi.
Cuvintele erau inutile. Odile se uită la el şi simţi în momentul acela că hotărârea fusese luată. Ryan ridică braţele neputincios, ca şi când ar fi vrut să spună: „Asta este.”
Stareţa se ridică, gata să-l înfrunte. Ryan zâmbi şi se retrase, fără să-şi desprindă ochii de la Odile. Ştia că o priveau toate novicele şi-i ardeau obrajii de ruşine, dar îi bătea inima să-i sară din piept. Nu mai trăise de mult această senzaţie. Din copilărie.
Era fericită!

Auzi uşile trântindu-se. Uruitul elicopterelor o trezi dintr-un somn adânc. Încercă să se uite la ceas. Cineva dădu un pumn în uşa ei şi o deschise.
— Au venit răniţi, Mickey!
Lumina o deranja. Se întoarse în pat, să-şi caute hainele.
— Haide puştoaico! răsună altă voce.
A, nu voiam decât să dorm.

Ieşi din baracă, împleticindu-se. Primul Huey aterizase deja. Uruitul motoarelor era asurzitor. Elicea arunca praf şi noroi în jur.

Nu mai pot.

Nu mai rezist să văd alt băiat fără picioare.

— Haide, Mickey!

Văzu un doctor şi două asistente alergând spre elicopter cu o targă şi se luă după ei. Ah Doamne, ajută-mă să trec şi de noaptea asta.

Stareţa se uită pe fereastră în curte. Australianul cel mare se juca vesel cu copiii orfelinatului, fericit ca un câine mare, strigând şi râzând cu ei, în timp ce dădeau cu piciorul într-o minge de plastic. Avea un suflet de copil, dar, la fel ca un copil, putea provoca mult rău fără să vrea. Asta era problema.

Se întoarse, oftând. Soeur Odile stătea cu capul plecat, respectuoasă, dar stareţa observase cât era de hotărâtă.

— Vrei să te căsătoreşti cu el?

— Da, Maică Stareţă.

— Când?

Soeur Odile nu-i răspunse.

— Sper că te-ai gândit la asta.

— Am încredere în el.

— Nu am nimic împotriva lui. A fost unul din binefăcătorii noştri, dar spiritul caritabil şi responsabilitatea nu se întâlnesc întotdeauna la aceeaşi persoană.

— M-am hotărât.

— Da, exact de ce mă temeam.

Stareţa se aşează la birou. Încăperea era simplă: un crucifix de lemn pe perete, trei scaune cu spătar tare, un colţ de rugăciune, o Biblie neagră, nişte mătănii răsucite pe degete.

— Fiecare trebuie să-şi aleagă drumul, Soeur Odile. Vreau să iei o hotărâre pe care să n-o regreţi mai târziu.

— Da, Maică Stareţă.

Frumuseţea era un blestem, se gândi ea. Ascundea multe alte imperfecţiuni, mai de durată. Se întreba dacă Ryan o înţelegea cu adevărat pe tânăra Odile. Fata era sinceră şi avea o inimă bună, dar nu era prea inteligentă şi nu cunoştea viaţa. Îşi petrecuse ultimii doi ani închisă între aceşti patru pereţi din Cholon. Poate că Ryan fusese atras de aerul ei misterios, dar nu era deloc potrivită pentru un asemenea om.

— Dacă ne părăseşti n-o să mai poţi să te întorci niciodată.

Cred că ştii asta?

— Da, ştiu.

— Îţi dai seama ce faci, Odile? Îl cunoşti cu adevărat pe acest om?

— Îl iubesc.

Bătrâna oftă. Tinerii se îndrăgosteau atât de uşor, fără să se gândească. Stareţa îşi găsise târziu vocaţia şi ştia cât de dureroasă era iubirea. Văzuse la proprii ei părinţi.

— Dumnezeu să fie cu tine, îi spuse ea.

Vocea lui Ryan se auzea de jos, din curte. Răsunătoare, masculină, îi oferea ceva complet diferit de viaţa monahală.

— Vrei să te rogi cu mine? o întrebă Stareţa.

— Da.

Închiseră ochii şi se rugară, dar ştia că Odile tânjea să fugă pe uşă ca o şcolăriţă ţinută în clasă să-şi termine temele. Doar Stareţa se ruga cu adevărat pentru legătura lor, dar cunoştea viaţa prea bine ca să ştie că nu toate poveştile de iubire aveau un sfârşit fericit.

Webb îşi petrecu două săptămâni pe front, în perimetrul Centrului de Presă de la Danang. Când se întoarse la Saigon, constată că Hiltonul Haşişului se schimbase radical. Nixon dispăruse. După cum îi povesti Crosby, prietena vietnameză a lui Cochrane stătea într-o noapte în cameră, în timp ce maimuţa se masturba pe raftul de cărţi în spatele ei. Când Nixon ajunsese la orgasm, fata simţise ceva umed şi cald pe ceafă. Ţipase, apucase animalul de coadă şi-l aruncase pe fereastră.

Crosby se mutase în apartamentul lui Ryan şi toate lucrurile lui dispăruseră: scrumiera din carcasa unei bombe, casa NVA cu stea roşie, aparatul Leica cu un fragment de grenadă în lentilă, safeul unde îşi păstra marijuana. Crosby stătea întins pe un şezlong, cu un pahar în mână şi o ţigară într-alta. Era beat, drogat, cu ochii roşii, solemn.

Se uită la Webb când intră.

— S-a întors fiul rătăcitor, zise el.

— Unde este Sean? îl întrebă imediat, alarmat. Este bine?

— Da, este, nici o grijă, îl linişti Crosby. S-a mutat. Are o prietenă permanentă.

— Cine, Sean?

— Da. Ştii că este greu de crezut, dar uneori realitatea este mai ciudată decât ficţiunea. S-au produs câteva schimbări cât ai fost plecat. Cochrane s-a transferat la Washington D.C. De

fapt nu venise aici decât ca să-şi adauge o nouă ispravă în autobiografie. Şi Prescott s-a mutat.

— Unde?

— Peste tot, zise Crosby.

— Ce?

— Plecase cu o companie ARVN în Deltă. Tipul din faţa lui a călcat pe o mină de trei sute de kilograme. Se spune că tot ce a rămas din el încăpea într-o cască.

— Ah, Cristoase.

— Nu ne-a promis nimeni o grădină de trandafiri, băiete. N-avea ce căuta aici. La fel ca noi toţi de altfel.

Suflă fumul în tavan.

— Ah, o să-mi fie dor de el, totuşi.

Webb îşi trânti rucsacul şi aparatele pe pat, apoi se aşeză, luă ţigara din mâna lui Crosby şi trase câteva fumuri.

— Ţi-am mutat lucrurile în locul lui Cochrane. Dacă plec sau calc pe vreo mină, aerul condiţionat îţi aparţine.

— Pot trăi şi fără aer condiţionat.

— Uşor de spus acum, iarna.

Se aplecă spre el. Webb îi văzu ochii injectaţi.

— Ryan era distrus când a plecat Prescott. Spunea că-i datora trei sute de dolari. Şi acum n-o să-i mai vadă niciodată.

— Trei sute de dolari? Pentru ce?

— Călugăriţa, omule. Ticălosul ăla a reuşit s-o seducă.

Webb luă un avion până la Ben Hoa şi sosi înainte de apusul soarelui. Se îndreptă spre spital. Înăuntrul, sanitarul din Georgia schimba pansamentele răniţilor. Îl întrebă unde era Mickey şi îi spuse că se afla la urgenţă.

Lângă salonul de urgenţă, câţiva saci cu cadavre fuseseră înşiraţi sub un palmier. Lui Webb i se păru indecent să treacă pe lângă ele, ca şi când ar fi nişte buşteni. Îi venea să salute, să plece capul, să facă ceva fără să-i ignore. Trebuiau să fie respectaţi.

Intră înăuntru.

Era linişte; terminaseră cu urgenţele. Webb o găsi pe Mickey în cealaltă încăpere cu muribunzii – acei soldaţi prea grav răniţi ca să poată fi salvaţi. Rămăsese unul singur. Era îmbrăcat în uniformă, cu cizme şi avea capul înfăşurat în zeci de bandaje. Mickey stătea lângă el şi-l ţinea de mână.

Îşi ridică privirile şi-l văzu pe Webb în prag.

— Altă zi în Paradis, zise ea. Se uită la băiatul de pe targă.

— I-am făcut transfuzie cu o sută douăzeci de unităţi de sânge. Până la urmă, avea atâta sânge nou, încât nu se mai coagula. Acum are hemoragie cranianã.

N-are rost să stea lângă el. Puştiul este inconştient, mai mult ca sigur.

— Nu mai are mult, îi spuse ea.

— O să aştept afară.

Când ieşi, se întunecase. Orizontul sclipea şi tremura pământul sub ei, în timp ce avioanele B-52 bombardau jungla lângă frontiera cambodgiană.

Stătea în pragul salonului de urgenţă.

— Nu te-am văzut de mult, zise Mickey.

— Am fost la Danang, la Piei Ku şi în munţi.

— Văd că nu pierzi vremea de pomană.

— Ştii cum este. Dacă nu te grăbeşti, pierzi o parte din război.

Voia să glumească, dar îşi dădu seama că nu era deloc amuzant.

— Te simţi bine? o întrebă el.

— Bineînţeles, doar nu este prima oară când văd oameni murind. Hai, vino la cantină.

Îl luă de mână.

— Ce mai faci?

— Am înotat prin noroaie, mi-a fost frig, m-a plouat, dar tu?

— A fost cald, uscat şi urât. Vrei să facem schimb?

Se gândi la tânărul soldat din salonul muribunzilor.

— Nu.

— Mai am treizeci şi trei de zile şi o noapte.

Se bucura pentru ea, deşi în sufletul lui era dezamăgit.

— Mai ai puţin.

— O să-mi fie dor de locul acesta.

Nu-i vedea faţa în beznă. La un moment dat se opri.

— Uite ce este, Hugh, nu mi se pare o idee prea bună.

— Ce anume?

— Relaţia dintre noi doi.

Parcă l-ar fi lovit. Nu mai voia să audă nimic.

— Credeam că ne simţim bine împreună.

— Da, ne simţim. Însă ştiu ce o să se întâmple dacă mai continuăm. N-am chef să mă ataşez prea mult de tine. O să plec şi tu o să rămâi aici. Nu vreau să-mi petrec următorii ani

aşteptându-te şi gândindu-mă mereu dacă n-o să sfârşeşti ca unul din băieţii aceştia. Din câte văd, ai de gând să stai mult pe aici.

Nu-i răspunse, pentru că avea dreptate. Nu intenţiona să plece prea curând.

— Îmi pare rău, n-avem nici un viitor împreună. Hai să terminăm acum, înainte să fie prea târziu.

— Mickey....

— Dacă vrei să te întorci cu mine la civilizaţie, poate mă mai gândesc, dar nu vrei, nu-i aşa?

Nu ştia ce să-i spună.

— Te rog să nu-mi îngreunezi viaţa. Războiul acesta mi-a ajuns până peste cap. Peste o lună, când o să plec, nu vreau să-mi mai amintesc de locul acesta.

— Deci asta este?

— Cred că da.

Se desprinse de el şi o porni spre cantină, dar, după câţiva paşi se opri şi se întoarse.

— Să nu permiţi nimănui să-ţi spună că n-ai talent, ai înţeles?

— Îmi trimiţi referinţe?

— N-ai nevoie. Trece-mă în curriculum vitae pentru orice eventualitate.

Se îndreptă înapoi spre el. Pentru o clipă crezu că se răzgândise, dar fata se înălţă pe vârfuri şi-l sărută pe buze.

— Ai grijă de tine! îi spuse ea şi plecă.

Webb rămase mult timp în beznă. Asta este, vorba soldaţilor. În fond, n-a însemnat nimic pentru mine.

— La dracu' bombăni el.

— Aşa mi-a fost scris, probabil. Las-o baltă, Hugh. A fost frumos cât a durat, dar acum n-o s-o mai vezi.

11

Noaptea, terasa de la Caravelle oferea o privelişte panoramică a războiului. Webb stătea cu paharul cu bere în mână, contemplând amurgul violet care poleia palmierii pe malul îndepărtat al râului Saigon. Primul val de avioane Phantom urui deasupra junglei şi auzi pe cineva spunând:

— Spectacolul trebuie să înceapă, oameni buni.

O sclipire albicioasă lumină cerul. Trasoare roşii şi verzi

cercetau jungla. Artileria grea picta orizontul în portocaliu. Paharele de pe masă tremurau.

Webb clătină din cap. Era cel mai costisitor spectacol pirotehnic din lume.

Îşi simţea sufletul greu ca plumbul. Mickey van Himst plecase acasă în după-amiaza aceea. *N-a însemnat nimic pentru mine.*

Sorbea din bere şi asculta conversaţia din jurul lui. Crosby îi spusese că aici puteai aduna mai multe informaţii decât la Nebuniile de la Ora Cinci. JUSPAO şi oficialităţile MacVee, precum şi ofiţerii din armată şi marină veneau cu soţiile sau prietenele lor vietnameze să privească spectacolul pirotehnic şi să discute.

— Hei, ai auzit că am pierdut opt tipi din Compania 25 în Deltă, azi dimineaţă, doborâţi de aliaţii noştri?

— Am auzit că au doborât un F4.

— Nu, era un Dakota, doar am fost acolo. Pilotul a încurcat traseul. Am pierdut doi ofiţeri din Compania Alpha.

Interesant se gândi Webb. La Conferinţa de presă JUSPAO, au spus că pierderile au fost minore, dar, în război, cuvântul „minor” sau „major” era foarte subiectiv.

— Păianjene, strigă cineva.

Îşi înălţă privirile. Era Ryan. Nu mai avea umărul bandajat şi ţinea de mână o eurasiatică mlădioasă ca o trestie, într-un *ao dai* din mătase violetă. Webb rămase cu gura căscată. Era cea mai exotică şi superbă fiinţă pe care-o văzuse vreodată. Făcea parte din acele femei a căror frumuseţe este atât de perfectă încât te intimidează.

Dar îşi reveni imediat, se ridică şi-i oferi un scaun.

Ryan zâmbi.

— Doamne, ce gentleman eşti, Spider. Nu trebuia să te deranjezi pentru mine.

Femeia surâse.

— Mulţumesc, monsieur, îi spuse ea lui Webb şi se aşează.

— Ai putea să iei exemplu de la mine.

— Nu poţi învăţa un câine bătrân să-şi schimbe petele, rânji Ryan. Odile, ţi-l prezint pe unul din prietenii mei, Hugh Webb. Unul din reporterii de renume ai Saigonului. Un mare şmecher, dar nu contează. Hugh, ea este domnişoara Odile Ngai.

Webb dădu mâna cu ea. Avea o palmă rece şi moale.

— Încântat de cunoştinţă.

Sesizase că prezenţa ei crease senzaţie. Mulţi bărbaţi o priveau fără sfială. De fapt, era imposibil să n-o priveşti.

Doamne, numai Ryan putea să dea peste o asemenea femeie. Unii spuneau că era tare norocos.

— Cum mai merge umărul? îl întrebă Webb.

— Mă doare ca dracu', dar de mâine mă apuc din nou de treabă. Mă gândeam să plec în Deltă pentru câteva zile. M-am săturat de Saigon. M-am plictisit până peste cap.

Webb observă că fata tresărise jignită, dar Ryan îşi repară imediat gafa luând-o de mână şi spunând:

— Dacă nu era Odile, îmi pierdeam minţile de tot.

— Odile. Frumos nume. Franţuzesc, nu?

— *Bui doi*, zise ea. Praful vieţii, este numele pe care-l dau vietnamezii copiilor eurasiatici părăsiţi.

Se lăsase o linişte grea. Chelnerul aduse încă două beri şi o citron pressé pentru Odile.

— Am aranjat să plec în Cradle (Leagănul), îi spuse Ryan.

Leagănul era o zonă în Delta Mekh Kongului dominată de Viet Cong, plină de capcane, rar patrulată de sud-vietnamezi sau americani.

— Sediul Diviziei a Şaptea ARVN se află la My Tho. O să-mi ia probabil câteva zile să ajung până acolo. Pe urmă, va trebui să merg cu maşina până la Ben're şi să iau un elicopter până în provincia Kien Hoa.

Webb ascultă aceste planuri nebuneşti fără să facă nici un comentariu. Ryan îţi lăsa impresia că totul era atât de simplu. Ca să ajungi numai până la Kien Hoa trebuia să străbaţi cu jeepul teritoriul Viet Congului.

Fata îl luă de mână pe Ryan, ca şi când ar fi încercat să se asigure că era acolo lângă ea şi să se întărească pentru perioada când va fi plecat.

— Cum a fost la Danang? îl întrebă Ryan.

— Este o staţiune pe malul mării. Munţii sunt mai interesanţi.

— Şi tu eşti fotograf? îl întrebă Odile. Ryan zâmbi.

— Aşa crede. Acum câteva luni era un mucos. Din cauza lui m-am ales cu asta.

Arătă rana de la umăr.

— Sergentul a strigat toată lumea la pământ şi Păianjenul s-a ridicat în picioare şi a început să danseze.

Webb zâmbi, dar auzise de sute de ori această poveste din gura lui Ryan.

— Îngerul meu păzitor a vegheat atunci asupra mea.

— Rahat. Eu ţi-am salvat pielea. Nu împăuna cu laurii

gloriei pe cine nu merită.

Odile ignoră izbucnirea lui Ryan.

— Crezi în Dumnezeu, nu-i aşa, monsieur Webb?

— Uneori, dar numai când îmi convine, din păcate. Observă crucea de aur de la gâtul ei.

— Eşti catolică, domnişoară Ngai?

Îşi feri privirile.

— Da, însă nu sunt o catolică adevărată.

— Este modestă, zise Ryan. A fost unul din soldaţii Romei, până am salvat-o din mănăstire.

Observă din nou sclipirea îndurerată din ochii fetei, dar lui Ryan puţin îi păsa. Este ca un câine mare într-un magazin de porţelanuri, îşi spuse Webb. Distruge totul cu cele mai bune intenţii, chiar dacă nu face altceva decât să dea din coadă.

Deci fusese educată într-o mănăstire. Ar fi trebuit să-şi dea seama după felul în care stătea, fără să-şi încrucişeze picioarele, mişcându-şi degetele, ca şi când ar fi avut nişte mătănii în braţe. Şi atunci îşi aminti deodată ce-i spusese Crosby despre Prescott şi îl cuprinse dispreţul. Acum totul era cât se poate de limpede. Era călugăriţa lui Ryan.

— Te simţi bine, amice? îl întrebă Ryan.

Webb clătină din cap.

— Eşti teribil.

— Ce s-a întâmplat?

— Ai reuşit să-ţi iei cei trei sute de dolari?

Lui Ryan îi pieri zâmbetul. Odile îl privea speriată.

— A fost o glumă, Păianjenule, îl repezi Ryan. Hai să nu mai discutăm despre asta.

Odile ştia că era vorba de ea şi se mira de reacţia lui Ryan. Vina i se citea pe faţă.

— Sean? murmură ea, aşteptând o explicaţie, dar refuza s-o privească.

Webb regretă acum, dar era prea târziu.

— Cred că eşti foarte mândru de tine, îi spuse el.

— Doar ştii cum este, Păianjenule. Când am aflat de moartea lui Prescott de la Crosby, n-am ştiut ce să spun. A fost amicul meu. În loc să izbucnesc în lacrimi, am spus ce mi-a trecut prin cap.

— Ce s-a întâmplat, Sean? repeta Odile. De ce s-a supărat prietenul tău?

Webb nu ştia ce-l apucase. Poate că era revoltat; avusese mai multe pretenţii de la Ryan. Era prietenul şi mentorul lui. Îl

considerase un exemplu, iar acum se simţea trădat şi voia să-l pedepsească. Nu se gândise ce efect ar putea avea adevărul asupra lui Odile. Vorba proverbului: adevărul nu te eliberează, te face nefericit.

— Cineva a pariat cu Ryan trei sute de dolari că nu poate să seducă o călugăriţă, se auzi el spunând.

Odile se comportase cu o demnitate ieşită din comun. Îl aşteptase pe Ryan să protesteze şi când văzuse că nu scoate nici o vorbă, pusese paharul pe masă, spunând:

— Da, înţeleg.

Ryan nu îndrăznea s-o privească. Se uita la Webb, încruntat.

Odile îşi luă geanta, se ridică şi plecă.

Ryan nu încercă s-o oprească. Rămaseră tăcuţi mult timp. Webb fu primul care-şi feri privirile. Se uita la alte barbarii mai spectaculoase, care se desfăşurau de cealaltă parte a râului. Culorile bătăliei colorau cerul negru, catifelat al nopţii.

— De ce ai făcut asta? îl întrebă Ryan.

Părea mai mult surprins decât furios.

— Nu ştiu.

— Nu ştii, repetă Ryan.

— Nu-mi vine să cred ce sunt în stare unii oameni să facă din orgoliu.

— N-a fost vorba de orgoliu.

— Atunci de ce? De trei sute de dolari?

Ryan dădu paharul la o parte.

— În situaţia de faţă, tu eşti singurul vinovat.

Se ridică şi plecă.

Webb comandă încă o bere şi îşi propuse să se îmbete. La ce folosise adevărul? La nimic. Data viitoare, o să-şi ţină gura.

Arsenalul Regimentului al Şaptelea

— Crezi că a făcut-o ca să câştige pariul? îl întrebă Wendy Doyle.

— Nu. Puţin îi păsa de pariu, îi răspunse Webb. Era vorba de prestigiu. Alt capitol din legenda lui Sean Ryan. Şi-a dedicat întreaga viaţă propriului său epitaf.

Crosby îşi turnă nişte Bushmills şi apoi îi servi şi pe ceilalţi.

— Hugh nu este cinstit, protestă el. Cred că a iubit-o, în felul lui. Cel puţin, aşa i-a spus. I-a făcut o promisiune pe care n-a

putut s-o respecte. Doar nu este singurul.

Webb se încruntă.

— Îi găseşti scuze.

— L-am plăcut foarte mult.

— Toţi l-am plăcut, zise Cochrane, dar n-are nici o legătură cu realitatea.

— Riscul era raţiunea existenţei sale, spuse Webb. Cel puţin aşa se prezenta, dar, când se îndepărta de câmpul de luptă, era un laş. În clipa în care a convins-o pe Odile să renunţe la viaţa monahală, ea a fost cea care a riscat. Ryan ştia că putea oricând să plece când o să se sature de ea. În fond, ce avea de pierdut? Absolut nimic.

— Nu cred că a făcut-o special, protestă Crosby.

— N-aş vrea să mă repet, dar esenţialul este cu totul altul, zise Cochrane.

Doyle luă sticla şi se uită la poemul scris pe spatele sticlei.

— Poate că aici se află cheia acţiunilor sale.

— N-are rost să faci o figură romantică din el. Nu merită.

— Deci, cât a durat?

— Până a fugit prima oară? Cam patru luni. Pe urmă Nixon şi Kissinger au hotărât să trimită trupele americane dincolo de frontieră, în Cambodgia şi centrul atenţiei se mută la Phnom Penh. La Saigon nu se vorbea decât de vietnamizarea războiului. Nixon voia să iasă din această încurcătură. Pe măsură ce tot mai mulţi soldaţi erau trimişi acasă, Vietnamul dispărea de pe primele pagini ale ziarelor. Războiul escaladase, avioanele B-52 bombardau Laosul şi Cambodgia, dar nu puteam fotografia nimic. Devenise războiul altcuiva. Era un punct mort pentru noi. Vânzarea ziarelor era asigurată de ştiri proaspete de pe front. Unii din noi s-au transferat la Phnom Penh, să culeagă ştiri de ultimă oră.

— Aşa a făcut şi Ryan?

Webb ridică din umeri.

— N-a fost hotărârea lui. Lucra pentru revista Time şi îl anunţaseră că fusese transferat, dar era cea mai bună soluţie pentru el. Odile mi-a spus că şi-a lăsat toate lucrurile în apartament şi a spus că se întoarce într-o săptămână. Şi nu l-a mai văzut doi ani.

— La fel ca orice bărbat, remarcă Doyle, spre hazul lui Cochrane.

— Probabil că ai dreptate, dar Odile nu era o femeie oarecare.

Bărbaţii îşi plecaseră privirile. Doyle ştia că ajunseseră într-un punct în care legenda nu putea fi studiată prea atent.

— Ce s-a întâmplat cu Odile până la urmă?

— După cum îţi imaginezi, după incidentul de la Caravelle, nu l-am mai văzut pe Ryan.

— Nu înţeleg de ce, zise Doyle.

Webb zâmbi.

— Până să plece din Vietnam, ne întâlneam inevitabil la Continental Follie, Centrul de Presă din Danang. Odată, m-am ciocnit de el când m-am aruncat într-un elicopter lângă Konhum, dar am schimbat doar câteva vorbe.

— Oricum, cel puţin aveai veşti despre el.

— Sigur, dar vechiul grup se spărsese. Lee se întorsese în SUA. O'Leary la Londra. Nu rămăsesem decât eu şi Croz.

— De ce?

— Croz lucra pentru AP. Iar eu...

Ridică din umeri.

— Eram ca un câine cu un os. Nu voiam să-i dau drumul.

— Colaborai cu AP?

— Da şi nu numai. Îmi vindeam fotografiile şi revistelor *Time-Life* şi *Paris-Match*. Aveam un avantaj în plus, pentru că eram şi reporter şi fotograf.

— Când te-ai reîntâlnit cu Ryan?

— Croz ştia ceva. Ori de câte ori Ryan trecea prin Saigon, ieşea la băutură cu el. Eu nu mergeam. De aceea nu l-am văzut pe Ryan câţiva ani. Pe Odile am întâlnit-o mai întâi. Din pură întâmplare.

II

Saigon, martie 1972

„Prezentând războiul aşa cum este, i-am ştirbit gloria şi am demonstrat că negocierile sunt unicul mod de a rezolva problemele internaţionale.”

Howard Smith, prezentator de ştiri, ABC

„Nu poţi să răpeşti farmecul unui război, la fel cum nu poţi ştirbi frumuseţea unei cobre sau să fii împuşcat la China Beach... Războiul îţi face bine, nu poţi să-i negi atracţia pe care o

exercită. Ar fi ca şi când ai încerca să răpeşti farmecul sexului sau al formaţiei Rolling Stones!”

Tim Page, fotograf, Războiul din Vietnam, în autobiografia sa Pagină cu Pagină

12

Saigonul căpătase un aer disperat. Graţia conferită odată de francezi dispăruse, sufocată de suprapopulare şi poluare. Chiar şi copacii care străjuiau bulevardele erau pe moarte. Americanii nu aduseseră pace, ci un val de cerşetori, infirmi, copii ai străzii şi război.

Procesul Calley generase repulsie şi revoltă în SUA. Acum era evident că America o să întoarcă spatele acestei dezastruoase campanii asiatice. Nord-vietnamezii aruncau tot mai multe trupe împotriva sudului şi armata americană, care se retrăsese în mare parte, dezlănţuise noi bombardamente împotriva Hanoiului.

Disperarea era şi mai evidentă în Tu Do; soldaţii erau din ce în ce mai rari pe străzile Saigonului şi concurenţa în rândurile prostituatelor era feroce acum când clienţii americani se împuţinaseră. În timp ce norii roşii-portocalii ai exploziilor luminau oraşul – poluarea făcuse apusurile Saigonului remarcabil de frumoase – lumea barurilor, restaurantelor, pizzeriilor şi berăriilor prindea viaţă. Pe stradă răsunau strigătele fetelor, muzica rock, râsul soldaţilor, uruitul motocicletelor Honda.

Majoritatea corespondenţilor de presă frecventau Barul Melody, unde se spunea că fetele erau mai frumoase, mai tinere şi mai ieftine, dar Crosby prefera o fată care lucra la Chicago Bar şi stabilise cu Webb să se întâlnească acolo. Când veni, văzu un grup de prostituate adunate sub neonul roz de la intrare. Fumau.

Erau toate o parodie a prostituatelor din Times Square: aveau fuste prea scurte, pantofi cu tocuri înalte, pulovere roz şi verzi prea stridente şi prea strâmte. Una din ele îl trase de cămaşă pe Webb.

— Îmi cumperi ceva de băut? zise ea.

— Nu.

Îl apucă de pantaloni.

— Te iubesc.

— Mai târziu.

— Hai, ia-mi ceva de băut.

Se desprinse din îmbrăţişarea ei.

— Poate mâine.

— Dracu' să te ia! îi şuieră ea, la ureche.

Webb zâmbi şi intră.

În bar răsuna melodia lui Steppenwolf *Born to be Wild*. Un grup de soldaţi în cămăşi deschise la gât şi blugi, alături de câţiva europeni, probabil ingineri, erau înconjuraţi de câteva prostituate care le acordau cea mai mare atenţie. Aşteptă câteva clipe să se acomodeze cu întunericul. Crosby nu apăruse încă.

Se duse la bar să-şi ia o bere. Într-un colţ, un soldat negru uriaş, dezmierda o fată. Webb o remarcă imediat. Spre deosebire de celelalte, părea stânjenită, chiar ruşinată. Era singura care nu râdea prea tare şi era de asemenea cea mai frumoasă.

O privi mai atent. Stătea cu spatele la el, uitându-se îngrozită în oglinda de deasupra barului, ca un pacient care-şi examinează cicatricele după o operaţie traumatizantă. Era îmbrăcată într-o rochie roşie de satin, cu pantofi cu tocuri înalte. Avea părul tuns scurt, dar nici măcar Machiajul strident nu reuşea să-i ascundă frumuseţea. Soldatul o mângâia pe spate, râdea şi îi şoptea ceva la ureche.

— Cristoase! exclamă Webb cu voce tare, când o recunoscu.

Se apropie să se convingă.

— La ce te zgâieşti amice? îl repezi negrul.

— Odile, zise Webb.

Fata îl privi cu ochi mari. Nu-l recunoscuse. Se mira însă că ştia cum o cheamă.

— Vrei ceva, omule?

Soldatul era cât o gorilă. Webb clătină din cap, îşi luă berea şi se îndepărtă. Altă fată îl apucă de braţ şi o respinse. Odile. Prietena lui Ryan, călugăriţa. Cum ajunsese aici? Nu era greu de ghicit. N-avea de ce să se mire.

Nu te băga, îşi spuse el. La urma urmei, nu era problema lui.

Dar, în loc să asculte glasul raţiunii, se postă în spatele soldatului. Nu-i venea să creadă. Era ea, ce mai. Observă că-l urmărea în oglindă.

— O GRENADĂ!

Toţi se trântiră la podea. Scaunele şi mesele se răsturnară cu pahare cu tot. Cei care se aflau lângă uşă ţâşniră afară, ceilalţi se ascunseră după bar. Soldatul negru se întinsese pe

burtă la picioarele lui Webb, cu braţele deasupra capului.

Webb o apucă de braţ pe Odile. Când o trase spre uşă, îl urmă fără să ezite. Peste câteva clipe alergau prin Tu Do.

În timp ce fugeau, Webb îşi spuse că făcuse un lucru inteligent şi stupid în acelaşi timp.

Dădură colţul. Voia să se îndepărteze cât mai mult de bar. Ştia că acum soldaţii speriaţi începeau să se ridice încet în picioare, mulţumiţi că scăpaseră cu viaţă, dar se vor întreba de ce nu fusese nici o explozie. Iar după ce o să-şi revină, o să-şi amintească de cel care strigase şi o să se înfurie rău.

Webb o ţinea strâns de braţ. Odile se poticnea în pantofii ei cu tocuri. Încercă să se desprindă, dar o strânse şi mai tare. Îi strigă ceva în vietnameză şi-l plesni peste faţă.

Webb se opri. Toţi trecătorii se întorceau să-i privească.

— Ştiu că vorbeşti englezeşte, zise el. Spune-mi ceva şi o să te las în pace.

— Nu mă mai strânge de braţ, te rog.

O ascultă.

— Cine eşti? îl întrebă ea, posomorâtă.

— Un prieten de-al lui Ryan. Nu-ţi aminteşti?

Era evident că nu-şi amintea, dar numele lui Ryan îi deşteptase atenţia.

— Ştii unde este Ryan? zise ea.

— Nu.

Îşi frecă braţul. Îi lăsase urme roşii.

— Scuză-mă.

— Ce vrei? Bună întrebare.

— Nu ştiu. Am vrut doar să te scot de acolo.

— Vrei să te culci cu mine?

Clătină din cap.

Acum îşi revenise. Mirarea şi şocul se transformaseră în furie.

— Atunci ce doreşti? Eşti nebun?

— Ce dracu' cauţi aici?

— Cred că nu te priveşte.

— Ba mă priveşte.

Se uitară unul la altul. Ce impuls nebunesc m-a făcut să reacţionez aşa? se întrebă el. Ce speram să realizez? O tâmpenie.

— Dacă nu vrei să te culci cu mine, lasă-mă în pace.

Se întoarse, dar o apucă de mână. Încercă să se

desprindă. Trecătorii se zgâiau la ei. Doi jandarmi vietnamezi se opriră şi apoi îşi văzură de drum. Alt soldat care se ceartă cu o prostituată din cauza banilor!

— Ce vrei? repetă ea.

Webb ar fi dat orice să aibă o explicaţie, dar nu ştia decât că situaţia i se părea nedreaptă. Toate fetele vietnameze se prostituau ca să aibă din ce trăi, însă nu-i păsa pentru că nu le cunoştea.

Ce îl făcuse să reacţioneze aşa?

— Te rog, zise el, trebuie să-ţi vorbesc. Sunt prietenul lui Ryan.

— Monsieur Ryan a murit.

— Nu-i adevărat. Este la Phnom Penh.

— Phnom Penh, repetă ea încet.

Dădu din cap cu ochii închişi, ca şi când s-ar fi rezolvat o mare dilemă.

— Ştii unde este?

— N-am vorbit cu el... de un an. Poate chiar mai mult.

— Atunci, când o să-l revezi pe Monsieur Ryan... spune-i cum trăiesc acum, da?

Se întoarse.

— Stai puţin.

— Te rog. N-ai cum să mă ajuţi.

Webb scoase un pumn de piaştri din cămaşă.

— Cât vrei?

Se zgâi la bancnotele din mâna lui şi apoi le luă. Era prea mult. Mult prea mult.

Aleea era murdară şi aglomerată. Câteva bătrâne stăteau pe vine în noroi, cu banane verzi şi pepeni. O urmă pe o stradă lăturalnică, printre motociclete, biciclete şi mormane de gunoi. În lumina unui felinar, văzu pete de nucă de betel ca nişte picături de sânge. Mirosea a *nuoc mam*, benzină, canalizare. Strigătele negustorilor ambulanţi şi uruitul motocicletelor tulburau noaptea. Un bărbat urina lângă perete.

O luă înainte pe un şir de trepte înguste, din lemn putred. Webb o urmă. O bătrână cu dinţi galbeni se zgâi la el când trecu pe lângă ea.

Se opriră în faţa unei uşi. Odile descuie şi-l trase înăuntru.

Singura lumină provenea de la un mic bec care atârna din tavan. Se uită în jur. Camera era cât baia părinţilor lui din Londra. Pe podea erau covoraşe din trestie şi un vas de plastic, probabil

pentru spălat. Într-o nişă în perete era o sobă şi o chiuvetă. Singura decoraţie pe pereţii coşcoviţi era un crucifix de lemn iar ca mobilă era numai un pat de copil.

Dormitorul ei era într-un colţ separat de restul încăperii de o perdea ruptă. Odile o dădu la o parte şi văzu un pat îngust de lemn. Se aşeză pe margine şi începu să-şi scoată rochia.

Webb o opri.

— Nu-ţi ofer decât o relaţie sexuală normală, nimic altceva.

— Nu vreau sex.

Se întristă.

— Atunci vrei să-ţi dau banii înapoi?

— Nu, nu vreau.

Se aşeză lângă ea pe pat, uitându-se la leagănul din Colţul camerei.

— Ai un copil?

Încuviinţă din cap.

— Copilul lui Ryan?

— O fată de un an şi trei luni. O cheamă Phuong.

Îşi îngropă faţa în mâini.

— Ce ţi-am spus mai devreme nu este adevărat. Nu vreau să-i spui lui Ryan cum trăiesc. Mi-aş pierde tot respectul. Înţelegi?

Webb clătină din cap.

— Nu-i vina ta, ci a lui.

— Nu mă iubeşte.

Nu-şi dădea seama de ce era atât de revoltat. Existau o mulţime de femei şi copii părăsiţi în Saigon şi destui bărbaţi fără picioare în spitale. Era preţul războiului, dar, cu toate acestea, se aşteptase la mai mult de la Ryan, pentru că nu era soldat. Era propriul lui stăpân. Îl admirase.

— Unde este copilul tău?

— Când... lucrez... Îl îngrijeşte o bătrână. Plătesc. Ca pe o amah.

— Pot s-o văd pe fetiţă?

— De ce?

— Poate o să te ajut?

— De ce vrei să mă ajuţi?

— Nu ştiu, zise el.

De fapt acesta era adevărul. Poate o să se lămurească mai târziu. Deocamdată acţiona din impuls.

Se ridică încet. Îl durea s-o privească. Era o copie ieftină a

femeii pe care o văzuse în seara aceea, la Caravelle: haine ţipătoare, farduri stridente. Atunci arăta ca o prinţesă, iar acum semăna cu un clovn.

O urmă pe stradă.

Se opri în faţa unei găuri în perete.

— Pe aici, zise ea.

După câteva clipe reuşi să-şi obişnuiască ochii cu bezna. Nu exista lumină electrică, doar o lampă cu petrol. Era îngrozitor de cald. Duhnea a mâncare, sudoare şi urină, încăperea mică adăpostea o întreagă familie. O femeie gătea la o sobă în colţ, trei copii se jucau pe podeaua de pământ, un bătrân într-o vestă albă îl privi cu o ostilitate nedisimulată. Îi spuse ceva lui Odile. Se vedea că era furios.

— Nu-i convine că te-am adus aici, zise ea. Spune că o să-i aduci ghinion. Nu mă plac. Trebuie să plătesc dublu pentru că sunt *bui doi*.

O bătrână stătea pe un taburet cu un copil mic la picioare. Fetiţa avea părul drept şi negru al asiaticilor, dar trăsăturile erau europene, ochii rotunzi şi pielea cafenie. Nu era îmbrăcată decât într-un tricou murdar.

Odile luă copilul şi îi mângâie fundul gol. Îi şopti ceva în vietnameză, o vorbă de alint probabil.

— Mi-ai văzut fetiţa, îi spuse Odile. Dacă nu vrei să te culci cu mine, trebuie să mă întorc la lucru.

— Nu vreau să mă culc cu tine, dar nici nu te las să te întorci acolo.

— Spune-mi cum aş putea să-mi câştig existenţa. Webb ezită.

— Poate că există o soluţie, zise el.

13

Apartamentul se afla aproape de Tu Do, spre Râul Saigon. Un balcon verde, din fier forjat, cu două scaune şi o măsuţă de fier dădea spre stradă. Înăuntru, era un birou din lemn şi maşina de scris a lui Webb. Avea şi o mică toaletă, cu o baie masivă, cu robinete de alamă.

Într-un colţ al camerei, vizavi de fereastră era un pat de o persoană, acoperit cu o plasă de păianjen. În colţul opus, se

vedea o chiuvetă, iar în celălalt un dulap vechi. Pereţii erau împodobiţi cu fotografiile alb-negru ale lui Webb şi un steag roşu al Armatei de Eliberare, cumpărat cu zece dolari de la un soldat beat. Pe un raft se aflau amintirile lui din cei doi ani petrecuţi în Asia de sud-est: o pipă de opiu, o eşarfă Khmer roşu cu alb, o cască nordvietnameză. Echipamentul lui – rucsacul, aparatele foto, haina – stătea pe podea.

Odile se uită înjur.

— Nu este o cameră prea mare, zise Webb, dar este curată. Şi n-o să te coste nimic.

O puse pe Phuong pe parchet şi se aşeză nesigură pe marginea patului.

— N-o să mă vezi prea des, o asigură Webb, repede. O să stai mai mult singură.

Se duse la chiuvetă. Udă o cârpă şi i-o dădu.

— Spală-te pe faţă.

— De ce?

— Să-ţi ştergi fardurile. Nu trebuie să te mai prostituezi.

O văzu tresărind, dar îl ascultă. Îl impresiona să-l privească. Îngenunche lângă Phuong, care îl privea fascinată să vadă această faţă nouă şi ciudată.

— De ce faci asta? îl întrebă Odile.

— Vrei să-ţi întorc spatele şi să-mi spun că nu mă priveşte?

— Bine, dar acesta este adevărul.

Citea pe faţa ei ce gândea. Îi întinsese o cursă. Nimic nu era pe gratis! Îşi imagina ce trebuia să-i dea în schimb, dar era de preferat să servească un singur bărbat decât toată armata SUA.

Pe acoperişul de vizavi, un bătrân chinez îşi practica tai qi-ul său tradiţional. Un şir de copaci se profilau în luminile de neon din Tu Do. În depărtare se auzea uruitul artileriei.

Stăteau pe balcon. Phuong se juca pe podea.

— Ryan plecase de două săptămâni când mi-am dat seama că sunt gravidă, spunea Odile pe un ton monoton, privind în beznă. Mai întâi, am fost îngrijorată. Mă gândeam că o să se supere când o să afle, dar eram convinsă că o să se întoarcă. Un timp mi-a scris, mi-a trimis bani, dar, pe urmă scrisorile şi banii au încetat. Am crezut că a murit. I-am scris mamei, la Dalat, rugând-o să mă ajute, dar nu mi-a răspuns. Nu puteam să mă întorc acolo cu copilul. Ruşinea ar fi prea mare. Aşa că am rămas

aici. După ce s-a născut Phuong, banii lui Ryan s-au terminat. N-aveam ce face, trebuia să câştig.

— I-ai scris vreodată lui Ryan? I-ai cerut ajutorul?

— Da, i-am scris de multe ori. L-am întrebat de ce nu-mi răspunde. Pe urmă, am crezut că nu-mi dă nici o veste pentru că a murit şi nu i-am mai scris.

— Ştie de copil?

Clătină din cap.

— Dacă ar fi ştiut, te-ar fi ajutat.

— De ce să mă ajute, Monsieur Webb? Doar nu mă iubeşte.

— Nu contează.

— Pentru mine contează foarte mult. Dacă nu mă iubeşte, n-am nevoie de ajutorul lui.

Phuong începuse să plângă. Odile o luă în braţe şi se aşeză pe marginea patului să-i dea să sugă. Webb se uită la sticla de Johnny Walker din faţa lui. După un timp, copilul adormi. O puse încet pe pat.

Ezită. Lampa gălbuie arunca umbre gălbui pe faţa ei. Webb ştia la ce se gândea. Se întreba dacă voia să se dezbrace pentru el.

— Mă duc afară să fumez.

Închise uşa şi coborî în stradă. Se plimbă aproape o oră, încercând să-şi limpezească minţile, dar tot nu reuşi să se lămurească.

Odile era în pat. Phuong adormise lângă ea. Îşi luă rucsacul din colţ şi îşi întinse sacul de dormit pe podea.

— Ce faci? îl întrebă ea.

— Am dormit în condiţii mult mai proaste în ultimii ani. Cel puţin este uscat şi nu sunt şerpi.

— Nu vrei să dormi cu mine?

— Nu pot, pentru că te-ai simţi ca o prostituată, nu-i aşa?

— Pentru mine nu mai contează.

— Tocmai asta este problema. Vreau să conteze din nou. Nu ţi-am oferit ajutorul meu ca să profit de tine.

Se aşeză să-şi scoată cizmele.

— Poţi să stai aici cât vrei, fără nici o obligaţie. O să găsim o soluţie până la urmă. O să-i scriu lui Ryan.

Deşi nu ştia dacă australianul se va lăsa impresionat.

Îi luă rochia roşie de pe pat, o mototoli în mână şi o aruncă în stradă de pe balcon.

— Ce faci?

— Nu mai ai nevoie de ea.

Se uită la el ca la un nebun. Poate că era într-adevăr nebun. Trecuseră doi ani de când venise în Vietnam şi se schimbase. Viaţa era prea scurtă, prea fragilă să-ţi baţi joc de ea.

Poate că Ryan greşise tocmai în această privinţă.

— Nu este nevoie să faci asta. Nu sunt călugăriţă. N-am fost niciodată.

— Nu vreau să mai suferi. Puse capul pe pernă.

— Eşti un om foarte bun.

Bun sau nebun, nu-mi dau seama. Înainte să vină în această ţară, ştiuse clar cine era.

Stinse lumina, se dezbrăcă şi se băgă în sacul de dormit. Rămase treaz mult timp, sperând să-i audă paşii pe podea, să-i simtă trupul cald strecurându-se lângă el, dar îi auzi respiraţia liniştită şi îşi dădu seama că adormise. Bineînţeles! Nu vrea să se culce cu tine! Sexul nu era o aventură pentru ea. Noaptea aceasta este prima după mult timp când poate să doarmă liniştită.

Eşti un om bun, Webb, îşi spuse el. Probabil o să ajungi în rai.

Dar o să fii singur acolo, prostule.

14

Webb se trezi cu noaptea în cap, aşa cum se obişnuise în ultimii doi ani petrecuţi pe front. Voia să se plimbe prin oraş, să afle ce se mai întâmplase.

Odile dormea. Stătea întinsă pe spate, cu mâinile deasupra capului, ca un copil. Era superbă. Frumuseţea ei i se părea prea desăvârşită, pentru că îi ascundea sufletul. Faţa ei era un blestem care o va urmări toată viaţa. O făcea o paria şi, în acelaşi timp, un obiect al dorinţei.

Îi alunecase cearceaful de pe sâni. Avea un corp perfect. Se stăpânea cu greu să n-o atingă. O acoperi la loc.

Copilul se trezise deja şi se juca pe podea. Era îmbrăcat într-o cămaşă de noapte roz, ieftină, cumpărată probabil din Central Market. Avea păr scurt, drept şi negru, ochi rotunzi şi o faţă turtită şi grăsuţă, de îngeraş. O fetiţă simpatică şi nefericită, lipsită însă de frumuseţea părinţilor. Cel puţin deocamdată.

Ieşi, închizând uşa în urma lui.

Bău o cafea la Shelf şi discută cu ceilalţi corespondenţi de presă. Crosby era şi el acolo şi voia să ştie de ce nu apăruse la Chicago Bar. Webb îi spuse că nu se simţise prea bine. Crosby ridică din umeri şi începu să descrie incidentul care se petrecuse la bar, înainte de venirea lui.

— Viet Cong au aruncat o grenadă acolo, zise Crosby.

— Ei, pe dracu'!

— Mi-a spus un soldat. N-a explodat, Slavă Domnului. Nu mai calc pe acolo.

Webb zâmbi.

— Nici eu.

Îşi bău cafeaua şi plecă. Ieri îşi propusese să plece în Deltă, la Can Tho. Însă acum se dusese să cumpere croissanţi proaspeţi de la Givral şi nişte banane verzi de la negustorii ambulanţi din Tu Do.

Când deschise uşa, Odile îl aştepta în mijlocul camerei, cu mîinile la spate, ca şi când ar fi fost o servitoare preocupată să-i facă pe plac stăpânului. Îşi dădu seama că făcând-o să renunţe la slujba ei, îi răpise libertatea, fără să vrea. Acum Odile şi copilul ei depindeau în întregime de el.

Îi dădu croissanţii.

— Poftim. Am cumpărat nişte banane pentru Phuong. Îi plac?

Odile dădu din cap.

— Da, însă o să-ţi umple tot apartamentul de coji.

— Nu-i nimic, trebuia redecorat oricum şi nu-mi displace galbenul.

Se îmbrăcase într-un *ao dai* de culoarea cojii de ou. Era aproape la fel cum o văzuse prima oară, cu excepţia ochilor.

Mâncară croissanţii pe balcon. Oraşul se trezise la viaţă. Pe stradă răsunau din nou claxoanele maşinilor şi siclourilor. Din apartamente se revărsa o muzică metalică. În Saigon, duminica era o zi ca oricare alta.

Mâncară în linişte.

— De când n-ai mai fost la biserică? o întrebă el deodată.

— La biserică? Cum să mă duc la biserică?

— De ce nu? Doar Dumnezeu este iertător, nu? Deşi, după părerea mea n-ai făcut nimic reprobabil. Aveai un copil de hrănit.

Nu-i răspunse.

— Mâine o să mergem împreună la slujbă. Nu sunt catolic,

dar ştiu cum este. Te spovedeşti, eşti mântuită de păcate şi poţi lăsa trecutul în urma ta.

— Nu cred că este atât de simplu.

— O să mergem oricum, insistă el.

* * *

Bătrâna Stareţă era acolo, cu Soeur Marie şi câteva novice de la mănăstirea din Cholon. Odile observase că o studiau, dar le evită. Încercă să se concentreze asupra slujbei şi a figurii Mântuitorului pe cruce, deasupra altarului, dar nu mai era ca înainte. Slujba n-o mai liniştea. Acum era o străină, exclusă de propria ei perfidie.

Când preotul luă sfânta împărtăşanie, nu se apropie de altar, dar, la sfârşit, Webb o îndemnă să se spovedească şi se supuse.

Odile rămase mult timp în genunchi, în capelă, în timp ce Webb o ţinea pe Phuong. Închise ochii şi încercă să se roage, dar nu reuşi. Suferise numai din cauza ei. Îşi pusese fericirea mai presus de ordinea naturală creată de Dumnezeu şi de datoria ei.

La un moment dat, se gândise chiar la *chat lam ba*. Era un remediu tradiţional pentru mamele necăsătorite în Vietnam. îşi tăiau copilul nou-născut în trei bucăţi, înveleau capul, trunchiul şi membrele într-o pânză şi o arunca în râu, să le spele greşeala. Cum putuse să păcătuiască chiar şi numai cu gândul în asemenea hal. Îi dovedea că avea un suflet rău şi Dumnezeu o făcuse să sufere ca s-o pedepsească.

Încercă din nou să se roage, dar cum s-o ierte Dumnezeu când nu putea s-o facă?

Stăteau pe treptele catedralei, în soarele fierbinte al dimineţii.

— Ţi-a dat binecuvântarea? o întrebă Webb.

— N-am putut să-i spun preotului, murmură ea. Mi-a fost ruşine.

— N-ai spus nimic?

— Am mărturisit că sunt invidioasă şi că odată mi-am dorit să-l ucid pe Monsieur Ryan. Preotul m-a pus să fac penitenţă şi m-a absolvit de păcate.

— Atâta tot?

— Te rog. Eşti foarte bun cu mine, dar nu-mi cere să fac ce

nu pot.

— Nu ai nici o vină.

— Nu trebuie să mă judeci, zise ea, încet.

— Atunci cine?

Cum să-i explice? se gândi ea. N-avea cum s-o înţeleagă. Nu era vietnamez. Poate că în lumea lui nu existau paria. Avea ochi rotunzi, principii solide şi o viaţă liberă. Se luptau cu Dumnezeu în fiecare zi, ca şi când ar putea să-şi schimbe soarta. Credea că o spălase de ruşinea care i se infiltrase în suflet ca rugina dacă o luase de la Tu Do.

Era un copil.

Ea însă ştia că nu avea unde să se ducă decât în iadul populat de cerşetori, copii părăsiţi şi prostituate. Nimeni nu putea s-o mântuiască.

Era ora prânzului. La Juliette's, trăseseră draperiile aurii, astupând razele soarelui. Printr-o crăpătură, Webb zărea acoperişurile Saigonului. Oraşul părea trist, copleşit de căldură. O panoramă de faţade coşcovite şi ţigle roşii. Stătea cu Crosby pe taburete de bar şi beau bere, discutând despre război. La un moment dat veni vorba despre Cambodgia şi, inevitabil de Ryan.

— Mai ştii ceva de el? întrebă Webb.

— Un tip de la UPI a fost la Phnom Penh săptămâna trecută şi l-a văzut. Este neschimbat.

— Nu ştii cumva unde aş putea să iau legătura cu el?

— Îţi datorează bani?

Webb clătină din cap.

— Nu-i vorba de mine. Îţi aminteşti de călugăriţă?

Crosby zâmbi.

— Bineînţeles.

— A lăsat-o cu un copil.

Crosby nu ştia cum să reacţioneze. Să fie alt capitol din legenda australianului sau o să se lase cu bucluc?

— Măi să fiu al dracului! zise el, în cele din urmă.

— Nu era o prostituată, Croz. Merită să ducă altă viaţă. Văzând că nu spune nimic, adăugă.

— Mulţi îl cred un Don Juan adorabil, dar, în realitate, nu-i decât un ticălos.

— Nu uita că ţi-a salvat viaţa.

— Şi pentru asta poate să comită orice monstruozitate?

Crosby căzu pe gânduri.

— Nu-i ceva neobişnuit. Sunt destui copii fără tată pe

lume.

Webb se înfurie.

— Ryan nu este un soldat de nouăsprezece ani cu caş la gură şi nici ea nu este o prostituată.

— M-da, cred că ai dreptate.

Crosby se trase de mustaţă.

— Ştie de copil?

— Nu cred.

— Poate că ar trebui să-i spună cineva. Unul din oamenii mei pleacă vineri la Phnom Penh. Dacă vrei să-i transmiţi vreun mesaj, o să am grijă să-l primească.

— Mulţumesc, Croz. Crosby clătină din cap, râzând.

— Tipul este deosebit, trebuie să recunoşti.

Webb începu să compună scrisoarea pentru Ryan, descriindu-i situaţia lui Odile, dar nu reuşi s-o termine.

Între timp, viaţa lui căpătase un alt sens. Se întorcea cu plăcere acasă în fiecare seară. Phuong îi zâmbea de fiecare dată. Se obişnuise cu această atmosferă tihnită. Poate că se obişnuise prea mult.

Noaptea, în loc să bea la Caravelle, la Melody sau la Continental cu ceilalţi corespondenţi de război, le ducea pe Odile şi Phuong la Givral sau Royale şi cinau împreună. Era pentru prima oară când se simţea invidiat. Soldaţii americani îi priveau zâmbind. Ştia ce gândeau.

Odile rămânea indiferentă. Se retrăsese în sine, îşi astupase sufletul. Vorbea puţin. Din când în când, îi descria câteva incidente izolate din copilăria ei din Dalat; dar când insista şi-i cerea mai multe amănunte despre familia ei sau viaţa din mănăstire, o simţea cum se izola. În afară de Phuong nu părea s-o mai intereseze altceva în viaţă.

Webb îşi dădu seama că începea să se îndrăgostească de ea. În adâncul sufletului, o considera o prinţesă vrăjită, pe care o ţinea închisă în turn, s-o protejeze. Îşi păzea viaţa secretă ca pe o comoară. Simţea nevoia s-o salveze, să-i dezvăluie misterul. Nu trecea nici o clipă fără să se gândească la ea.

Până la urmă, nu mai termină niciodată scrisoarea adresată lui Ryan.

15

Webb închiriase apartamentul pentru că avea aer condiţionat, dar care se stricase la puţin timp după ce se mutase şi proprietarul refuzase să-l repare. De aceea ţinea ferestrele deschise, să poată respira, dar în noaptea aceasta atmosfera era sufocantă. Îşi luă maşina de scris pe balcon. Prefera să lucreze în semiîntuneric decât să îndure căldura dinăuntru. O auzi pe Odile cântându-i blând micuţei Phuong.

Băgă o foaie de hârtie în maşina Remington, încercând să găsească nişte cuvinte potrivite pentru imaginile luate în dimineaţa aceea în Deltă. Era obosit, la fel ca războiul acesta nesfârşit. Fotografiile nu erau grozave şi se îndoia că cei de la *Time-Life* sau *Paris-Match* se vor arăta interesaţi. Oamenilor nu le păsa de vietnamezi care se ucideau între ei, în schimb, dacă era vorba de alţii, se schimbau lucrurile. Adevăratul război se dădea pe cer, dincolo de frontieră, în Cambodgia şi Laos, departe de ochi iscoditori.

Deodată o văzu lângă el. Îi simţi mâinile masându-i umerii încordaţi. Îl cuprinse o pasiune nestăvilită, ruşinoasă. Sexul era o marfă ieftină în Saigon, în schimb iubirea şi afecţiunea erau o raritate.

Dar nu pentru asta o adusese aici, îşi reaminti el.

Se opri şi întinse mâna spre ea.

— Mâine trebuie să plec. La Danang. S-ar putea să lipsesc o săptămână sau două.

— O să-mi fie dor de tine şi o să mă rog lui Dumnezeu să te aibă în pază.

— Serios?

— Da, eşti un om foarte bun.

— Nu, nu sunt.

O privi drept în ochi. Pentru o clipă, îi aminti de Judge. Privirile ei sălbatice îi spuneau că nimic nu-i putea alunga durerea din suflet, dar, în timp ce Judge era schimonosit de vina care-l apăsa, Odile părea şi mai ademenitoare. Acesta era blestemul frumuseţii: transforma până şi durerea în ceva exotic.

— Ce ai face dacă ai fi liberă? o întrebă el. Dacă ai putea face tot ce doreşti?

— Dar nu sunt. N-am fost niciodată. M-am născut o bui doi, în Vietnam, n-am cum să fiu liberă.

— Dacă ai putea să pleci din Vietnam...

Ridică din umeri, incapabilă să-şi imagineze. Era irecuperabilă. Webb se întrebă pentru prima oară dacă nu cumva

fusese aşa mereu. Poate nu era doar vina lui Ryan.

— Dacă vrei să pleci din Vietnam, să ştii că pot să te ajut.

— La ce să mă ajuţi? Să devin prostituată în America?

— Nu trebuie neapărat să pleci în America sau să fii prostituată.

— În sufletul meu nu voi uita niciodată ce am fost.

— Crezi că mă şochezi? Ce atrocitate ai comis? Crezi că se poate compara cu crima? Cu satele arse de napalm, cu marii mutilaţi ai războiului? în ultimii doi ani, am văzut multe orori. Păcatul tău este mic pe lângă ele, Odile.

Nu poţi compara păcatele, doar nu sunt pepeni. În mintea mea mă aud spunând lucruri pe care nu cred că o să le mai spun vreodată. Aş vrea să fiu ca înainte, dar este ca şi când te-ai fi născut într-un oraş şi l-ai fi găsit complet schimbat la întoarcere, după un timp. Este imposibil. Acum când mă rog, Dumnezeu nu mă mai ascultă.

— N-ai de făcut altceva decât să-ţi întreţii copilul.

— Poate nu este un păcat prea mare faţă de Dumnezeu, dar este faţă de mine.

Se întoarse. Webb nu ştia ce să-i spună.

— Ce vrei de la mine? îl întrebă ea în cele din urmă.

— Nimic.

— Poate aşa vrei să crezi, dar te-am văzut cum mă priveşti.

Intră înăuntru. Auzi foşnetul mătăsii şi când se uită o văzu goală lângă pat, cu *ao dai*-ul în mâna dreaptă. Veioza gălbuie de lângă pat îi umbrea corpul.

Webb se apropie. Era superbă. Îi atinse umărul. Era mică pe lângă el. Trupul ei părea dăltuit în marmură cafenie. Nu-şi imaginase în viaţa lui o femeie atât de frumoasă.

Ezită. Dacă nu o iubea, cu ce era mai bun ca Ryan sau ca soldaţii din barurile Tu Do? Poate nu ajunsese încă să se cunoască.

— Nu-i nimic, murmură ea.

Nu-şi dădea seama dacă îi vorbise cu blândeţe sau resemnare.

Îi cuprinse sânul în palmă şi o sărută pe gât. Părul ei mătăsos mirosea a patchouli. Jos, în stradă auzea urui tul traficului din Tu Do. Era atât de departe de Londra încât totul i se părea un vis.

Webb lipsi două săptămâni. În nopţile lungi, înfăşurat în

poncho, tremurând de frig şi frică, undeva, la o bază militară din munţi, sau asudând în timp ce patrula cu ARVN în junglă, în jurul aşezării Pleku, se gândea la ea. Ştia că trebuia să ia o hotărâre. Îşi pierduse doi ani din viaţă în Vietnam, poate doi ani mai lungi decât crezuse când sosise prima oară în Saigon. Visase la moarte sau glorie, la un sfârşit neştiut sau la o ascensiune rapidă, dar, până la urmă Vietnamul nu fusese nici una nici alta. Fotografiile şi reportajele lui fuseseră folosite ocazional de principalele agenţii şi reviste internaţionale, dar nici nu murise, nici nu-şi câştigase vreun renume. Poate că venise un an prea târziu. Vietnamul nu mai era un război în care să vezi şi să fii văzut.

Începuse să se gândească pentru prima oară la o schimbare. Poate o să plece din Vietnam şi o s-o ia pe Odile cu el.

Încă nu-i trimisese nici o scrisoare lui Ryan Şi, oricum, ce ar fi putut să facă? Nu era obligat să repare lucrurile.

Dar nici el nu era, cu atât mai puţin, se gândi Webb.

La început încercase pur şi simplu s-o ajute pentru că fusese revoltat. Îşi dorise să salveze măcar o persoană din mizeria pe care o vedea zi de zi.

Îşi imaginase că dorea să plece din Vietnam şi intenţionase să-i facă rost de un paşaport francez. Pe urmă, putea s-o lase liberă, să-şi facă un viitor.

Dar ce viitor o aştepta cu un copil din flori, singură într-o ţară şi o cultură străină?

Refuzase tot sprijinul lui în această privinţă. Îi spusese că nu dorea să plece. Chiar dacă Vietnamul fusese dur cu ea, era tot ce avea.

Acum îşi dădea seama că nu fusese cinstit în privinţa motivelor lui. Odile avea dreptate: era un om bun, dar nu chiar atât de bun. Imboldul moral de a o ajuta fusese doar un aspect.

Ceea ce simţea pentru ea nu era iubire. Acest sentiment se potrivea mai bine legăturii lui cu Mickey. Cu ea se potrivea în toate privinţele. În schimb, Odile îi trezea pasiuni mai întunecate şi mai arzătoare. Depăşea chiar dorinţa sexuală; era ca chemarea unei sirene. Frumuseţea o făcea exotică, durerea misterioasă, misterul irezistibilă.

Imaginea ei din noaptea aceea, înainte să plece i se imprimase în minte. O posedase cu o pasiune mistuitoare, dar îşi spusese că nu putea s-o iubească dacă nu-l iubea şi ea.

Cu o noapte înainte să se întoarcă la Saigon stătea în cinematograful în aer liber din Danang. atent la filmul *The*

Graduate (Licenţiatul), când îşi dădu seama ce avea de făcut. Nu conta că nu-l iubea.

O s-o ceară în căsătorie.

16

Odile era într-un siclo, pe Le Loi Boulevard. Se întorcea de la Central Market când îl văzu. Stătea pe terasă, într-una din acele cămăşi hawaiene oribile, care-i plăceau atât de mult şi fuma. Era cu alţi ziarişti, în uniformele lor de camuflaj şi râdeau. Nu-l zări decât pentru o fracţiune de secundă.

Simţi o durere ascuţită în piept. Se întoarse pe scaunul crăpat, din piele, dar se îndepărtase prea mult. O strânse în braţe pe micuţa Phuong. O *bui doi*, la fel ca ea, care se va confrunta cu aceleaşi probleme cumplite într-o zi.

La început, fusese şocată să-l vadă, dar, după câteva clipe, simţi că-i clocoteşte sufletul: nu de regret, de ruşine sau de dor, ci de ură. Îl ura cum nu urâse pe nimeni în viaţa ei, pentru cruzimea şi trădarea lui.

Când se întoarse acasă, o puse pe Phuong pe podea, cu o sticlă de plastic cu apă şi cuburile de lemn dăruite de Webb, apoi luase cuţitul cu mâner de lemn cu care englezul tăia fructele, îl puse în geantă şi plecă.

Îl aşteptă în Givral, vizavi de Continental. Îşi lăsă cafeaua cu lapte să se răcească pe masă, în faţa ei. Nu plecase. Era imposibil să nu-l observi în cămaşa aceea.

Se gândi la ziua când plecase din Saigon. Îi spusese că trebuia să se ducă la Phnom Penh, dar nu va lipsi decât o săptămână. Plecase des, aşa că nu i se păruse nimic deosebit. Îi lăsase bani pe masă şi-i făcuse cu mâna din taxiul care-l dusese la aeroport.

În săptămânile care urmaseră îi scrisese că va mai rămâne un timp în Cambodgia. Erau întotdeauna bani în plicuri, dar, după câteva luni scrisorile se răriră şi, după un timp, plicurile conţineau numai bani.

Pe urmă au încetat complet.

Poate ar fi trebuit să-i spună de copil, se gândi ea, însă atunci îi fusese prea ruşine; se lăsase folosită şi aruncată. O parte din ea acceptase chinul ca pe o pedeapsă binemeritată.

Dar suferinţa n-o mântuise. Aşa că trebuia să-l atragă în iad, alături de ea.

Se încordă. Îşi părăsi colegii şi o porni pe Lam Son Squaire, spre Caravelle. Lăsă bani pentru cafea pe masă şi se repezi pe uşă.

Fusese asaltat de copiii străzii: lustragii, vânzători de ţigări, florărese. Se năpustiseră asupra lui ca nişte pescăruşi înfometaţi. Se opri râzând şi băgă mâna în buzunar să le dea bani. Îl îmbiau cu flori false şi ţigări, deşi îi refuza. N-avea nevoie de nimic. Voia doar să le dea bani. Era unul din lucrurile pe care le admirase cel mai mult la el: această generozitate uimitoare. Greu de crezut că sub această mască se ascundea alt om: cel care o înşelase.

Îl urmă în foaierul de la Caravelle.

Un al şaselea simţ îl făcu să se întoarcă. Pe moment, încremeni pe loc, uimit şi apoi veni spre ea, râzând.

— Odile!

Simţea vârful ascuţit al cuţitului în geanta de piele. O făcuse dintr-un impuls. Cum să ucizi pe cineva? Cum să-i iei viaţa aici, în hol, de faţă cu toţi? Sau pe ascuns şi apoi să încerce să scape.

Dacă voi fi prinsă, ce se va întâmpla cu Phuong?

— Arăţi superb, zise el, zâmbind.

Îi venea să explodeze. De-abia mai putea să respire. Nu-şi imaginase că întâlnirea avea să decurgă aşa.

— Te simţi bine?

— Când te-ai întors la Saigon? reuşi ea să-l întrebe până la urmă.

— Acum câteva zile. Nu mai râdea.

— Cred că eşti supărată pe mine.

Nici măcar nu se căia. Semăna cu un copil prins asupra faptului. *Sunt un băieţel rău – dar n-am ce-i face*!

Deschise geanta şi pipăi mânerul cuţitului.

Cum ai putut să-mi faci asta, Ryan.

— M-ai urmărit, remarcă el.

— Te-am văzut... pe terasă.

— Mă crezi un ticălos, nu-i aşa?

Îl privi ameţită şi uluită. Ce uşor lua lucrurile!

— Uite ce este, îmi pare rău. Ar fi trebuit să-ţi scriu.

Ridică din umeri, ca şi când acest fapt ar fi explicat totul.

Odile era gata să leşine. Nu putea să-l ucidă înainte să

înţeleagă ce lucru cumplit făcuse.

— Trebuie să-ţi arăt ceva, îi spuse ea.

Se întoarse şi o porni spre uşă. Ryan alergă după ea. Găsi un siclo şi se urcă imediat. Nu avea mult de mers până acasă, dar n-o mai ţineau picioarele.

Când Ryan se aşeză lângă ea, dădu adresa şoferului.

— Unde mergem? o întrebă el.

— Ai treabă în altă parte? îl întrebă ea.

— Nu.

Îşi feri faţa, sprijinindu-se de spătarul banchetei. Soarele ardea feroce.

— Am suferit foarte mult din cauza ta.

— Cred, îmi pare rău. Am încercat, te rog să mă crezi. Mă refer la relaţia dintre noi doi. N-am vrut să te mint, dar nu mergea pentru mine. Pe urmă, când am ajuns la Phnom Penh... cred că... m-am gândit că este mai bine aşa.

— Da, adică mai uşor pentru tine.

Nu-i răspunse.

— Am renunţat la totul pentru tine.

— Şi ai făcut foarte bine. Nu erai făcută să fii călugăriţă.

Dar nici prostituată!

Îi atinse genunchiul.

— Odile...

Îi dădu mâna la o parte.

— Încetează... te rog.

Intrară pe o stradă laterală şi opriră lângă apartamentul lui Webb. Ryan părea uimit, dar nu spuse nimic. O urmă pe scara din fier forjat.

Deschise uşa.

Phuong stătea întinsă pe podea şi bea din sticlă.

— Christoase! exclamă Ryan.

Rămaseră în prag un timp. Ryan se sprijini de uşă. Nu-i venea să creadă.

— O cheamă Phuong, zise Odile în cele din urmă, dar se pare că australianul n-o auzise, apoi făcu un gest care o surprinse. Se aplecă şi luă copilul în braţe cu blândeţe. Phuong nu plânse când văzu acest străin uriaş. Bău mai departe din sticlă şi-l privi cu ochii ei mari, căprui.

— Deci aşa! zise el, inspirând adânc.

Se aşteptase să-l audă protestând: „nu este a mea”, dar nici măcar nu-i ceru să-i confirme că era tatăl copilului, în

schimb, se aşeză şi puse fetiţa călare pe genunchii lui. Phuong râse fericită.

— Trebuia să-mi spui, zise el.

Se uită de jur împrejur. Probabil că recunoscuse fotografiile lui Webb dar nu spuse decât:

— Ai pe altcineva?

Cum să-i explice relaţia ei cu Webb?

— Este foarte bun cu mine.

Observă singurul pat din cameră şi îşi muşcă buza.

— Cum te-ai descurcat?

Nu-i răspunse. Înghiţise destulă ruşine şi umilinţă.

— Îmi pare rău, zise el.

În siclo, se gândise că o să-i arate copilul şi apoi o să-i spună: *Uite ce mi-ai făcut, a trebuit să mă prostituez ca s-o hrănesc*, după care să-i înfigă cuţitul în inimă, dar era o fantezie, nu un plan. Acum toată ura ei se risipise. Nu mai rămăsese decât tristeţea şi ruşinea.

Phuong sugea din biberonul ei, uitându-se la Ryan. Nu se temea niciodată de străini. Încrederea ei sfida orice barieră socială. Bărbatul o privea uluit. Acest copil era o parte din el.

— Ce vârstă are?

— Şaisprezece luni.

— Este frumoasă.

— Este prea grasă, mănâncă prea mult şi are nasul prea mare.

— Ba nu, este superbă.

Odile îşi dădu seama că plângea. Nu cu sufletul, doar cu ochii. Lacrimile erau fierbinţi şi-i cădeau pe obraji ca ploaia pe acoperiş în timpul musonului. Aşa îşi imaginase întotdeauna că va fi înainte să plece. Îl aşteptase un an şi patru luni să-l audă spunând că îi dăruise un copil frumos.

Apoi o îmbrăţişă şi încercă să-l respingă, amintindu-şi că-l ura, dar se agăţă de el, cuibărindu-se la pieptul lui puternic. O sărută pe frunte şi apoi o luă de bărbie şi o sărută intim, aşa cum îi spusese odată că făceau francezii.

Îi căzu poşeta din mână.

Îl simţi cum îi deschidea *ao dai*-ul. Dacă va fi altă greşeală nesăbuită nu mai conta, aşa că îl lăsă s-o dezbrace Şi s-o întindă în pat. Nu simţea nici o dorinţă fizică, voia doar s-o ţină în braţe din nou şi s-o facă să spere că o iubea. Şi o s-o salveze.

Când Webb intră în cameră, îi găsi dormind. Odile îşi

sprijinise braţul de pieptul gol al lui Ryan, iar el stătea cu capul pe sânul ei. Trupurile lor erau scăldate în sudoare. Patul îngust era răvăşit.

Phuong se uită la el de pe podea, zâmbind. Avea doi dinţi jos şi doi sus.

Webb se sprijini de perete, încercând să-şi domolească sentimentele. Gelozie? Trădare? Dezamăgire? Pentru ce şi pentru cine? Doar nu putea fi dezamăgit de Odile fiindcă îşi dăduse frâu liber sentimentelor sau gelos pe Ryan pentru că făcuse un lucru cât se poate de normal.

— Isuse! exclamă el.

Odile deschise ochii şi îşi trase cearceaful.

— Încă o problemă care s-a rezolvat de la sine, zise el şi ieşi trântind uşa.

17

Restaurantul Cigale avea gratii curbate de fier la fereastră şi un băiat la uşă, care avea grijă să nu arunce cineva vreo bombă înăuntru. Crosby şi doi corespondenţi de la AP stăteau pe scaune de bar, beau brandy şi priveau cowboyii pe Hondele lor, gonind pe Tu Do.

Webb îi auzi râzând din stradă, dar când intră, se făcu linişte. Ryan era cu ei. Bănuia că aflaseră cu toţii ce se întâmplase. Veştile circulau repede în Saigon.

Ryan îi zâmbi şi-i făcu semn cu mâna.

— Bei ceva, Păianjenule?

— Sigur.

Ryan comandă încă un rând.

— Discutau despre Follies. Crosby a auzit că o să se întâmple ceva important la Que Trang.

Que Trang era un fort aflat în calea lui Ho Şi Min, care adăpostea *Special Forces A-Team* şi peste patru sute de luptători Sedong. Ofiţerul de presă de la Follies susţinea că fortul era bombardat puternic şi americanii trimiseseră o companie ARVN să-i sprijine.

— Am discutat ieri cu un colonel al Beretelor Verzi, zise Crosby. Mi-a spus că fortul este încercuit şi acum două nopţi era cât pe ce să fie cucerit. Ne ducem mâine să vedem ce se întâmplă. Ce zici, te interesează?

— Bineînţeles că îl interesează, interveni Ryan. Ai face orice pentru un reportaj bun, nu-i aşa, Păianjenule?

Îl provocase pe faţă. Ryan se simţea probabil vinovat, se gândi Webb. Din propria lui experienţă ştia că cei mai periculoşi oameni erau cei care te înşelaseră, nu cei pe care-i înşelaseşi tu, dar Ryan avea dreptate într-un fel. Indiferent ce se întâmpla în viaţa lui, trebuia să-şi câştige existenţa şi ar face într-adevăr orice pentru un reportaj bun.

— Sigur, zise el, o să vin.

A doua zi de dimineaţă, Crosby, Ryan şi Webb se urcară într-un C-130 la Tan San Nhut, în direcţia Danang. De acolo luaseră un Chinoc până la un LZ aflat la zece kilometri est de tabăra Que Trang, din munţi.

În clipa în care elicopterul atinse pământul, soldaţii ARVN alergară spre ei cu răniţii. Ce mai rămăsese din companie – Ofiţerul de presă de la Follies era convins că vor sparge încercuirea de la Que Trang – stăteau pe marginea LZ-ului, pe cutii de muniţie şi saci de ciment, cu capetele plecate, tăcuţi. Însemnele de pe umăr arătau că făceau parte din batalionul de elită *Huc Bao*. Feţele lor erau acelea ale unor oameni care de-abia scăpaseră dintr-o încleştare cruntă. Erau plini de praf roşu şi îşi pansaseră în grabă rănile superficiale.

Găsiră un căpitan stând pe o ladă de muniţie. Avea braţul drept bandajat. Fuma o ţigară. Ryan se apropie de el şi se prezentă ca reporter al ziarului *Times*.

— Ce s-a întâmplat aici? îl întrebă el.

— Tu ce crezi? zise căpitanul făcând semn spre şirurile cu cadavre înşirate lângă LZ.

— Aţi străpuns încercuirea de la Que Trang?

— Am dat peste o ambuscadă nord-vietnameză şi am chemat ajutor aerian. Piloţii voştri şi-au trântit bombele mai întâi pe noi. Jumătate din oamenii mei au fost ucişi sau răniţi.

Scriau toţi trei cât de repede puteau.

— Care este situaţia la Que Trang, căpitane? întrebă Crosby.

— Tabăra este încercuită din toate părţile. Trase din ţigară. Îi tremurau mâinile şi acum.

— Sunt trei batalioane nord-vietnameze în jurul Que Trang-ului şi soldaţii dinăuntru n-o să mai reziste mult.

Webb se uită la Crosby. Nu semăna deloc cu situaţia prezentată de JUSPAO dar nu era ceva nou. Din spusele căpitanului reieşea că un pluton al *Special Forces* şi două companii de mercenari *Montagnard* erau încercuite şi o

companie de ARVN fusese decimată de bombele aliaţilor. Crosby de-abia aştepta să transmită noutăţile.

Când se îndepărtară, se întoarse spre Ryan.

— Mă întorc la Danang.

— Nu avem încă toată povestea.

— Termenul meu este mai strâns decât al tău. Şi oricum, se pare că n-o să mai dureze mult.

— N-ai de unde să ştii.

— La dracu', doar nu vrei să te duci la Que Trang după ce ai auzit ce ţi-a spus căpitanul?

— Tu nu vrei?

— Eu mi-am schiţat deja reportajul.

Ryan se întoarse spre Webb. Englezul simţea cum i se strecoară frica în suflet. Îi venea să plece şi să lase totul baltă. Se întreba din nou, la fel cum se întrebase de mii de ori, de ce îşi bătea joc de viaţa lui.

Două *Huey*-uri se încălzeau, gata să decoleze. Un colonel american şi doi vietnamezi înaintau spre ei. Ryan se grăbi să-i întâmpine.

— Domnule colonel, mă numesc Ryan. Sunt corespondent la *Time*, zbieră el să se facă auzit dincolo de uruitul motoarelor. Puteţi să-mi spuneţi ce se întâmplă la Que Trang?

Colonelul părea enervat de prezenţa lui.

— Oamenii din fort sunt izolaţi temporar de mişcarea trupelor inamice. Vor fi eliberaţi în următoarele douăzeci şi patru de ore.

Încercă să plece, dar Ryan îl prinse de mânecă.

— Puteţi să ne asiguraţi transportul până la Que Trang?

— Mă tem că nu va fi posibil. Vă duc până la Mae Son cu elicopterul meu, dacă vreţi.

Îl bătu pe umăr pe Ryan şi sări în Huey.

— Dracu' să-l ia! exclamă Ryan.

— Hai să mergem, îl îndemnă Crosby.

Elicopterul era un aparat de rezervă, care transporta politicienii şi ofiţerii superiori în caz că erau doborâţi, iar cel care li se oferea acum era un CH-34 vechi.

Crosby sări înăuntru şi se aşeză pe podea, lângă uşă. Webb şi Ryan se strecuraseră lângă el. Webb se simţea uşurat şi dezamăgit în acelaşi timp. Nu făcuse nici o fotografie interesantă, dar cel puţin trăia. Pentru Crosby era cu totul altceva; el putea transmite noutăţile.

Ryan îl apucă de umăr pe Webb.

— N-avem decât o fotografie cu câţiva soldaţi pe nişte saci de nisip.

Webb înălţă din sprâncene. Dacă nu puteau ajunge la Que Trang, n-aveau încotro.

Elicopterul începu să se ridice. Deodată Ryan începu să se târască în genunchi spre uşă şi sări afară. Webb se aruncă după el, fără să se gândească, rostogolindu-se în noroi.

Când îşi ridică privirile văzu faţa uimită a lui Crosby în uşa elicopterului care se înălţase.

Ryan o luase la fugă. Webb văzu de ce; venea un elicopter medical din nord. Era încărcat cu răniţi de la Que Trang. Probabil că o să se întoarcă să ia alţii.

Se spunea că era cumplit să stai într-un Huey din care se trăgea. Webb de-abia se mai ţinea în timp ce elicopterul plonja în spirală, trăgând din mitralierele sale M-16. Văi şi munţi se căscau sub ei. Puncte roşii se ridicau din tunurile de calibru 50, ca şi când ar fi aruncat cineva în ei cu cutii de bere din copaci.

Huei atinse pământul zguduindu-se. Săriră înainte să aterizeze şi o luară la fugă prin ploaia de gloanţe.

O grenadă ateriză la nici treizeci de metri în faţa lor. Webb alunecă şi căzu pe burtă. Se întrebă pentru o clipă dacă nu fusese lovit, apoi o mână uriaşă apăru din pământ şi-l trase într-un tranşeu.

Un negru uriaş, în uniformă de camuflaj se aplecă peste el. Pe faţa lui se citeau epuizarea şi spaima.

— Ne-au venit întăririle? zise cineva.

— Nu, doar afurisiţii de ziarişti, răspunse negrul.

18

Munţii Vietnamului îi înspăimântau chiar şi pe cei din *Special Forces*. La prânz, soarele de-abia pătrundea prin frunzişul copacilor şi transforma lumina zilei într-o lume a umbrelor şi ceţurilor. Era un loc coborât parcă din imaginaţia lui Conan Doyle, populat de *Montagnards*, o populaţie ciudată şi tăcută, care se aliase cu americanii şi sud-vietnamezii fără să vrea. Nordicii îi urau şi-i priveau cu teamă şi dispreţ.

Que Trang nu era decât un fort din pământ, înconjurat cu sârmă ghimpată şi saci de nisip. Părea asediat de mult timp. Sârma ruginită fusese tăiată pe alocuri, presărată cu cadavre

care putrezeau în soare. Pe pământ erau împrăştiate cartuşe, conserve, pagini ude din *Stars and Stripes* şi bandaje însângerate. Musonul transformase praful roşu într-un terci portocaliu. Într-un fel, noroiul era de preferat; îngreuna înaintarea şi absorbea schijele.

Fortul era locuit de mercenari *Montagnard*, sub comanda unui pluton american din *Special Forces* şi a câtorva paraşutişti vietnamezi. Americanii păreau epuizaţi şi înnebuniţi de frică.

Peste tot mirosea a moarte, praf şi sudoare.

După ce *Huey*-ul dispăru spre sud, Ryan şi Webb o porniră pe cărarea acoperită cu noroi roşu, pe lângă barăcile dărâmate. Fuseseră distruse în mare parte de bombe şi grenade. În cele din urmă, găsiră sediul central, un bunker, cu saci de nisip pe acoperiş.

Un locotenent le dădu fiecăruia câte o cană cu cafea amară, un pistol-mitralieră M-16 şi trei grenade M-26.

— Inamicul este acolo, la liziera copacilor, le spuse el.

— Inamicul? zise Ryan. Adică cei de la *Newsweek*?

Locotenentul zâmbi rece. Era evident că nu-i plăceau reporterii.

— Foarte nostim, spuse el. Făcu semn spre munţii din jur.

— Sunt vreo trei batalioane de nordvietnamezi pe dealurile acelea. Este mai mult ca sigur că o să ne asedieze cât de curând. Avem nevoie de fiecare om în parte. Ştiţi să mânuiţi un M-16?

— Da, ştiu dar n-am de gând s-o fac, îi spuse Webb.

— De ce, băiete?

Băiete. Locotenentul nu era mai în vârstă ca Webb.

— Pentru că sunt ziarist, nu soldat. Ridică din umeri.

— N-ai decât, dacă nu ţii la viaţa ta.

Webb şi Ryan îşi mâncară raţiile în bunker, privind soarele care apunea după munţi. În jurul lor, soldaţii din *Special Forces* se pregăteau pentru noapte. Îşi dădeau cu negru sub ochi, să-şi astupe pielea albă, îşi încărcau armele şi îşi îndesau grenade în buzunare. Se uitau pe furiş la mercenarii *Montagnards* din jurul lor, întrebându-se dacă puteau avea încredere în ei.

La câteva minute ateriza câte un mortier în tabără.

Noaptea se lăsa repede aici. Aerul devenise umed, răcoros. Webb tremura, înfăşurat în poncho. Frica se simţea din ce în ce mai puternic, ca un gaz.

Radioul din bunker era acordat pe frecvenţa reţelei forţelor armate.

Pentru voi, băieţi şi fete de la Compania 17 EV AC, vă transmitem – Rolling Stones!

— De ce ai spus că n-o să foloseşti arma în caz de nevoie? îl întrebă Ryan.

— N-am venit aici să lupt. Dacă începem să mânuim arme o să fim luaţi drept combatanţi.

— Da, sigur, crezi că nord-vietnamezii fac vreo diferenţă între soldaţi şi corespondenţi de presă?

— Este o problemă de etică profesională. N-am pus mâna pe nici o armă până acum şi nici n-am de gând.

— O să-ţi dau eu un exemplu de etică profesională, amice. În '68 patrulam cu un pluton ARVN în Deltă şi am fost depăşiţi numeric. Un soldat a murit imediat, lângă mine şi când mi-am ridicat privirile am văzut un nord-vietnamez alergând spre mine cu un AK. Eram confruntat cu o problemă etică: voiam sau nu să mor? Răspunsul meu era nu, indiferent cât de ciudat ţi se pare. Aşa că am luat mitraliera soldatului mort şi am tras.

— L-ai ucis?

— N-am stat să văd, dar ştiu că l-am nimerit, pentru că i-a zburat capul.

Văd o uşă roşie şi vreau s-o vopsesc în negru.

Webb clătină din cap.

— Nu cred în violenţă.

— Atunci ce dracu' cauţi aici?

— Vreau să demasc violenţa, evident.

— Uneori mă uimeşti, Păianjenule.

Luna se înălţă grasă şi galbenă deasupra unui copac crăpat. Webb văzu un trasor luminând cerul. Mâncă ultima bucată de şuncă din conservă şi auzi şobolani rozând podelele bunkerului. Ryan îşi aprinse o ţigară şi-i oferi una şi lui. Webb nu fuma de obicei, în afară de câte o pipă cu opiu, din când în când, dar acum simţea nevoia. Oricum nu mai conta să-şi păstreze plămânii curaţi, dacă o să moară în zori.

— Crosby o să plesnească de ciudă că a ratat această ocazie, zise Ryan.

— Sigur. S-a întors la Danang, şi-a transmis reportajul, mănâncă friptură, bea bere la gheaţă, aşa că avem toate motivele să-l compătimim.

— Dar noi vom avea informaţii senzaţionale. Webb tuşi când trase din ţigară.

— Ţi-e frică, Păianjenule?

— Bineînţeles că-mi este. Drept cine mă iei, super-man?

— Da, ai dreptate.

— Ştiu.

Nu-i plăcuseră niciodată senzaţiile tari, spre deosebire de Ryan. El înfrunta mereu teama, de dragul reportajului, pentru că cineva trebuia s-o facă.

Locotenentul care patrula îi înjură când îi văzu cu ţigările aprinse, sfidând camuflajul şi trase pânza din uşa bunkerului. Rămaseră în beznă, îmbrăcaţi. Singura lumină venea de la vârfurile ţigărilor lor şi de la cadranul verzui al radioului.

Dacă pleci la San Francisco, pune-ţi nişte flori în păr.

— Ştii, Odile... Începu Ryan.

— Nu vreau să discutăm despre ea.

— O iubeşti, Păianjenule?

— Nu.

— Ea aşa crede.

— N-are decât să creadă ce vrea.

— Nu ştiu ce a fost între voi doi dar... am promis că am grijă de ea. Acum este problema mea, nu a ta.

— Da, sigur.

— N-am ştiut că are un copil, omule. Ştii, nu sunt un familist. Mă înjoseşte gândul să fac dragoste toată viaţa cu o singură femeie. Ar fi mai rău ca la închisoare.

— Atunci de ce n-ai lăsat-o în pace?

— N-am putut. Credeam că o să fie altfel. Dar, după un timp, nu mi s-a mai părut deosebit. Cred că m-am plictisit.

— Doamne, Ryan. Nimeni nu duce lipsă de femei în ţara asta. Tu însă trebuia să-ţi dovedeşti că eşti în stare să seduci o călugăriţă.

— Ştiu cum sunt, nu-i nevoie să-mi ţii o predică.

Webb simţi o înţepătură în coapsă. O lipitoare se strecurase prin cracul pantalonului. Îşi ridică picioarele pe pat şi închise ochii. Auzi altă grenadă explodând afară; simţi mirosul de urină amestecat cu mucegai şi sudoarea acră a propriei sale spaime.

— Te-ai culcat cu ea, Păianjenule?

— Nu.

— Atunci ce a fost între voi?

— N-ai înţelege.

— Pune-mă la încercare.

Un ţânţar şuieră la urechea lui. Iată-l pe Contele Malarie care-ţi reaminteşte să-ţi iei pilula de chinină.

— Nu puteam să-i întorc spatele şi să mă prefac că n-o

cunosc, zise Webb. Nici n-o compătimesc... Voiam să fac ceva aici, în afară de fotografii.

Ryan rămase tăcut.

— Şi acum am şi eu o întrebare pentru tine, zise Webb. Ce ai de gând cu ea?

— Nu ştiu.

— N-o iubeşti.

— Nu... nu vreau să răspund de nimeni în afară de mine.

— Atunci de ce te-ai întors? Dacă ai fi lăsat-o cu mine, n-ar mai fi trebuit să-ţi faci griji.

— Te rog să mă scuteşti de morală, o să fac ce trebuie, dar în felul meu.

Webb puse grenadele şi pistolul-mitralieră sub pat şi aprinse lanterna să verifice dacă aparatele de fotografiat şi carnetele de notiţe erau la îndemână. Apoi rămaseră în beznă, ascultând liniştea apăsătoare.

— Ce o să se întâmple dacă o să mori în noaptea aceasta? îl întrebă Webb în cele din urmă.

— O să scap de toate grijile, nu?

— Nu mă refeream la tine, ci la ea şi la copil.

— Viaţa este o loterie, amice. Toţi riscăm. Poate este Karma, aşa cum spun budiştii.

— Doamne, ce ticălos eşti!

— Uite ce este, o să-ţi spun ceva despre mine. Acasă era un râu. Şi lângă el creştea un smochin. Nişte puşti legaseră o funie de ramuri să sară pe malul celălalt. Fratele meu mai mare m-a îndemnat să le urmez exemplul. Problema era că nu ştiam să înot dar nu voiam ca ceilalţi să afle. Aproape reuşisem, dar s-a rupt funia. Copiii au râs. Credeau că mă prostesc. Îmi amintesc că m-am dus la fund. Simţeam că îmi explodează pieptul. Pe urmă, am cedat. Am început să înghit apă şi am leşinat. Ştiam că o să mor, dar fratele meu m-a salvat şi m-am trezit acasă, în patul mamei. Când mi-am dat seama că trăiam şi iadul era un pat cu pilotă din fulgi de găină m-am gândit la două lucruri: n-o să-mi mai fie frică niciodată pentru că murisem deja şi nu fusese prea rău. Şi, n-o să mai fac niciodată ce îmi spune altul, indiferent ce o să creadă despre mine. Aşa că nu accept sfaturi.

— Singura diferenţă este că atunci aveai zece ani. Orice puşti crede că lumea este făcută numai pentru el.

— Poate că are dreptate.

Liniştea fu întreruptă de explozia unui mortier. Era un sunet liniştitor. Parcă te făcea să te simţi în siguranţă.

— Ce ai fi făcut cu Odile dacă nu m-aş fi întors? îl întrebă Ryan.

— Nu ştiu.

— Ba ştii, zise Ryan. Şi cred că este foarte bine că m-am întors.

— Uite ce este, puţin îmi pasă de voi doi. N-ai decât să faci ce vrei. Şi acum lasă-mă să dorm.

19

Era două noaptea când primul mortier de 80 milimetri lovi tabăra. Zgomotul şi detunătura erau ca o lovitură fizică. Webb se trezi şi se trânti pe podea. Tremura din tot corpul. Îşi luă aparatele de fotografiat, carnetele de notiţe şi o porni prin noroi până la cel mai apropiat bunker.

Cerul era brăzdat de trasoare: albastre-verzui, portocalii, violete. Moartea era frumoasă noaptea.

Alt mortier explodă foarte aproape. Auzi pe cineva ţipând.

— Ryan! strigă Webb.

— Sunt aici, amice, răsună glasul lui Ryan de aproape.

Se făcu linişte. Webb auzi bambusul trosnind în vânt şi văzu umbre printre copacii de mahon, dar nu bătea vântul şi luna se ascunsese după nori.

— Începe dansul, zise Ryan.

Răsunară o serie de explozii când nord-vietnamezii călcară pe minele din jurul sârmei ghimpate. Începură să tragă. Mirosul înecăcios de praf de puşcă se răspândi în aer.

O paraşută se lăsa din cerul cenuşiu. Era înnorat, aşa că puteau să-şi ia adio de la ajutorul aerian.

Văzu siluetele întunecate ale nord-vietnamezilor alergând, împleticindu-se şi căzând seceraţi de mitraliere, dar se revărsau în valuri.

Auzi pe cineva ţipând.

— Înapoi! înapoi.

Nord-vietnamezii pătrunseseră în fort. Este pentru ultima oară când fac aşa ceva, îşi spuse Webb.

— Suntem copleşiţi, zbieră Ryan. Ai la îndemână pistolul-mitralieră, amice, sau te gândeşti la etică?

Webb o luă la fugă orbeşte prin noroi. În jurul lui ploua cu grenade şi gloanţe. Căzu cu capul înainte într-un tranşeu.

Singurul ocupant zăcea lângă el, cu gura însângerată. Fusese lovit direct în faţă. Strângea în braţe pistolul mitralieră M-16.

— Ryan!

— Am fost lovit, îi auzi cineva gemând în beznă. Am fost lovit.

Altă flacără lumină câmpul de luptă, direct deasupra capului său. Ryan era în genunchi. Un nord-vietnamez alerga spre el, cu arma la şold. Se pregătea să-l împuşte pe Ryan.

Webb smulse pistolul-mitralieră *Montagnardului* mort şi-l duse la umăr. Nu ezită decât pentru o clipă.

Se întrebă ce ar face Odile dacă Ryan nu s-ar întoarce la Saigon mâine dimineaţă.

Îl văzu clar. Figura lui i se întipări în minte pentru totdeauna. Era îmbrăcat în cămaşă neagră şi pantaloni scurţi.

Părea foarte tânăr sau poate că aşa îl vedea el în momentul acela. Se aplecase spre Ryan, gata să tragă. Webb se gândi la Odile.

Dacă o dorea cu adevărat, nu trebuia să aştepte decât câteva minute.

Degetul apăsă pe trăgaci şi trase trei rafale de la nici zece metri.

— Sunt aici, spuse Webb.

Îl apucă de mână pe Ryan şi-l trase în tranşeu. Un pluton de nord-vietnamezi se năpusti înainte. Bătălia trecuse peste ei ca valul şi erau din nou în siguranţă, în spatele frontului.

20

Ploua. Fortul mirosea a umezeală şi moarte; plutea o duhoare de abator. Nici un miros nu era mai cumplit ca cel al morţii, se gândi Webb. Şi cu atât mai bine, probabil. Dacă ar fi mirosit plăcut, n-ar mai fi rămas nimeni în viaţă.

Ryan zăcea pe o targă în bunkerul înconjurat de saci cu nisip care servea drept spital. Avea un M mare scris pe frunte cu creionul. Alţi răniţi stăteau întinşi pe jos, cu bandaje însângerate şi ochi sticloşi de la morfină şi şoc.

Webb aştepta elicopterul pentru răniţi.

Se înapoie la locul confruntării să se asigure că nu fusese un vis. Îl găsi cu faţa în jos, lângă tranşeu, cu o gaură în spate,

pe unde ieşise glonţul. Un roi de muşte verzi, metalice, se ridică de pe cadavru când se apropie.

Întoarse corpul nord-vietnamezului cu piciorul. Avea trei răni mici în piept. Un soldat ar fi fost încântat deaceastă performanţă. Îl lichidase ca un profesionist, dar Webb nu simţea nici un pic de mândrie sau regret.

— Bietul de el! murmură englezul.

Văzu un sergent din *Special Forces* care-i zâmbea. Avea o sclipire ciudată în ochi: senină şi sălbatică în acelaşi timp. Ryan îi spusese odată că primejdia te împingea dincolo de pragul nebuniei. Şi dacă uită să se întoarcă, nu observă nimeni până ajunge acasă.

Sergentul râse, îşi scoase penisul şi urină în gura unuia din cadavre. Râdea încă şi după ce Webb se îndepărtase.

Elicopterele coborau în vale să ia răniţi.

Webb îşi imagina începutul reportajului.

3 aprilie 1972

Azi am ucis un om.

Dar revistele nu erau interesate de autobiografii. Şi, nici nu făcuse mare lucru. Dacă n-ar fi tras, colegul lui ar fi fost mort, şi n-ar fi putut să-şi ierte moartea lui, pentru că l-ar fi lăsat să fie ucis ca să-i ia femeia.

Se întoarse să-şi ia aparatul şi făcu trei filme color de cea mai bună calitate, cu imagini de la Que Trang pentru deliciul cititorilor de la Londra, Paris şi Sydney. Moartea era la fel de captivantă ca pornografia. Posedau acelaşi amestec inseparabil de ruşine şi fascinaţie.

Când se urcă în helicopter, văzu că sergentul din *Special Forces* îl urmase. Îl privea cu ochii arzând, exaltat. Webb încercă să-l ignore, dar îl apucă brusc de braţ. Respiraţia lui duhnea ca răsuflarea unui şacal.

— N-ai ceva mai bun de făcut cu viaţa ta, omule? murmură el.

Huey-ul începu să se ridice.

— Sper să crapi! zbieră el. Ai auzit? Sper să crapi!

Arsenalul Regimentului al Şaptelea

— Şi ce s-a întâmplat cu Ryan? îl întrebă Doyle.

— L-au urcat în elicopter, l-au dus la Pleiku şi chirurgii i-au

extras treizeci şi patru de bucăţi de metal din fund.

— N-au reuşit să scoată toate bucăţile, zise Cochrane. Spuneau că ori de câte ori o să treacă pe lângă un detector de metale, o să bâzâie, din cauza metalului care-i rămăsese în fund. Odată, pe aeroportul Kenedy, în drum spre Guatemala i s-a întâmplat exact acest lucru.

Cei de la masă zâmbeau. Legenda lui Sean Ryan era nesfârşită. Cu cât povesteai mai mult, cu atât descopereai noi amănunte.

— Şi Odile?

Crosby se uită la Webb. Ar fi preferat amândoi să povestească această parte. Erau convinşi că nu făcuseră tot ce se putea. Indiferent cum o luai, era evident că dăduseră greş.

Crosby îşi feri primul privirile. Scoase o ţigară din pachetul lui Cochrane şi şi-o aprinse cu bricheta acestuia.

— Ar fi trebuit să facem ceva? zise el, uitându-se la Webb.

— Ce?

— Să nu crezi că nu-i păsa de ea. A avut întotdeauna intenţii bune. La început.

— Singura lui intenţie era să se lege cât mai puţin de cineva, zise Webb.

— Eşti nedrept.

— Îmi frângi inima.

— Ryan avea nevoie de alternativă, aşa cum noi ceilalţi nu putem trăi fără oxigen. Dacă nu gusta primejdia în mod constant, jur că ar fi murit. O relaţie de douăzeci de ani dura două săptămâni în cazul lui. Sexul şi pericolul erau esenţa vieţii lui. Unii spuneau că curajul lui friza nebunia, dar esenţialul era cu totul altul. Ca să ai curaj, trebuie să-ţi fie frică mai întâi, dar Ryan nu simţea spaima ca noi ceilalţi, sunt convins.

Se uită din nou la Webb.

— Dacă nu i-ar fi păsat de Odile şi copil, n-ar fi rămas la Saigon.

— Poate, zise Webb, ridicând din umeri.

— Mai era cu ea când v-aţi întors, la sfârşit? se întrebă Doyle.

Webb încuviinţă din cap.

— Şi-a petrecut următorii doi ani în Cambodgia şi Phnom Penh, dar şi-a păstrat apartamentul din Saigon pentru Odile şi Phuong. La câteva luni se întorcea să le vadă. Spera probabil să-şi găsească un inginer american, care s-o ia acasă în Statele Unite şi să-l scape de grijă, dar ea îl aştepta cu încăpăţânare.

— Poate că voia să-l pedepsească, îi sugeră Wendy Doyle.

— Poate, zâmbi Webb.

— Tu unde ai fost?

— Am vândut reportajul şi fotografiile despre lupta de la Que Trang revistei *Paris Match* şi a apărut pe şase pagini. Impresionat, AP-ul mi-a oferit un post. Cros m-a ajutat să-l obţin. La puţin timp după aceea, am fost întrebat dacă nu voiam să mă transfer la sediul din Washington. Mărturisesc sincer că de-abia aşteptam să plec. Mă tot gândeam la ce-mi spusese sergentul acela din *Special Forces*: Sper să mori. Am promis să nu mă mai întorc în viaţa mea.

— Dar te-ai întors până la urmă.

— La începutul lui 1975. Thien a lăsat munţii în mâna nord-vietnamezilor, şi lucrurile au evoluat foarte rapid după aceea. Când a căzut Danangul, era evident pentru toată lumea că triumfaseră comuniştii. Vietnamul reprezentase o parte atât de importantă din viaţa mea, încât am simţit că trebuia să fiu acolo la sfârşit. Şefii de la AP mi-au aprobat deplasarea la începutul lui aprilie şi am luat avionul spre Saigon.

Atunci a fost ultima oară când am văzut-o pe Odile.

III

Saigon, aprilie 1975

„Dacă nu ai văzut o luptă, înseamnă că educaţia ta nu este completă încă. Pentru că, la urma urmei, războiul a fost una din funcţiile primare ale omenirii şi până nu vezi oamenii luptându-se, pierzi esenţialul.”

Herbert Matthews, corespondent de război

„Mi-am imaginat că şuieratul gloanţelor şi bubuitul exploziilor dezgroapă multe adevăruri adânci.”

P.J. O’Rorke, *Vacanţă în iad*

21

Zburase de multe ori la Tan Son Nhut, dar niciodată aşa. Pilotul se înălţă înainte să coboare rapid spre pistă. Era o

aterizare în stilul aparatelor de luptă şi bătrânul avion 737 gemu din toate încheieturile. Peste câteva minute roţile atinseră pista.

Webb se uită pe fereastră. Bombardiere şi transportoare măslinii se îngrămădeau în aeroport. Când uruitul motoarelor se opri, vocea agitată a stewardesei – după coborârea spectaculoasă – îi anunţă că ajunseseră cu bine la Saigon. Deşi părea puţin surprinsă că reuşiseră această performanţă, se gândi Webb. Îşi încleştase mâinile pe braţele fotoliului, ca la dentist. Bun venit la Saigon. Puţină frică la început, ca să te obişnuieşti.

Citise despre oameni cu membre amputate care aveau senzaţia că îşi simţeau degetele inexistente. La fel i se întâmplase şi lui de când plecase din Vietnam. La început Washingtonul fusese nou, dinamic şi fascinant; i se păruse palpitant să stai atât de aproape de centrul puterii, dar, după câteva luni, atracţia se diminua şi, uneori, i se făcea dor de Vietnam, de spaima pe care i-o trezea, de duhoarea străzilor şi senzaţiile tari întâlnite la tot pasul. Acolo viaţa era sălbatică, dar simplă; dacă auzeai un pocnet, te trânteai la pământ şi nu trebuia să ai încredere în nimeni în afară de ceilalţi corespondenţi de război. Uneori nici în ei...

Saigonul îl făcea întotdeauna să i se strângă stomacul, iar această senzaţie îi amintea că trăia. Prin comparaţie, Washingtonul cu apartamentele, traficul şi restaurantele sale părea o pierdere de timp.

Când se dădu jos din avion şi simţi căldura umedă, ştiu că îşi lăsase o parte din suflet la Saigon. Prima oară, venise plin de speranţe şi ambiţii şi plecase plin de furie, apăsat de sentimentul vinovăţiei.

Nici acum nu-şi revenise.

Dar Saigonul se schimbase. La periferia oraşului apăruseră colibe pentru refugiaţi făcute din carton şi cutii de bere turtite. Toate clădirile guvernamentale erau înconjurate cu sârmă ghimpată. Pe şoseaua de la aeroport erau zeci de puncte de control ca să ţină hoardele de refugiaţi departe de oraş. Drumul era aglomerat. Claxoanele şuierau tot timpul. Băieţi îndrăzneţi băgau sticle de Coca-Cola pline cu benzină pe geamul taxiului.

— Benzina este foarte scumpă acum, îi explică taximetristul. O sticlă de Coca Cola costă cât cinci litri acum o lună.

Oraşul fierbea. Oamenii se agitau peste tot, dar nu aveau unde să se ducă. Taxiul ajunse strecurându-se printre saci de

nisip cu mitraliere fixate deasupra, baricade din sârmă ghimpată şi capcane improvizate pentru tancuri.

— De ce ai venit în Saigon? îl întrebă taximetristul.

— Bao chi, zise Webb. Sunt ziarist.

Omul scoase o scrisoare împăturită din buzunarul de la piept şi i-o dădu lui Webb.

— Citeşte, zise el.

Webb o despături. *Pentru cei interesaţi. Prin prezenta confirmăm că Tran Van Minh, purtătorul acestei scrisori, a fost translator şi consilier al armatei SUA, din aprilie 1965 până în februarie 1966 şi s-a dovedit un prieten loial al Statelor Unite. Vă rog să-i acordaţi tot sprijinul. Căpitan James Metherell. First Air Cavalry Danang, 26 februarie 1966.*

Webb îi dădu înapoi scrisoarea.

— Mă ajuţi să plec din Saigon? îl întrebă omul.

— O să văd ce pot face, minţi Webb.

Parcă n-ar fi plecat niciodată.

22

— Ia te uită ce ne-a adus războiul, zise o voce.

Crosby şi Ryan stăteau tolăniţi în fotoliile de răchită de la Shelf, în uniforme de camuflaj pline de praf. Ryan avea două Leica atârnate la gât de parcă ar fi fost pe câmpul de luptă. Nu mai avea mărgele la gât şi nici mustaţă, dar în rest părea neschimbat în aceşti trei ani. Părul negru îi cădea pe un ochi şi zâmbea.

— Văd că v-aţi înmuiat, băieţi, le spuse Ryan. Soarele a răsărit de o oră. De ce nu sunteţi în prima linie?

— Suntem, îi răspunse Crosby. Trase un scaun cu piciorul.

— Stai jos şi fii binevenit în legiunea damnaţilor.

Doar Crosby părea mai bătrân. Purta părul lung, ca înainte, dar îi încărunţise mustaţa şi avea un început de chelie. Riduri adânci se adunaseră în jurul ochilor. Webb se întreba cum reuşea Ryan să se păstreze atât de bine.

— Când te-ai întors în însoritul Saigon? îl întrebă Ryan.

— Ieri după-amiază, dar voi?

Crosby şi Ryan se uitară unul la altul.

— Am fost la Phom Penh până acum câteva zile. Şi am hotărât să ne luăm tălpăşiţa. Nu ne interesează khmerii roşii.

— Mai ai fundul plin de tinichea? îl întrebă Webb.

Ryan se bătu peste coapse.

— Ultima oară când l-am văzut pe Păianjen, îi spuse el lui Crosby, aveam zeci de aşchii în fund. L-am rugat să mi le scoată înainte să se infecteze, dar n-a vrut. Halal amic, n-am ce zice.

Webb nu mai auzise de Ryan în aceşti trei ani din noaptea de la Que Trang. Uneori, se gândise că ar fi trebuit să-i fie recunoscător; dar n-ar fi recunoscut faţă de Crosby. Nu putea să-şi ştirbească legenda.

Shelf dădea spre Lam San Square şi hidosul monument în cinstea războiului, care reprezenta doi soldaţi vietnamezi turnaţi în ciment. De statuie atârnau difuzoare care transmiteau o muzică marţială, stridentă.

— Arăţi ca un rahat, Păianjenule.

— Mulţumesc.

— Croz spune că lucrezi pentru ai lui.

— Da, la Washington.

— Cum rezişti să zbieri la secretarii de presă pe pajiştile Casei Albe şi să fii împins de tipii de la Secret Service când te apropii prea mult?

— Mi-am făcut stagiul. Nu sunt atât de pasionat de război ca voi.

— Bineînţeles. Este suficient că Vietnamul figurează în autobiografia ta, nu-i aşa?

Webb îl studia atent, dar nu găsi nici o fărâmă de vanitate în privirile lui. Avea aceeaşi expresie nevinovată ca la Pleiku, Delta şi Dumnezeu ştie unde. Ochii lui negri ca lentilele aparatului Leica înregistrau tot cu un umor imparţial.

— Ce te-a adus aici? zise Crosby.

— Acelaşi lucru ca şi pe voi.

— Pentru noi este un fel de Monopoly, îi spuse Ryan. Am imortalizat prăbuşirea Phnom Penh-ului şi acum aşteptăm să cadă şi Saigonul. Nu mai rămâne decât să se termine şi cu Bangkokul ca să avem tacâmul complet.

La masa alăturată era un grup de ingineri care vorbeau cu voce tare. Prietenele lor vietnameze erau cu ei, zâmbind glacial. Se agăţau de braţul bărbaţilor cu disperare. Era probabil ultima oară când beau ceva pe terasa *Continentalului* înainte să plece în America, se gândi Webb. Făcuseră rost de paşaport în calitate de logodnice sau soţii. Poate că nu era visul vieţii lor, dar cel puţin nu vor rămâne în acest iad.

Chelnerul în haină albă le aduse micul dejun – ouă fierte, felii de paw paw, *café au lait*. Ryan scoase o ploscă din buzunar

şi turnă câte o picătură de whisky Mekong în ceştile lor.

— Îţi dă sănătate, zise el.

— Ce se mai întâmplă în lumea civilizată? îl întrebă Crosby.

— Oamenii se schimbă. Ai impresia uneori că anii '60 nu au existat niciodată.

— Cred că este unul din motivele pentru care nu vreau să mă întorc, spuse Crosby.

Arătă cu mâna spre piaţă.

— O să-mi lipsească tare mult locul acesta, zise el, imitând accentul sudic, deşi Webb ştia că nu glumea. S-a terminat, Hugh. Unii spun că este o chestiune de săptămâni, alţii de zile. Omuleţii lui Lenin mărşăluiesc spre Saigon. Luna viitoare pe vremea asta, locul acesta n-o să se mai numească Shelf, ci cârciuma lui Ho Şi Min.

— O să găsim alt război, îl linişti Ryan.

— Nici unul n-o să mai fie ca ăsta.

— Ba toate sunt la fel, zise Ryan.

Întrebarea îl ardea ca un foc. Îşi dorise să i-o pună de când îl văzuse. Ryan ştia bineînţeles la ce se gândea, sau bănuia, dar stătea acolo zâmbind ca de obicei, nepăsător.

— Ce mai face Odile? îl întrebă Webb în sfârşit, încercând să se arate cât mai indiferent.

— Cine?

Îl privi drept în ochi.

— Ah, este bine, surâse Ryan.

— N-a plecat din Saigon?

— Avem un apartament în Cholon. Vino la noi la cină astă-seară.

— Phuong este cu ea?

— Da, este cu noi, unde ai vrea să fie?

— Este bine?

— De ce dracu' nu te angajezi la asistenţa socială, Pă-ianjenule? Văd că ai talent.

Webb se înfurie. Sperase că Ryan găsise o soluţie să le scoată din Vietnam şi să le ducă în Australia sau SUA.

— Când ai de gând să le scoţi de aici?

— Mă gândeam să le las baltă şi să mă car, spuse Ryan, pe un ton dur. Să ştii amice că nu sunt un ticălos aşa cum mă crezi, se pare.

— Nu fii prea convins, spuse Crosby.

— Ar fi trebuit să le scoţi de mult din Saigon.

Ryan se strâmbă.

— Ai văzut vreodată piesa Pinocchio? îl întrebă el pe Crosby. Era un personaj, Jimminy Cricket. Stătea pe umărul lui Pinocchio şi era conştiinţa lui. Ei bine, Păianjenul este pentru mine Jimminy Cricket.

Webb nu-l băgă în seamă.

— Ce dracu' ai de gând să faci?

— Nu te îngrijora, Păianjenule. O s-o iau de aici înainte să apară comuniştii.

— Cât vrei să aştepţi? Până îi vezi alergând în piaţă? De ce n-ai dus-o undeva până acum?

Ryan ridică din sprâncene. Se lăsă o linişte apăsătoare.

— N-a vrut să plece.

— Ce?

— Da, nu vrea să plece fără mine. Şi eu n-am de gând să plec încă. Dacă asta este dorinţa ei, n-am ce să-i fac.

— Ai putea s-o obligi.

Ryan se aplecă spre el, enervat că se amesteca în viaţa lui.

— Ce dracu' te priveşte pe tine?

— N-o dezamăgi, zise Webb.

Zâmbi din nou.

— Am dezamăgit eu pe cineva vreodată?

Apartamentul lui Ryan era la ultimul etaj al unei case cu două nivele, în Cholon, pe o alee, la o jumătate de milă de Arroyo Chinois. Pe vremuri fusese probabil vila unui administrator francez, dar acum era dărăpănată, cu zidurile coşcovite. Ferestrele verzi, scârţâiau în balamale. Se afla între un magazin de mobilă şi un restaurant. Pe stradă mirosea a camfor şi peşte.

Webb deschise poarta din lemn şi urcă pe o scară îngustă. Bătu de două ori la uşă.

— Viet Cong. Livrare specială.

Ryan îi deschise. Era îmbrăcat în stilul lui inimitabil, cu o cămaşă roşu cu negru peste blugi. În orice caz nu atrăgea femeile prin vestimentaţia lui, se gândi Webb.

— Văd că ai nimerit până la urmă, Păianjenule.

— Scuză-mă pentru întârziere. A trebuit să traversez trei puncte de control şi două frontiere. Spune-mi ce te-a determinat să te stabileşti la ţară?

— Hai că nu-i chiar atât de departe. Ziariştii umili ca mine

nu-şi permit să ţină apartamente în două oraşe diferite.

Apartamentul era mare, cu un livingroom spaţios şi două dormitoare care dădeau în holul principal. Mobila era din răchită. Într-un colţ era o chiuvetă şi o sobă. Pereţii fuseseră decoraţi cu unele din fotografiile mai puţin macabre ale lui Ryan: călugări, copii zâmbitori, Ryan în uniformă de camuflaj sau cocoţat în uşa elicopterelor. În alt colţ văzu un mic altar. Sub un crucifix prins în perete ardea tămâie.

Odile ieşi din dormitor cu Phuong.

Era schimbată, deşi Webb n-ar fi putut să explice în ce fel. Rămăsese la fel de frumoasă cum o ştia şi mirosea a parfum franţuzesc fin, costisitor. Era îmbrăcată într-un *ao dai* albastru. Părul îi atârna pe umeri şi se rujase – ca să-l încânte pe Ryan, probabil.

Părea încântată să-l vadă.

— Hugh, zise ea, zâmbind.

— Bună, Odile.

Îl aşteptau amândoi să spună ceva, dar nu-şi găsea cuvintele. Se aşezară toţi trei la masă, până când Odile îi făcu semn spre copilul care o ţinea strâns de mâna stângă.

— Îţi mai aminteşti de Phuong?

Fetiţa grăsuţă cu puf negru pe cap dispăruse. Noua Phuong era suplă ca o trestie, cu păr lung, mătăsos ca al mamei ei, ochi rotunzi, fermecători şi piele cafenie.

— Îmi amintesc de un ţânc dolofan, spuse Webb, nu de această fată frumoasă.

Phuong era timidă. Se lipise de piciorul mamei ei. Îl privea mirată, dar întoarse capul imediat când se uită la ea. Era îmbrăcată la fel ca mama ei, într-un *ao dai* violet. Se vedea că fusese aranjată special pentru această ocazie. Webb se simţea măgulit.

Ryan îşi privea fata drăgăstos.

— Este o puştoaică grozavă, zise el. Vorbeşte englezeşte, franţuzeşte şi vietnameza. De necrezut, dar uneori le amestecă, aşa că trebuie să ştii toate trei limbile ca s-o înţelegi.

Webb se aplecă. Îi adusese un cadou: o păpuşă pe care o cumpărase în Central Market. I-o întinse, dar fetiţa îşi ascunse faţa în pantalonii de mătase ai mamei sale.

— Te pricepi să impresionezi femeile, remarcă Ryan.

Luă păpuşa şi îngenunche lângă copil.

— Micuţă Phuong, zise el, vorbind din colţul gurii şi imitând glasul păpuşii. Micuţă Phuong, de ce nu vii să ne jucăm.

Fetiţa se întoarse imediat amuzată.

— Micuţă Phnoooong!

Râse veselă.

— Tăticul tău se simte ca un prost cu mine în braţe, aşa că ai face bine să mă iei!

Copilul îi smulse păpuşa din mână.

— Mulţumeşte-i domnului Webb, o mustră Odile.

— Merçi foarte mult, murmură Phuong.

— Mulţumesc, zise Odile. Îmi pare rău. Este puţin timidă.

— Cum crezi că o să fie primită la Sydney, amice? îl întrebă Ryan.

— O s-o iubească toată lumea.

Ryan zâmbi, dar remarcă imediat tristeţea din ochii lui. Ştiau amândoi ce gândea.

— M-da, zise el. Sigur că o s-o iubească.

Odile pregătise o cină din trei feluri: rulouri vietnameze de primăvară – rulouri de hârtie de orez, umplute cu carne tocată de porc, crab şi ciuperci, prăjite până se rumeneau şi deveneau crocante; cha ca – felii de peşte prăjite pe cărbuni cu tăiţei, alune, lămâie şi *nuoc mam*, servit cu salată verde; ca desert le servi banh dani xanh, prăjitură din boabe de fasole, cu ceai chinezesc, mult mai scump decât cel vietnamez şi rezervat numai ocaziilor speciale.

Odile era tăcută, ca de obicei. Din când în când îl întrebă pe Webb despre noua lui viaţă din America şi se interesă dacă se căsătorise.

— Nu, nu m-am însurat, îi răspunse el.

Vietnameza îi zâmbi trist.

— Cine să-l ia? glumi Ryan.

Prietenul lui domina conversaţia, ca de obicei. Îi povesti despre experienţele lui din Cambodgia, despre atacurile barbare ale khmerilor roşii asupra civililor. Îndoctrinarea soldaţilor minori şi transformarea lor în adevăraţi ucigaşi turbaţi, dar mai ales îi descrise ce feroce apăraseră Phnom Penhul soldaţii guvernamentali şi cum fuseseră înfrânţi din cauza lipsei de provizii şi muniţii.

— Nixon i-a băgat în războiul acesta şi Kissinger le-a promis că americanii o să-i susţină, dar s-au retras şi i-au lăsat baltă, la fel cum s-a întâmplat şi aici.

După ce terminară de mâncat, Odile se duse s-o culce pe Phuong. Ryan şi Webb ieşiră pe balcon cu o sticlă de Bushmills.

— O să-mi fie dor de casa aceasta, zise Ryan. Oricât de umilă este, presupun că tu stai mai bine la Washington.

— Îmi ia o oră şi jumătate să ajung la serviciu.

Ryan umplu două pahare şi se pregăti să toasteze.

— Ai crezut că Sean Ryan a părăsit-o, nu-i aşa?

— Nu ştiu ce am crezut.

— Eşti un mincinos afurisit, Păianjenule.

— Ei bine, aşa am crezut.

— Iată unul din avantajele unui ticălos, amice, poţi oricând să şochezi oamenii.

— De ce n-o iei de nevastă?

— Tu de ce n-ai luat-o?

Webb clătină din cap. Ce întrebare prostească.

— Vorbesc serios, insistă Ryan.

— Nu mă iubeşte.

— M-da, aşa este ea. Majoritatea vietnamezelor ar iubi pe oricine care s-ar oferi să le scoată din Vietnam, dar ea nu vrea să fie o căţea, ca ele.

Webb se încruntă. Se lăsase o linişte apăsătoare. Ryan îşi ridică privirile până la urmă.

— Nu vrea să plece, Păianjenule. M-am oferit s-o trimit unde vrea, dar refuză să plece fără mine. Crede că o s-o părăsesc dacă o s-o ştiu în siguranţă.

— Are dreptate.

— Ce contează asta, omule? Ar trebui să se gândească la copil, dar este perversă.

— I-auzi cine vorbeşte!

— Eu sunt imoral, nu pervers. Este o diferenţă.

Webb o auzi fredonându-i un cântec de leagăn lui Phuong, în vietnameză. Era o melodie fermecătoare, pe care n-o mai auzise niciodată. Îi văzu umbra pe peretele dormitorului, în sclipirea lămpii cu gaz.

— Ce ai de gând?

— O să vină cu mine când plec. Am aranjat totul. Am obţinut viza prin ambasada australiană. Nici o problemă.

— Şi pe urmă?

Nu-i răspunse imediat.

— Poate că o să încerc să mă aşez de data aceasta. Am treizeci de ani. Mi-am petrecut ultimii zece ani în Sud-Estul Asiei, sub ploaia gloanţelor şi obuzelor. Dumnezeu m-a păzit destul de bine dar este timpul să-l las să respire. O să am căminul meu, o să fac puţin surfing, o să lucrez pentru Coolongatta Chronicle.

— O iubeşti?

— Îţi aminteşti de cântecul acela al lui Stephen Shills – „iubeşte persoana de lângă tine”. Când eram la Phnom Penh, iubeam tot timpul, iar la Saigon o iubeam pe Odile. Cred că pentru mine iubirea este strâns legată de geografie.

Observă ce mutră făcuse Webb.

— Tu nu eşti ca mine, amice. Nu încerca să mă înţelegi.

— De ce n-o scoţi acum din Saigon, pentru numele lui Dumnezeu? Oamenii au început să intre în panică. Situaţia poate scăpa oricând de sub control.

— Aici îmi fac meseria, ai uitat? Şi s-ar putea să se ajungă la o înţelegere până la urmă.

— Ştii foarte bine că nu este adevărat; doar gargară politică!

Dădu din cap.

— Da, ştiu, dar voi avea ocazia să fac nişte fotografii inedite şi nu vreau să ratez această şansă. Pe urmă o să mă retrag.

Rămaseră în linişte un timp, ascultând bubuiturile îndepărtate. Nu erau bombardiere B-52 ca în vremurile bune, ci artileria nord-vietnameză. Comuniştii îşi consolidau poziţiile.

—Te-ai gândit vreodată să te aşezi, să renunţi la această aventură?

— Da, uneori.

— Zău?

— Am jurat că n-o să mă mai întorc aici. La Washington însă îmi era dor de Vietnam şi acum sunt la fel de speriat ca înainte.

— Uite vezi, asta este diferenţa dintre noi, pe mine nu mă sperie nimic, decât un singur lucru, care mă îngrozeşte atât de mult, încât mă ţine treaz toată noaptea.

— Ce, moartea?

— Nu, plictiseala. Durerea şi frica nu mă deranjează, îmi demonstrează că trăiesc, dar nu suport să mă plictisesc.

Dădu paharul peste cap şi îşi turnă încă trei degete.

— De ce nu te-ai culcat cu ea?

Schimbase brusc subiectul şi-l luase prin surprindere. Nu ştia ce să-i spună.

— O iubeşti, nu-i aşa?

Webb clătină din cap.

— Nu.

Ryan înălţă din sprâncene, mirat.

— Nu?

— Este cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată. Când stătea la mine, mă gândeam tot timpul la ea, dar n-o iubesc.

— Şi de asta nu te-ai culcat cu ea?

Webb îşi feri privirile, ca să nu citească minciuna în ochii lui.

— Cred că da.

— Doamne, mă simt atât de murdar pe lângă tine. Eşti un sfânt. Nu ştiu cum ai supravieţuit până acum.

Odile adormise fetiţa şi apăru în balcon. Se sprijini de umărul lui Ryan şi-l sărută.

— Noapte bună, chérie, murmură ea.

— Poţi să stai cu noi, îi spuse Ryan.

— Am auzit de sute de ori poveştile tale despre război şi glumele deocheate. Şi oricum sunt obosită.

Îi zâmbi lui Webb.

— Noapte bună, Hugh.

Îi întinse mâna.

— Mi-a părut bine să te revăd.

Webb se ridică.

— Şi eu mă bucur că te-am revăzut pe tine şi pe Phuong.

— Ai fost atât de bun cu mine. Ai grijă de tine!

Intră înăuntru, închizând uşile balconului în urma ei. Ryan se uită la Webb.

— Ştii, vorbeşte tot timpul despre tine.

— Serios?

— Cred că eşti încântat de fapta ta, orice bărbat visează să salveze o fată frumoasă din ghearele prostituţiei.

Îşi goli paharul şi îşi turnă altul.

— Scuză-mă. N-am vrut să fiu sarcastic.

Se uită pe trotuarul de vizavi, la vecinii din apartamentul alăturat. Un chinez în maieu alb se uita la un televizor alb-negru cu trei copii strânşi la picioarele lui. Soţia cosea sub un bec la fereastră. Vocile de la televizor se amestecau cu muzica chinezească de la radio şi zbieretele a doi vietnamezi care se certau pe stradă.

— Nu erai obligat să te întorci la ea.

— Probabil că nu, dar m-am întrebat întotdeauna ce ai fi făcut dacă aş fi murit în noaptea aceea la Que Trang.

— Nu m-am gândit, îi răspunse Webb, în grabă.

— Ai fi rămas cu ea pe cap, amice. Ar fi trebuit să-i porţi de

grijă, indiferent dacă voiai sau nu. Ţi-ai fi pierdut libertatea.

Zâmbi.

— Aşa că ai avut noroc.

— Eşti pervers.

Ryan dădu din cap.

— Nu ţi-am mulţumit niciodată pentru ce ai făcut în noaptea aceea. Cred că nu mi-a plăcut să mă gândesc cât de aproape am fost de moarte.

— Ai fi făcut acelaşi lucru în locul meu.

— Nu dacă aş fi avut ocazia să fac o fotografie deosebită.

Zâmbi să-i arate că glumea, apoi umplu paharele şi vru din nou să toasteze.

— Pentru ce bem?

— Pentru Saigon?

— Da, noapte bună, Saigon.

Ciocniră.

— Cât o să mai dureze? îl întrebă Webb.

— Până ajung comuniştii? Cel mult o lună.

— Oamenii spun că va fi o baie de sânge. Am auzit că Viet Cong au decapitat vreo şase poliţişti la Danang.

— Rahat.

— S-ar putea să fie foarte urât. Mai ales dacă oraşul va fi bombardat.

— Oricum, noi o să fim departe.

— Da aşa este. Unul din avantajele corespondenţilor de război. Când războiul se înfierbântă, putem oricând să ne întoarcem acasă.

Se gândi din nou la McCague, Judge şi sergentul din Trupele Speciale de la Que Trang.

— Crezi că am făcut vreun lucru bun aici?

— Nu ştiu, amice. Nu m-am gândit. Nu-i treaba mea.

— Nu te-a impresionat niciodată ce se întâmplă cu aceşti oameni, cu aceşti copii?

Ryan ridică din umeri.

— De când este lumea sunt războaie şi victime. Mai ales femei şi copii. Nu poţi schimba acest lucru cu câteva fotografii.

— Dar cele ale lui Eddie Adams făcute lui Loan în timp ce-l împuşca pe nord-vietnamezul acela? Sau fata cu napalm pe spate, alergând pe şosea? Am schimbat părerea oamenilor de acasă.

— Pentru că erau dispuşi să şi-o schimbe. În orice caz ştim amândoi că fotografiile mint. De exemplu, cea a lui Loan. Unul

din oamenii lui îi ucisese soţia şi copiii la el în casă. Tipul împuşcat de Loan era comandantul Viet Cong din zonă. Deci era răspunzător de cele întâmplate, dar poza aceea sugera că numai sud-vietnamezii comit atrocităţi. Era adevărat deşi, într-un fel nu era, pentru că şi Viet Cong făceau aceleaşi lucruri. Poate că, cu doi ani înainte n-ar fi publicat-o nici un ziar din SUA, dar oamenii şi-au schimbat părerea despre război şi fotografia le oferea justificarea dorită.

— Războiul era o prostie şi noi am demonstrat acest lucru.

— Nu sunt de acord, amice. Nu ai fost aici în '66 şi '67. Pe atunci, editorii de acasă erau îngrijoraţi că prezentam inamicul în roz. Spuneau că cei din Martin Place, Piccadily sau Times Square puteau să-şi formeze altă părere despre război, dacă vedeau fotografii cu tinere torturate pentru că erau bănuite a fi Viet Cong, soldaţi dând foc colibei unui amărât de ţăran sau psihopaţi din Trupele Speciale, cu un colier de urechi la gât, dar, cu timpul, au început să publice şi imagini mai tari. Singurul lucru care s-a schimbat cu adevărat a fost concepţia oamenilor.

— Şi cine le-a schimbat-o? Cine a adus ororile războiului în casele oamenilor, pe mesele lor?

— Da, Păianjenule, noi, ai dreptate. Am fost lăsaţi ca de obicei să dăm o impresie complet falsă. S-a înţeles că americanii au pierdut, când a fost de fapt singura bătălie cu Viet Congul pe care au câştigat-o. La începutul războiului, soldaţii şi cei din forţele aeriene erau masacraţi în Ia Drang şi Dak To. Atunci n-am reuşit să le schimbăm părerea.

— Nu te înţeleg. Ai văzut atrocităţi comise în această ţară în numele libertăţii şi democraţiei.

— Da, nu neg acest lucru. Spun doar că prezentam imagini prea blânde. Aveam acces limitat. Americanii asigurau transportul şi mâncarea, ca să putem vedea masacrele lor. Aceasta este adevărata democraţie, amice. Ia spune-mi, te rog, unde eram când nord-vietnamezii au executat două mii cinci sute de civili la Hue şi le-au aruncat trupurile în gropi comune? Şi în orice caz adevărul este că vietnamezii bogaţi şi influenţi au aranjat ca fiii lor să nu fie înrolaţi, în timp ce jumătate din infanteria Statelor Unite constă din puşti de culoare sau latino-americani din ghettouri. N-am oprit războiul, Păianjenule. N-am făcut decât să le oferim imagini pe care puteau să le prezinte la televiziune.

— Dacă ţi se pare că nu contează, de ce nu renunţi?

— Este singurul lucru la care mă pricep. Şi oricum n-are

rost să faci pe sfântul. N-ai venit aici să salvezi lumea, ci pentru că erai un rahat ambiţios ca noi toţi. Iar Que Mangul a fost momentul tău de glorie.

— De atunci nu mai sunt acelaşi om.

— Nici unul din noi nu mai este, dar am rămas aici să scriem despre război. Nu s-a schimbat absolut nimic.

Webb n-avea chef să stea acolo şi să asculte ereziile lui Ryan. Dacă ceea ce scriau şi filmau nu conta, atunci s-ar apuca să repare maşini sau să construiască blocuri.

— Eu cred totuşi că am contribuit cu ceva.

— Singurul lucru bun pe care o să-l fac va fi să le scot pe Odile şi Phuong de aici înainte de venirea comuniştilor. Restul nu este decât un pas înainte în carieră.

— Şi pe urmă? Ce o să se întâmple după ce o să te întorci în Australia? Dacă n-o să vă înţelegeţi?

Se gândea la Washington şi la atmosfera falsă care era uneori mai greu de suportat decât coşmarele cu McCague, Judge şi Que Trang.

— Dacă ajungi la concluzia că nu poţi duce o viaţă normală?

— Atunci o să găsesc alt război, amice. Nu cred că se va instaura pacea în toată lumea, cel puţin cât o să trăiesc eu.

Îşi umplu din nou paharul cu Bushmills.

— Ce părere ai?

23

În fiecare zi se auzeau tot mai multe zvonuri despre înfrângerile forţelor guvernamentale. Hue şi Danang fuseseră părăsite în martie; la începutul lui aprilie Cu Chi din cumplita zonă C căzu în mâna comuniştilor, urmat de scăderea rezistenţei americanilor la Bien Hoa. Urmă înfrângere după înfrângere. Nord-vietnamezii năvăliseră în sud. Sfârşitul era aproape.

Izbucnise panica.

Divizia a optsprezecea ARVN de la Xuan Loc reprezenta ultimul bastion dar când garnizoana căzu pe 21 aprilie, drumul spre Saigon era liber. În seara aceea Thien îşi citi demisia la televiziune şi după aceea se zvoni că fugise din ţară cu aurul Vietnamului.

Era evident că nu mai aveau decât câteva zile. La bănci se

formaseră cozi lungi. Vietnamezii îşi cheltuiau economiile de o viaţă încercând să plece, dar numai cei foarte bogaţi puteau obţine o viză de ieşire, care costa zece milioane de piaştri.

După blocarea Autostrăzii 4 care asigura legătura cu Delta, Saigonul rămase izolat, încercuit de optsprezece divizii nord-vietnameze.

În jurul palatului apărură mitraliere şi baricade din sârmă ghimpată. La apusul soarelui se introduseră restricţii de circulaţie şi camuflaj.

Webb şi Crosby continuau să transmită ştiri, în timp ce Ryan imortaliza zbaterea morţii. Se avânta în prima linie, care se apropia vertiginos de oraş. În fiecare dimineaţă îşi puneau aceeaşi întrebare: oare ce va fi azi?

Luna aprilie trecu şi clătinară din cap. Nu, încă o zi, o să mai stăm încă o zi...

Odile nu-i spunea nimic lui Ryan; ca şi când războiul n-ar fi existat. Îi făcea cu mâna de la balconul apartamentului când pleca în fiecare dimineaţă. Şi-l aştepta când se întorcea noaptea. Atitudinea ei îl impresiona.

Noaptea se auzea artileria nord-vietnameză, dar avea încredere în el.

Ryan nu mai era atât de sigur ca până acum. Împinsese lucrurile până la limită de atâtea ori, încât nu mai ştia exact când era momentul potrivit să se retragă. Stătea de atâta timp în Vietnam. Se întreba dacă va fi în stare să plece până la urmă. Măcar pentru binele ei.

Trasoarele luminau cerul. Ryan stătea pe marginea patului şi le privea. Era o noapte fierbinte; corpul îi sclipea de sudoare. Un ventilator se învârtea în tavan. Phuong scâncea în somn.

— Ce s-a întâmplat, chérie? Nu poţi să dormi?

— Tu poţi? o întrebă el. Nord-vietnamezii sunt la câţiva kilometri de oraş. S-a terminat.

Nu-i răspunse.

— Am bilete şi paşapoarte pentru tine şi Phuong. Agenţia de presă a aranjat un charter pentru mâine. Am rezervat două locuri.

— Nu pot să plec fără tine.

— Nu fi proastă. Gândeşte-te la Phuong.

— Tu de ce nu te gândeşti? Este şi copilul tău.

— Este vorba de slujba mea, nu înţelegi? Poate va trebui

să rămân în Saigon şi după ocupaţie.

— Atunci o să rămânem şi noi.

— Nu se poate. Pentru mine este altfel. Sunt străin. Ce crezi că ar face comuniştii cu tine? Ştii ce au făcut khmerii roşii la Phnom Penh?

— Nu mă interesează. Locul meu este alături de tine.

— Pentru numele lui Dumnezeu!

— Ştiu că o să ai grijă de noi.

Îşi dădu seama că o subestimase. Nu-şi imaginase că era atât de tare. Hotărâse că viaţa ei nu mai conta dacă o părăsea şi prin urmare nu avea nimic de pierdut. Legându-şi soarta de a lui, îl obliga să-i demonstreze că o iubea cu adevărat. Era gata să rişte viaţa propriului ei copil. Se folosea de devotamentul ei ca de o armă, încercând să-i arate ce deşartă era pasiunea lui pentru meseria pe care şi-o alesese.

Băgă mâna în buzunarul cămăşii de pe podea. Găsi plicul cu actele şi i-l aruncă pe pat.

— Ia odată afurisitele astea de bilete! pufni el.

— Nu, îi răspunse ea, calmă.

Faptul că îşi pierduse răbdarea îl făcuse să scadă în ochii ei. Orientalii îi dispreţuiau pe cei care nu erau în stare să se stăpânească.

Se ridică şi se duse la fereastră. Oamenii discutau şi ascultau muzică. Se uită la ceas. Era aproape miezul nopţii. Cholonul nu dormea niciodată. Nici măcar acum când se impuseseră restricţii.

La dracu' se gândi el. Îi era dator. N-avea de ales. Va trebui să facă aşa cum dorea ea.

O să mai stea încă două zile. Poate trei. Va şti când era timpul să plece. O să se retragă o dată cu ceilalţi corespondenţi de presă şi o să le ia cu el pe amândouă, dar nu acum.

Încă două zile.

Poate trei.

24

În primele ore ale zilei de 28, aeroportul fu bombardat pentru prima oară. Ryan se trezi într-o atmosferă înecăcioasă. O pâclă cenuşie se lăsase asupra Saigonului. Le sărută pe Odile şi Phuong şi luă un siclo până în oraş.

Traficul era aglomerat. Camioane, furgonete, siclo, toate încărcate cu mobilă şi valize blocau străzile. Toţi ieşiseră afară, în ciuda interdicţiilor impuse, fiecare cu ce avea: biciclete, motociclete Honda, maşini. Oraşul era cuprins de panică. Voiau să plece, dar unde să se ducă?

Se învârteau în cercuri. Ryan hotărî să fugă de pericol.

Se duse la sediul agenţiei de presă, vizavi de palat să-l caute pe Crosby. Webb plecase deja să comenteze ce se întâmpla în Dok Lap; se zvonea că preşedintele, bătrânul şi neputinciosul Hoang o să se dea la o parte şi o să-l lase pe unul din generali, Marele Minh probabil, să aranjeze un armistiţiu în ultimul minut cu comuniştii.

Un şir de maşini vechi, parcate în faţa restaurantului Caravelle ofereau transport până la locul confruntărilor. Crosby şi Ryan negociară un preţ exorbitant pentru un Dodge hodorogit care de-abia se mai ţinea şi se îndreptară spre pod, pe bulevardul Bien Hoa.

Autostrada cu patru benzi era plină de maşini, autobuze, biciclete, căruţe. Un val imens de refugiaţi veneau către oraş, fugind din calea războiului. O întreagă naţiune se înghesuia în capitală.

— Unde dracu' se duc toţi oamenii aceştia? murmură Crosby. Este evident că nu au unde.

O *Honda* căzuse în mijlocul drumului. Un bărbat zăcea lângă ea, într-o baltă de sânge. Soţia îngenunchease zbierând. Copiii stăteau în spatele ei, cu figurile acelea îngrozite şi nedumerite pe care Ryan le văzuse de atâtea ori. Erau plini de sânge. Probabil al tatălui sau al lor.

Maşinile îi ocoleau. Câţiva gură-cască se zgâiau la ei. Tot mai multă moarte şi durere. Se pare că n-o să se mai oprească niciodată.

— Acum ştiu cum se simte un semen, spuse Crosby.

Mergeau împotriva curentului. Bătrâni cu pălării conice împingeau căruţe încărcate cu pui, raţe, saci de orez şi scaune vechi de răchită, femei în vârstă ţineau de mână copiii şi alergau cât puteau de repede. Camioane militare îşi făceau loc prin acest balamuc, claxonând fără întrerupere. Praful se aşternea peste tot.

Acest aflux de mulţime îi învăluise din toate părţile. Ryan era uimit de feţele lor: aveau ochi mari, speriaţi, ca nişte animale care fugeau de foc. Termină un film, îl scoase şi puse altul.

Alt camion urui pe lângă ei. Soldaţii din remorcă purtau emblema cu cap de tigru a batalionului Hac Bao, una din unităţile de elită a ARVN, care luptaseră pe viaţă şi pe moarte la Hue şi Xuan Loc. Când îi văzură pe Crosby şi Ryan le strigară şi clătinară din cap.

— Lucrurile s-au înrăutăţit, remarcă Crosby.

Apăru podul. O spirală neagră de fum se înălţă spre cer. Şoferul opri maşina, refuzând să meargă mai departe. Crosby şi Ryan coborâră.

Ryan zări steagul roşu cu galben al Viet Congului printre palmieri, de cealaltă parte a râului. Nord-vietnamezii se apropiaseră înfricoşător. Umbre întunecate se mişcau printre magaziile în flăcări de pe malul opus. Se auzeau împuşcături.

Paraşutiştii guvernului care păzeau podul se pregăteau să contraatace. Ryan ştia că trebuia să se apropie, ca să le fotografieze feţele. O luă la fugă.

Mortierul îl luă prin surprindere. Auzi o bufnitură cînd atinse şoseaua. Stătea jos, privind un camion ARVN în flăcări. Un nor de praf se apropia de el. Auzea oamenii ţipând; unii de groază, alţii de durere.

Trebuia neapărat să fotografieze camionul. Îşi căută aparatul la gât, încercă să schimbe lentila de 25 milimetri cu una de 105, dar nu reuşi să-şi mişte degetele aşa cum ar fi vrut. Totul se încetinea. Ar fi trebuit să se ridice ca să facă fotografia. I se înceţoşaseră privirile.

— Sean! Ah, Isuse Cristoase, Sean!

Sesiză îngrijorarea din glasul lui Crosby şi îşi dădu seama că fusese lovit.

— Sean, ah Doamne Dumnezeule Sean!

Se întâmplase ceva cu el. Nu-l durea nimic. Simţea doar o arsură stânjenitoare pe cap, într-o parte.

— Spune-i Păianjenului s-o caute pe Odile, zise el; dar nu reuşi să articuleze nici un cuvânt.

Nu-şi amintea nimic decât o lumină orbitoare care plutea în aer, deasupra capului său şi pe cineva spunând:

— Nu cred că o să reziste.

După aceea, nu-şi mai amintea absolut nimic.

25

Musonul venise devreme şi din restaurantul de la etajul localului *Caravelle* tunetele şi fulgerele nu se mai deosebeau de luminile şi zgomotele bătăliei care se dădea în jurul Saigonului. Cu numai două ore înainte oraşul fusese bombardat aerian pentru prima oară: trei bombardiere americane capturate la Danang uruiseră peste acoperişurile caselor şi atacaseră aeroportul de la Tan Son Nhut, lovind depozitul de muniţie.

Sfârşitul era foarte aproape acum.

Se făcuse ora zece. Clienţii hotelului *Caravelle*, toţi ziariştii internaţionali se adunaseră în restaurant. Domnea o atmosferă festivă ca la o petrecere de absolvire. Comandară salade niçoise, păstrăvi şi vin. Erau foarte impresionaţi că asistau la un moment istoric.

Webb îşi petrecuse cea mai mare parte a zilei în taxi, alergând de colo-colo, să ia interviuri la palat şi la ambasada SUA, la aeroport, să fotografieze evacuarea şi apoi la Tu Do, să pună câteva întrebări prostituatelor care mai rămăseseră. Era epuizat, deşi ştia că nu va reuşi să adoarmă. Adrenalina îi pompa în vene nebuneşte. Comandă o sticlă de Montrachet, nişte vichynoise şi îşi răsfoi însemnările, compunându-şi reportajul în gând.

Pe urmă se duse în camera lui şi se aşeză la maşina de scris.

După zece minute, auzi o bătaie în uşă.

— Cine este?

Nu primi nici un răspuns.

Enervat, se ridică în picioare şi dădu uşa de perete.

— Croz.

Avea sânge pe haine şi în părul negru. Părea distrus. Şi, în clipa aceea, Webb îşi dădu seama imediat.

— Ryan? zise el.

Crosby îl aprobă.

— Este grav? se interesă el, deşi nu se gândea la Ryan, ci la Odile şi micuţa Phuong.

Crosby clătină din cap.

— Ne-am dus la Podul Newport. Stătea chiar lângă mine. Pe urmă s-a lăsat în jos şi când m-am uitat la el, am văzut cu groază că-i zburase jumătate din cap. Era o masă însângerată.

Se clătină pe picioare. Webb îl trase din uşă, îl aşeză pe un scaun şi-i turnă un pahar cu Johny Walker. Crosby îl luă. Îi tremurau mâinile.

— Unde este?

Dar Crosby nu-l auzea. Era prea şocat.

— Unde este, Croz?

Îşi derula în gând scena de pe pod.

— L-am băgat în taxi şi l-am adus la Saigon. Cred că a durat vreo două ore până l-am adus. A fost un coşmar. Nu putea răzbi prin trafic. Doctorii de la spital au spus că are fragmente de grenadă în creier. Nu cred că o să scape cu viaţă.

— Acum unde este? insistă Webb.

— M-am folosit de relaţiile mele la ambasadă. L-am dus la Tan Son Nhut cu un Huey. La dracu', nu mi-am imaginat că o să-l doboare pe Ryan.

Îşi trecu mâna peste faţă.

— Ce porcărie!

Webb constată cu surprindere că nu-l compătimea. Nu simţea decât furie. Se întoarse şi dădu cu pumnul în perete. O durere ascuţită îl săgetă până în creştetul capului. Îşi rănise degetele.

— La dracu!

— Ştia ce riscă, spuse Crosby.

— Puţin îmi pasă de Ryan. Cu Odile şi fetiţa ce o să se întâmple?

Era evident că Crosby nu se gândise la acest aspect.

— O să ne ducem la ele de dimineaţă, să vedem ce este de făcut, zise el.

Webb se uită la mâna lui. Sângele picura peste tot. Luă o batistă din sertar şi se bandajă.

— Hai să mergem acum.

— Nu se poate. Nici nu-ţi imaginezi ce nebunie este acolo. Soldaţii trag în tot ce mişcă. Nu credeam că vom reuşi să ne întoarcem de la aeroport.

Îşi termină whiskyul.

— O să aşteptăm până de dimineaţă, da?

Webb ştia că avea dreptate. Se băgă în pat. Ştiam că o să iasă prost, îşi spuse el. De ce nu le-o fi scos din ţară când se putea? Ah, Ryan, Ryan!

Oricum, reproşurile nu-şi mai aveau rostul. Mâine o s-o găsească pe Odile şi Phuong şi o să le scoată din acest coşmar, pentru că nu ar suporta gândul să li se întâmple ceva. Trebuia să facă măcar o faptă bună în Vietnam. După atâta nefericire şi moarte, dacă şi singurele vietnameze la care ţinea piereau în acest infern, înseamnă că Ryan avea dreptate; prezenţa şi strădaniile lui nu serviseră la nimic.

— Uite ce am luat, îi spuse Crosby.

Webb se întoarse. Era unul din aparatele foto ale lui Ryan. Avea pete de sânge pe carcasă.

— Leica lui, zise el, posomorât.

— L-am fotografiat. După ce a fost rănit.

Se uită la Webb, aşteptându-se să-i audă reproşurile.

— Ştiu că i-ar fi plăcut.

— Da, i-ar fi plăcut într-adevăr, îl aprobă Webb.

26

Rachetele ruseşti de 30 mm erau subţiri şi negre; vietnamezii le spuneau „moartea şuierătoare”. Nu ştiai când veneau, aşa cum se întâmpla cu obuzele artileriei. Zburau noaptea, tăcute ca moartea.

La ora patru, Webb stătea la fereastră, în camera lui de la *Caravelle*, privind zorile premature. Sclipirea portocalie era explozia uneia din aceste rachete, aruncate asupra depozitului de muniţii de la Tan Son Nhut. Auzi bubuitul altor explozii în timp ce rachetele planau în suburbiile Cholonului.

Nu numai americanii se războiau cu civilii, remarcă Webb. Ryan avea dreptate.

Ţinea în mână o sticlă de Johnny Walker. Nu era beat. Nici nu putea să se îmbete acum când simţea adrenalina pompându-i în vene. Băuse doar atât cât să suporte această ultimă noapte la Saigon. Nu era ca Ryan şi nu va fi niciodată. Se temea.

Mâine se va termina totul.

Aştepta dimineaţa, făcându-şi planuri pentru Odile.

O singură rachetă demolase toate casele de pe o parte a străzii şi celelalte răseseră absolut tot. Un bărbat stătea printre bucăţile de metal răsucite şi înnegrite. La picioarele lui erau două trupuri carbonizate, cu braţele împietrite în postura pugilistică, atât de caracteristică arşilor. Îi fumegau tălpile pantofilor, dar nu părea să-şi dea seama.

Webb înota printre dărâmături, urmat de Crosby.

— Am plecat, Hugh, zise el.

Mirosea a carne şi a păr ars.

Un poliţist striga, arătând spre ruine, la douăzeci de metri depărtare. Webb alergă într-acolo. Era o fetiţă.

Avea faţa şi umerii arşi; un plastic în flăcări îi lipise părul de o bucată de fier îndoit. Ceea ce i se păruse la început o ţeavă

de gaze spartă, era de fapt respiraţia ei şuierătoare.

— Odile, zise el.

Poliţistul clătina din cap, dându-se înapoi. Femeia era moartă. N-ar fi putut să supravieţuiască aşa arsă cum era. O mână neatinsă de flăcări se ridicase în aer.

Webb dădu molozul la o parte, încercând să-i ridice capul.

— Odile!

Crosby îngenunche lângă el.

— Hugh! Vino!

Doamne Sfinte. Odile!

— Hugh, vino, nu este ea.

— Adu nişte apă!

— Nu este ea.

— Aduceţi-mi nişte apă, pentru numele lui Dumnezeu!

— Uită-te la pielea ei, omule. Este o femeie bătrână.

Webb se uită la braţul de la picioarele lui, încercând să creadă. Era o mână de femeie bătrână, într-adevăr. Pielea atârna, încheieturile erau deformate de artrită, unghiile crăpate de muncă. Nu era Odile.

— Cristoase, de ce n-o fi murit? murmură Crosby. De ce n-o fi murit?

Webb se ridică. Mâna rămăsese în aer, unduindu-se în vânt ca o anemonă de mare. Doi bărbaţi în uniformă se împleticeau printre ruinele fumegânde cu o targă. Webb auzi clicul unui aparat foto. Se uita în jur. Crosby nu-şi pierdea vremea de pomană.

— Ce dracu' faci?

— Nu suntem turişti, Hugh. Doar n-am rămas până în ultima zi ca să avem despre ce discuta la petreceri.

Webb încercă să-i smulgă aparatul, dar Crosby se dădu înapoi.

— Pentru numele lui Dumnezeu! zbieră Webb.

— Dacă nu facem poze, ce dracu' mai căutăm aici?

Webb îşi dădu seama că îl dureau mâinile. Se arsese, în timp ce încerca să dezgroape femeia. I se luase o fâşie de piele din palmă.

— Isuse, te-ai ars! exclamă Crosby. Hai să ne întoarcem la Caravelle.

— Nu, protestă Webb, trebuie s-o găsim pe Odile.

Dimineaţa era liniştită, oraşul transpira sub un cer înnorat. Webb şi Crosby auzeau în depărtare pârâitul armelor de calibru

mic. Oamenii mişunau pe străzi. Poliţia dispăruse. Nimeni nu mai ţinea cont de camuflajul de douăzeci şi patru de ore. Tot oraşul era în stradă. Webb văzu familii întregi călare pe Honde micuţe.

— Isuse, unde s-or duce oare? zise Crosby uimit. În după-amiaza aceasta, toată populaţia Saigonului o să se învârtă în cercuri pe bulevardul Ham Nghi.

Găsiră un taxi Renault care se strecură prin haosul traficului şi-i duse la spitalele din jur, supraaglomerate cu răniţi după atacul cu rachete de peste noapte. Doctorii erau agasaţi, nervoşi, epuizaţi. Nu aveau nici timp, nici chef să discute cu doi bao chi americani nebuni. Pe coridoare oamenii strigau şi zbierau înnebuniţi şi speriaţi. Tărgile erau pline cu răniţi care se văicăreau; alţii muriseră deja.

— Trebuie să le găsim pe Odile şi Phuong.

— Au murit, Hugh. Se află sub o jumătate de tonă de moloz fumegând. Hai să plecăm dracului de aici.

— Nu cred că au murit.

— Doar ai văzut casa cu ochii tăi. N-a mai rămas nimic din ea. Pentru numele lui Dumnezeu!

— Trebuie să le găsesc.

Abia după prânz Crosby reuşi să-l convingă pe Webb să se întoarcă împreună la Caravelle. Evacuarea începuse deja.

— Nu pot să plec, zise Webb.

Crosby îl apucă de braţ.

— Au murit, Hugh, ai înţeles? Dacă ar fi trăit le-am fi găsit. Nu mai ai nimic de făcut aici.

Webb se simţea obosit. Ştia că Crosby avea dreptate. Se aşeză pe podeaua de gresie din foaier şi îşi lăsă capul între genunchi.

— La dracu'! murmură el.

— Adună-ţi lucrurile. Trebuie să plecăm de aici.

Webb îşi înălţă privirile. Recepţionerul vietnamez plângea.

— Hugh.

Au murit. Trebuia neapărat să creadă acest lucru.

— Hugh...

Dădu din cap. Da, era timpul să plece din Saigon. Nu mai putea face nimic.

Se duse în camera lui, îşi luă maşina de scris şi îşi trânti lucrurile într-o valiză. Crosby îl aştepta în hol, cu o geantă în mână.

Piaţa Lam Son era pustie, nefiresc de tăcută; dispăruseră până şi lustragiii şi puştii care vindeau ţigări, reviste pornografice şi ghirlande de flori. Înaintară pe aleea străjuită de sârmă ghimpată. Trei soldaţi îi priveau de sub un copac, de partea cealaltă a pieţei. Erau înarmaţi. Lui Webb i se păru că aude clinchetul metalului, când unul din ei puse un încărcător în pistolul său mitralieră.

— Fugi, zise Crosby.

Urmară câteva imagini de coşmar: feţe furioase strigând la ei; un bărbat între două vârste, în costum negru, cu cravată fluturându-le pe la nas un teanc de dolari americani, gros cât un hamburger.

Altul îl apucă de braţe pe Crosby şi încercă să-l tragă în pragul unei uşi.

— Ia-mă cu tine! Ia-mă cu tine! zbieră el.

Webb îl smulse din strânsoarea omului înnebunit.

Cineva înşfăcă geanta lui Crosby.

— Isuse, geanta mea! Eşti nebună? zbieră Crosby.

Apoi se întoarse şi alergă după un puşti care târa geanta după el. Webb fu gata să-l urmeze când văzu o femeie într-un ao dai albastru, de cealaltă parte a drumului, croindu-şi drum spre ambasadă, cu un copil de mână.

— Odile!

Se îndreptă spre ea. Un bărbat apăru în faţa lui, fluturând un teanc de dolari americani în bancnote de câte o sută.

— Te rog, ia-mă cu tine! Te rog! zbieră el.

Webb îl dădu la o parte.

— Odile!

Zări *ao dai*-ul albastru al femeii. Împinse oamenii, încercând să ajungă la ea.

— Odile!

O apucă de umeri şi o întoarse. Nu era Odile.

Tânăra vietnameză îl privea şocată. Pe urmă, figura ei se schimbă brusc; mai întâi exprimă surprindere, pe urmă uşurare şi în final speranţă. Ridică băieţelul în braţe şi i-l întinse:

— Du-l în America, te rog!

Crosby apăru deodată lângă el. Îşi recuperase geanta dar avea câteva zgârieturi lungi pe obraz.

— Ce dracu' faci aici? zbieră el, împingându-l. Pentru numele lui Dumnezeu.

Femeia îi urmă.

— Te rog, ia-l cu tine!

— Puştiul a încercat să-mi scoată ochii, zise Crosby. Isuse! Cine este femeia aceasta? Ce faci?

— Am confundat-o cu Odile, zise Webb.

Femeia nu se dezlipise de lângă ei.

— Mai avem câţiva paşi până la ambasadă. Trebuie să ieşim din acest balamuc.

Webb se întoarse şi văzu femeia zgâindu-se după el. Se uită la copil. Avea ochi rotunzi.

Apoi, se pierdură în mulţime.

Se întunecase aproape când ultimul elicopter Chinooks ateriza la bordul vasului Blue Ridge. Crosby şi Webb se sprijineau de balustradă, unul lângă altul, privind apa cenuşie. Coasta Vietnamului nu mai era decât o umbră violetă în depărtare. Aerul cald, sărat, mirosea a ulei şi combustibil de avion.

— Şi tot aşa, până la următorul război, murmură Crosby.

Nu ştiai niciodată când glumea şi când vorbea serios.

— Eu unul m-am săturat, îi spuse Webb. De-abia aştept să mă întorc la slujba mea de la Washington şi să uit de Vietnam.

— N-o să uiţi niciodată, îl contrazise Crosby.

Şi avea dreptate, bineînţeles.

Doi soldaţi în tricouri albe scrobite sub uniformă apărură pe punte, lângă ei.

— Ia te uită, zise unul din ei, râzând. Cred că aş putea s-o dobor de aici.

Webb văzu la ce se uitau. O barcă veche de pescuit plutea în apă, încărcată cu vietnamezi. O femeie stătea la cârmă cu un copil în braţe implorându-i pe cei de pe vapor să-l ia.

— Ah, Doamne Dumnezeule! exclamă Webb.

Închise ochii. Când se uită din nou, femeia dispăruse. Crosby îi spuse că alunecase în apă cu copil cu tot. Fuseseră înghiţiţi repede de valurile uleioase.

Vaporul fu cât pe ce să dărâme micuţa ambarcaţiune când trecu pe lângă ea, din cauza vârtejului pe care-l stârnise. O depăşi repede, până se pierdu în zare, profilându-se pe fundalul coastei verzi, fierbinţi.

— Gata, oameni buni, le spuse amiralul, s-a terminat cu Vietnamul.

Poate pentru unii, se gândi Webb, dar pentru el n-o să se termine niciodată. Se simţea bolnav, murdar şi ruşinat. Războiul luase sfârşit, dar el ştia că o să-l trăiască în fiecare zi a vieţii lui. Şi ultima scenă va fi întotdeauna Odile, stând în mijlocul

flăcărilor, întinzându-şi fiica spre el, înainte să dispară, înghiţită de negurile care se adunau.

Arsenalul Regimentului al Şaptelea

Când Webb termină de povestit, cei de la masă rămaseră tăcuţi. În capătul opus al sălii, unul din oaspeţii britanici ingerase la toaletă se pare o substanţă interzisă şi îşi pierduse cumpătul. Prietenii lui îl conduceau spre ieşire.

Cochrane şi Crosby îşi umplură paharele. Bushmills-ul se terminase aproape. Cochrane luă sticla, reciti poezia lipită pe spate şi zâmbi. Mult timp, evitară să se privească, apoi Crosby rupse tăcerea.

— N-a fost vina lui Sean. Doar nu vă imaginaţi că i-a convenit să fie rănit.

— Ar fi trebuit s-o scoată din ţară cu mult înainte de sfârşit, zise Webb. Era atât de preocupat de persoana lui, încât nu s-a gândit ce s-ar putea întâmpla cu ea sau cu copilul. Moartea sau rănile erau o realitate de zi cu zi într-o zonă de război. Toţi ştiau acest lucru.

Cochrane clătină din cap.

— Cred că eşti prea dur cu el. A avut ghinion, atâta tot.

— Nu, Odile a avut ghinion. Şapte ani de ghinion. În schimb, Ryan nu s-a arătat prea entuziasmat. A ieşit din spital în trei luni şi în şase s-a dus în Anglia.

Crosby se opuse.

— Îl nedreptăţeşti. A iubit-o în felul lui. Şi o parte din vină îi aparţine şi ei. A vrut s-o scoată din Saigon, dar n-a vrut.

Doyle se aplecă spre el.

— Nu l-am cunoscut atât de bine ca voi, dar l-am cunoscut totuşi.

Zâmbi.

— În sensul Biblic. Şi mi s-a părut...

— Şi când s-a întâmplat asta? o întrebă Cochrane.

— În Războiul din Golf. La Dhahran. Nopţile fierbinţi, secetoase îşi au farmecul lor. Şi după părerea mea, de femeie, n-a iubit pe nimeni în afară de el.

Crosby se uită la Cochrane.

— Hai să plecăm, Lee. Îmi critică prietenul.

IV

El Salvador, octombrie 1982

„Când o naţiune se află în război, reporterii sunt o anexă indispensabilă.”

Max Hastings

„Nu le-aş spune oamenilor nimic până la sfârşitul războiului – şi pe urmă le-aş spune cine a câştigat.”

Cenzor militar la o întâlnire la Washington

27

Trupurile celor dispăruţi reprezentau un fel de atracţie turistică. Apăreau peste tot: la staţia de benzină, pe câmpuri, în râpele de la periferia oraşelor San Benito şi Escalón. Cu un an în urmă, panorama cărnii putrezite ocupase un loc de frunte la buletinele de ştiri din Statele Unite.

În ultima vreme, lui Webb i se părea că singura lor îndatorire era să se plimbe cu maşina în fiecare dimineaţă şi să fotografieze noile cadavre care apăreau pe şosele, pe cazanele de gunoi sau aruncate pe morminte, în cimitire, unde erau sfâşiate de câinii vagabonzi. Într-o zi, Webb şi fotograful lui, Mike Daniels, închiriară un *Golf VW* de la Avis, în Camino Real şi plecară la Puerto del Diablo.

Drumul trecea pe lângă Casa Presidencial şi şerpuia pe o şosea îngustă, pe lângă alunecări de teren şi văi adânci, care mâncaseră marginea şoselei. Când ajunseră în vârf, Daniels opri maşina şi contemplară câteva clipe panorama oraşului San Salvador, străjuit de pereţii defileului. Dimineaţa era cenuşie şi apăsătoare. Când coborâră din maşină, Daniels se cutremură.

— Locul acesta îmi dă fiori, zise el.

Webb aflase că execuţiile aveau loc noaptea, în vârful stâncii şi trupurile erau rostogolite în râpa Puerto del Diablo. Începură să coboare. Pereţii erau abrupţi şi pietrele alunecoase din cauza muşchiului, umezelii şi atmosferei rarefiate. Un cer înnorat, ferigi pline de apă, zumzetul asurzitor al cicadelor[8].

[8] Un soi de papagali (n.t.).

Începură să apară primele trupuri, mormanele de carne, oase şi păr năpădite de viermi. Vulturii erau sătui. Lui Webb i se spusese că smulgeau mai întâi ochii, gura şi organele genitale.

Daniels se apucă să fotografieze. Era cenuşiu la faţă. Nu puteai niciodată să te întăreşti suficient pentru asemenea scene, se gândi Webb, oricâte atrocităţi vedeai. Dacă erai veteran, nu reuşeai decât să-ţi păstrezi micul dejun în stomac.

Mai în jos, găsiră şi mai multe cadavre. Zăceau de mult timp printre spini, zdrenţe însângerate, cranii putrezite.

— Ia te uită! exclamă Daniels.

Îi dădu lui Webb un buletin de identitate. Un elev cu o cravată strâmbă zâmbea dintr-o fotografie. Se întrebă care o fi mormanul lui de oase. Se aplecă să ia un şiret de pantofi şi îl ţinu între degete, copleşit de tristeţe şi repulsie. Simţeai că te sufoci. Cerul era apăsător.

Îşi vedeau de treabă în linişte. Era mai cumplit decât orice văzuse până acum, chiar şi decât în Vietnam. Înainte să vină în El Salvador crezuse că era imun la moarte şi violenţă dar ce se întâmpla aici depăşea orice imaginaţie. Aici în vale avea senzaţia că se afla în iad.

Îi venea greu să accepte că ţara lui adoptivă patrona şi încuraja această situaţie.

Daniels fotografie o cutie toracică goală şi pantoful unei femei.

Dar acum victimele politice se împuţinaseră, se gândi Webb. La Puerto del Diablo şi El Playón se înălţau mormane uriaşe cu rămăşiţele preoţilor, profesorilor, ziariştilor, studenţilor, scriitorilor şi doctorilor. Fuseseră ucişi atâţia, încât dispăruse orice posibilitate a unei democraţii raţionale, dar Statele Unite continuau să-l susţină pe preşedintele d'Aubuisson şi plutoanele sale ale morţii pentru că luptau împotriva marxiştilor deşi oricine se opunea guvernului era etichetat drept marxist. Toţi dictatorii din America Latină învăţaseră că lupta împotriva comunismului era o momeală la care administraţia SUA nu rezista. Dacă voiai arme, bani, ungeai cârligul undiţei cu cubanezi şi Statele Unite apăreau alergând.

Daniels găsise o palmă întoarsă, un craniu fără păr. Aparatul *Canon* sfârâia frenetic.

Nu exista nici o dovadă că guvernul era implicat în toate acestea şi nici că preşedintele ţării, Roberto d'Aubuisson poreclit „unchiul Bob” ordonase arestarea Arhiepiscopului Romero în timpul slujbei, la Catedrala Metropolitană din San Salvador. Nu

exista nici o dovadă; deşi fusese prezentat jurnalul personal al lui d'Aubuisson, în care era înscrisă data asasinatului şi lista cu armele necesare, pe aceeaşi pagină. Nu exista nici o dovadă pentru că aşa spuseseră judecătorii lui d'Aubuisson.

Daniels schimbă filmul şi fotografie încă vreo şase instantanee cu oase împrăştiate pe stânci.

În fiecare dimineaţă, în ziarul naţional, *El Diario del Hoy* apăreau fotografiile celor dispăruţi, alături de imaginile trupurilor mutilate găsite cu o zi înainte pe marginea drumului. Din punct de vedere oficial, guvernul dădea vina pe *desconocidos*, „necunoscuţi", susţinând că victimele erau rezultatul unui război clandestin, purtat între aripa dreaptă şi cea stângă, dar toţi ştiau cine susţinea brigăzile morţii. ORDEN, una din cele mai cunoscute, avea legături directe cu actualul preşedinte, şi membrii săi erau plătiţi de unul din principalii oameni de afaceri ai ţării, Fabian Ventura.

Daniels stătea lângă o coloană vertebrală dezmembrată. Ridică aparatul de fotografiat, se răzgândi şi renunţă, părea copleşit.

Când sosise în El Salvador, Webb intervievase un membru al ORDEN. Omul îi declarase că erai etichetat drept subversiv şi lichidat imediat, dacă ţi se cerea să intri în brigăzile morţii şi refuzai, dar mai erau şi alte motive, în afară de frică. I se promisese că va fi angajat timp de un an pe plantaţia de cafea a lui Ventura şi i se oferise un împrumut fără dobândă. Alegerea era foarte simplă. Dacă nu voiai să fii oprimat, deveneai opresor.

Îi place să ucidă? îl întrebase Webb.

Omul îşi privise mâinile, încercând să găsească un răspuns la această întrebare dificilă. De îndată ce este aleasă victima, participă cu toţii la lichidarea ei ca să împartă vina. Toţi îşi mânjesc mâinile cu sângele ei. Oamenii nu se tem de moarte, ci de brutalitate. Aşa ni se spune.

— Dar îţi place să ucizi? insista Webb.

— Este ca sexul cu o prostituată, îi răspunsese omul. După aceea te simţi murdar. Însă, în momentul acela...

Daniels se întoarse.

— Dacă te uiţi prea mult în abis, abisul se uită la tine, zise el. Aşa susţine Nietsche.

— Şi eu îmi spun ce lume minunată, ca Louis Armstrong.

Atmosfera era apăsătoare. Ceaţa se ridica din pământ, era gazul emanat de cadavre.

— Hai să plecăm de aici, zise Daniels.

— Ai surprins ce voiai?

— Sunt atâtea moduri de a observa moartea, spuse el, şi cred că le-am văzut pe toate din prima zi.

Când ajunseră la parcarea din vârful stâncii, văzură un camion *Toyota* vechi, fără tăbliţe de înmatriculare. Vreo şase oameni stăteau pe capotă. Aveau ochelari de aviator, cizme de cowboy şi macete sau revolvere prinse de curelele groase de piele ale blugilor.

ORDEN.

Camionul se afla exact în spatele maşinii lor.

— La dracu'! zise Daniels.

— Nu te speria, va fi totul bine, îl linişti Webb.

Se îndreptă spre unul din bărbaţi. Avea o pălărie de cowboy.

— *Buenos dias señores*, îi salută Webb zâmbind, în spaniolă. N-aţi putea muta camionul? Trebuie să ne întoarcem la San Salvador.

Bărbaţii rânjeau, fără să vorbească.

— Ah, Isuse! gemu Daniels.

Omul cu pălărie de cowboy scuipă pe pământ. Webb se întoarse spre Daniels.

— Ştiu cine suntem, murmură Daniels. Am căzut în cursă.

Îi strălucea faţa de sudoare.

— Fii calm!

— Ni s-a întins o cursă! Hai să mergem pe jos. Să lăsăm afurisita de maşină aici.

— Doar n-o să merg pe jos până la San Salvador.

Bărbaţii zâmbeau. Nu le strica să se distreze puţin, de dimineaţă. Webb verifică distanţa dintre maşini. Nu mai mult de jumătate de metru.

Se urcă la volanul Golfului. Daniels se sprijini de fereastră. Duhnea a transpiraţie.

— Ce dracu' ai de gând? Să sari în prăpastie?

— În Hammersmith locuiam într-o casă terasată. Ştiu cum să manevrez o maşină în spaţii înguste.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Hugh! Dacă le ciocneşti camionul, s-a terminat cu noi!

— N-am de gând să merg pe jos până în San Salvador şi nici să aştept.

Porni motorul.

Dădu înapoi de trei ori, învârtind volanul. *Desconocidos* îl urmăreau atenţi, ca şi când ar fi privit un meci de fotbal.

Rânjeau, dezgolindu-şi dinţii stricaţi.

De fiecare dată când înainta, Webb încerca să uite că în faţa lui se căsca prăpastia. Lăsă portiera deschisă. Dacă maşina aluneca peste buza prăpastiei, spera să aibă timp să sară.

Daniels lovi cu pumnul în capotă şi se apropie de portieră.

— Eşti la trei centimetri de margine.

Webb dădu din cap. Ştia că de data aceasta o să reuşească. Auzi motorul camionului. Poate că *desconocidos* se plictisiseră.

Da' de unde. Înaintase până la bara maşinii.

Daniels apăru din nou în uşă.

— Hai să plecăm dracului de aici, zise el.

Webb se uită în oglindă. Îşi aminti ce-i spusese Ryan odată. Victimele războiului erau aceia care-şi pierdeau raţiunea şi instinctele. Constată cu surprindere că era foarte calm. Trecuse prin momente mai grele.

Cei din camion n-aveau de gând să-i lase să plece. Dacă ar fi luat-o pe jos, i-ar fi urmărit cu camionul şi i-ar fi aruncat în prăpastie până la urmă.

Webb lăsă motorul pornit şi se dădu jos. Între roata din stânga şi marginea prăpastiei erau doar câţiva centimetri; suficient să facă manevra.

Oricum nu avea de ales.

Se urcă în maşină, deschise portiera din spate şi acceleră. Trebuia s-o facă şi gata.

— Fii pregătit să sari înăuntru, îi spuse el lui Daniels. Dacă nu reuşesc, o să te descurci de unul singur. Vezi dacă nu poţi să-i câştigi de partea lor cu câteva glume.

— Ce ai de gând?

Webb băgă în viteză, trăgând de volan spre dreapta. Acum!

Dădu drumul la ambreiaj. Cauciucurile scârţâiră. Webb simţi roata din dreapta învârtindu-se în gol pentru o fracţiune de secundă şi apoi maşina se întoarse cu o sută optzeci de grade. Apăsă pe frână.

Daniels sări pe bancheta din spate şi Webb ţâşni pe autostradă. Portiera din spate se bălăngănea deschisă.

Accelerând, se îndreptă spre San Salvador.

Daniels închise portiera şi apoi deschise toate geamurile. În maşină plutea un miros oribil.

— Scuză-mă, zise el. M-am scăpat pe mine.

28

Corespondenţii de presă îl considerau războiul numărul patru, cele de la unul la trei fiind Beirut, conflictul Iran-Irak şi insulele Malvine. Publicul american se plictisise de cadavrele de la El Playón şi veştile nu mai erau primite cu acelaşi interes. Prin urmare, mulţi reporteri plecaseră din Camino Real şi restaurantul nu mai avea micul dejun stil bufet. De fapt, Webb îşi formase o teorie proprie, conform căreia climatul politic din El Salvador putea fi măsurat de felul în care se servea micul dejun la Camino Real. A la carte însemna lipsă de acţiune şi indiferenţă editorială completă din partea New Yorkului.

Într-un fel, rutina vieţii sale îi amintea de Saigon. În fiecare dimineaţă se prezenta la COPREFA, biroul de presă al Ministerului Apărării să-l asculte pe purtătorul lor de cuvânt exagerând numărul morţilor în rândul rebelilor doborâţi de forţele lor în provinciile din jur la fel cum ofiţerul de presă JUSPAO îşi transmitea rapoartele la Nebuniile de la ora Cinci, la Rex. În fiecare zi, oficialităţile de la COPREFA lipeau afişe „urgent” la recepţia de la Camino Real, în care anunţau evenimente de presă înscenate, cum ar fi prezentarea „dezertorilor” – bărbaţi slabi şi nebărbieriţi, cu înfăţişare de câini bătuţi, cărora nu li se permitea să rostească mai mult de câteva cuvinte.

La fel ca Saigonul, oraşul San Salvador era un cocktail acru de exagerare şi frică, o insulă de spirit american importat, înconjurată de inamici. Pe Boulevard de los Heroes, vizavi de Camino Real era Metrocenter, despre care se spunea că este „Cel Mai Mare Centru Comercial al Americii”. Înăuntru, matroane durdulii în blugi prea strâmţi, cu servitoarele şi copiii după ele cumpărau prosoape de plajă imprimate cu harta Manhattanului, în acordurile melodiei „Mi-am lăsat inima la San Francisco”. Afară, soldaţi din Garda Naţională patrulau la intrare cu mitraliere M-3 în mână.

Miercuri seara, la Camino Real, oameni bogaţi, între două vârste mâncau stridii şi cotlete lângă piscină şi dansau câte o rumba, grăbindu-se să ajungă acasă până la 9:30, când începeau restricţiile de circulaţie şi pe străzi răsuna din nou pârâitul armelor. La discoteca din holul hotelului, chelneri cu pălării negre de cowboy traversau podeaua luminată de stroboscop, ducând *pina coladas* fiilor şi fiicelor bogătaşilor din San Benito, până

când hohotele lor de râs erau tăiate de FMLN, care întrerupea curentul în oraş, cufundând încăperea în beznă şi linişte.

Webb auzise de multe ori numele Vietnamului invocat de diverşi oameni, de când sosise în El Salvador. Într-o noapte, în barul hotelului *Sheraton*, auzise un american înalt, tuns scurt, discutând despre război cu un ziarist de la ziarul provincial *Mid-West*. „Da, domnule, pe ăsta n-o să-l pierdem în nici un caz. Aici nu este ca în Vietnam. Ai grijă ca cei de acasă să priceapă bine acest lucru. Putem câştiga. Da, domnule."

Spre deosebire de Vietnam, nu erau transportaţi pe gratis cu elicopterul pe front, ca să vadă cum luptau forţele guvernamentale împotriva coaliţiei rebelilor, pentru a confirma Statelor Unite că aliaţii lor erau în stare să câştige acest război. Dimpotrivă, Webb şi ceilalţi corespondenţi de presă trebuiau să se mulţumească doar cu înregistrările postului rebel, *Venceremos*[9], făcute de CIA în Panama, disponibile oricând la Ambasada SUA.

Deci, nu le rămânea decât să discute cu morţii de la El Playon.

Daniels era agitat după incidentul din ziua precedentă de la Puerto del Diablo. Webb observă că îi tremura mâna când luă ceaşca de cafea. Se uita pe fereastră la vulcanul San Salvador, dar Webb era convins că nu vedea decât propriile lui oase, amestecate în defileu cu cele ale dispăruţilor.

Lui Webb nu-i era frică. Incidentul cu ORDEN nu reuşise decât să-l scoată din sărite. Înţelegea mecanismele terorii şi aceste ultime eforturi de a-l intimida nu făcuseră decât să-i întărească hotărârea.

Daniels puse jos ceaşca de cafea, gata s-o răstoarne.

— Te simţi bine? îl întrebă Webb.

— N-am dormit prea bine.

Era agitat, observă Webb. Se fâţâia pe scaun, ca un om chinuit de purici.

— Plecăm din nou la El Playón în dimineaţa aceasta?

— Nu. O să fie o zi mai liniştită. Am aranjat un interviu cu Ricardo Beltrán.

— Cine mai este şi ăsta?

— Este farul călăuzitor din cele Paisprezece Familii. Un

[9] Vom învinge (span.) – (n.t).

finquera şi unul din cei mai devotaţi susţinători ai lui d'Aubuisson. Se spune de asemenea că este cel care finanţează ORDEN-ul.

Daniels încuviinţă din cap.

— Bine, dar ai grijă unde parchezi maşina de data aceasta.

Webb auzise pe cineva spunând că San Salvadorul îi amintea de Los Angeles, doar că maghernițele de la periferie erau din carton, nu din beton. Deşi lui nu i se părea că cele două oraşe semănau. În timp ce mergeau cu maşina, în dimineaţa aceea, treceau pe lângă vitrine cu maşini luxoase, reclame Coca-Cola şi magazine cu aer condiţionat. Era cel mai cumplit transfer de cultură americană în zona malariei.

Abia în piaţă îţi aminteai că te aflai de fapt în America Latină; vânzătorii ambulanţi stăteau pe vine lângă coşurile lor cu portocale şi porumb proaspăt, lustragiii se înghesuiau la uşa restaurantelor, bătrâne fără dinţi, cu degetele deformate de artrită cerşeau pe marginea trotuarului; peste tot mişunau vânzători de bilete de loterie sau ziare, beţivi nebuni, feţe înfometate, disperate. Erau cei numiţi la *chusma* – gunoaiele.

Maşini de poliţie negru cu alb patrulau câte două cu puştile la fereastră, soldaţii Gărzii Naţionale mişunau pe străzi cu mitralierele lor M-3. Violenţa şi disperarea erau vizibile peste tot.

Intersecţia dintre la Avenida Roosevelt şi Avenida Gustavo Guerrero despărţeau periferia mizeră, fără copaci, de dealurile şi şoselele cartierelor rezidenţiale. Aici casele erau izolate de la *chusma*, ascunse în spatele zidurilor înalte şi grădinilor luxuriante. Trecură pe lângă un parc mic, străjuit de boutiquri costisitoare, un supermarket şi un McDonald's. Deasupra trona statuia lui Isus, cu braţele întinse, stând pe un mic glob. Dăduse numele oraşului *El Salvador del Mundo* – Salvatorul Lumii.

— Cristos pe o minge, remarcă Daniels.

— Păcat că nu este, într-adevăr, spuse Webb.

San Benito era liniştit şi umbros, rezervat celor foarte bogaţi. Aici, în Colonia Escalon, se aflau reşedinţele membrilor aşa-numitei organizaţii Cele Paisprezece Familii deşi existau de fapt două-trei sute de familii reprezentând elita San Salvadorului, şi majoritatea se îmbogăţiseră din comerţul cu cafea. Ricardo Beltrán era patriarhul unuia dintre cele mai influente clanuri, „o personalitate a dreptei”.

Webb opri maşina. Strada era pustie. Zidul de piatră, înalt

de şase metri al reşedinţei lui Beltrán fusese întărit cu un brâu de cărămidă şi sârmă ghimpată. Sus, se vedea ochiul unei camere de luat vederi. Când coborâră, auziră clinchetul metalic al unei arme automate şi pârâitul unui radioreceptor. Securitatea intrase în acţiune.

Un paznic cu un pistol-mitralieră le verifică legitimaţiile COPREFA şi spuse ceva în aparatul de recepţie, apoi deschise uşa şi Webb şi Daniels intrară într-o curte parfumată cu mirosul iasomiei şi oleandrilor. În faţa lor era o casă colonială cu două etaje *Copa de oro* şi *bougainville*[10] se căţărau pe zidurile albe. Pe alee erau parcate două Mercedesuri, lângă o fântână de marmură. Acordurile unei simfonii de Mozart se revărsau pe o fereastră deschisă.

Aceasta era casa lui Ricardo Beltrán.

— Sunt un anticomunist înfocat, zise Beltrán. La fel ca Statele Unite şi Ronald Reagan. Deci, dacă eu sunt extrema dreaptă, şi preşedintele vostru este. Şi americanii. Şi tu.

Beltrán îşi expunea logica sa contorsionată calm, ca un om raţional, cu un pahar de whisky cu gheaţă în mână. Un alsacian dormea pe covor, la picioarele lui. În partea opusă a camerei, fiica lui Beltrán stătea întinsă pe o sofa de brocard, îşi făcea unghiile şi urmărea un episod din Starsky şi Hutch dublat în spaniolă. Un papagal cârâia într-o colivie, pe terasă.

Pistolul de lângă Beltrán îi dădea fiori lui Wells.

Îşi concentra atenţia asupra carnetului de însemnări.

— Ieri am fost la Puerto del Diablo.

Se uita la Beltrán. Tresărise când îi pomenise de râpă.

— Cine răspunde de crimele din San Salvador?

Beltrán ridică braţele, neputincios, ca un om civilizat.

— Te rog să mă crezi că nu ştiu. Guerillele de stânga au destabilizat ţara în asemenea măsură, încât nu se mai ştie cine este de vină. Unii oameni îi urăsc şi poate că au luat legea în mâinile lor. Pe urmă, mai sunt bineînţeles şi comuniştii, care ucid să-şi atingă scopurile. Nu se poate spune cine este de vină.

— Ce au de câştigat grupări ca FMLN asasinând ţărani?

— Ca să înţelegi logica unui comunist trebuie să gândeşti ca el.

Webb şi Daniels se uitară unul la altul. Webb verifică dacă micuţul casetofon de pe masă funcţiona bine şi se concentra

[10] Arbust tropical (n.t.).

asupra interviului.

— Se pare că oamenii atribuie aceste asasinate aşa-numitelor Brigăzi ale morţii, alcătuite din forţe guvernamentale de securitate îmbrăcate în haine obişnuite.

Beltrán nu părea deloc stânjenit de presupunerile lui.

— Nu faci decât să repeţi propaganda comuniştilor, inventată de cubanezii şi marxiştii care încearcă să destabilizeze guvernul nostru.

— Dar cum aţi caracteriza un comunist, Senor Beltrán? Drept un om care nu suportă să ştie că poate fi luat în puterea nopţii şi împuşcat?

Beltrán îşi luă pistolul şi începu să se joace cu el.

— Trebuie să înţelegi Señor Webb că aici nu este SUA. De când ai venit?

— Credeţi că are vreo importanţă?

Daniels îl privi speriat.

— O lună, poate două, continuă Beltrán. Şi îţi imaginezi că poţi înţelege El Salvador?

— Poate aveţi dreptate, domnule. Nu înţeleg o ţară care se războieşte cu propriii ei oameni şi îşi ucide toţi doctorii, preoţii şi profesorii.

Daniels tuşi nervos, dar Webb n-avea de gând să dea înapoi. Simţise că faţada mondenă a lui Beltrán era gata să crape. Şi nu credea că o să-şi folosească pistolul în propria lui casă, în primul rând pentru că nu voia să-şi păteze covoarele noi cu sânge. Cel puţin aici se simţea mai în siguranţă decât la Puerto del Diablo.

— Señor Beltrán ce părere aveţi despre reforma pământului?

— Va distruge libera iniţiativă din această ţară. Ce beneficiu va avea El Salvador dacă vom lua pământul chiar de la cei care l-au făcut să prospere? Fostul vostru preşedinte Jimmy Carter este de vină. Ne-a băgat pe gât această idee în schimbul banilor şi armelor de care aveam nevoie ca să ne apărăm de marxişti. Şi a făcut exact ce n-au reuşit ei – a adus comunismul în San Salvador.

Webb avu din nou senzaţia că retrăia anumite momente. Auzise aceleaşi argumente repetate de preşedintele Thien despre reforma socială din Vietnamul de Sud. Presupunea că Regele George al III-lea spusese acelaşi lucru generalilor Washington şi Adams.

— El Salvador exportă anual cafea în valoare de cinci sute

milioane de dolari. Cultivatorii de cafea îşi îndeasă profiturile în băncile elveţiene în loc să plătească impozite.

— Guvernul Statelor Unite vă spune ce să faceţi cu profiturile voastre? Şi ce crezi că s-ar întâmpla dacă am plăti impozitele? Banca Naţională ar da banii marxiştilor, pentru reformă.

Beltrán se întunecă la faţă. Vorbea veninos şi-l privea cu ură.

Dar Webb continuă.

— Majoritatea muncitorilor din această ţară câştigă mai puţin de un dolar pe zi. Nu cred că au nevoie de un marxist sau de un cubanez să le spună că mor de foame cu copiii lor cu tot!

Beltrán rămase tăcut mult timp. Se lăsase o linişte apăsătoare. Învârtea pistolul între degete. În cele din urmă, se uită la Daniels.

— Lasă aparatul şi o să vă arăt ceva.

Webb ridică din umeri şi Daniels puse aparatul la loc în husa lui.

Beltrán ieşi din cameră. Daniels şi Webb se uitară unul la altul fără să vorbească. Daniels era palid la faţă.

Beltrán se întoarse cu un săculeţ de zahăr şi-l goli pe masă. La început, Webb crezu că erau jumătăţi uscate de piersici, dar apoi îşi dădu seama. Mai văzuse asemenea trofee în Vietnam.

Erau urechi umane.

— Iată ce facem cu cei care nu ascultă de glasul raţiunii în această ţară.

Webb îl privi drept în ochi.

— Au aparţinut iubitelor tale guerille marxiste, continuă Beltrán. Şi acum o să vă răspund la întrebare, senor şi voi răspunde în acelaşi timp şi marxiştilor.

Luă una din urechi şi o duse la gură.

— Du-te la dracu'! zbieră el. Aşa, cred că a auzit, senor. Şi cred că interviul nostru s-a terminat. Te sfătuiesc să fii foarte atent în El Salvator. Eşti oaspete în ţara noastră, dar când eşti oaspete în casa unui om şi te pişi pe covorul lui, nu mai este obligat să se poarte amabil. Ţine minte acest lucru!

Servitoarea îi conduse la uşă. Când ajunseră în curte, Daniels transpirase deja, deşi în casă fusese aer condiţionat. Se urcă în maşină şi nu mai scoase nici un cuvânt până ajunseră la Camino Real, apoi, îi spuse:

— Toţi din ţara asta sunt nişte psihopaţi nenorociţi!

După care se duse direct la bar şi bău toată după-amiaza!

În capătul opus al Avenidei Roosevelt se află Catedrala Metropolitană, principalul locaş de cult din El Salvador, celebră din 1980, când fusese asasinat Arhiepiscopul Romero. Este flancată de o piaţă prăfuită şi faţada sumbră, cenuşie a Palatului Naţional. Câţiva oameni se plimbau prin piaţă, cerând bani pentru familiile celor dispăruţi.

Webb şi Daniels se opriră în faţa catedralei. Un stol de păsări se ridică deasupra capetelor. Webb se uită la ceas. Era aproape ora cinci.

Urcară treptele de beton, trecând de baricade. Ceva îl făcu pe Webb să ridice privirile şi văzu doi soldaţi din Garda Naţională, în uniforme măslinii, urmărindu-l de la un balcon al palatului. Căştile lor întunecate şi cizmele negre, prusace erau o prezenţă ameninţătoare.

Atmosfera din interiorul catedralei era cea de la un şantier de construcţie abandonat din cauza unui conflict de muncă. Schelele se sprijineau de zidurile din beton; se vedeau fire, cabluri, tuburi de neon atârnând neglijent. Nu erau fresce pe pereţi şi nici opririle Crucii, pentru că Senor Romero stopase costisitoarea renovare a bisericii. Spunea că banii trebuiau cheltuiţi pentru oameni, nu pentru fast.

Webb şi Daniels aşteptară în bănci. Înăuntru era întuneric! În altar nu ardea nici o lumânare. Florile din glastre se ofiliseră de mult.

Se uită la linoleumul de pe podea şi observă pete întunecate lângă altar. Probabil de sânge. Se întrebă dacă era al arhiepiscopului. Mormântul lui Romero era în dreapta şi, spre deosebire de altar, era plin de flori proaspete şi diverse ornamente. Trei femei cu voaluri albe de dantelă pe cap se rugau lângă sarcofag. Mormântul era acoperit cu o tapiserie lucrată de mână. Webb citi şi traduse în gând ce scria: în amintirea Monsignorului Romero, din partea mamelor celor închişi, dispăruţi sau ucişi.

O figură apăru din umbre şi se aşeză lângă ei.

— Señor Webb?

— Părinte Hernandez?

— Îţi mulţumesc că ai venit.

— Eu îţi mulţumesc că ai acceptat să vorbeşti cu noi. Îmi dau seama ce risc îţi asumi.

— Viaţa mea este în mâinile lui Dumnezeu. Cel mai mare

risc este să-ţi pierzi sufletul. Urmaţi-mă, vă rog.

Îi aştepta o maşină în faţa uneia din uşile laterale. Se urcară. Şoferul atinse mătăniile atârnate de oglinda retrovizoare şi se închină, apoi ieşiră din oraş, străbătând barrancas.

„La Fosa”. Însemna mormântul. Era una din cele mai cumplite mahalale ale oraşului; *mozo* – cei cu adevărat săraci – trăiau în cutii de carton, acoperite cu tablă şi plastic negru, fixate cu cărămizi. Webb se uită pe fereastră şi văzu copii murdari, mişunând printre maşini avariate. Alţii se jucau în canalele de canalizare. Pereţii erau plini de mâzgălituri cu creionul.

Se opriră în faţa magazinului unui antreprenor de pompe funebre, o magherniţă de lemn cu sicrie ieftine, îngrămădite înăuntru ca nişte lemne de foc. Părintele Hernandez îi conduse printre hoardele de copii pe jumătate goi, adunaţi să se zgâiască la ei.

Pe podeaua de ciment zăceau două cadavre: un tânăr şi o tânără.

Daniels începu să facă fotografii.

O femeie stătea în genunchi, ţinându-se cu mâinile de burtă, ca şi când ar fi fost înjunghiată. Se văicărea îndurerat. Un tânăr încerca s-o aline. Se agăţase disperată de braţul lui.

Webb se albi la faţă. În meseria lui văzuse moartea în diverse ipostaze şi putea s-o îndure atâta timp cât rămânea impersonală. În schimb nu putea suporta durerea.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă el pe preot, gâtuit de emoţie.

Părintele Hernandez discută în grabă cu cioclul. Pe urmă se întoarse spre Webb.

— Este fiul lui. Au venit nişte bărbaţi şi i-au dus pe amândoi într-un hambar. Lui i-au legat degetele mari la spate, cu sârmă ghimpată, apoi au prins sârma ghimpată cu o funie şi au fixat celălalt capăt de grinzile din tavan. L-au ridicat până când picioarele nu i-au mai atins pământul. Pe urmă i-au legat o găleată de organele genitale şi din jumătate în jumătate de oră aruncau câte o piatră grea în ea. A durat şaisprezece ore. Au obligat-o să asiste.

Webb crezu că o să leşine. Se întoarse brusc.

Se întreba cât o să mai poată să-şi înăbuşe revolta? La urma urmei, nu era la fel ca în Vietnam? Aceleaşi scene! Doar personajele erau altele. În războiul acela, ambele tabere se folosiseră de tortură şi teroare în mod curent. Şi americanii îşi

aveau propriile brigăzi ale morţii. Operaţiunile lor primiseră chiar şi un nume codificat – *Phoenix.* Regulile Convenţiei de la Geneva erau încălcate la tot pasul, şi nimeni nu mai controla respectarea lor.

— După cum vedeţi, señor, moartea nu este o problemă aici, îi spuse preotul. Pe oameni îi înspăimântă teroarea. Găsesc capete pe stradă, bărbaţi cu organele genitale îndesate în gură. Am văzut cu ochii mei, chiar în această *barranca* ceva care o să-mi dea coşmaruri toată viaţa. Am găsit un tânăr pe stradă. Fusese ciopârţit. Mai întâi mâinile şi braţele, pe urmă labele picioarelor şi picioarele, apoi îi scoseseră ochii, îi tăiaseră urechile şi limba.

— Murise? îl întrebă Webb cu jumătate de gură.

— Nu, señor.

Daniels îşi atârnă pe umăr aparatul de fotografiat.

— Am terminat, zise el.

Preotul spuse o rugăciune pentru morţi şi-i urmă afară. Daniels se scuză. Îl auzi vomitând lângă baracă. Webb se urcă în maşină, încremenit. Nu mai vedea şi auzea nimic; nici măcar copiii care se adunaseră în jurul maşinii râzând şi ţipând.

Părintele Hernandez se aşeză lângă el.

— Îmi pare rău că v-am şocat, señor.

— Cum este posibil? murmură Webb. Cum puteţi veni aici zi de zi fără să vă pierdeţi credinţa?

— Răul va fi întotdeauna printre noi. Este aşa de când lumea. Nu credeţi că răstignirea este o moarte cumplită?

Daniels se sui în maşină fără să scoată o vorbă. În timp ce străbăteau străzile din barranca, Webb îşi compuse reportajul.

Ricardo Beltrán deşertă sacul cu urechi pe masă.

— Iată ce păţesc cei care nu ascultă de glasul raţiunii.

Señor Beltrán este un om important, un om de afaceri respectat, bun prieten al preşedintelui Roberto d'Aubuisson. Este considerat de asemenea un prieten al administraţiei SUA din San Salvador, care l-a caracterizat drept „un om preocupat să instaureze democraţia în America Centrală”. ,

Señor Beltrán locuieşte într-un cartier răcoros şi privilegiat al capitalei. Reşedinţa sa, un adevărat palat, este păzită de gărzi înarmate. În vale, nu departe de splendoarea caselor din elegantul cartier, se află cutiile de carton în care trăiesc zeci de mii de oameni. Şi, pe zi ce trece, adună tot mai multe cadavre la El Payón; majoritatea prezintă semne de tortură. Ucigaşii lor nu

sunt descoperiţi niciodată, pentru că brigăzile morţii sunt formate din oameni aflaţi în slujba guvernului.

Nu încape nici o îndoială că acesta este un regim cumplit şi brutal.

De aceea se ridică întrebări grave legate de ţara noastră. De cine protejăm oamenii din El Salvador? Care guvern ar putea fi mai brutal ca acesta? De ce administraţia Reagan susţine o conducere la fel de ucigaşă şi aberantă ca cea a Germaniei naziste din anii '30? După felul în care îşi decimează populaţia, ar putea fi comparată cu regimul stalinist din Rusia.

Anul trecut, obsesiile apocaliptice ale preşedintelui nostru ne-au făcut să risipim o sută patruzeci şi patru milioane de dolari pentru susţinerea acestei tiranii.

Oare n-o să auzim la noapte fantomele lui Washington şi Lincoln la Capitol, întrebând: Când s-a abătut ţara noastră de la drumul cel drept?

* * *

Webb era plin de transpiraţie când termină. Scrisese trei mii de cuvinte în grabă, fără să se oprească. Era prima oară când reportajul îi ieşise dintr-o singură aruncătură de condei. Alături de fotografiile lui Daniels, era sigur că povestea lui o să ajungă pe prima pagină a ziarelor.

29

Hotelul *Sheraton* din San Salvador se mândrea cu cea mai mare piscină din America Centrală. Era înconjurată de terenuri de tenis şi grădini exotice, parfumate. Fusese construit pe pantele Coloniei Escalón, oferind o superbă panoramă a vulcanilor din împrejurimi.

Saloanele şi barurile hotelului erau locul preferat de întâlnire al elitei din San Salvador. Se pare că era frecventat de asemenea de Brigăzile morţii, se gândi Webb, în timp ce cobora din maşina sa închiriată. Observase cherokee-ul negru, cu geamuri blindate din parcare.

La trei zile după interviul luat lui Beltrán, primise un telefon la hotel de la cineva care pretindea că lucrează la Ambasada Statelor Unite. Persoana voia să discute cu el. Nu-i

precizase numele sau funcţia. Îi dăduse întâlnire în cafeneaua de la *Sheraton*, la ora cinci. Atâta tot.

Webb se frământase mult timp, întrebându-se ce să facă. *Sheratonul* nu era un loc prea sigur. Cu doi ani în urmă, un ziarist american liber-profesionist dispăruse din hol şi după un an doi, consilieri americani veniţi în ţară să ajute la înfăptuirea reformei agrare, fuseseră împuşcaţi în restaurant. Ucigaşul ieşise nestingherit din hotel, se urcase în maşină şi plecase.

De îndată ce intră, Webb văzu un bărbat străbătând foaierul să-l întâmpine. Avea păr castaniu, tuns scurt, o bărbie pătrăţoasă. Părea sportiv şi foarte bronzat. Îi întinse mâna, fără să-i zâmbească.

— Hugh Webb?

— Nu cred că ne-am cunoscut, zise el.

Bărbatul îi strânse mâna cu fermitate.

— Smith. John Smith.

Îl conduse la o masă din hol. Webb observă câţiva oameni aşezaţi pe scaune, cu pahare în mână. Aveau portofele cu fermoar, prinse în talie, care în San Salvador nu erau folosite ca suport pentru bani, paşapoarte sau cărţi de credit, ci pentru mascarea pistoalelor Browning de 9 mm.

— Ce bei? îl întrebă John Smith.

— Cafea.

Smith comandă două cafele. Webb îl studie mai atent. Tunsoarea, ţinuta, spatele musculos sugerau un militar. Cămaşa tropicală şi pantofii sport din piele de crocodil păreau la fel de nepotriviţi ca un frac pe un sergent. Indiferent ce post ocupa în cadrul Ambasadei SUA, nu era un purtător de hârtii.

— Pot să te întreb ce funcţie ai, domnule Smith?

— Este secret.

— Atunci cum aş putea să ştiu că lucrezi într-adevăr la ambasadă?

— N-ai putea.

Li se aduseră cafelele. Smith puse trei cuburi de zahăr în ceaşcă şi se aplecă spre el.

— Nu vreau să lungesc vorba, domnule Webb. Am primit unele plângeri despre atitudinea dumneavoastră aici.

— La cine te referi când spui „am primit” şi cine s-a plâns?

Nu-i răspunse.

— Ne aşteptam să ne faceţi necazuri, dar nu mai vreau ca presa să compromită eforturile noastre, aşa cum s-a întâmplat în Vietnam. Ai înţeles?

— Depinde de punctul vostru de vedere.

— Există un singur punct de vedere. Eşti de partea Statelor Unite sau a comuniştilor. Este foarte simplu. Deci pe cine susţii, domnule Webb?

Îi zâmbi rece. Webb ştia că tipul acesta era obişnuit cu forme mai dure de convingere.

— Nu accept că situaţia de aici din El Salvador este atât de simplă pe cât mi-aţi zugrăvit-o. Acesta este treaba unui ziarist. Să prezinte toate laturile problemei.

Smith răsucea ceaşca între degete.

— Nu te-ai născut în America, nu-i aşa, domnule Webb?

— M-a trădat accentul sau m-ai verificat?

— Şi una şi alta.

— Foarte bine... domnule Smith... Dacă m-aţi verificat, înseamnă că aţi aflat că nu sunt nici de partea comuniştilor, nici a lui Reagan. În această dispută ţin cu adevărul şi dreptatea, dar nu le-am descoperit deocamdată.

Smith amestecă zahărul. Se gândea probabil ce să-i răspundă. În cele din urmă îi spuse:

— Tipii ca tine mă dezgustă. Îşi ieşise din fire.

— Puţin îmi pasă.

Zâmbi din nou. De fapt era mai mult un rânjet. Webb îşi imagina că cineva îi atrăsese atenţia să se poarte cu mănuşi cu el, dar să-l ameninţe. Ameninţările nu erau o problemă pentru Smith. Cu restul mergea mai greu.

— Domnule Webb, nu cred că problemele de aici sunt atât de complexe. Recunosc că, în momentul de faţă, El Salvador nu are un sistem perfect de guvernare, dar nu poţi introduce democraţia peste noapte într-o ţară ca aceasta. Deocamdată ne mulţumim cu ce avem.

— Dar ce avem?

— Un guvern pro-american care doreşte să aducă democraţia în această ţară şi luptă împotriva guerillelor susţinute din exterior în intenţia de a transforma El Salvador într-un stat marxist. Nu ne permitem să ne confruntăm cu un alt Vietnam.

— Sunt perfect de acord. Tocmai de aceea nu înţeleg de ce vreţi să faceţi aceeaşi greşeală ca ultima oară.

— Singura greşeală pe care am făcut-o atunci este că v-am lăsat pe unii ca voi să vă amestecaţi. Asta încerc să-ţi explic, domnule Webb. Trebuie să dovedeşti spirit de echipă şi să susţii ţara adoptivă.

— Vorbeşti despre Vietnam ca şi când ar fi fost un război

pe care ar fi trebuit să-l câştigăm. Deşi adevărul este că nici măcar n-ar fi trebuit să ne implicăm. Aici există o diferenţă, dar mă întreb dacă nu este prea subtilă s-o sesizezi. Mă întreb de asemenea dacă umilinţa acelei înfrângeri n-a înverşunat câteva persoane sus-puse. Câţiva generali din Pentagon căutau de mult o victimă – o ţară mică pe care ştiau că o pot înfrânge.

— Aici este vorba de lupta împotriva comunismului.

— Ba este vorba de inocularea ideologiei fasciste. Vorbeşti despre democraţie ca şi când ar fi un antidot magic împotriva ruşilor. Aşa că dă-mi voie să-ţi reamintesc ce este democraţia. Este dreptul legal de a-ţi exprima liber părerea, chiar dacă nu corespunde politicii guvernamentale, în El Salvador, dacă scoţi vreo vorbă împotriva guvernului, înseamnă să-ţi semnezi condamnarea la moarte.

— Nu poţi avea democraţie fără stabilitate. Trebuie mai întâi să salvăm această ţară şi pe urmă s-o eliberăm.

— Nu poţi să regulezi o femeie fără s-o dezvirginezi, la fel cum nu pot apăra democraţia violând drepturile omului. Dă-mi voie să-ţi spun încă ceva. Statele Unite este o ţară liberă şi democratică nu datorită armatei, ci a presei libere. În concluzie, eu sunt cel care reprezintă democraţia aici, nu tu.

Zâmbi glacial.

— O să transmit părerea ta superiorilor mei.

— Chiar te rog, îi spuse Webb.

Deşi vorbise dur, adevărul era că i se făcuse frică. De Smith. De ţara aceasta. Se întrebă ce presiuni se vor face asupra presei libere şi democratice pe care o apărase cu atâta ardoare acum câteva clipe, dar nu-l lăsă pe Smith să-i vadă îngrijorarea. Îi trânti nişte bani pe masă.

— Am făcut cinste. Este contribuţia mea la instaurarea democraţiei.

Şi, zicând acestea, plecă.

Când se întoarse la hotel, îl sună editorul său de la New York. Voia să-i spună că ultimul său reportaj era bun, dar prea emoţional. Nu putea să-l folosească. Mai ales remarcile sale la adresa lui Ricardo Beltrán erau exagerate, îi preciză de asemenea că orice critică la adresa lui Reagan şi a Statelor Unite nu va fi primită bine, mai ales de la un ziarist născut în altă ţară, apoi continuă:

— Şi atrage-i atenţia lui Daniels s-o ia încet. Fotografiile sale sunt prea naturaliste pentru presa naţională. Tu te descurci

bine. Încearcă totuşi să fii mai moderat.

Când închise, Webb smulse telefonul din perete şi-l aruncă în cameră.

30

Webb şi Daniels stăteau pe terasa unui restaurant mexican din Escalón. FMLN-ul instituise din nou măsuri de camuflaj şi singura lumină era dată de lumânările de pe masă. Cei doi bărbaţi de-abia mâncau. Se uitau la un Cherokee Chief cu geamuri fumurii şi farurile stinse, parcate vizavi.

— M-am gândit că ar trebui să te informez, îi spuse Webb. Azi după-amiază am fost ameninţat.

Daniels era la a patra bere. Webb observase că în ultimele zile băuse prea mult şi mâncase prea puţin. La lumina lumânării părea palid şi bolnav.

— Ameninţat? De cine?

— De un om care s-a prezentat drept John Smith şi a pretins că lucrează pentru guvernul Statelor Unite. Vorbele lui sunau a ameninţare. M-am gândit mai târziu la conversaţia pe care am avut-o. Nu mi-a declarat direct că aş putea fi în primejdie, dar aşa am senzaţia.

Daniels se foi pe scaun.

— Crezi că ar trebui să cerem să fim transferaţi? Cred că am făcut destule reportaje.

Webb ridică din umeri, fără să-i răspundă.

— Cei de la New York nu publică ce le transmitem. Nu contează nimic din ce spunem sau ce facem.

— Nu vreau să plec încă. Şi nici să fiu dat afară.

— Eşti dispus să ne rişti vieţile ca să-ţi dovedeşti teoria?

— Doar viaţa mea, Mike. Tu poţi să pleci, dacă vrei.

Daniels se gândi.

— Bine, zise el, în cele din urmă.

Pe urmă nu mai rămăsese mare lucru de spus. Webb bănuia de mult că partenerul său voia să plece, dar faptul că îi confirmase bănuielile îl dezamăgise.

Achitară consumaţia şi plecară. Luară un taxi până la Camino Real. Îl văzură de câteva ori pe şofer uitându-se în oglinda retrovizoare. Webb se întoarse. Jeepul Cherokee îi urmărea, cu luminile stinse.

Când coborâră la Camino Real, Cherokee parca la câteva sute de metri depărtare, pe bulevard. Se grăbiră să intre în hol.

Daniels îl apucă de braţ.

— Renunţă. Vino cu mine. Nu poţi rămâne aici. Dă-i în măsa pe toţi.

— Nu-i de mirare că eşti fotograf, zise Webb. Limbajul tău lasă de dorit.

Se desprinse din strânsoarea lui. Nu era vina lui Daniels. Şi poate că făcea exact ce trebuie. Webb ştia că mândria lui de jurnalist triumfa asupra raţiunii. Şi era furios. Mai furios decât fusese vreodată în viaţa lui.

Autostrada spre aeroport şerpuia printre dealuri verzi, acoperite de junglă şi crânguri cu bananieri. Copiii mânau vacile la păşune pe marginea drumului; bărbaţi cu piele maronie trudeau pe pantele colinelor. La câţiva kilometri erau puncte de control ale armatei. Soldaţi din Garda Naţională cu tunici şi cizme de piele îi făcură semn să oprească, verificându-i paşaportul şi legitimaţia COPREFA cu o ostilitate nedisimulată.

Aeroportul El Salvadorului nu avea nici doi ani. Fusese lăsat moştenire de Partidul Transformarea Naţională al lui Molina. Semăna cu un mausoleu din sticlă în mijlocul junglei singuratice. Webb parcă Golful AVIS şi intră. Sala de sosiri era din marmură, cu aer condiţionat. Doi soldaţi înarmaţi cu mitraliere M-3 îl urmăreau din priviri. O matroană bogată proba eşarfe de mătase în magazinul aeroportului.

Daniels plecase cu o seară înainte. Când Webb se întorsese la Camino Real, îl aştepta un mesaj de la biroul IPA din New York, prin care era anunţat că înlocuitorul fotografului va sosi azi dimineaţă. Webb era convins că s-ar fi descurcat şi de unul singur – la urma urmei, în Vietnam îşi câştigase existenţa şi ca fotograf – dar agenţia dorea să fie minimum două persoane la fiecare birou de presă, din motive de siguranţă. Webb spera ca înlocuitorul lui Daniels să fie cineva cunoscut şi să ştie spaniolă mai bine ca el.

Zborul de la Miami îşi descărcă pasagerii – oameni de afaceri bogaţi care încercaseră să-şi investească banii rezultaţi din exportul cafelei şi vitelor sau fiii şi fiicele lor, îmbrăcaţi elegant, care-şi petrecuseră ultimele două săptămâni în Florida. Noul fotograf al lui Webb nu se potrivea deloc cu această mulţime; era mai înalt şi îi lipseau eleganţa şi lanţurile de aur la gât şi mâini.

Webb zări o cămaşă hawaiană oribilă, nişte pantaloni de culoarea lavandei şi o figură încântată. Era un om fericit să vadă soldaţi şi poliţişti înarmaţi.

Într-un cuvânt, era Sean Ryan.

31

Ryan şi Webb mergeau cu maşina spre nord, pe autostrada Suchitoto. Ryan de-abia aştepta să fotografieze soldaţii guvernului în acţiune. COPREFA dăduse comunicate în care descria ofensivele din provincia Chalatenango. O porniseră de dimineaţă în direcţia aceea, deşi armata îi prevenise că era o zonă periculoasă.

După o oră văzură fumul ridicându-se de pe dealurile îndepărtate şi zăriră avioane A-37, produse în SUA, deasupra capetelor.

— Ca în vremurile bune! exclamă Ryan.

— Oare de ce n-am chef de nostalgie? Ah, la dracu'!

În faţa lor era o barieră. Webb trase Golful pe marginea drumului şi îşi pregătiră paşapoartele şi legitimaţiile COPREFA. Se mişcau încet, prudent, pentru că n-ar fi înţelept să-l sperie pe adolescentul care ţinea un M-16 în braţe.

Soldaţii purtau cruci la gât, prinse cu aţă verde, şi uniformele lor măslinii erau pătate de sudoare şi praf portocaliu. Unul din ei, un băiat cu obrajii mâncaţi de vărsat, le făcu semn să coboare, în timp ce le percheziţionau maşina, să vadă dacă nu aveau arme.

După ce terminară verificările, un băiat cu cicatrice pe faţă le înapoie actele şi clătină din cap, dându-le de înţeles că trebuiau să se întoarcă în capitală.

— Nu este voie, zise el.

Webb îi făcu semn lui Ryan. În faţa lor, câţiva ţărani - *campesinos* – alergau pe şosea. La început, i se păruse că târau un sac, dar se dovedi a fi un bătrân cu cămaşa însângerată. Zbierau în spaniolă.

— Ce spun? îl întrebă Ryan.

— Că au fost bombardaţi de avioanele guvernului.

— Ce vrei să faci?

— Să văd cu ochii mei.

— Bravo, Păianjenule. Ia-ţi la revedere de la aceşti soldaţi amabili şi să vedem ce putem face.

Webb întoarse maşina spre San Salvador. După o sută de metri cotiră şi opriră, apoi coborâră şi alergară înapoi spre pădure.

Le luă trei ore să ocolească bariera prin jungla deasă şi să iasă în autostrada Suchitoto. Căldura devenise insuportabilă, îi usca, iar praful le intra în ochi şi gât.

— Doamne ce cald este! exclamă Ryan. Îmi aminteşte de Queensland.

— În Queensland ai fost bombardat vreodată?

— În fiecare sâmbătă seara, amice.

Câmpuri părăsite, cultivate cu fasole şi porumb străjuiau autostrada. Trecură pe lângă câteva case distruse de bombe. O vacă zăcea într-un şanţ, cu picioarele în aer. Când se apropiară, un roi negru de muşte se ridică de pe hoit.

Îşi astupară nasurile până când trecură.

— Aviaţia a făcut treabă bună, aici, remarcă Ryan.

Termină un film şi puse altul.

Deodată, Webb îl apucă de braţ.

— Nu-mi place deloc, zise el, arătându-i fuselajul unui A-37, care sclipea în soare, pe fundalul vulcanului.

Coborâse brusc, spre autostradă. Webb cunoscuse mulţi aviatori în Vietnam care se lăudaseră că împuşcaseră civili ca să se amuze, în timp ce se întorceau la bază, după o operaţiune. Îşi dădu seama că puteau fi o ţintă tentantă.

Alergară spre ruinele unei ferme, aflate la cincizeci de metri depărtare, la liziera junglei. Avionul uruia deasupra capetelor lor, razant cu copacii, înainte să se îndepărteze.

— Ticălosule! şuieră Ryan.

Webb se ridică. Când se uită peste umărul drept, se trezi cu ţeava unei puşti *Uzi* în nas.

Erau şase. O patrulă FMLN, care se adăpostiseră de acelaşi A-37 care-i speriase pe Ryan şi Webb. Purtau nişte uniforme ciudate: un amestec de pălării de cowboy, tricouri UCLA şi uniforme măslinii, dar erau bine înarmaţi. Aveau mitraliere de asalt *Galil* sau *Uzi*.

El comandante se prezentă în engleză drept Salvador. Era gras, cu burtă răsfrântă peste cureaua de piele a blugilor, o faţă negricioasă, crăpată şi ochi îngropaţi în obrajii durdulii. Avea ochelari de aviator şi o beretă cu o mică stea roşie. Pieptul lui lat era brăzdat de banderillos.

Le zâmbea, dezgolindu-şi dinţii stricaţi.

— Turişti?

Vocea lui nu se potrivea deloc cu statura; era subţire, aproape feminină.

— Da, sigur, căutăm clubul din zonă, zise Ryan.

Webb îi dădu legitimaţiile şi paşapoartele. Salvador clătină din cap.

— Gringos, spuse el. Sunteţi nebuni?

— Da, îi răspunse Ryan. Tu nu eşti?

Salvador se gândea, bătându-se cu paşapoartele în palmă.

— Trebuie să veniţi cu noi, zise el, în cele din urmă.

Webb se uită la Ryan şi ridică din umeri.

— În situaţia de faţă cred că am fi inconştienţi să te refuzăm.

O porniră prin junglă, pe cărarea îngustă care şerpuia spre nord-vest, către vulcanul întunecat, rău-prevestitor. Din când în când, treceau pe lângă mici aşezări, caserios. Ruinele caselor fumegau încă, după ultimele raiduri aeriene. Aerul era înecăcios.

— Vrei să faci fotografii acum? îl întrebă Salvador pe Ryan, arătând spre o caserio avariată.

Părea la fel de natural şi liniştit ca un ghid turistic. Ryan îi urmă sugestia, imortalizând dezastrele bombardamentului cu Leica sa. Muştele se ridicau dintr-un cadavru în descompunere. Un copil.

— Am fost văzuţi aici. Aşa că au bombardat satul.

Salvador vorbea indiferent ca şi când ar fi fost ceva perfect normal.

După ce Ryan termină, o porniră din nou, în şir indian. Soldaţii vorbeau puţin, numai între ei şi se opreau rar să se odihnească. Înserarea se lăsa repede. Impenetrabila noapte tropicală îşi aşternea mantia. Ca să nu se piardă, trebuiau să se ţină aproape de cel din faţa lor. Pe la miezul nopţii, se înălţă o lună galbenă, gravă deasupra vulcanului şi înaintară mai uşor.

Webb era epuizat. Simţea pur şi simplu că nu mai poate, dar nu avea de ales, trebuia să meargă mai departe. În primele ore ale dimineţii, mersul începuse să i se pară un gest reflex, ca respiraţia sau clipitul pleoapelor. Sau bătăile inimii. Probabil că dormea în timp ce mergea, visa frumos timp de o secundă şi apoi se poticnea şi se trezea.

Se întreba cât timp o să treacă până când maşina lor Golf va fi găsită abandonată pe autostrada Suchitoto. O să presupună că fuseseră răpiţi de brigăzile morţii. Poate că cei de la agenţie o

să le publice deja ferparul. Gândul acesta îl entuziasma. Reportajul ar putea fi un adevărat triumf. Doar câţiva ziarişti vestiţi reuşiseră până acum să prezinte războiul din perspectiva FMLN. Parcă vedea titlul: întorşi din morţi. Editorul său de la New York va fi încântat. Şi poate că o să ajungă celebri.

Dacă nu mureau între timp.

În cele din urmă, când soarele se înălţă în spatele lor văzură primele acoperişuri.

— Am ajuns, îi anunţă Salvador. Iată La Esperanza.

La Esperanza consta din patruzeci de colibe adunate sub bolta stejarilor şi copacilor ceiba, care le adăposteau şi le ascundeau de bombardierele şi elicopterele guvernului.

În aer zumzăiau insecte, mirosea a fum, sudoare şi excremente umane.

Când intrară în sat, copii pe jumătate goi răsăriră ca din pământ. Îi priveau cu gura căscată pe străinii yankei, dar Webb era prea epuizat să reacţioneze.

Salvador se opri în faţa uneia dintre colibe. Era un fel de punct de prim-ajutor. Semnele erau evidente: bandaje însângerate, siringi aruncate, fiole sparte.

— Spitalul nostru, le spuse Salvador, exagerând importanţa clădirii. Avem o asistentă medicală gringo. Poate aţi vrea să vi-o prezint.

Intră şi apăru peste câteva clipe cu o americancă suplă, cu păr blond.

Lui Webb nu-i venea să creadă.

— Mickey, zise el.

32

— Isuse! exclamă ea.

— Bună Mickey, îi spuse Webb.

Era îmbrăcată în cămaşă şi şort kaki, cu părul răvăşit, strâns în coamă de cal. Părea slabă, trasă la faţă de oboseală şi hrană proastă, probabil. N-o mai văzuse de doisprezece ani.

— Ia te uită.

— Într-adevăr! zise ea.

— Nu te-ai schimbat, îi spuse el.

— M-da. Arăt ca dracu', la fel ca în Vietnam.

Îi zâmbi. Nu putea s-o contrazică. Anii fuseseră buni cu ea; prezentul fusese mai crud.

— Tot mai urmăreşti ambulanţe?

— De data aceasta încerc să ajung primul la faţa locului şi să las ambulanţele să mă urmărească.

Zâmbi şi se uită la Ryan.

— L-ai adus şi pe amicul tău cu tine.

— Coleg. Să ne lămurim de la început.

— Sean Ryan.

Ryan dădu din cap. Era prea obosit.

— Sunt sigur că ar trebui să-mi amintesc de tine dacă ne-am mai văzut. Probabil că în Vietnam ai scos câteva bucăţi de metal din mine.

Mickey se întoarse spre Salvador şi-l întrebă în spaniolă unde îi găsise pe cei doi gringos.

— Idioţii ăştia mergeau pe şosea. Era cât pe ce să-i împuşcăm.

— Pun pariu că n-ai nimeri nici măcar o vacă aşezată sub nasul tău, zise Webb în spaniolă.

Salvador se înroşi stânjenit şi oamenii săi izbucniră în râs. Chiar şi Mickey zâmbi.

— Nu ştia că vorbeşti spaniola.

— Mi-am imaginat.

Coborî treptele să-l studieze mai bine.

— Ai venit după un reportaj, nu-i aşa?

— Se pare că l-am găsit.

— Aş vrea să lămurim un singur lucru, îi spuse Ryan. Suntem prizonieri?

— Bineînţeles că nu, îi răspunse Salvador. De ce? Vreţi să plecaţi?

— Nu.

— Veniţi cu mine.

Webb se uită la Mickey. Ar fi vrut să-i pună sute de întrebări, dar va trebui să aştepte. Acum nu-şi dorea decât să doarmă.

Salvador îi conduse la o colibă de la marginea satului, cu acoperişul şi pereţii găuriţi de gloanţe. Avea pământ pe jos.

— Frumos loc, zise Ryan. Are vreo poveste?

— Ultima familie care a locuit aici a fost ucisă de aceeaşi bombă care a făcut gaura din perete, le explică Salvador. Nu ne mai deranjăm să reparăm casele. După ce stingi focul, arată ca

nişte ruine şi nu se mai obosesc să le bombardeze.

Două hamacuri atârnau de grinzi.

— Dacă punem câteva fotografii pe pereţi, o să arate ca acasă, spuse Ryan.

— Vă aduc ceva de mâncare, zise Salvador.

— Doi burgeri, fără ceapă.

Omul plecă, fără să zâmbească. Gluma nu-l amuzase. Se uitară unul la altul.

— De data aceasta am intrat într-o încurcătură şi mai mare, remarcă Ryan, legănându-se în hamac, cu ochii închişi. Doamne Sfinte!

Webb se întinse şi el. De-abia mai putea să-şi ridice picioarele de pe podeaua de pământ.

Ryan se ridică brusc, apucându-se de călcâi. Îşi ridică pantalonii şi plesni gângania care-l ciupise.

— Ah, fir-ar să fie, purici!

Luă insecta, o zdrobi şi începu s-o studieze timp de câteva clipe.

— Cine era fata?

— Una din asistentele medicale de la Bien Hoa, în anii '70. Am cunoscut-o în ziua când te-ai rănit la umăr.

— Ai o memorie uluitoare.

— Unii oameni sunt greu de uitat.

Ryan sesiză tonul lui Webb.

— Ai băgat-o sub aşternut, nu-i aşa?

— Doamne ce ticălos eşti, murmură el, întinzându-se în hamac.

Îi amorţiseră picioarele.

Ryan gemu când îşi scoase cizmele.

— Cred că aş fi preferat un pat cu apă. Sunt prea bătrân pentru asta.

— Mă întreb ce dracu' caută aici? bombăni Webb.

Era ameţit de oboseală. Îşi simţea pleoapele grele. Îi ghiorăiau intestinele de foame, dar ştia că era prea obosit să aştepte mâncarea. Nu voia decât să doarmă.

Când se trezi, Webb observă că soarele se ridicase sus pe cer. Îl durea capul, ca după o noapte de beţie. Ryan sforăia în hamacul lui. Webb se dădu jos, ameţit. Se prinse de funii, încercând să-şi adune gândurile. Ieşi în lumina orbitoare şi văzu „spitalul” la cincizeci de metri depărtare. Consta din şase paturi rustice şi câteva hamacuri atârnate de grinzile de pe fereastra

deschisă. O parte din acoperiş lipsea. Se pare că nu exista apă curentă sau electricitate, iar masa de operaţii era o uşă de lemn. Pete sinistre, întunecate acopereau podeaua din pământ bătătorit.

Mickey consulta un bătrân. Îşi lipise stetoscopul de pieptul lui. Era atât de slab încât puteai să-i numeri coastele şi pielea căpătase culoarea cenuşie a morţilor.

Webb stătea în prag şi o privea. Un doctor chel, cu o mustaţă subţire se uita la el suspicios dintr-un colţ.

Mickey îşi ridică privirile şi-l văzu.

— Salvador spunea că sforăiaţi amândoi ca nişte porci, îi zise ea.

— Ryan, nu eu.

Se uită din nou la bătrân.

— Marquez are cincizeci de ani. Suferă de insuficienţă cardiacă. Pentru cinci dolari pe lună, i-aş putea administra digitalină şi diuretice. Sute de mii de oameni din Statele Unite au ajuns până la adânci bătrâneţe cu aceeaşi boală, însă Marquez nu va apuca nici Crăciunul.

Bătrânul îşi puse cămaşa. Mickey îi dădu un flacon cu nişte pilule roşii. Îi mulţumi în spaniolă şi plecă.

— Sunt pastile cu zahăr, îi spuse ea. Nu-i vor ameliora boala, dar poate că îi vor ajuta psihicul, ştiind că urmează totuşi un tratament.

Ieşi pe verandă, urmată de Webb.

— M-am întrebat adesea ce s-a întâmplat cu tine, zise el. M-am gândit mult la tine când m-am întors în SUA. Te-am căutat în cartea de telefon.

— M-da? Şi nu m-ai găsit?

— N-o lua în glumă.

— Dar cum s-o iau?

Se lăsă o linişte apăsătoare.

— Şi? zise ea, în cele din urmă.

— Şi ce?

— Bănuiesc că ai făcut ceva până la urmă cu talentul tău. Nu mai lucrezi pe cont propriu.

— Lucrez la agenţia de presă IPA. M-am descurcat destul de bine.

— Tot de războaie te ocupi?

— Un timp, am încercat să-i prezint pe preşedinţi în postura de delincvenţi, dar nu mă amuza. Washingtonul este prea periculos pentru mine.

Îi zâmbi.

— Mă bucur că îţi merge bine.

— Şi tu? Ce caută o fată drăguţă ca tine în asemenea loc?

— Este o poveste lungă.

— Sunt convins că aş scoate un reportaj bun din ea.

— N-aş vrea să ajung în paginile unei reviste de duminică.

— Nu mă gândeam la asta.

— Doar eşti ziarist, până la urmă tot o să-l publici, îşi aprinse o ţigară şi-l servi şi pe el.

Clătină din cap.

— Parcă nu fumai.

— M-am apucat aici. Alungă insectele şi foamea. Se sprijini de stâlpul verandei.

— Ce ţi-e şi cu soarta asta, nu?

— Da, într-adevăr.

Auziră hohote de râs. Când se întoarseră, îi văzură pe Salvador şi oamenii lui sub un stejar. Îşi curăţau armele şi ascultau emisiunea postului de radio *Venceremos*. Începură să cânte o melodie: *Te-am sunat să-ţi spun că te iubesc*...

Mickey se uită la Webb.

— Salvador crede că sunteţi o mină de aur pentru front. O să arătaţi lumii ce se întâmplă aici.

— Poate că are dreptate. Clătină din cap.

— Sunteţi bine intenţionaţi, dar credeţi că celor din America le pasă? Oamenii se arată revoltaţi cel mult o săptămână, pe urmă se plictisesc. Şi la alegeri votează guvernul care le promite cele mai mici impozite.

— În Vietnam nu s-a întâmplat aşa.

— Pentru că era vorba de americani care-şi dădeau viaţa. Crezi că o să-i pese cuiva de câţiva sudamericani şi indieni?

Se întoarse, stânjenită de vehemenţa ei.

— Oricum nu strică să încerci.

— Şi tu de ce eşti aici? Doar n-ai ajuns întâmplător.

— Simţeam că o să-mi iei un interviu. Ţi-ai pregătit carnetul de notiţe?

— Tot ce-mi spui va fi strict confidenţial.

Clătină din cap.

— Când discuţi cu un ziarist, trebuie să ştii la ce să te aştepţi.

Îi zâmbi pe neaşteptate. Era ca soarele care iese de după nori.

— Chiar nu mi-ai găsit numărul în cartea de telefon?

— Nu-mi aminteam din ce oraş erai, minţi el.

Ridică din umeri şi aruncă ţigara pe jos.

— Mai bine mă întorc la treabă. Ramón se uită urât la mine.

— Ramón?

— Doctorul. Dacă trag chiulul, mă acuză că trădez revoluţia. Hai, du-te să mănânci ceva. Pregătesc nişte enchiladas cu crabi şi asparagus grozave. Spune-i şefului bucătar că vii din partea mea.

— Pot să comand o pina colata?

— Orice doreşti. Trece-o în contul meu. O să discutăm mai târziu.

Intră înăuntru.

33

Se aflau în aşa-numita zonă controlată. Brigăzile morţii nu acţionau aici, dar sătenii se confruntau cu alte pericole. Erau supuşi atacurilor aeriene şi, din când în când ofensivelor terestre din partea trupelor guvernamentale. Webb îşi dădu seama că era ceea ce americanii numeau o „zonă liberă" în Vietnam. Era pentru prima oară când avea ocazia să afle cum era în tabăra adversă.

Compas, aşa cum îşi spuneau guerillele aveau avanposturi fixe, care serveau drept sisteme de prevenire în caz de invazie şi foloseau staţii radio şi alergători – băieţi cunoscuţi sub numele de *correos* – pentru a comunica între ei. Patrulele controlau zona în permanenţă. Într-o zi, Webb vedea un grup de FMLN sub un copac, cu bandoleros şi curelele atârnate în copaci, iar a doua zi de dimineaţă plecau.

Doar Salvador, în calitate de comandant regional îşi avea baza în sat. Era o personalitate în cadrul mişcării de guerillă şi oamenii lui erau mai bine înarmaţi decât alte grupuri care aveau diverse mijloace de luptă: de la pistoale mitraliere moderne ruseşti sau chinezeşti, la mitraliere vechi Mauser sau Hodgkiss.

— Dacă vrei să vezi o confruntare, trebuie să ai răbdare, le spuse el lui Webb şi Ryan. Nu ne ducem după *chuchos*.

Chuchos sau „căţeluşii" era porecla dispreţuitoare dată de FMLN soldaţilor guvernului.

— Îi lăsăm să vină după noi.

— Parcă am fi în Vietnam, nu-i aşa? îi spuse Ryan lui Webb.

De fapt, Webb avea neplăcuta senzaţie că descria acelaşi război, numai că o făcea din alt punct de vedere de data aceasta. Acum vor vedea cum mici bande de tineri şi tinere slab înarmaţi, dar plini de idealuri foloseau tactica luptei de guerillă împotriva tehnologiei americane. Ryan făcuse o glumă; îi botezase pe rebeli Carlos, numele spaniol pentru Charlie.

— N-are rost să ne pierdem vremea pe aici, dacă n-o să vedem nici o luptă, îi spuse Ryan lui Salvador.

— Faceţi ce vreţi, dar raidurile aeriene s-au intensificat şi d'Aubuisson s-a lăudat la radio că va trimite batalionul lui Ramon Belloso să ne anihileze. A promis că peste şase luni, nici unul dintre noi nu va mai fi în viaţă. Dacă mai staţi puţin cu noi, vă garantez că veţi avea ce vedea, zise el, zâmbindu-i răutăcios lui Ryan.

— Doar n-o să aştept şase luni pentru o luptă, spuse Ryan.

— Sunteţi liberi să plecaţi oricând, spre deosebire de noi.

Hotărâră să rămână.

Îşi însuşiră ritmul satului, o cadenţă măsurată de femeile care stăteau pe jos şi preparau tortillas şi clipocitul râului când îşi spălau rufele.

Campesinos îi acceptaseră printre ei, fără să se arate curioşi. Sătenii nu le puneau întrebări. Nu păreau interesaţi să afle de unde veniseră sau cât vor sta. Resemnarea se infiltrase în sufletul acestor oameni ca rugina. Nu existau jucării pentru copii sau cărţi pentru adulţi. Toate gândurile şi energiile se concentrau asupra supravieţuirii. Bolile, mai ales malaria, făceau atâtea victime, încât treizeci de ani era considerată o vârstă înaintată.

Chiar şi copiii păreau letargici, cu burţile umflate de hrană proastă. Soldaţii guvernului arseseră recolta de porumb şi acum sătenii trăiau din rezervele lor de sorg.

Nu aveau nevoie de milă. De fapt, aceşti revoluţionari nu păreau deloc romantici; erau chiar dizgraţioşi. Webb îi privea cum îşi suflau nasul în mâini, întindeau mucii pe pereţi, scuipau pe jos, unde se jucau copiii, îşi făceau nevoile în râu, de unde femeile adunau apă de băut. Fumul care se ridica din hornuri îţi irita ochii, muştele mari, grase îl agasau toată ziua, puricii şi ţânţarii îl chinuiau, excrementele umane îi întorceau stomacul pe dos.

Ca să nu mai vorbim de mâncare.

În prima zi, Salvador le adusese două tortillas verzi-maronii, cu fasole roşie şi puţină sare. Ryan se uitase la mâncare, dezgustat.

— Peste o lună n-o să mai fie nici măcar atât, se încruntase Salvador.

Mâncaseră turtele subţiri, din sorg. Aveau un gust oribil.

Ryan nu reuşi să înghită decât jumătate din ea şi aruncase restul pe fereastră, unde copiii şi câinii se bătuseră s-o ia.

Noaptea aducea alte chinuri. Singura lumină era dată de lumânări, care se stingeau la o oră sau două după ce se însera şi toată lumea se culca. Compas aşterneau o bucată de plastic pe pământul tare şi se înveleau cu o pătură subţire. Trebuia să te acoperi din cap până-n picioare pentru că apăreau liliecii înfometaţi. Saliva lor conţinea substanţe anestezice şi anticoagulante, aşa că nu le simţeai muşcătura. Înţepau vena şi se hrăneau în voie. Dimineaţa te trezeai plin de sânge proaspăt.

Webb aflase de la săteni că liliecii preferau sângele animalelor, dar chuchos uciseseră toate vitele la ultima invazie, aşa că viaţa era grea chiar şi pentru paraziţi.

Se legăna toată noaptea în hamac şi îşi scutura picioarele, să gonească puricii. După ce-i studia la lumina lanternei, îi punea la loc, având grijă să nu atingă podeaua de pământ, apoi se înfăşura bine în pătură. Înainte să adoarmă, auzea fâlfâitul liliecilor şi zumzetul ţânţarilor anofeli.

De aceea, aproape se bucură când primele atacuri întrerupseră rutina vieţii lor împovărate de foame şi chin.

În Vietnam, uruitul elicopterelor însemna speranţă: era un aparat militar, unul cu provizii sau venit să ia răniţii. Aici însă elicopterele însemnau moarte.

Webb alergă afară şi văzu *Huey*-ul apropiindu-se. Era obişnuit din Vietnam cu stilul de zbor al acestui elicopter. Se înclina spre copaci, trăgând din mitraliere. Dacă te prindea în loc deschis, nu-ţi rămânea altceva de făcut decât să te rogi.

În timp ce-l privea îşi aminti că fusese la bordul unui Cobra în „zona liberă” din provincia Chu Lai; pilotul se lăsase în jos, doborând fiecare ţintă întâlnită în cale, ca într-un joc video. Aici, alt *Huey* făcea acelaşi lucru.

Acum ştia de ce vietnamezii îi urau atât de mult pe americani.

Auzea gloanţele ciuruind pământul. Ridicaseră nori de

praf. Câteva se înfipseră în peretele din spatele lui, apoi se îndepărtă, înainte ca armele de mic calibru ale compas să-i facă măcar o zgârietură. Webb încremenise în loc, şocat. Se mira că scăpase cu viaţă.

Pe urmă auzi strigătele.

O femeie zăcea pe-o parte, în faţa unei case. Avea sânge pe bluză. Ţinea de mână un copilaş. Părea leşinat.

Când ieşise din casă, Ryan îşi luase aparatul foto. Îl duse la ochi, ezitând. Avea de ales între fotografie şi copil. Ar fi putut să-l ajute.

Se hotărî imediat.

Mâna femeii în praf faţa schimonosită de durere, ochii mari, ca nişte farfurii.

Clic.

Găurile de gloanţe din perete, în spatele ei. Copilul moale ca o cârpă, cu ochii închişi.

Clic.

Cineva trecu pe lângă el. Salvador îngenunche lângă femeie. Se uită la Ryan, cu ochi rugători.

Braţele însângerate ale copilului. Figura disperată.

Clic.

— Ajută-mă, îi strigă Salvador în spaniolă. Ajută-mă să iau copilul, pentru numele lui Dumnezeu!

Clic.

O femeie, Anaya, una din compas se năpusti şi luă copilul. Salvador ridică femeia rănită. Ryan îi urmărea cu aparatul în timp ce alergau spre spital.

Webb auzi ţipetele şi o luă la goană în direcţia spitalului. Târau prima victimă de braţe. Era Marquez, bătrânul pe care-l consultase Mickey în prima zi când veniseră. Avea cămaşa îmbibată în sânge. Îl zări pe Ryan cu aparatul foto în mână.

— Fotografiază-l! zise el.

Toată lumea ţipa. Doctorul, cele două asistente, *sanitarios* ieşiră în grabă din spital să-i ajute pe cei doi *compas* care cărau bătrânul. Ryan alerga pe lângă ei. Mickey încercă să-l împingă, dar el îşi vedea de treabă.

— Dă-te la o parte! îi strigă ea.

Ryan se sprijini de zid, scoase filmul şi puse altul. Foarte bine. Era aproape, avea lumină bună şi putea să le prindă expresia. Fotografiile o să apară în *Time, News-week* sau altă

publicaţie de duminică.

Îl aşezară pe Marquez pe masa de operaţie improvizată. Avea trei gloanţe în piept, dar sângele gâlgâia din spate. Murise, se gândi Ryan. Văzuse destui morţi să-şi dea seama. Ramón îi luă pulsul şi îi controlă pupilele cu o lanternă minusculă, apoi clătină din cap şi sanitarios îl ridicară repede de pe masă şi-l târâră pe podea ca pe un sac greu. Acum nu aveau timp de morţi.

Răsunară strigăte ascuţite, de copil. Ryan se uită în jur şi văzu un băiat de vreo paisprezece – cincisprezece ani. Era susţinut de doi campesinos. Piciorul drept se bălăngănea. De-abia se mai ţinea în şold. Ryan începu din nou să filmeze. Piciorul, sângele, nu erau importante. Surprinde feţele! Parcă îl auzea pe bătrânul său editor.

— Dă-te la o parte, pentru numele lui Dumnezeu! îl apostrofă Mickey, trântindu-l de perete.

Aparatul îi alunecă din degete; noroc că era prins de gât. Îşi şterse mâinile de cămaşă. Îl zări pe Webb în pragul uşii. Ochii lui îl priveau înţelegător, ca un complice.

Ryan termină al doilea film şi ieşi. Webb îl aşteptă pe trepte.

Îşi căută ţigările.

— Te simţi bine? îl întrebă Webb.

Ryan clătină din cap.

— Uneori mă simt ca un rahat.

Atacul elicopterului fusese productiv: un bătrân, un copil şi unul din Correos fuseseră ucişi. O femeie şi un băieţel erau grav răniţi. Băiatul o să-şi piardă piciorul. Ryan stătea în uşă cu aparatele de fotografiat, în timp ce Mickey, îl ajuta pe doctor să amputeze piciorul, fără anestezie.

Alt film.

În seara aceea cei trei morţi fură îngropaţi pe un deal, vizavi de la Esperanza – nu puteau întârzia pentru că se descompuneau rapid în căldura tropicală. Nu era nici un preot care să facă slujba de înmormântare. Salvador citi câteva fraze dintr-o Biblie neagră şi gata. Ryan era prezent cu aparatul lui, dar nu zări nici o umbră de durere pe feţele supravieţuitorilor. Deveniseră imuni.

Mickey stătea pe un taburet, lângă pat şi-l ţinea de mână pe băiat. Era liniştit şi îşi pironise ochii în tavan. Ai fi zis că-i mort,

dacă nu i-ai fi văzut sclipirea din priviri.

Singura lumină venea de la o lumânare, dintr-un colţ. Umbre groteşti dansau pe pereţii goi. Femeia care-şi pierduse copilul plângea încet. Insectele bâzâiau în jurul lor.

Ryan rămase mult timp în prag.

— Salvador nu poate să înţeleagă că nu eşti imun la suferinţă ci pur şi simplu poţi s-o ignori, îi spuse ea, în cele din urmă.

Era surprins. Nu credea că-l văzuse. Stătea cu spatele la ea. Poate că îi simţise prezenţa.

— Şi ce crede că ar fi trebuit să fac? zise el.

— Mi-a spus că Marguerita a întins braţele spre tine. Te implora s-o ajuţi.

— Treaba mea este să arăt lumii ce se întâmplă aici. O fotografie ar putea ajuta mii de Marguerite.

— Aşa vezi lucrurile?

— Nu sunt doctor, ci fotograf de război. Asta este meseria mea. Dacă n-aş face fotografii, n-ar fi nici o diferenţă între mine şi un turist.

Îşi întoarse faţa. O privea din profil. Părea atât de palidă în lumina aceasta, se gândi el. Aproape opacă. Parcă i s-ar fi scurs toată viaţa din corp; chiar şi vocea i se subţiase. Avea senzaţia că ar fi putut să-şi treacă mâna prin ea.

— Îmi amintesc de-o întâmplare, acum câţiva ani, zise el. Eram în Biafra. Am văzut o femeie. Părea foarte bătrână, deşi nu era, pentru că alăpta un copil. Eram în sat şi m-a urmărit ore-n şir în timp ce făceam fotografii. Mă tot atingea pe umăr, pe braţ, murmurând ceva, Dumnezeu ştie ce. Ştiam că voiam să o ajut dar nu prea vedeam cum. Până la urmă i-am dat totuşi ceva.

— Ce?

— Fotografia ei pe prima pagină a revistei *Time*.

Mickey clătină din cap.

— Nu mă placi, nu-i aşa? o întrebă el.

— Nu prea.

— Nici eu nu mă plac uneori.

— Unde este Hugh?

— A împrumutat o maşină de scris de la Salvador şi lucrează la lumina lumânării, într-un roi de insecte. Asta este meseria lui. La fel cum a mea este să fac fotografii. Le păstrează pentru mai târziu. La fel cum face veveriţa cu nucile.

— Dacă el este veveriţă, tu ce eşti?

Ridică din umeri.

— Un şacal, probabil.

Intră şi se aşează pe marginea patului.

— Nu te supăra dacă sunt sincer, dar arăţi ca un rahat.

— Pun pariu că o spui tuturor fetelor.

— De când eşti aici?

— De când mă ştiu. Sau poate au trecut doar treisprezece luni. Nu-mi amintesc.

— De ce dracu' ai venit aici?

— N-aş şti cum să-ţi explic. De ce nu-mi spui mai întâi motivul tău.

— Îţi arăt jucăria mea, dacă mi-o arăţi şi tu pe-a ta, nu?

— Exact, zise ea.

Băiatul gemu şi se răsuci aproape inconştient. Îl mângâie pe frunte.

— Îţi place? îl întrebă ea.

— Trebuie să-mi placă.

Clătină din cap.

— Ai prefera să-ţi înşir nişte rahaturi de genul „vreau să schimb lumea”. Da, îmi place pericolul, mă face să simt că trăiesc cu adevărat.

— Azi ţi-a plăcut?

Ryan se înfurie.

— Dacă în loc să fac fotografii, aş fi luat copilul, crezi că ar fi trăit?

Clătină din cap.

— Îşi pierduse jumătate din creier.

— Vezi? Bun, acum este rândul tău.

— La ce?

— Trebuie să-mi spui de ce ai venit aici, aşa cum ne-am înţeles.

Inspiră adânc.

— Când m-am întors din Vietnam am încercat să mă prefac că acea parte din viaţa mea nu existase. Voiam să uit tot ce am văzut şi am auzit acolo. Am lucrat un an la Walter Reed, am ieşit din armată, m-am angajat la New Orleans. Şi, fără să-mi explic de ce, m-am trezit lucrând la urgenţă. Mă atrăgea suferinţa. Beam mult, stăteam prin baruri pentru oameni singuri. Până într-o zi când am găsit un tip cumsecade. Şi culmea – avea aceeaşi meserie ca mine. Mai bine de atât nu se putea.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Am divorţat în 1980. Se strâmbă.

— Poate ar fi durat, dacă am fi avut copii, dar cred că a

fost mai bine aşa. N-aş fi ştiut cum să-i educ.

— Înseamnă că fugi de tine, Mickey.

— Scuteşte-mă, te rog! zise ea pe un ton dispreţuitor.

— Vrei să spui că nu-i adevărat?

— Asta înseamnă fugă? Răni deschise? Amputaţii traumatizante?

— Bine, atunci explică-mi.

— În fiecare noapte, la un an după ce m-am întors din Vietnam, am avut acelaşi vis. Se făcea că eram la Bien Hoa şi era un tip grav rănit la cap în salonul de muribunzi. I-am ţinut discursul obişnuit. Sunt Mickey van Himst, eşti la Spitalul de Campanie Bien Hoa. O să te ajutăm să te însănătoşeşti. Îi îndopam de morfină, îi puneam într-un pat şi ne întorceam mai târziu să le lipim etichetele cu numele de mâini şi să-i băgăm în saci de plastic. Când am revenit după vreo zece – douăsprezece ore, puştiul trăia încă. Mă privea cu nişte ochi ciudaţi, ca de diavol. Am chemat un chirurg, dar când a ajuns, mi-a spus că murise.

Se opri şi îşi şterse sudoarea de pe faţă.

— Poate ţi s-a părut, îi spuse Ryan.

— Da, poate. Însă ce crezi că este mai rău?

— Nu înţeleg.

— Nu mai pot... să duc o viaţă normală. Au trecut doisprezece ani şi tot nu m-am obişnuit.

Inspiră din nou adânc, încercând să se liniştească.

— Urmăream ce se întâmplă aici în ziare. M-am gândit: alt Vietnam. Pe urmă, după divorţ, m-am hotărât că ar fi timpul să mă alătur celor buni. Am vrut să mă înscriu în Forţele de Pace, dar au spus că este prea periculos pentru o femeie. Parcă în Vietnam n-ar fi fost periculos. Aşa că m-am hotărât. Am plecat în Spania, de acolo în Cuernavaca în Mexic, unde am luat legătura cu FDR. M-au ajutat să pătrund ilegal în El Salvador. Aşa că nu fug. Mă întorc. Ai înţeles?

Ryan nu ştia ce să-i spună.

— Crezi probabil că sunt nebună.

— Nu, nu cred asta.

— Mincinosule... fir-ar să fie, nu trebuia să-mi descarc sufletul.

— N-ai de ce să te temi. Fără aparatul de filmat, sunt inofensiv.

— Da?

— Da.

— Şi tu ce o să faci după ce o să pleci de aici? O să-ţi speli mâinile de sânge, o să te întorci în SUA, o să-ţi comercializezi fotografiile şi o să iei premiul Pulitzer?

Ryan îşi feri privirile. Nu se simţea destul de tare ca să suporte asemenea atitudine.

— Ştii ce?

— Nu, hai spune!

— Cred că, în cazul nostru, antipatia este reciprocă.

34

Patru băieţi jucau fotbal cu o minge de plastic în praful din faţa spitalului. Ryan se băgă şi el. Copiii strigau şi râdeau, încercând să-i ia mingea. Ryan se bătea cu pumnii în piept strigând:

— Pelé – Pelé cel alb!

Se opri când îl văzu pe Rogelio şi lăsă pe unul din băieţi să-i ia mingea. Puştiul o luă la fugă, urmărit de ceilalţi.

— Hei, Rogelio, zise Ryan. Vrei să te joci?

Rogelio stătea pe treptele spitalului.

— Ce zici, Rogelio? Sunt destul de bun, nu-i aşa?

Dar nu-i răspunse. Stătea cu ochii în jos.

O zări pe Mickey pe verandă.

— Ce-i cu el?

— Este orfan.

— Nu vorbeşte?

— Nu.

— De ce?

— Părinţii au fost omorâţi de chuchos chiar în faţa lui. Ar fi fost un fotoreportaj pe cinste. Păcat că l-ai scăpat.

Intră în spital. Ryan îngenunche lângă el.

— Hei, Rogelio, joci fotbal? Pelé. Paolo Rossi. Bobby Charlton.

Îl luă de braţ, dar Rogelio îl respinse.

— Te învăţ eu, dacă vrei.

Ryan alergă după cei patru băieţi şi le luă mingea, dărâmându-l pe cel mai mare cu umărul. Băiatul râse, se ridică şi-l lovi pe Ryan în picior. Ryan se prefăcu rănit.

Ceilalţi strigară entuziasmaţi şi se luară după el. Ryan dribla spre Rogelio.

— Încearcă să mă deposedezi!

Băieţii îl năpădiseră. Ryan îi respinse, făcând pe grozavul.

— Rogelio! Băiatul nu se mişcă.

Ryan trase un şut cu putere şi trimise mingea direct în tufişuri, apoi ridică mâinile în sus, strigând:

— Australia unu, El Salvador zero! Se aplecă din nou lângă băieţel.

— Hei, Rogelio. *Jogo bonito*, nu-i aşa?

Dar eforturile lui se dovediră zadarnice.

— Îi place să se joace cu copiii, zise Webb. Ştie că poate să câştige.

Mickey se întoarse de la fereastră.

— Mama lui Rogelio a fost violată şi ucisă în faţa lui. Pe urmă l-au împuşcat în burtă pe tatăl său şi l-au lăsat să moară. A văzut tot. De atunci n-a mai scos nici un cuvânt.

Webb zâmbi. Observă că o urmărea din priviri şi se întoarse stânjenită.

— Ia spune cum ai dus-o în toţi aceşti ani?

— Când mai bine, când mai rău.

— Nu te-ai însurat?

Clătină din cap.

— Ai câte o prietenă în fiecare ţară.

— În ultima vreme am stat mult la New York. Am cerut să fiu trimis aici.

Ryan tot mai încerca să-l convingă pe Rogelio să joace fotbal.

— Văd că insistă! Ştii spaniolă?

— Doar câteva cuvinte.

— Rogelio habar n-are de engleză.

— Nu contează. Ryan ar fi în stare să-l asculte ore-n şir.

— Nu este atât de frumos pe cât pare, nu-i aşa?

Webb recunoscu admiraţia din glasul ei şi simţi un ghimpe de gelozie. Chiar şi femeile care-l urau se simţeau atrase de el. Altă nedreptate! Farmecul lui era lipicios ca mierea.

Webb o studia. Nu era cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse în viaţa lui; nu era Odile, dar pe Odile n-o iubise niciodată; o dorise, atâta tot. Îşi aminti ce mult îl duruse când Mickey îl părăsise în seara aceea, la Bien Hoa şi retrăi aceeaşi senzaţie. Nu era prima femeie pe care o iubise şi nici ultima, dar se gândise că i se întipărise în minte mai mult decât celelalte din cauza Vietnamului, dar jăratecul nu se răcise. De data aceasta nu mai avea de gând să se despartă de ea.

— Am discutat cu Ryan, îi spuse el. Vreau să ne întoarcem la San Salvador cu prima ocazie. De ce nu vii cu noi?

— De ce aş veni?

— Ce motive ai să rămâi aici?

— Pentru că mă simt importantă. În Statele Unite...

Ridică din umeri.

— Ce să văd acolo? Emisiuni TV? Buletine meteo? Magazine? Aici trăiesc mai intens. Beau o ceaşcă de cafea pe săptămână şi am învăţat s-o apreciez. Şi, în plus, ştiu ca au nevoie de mine.

Îi făcu semn spre campesinos bărbaţi şi femei care aşteptau la rând.

— Nu-i prea greu să-i ajuţi. Când am ajuns aici, mulţi din ei erau anemici în ultimul grad. Modul lor de alimentaţie, prea multe sarcini, malaria, paraziţii le sugeau fierul din organism. Aşa că le-am pregătit un medicament empiric. Ştii cum? Am curăţat nişte cuie în bucăţi de lămâie, le-am lăsat în apă peste noapte şi i-am pus să bea lichidul cu rugină. Şi s-a terminat cu anemia.

— Bine, dar nu poţi rămâne aici la nesfârşit. Nu faci parte dintre ei.

— În orice caz, să ştii că nu mă mai simt nici americancă după războiul din Vietnam.

Sesiză brusc prăpastia dintre ei şi nu ştiu ce să-i spună. Nu se schimbase prea mult fizic, dar fata pe care o cunoscuse cu doisprezece ani în urmă dispăruse.

Ramón o strigă. Schimba bandajele băiatului cu piciorul amputat şi avea nevoie de ajutor.

— Vezi, aici sunt utilă, îi spuse ea şi plecă.

Postul de comandă al lui Salvador era o casă cu o singură cameră, în care stătea cu fratele, cumnata şi câţiva din oamenii lui. Dormeau toţi pe jos. Pe verandă era o masă de lemn cu un radio, o maşină de scris şi un balansoar vechi, de răchită. Pe pereţi scria cu vopsea roşie. *Por la Sangre Derramada, de Adelante Camarada*. Pentru sângele vărsat, înainte tovarăşi.

Webb lua interviul, în timp ce Ryan făcea fotografii. Cumnata lui Salvador stătea într-un hamac şi dădea să sugă unui copil. Câţiva pui prăpădiţi piuiau în curte.

— Nu avem şcoli, spitale, pământ, artă, cultură spunea Salvador cu glasul lui piţigăiat. Şi, mai ales, nu avem demnitate. Ne uităm neputincioşi la copiii noştri cum mor de foame pentru că nu câştigăm suficient. Şi dacă protestăm, guvernul spune că

suntem marxişti şi rebeli iar soldaţii lor ne ucid ca pe nişte câini. Până la urmă, după atâta violenţă, ne dăm seama că oamenii aceştia nu înţeleg de vorbă bună. Aşa că n-avem de ales decât să ne luptăm cu ei. Este singura limbă pe care o înţeleg. Amintiţi-vă ce i-au făcut lui Monsignor Romero; un om blând, umil, paşnic.

Un om de-al lui le aduse cafea fierbinte, neagră şi foarte dulce în căni de lut.

— La început, ne venea greu să luptăm împotriva lor. Îmi amintesc că în prima noapte când am stat de pază mi-au dat artificii pentru că nu aveam destule arme. Dacă vedeam duşmanul, trebuia să le aprind, să-i fac pe *chuchos* să creadă că era o ambuscadă şi să-i avertizez pe camarazii mei, pe *muchachos*. Acum însă avem puşti israeliene şi mitraliere M-60.

Se aplecă pe o parte şi trase un pârţ.

Observă zâmbetul lui Webb.

— Da, trag pârţuri. La fel ca fratele şi cumnata mea. Până şi bebeluşul dă vânturi. Ce ai vrea, când mâncăm numai fasole?

Se scărpină între picioare. Puricilor le plăceau locurile ascunse ale corpului, mai ales cutele blugilor prea strâmţi.

— De mult, aveam fiecare puţin pământ, să cultivăm nişte porumb şi fasole, dar dueños ne-au furat terenurile să planteze cafea şi să crească vite, obligând campesinos să plece la oraş, unde mor de foame, la periferie sau sunt exterminaţi de Brigăzile morţii. Nu vor să priceapă că dacă unui om îi iei totul, va lupta pe viaţă şi pe moarte împotriva ta, pentru că nu mai are nimic de pierdut. Spune-le asta în America.

Webb încheie interviul. Ryan terminase de fotografiat şi stătea pe un scaun de trestie, legănându-şi picioarele ne-răbdător.

— În curând, trupele guvernamentale vor porni o nouă campanie împotriva noastră, spuse Salvador. Puteţi sta cu noi cât doriţi, dar este periculos şi nu prea avem mâncare.

— Nici eu nu mai am filme, zise Ryan. Şi cele făcute deja au început să prindă mucegai.

— Faceţi cum vreţi, dar sper că o să spuneţi lumii ce se întâmplă în ţara mea, când o să vă întoarceţi în Statele Unite.

— Da, o să spunem, îi promise Webb, dar nu-ţi garantez că o să ne asculte cineva.

Salvador îl privi uimit. Nu-i venea să creadă că oamenilor ar fi putut să nu le pese, apoi se ridică brusc, îşi deschise cureaua şi îşi trase blugii până la genunchi.

— Isuse Cristoase! exclamă Ryan.

— Mi-au făcut asta când aveam paisprezece ani, îi spuse Salvador. Acum înţelegeţi de ce îi urăsc atât de mult?

Webb stătea în hamac, cu braţul peste ochi, să se ferească de lumină. Îl dureau oasele şi nu dormise de câteva zile. Ştia ce ar putea fi şi, în dimineaţa aceea, înghiţise câteva pastile de chinină, încercând cu disperare să-şi domolească febra.

Gemu. Simţea că-i ies ochii din cap şi-i tremurau mâinile necontrolat.

— Te simţi bine, Păianjenule?

— Sunt obosit.

— Atunci odihneşte-te. Salvador a promis că o să ne dea câţiva oameni să ne conducă până la autostradă, mâine dimineaţă.

Dar a doua zi, când răsări soarele, Webb nu reuşi să se ridice din hamac. Trupul lui ardea de febră în răcoarea dimineţii. Mickey veni să-l examineze şi îi puse imediat diagnosticul.

— Malarie.

35

Ryan stătea în faţa spitalului, lovind mingea cu piciorul. Treizeci şi şapte, treizeci şi opt, treizeci şi nouă... Rogelio era pe trepte, cu capul în jos.

Îi întinse mingea.

— Este rândul tău.

— Nu renunţi niciodată, nu-i aşa?

Îşi ridică privirile. Era Mickey.

— Ar putea învăţa multe de la mine.

— Sunt convinsă. Nu ştiam că australienii joacă fotbal.

— Nu joacă, pe mine m-au învăţat nişte italieni. Sunt destul de bun la toate sporturile cu mingea.

— Oare de ce nu mă mir?

Ryan lăsă mingea la picioarele lui Rogelio şi o urmă pe Mickey înăuntru.

— Te rog să nu mă înţelegi greşit. Ceea ce vrei să faci cu Rogelio este foarte bine, dar nu spera într-o minune, încercăm de trei luni să-l trezim la realitate. Tu de-abia ai venit de-o săptămână.

Webb se răsucea în pat, scăldat de sudoare. Ryan îl veghease toată noaptea în timp ce tremurase şi aiura. Era galben la faţă şi i se înfundaseră ochii în cap.

Mickey luă un termometru dintr-un borcan.

— Vrei să i-l bag eu în fund? o întrebă Ryan.

— N-aş folosi această metodă decât dacă aş vrea să-ţi iau ţie temperatura.

I-l puse sub braţ şi-i controlă pulsul.

— Hugh, mă auzi? Hugh?

Webb murmură ceva de neînţeles. Îi scoase termometrul.

— Cum îi merge?

— Este foarte bolnav. O să rămână la pat mult timp. Voi nu vă luaţi tabletele de chinină?

— Cred că a uitat. Nici eu nu mi-am luat doza pe săptămâna aceasta şi am înghiţit două noaptea trecută, pentru orice eventualitate.

— Nici tu nu arăţi prea bine, zise ea.

— N-am dormit. Am stat aici, cu el.

— Ştiu. Mi-au spus sanitarios.

— Trebuia să-l îngrijesc pe ticălosul ăsta. Şi el ar fi făcut la fel pentru mine.

— Eşti plin de surprize, zâmbi Mickey.

— Nici tu nu eşti mai prejos.

Părea stânjenită.

— Mă refeream la altceva.

— Eu nu. Nu am cunoscut multe femei care să-mi trezească admiraţia din toate punctele de vedere.

Îşi dădu părul la o parte. Vru să-i spună ceva, dar se răzgândi.

Se apropie de ea.

Deodată auzi un zgomot în uşă. Ceva se rostogoli pe podea.

O minge.

— Uite. Joacă fotbal cu Rogelio.

Salvador dădu încet din cap. Nu-l plăcea pe acest gringo înalt. N-o să-l ierte niciodată pentru ce făcuse în ziua când îi atacase elicopterul guvernului, dar trebuia să admită că făcuse o adevărată minune cu băiatul orfan.

— Ce o să se întâmple după ce o să plece? o întrebă el.

Mickey îşi încrucişa braţele. Nu ştia ce să-i răspundă.

— Celălalt gringo cum se simte? Poate să meargă?

— O să poată cât de curând.

— Am făcut bine că i-am lăsat să vină aici?

— O să-ţi publice povestea, Salvador, dar nu cred că va opri războiul.

— Înseamnă că n-a folosit la nimic.

Se îndepărtă.

Ryan sălta mingea pe picior. Îşi ridică privirile şi o văzu pe Mickey.

— Cum se spune vino şi ia-mi-o în spaniolă?

Băiatul se aruncă spre el, dar se întoarse, răsucind mingea pe piciorul drept. Se enervase, spre hazul lui Ryan. Până la urmă, Rogelio îl împinse, dezechilibrându-se. Ryan căzu pe spate.

Acum era rândul lui Rogelio să râdă.

— Este prima oară când îl văd atât de vesel, îi spuse Mickey.

Ryan se ridică gâfâind.

— Poate ar trebui să te învăţ şi pe tine să joci.

— Pe mine?

— Nu te-am văzut râzând până acum.

— N-am prea avut motive.

— Nu-ţi foloseşte la nimic să umbli bosumflată. Pot să-ţi fac o poză acum?

— Pentru ziare?

— Nu, pentru mine.

Se prefăcu că nu-l auzise.

— Prietenul tău se simte mai bine. Când o să se întremeze o să plecaţi.

— Când anume?

— Salvador spune că poimâine.

Rogelio striga ceva.

— Vrea să vii să te joci cu el. O să-i fie dor de tine când o să pleci.

— Crezi că o să cadă din nou în starea lui de amorţeală?

— Nu ştiu. Ryan surâse.

— Dar tu? O să-ţi fie dor de mine?

— Nici măcar nu te cunosc bine.

— M-da. Păcat.

Intră în spital. Ryan o urmărea din priviri. Capul sus, băiete. Ce-i cu tine? Simţea că îl cuprinde melancolia. Nu i se mai întâmplase de ani de zile. Uneori dura câteva zile, alteori câteva săptămâni. O poreclise maimuţa lui neagră. I se căţăra în spate şi nu mai voia să plece. Ce motiv avea să se întristeze, pentru

numele lui Dumnezeu. Rogelio îi zâmbea cu gura lui ştirbă.

— Pelé, Boby Charlton! îi strigă el, driblându-l.

— Paolo Rossi! exclamă Ryan, luându-i mingea şi alergând cât îl ţineau picioarele, urmat de Rogelio şi doi câini.

36

Ryan stătea în hamacul lui şi privea luna prin gaura lăsată de grenadă în tavan. Ascultă zgomotele junglei. Noaptea, pădurea semăna cu o petrecere de beţivi la un bordel. Animalele, liliecii şi păsările de noapte făceau o zarvă îngrozitoare, dar după lăsarea întunericului spaimele erau iluzorii, pentru că chuchos se ascundeau în barăcile lor, iar avioanele şi elicopterele nu puteau zbura. Era la fel ca la Nam. Noaptea aparţinea guerillelor.

Auzi un foşnet afară. Crezu că era un şobolan sau poate un şarpe. Întinse mâna după lanterna de sub pernă, apoi văzu o fată pentru o clipă, la lumina unui chibrit.

— O făceam mereu, zise Mickey, în timp ce îşi aprindea ţigara şi pe urmă mi-am dat seama că nu avea nici o valoare.

— Depinde ce cauţi.

— Ceva valoros, permanent.

— Şi acum ce cauţi?

— Să fiu a naibii dacă ştiu.

Ţigara se stinse şi apăru lângă hamac. O luă de mână în beznă.

— Poartă-te drăguţ cu mine.

— Uite ce este... n-aş vrea să crezi că sunt lipsit de experienţă... dar n-am mai făcut-o într-un hamac.

— Doamne, tocmai acum când aveam nevoie de un bărbat priceput.

Îşi lăsă picioarele să atârne. Mickey se strecură între coapsele lui.

— Mi s-a spus că este mai uşor dacă unul din noi stă cu picioarele pe pământ, zise ea. Pe urmă nu mai contează decât ritmul.

Le curgea transpiraţia pe corp. Stătea peste el, sprijininduşi picioarele de hamac, să se echilibreze. Când se linişti, îi auzi bătăile inimii.

— M-a muşcat ceva, zise el. Nu este ca în filme. Mă refer la

nopţile fierbinţi, tropicale. Te chinuie ţânţarii şi liliecii vampiri. Şi hamacurile. Mai mult decât mâncarea şi apa caldă, îmi lipseşte un pat bun în care să fac dragoste.

Râseră amândoi. Ryan avea dreptate. Trecuse mult timp de când nu se mai amuzase. Poate că războiul o traumatizase mai mult decât îşi imaginase.

— Când ai apărut aici, te-am urât de cum te-am văzut, îi spuse ea.

— Da, ştiu că am acest efect asupra oamenilor.

— Te-am etichetat drept un tip care se consideră expert în sex.

— Zău? Tocmai voiam să te întreb cum a fost?

— Nu te supăra, dar ar trebui să-ţi exersezi tehnicile în hamac.

Stătea călare pe pieptul lui.

— Nu-mi vine să cred că am făcut dragoste.

— De ce? Este ceva rău?

— Nu, dar mi-am promis că n-o să se mai întâmple. Nu este vorba de iubire, doar de sex.

— Nu mai spune „doar de sex”. Jigneşti orgoliul masculin.

Începu să-şi încheie bluza.

— Ai mai fi făcut-o dacă eram la Chicago sau New York?

— Ce? Sex într-un hamac?

— Ţi-ar fi trecut măcar prin minte să te culci cu mine?

Nu ştia ce să-i răspundă.

— Mi se pare nostim, zise ea. Sora mea cea mare este cea mai frumoasă. Eu am fost întotdeauna doar sora cea mică şi băieţoasă. Mi-am dorit întotdeauna să atrag băieţii, dar n-am reuşit. Acum ea are treizeci şi patru de ani, trei copii şi este grasă, dar eu sunt aici şi fac dragoste în locuri incomode. Nu îmi dau seama cine din noi este de preferat.

O luă de mână pe neaşteptate.

— Nu rămâne aici, Mickey. Vino cu noi.

— Sigur. O să ne cumpărăm o căsuţă cu un gard alb şi o să trăim fericiţi până la adânci bătrâneţi.

— Nu crezi că ai îndurat destul?

— Nu ştiu. Nu mi-am spus că o să dureze, când m-am înrolat.

— Chiar şi în Vietnam ai fi fost acasă până acum.

— Ştii cum se spune. Poţi scoate o fată din război, dar nu poţi scoate războiul din ea.

— Mickey... ai discutat vreodată cu cineva? Când te-ai

întors din Vietnam?

— Te referi la un psihiatru?

Îşi căută şortul în beznă, îl scutură şi-l îmbrăcă, încercând să nu se răstoarne.

— Orice pată de cerneală seamănă cu o picătură de sânge pentru mine. Nu, Ryan, războiul este singurul lucru care mă alină. Cel puţin pot să dorm noaptea. La San Diego nu conta nimic din ce făceam. Şi era din ce în ce mai rău.

— Nu poţi trăi aşa, Mickey.

— Ia te uită cine vorbeşte!

— Cu mine este altceva. Îmi fac meseria.

— Şi eu la fel. Chiar dacă nu este atât de palpitantă ca a ta.

— Doar n-o să rămâi tot restul vieţii în jungla asta afurisită.

— Uite ce este Ryan, am cunoscut tipi în Vietnam, care îşi îndepliniseră stagiul militar de două – trei ori. Se ofereau voluntari pentru că viaţa normală nu-i mai atrăgea. Atunci nu-i înţelegeam. Credeam că sunt nebuni.

— Cât timp crezi că vei putea s-o ţii aşa?

Mickey se înfurie. Acum după ce îl lăsase să se culce cu ea, credea că putea să-i dirijeze viaţa. Toţi erau la fel.

— Ce-ţi pasă ce fac? Indiferent dacă stau aici sau vin cu tine, tot o să pleci de dimineaţă, nu?

Îl aştepta să-i confirme dar şi tăcerea era un răspuns.

— Mulţumesc pentru distracţie, îi spuse ea.

37

Webb o văzu schimbând bandajele băiatului cu piciorul amputat. Ce ciudată era soarta. Îi adusese pe amândoi aici, în acelaşi loc, în acelaşi timp. Crezuse că se măritase şi avea copii în vreun oraş de provincie. Nu se aşteptase s-o revadă. Crezuse că nici n-ar mai recunoaşte-o. Şi iată că nu părea deloc schimbată. Acum când stătea aplecată peste băiat, îşi amintea cum arătase la Bicn Hoa, cum îl ţinuse de mână pe muribundul acela sau cum examinase o rană în ziua aceea la triaj, când intrase în spital. Îi căzuse o şuviţă de păr în ochi, la fel ca atunci şi o dădu la o parte grăbită cu arătătorul mâinii drepte. Îi zâmbi.

Mickey îşi ridică privirile şi-l văzu.

— Te-ai trezit. Te simţi mai bine?

Îi puse mâna pe frunte, să-i controleze temperatura şi-i luă

pulsul. Nu mai avea febră. Se simţea mai uşor. Culorile din jurul lui îi păreau mai vii ca înainte. Parcă s-ar fi trezit dintr-un coşmar.

— De când zac aici? o întrebă el.

— De patru zile.

— Malarie?

— Ar fi trebuit să iei pastile preventive.

— Am uitat să iau doza.

— Negrii au inventat muzica rock, dar ţânţarii anofeli sunt cei care au învăţat oamenii să se zguduie şi să tremure cu adevărat. De azi o să trecem pe solide.

— Nu mai suport *tortillas* şi fasole.

— Cum se mai simte? zise o voce.

Webb se uită în jur. Era Ryan.

— Mai bine, îi răspunse Mickey. A început deja să se plângă de mâncare.

— Ce mai faci, Păianjenule?

Webb zâmbi şi ridică mâna slăbit.

— A fost îngrijorat pentru tine, spuse Mickey.

Ryan se strâmbă.

— Aiurea. Puţin mi-a păsat.

— Îmi pare rău. Cred că de-abia aştepţi să pleci.

— Nu chiar, îi răspunse Ryan.

Webb observă privirile dintre Ryan şi Mickey şi în clipa aceea ştiu imediat ce se întâmplase.

Ryan. Afurisitul de Ryan. Nu-i ajungeau toate femeile din lume. Trebuia s-o ia şi pe Mickey. La ce se aştepta oare?

Simţi cum i se strânge inima. La dracu'! Dacă era atât de proastă şi naivă, n-avea decât. Puţin îi păsa.

— O să mai stai câteva zile, îi spunea Mickey, până îţi recapeţi puterile.

— La dracu', văd că arată foarte bine! exclamă Ryan zâmbind.

— Puteţi să-mi faceţi o favoare? zise Webb.

Îl priviră miraţi.

— Lăsaţi-mă dracului în pace.

Soarele sclipea pe carlinga avionului A-37, deasupra vulcanului Guazapa. Ryan alergă să-şi ia aparatul foto.

Când se întoarse văzu un fuior de fum negru-portocaliu la orizont poleit de marcajele trasoarelor fosforescente.

Se uită în jur disperat.

Isuse Cristoase!

Văzu praful stârnit de gloanţele de calibru 7,62, apoi avionul trecu peste el, uruind pe dealuri. Era o iluzie, bineînţeles. Lumina călătoreşte mai repede decât sunetul. De aceea unii campensinos credeau că piloţii puteau să tragă cu spatele.

Chiar şi în timp ce alerga, ştia ce o să găsească, ştia care fusese ţinta. Copiii jucaseră fotbal în spatele spitalului.

Când ajunse acolo, găsi un morman de trupuri.

— Rogelio!

Zăcea în atitudinea aceea ciudată, de marionetă dezmembrată dată uneori de moarte. Era sânge peste tot; imposibil să-ţi dai seama de unde venea. Ryan îl privea uluit.

Auzea scâncetele răniţilor.

— Rogelito!

Se aplecă să-l ridice. Simţi o masă gelatinoasă în tricoul băiatului. Îşi dădu seama îngrozit că-i ieşiseră toate organele. Îl lăsă jos, privindu-şi mâinile murdare.

Îşi înălţă privirile. Salvador stătea lângă el. I se păru că zâmbeşte, dar era imposibil. Nu putea fi vesel. Era doar satisfăcut. Se gândea că Ryan înţelesese, acum ce simţea.

Pentru că spitalul se aglomerase îl mutară pe Webb în casa dărâmată pe care o împărţea cu Ryan. Australianul ajuta răniţii. Se întoarse mai târziu în după-amiaza aceea, cu Salvador.

— Ai pierdut spectacolul de azi, gringo. Pilotul acelui avion poate să se mândrească. A ucis trei dintr-o lovitură. Alţi patru copii sunt răniţi. Unul a rămas schilod.

Webb rămase tăcut. N-avea ce să spună. Salvador îşi aprinse o ţigară şi se rezemă de perete.

— Au trecut la atac, aşa cum a promis d'Aubuisson. Au trimis mai multe patrule pe autostradă şi au întărit garnizoana de la Suchitoto. Încearcă să ne sperie cu bombardamentele.

Webb ştia că şansele lor de a se întoarce la San Salvador pe unde veniseră se diminuaseră.

— Ce ai de gând? îl întrebă el.

— Trebuie să evacuăm satul. Nu ne putem lupta cu avioane şi batalioane de armată. Trebuie să protejăm civilii.

— Atunci o să venim cu voi.

— Nu mai aveţi de ales.

Zâmbea ca şi când ar fi fost o glumă bună. Poate că era chiar.

— Veţi avea ce să le spuneţi celor din Statele Unite la

întoarcere, adăugă Salvador, *si Dios quiere*, dacă o vrea Dumnezeu.

Ieşi. Webb se uită la Ryan, care părea exagerat de tăcut. Stătea cu capul în jos şi părea epuizat.

— Te simţi bine?

— Sigur.

— Ticăloşii.

Ryan nu-i răspunse.

— N-am văzut nimic. Am auzit uruitul avionului şi peste câteva minute, au început să aducă răniţii la spital.

Văzând că tot nu-i răspunde, adăugă:

— Ai făcut fotografii?

— Nu.

— De ce? Doar pentru asta eşti aici.

— Doamne Sfinte. Oricum nu mai am filme. Bine că nu le-am consumat azi pe toate. Se pare că o să mai zăbovim în compania lor.

— Sper să-ţi fie mintea la treabă.

— Ce vrei să spui?

— Nu contează.

Ryan ridică din umeri şi ieşi. Se întoarse încet la spital. Mickey stătea pe trepte, cu capul între genunchi. Dinăuntru se auzea un geamăt slab, de animal sau copil rănit.

— Mickey.

Nu-şi ridică privirile.

— Mickey...

Îşi dădu seama că nu-l auzea. Îşi astupase urechile cu mâinile. O atinse pe braţ şi tresări surprinsă.

— Ryan?

— Te simţi bine?

Clătină din cap.

— Nu auzi?

— Ba da, ce este?

— Nu avem morfină, îi explică ea. I-am tăiat ambele picioare băiatului aceluia şi nu putem să alinăm durerile.

Se aşeză lângă ea şi o luă în braţe. Copacii aruncau umbre lungi pe pământul portocaliu. Ţânţarii bâzâiau tot mai tare, pe măsură ce se însera.

— Ai dreptate, murmură ea.

— În legătură cu ce?

— Cu mine. Cred că mi-a ajuns.

— Şi mie la fel, probabil.

Îşi strângea tâmplele în palme.

— O să treacă, spuse ea.

— Vorbesc serios, Mickey. Nu mi-a scăpat nici un război în ultimii zece ani: Vietnam, Cambodgia, Angola acum aici. Am pierdut câţiva colegi buni şi numai Dumnezeu ştie de câte ori era să mor. Azi, pentru prima oară am simţit că nu mai pot. Nu mai vreau să văd atâtea orori.

Copilul plângea. Îl călca pe nervi.

— Nu mai suport să aud.

— Ai noroc. Poţi să te retragi oricând, spre deosebire de aceşti oameni.

— Da, poate că acesta este esenţialul. Am posibilitatea să duc o viaţă normală. Cel puţin aş vrea să aflu cum este o asemenea viaţă, dar tu?

— Ce-i cu mine? îl întrebă ea.

Ryan îşi dădu seama brusc. Poate era doar maimuţa neagră. Sau poate îşi punea de mult această întrebare.

38

Între timp guinda – evacuarea satului – devenise o rutină. *Compañeros* şi guerilla se vor retrage împreună şi apoi vor reconstrui ce mai rămăsese din sat, după plecarea soldaţilor. Ca un boxer compătimit că avea un adversar mai înalt şi mai puternic, se retrăgeau mereu, lăsându-i pe *chuchos* să se lupte cu aerul.

A doua zi de dimineaţă, bătrânii şi copiii duseră cele câteva vaci şi capre ale satului pe dealuri. Soldaţii ar împuşca toate animalele pe care le-ar găsi în sat. Între timp, femeile îngropau seminţele şi alte lucruri personale valoroase în ascunzători subterane, numite *buzones*, în afara satului. Webb văzu o femeie cărând o maşină de cusut veche de vreo şaizeci – şaptezeci de ani.

După-amiaza auziră pârâitul armelor de calibru mic în depărtare şi prima explozie a unei mine. La fel ca în Vietnam, guerillele împânziseră potecile junglei cu mine şi *frampas* – curse. *Compas* vor ataca soldaţii în timp ce înaintau, organizând ambuscade şi retrăgându-se rapid.

Webb şi Ryan fură chemaţi la postul de comandă al lui Salvador. El şi oamenii lui erau adunaţi în jurul radioului. Unul din

compas capta emisia cu un scanner Bearcat de producţie SUA. În timp ce schimba posturile, auziră clar vocea unui american care dădea ordine codificate. Deşi vorbea în spaniolă, accentul texan era evident.

Salvador îi privi acuzator.

— Scrieţi în reportajul vostru cum americanii ajută la uciderea populaţiei civile nevinovate, zise el.

— Ce se întâmplă? întrebă Ryan.

Salvador se lăsă pe vine şi desenă câteva linii pe pământ cu degetul.

— Soldaţii sunt din batalionul lui Ramon Belloso. Au fost instruiţi în Fortul vostru Bragg. I-au adus cu camioanele din capitală şi vor împânzi dealurile la vest de autostradă. Nu avem decât trei sute de muchachos împotriva unui batalion întreg.

Desenă un cerc şi apoi o cruce.

— Lacul este în spatele nostru. Ne înconjoară din două părţi. O garnizoană a armatei este aici, de cealaltă parte a vulcanului. Chuchos vor să ne strângă în cleşte. Putem scăpa pe lac, dar nu avem destule bărci. Putem transporta pe cei foarte bolnavi ca să meargă. Miguelito va conduce grupul acesta.

Miguelito era numele dat de compas lui Mickey.

— Dar va fi periculos pentru ei. Trebuie să sosească la San Lorenzo înainte să se lumineze de ziuă. Altfel vor fi văzuţi de avioane.

— Şi ceilalţi?

— Nu putem respinge soldaţii. Sunt prea mulţi şi prea bine înarmaţi, dar putem să-i încetinim şi să-i obligăm s-o ia pe unde vrem noi.

Făcu o mişcare cu mâna să le arate cum inamicul va fi deviat la dreapta şi la stânga de atacurile din flancuri.

— Pe urmă, la noapte o să ne retragem, chiar printre ei.

Webb îl privea uluit.

— Cum?

— Noaptea, chuchos îşi aşază tabăra, fac un perimetru, se baricadează. Aici, în munţi noaptea este a noastră. Facem ce vrem.

Webb îşi aminti de practicile din Vietnam.

Salvador se întoarse spre el.

— Tu trebuie să pleci cu Miguelito, zise el.

Webb începu să protesteze.

Dar Salvador clătină din cap.

— Nu este nici o ruşine. Eşti încă slăbit după malarie, ne-ai

încetini ritmul şi ne-ai pune în pericol. Nu există altă soluţie.

Apoi se uită la Ryan.

— Prietenul tău, Bobby Charlton poate să vină cu noi dacă vrea. O să aibă ocazia să vadă lupta pe care o aşteaptă de mult.

Ryan zâmbi.

— Poate o să vă port noroc.

Salvador dădu din cap, răspunzându-i cu glasul lui piţigăiat.

— Mă îndoiesc.

Webb era palid la faţă şi-i tremurau mâinile în timp ce îşi băga carnetele de notiţe într-un sac de plastic impermeabil. Transpirase.

— Te simţi bine? îl întrebă Ryan.

— Da.

— Uite. Mai bine ia asta.

Îi dădu încă un săculeţ de plastic.

— O parte din filme. Dacă mi se întâmplă ceva, măcar n-o să se piardă tot.

Webb îl luă fără să comenteze.

— Ce este, Păianjenule?

— Nimic.

— Eşti supărat pe mine.

Webb îşi prinse pachetul de piept. Chiar şi acest mic efort îl obosise. Cum dracu o să cobor afurisitul ăsta de munte în asemenea hal? se întrebă el. Se întinse în hamac.

— Parcă ai fi un câine, Ryan. Nu contează cât de tare te lovesc. Te întorci mereu înapoi. Vreau să-ţi intre odată în capul ăla afurisit. Nu te plac. Nu te-am plăcut niciodată. Ai un suflet de manechin. Faci totul ca să te afişezi. Ce s-a întâmplat cu fata aceea din Saigon este de neiertat. Singurele tale calităţi sunt că eşti un fotograf bun şi ai curaj, dar bănuiesc că până şi curajul este o lipsă de imaginaţie. Eşti prea prost şi trufaş să-ţi dai seama că într-o zi s-ar putea să mori. Da, sunt supărat pe tine pentru că exişti. Se lăsă o linişte apăsătoare.

— Bine, hai să nu ne mai ascundem după degete, zise Ryan. Vreau să fii cinstit cu mine.

— Uite alt lucru care mă scoate din sărite. Pateticul tău simţ al umorului.

Ryan se rezemă de pereţi.

— Te-ai supărat din cauza lui Mickey, nu-i aşa?

— Nu este vorba numai de ea.

— O plac foarte mult, Păianjenule. De data aceasta este altfel.

Webb se uită la ceas.

— Este numai ora şase. Să vedem dacă n-o să-ţi schimbi părerea peste o jumătate de oră.

— Foarte nostim, n-am ce zice!

— Ai avut o săptămână grozavă. Un război, o femeie, plus câţiva copii faţă de care să te dai mare. Ultima parte este cea mai importantă. Ţi-e frică să nu afle lumea ce rahat egoist eşti.

— Ai grijă, Păianjenule.

— Adevărul supără, nu-i aşa?

— Voi încerca să uit tot ce ai spus.

— Nu vreau să uiţi. Vreau să-ţi aminteşti. Dacă vrei, o să-ţi scriu pe hârtie.

Se înserase. Umbrele se strecurau în cameră. Răpăitul puştilor se auzea din ce în ce mai tare. Ryan privea jungla dominată de silueta ameninţătoare a vulcanului Guazapa. Domina satul La Esperanza ca un uriaş. Scoase ceva din buzunar şi-l înfăşură la gât.

— Prosopul meu verde norocos.

— Ai fost grav rănit de şapte ori în timp ce-l purtai. Cum crezi că poate fi norocos?

— Dar uite că n-am murit.

Webb înjură pe înfundate.

— O să-mi iau la revedere de la Mickey acum, îi spuse Ryan. Sper să ne mai vedem înainte de plecare. Dacă nu, ne întâlnim la San Lorenzo peste câteva zile.

Webb rămase tăcut.

— Nu-mi urezi noroc?

— Puţin îmi pasă de soarta ta. N-au decât să te prindă şi să-ţi scoată inima.

— Bine. Mult noroc, Păianjenule.

Se lăsa noaptea şi o dată cu ea se auzea bâzâitul ţânţarilor, răpăitul armelor automate, se simţea răsuflarea fetidă a junglei şi apropierea morţii.

Ryan mesteca o tortilla rece în timp ce o privea pe Mickey supraveghind încărcarea „ambulanţelor salvadoriene”, nişte hamacuri prinse de doi stâlpi. Într-unul din ele, un băiat rănit de atacul avionului A-37 din dimineaţa aceea se zbătea între viaţă şi moarte. În afară de răniţi, mai erau şi două femei gravide în ultimele luni şi un bătrân. Medicamentele erau puse în cutii. Tot

ce nu putea fi transportat era distrus.

Mickey se mişca printre răniţi încurajându-i. Trebuia să-i întărească pentru chinul care-i aştepta. Îngenunche lângă băieţelul rănit la piept şi-l luă de mână, în timp ce gemea şi se zbătea.

Ryan se aşeză alături de ea. Îşi ridică privirile, dar nu-l recunoscu imediat în beznă.

— Am venit să-ţi urez noroc, îi spuse el.

— Pleci cu Salvador?

— Nu mi-au plăcut niciodată bărcile. Sufăr de rău de mare.

— Dar prietenul tău?

— Cred că s-ar înfuria să te audă că-i spui „prietenul meu”. Este foarte supărat pe mine.

— De ce?

— Din cauza ta, probabil.

Oamenii strigau în jurul lor, grăbind pregătirile, în beznă. Pe ici pe colo mai sclipea câte o lanternă. Ryan puse o mână pe umărul lui Mickey şi simţi strânsoarea ei. Această femeie era deosebită. Se întreba cu ce se deosebea de celelalte femei pe care le întâlnise în viaţă. Poate fiindcă fuseseră doar un decor. Nu avuseseră nici o legătură cu munca lui, dar ea risca la fel de mult ca el.

— Ai grijă de tine, murmură Ryan.

— Şi tu la fel.

Ar fi vrut să-i spună mai multe. Simţea nevoia deodată să facă promisiuni, dar spaimele trecutului îi stăteau în cale. Era prea uşor să promiţi şi pe urmă să regreţi. Poate că Webb avea dreptate. O să aştepte până la şapte să vadă dacă nutrea aceleaşi sentimente. Nu mai era decât un sfert de oră.

39

Poteca era denivelată, plină de noroi, pietre şi rădăcini. Mergeau încet, în linişte. Nu se auzea decât trosnetul crengilor de bambus şi gemetele răniţilor. Câţiva *sanitarios* aveau lanterne, dar după o oră şi ceva, bateriile se terminaseră şi se ţineau unul de altul să nu se rătăcească în beznă.

Mickey mergea în faţă, cu una din *compitas*, femeile din guerilla alese să-i însoţească. Nu aveau de ce să se teamă. *Chuchos* atacau din altă direcţie.

Webb se concentra asupra mersului. Nu voia să fie cărat în

hamac, era prea mândru. Când porniseră, crezuse că o să reuşească, dar de o jumătate de oră, de-abia se mai ţinea pe picioare; nu mai avea pic de putere.

Deodată, se trezi în noroi. Nu-şi amintea când căzuse.

Acum era susţinut de cineva şi auzi vocea lui Mickey.

— Hugh! Hugh!

Încercă să-i răspundă, dar nu putea să deschidă gura. Dădu din cap.

— Trebuie să te ridici.

Simţi căldura pieptului ei pe obraz. Era atât de obosit.

Îi venea să se întindă aici şi să doarmă.

— Te rog, Hugh, trebuie să te ridici. Nu mai avem mult!

Încercă să stea în picioare, dar se bălăngănea ca o marionetă.

— Ia puţin!

Îi băgă degetul în gură. Era dulce şi cald. Miere. O linse lacom.

— Este un amestec cu glucoză, îi spuse ea. O să te ajute. Îi dădu mai mult, ungându-i obrajii pe interior.

În starea lui semiconştientă i se părea nostim, erotic.

— Putem s-o facem din nou, la noapte? ar fi vrut să o întrebe, dar nu reuşi decât să murmure ceva incoerent.

— Te rog, ridică-te! Hugh! îl imploră ea, agitată.

Mickey şi doi îl puseră pe picioare. Stelele îndepărtate se învârteau pe cer.

— Ţine-te de umărul meu îi spuse Mickey.

Începură să meargă. Încă puţin. Bine. Doar puţin.

Era foarte important ca bebeluşii să nu scoată nici un sunet când treceau pe lângă liniile duşmane, aşa că chirurgul Ramon zdrobise pastilele calmante care-i mai rămăseseră, le amestecase cu miere şi le dăduse mamelor. Fusese nevoit să aprecieze din ochi cantitatea necesară fiecărui copil, ştiind că prea puţin, sau prea mult ar fi fost la fel de fatal. În alte *guinadas,* mamele preferaseră să-şi sufoce copilul care plângea, decât să sacrifice întreg grupul, dar dacă doza era prea mare, bebeluşul murea în somn.

După ce adormiră toţi copiii, porniră la drum.

În sat se aprinseseră focuri şi câinii fuseseră legaţi de verande să latre.

Se străduiseră să convingă *chuchos* că sătenii erau încă acasă. Când terminară pregătirile, Salvador şi restul luptătorilor

conduseră coloana de refugiaţi în junglă.

Salvador începuse un ritm cumplit, dar nu se plângea nimeni. Se ţineau unii de alţii, înotând în noroi, printre limbile ascuţite ale ierbii zacata. Urcau tot mai sus în munţi. În zare apărură luminile uriaşului baraj Cerron Grande. Restul zonei controlate de Guazapa era cufundată în beznă.

Cuchos lasă radiourile să cânte noaptea, le spuse Salvador, aşa că vom şti unde sunt şi n-o să dăm peste ei din întâmplare. Nu vor să lupte cu noi în întuneric.

Era adevărat.

Mărşăluiau de aproape o oră când Ryan auzi muzica. După un timp, îşi dădu seama că ştia melodia. Stevie Wonder.

Simţea mirosul taberei. Soldaţii îşi pregăteau cina. Aroma cafelei şi a cărnii fripte îi gâdila nările. De săptămâni în şir nu mâncase decât tortillas de porumb şi acum, când pericolul îi pândea din toate părţile, se gândea la mâncare. Ce nebunie!

Auzi râsete şi frânturi de conversaţie în spaniolă.

Încetiniră ritmul.

Acum se apropiaseră foarte mult.

Ramón, chirurgul era în faţa lui. Gâfâia. Ryan simţea adrenalina pompându-i în vene.

Se aflau la câţiva paşi de liniile duşmane.

40

Două case dărăpănate se profilau pe fundalul lacului. Fosforul trasoarelor sclipea pe pământ ca bruma. Dincolo de dărâmături, lucind argintiu, în contrast cu apele negre ale lacului, se vedeau vreo zece bărci de aluminiu trase la mal.

Sanitarios îşi încărcară răniţii. Mickey se uită la fiecare la lumina singurei lanterne care mai avea baterii. Băiatul rănit în piept murise. Avea pielea rece şi pupilele dilatate. Probabil la puţin timp după ce plecaseră din La Esperanza, se gândi ea. Spuse unor *sanitarios* să-l ducă pe mal şi să-l îngroape.

Apoi se întoarse la Webb, care stătea ghemuit, rezemat de peretele uneia din casele dărâmate, cu capul între genunchi. Nu crezuse că va reuşi să coboare muntele de unul singur. Se prăbuşise de două ori şi fusese aproape inconştient în ultima parte a călătoriei, dar refuzase să se lase cărat în hamac.

Îi lumină faţa cu lanterna.

— Te simţi bine?

Încuviinţă din cap.

— Ai spus nişte lucruri tare ciudate pe drum.

— Acum mi-am revenit.

Se aşeză lângă el.

— Băiatul a murit.

— Care băiat?

— Cel rănit la piept. Prietenul lui Rogelio.

Webb îşi trecu mâna prin păr.

— Ce mai contează unul în plus sau în minus.

— Ce?

— Îmi pare rău, dar nu am chef de compasiune astă seară. De-abia aştept să scap de locul ăsta afurisit.

Se făcu linişte. Pe mal *sanitarios* scoteau pământul cu mâinile goale să facă un mormânt.

— De ce Ryan, pentru numele lui Dumnezeu?

— Ce?

— De ce Ryan? Este un mare ticălos!

— Pentru numele lui Dumnezeu, un băieţel de zece ani a murit împuşcat. Vieţile noastre personale nu contează.

— Încerc de mult să salvez lumea, Mickey. Poate de când încerci şi tu, dar acum mi se pare totul inutil.

Se ridică.

— Trebuie să plecăm. Te ajut să te sui într-o barcă.

— Nu, mulţumesc, mă descurc şi singur.

Porni spre mal, clătinându-se. Mickey se uită după el. Cuvintele lui îi răsunau în minte. Totul era inutil. Ryan avusese dreptate în privinţa ei. Retrăia aceleaşi scene, încercând în zadar să le înţeleagă. Viaţa ei se oprise în 1970.

De ce Ryan? Şi, în fond, de ce nu?

Se uită pe cer şi văzu o parte din sufletul ei căzând ca un meteorit.

Ryan auzi scâncetul copilului şi încremeni. Bebeluşul se trezise din somn. Poate că Ramón nu-i dăduse o doză suficientă. Încă un scâncet, astupat în grabă de mamă, apoi linişte. Pentru o clipă crezu că o să scape.

Webb auzi în depărtare răpăitul pistoalelor-mitralieră. Ştia, la fel ca toţi ceilalţi ce se întâmplase. *Chuchos* nu luptau noaptea decât dacă erau nevoiţi. Înseamnă că guinda dăduse peste

tabăra lor.

Se urcară în bărci, în linişte. N-aveau ce face. Schimbul de focuri continua la nesfârşit.

N-aveau cum să-i ajute.

Webb se aşeză în canoe cu capul în mâini. Îşi amintea ce-i spusese tatăl lui odată, în copilărie; dacă îţi doreşti ceva din toată inima...

Îl văzu pe Ryan zăcând mort în junglă.

Simţi ghimpele remuşcării, ca şi când el ar fi fost vinovatul.

41

Ryan auzi strigăte în spaniolă şi apoi, un *chucho* înspăimântat trase orbeşte în junglă. Recunoscu bubuitul familiar al unei mitraliere M-60. Trasoarele despicară bezna. Strigăte de groază şi durere răsunau în jurul lui.

Mamá, mamá!

Ryan se trezi la realitate. Văzuse destui bărbaţi care muriseră pentru că fugiseră orbeşte. Trebuia să aştepţi, să te gândeşti. Îl înşfăcă de braţ pe Ramón şi-l trase în jos.

Santinela înspăimântată goli tot încărcătorul.

Ryan ridică privirile şi văzu vreo zece *campesinos* îngroziţi, alergând pe poteca luminată de trasoare. Pe urmă se auzi răpăitul unui M-3 care-i secera pe toţi.

Ryan rămase lipit de pământ. Auzea radiourile soldaţilor şi recunoscu tipul cu accent texan. Ce spectaculoase erau trasoarele noaptea, se gândi el. Îţi venea uşor să uiţi că acele degete ucigaşe te căutau pe tine.

Ramón plângea. Gemea ca un rănit.

Îl luă de umeri şi-l târî prin tufiş, departe de zgomotele luptei. Gloanţele şuierau pe lângă ei, plesnind frunzele şi crengile ca o vijelie. Găsi un copac căzut şi se târî peste el căzând în mormanul de frunze şi noroi din cealaltă parte.

Alt trasor sclipi deasupra capetelor. Ryan aştepta.

Văzu o femeie alergând spre ei. Se clătină, continuă să fugă şi, până la urmă căzu pe burtă. Avea un copil în braţe. Acum încerca să se târască. Îi curgea sânge din gură.

— Lasă-te în jos! îi strigă el.

Îl lăsă pe Ramon în noroi şi începu să înainteze pe coate

spre ea. În clipa aceea simţi o durere în partea stângă şi ştiu că fusese lovit. Până la urmă ajunse până la femeie. Era plină de sânge. Nu mai respira. Căută copilul. Îi zburase jumătate de cap.

Înjură, se rostogoli pe spate şi se strâmbă de durere. Nu-şi mai simţea partea stângă. Ceva cald şi lipicios se scurgea în cureaua pantalonilor. Îşi pipăi braţul. Nu şi-l pierduse. Era la locul lui.

Ramón gemea. Se întoarse la el blestemându-şi prostia. Gestul lui eroic fusese inutil.

— Taci din gură! îi spuse el. *Silencio*!

Dar Ramón nu-l auzea. Respira şuierător. Fusese rănit în piept. Ryan îşi scoase prosopul verde de la gât să astupe rana.

Îl durea umărul îngrozitor. Încercă să se gândească ce era de făcut. Soldaţii n-o să se aventureze în junglă până dimineaţă. Credeau probabil că respinseseră atacul FMLN.

Trebuiau să scape până trimiteau patrulele să-i caute. Salvador îi condusese spre nord, dar încotro s-o ia? Jungla astupa stelele.

Ramón se văicărea.

Ryan se umplu de o sudoare rece şi vomită.

Aici era în siguranţă. O să se odihnească. Doar câteva minute, până se oprea focul. Pe urmă o să înceapă din nou să se târască. Îl cuprinse somnul şi se lăsă în voia lui.

Se trezi când simţi o lovitură de cizmă în coaste. Era aşa-numitul „răspuns de durere” cum spuneau medicii.

Forţa loviturii îl răsturnă pe spate. Văzu o faţă încruntată de ţăran. Ar fi putut fi unul din compasii lui Salvador, dacă n-ar fi purtat uniforma de camuflaj a soldaţilor guvernamentali şi n-ar fi avut un pistol-mitralieră Armalite fabricat în SUA. Sesiză surprinderea pe faţa lui când îşi dădu seama că dăduse peste un gringo.

Alt soldat îl întorsese pe Ramón cu faţa în sus. Murise de câteva ore. Soldaţii păreau dezamăgiţi.

Ryan privea feţele brutale ale tinerilor. În momentul acela, înţelese ce era frica; nu jocul morţii sau rănile primite în luptă, ci groaza că erai complet neajutorat. Îşi aminti de poveştile lui Salvador despre prizonierii FMLN care fuseseră jupuiţi de vii cu cuţitul. Poate că era o minciună sau poate că spusese adevărul.

Unii din soldaţi îi făcură semn cu puşca să se ridice. Ryan încercă să se mişte, dar gemu de durere. Partea stângă de la talie în sus înţepenise şi cel mai mic gest era o agonie.

Soldaţii îl loviră din nou. Se adunaseră în jurul lui, strigând.

Ascultă Sean, băiete, ori te ridici şi înfrunţi durerea, ori te laşi omorât în bătaie.

Reuşi să-şi sprijine greutatea în cotul drept, se răsuci şi se ridică într-un genunchi. Când se săltă în picioare, căzu peste un soldat, care-l împinse cu pistolul-mitralieră. Ţeava puştii îl lovi în mână şi ţipă.

Unul din soldaţi râse ca un dement.

Altul îi smulse aparatul foto de la gât. Ţipă din nou cât pe ce să leşine de durere şi se forţă să rămână în picioare. Este unica mea şansă, se gândi el. Dacă nu pot să merg, o să mă împuşte. N-o să se obosească să mă care în spinare.

Se uită la umăr şi îşi examină rana. Avea două găuri. Sângele îi udase cămaşa până la talie, dar nu părea ceva grav. Poate că nu-l părăsise norocul, totuşi.

Unul din soldaţi găsi filmele de rezervă în sacul lui. Strigau la el în spaniolă.

— *No hablo español*, zise el. *Inglés*.

Engleză. Probabil că nu auziseră de Australia; credeau că este un stat în America, mai mult ca sigur.

Ţeava unei arme îl lovi în coaste. Era limbajul universal care însemna ridică braţele. Ryan îl luă drept un semn bun. Şansele lui de supravieţuire creşteau cu fiecare secundă. N-o să-l împuşte aici, în junglă, era convins.

Spera că n-o să regrete gândul acesta mai târziu.

— Nu pot să-mi ridic mâinile deasupra capului, omule. Am braţul ciuruit de gloanţe.

Unul din soldaţi se înfurie. Zbieră şi-l lovi cu puşca.

— Bine, bine! urlă Ryan.

Ridică o mână şi încercă s-o mişte şi pe cealaltă, cu un uriaş efort de voinţă. Îşi aminti de un anumit moment, în copilărie când îl vaccinaseră împotriva tuberculozei la şcoală. Avea o cicatrice verzuie în locul unde intrase acul şi Michael Kennedy îl lovise special exact în punctul acela. Atunci nu fusese decât un joc.

Întinse mâna sănătoasă peste umărul stâng, apucă braţul şi-l ridică.

Soldaţii se amuzară.

Râse împreună cu ei. Aşa. Acum se împrieteniseră. Era convins că va fi totul bine.

42

Erau şapte adunaţi în jurul lămpilor la postul de comandă din San Lorenzo; Salvador, unul din locotenenţii săi din La Esperanza, alţi trei comandanţi din provincia Chalate, Webb şi Mickey. Se sprijineau de zidurile dărâmate, aşezaţi pe scaune de lucru, în jurul unei mese. Fumau şi beau cafea. Erau posomorâţi.

Pierduseră mulţi oameni.

La radio, se anunţase că batalionul lui Ramon Belloso măcelărise toţi rebelii, până la unul. De fapt, din cei peste trei sute care plecaseră din La Esperanza, doar o sută optzeci intraseră clătinându-se în San Lorenzo, în după-amiaza aceea. Din cei aproximativ o sută douăzeci care lipseau, doar douăzeci erau *compas*. Restul erau femei, copii, bătrâni.

La scannerul Bearcat auziră soldaţii discutând despre un gringo recent capturat. Webb ştia că era vorba de Ryan. Mickey întrerupse liniştea apăsătoare.

— Ce o să se întâmple cu el?

Salvador se uită înjur la oamenii lui. Tuşeau, scuipau, fumau.

— Dacă ar fi un *compa*, îi răspunse el, în cele din urmă, ţi-aş putea spune exact ce o să păţească, dar este un gringo. Aşa însă n-am de unde să ştiu. Poate o să-l trimită înapoi la San Salvador şi o să-l deporteze. Sau poate o să-l lase să filmeze marea lor victorie din La Esperanza. Sau poate că o să-i scoată ochii şi o să-l jupoaie de viu, aşa cum au făcut cu Ricardo Cayetano.

— Trebuie să-l salvăm, insistă Mickey.

— Batalionul lui Ramon Belloso are o mie cinci sute de oameni. Sunt dotaţi cu elicoptere, aruncătoare de mortiere şi mitraliere M-16. Poate că am putea aduna vreo trei sute de *compas*. Vrei să le sacrificăm vieţile pentru un singur gringo?

— Dacă o să-l ucidă?

— Senor Webb va scrie despre asasinarea lui şi toată America va afla ce atrocităţi comite ţara voastră aici.

Webb asistă la discuţie fără să comenteze. Se îndoia că soldaţii se vor mulţumi doar să-l deporteze, după ce văzuse atâtea. Ar fi mult mai uşor să-l împuşte; ar spune că-l găsiseră mort în sat, ucis de guerille. Ar fi un triumf politic şi şi-ar ascunde propria faptă.

Ar trebui să te bucuri. Doar nu poţi să-l suferi.

Ai rămâne cu Mickey...

— Dar filmele sunt la el, se auzi spunând, spre surprinderea lui.

Salvador îl privi nedumerit.

— Nu înţeleg.

— Are toate filmele care dovedesc exact ce vreţi să arătaţi voi lumii: incidentul cu elicopterul care a zburat peste sat şi a ucis pe Măria Montez şi copilul ei, cu avionul care i-a secerat pe Rogelio şi ceilalţi băieţi. V-a fotografiat cum trăiţi, cu soţiile, părinţii şi copiii voştri sub acelaşi acoperiş, dovedind că nu sunteţi o armată, ci nişte oameni obişnuiţi. Fără filmul lui Ryan nu pot să-mi susţin reportajul. Nici un ziar nu va cumpăra povestea mea, pentru că fotografiile sunt cele mai importante.

Salvador clătină din cap.

— Soldaţii o să-i distrugă aparatul şi filmele.

— Aparatul poate, dar nu şi filmul. L-a ascuns.

— O să-l găsească, nici o grijă.

— Numai dacă o să-l jupoaie de viu.

Salvador îşi înălţă capul şi le traduse conversaţia celorlalţi.

Webb simţea că privirile lui Mickey erau aţintite asupra lui.

Era o minciună, bineînţeles. Webb avea jumătate din filme în rucsacul lui.

Salvador se uită de jur-împrejur.

— Nu putem risca atâtea vieţi.

— Nu uita că el a riscat pentru voi.

Şi asta era o minciună. Cum să le explice acestor bărbaţi că lui Ryan îi plăcea războiul, când ei de-abia aşteptau să se termine.

— Poate, zise Salvador.

Urmă o discuţie aprinsă în spaniolă. Webb nu înţelegea tot ce spuneau, dar doi *comandantes* propuseseră să trimită câţiva oameni bine înarmaţi. Vor crea o diversiune, noaptea, în timp ce unii dintre ei se vor infiltra în tabără şi îl vor scoate pe Ryan.

— Nu-şi închipuie că o să ne riscăm vieţile pentru un gringo, zise alt *comandante*. Nici nu le trece prin cap că o să-i atacăm. O să facă pe ei de frică, până când ofiţerii vor căpăta controlul asupra situaţiei.

Salvador ridică din umeri. Un asemenea atac neaşteptat îşi avea avantajele lui. Zâmbi sumbru. Se bucura la gândul că vor da o lovitură psihologică duşmanilor.

— Nu pot să le ordon oamenilor mei să accepte această misiune nebunească. Dacă găseşti treizeci de voluntari, o să-i

conduc personal.

Webb ştia că Mickey îl studia atentă. Se întreba dacă ştia sau bănuia că avea şase role de film lipite de piept. La ce se aşteptase din partea lui? Chiar dacă-l dispreţuia pe Ryan, era camaradul lui şi n-ar fi suportat remuşcările.

Deoarece nu găsiseră nici un om în sat, soldaţii se mulţumiseră să măcelărească câinii. Leşurile lor duhneau îngrozitor. Zăceau în soare, năpădiţi de muşte verzi. Unul din ei fusese răstignit de tabloul Arhiepiscopului Romero şi aruncat în praf.

Câteva femei şi copii stăteau lângă spital, înconjuraţi de soldaţi. Copiii plângeau, ascunzându-şi feţele în poalele mamelor. Femeile încercau să-i liniştească, deşi erau la fel de speriate. Îl priveau pe Ryan, sperând că prezenţa lui o să le salveze.

Când soldaţii îl aduseră în sat, un ofiţer stătea pe veranda spitalului. Studia prizonierii, dar când îl văzu, se îndreptă imediat spre el şi mai încântat. Semăna cu un colonel de la West Point. Era îmbrăcat impecabil, într-un veston cu nasturi de alamă, cravată de mătase şi şapcă măslinie. Era maior, îşi spuse Ryan, după tresele de pe umeri. Ochii lui negri, spanioli sclipeau inteligenţi şi cruzi.

— American? îl întrebă într-o engleză stricată.

— Englez, zise Ryan.

N-avea rost să-i spună că era australian. Nu voia să complice explicaţiile.

Maiorul îi studie rănile indiferent. Unul din soldaţi îi aruncă aparatul foto şi rucsacul pe jos.

— Cine eşti?

— Mă numesc Sean Ryan. Sunt fotoreporter la BBC. Poate că nu auziseră de *Newsweek* sau *Time*, dar de BBC ştia toată lumea. Ryan se folosise de numele acestei prestigioase instituţii în diverse ocazii când fusese nevoit să-şi salveze pielea.

Dar maiorul nu se arăta impresionat, aşa cum sperase.

— Ce cauţi aici?

— Făceam un reportaj despre *compas*.

— Despre terorişti.

— Da. Am fost prins în timpul schimburilor de focuri de noaptea trecută.

Urmă o discuţie rapidă în spaniolă între maior şi unul dintre soldaţi.

— Luptai alături de terorişti?

— Nu. Îi fotografiam.

Maiorul nu părea prea convins; ezita. Se gândea probabil dacă n-ar trebui să-l pună la zid şi să-l împuşte.

— Actele? îl întrebă maiorul.

— În haină.

Un soldat îi găsi paşaportul şi acreditarea COPRE-FOR. Maiorul le studie şi le băgă în buzunarul de la piept.

— De cât timp eşti în tabăra teroriştilor?

— De trei săptămâni.

— Singur?

Ryan se gândi că n-avea rost să-l amestece pe Webb; cel puţin nu deocamdată. Va fi asul său din mânecă.

— Da, singur.

— Este ilegal să te alături comuniştilor. Ai ieşit de sub protecţia guvernului.

Ryan ştia ce voia să spună.

— Făceam un reportaj despre ei, atâta tot.

Maiorul dădu din cap şi se întoarse. Ryan îşi dădu seama că nu-i va hotărî acum soarta. Avea probleme mai presante – femeile şi copiii capturaţi de oamenii lui în dimineaţa aceea. Dădu un ordin sergentului, care împărţi instrucţiuni soldaţilor. Plutonul lui începu imediat să smulgă copiii din braţele mamelor. Femeile urlau îngrozitor. Dură câteva minute până îi împărţi în două grupuri.

Ryan se încorda. Bănuia ce o să urmeze.

Femeile erau mânate spre zidul spitalului. Maiorul făcu semn sergentului şi soldaţii traseră piedica mitralierelor M-16.

— Stai! strigă Ryan.

Maiorul se întoarse zâmbind.

— Nu poţi face asta.

— Oamenii aceştia sunt terorişti.

— Care? Câteva femei?

— Femeile sunt uneori mai rele decât bărbaţii.

Maiorul aştepta. Ryan nu ştia cum să-l oprească. Îi venea să-l ameninţe că va spune lumii întregi, dar ştia că l-ar împuşca şi pe el.

— Nu faceţi decât să creaţi altă generaţie de terorişti, zise el.

— Ba nu. Distrugem femeile care-i zămislesc.

Ryan clătină din cap.

— Uită-te la copii. O să ţină minte că le-aţi ucis mamele şi se vor răzbuna. Lăsaţi-i să plece, pentru numele lui Dumnezeu!

Maiorul se încruntă, ca şi când ar fi cugetat la cine ştie ce problemă filozofică.

— Poate că ai dreptate, zise el, în cele din urmă.

— Dă-le drumul. Nu sunt decât nişte ţărani nevinovaţi.

— Nimeni nu este nevinovat, *englezule*. Doar Dumnezeu poate să ne spele de păcate.

Dădu alt ordin sergentului. Soldaţii lăsară copiii să alerge în braţele mamelor.

În momentul acela, plutonul ridică arma la umăr.

— Nu! zbieră Ryan.

Mitralierele îi secerară în câteva secunde, transformând grupul de femei şi copii într-o masă însângerată de trupuri chircite. Linişte.

Maiorul se întoarse, satisfăcut.

— Îţi mulţumesc pentru sfat, *englezule*. Ai avut dreptate. Nu trebuie să formăm altă generaţie de terorişti şi ucigaşi.

Ryan auzi scâncetele unui copil printre cadavre. Ştia la fel de bine ca maiorul că gloanţele nu-şi atingeau întotdeauna ţinta.

Maiorul scoase pistolul automat de la brâu şi trase câte un glonte în cap celor care nu muriseră încă. Îl încărcă de două ori înainte să termine.

43

Medicul companiei scoase cămaşa lui Ryan şi-i examină rana. După ce îl bandajă, vorbi repede în spaniolă cu maiorul şi plecă.

— Spune că ai avut noroc. Un glonte a ciupit puţin umărul, iar celălalt a trecut prin biceps şi a zgâriat humerusul.

— Da, mă simt norocos, zise Ryan.

Muştele năpădiseră trupurile proaspăt ucise. Probabil că o să-i lase acolo, fără să-i îngroape. Mirosul metalic al sângelui plutea în aer, greţos.

— Ce o să facem cu tine?

— Puteţi să mă conduceţi până la Camino Real, să-mi oferiţi un mic dejun, o baie fierbinte şi un bilet de avion.

Maiorul râse amuzat.

— Da, am putea face şi asta, zise el.

Se aşeză picior peste picior pe taburetul de lângă pat admirându-şi cizmele lustruite. Se umpluseră de noroi. Începu să

le frece grijuliu.

— Dar hotărârea nu-mi aparţine. Se ridică.

— Ţi-a plăcut spectacolul de azi dimineaţă?

— Ţie ţi-a plăcut?

Maiorul râse din nou, apoi plecă, lăsând la uşă două santinele încruntate, cu mitraliere M-3 în mână.

Ryan se ghemui în pat. Se simţea amorţit; nu din cauza rănilor sau oboselii, pentru că nu-i amorţiseră oasele, ci sufletul.

Sunt vinovat de moartea acelor copii. Poate că nu în aceeaşi măsură ca maiorul, dar sunt vinovat.

Încercă să-şi alunge incidentul din minte, pentru că Sean Ryan nu obişnuia să se lase impresionat. Făcuse o greşeală; încălcase regula lui de aur. Se implicase din nou. Nu dorise niciodată să răspundă de destinul altei fiinţe umane, dar evenimentele continuau să-l atragă în cursă. Îi era ruşine. Va trebui să închidă amintirea evenimentelor de dimineaţă în aceeaşi hrubă unde aşezase trupurile lui Odile şi al fetiţei.

După-amiază, auzi un elicopter aterizând în apropiere. Cizme grele răsunară pe verandă. Se ridică. Apăru maiorul, însoţit de alt bărbat în uniformă de camuflaj, bocanci de junglă şi şapcă. Mesteca gumă. N-avea nici un însemn pe uniformă, dar Ryan îl recunoscu. Îl întâlnise demult într-o tabără de la frontiera cu Cambodgia. Îşi amintea bine locul, doar îi lăsase semne de neuitat pe spate.

Era locotenentul de la Que Trang.

Îmbătrânise, dar părea la fel de dur. Se bronzase intens.

— Măi, măi. Ia te uită pe cine avem aici!

— Au sosit americanii! Slavă Domnului, sunt salvat! exclamă Ryan.

— Nu trage concluzii pripite, fiule. Ne cunoaştem, nu-i aşa?

Ryan recunoscu accentul texan de la radio.

— Cred că ne-am cunoscut, dar nu-mi mai amintesc numele.

— Mă cheamă Buford. Nu mă întreba ce rang am. Trebuie să mi te adresezi cu domnule.

— Bine, Buford.

Zâmbi, întinzându-şi buzele subţiri, duşmănoase. Stătea lângă pat, cu mâinile în şold, clătinând din cap.

— Îl cunoşti pe omul acesta? îl întrebă maiorul.

— Bineînţeles. Tatăl lui a fost o stea de cinema. De unde ne cunoaştem, băiete? De la Nam?

— Que Trang.

— Să fiu al naibii dacă-mi amintesc, dar te cred pe cuvînt.

Se aşează lângă patul lui Ryan.

— Ştiam că te mânjeşti cu rahat pe cizme dacă te avânţi în junglă, dar nu mă aşteptam să găsesc unul atât de mare ca tine.

Se uită la bandajul însângerat de pe umărul lui Ryan.

— Ca să vezi! Ai fost ciuruit! De data aceasta ai intrat în rahat până la gât.

— Ai pierdut un spectacol grozav, Buford. Maiorul a ucis vreo patruzeci de femei şi copii.

Afară soarele încins pârjolea cadavrele, accelerând descompunerea. Duhoarea din cameră era insuportabilă. Cum or suporta soldaţii? se întrebă el. *De ce nu-i îngroapă*?

— Dar tu nu l-ai pierdut, nu?

— Te simţi mândru că eşti american?

— Războiul înseamnă victime, băiete. Şi oricum, femeile teroriste sunt la fel de rele ca bărbaţii şi copiii sunt la fel de răi ca mamele lor. Azi fac în pantaloni şi mâine îţi aruncă rahatul în cap. N-are rost să devii sentimental, Ryan.

— Te crezi în acelaşi război, Buford?

— Nu, fiule. Pe ăsta îl câştigăm.

— Doar n-ai vrea să stau pe margine şi să bat din palme de bucurie.

— Vorbeşti ca un simpatizant comunist, Ryan. Presa este plină de ei. Tatăl tău s-ar întoarce în mormânt să te audă. A fost un erou adevărat, băiete.

— Aiurea. Bea două sticle de vodcă pe zi şi se regula cu blonde care voiau să ajungă Jean Harlow. Cel mai cumplit război la care a participat vreodată a fost platourile de filmare ale MGM-ului.

— Cel puţin a reprezentat ceva. A făcut oamenii să creadă în adevăratele valori. Poate că n-a fost un soldat, dar nici nu era un trădător ca tine. A luptat pentru libertate şi democraţie.

— Nici măcar nu ştii ce este democraţia, nenorocitule.

— Ştiu că este opusul comunismului. Comunismul înseamnă oameni care n-au ce mânca şi se tem să nu fie treziţi noaptea din somn şi duşi cine ştie unde.

— La fel ca cei de aici. Chiar nu pricepi? Acum noi suntem băieţii cei răi, naziştii.

— Poate că războiul acesta nu este făcut pentru inimi sensibile, ca a ta, dar dacă nu vom lupta împotriva comunismului aici în El Salvador, o să ne trezim cu el în Charlestown.

— Acolo le-am veni de hac, poate.

Buford se aplecă spre el, rânjind.

— Spune-mi ceva, Ryan. Dacă eşti atât de deştept, cum se face că stai aici, rănit, candidat la un glonte în cap?

Îi apăsă rana cu degetul. Ryan urlă de durere şi se smuci, gata să leşine.

După un timp, reuşi să-şi revină.

— Ai de gând să mă ucizi, Buford?

Americanul se strâmbă.

— Sunt soldat, Ryan. Crima este în funcţie de geografie, în Vietnam am împuşcat o mulţime de oameni. Era datoria mea, dar dacă aş face acelaşi lucru în faţa unui McDonald's din Washington, ar fi într-adevăr o crimă. Ai priceput?

— Eşti un rahat.

Îl lovi pe neaşteptate în ceafă, trântindu-l pe podea. Durerea din umăr era insuportabilă.

Se ridică încet în genunchi. Podeaua se umpluse de sânge. Îşi înălţă capul.

Buford se aplecase spre el.

— De ce m-ai aţâţat?

Era ameţit. Credea că o să leşine.

— După cum îţi spuneam, continuă Buford calm, avem o problemă. De fapt, problema îţi aparţine. Noi nu avem decât două alternative: să te luăm cu noi la San Salvador sau să te lichidăm. Ce părere ai, maiorule?

Ochii maiorului sclipeau. Ryan ştia ce gândea.

Buford scoase un pistol de calibrul 38 cu mâner de sidef şi trase piedica.

Lui Ryan nu-i fusese niciodată frică de moarte. Era convins că experienţa lui o să-l salveze din orice situaţie.

Doar cei neexperimentaţi şi ghinionişti mureau, dar în cazul de faţă experienţa şi norocul nu-i foloseau la nimic. Era o problemă personală, tactică. Dacă ar fi în locul lui Buford, n-ar ezita nici o clipă.

— N-am venit aici de unul singur, zise el.

— Încerci să cazi la învoială cu mine, băiete?

— Doar ştii că nu lucrăm niciodată singuri. Mai este un reporter cu mine. Dacă nu mă întorc, o să publice tot rahatul în *Washington Post*.

Buford rămase tăcut pe moment.

— Se întâmplă multe în război, Ryan. Ai uitat de Romero? De călugăriţe?

Asta este, îşi spuse Ryan. Doar n-o să-l implore. Dacă voia cu adevărat să-l lichideze, o s-o facă şi o să lase politicienii să găsească o soluţie după aceea. Probabil că nu era problema lui Buford, până la urmă.

Îl apucă de păr şi-i puse pistolul la tâmplă.

— Poc, murmură el.

Ryan amuţise.

Se gândea la Mickey. Poate că am pierdut ceva. În treizeci şi şapte de ani n-am dus niciodată o viaţă normală. Mă întreb cum ar fi fost: copii, o casă, familie. Şi ce las în urmă? Câţiva ziarişti, femei. O să-şi amintească de mine cu drag sau cu amărăciune şi poate că o să scrie câteva rânduri într-unul din ziarele pentru care lucrez. După câteva săptămâni, o să-şi dea seama că am murit. Şi nu ştiu dacă mă mulţumesc cu atât.

Mi-am promis de când mă ştiu că o s-o fac altfel.

Îi venea să zbiere. Nu, nu încă! Mai dă-mi o şansă. Poate aş prefera să mor ca tot omul, într-un pat.

Dar acum era prea târziu.

— Mă dezamăgeşti, Ryan, îi spuse Buford.

— Zău.

Vorbea răguşit, dar hotărât, spre încântarea lui. Nu voia să-i dea satisfacţie ticălosului. Nu trebuia să plângi când erai rănit. Trecuse prin multe războaie şi ştia că toţi plângeau când erau răniţi. Excepţiile erau rare. Acesta era adevăratul test al demnităţii.

— Credeam că o să te dai puţin în spectacol înainte s-o mierleşti. Te-am luat drept un fricos.

— Şi eu te-am luat drept un ticălos de prima oară cum te-am văzut, Buford. Văd că nu m-am înşelat.

Buford îl trase de păr. Îi dăduse capul pe spate. Umărul îl săgeta până-n inimă.

— Eşti gata să mergi în raiul comuniştilor, băiete?

Ryan se gândi din nou la Mickey. Se întreba cum ar fi fost. Dacă ar mai avea ocazia, poate că i-ar place să încerce. Îşi petrecuse cincisprezece ani din viaţă în război. Ce risipă inutilă.

Acum era prea târziu. Poate că nu trebuia să regrete. După ce se întâmplase cu Odile. Nu merita o soartă mai bună.

— N-o să-ţi găsească niciodată trupul, băiete. Vor crede că ai fost prins întâmplător într-un schimb de focuri. Cred că n-o să-mi pătezi dosarul, dar este de preferat decât să-ţi dau drumul să zbieri în gura mare că masacrăm copii şi femei.

— Hai, Buford, apasă odată pe trăgaci.

Îl zări pe maior fixându-l pofticios, însetat de sânge. Se excitase, mai mult ca sigur.

— Noapte bună...

44

Pistolul scoase un sunet sec. Buford izbucni în râs.

— Eşti plin de unsoare ca o puşcă nouă, zise el.

Ryan clipi, incapabil să vorbească. Făcuse pipi pe el de frică şi-i era ruşine.

— Ştiu că ar trebui să te lichidez, dar nu pot, băiete. Armata ar face cercetări şi nu vreau să mă trezesc retrogradat din cauza ta. Aşa că o să iau imediat legătura prin radio şi o să pasez responsabilitatea în cârca altcuiva. Pentru mine eşti un rahat, însă n-am încotro.

Se ridică.

— Te-ai udat tot, băiete.

Ryan nu-i răspunse. Lumea se oprise în loc.

— Nu te bucura prea tare. O să mă întorc de dimineaţă.

Îi legară braţul sănătos de pat şi-l lăsară singur în beznă. Liliecii fâlfâiau printre grinzi, ţânţarii îl agasau. Musculiţele se hrăneau cu mucozităţile din nas şi de la colţul ochilor. Umărul îi zvâcnea de durere.

Morţii de afară duhneau cumplit.

Pe fereastră se vedeau stelele deasupra vulcanului Guazapa. Erau atât de aproape; mâine va fi acolo, printre ei, în necunoscut. Se va cufunda în uitare sau poate va fi tras la răspundere pentru faptele lui, dar indiferent cum va fi, acum se afla pe marginea dintre două lumi, despărţit de ceilalţi oameni, mână-n mână cu moartea de care fugise toată viaţa.

Nu crezuse niciodată în rugăciuni. Le auzise de atâtea ori. *Dacă mă ajuţi să scap*... dar iată că acum cuvintele îi stăteau pe buze.

Dacă mă salvezi, o să-mi schimb viaţa. O să trăiesc altfel.

Uşor de spus acum, când nu mai avea nici o şansă.

Deşi o parte din el se agăţa din răsputeri de ultima speranţă, refuzând să accepte sfârşitul.

Retrăia la infinit clipa când femeile şi copiii fuseseră seceraţi cu mitralierele şi regretă că nu putuse să imortalizeze

momentul.

Până la urmă adormi epuizat, absorbit de un vârtej de vise violente, care-l treziră în mijlocul nopţii, cu liliecii cocoţaţi pe umărul lui rănit, plin de muşcături de ţânţari şi sânge pe picioare, unde se ospătaseră alţi lilieci.

Îi alungă zbierând dezgustat şi se ridică în pat, scăldat în sudoare.

Mirosul de putreziciune pătrundea pe fereastră. Moartea era pretutindeni în jurul lui.

De ce nu veneau mai repede să-l împuşte, să se termine odată.

De-abia aştepta să se lumineze de ziuă. Chinul aşteptării era mai cumplit ca orice.

Dacă mă salvezi de data aceasta.

O explozie.

... o explozie.

Tresări surprins. O grenadă. Şi încă una.

Auzi răpăitul mitralierelor şi ţipetele oamenilor treziţi din somn în braţele morţii. Ce-o fi oare? Altă guinda care căzuse peste tabără?

Imposibil. Fugiseră cu toţii de chuchos.

Ascultă zgomotele luptei din perimetrul nordic. Văzu o flacără deasupra junglei, luminând palmierii. Soldaţii urlau îngroziţi. Nu erau obişnuiţi cu confruntările nocturne. Buford zbiera ordine într-o spaniolă stricată.

Se rugă din nou.

Dacă mă salvezi numai de data aceasta...

Lupta se dădea undeva la vreo sută de metri în afara taberei. Pe urmă auzi o rafală scurtă foarte aproape de uşă. Cineva împuşcase santinelele.

În momentul acela, Ryan îşi dădu seama; veniseră după el. Trase de funia care-l lega de pat dar nodurile se strânseseră şi mai mult.

Altă rafală, urmată de zgomotul unor paşi grei pe verandă.

Două siluete stăteau în prag.

— Gringo?

Recunoscu glasul piţigăiat al lui Salvador.

— Aici.

Salvador intră în cameră, tăie funia şi-l trase afară. Câteva

gloanţe se înfipseră în perete şi se aruncară amândoi pe burtă. Ryan auzi pe cineva gemând de durere. Camaradul lui Salvador era rănit.

El Comandante înjură în spaniolă şi se târî spre el. Gâlgâia ca un copil care suge lapte cu paiul. Răsună o împuşcătură şi Ryan simţi ceva cald pe faţă.

Cristoase, îl împuşcase, se gândi Ryan.

Se zăreau umbre în beznă. Alte gloanţe se înfipseră în perete.

— Suntem la cincizeci de metri de perimetrul taberei, îi şopti Salvador la ureche. Aleargă cât poţi de repede, dar nu în linie dreaptă.

Chiar atunci luna se ascunse după nori.

— Acum!

45

Tegucigalpa, Honduras

Mickey stătea în faţa oglinzii din baie, înfăşurată într-un prosop al hotelului, cu părul ud după duş. Se studia să vadă cum arăta după paisprezece luni petrecute în El Salvador. Era trasă la faţă şi avea cearcăne adânci sub ochi. Se întreba ce-o fi găsind Ryan la ea.

Lăsă prosopul să cadă şi îşi privi corpul. I se vedeau coastele, dar cel puţin era curată; făcuse o baie bună şi fierbinte. Stătuse sub duş aproape o jumătate de oră.

Se gândea tot timpul la Ryan.

Oare de ce nu putea să plângă pentru el? Era prea tânăr să moară. Trecuse mult timp de când nu mai simţise ceva pentru un bărbat. De ce Ryan? Pentru că avea în el ceva sălbatic, irezistibil. Periculos.

Acum se terminase. Morţii nu puteau fi periculoşi.

Salvador şi treizeci de compas plecaseră să-l salveze, dar toţi ştiau că era prea târziu. Între timp, la insistenţele lui Salvador, Webb fusese condus dincolo de frontieră, în Honduras. Plecase cu el, pretextând că voia să se asigure că nu-l apuca încă o criză de malarie, deşi în realitate ştia că voia să se odihnească. Era epuizată fizic şi psihic. După câteva săptămâni în Tegucigalpa, o să se întoarcă.

Auzi o bătaie în uşă.

* * *

Ryan.

Părea foarte palid şi slab. Ca o fantomă.

— Pot să intru?

Se dădu la o parte, strângându-şi prosopul pe umeri. Se opri în mijlocul camerei, ca un cerşetor la ospăţ. Puţea oribil şi murdărise covorul de noroi. Părul îi atârna slinos.

Îl privea uimită. Braţul era înfăşurat într-un bandaj murdar.

— Credeam că ai murit, zise ea.

Se strâmbă:

— Şi eu la fel.

— Te simţi bine?

Era o întrebare nepotrivită. Înainta încet spre el, ca şi când s-ar fi temut să nu dispară.

— Da.

Îi atinse obrajii.

— Puţi, zise ea. Zâmbi palid.

— Cred că o spui tuturor bărbaţilor.

— Dezbracă-te.

— Aşa mai merge.

Suna fals, ca un actor care-şi joacă prost rolul.

— Trebuie să te speli.

Intră în baie şi dădu drumul la duş. Când se întoarse îl găsi tot în mijlocul camerei. O lăsă să-i scoată hainele şi să-l ducă în baie. Prosopul îi alunecase pe gresie. Se băgă cu el în cadă, să-l săpunească.

— Hugh te-a salvat.

Se încruntă, ca şi când ar fi încercat să-şi amintească numele.

— I-a convins să te caute.

— Mi-a spus Salvador. Bunul Păianjen.

— Ce s-a întâmplat?

— Acelaşi rahat ca întotdeauna.

Bandajele puţeau. Le desfăcu şi examină rana: un glonte T&T sus pe braţ, altă zgârietură pe umăr. Rănile supurau. Trebuiau sterilizate şi cusute. Avea nevoie de un spital bun.

Căzu peste ea. Era cenuşiu la faţă.

— Sean?

— Scuză-mă.

— Chem un doctor.

— Nu, mi-a venit ameţeală, atâta tot. Mi s-a întâmplat de mai multe ori în ultimele zile.

Din cauza dezinteriei, probabil, se gândi ea. Zâmbi pe neaşteptate. Ochii lui îşi recăpătaseră sclipirea de altădată.

— Arăţi grozav.

— Arăt ca un rahat, Ryan.

— Nu şi pentru mine.

— Zău?

Îşi plecă privirile. Revenea la viaţă. Nu poţi, idiotule. Dacă te exciţi, o să leşini. Ai nevoie de sânge în altă parte.

— Am o propunere.

— Nu acum. Nici gând. Mă gândesc la binele tău.

— Nu, ascultă.

— În starea în care eşti, ar fi o crimă.

Îi mângâie părul cu mâna sănătoasă.

— Ai cei mai frumoşi ochi pe care i-am văzut vreodată. Parcă aş privi într-un ocean.

Ştia ce avea de gând. Când un bărbat îi spunea că avea ochi frumoşi, însemna că voia să se culce cu ea. Nu trebuia să accepte. Relaţia ei cu Ryan nu avea nici un viitor.

— Vreau să te întorci cu mine, îi spuse el.

— Nu, Ryan.

— Mă cheamă Sean.

— Nu vreau să devenim atât de intimi.

O sărută, îngenunchind între picioarele ei.

— Dacă leşini, nu te opri, te rog.

Izbucni în plâns. Până la urmă reuşise. Plângea de bucurie, pentru că trăiau amândoi şi pentru că era atât de bine să se simtă din nou în siguranţă, cu un trup cald de bărbat alături de ea.

— Să ştii că nu te-am plăcut niciodată, îi spuse ea.

— Nici eu. Aşa că avem multe lucruri în comun, după cum vezi.

Stătea în pat, în timp ce-i pansa umărul. Sângera din nou.

— Trebuie neapărat să te duc la spital.

— Vreau să dorm, murmură el.

— Bine, dormi, o să mă întorc imediat.

Se îmbrăcă repede şi închise uşa în urma ei. Ryan dormea cu părul răvăşit, ca un băieţel.

Mă rog, ca un băiat, nu prea semăna a băieţel.

Ryan deschise ochii de îndată ce auzi uşa închizându-se. Era obosit până în măduva oaselor, dar ştia că nu va reuşi să doarmă. Veniseră din nou în bezna camerei. Femeile şi copiii uciși în La Esperanza şi cei douăzeci de oameni ai lui Salvador se adunaseră în jurul patului.

Şi deasupra lor era castratul Salvador.

— Am pierdut douăzeci de oameni buni ca să te salvăm pe tine, gringo. Sper că a meritat.

Nu mai avusese niciodată coşmaruri. O să treacă. Erau probabil rezultatul şocului prin care trecuse.

O să treacă.

Şi oricum, de aici înainte va fi altfel. Mi s-a oferit încă o şansă şi o să profit de ea.

Pentru Salvador.

Va fi altfel.

46

Stabiliseră să se întâlnească la cafeneaua de lângă hotel. Comandă o cafea şi aşteptă. Sosi peste o jumătate de oră, încântat.

— Filmul este zguduitor, zise Webb şi se aşeză. Am transmis reportajul azi dimineaţă, de la hotel. Va apărea în toate ziarele, până ne vom întoarce.

Apoi observă figura ei şi-i pieri entuziasmul.

— S-a întors Ryan, nu-i aşa?

Încuviinţă din cap.

— Unde este?

— Se odihneşte. În camera mea.

Durerea era ca o umbră pe faţa ei. Ar fi trebuit să se simtă flatată că o curtau doi bărbaţi, dar situaţia o întrista. Se întrebă dacă făcuse alegerea potrivită.

— Mi-am luat bilet spre Statele Unite pentru astă seară, îi spuse el.

— Vrei să-l vezi înainte să pleci?

— Nu.

— I-ai salvat viaţa.

— Grozav.

— Nu erai obligat s-o faci. Ai fi putut să spui adevărul despre film.

— Salvador s-ar fi întors oricum: Era vorba de mândria lui.

Învârti linguriţa în ceaşca de cafea.

— Îmi pare rău.

— N-ai de ce. Nu eşti singurul motiv pentru care îl urăsc.

Îi zâmbi.

— O să-mi treacă.

— Trebuie să-l duc la spital.

— Are dureri?

— Da.

— Înseamnă că n-a fost o zi chiar atât de dezastruoasă pentru mine.

— M-a rugat să mă întorc în Statele Unite cu el.

— Şi o să te întorci?

— Da.

— Bun.

— Te bucuri?

— Este de preferat decât să te întorci la compas! N-ai fi rezistat încă şase luni.

— Cu Ryan cât crezi că o să rezist?

— Cam tot atât, dar Ryan nu este la fel de periculos.

Îi aruncă un bilet de avion pe masă.

— Este numai până la Miami. L-a plătit agenţia. O să văd cum o să-l decontez. Cred că-l meriţi.

— Vino să-l vezi înainte să pleci.

— Transmite-i urările mele.

— Te rog.

Îi întinse mâna.

— Ai grijă. Dacă treci vreodată pe la New York şi Ryan nu este cu tine, caută-mă.

— Te înşeli în privinţa lui.

— Nu cred.

Se ridică ezitând şi apoi se aplecă peste masă.

— Te iubesc, Mickey. Cred că te voi iubi întotdeauna.

Pe urmă se îndepărtă.

Arsenalul Regimentului al Şaptelea

Mulţi oaspeţi plecaseră. Cei mai mulţi rămăseseră, coborâseră în Sala de Recepţie a Colonelului de la parter. Era o încăpere mare, sumbră, din stejar şi nuc, înţesată de fum. Portretul uriaş în ulei al lui Washington, opera lui Rembrandt Peale domina sala. George al VI-lea îl privea încruntat şi sfidător

de pe peretele opus strâmbând din nasul lui aristocratic.

Stăteau în picioare lângă căminul de marmură, sub tabloul lui Washington. Cochrane îi servi cu băuturi când trecu un chelner pe lângă ei. Toţi aleseră coniac, cu excepţia lui Wendy Doyle, care preferă Strega.

— Să revenim la povestea noastră, zise ea, întorcându-se spre Webb. Ce-ai făcut după ce te-ai întors la New York?

— Mă săturasem. M-am gândit că nu-i păsa nimănui ce se întâmpla în lume. Puteai să le arăţi războaie, foamete, torturi şi tot degeaba. Oamenii ridică din umeri şi dau pagina, căutând rubricile umoristice. M-am gândit că America suferea de plictiseală. Ca şi mine de altfel.

— Ai plecat de la IPA?

— Cu un an înainte scrisesem o carte despre experienţele mele în Vietnam şi avusese succes. Editorii mă încurajau să mai scriu una. M-am hotărât să mă retrag la Long Island, să-mi cumpăr o pipă, un pardesiu cu petice de piele în coate şi să devin un autor celebru.

— Deci scrisesei deja *Noapte bună, Saigon*, spuse Doyle.

— Da, m-am gândit la o continuare. Voiam să spun povestea refugiaţilor vietnamezi în două părţi. În prima, intenţionam să iau interviuri oamenilor care încercaseră să ajungă în America la bordul vaselor, iar în a doua să discut cu vietnamezii care erau deja aici. Drepturile de autor primite pentru *Noapte bună, Saigon* şi avansul pentru continuare îmi ajungeau să trăiesc un an şi să-mi acopăr cheltuielile de deplasare. Dacă rămâneam fără bani, puteam oricând să scriu articole pentru ziare.

— Ai ţinut legătura cu Mickey?

Clătină din cap.

— Mi-am spus că era un capitol încheiat. Ştiam bineînţeles ce făcea Ryan. Pentru un timp, devenise o mică vedetă, după cum ştii foarte bine, dar şi el era un capitol încheiat pentru mine. Aveam un nou ţel în viaţă şi voiam să întorc spatele trecutului.

— Ce ciudată este viaţa, remarcă Cochrane. Îţi încurcă întotdeauna socotelile, nu-i aşa?

— Poate a fost mâna destinului, zise Doyle.

— Nu cred în destin, îi spuse Webb. Bănuiesc că ne schimbăm singuri soarta, fără să ne dăm seama.

IV

Filipine şi Statele Unite martie 1983

„Vezi toate aceste lucruri cumplite, dar culmea este că le consideri poveşti bune.”

Charles Mohr, corespondent de război

47

Tabăra de refugiaţi vietnamezi numărul U-5 Puerto Princesa, Filipine

Fusese trimis un jeep al armatei să-l ia pe Webb de la micul aeroport al Cartierului din Filipine – WESCOM – situat la câţiva kilometri, pe o şosea prăfuită. După nume te-ai fi aşteptat la mai mult decât câteva şiruri de bungalow-uri din lemn şi drumuri de acces umbrite de palmieri. Câţiva mango creşteau lângă piatră.

Comandantul WESCOM-ului, Commodore Sergio Garcia se ridică să-l întâmpine când fu condus în biroul lui. Era îmbrăcat într-o uniformă kaki impecabilă şi avea o coamă de păr negru, des, înspicat cu fire argintii. Purta ochelari negri şi zâmbea strengăreşte.

— Domnule Hugh Webb, sunt Commodore Garcia. Vă aşteptam. Luaţi loc, vă rog.

Vorbea o engleză perfectă, dar cu accent american.

— Commodore. Dădură mâna.

— Vă mulţumesc că mi-aţi aranjat această vizită.

Webb se aşeză şi studie încăperea; era un birou mic, curat, răcorit de un ventilator. Pe peretele din spatele lui era o hartă care-i delimita zona pe care o comanda: Marea Sulu şi estul Mării Chinei de Sud incluzând mari zone viu disputate dar practic nepopulate, alcătuite din recifuri şi insule.

— Suntem întotdeauna încântaţi să primim ziarişti americani. Doriţi o băutură răcoritoare?

— Ceva rece.

Garcia se întoarse spre aghiotantul care-l conduse şi-i vorbi repede în Tagalog, apoi îl privi zâmbind pe Webb.

— Spuneţi-ne cu ce vă putem ajuta?

— În primul rând vreau să precizez că nu lucrez pentru presa americană. Scriu o carte.

— Ah, sunteţi scriitor. Foarte interesant.

Garcia părea impresionat.

— Mulţi ani am fost reporter şi mi-am petrecut câtva timp în Vietnam. Cartea pe care o scriu este despre experienţa vietnameză în timpul şi după acel război. Evident, o mare parte din acea experienţă include oameni care au fugit în diverse ambarcaţiuni.

— Şi vreţi să discutaţi cu unii din cei aflaţi în tabăra noastră?

— Exact.

— Cred că aţi obţinut aprobarea guvernului?

Webb deschise servieta şi scoase o scrisoare semnată de ministrul filipinez de externe. Garcia o citi şi i-o înapoie zâmbind.

— Aţi mai fost şi în alte tabere?

— Nu în ţara dumneavoastră. Am stat câteva zile la Hong Kong, Malaezia şi Pulau Bidong.

Lui Garcia îi pieri zâmbetul.

— Cred că veţi constata că noi oferim condiţii mai bune, dar nu ne-am confruntat cu un val atât de mare de refugiaţi ca celelalte ţări.

Webb simţi că era un om milos. Întâlnise puţini ca el în peregrinările sale prin sud-estul Asiei.

Aghiotantul se întoarse cu două pahare de Coca-Cola pe o tavă de metal. Le puse pe biroul lui Garcia şi se retrase. Ah, obiceiurile americane pătrunseseră peste tot, se gândi Webb, dar sorbi băutura rece recunoscător.

— Ce anume vă interesează, domnule Webb? îl întrebă Garcia.

— Ca să fiu cinstit Comandore, nu ştiu. Am constatat că toţi refugiaţii au câte o poveste extraordinară. Vrem ca oamenii din America să înţeleagă prin ce au trecut. Am luptat într-un război, în aparenţă de partea lor, dar nu i-am cunoscut niciodată cu adevărat.

Garcia se gândi timp de câteva clipe.

— Dacă vă interesează relatările extraordinare, trebuie să discutaţi cu o fată. Povestea ei este remarcabilă. Trebuie neapărat s-o includeţi în cartea dv.

Se ridică.

— Veniţi s-o căutăm. Aveţi nevoie de un traducător?

— Am învăţat puţin limba lor cât am stat acolo şi mi-am

îmbunătăţit cunoştinţele de când m-am apucat de scris, dar nu sunt nici pe departe un expert.

Garcia încuviinţă din cap.

— Atunci o să-l luăm pe locotenentul Marquez cu noi. Veniţi cu mine, vă rog.

Tabăra era situată în capătul pistei aeroportului, cu vedere spre mare. Era o bucată de nisip, înconjurată cu sârmă ghimpată şi câţiva copaci. Un BAC-l11 uruia pe deasupra, în drum spre Manila.

Lui Webb i se părea bine organizată, mai ales în comparaţie cu alte tabere pe care le văzuse. Nu era prea aglomerată şi refugiaţii erau cazaţi în colibe solide de lemn. Observă că vizavi de postul santinelelor era un chioşc unde se vindeau băuturi la cutie, îngheţată şi ţigări. Pe lângă Pulau Bideng era o staţiune turistică. Garcia remarcă privirea lui aprobatoare şi zâmbi.

Marquez traversă tabăra, trecând pe lângă un grup de tineri care jucau volei. O fată lua apă de la o pompă acţionată cu mâna. Locotenentul vorbi cu ea. Fata puse jos găleata şi-l urmă pe Marquez.

Era îmbrăcată într-un tricou zdrenţăros, cu simbolul Ursuleţului Mişka de la Olimpiada din 1980, de la Moscova şi o pereche de blugi rupţi. Probabil că îi cumpărase pe insulă. Era slabă şi ochii ei căprui păreau şi mai mari pe faţa îngustă. Pielea era arsă de soare şi avea cicatrice pe braţe şi picioare. Webb îi zâmbi şi fata îi răspunse la fel deşi părea foarte tristă.

— O cheamă Phuong, îi spuse Garcia.

Phuong. Simţi un ghimpe de vinovăţie, aproape ca o durere fizică. Era un nume vietnamez obişnuit şi-l auzise de multe ori în ultimele săptămâni, dar ori de câte ori îl auzea, îşi spunea: *ar fi trebuit să fac mai mult.*

— A fost găsită în reciful McAdam, la aproape şapte sute de kilometri de coasta Vietnamului, îi explică Garcia. Au descoperit-o nişte pescari şi au adus-o în satul lor de pe o insulă. Când unul din vasele de patrulare a acostat pe insulă peste câteva săptămâni, ne-au dat-o. A fost adusă aici la spitalul Marinei, într-o stare critică.

— Ce s-a întâmplat cu braţele şi picioarele ei? îl întrebă Webb.

— Spune că a trebuit să se târască pe corali ca să ajungă pe insulă, când barca ei a eşuat pe Reciful McAdam. Tăieturile s-

au vindecat greu. De fapt, când a fost adusă aici, erau pline de puroi.

— Cât a stat pe insulă?

— Cam patru luni.

— Cum a supravieţuit atâta timp fără mâncare?

— Nu ştiu. Probabil că s-a hrănit cu scoici şi şerpi din recif. Aduna apă de ploaie în containerele de plastic aruncate pe plajă de pe epavă. Bănuiesc că povestea ei este mai complicată dar nu ne-a dat mai multe amănunte.

Webb se uită la fetiţă. Mâna stângă era strânsă în pumn.

— Are ceva în mână?

Garcia îl întrebă pe Marquez şi apoi se întoarse repede spre Webb.

— Locotenentul Marquez spune că nu ştie. Probabil că are, dar nu vrea să-i arate şi lui îi este milă s-o oblige.

— Probabil că este rănită.

Urmă altă conversaţie cu locotenentul.

— Locotenentul spune că este puţin probabil. Doctorul a examinat-o când a venit aici. Nici atunci n-a vrut să-şi desfacă degetele. Vreţi ca locotenentul Marquez s-o forţeze?

Webb clătină din cap.

— Nu, nu, în nici un caz.

Se aplecă lângă fată. Îi zâmbea. Se întrebă câţi ani o avea. Probabil între zece şi doisprezece.

— *Con am corn chua*? zise el în vietnameză. Era salutul tradiţional: ai mâncat?

— *Da con an corn roi, ba*. Mulţumesc, dar am mâncat deja, unchiule.

Webb se simţea stânjenit în mod inexplicabil. Parcă s-ar fi aflat într-o cameră întunecată şi n-ar fi văzut cine mai era acolo.

— Vreţi să-i auziţi povestea? îl întrebă Garcia.

Webb se uită la fetiţă, încruntat.

— Domnule Webb?

Îşi ridică privirile, revenind la realitate.

— O s-o aducem în biroul meu, să stăm mai comod.

— Da, mulţumesc.

* * *

Marquez trase un scaun cu spătar tare şi-i făcu semn lui Phuong să se aşeze. Îi dădu un pahar cu Coca-Cola pe care-l bău dintr-o răsuflare.

Pe urmă, se aşeză lângă ea.

— Spune-i că n-are de ce să se teamă, zise Garcia.

Fata era foarte liniştită. Îi privea atent pe toţi trei.

— Poţi s-o întrebi când s-a născut? îl rugă Webb.

Fata vorbea încet în limba ei.

— Spune că s-a născut în Anul Câinelui, zise Marquez.

Webb calculă rapid. Cu un an înainte fusese tot Anul Câinelui şi calendarul chinezesc are un ciclu de doisprezece ani. Deci era ceva mai mare decât crezuse, în jur de treisprezece ani.

— Spune-i că sunt scriitor, *bao chi* din America. Vreau ca oamenii din ţara mea să afle povestea ei şi a celorlalţi vietnamezi obligaţi să fugă. Spune-i că aş vrea să ştiu ce i s-a întâmplat, ca să pot scrie în cartea mea.

Marquez traduse.

Fata murmură ceva.

— Vrea să ştie dacă o s-o luaţi în America.

Toţi îi puneau aceeaşi întrebare, la un moment dat. Simţea privirile lui Garcia aţintite asupra lui. Era curios să audă ce o să-i răspundă.

— Spune-i că n-am nici o putere. Până la urmă se va stabili în altă ţară, dar soarta ei nu depinde de mine.

Îi şopti ceva lui Marquez.

— M-a întrebat ce interes ar avea să te ajute, dacă tu n-o ajuţi pe ea.

Webb se arătă puţin surprins de reacţia ei.

— Spune-i să facă ce vrea.

Fata îl privi ca şi când ar fi vrut să vadă dacă putea avea încredere în el. În cele din urmă, se întoarse spre Marquez.

— M-a întrebat dacă americanii vor interveni după ce o să-şi dea seama ce se petrece în ţara ei.

— Poate o să încerce să te ajute pe tine şi ceilalţi oameni din această tabără de refugiaţi, zise Webb.

Se pare că răspunsul lui o mulţumise. Întinse paharul să i-l umple cu Coca-Cola.

— Primul lucru pe care mi-l amintesc, îi traduse Marquez, este că locuiam cu mama în Cholon....

48

Mama era o femeie foarte frumoasă. Toţi o iubeau şi o respectau. Se îmbrăca întotdeauna elegant şi era bună şi blândă.

Tata făcea afaceri şi câştiga mulţi bani. Aveam o vilă frumoasă, în Centrul Saigonului, cu o grădină superbă şi obloane verzi la ferestre. Tata mergea peste tot cu o maşină mare şi era un om foarte important.

Era de asemenea foarte curajos şi a hotărât să rămână în Saigon după venirea comuniştilor. Voia să încerce să apere oamenii, dar cum au pus stăpânire pe oraş, l-au aruncat în închisoare şi au transformat casa noastră frumoasă în garnizoană pentru soldaţi. Nu l-am mai văzut niciodată.

Mama şi cu mine am fost obligate să cerşim de mâncare pe străzi.

Dar comuniştii nu lăsau oamenii să stea pe străzi. Considerau că toţi trebuiau să muncească, aşa că, până la urmă am fost trimise într-o ZES, o Zonă Economică Specială, la ţară. Se numea Le Minh Xuan şi era una dintre primele şi cele mai mari de felul acesta. Se afla la zece kilometri de Saigon. Am fost obligate să muncim. Săpam canale de irigaţie, ridicam ziduri de pământ cu mâinile goale. Comuniştii nu ne dădeau nimic drept răsplată: nici mâncare, nici adăpost. Trebuia să ne descurcăm singure, fără nici un ajutor. Ne-am construit locuinţe şi ne-am cultivat pământul care ne asigura hrana. Dacă puteam să creştem porci sau pui, trebuia să-i vindem statului la un preţ foarte mic. Viaţa era cumplită. Cei care nu mureau de foame erau ucişi sau schilodiţi de minele de pe câmp.

Am supravieţuit acolo un an, dar recolta era un dezastru şi într-o noapte, mama mi-a şoptit că n-o să mai putem supravieţui în asemenea condiţii. Ne-am întors la Saigon, ca mulţi alţii şi am dormit din nou prin parcuri şi pe alei, cerşind şi furând ca să ne asigurăm existenţa.

Ne-am început noua viaţă făcând comerţ stradal. Mama cumpăra un pachet de ţigări la piaţa „neagră” şi apoi vindea ţigările la bucată, scoţând nişte bani în plus. Stătea pe trotuar, de dimineaţă până seara, cu ţigările în mână, dar tot nu ne ajungea de mâncare aşa că, până la urmă, mama a fost nevoită să-şi vândă verigheta. O ascunsese de comunişti cât am stat în ZES, în speranţa că tatăl meu mai trăia, dar acum a amanetat-o şi a cumpărat o legătură de haine vechi de la o chinezoaică din Cholon. Pe urmă le-am vândut una câte una pe stradă, în Central Market. Era periculos şi trebuia să ne mişcăm repede, să nu ne vadă poliţia şi soldaţii.

Un timp, totul a fost bine, dar într-o zi, am fost arestate şi trimise în ZES.

De data aceasta la Rach Gia. Era mult mai rău decât la Le Minh Xuan. Tabăra era condusă de un regiment de armată. Oamenii erau împărţiţi în cinci batalioane a câte patru companii. Fiecare avea o sută de oameni. Un comunist era numit la fiecare companie. Trebuia să interogheze oamenii despre trecutul lor. Îi căuta pe cei care colaboraseră cu americanii.

Cel mai cumplit lucru era că nu aveam apă. Nu puteam să ne irigăm recoltele şi tot ce creştea era năpădit în scurt timp de insecte. Copiii sufereau de anemie, malnutriţie şi mureau pe capete.

Din fericire, puteai să fugi destul de uşor de acolo. Aproape toţi care fuseseră trimişi la Rach Gia se întorseseră până la urmă la oraş, la fel ca noi. Am mers pe jos şi am stat din nou pe străzi.

Mama mai avea puţin aur, nişte lingouri mici, pe care le ascunsese. Nu mă întrebaţi cum; era un loc foarte intim. Când ne-am întors la Saigon le-a vândut. Cu banii câştigaţi, s-a dus în Cholon, la aceeaşi bătrână chinezoaică de la care cumpărase hainele. Acum vindea farfurii de porţelan. Mama a cumpărat o cutie întreagă şi ne-am apucat din nou să vindem, ferindu-ne de soldaţi. Scoteam bani frumoşi dacă reuşeam să nu ne aresteze. Mama vindea farfuriile şi eu stăteam de şase.

Într-o zi, mi-a spus că trebuia să fugim din Vietnam, pentru că viaţa noastră era la fel de grea. Cel mai uşor era să locuieşti lângă mama, dar, ca să te muţi în alt oraş aveai nevoie de acte. Mama s-a folosit de banii obţinuţi din vânzarea farfuriilor ca să mituiască un funcţionar al guvernului, care ne-a făcut rost de nişte documente false. Comuniştii scoteau mulţi bani vânzând acte şi aprobări.

Pe urmă, mama a dat doi yael unui om care avea o barcă şi a doua zi am plecat la Vung Tan, dar barca n-a venit. Îmi amintesc că mama a plâns până n-a mai putut. N-o mai văzusem niciodată atât de distrusă, nici măcar în taberele de muncă. Mi se făcuse frică. Am crezut că o să moară plângând.

Dar mama era o femeie tare. Nu se lăsa copleşită de tristeţe prea mult timp. Spunea că va trebui să vindem mai multe farfurii, ca să recuperăm banii pierduţi.

Şi aşa am făcut. Într-o zi, mama mi-a spus că a cunoscut un bărbat care avea o barcă şi ne va duce în America, încă nu strânsesem destui bani, dar mama spunea că era un om bun şi-i ajuta chiar şi pe cei care nu aveau cu ce plăti.

Aşa că ne-am întors la Vung Tan.

Ne-am îmbarcat noaptea, târziu. Îmi amintesc că erau prea mulţi oameni în barcă. Nimeni nu avea de mâncare şi eram înfometaţi, dar nu-mi mai păsa. De-abia aşteptam să ajungem în America. Mama îmi spusese că vom avea o casă frumoasă, o maşină şi vom trăi fericite. Eram la fel de entuziasmată ca ea. Credeam că totul va fi bine.

Când am pornit, marea era foarte agitată şi mi s-a făcut rău; nu mai conta că nu aveam de mâncare. Pe urmă, am rămas fără apă. Ne luasem provizii doar pentru câteva zile. Trebuia să navigăm spre Thailanda, dar barcagiul nu se pricepea. Pluteam de o săptămână în derivă. Unii au înnebunit de sete şi s-au sinucis, aruncându-se în mare.

Şi pentru ca dezastru să fie complet, barca noastră a început să se încline. Pe urmă, într-o noapte, a izbucnit furtuna. M-am trezit în timp ce barca noastră se zguduia pe valurile mării, agitate ca un bivol nărăvaş. Am auzit ţipete.

Mulţi căzuseră în apă.

Mama mă ţinea strâns, dar o simţeam tremurând şi ştiam că îi este frică. Dimineaţa, cerul nu se limpezise şi barca noastră se înclinase în apă. Alt val uriaş s-a năpustit peste noi şi credeam că o să murim cu toţii.

Pe urmă, cineva a strigat că vede pământul. Am crezut că suntem salvaţi, dar, în momentul acela, s-a auzit un zgomot îngrozitor sub barcă. Oamenii urlau îngroziţi. Valuri mari zguduiau barca. Parcă am fi fost în gura unui câine uriaş. La un moment dat, m-am trezit în apă. Am întins mâna după mama, dar n-am găsit-o.

Nu ştiam să înot. Mi se umpluse gura cu apă. Cineva m-a apucat şi mi-a ţinut capul la suprafaţă. Nu-mi amintesc decât că dădeam din picioare şi zbieram. Valurile se spărgeau deasupra capetelor noastre. O strigam pe mama. Vedeam barca răsturnată şi capete înotând pe lângă ea, dar mama dispăruse.

Am zărit o bucată mare de lemn şi m-am agăţat de ea. Cel care mă ţinea, mi-a dat drumul. Nu ştiu cine era. N-am apucat să-i mulţumesc că-mi salvase viaţa. Nu mă gândeam decât să supravieţuiesc şi o strigam pe mama.

Valurile m-au târât peste un coral. M-am lovit şi am urlat de durere, dar n-aveam ce face. Pe urmă, marea a devenit mai calmă şi am văzut o insuliţă nu departe. Mi-am dat seama că apa era mai puţin adâncă şi puteam să stau în picioare.

Când am ajuns pe ţărm, am stat pe plajă două zile; o aşteptam pe mama. Valurile au adus şi alţi oameni, dar erau

morţi. Am adunat bucăţi din barcă, aruncate de mare, să-mi fac un adăpost. Era şi o tobă mare de metal. În noaptea aceea a izbucnit din nou furtuna şi toba s-a umplut cu apă de ploaie. Dacă n-ar fi fost toba aceea, n-aş fi supravieţuit.

Până la urmă am găsit-o pe mama. Zăcea cu faţa în jos, în apă. Am târât-o pe nisip şi am stat lângă ea toată ziua. Îi vorbeam, sperând să-şi revină, dar duhoarea trupului ei şi a celorlalte cadavre m-a obligat să mă retrag pe partea cealaltă a insulei.

Am rămas acolo până m-au descoperit pescarii.

Când termină, cei trei bărbaţi rămaseră tăcuţi mult timp.

— Este o poveste cumplită, zise Garcia. Oamenii aceştia au îndurat un chin cumplit. N-am mai auzit aşa ceva, nici măcar în această parte a lumii, adăugă el.

Webb studie fetiţa. Ceva nu mergea în povestirea ei. La început nu observase, dar acum văzu că avea ochi rotunzi. Era eurasiatică. Cu toate acestea, susţinuse că părinţii ei erau vietnamezi. Nici descrierea casei nu se potrivea. Un copil ar fi trebuit să-şi amintească interioarele, jucăriile, grădinile, mirosurile. Phuong vorbise numai de ce se vedea pe din afară.

— Întreab-o care din părinţii ei avea ochi rotunzi, îi spuse el lui Marquez.

Locotenentul se arătă stânjenit, dar traduse întrebarea. Webb urmări atent reacţia fetiţei care îi confirmă suspiciunile.

Lăsase ochii în jos şi refuzase să răspundă.

Existau zeci de mii de copii cu ochi rotunzi părăsiţi de militarii americani în timpul războiului. Totuşi, fata, trăsăturile ei îi spuneau ceva.... Sau era numai imaginaţia lui? Nu cumva se simţea vinovat de ce se întâmplase acum opt ani? Oare vedea femeia aceea şi copilul ei oriunde s-ar fi dus?

— Ştiţi cum o chema pe mama ei? îl întrebă pe Garcia.

Comandantul clătină din cap.

— Susţine că nu ştie.

Înălţă din sprâncene, mirat.

— Credeţi că este important?

— Nu.

Nu putea fi acea Phuong. Fetiţa fusese ucisă împreună cu mama ei de o rachetă, în Saigon, pe 28 aprilie 1975. Un nume, o simplă asemănare, trăsături eruasiatice, o minciună în trecutul unui copil nu însemnau nimic.

Dar nu reuşea să-şi alunge agitaţia care-l cuprinsese. Era

aceeaşi presimţire pe care Ryan îl învăţase s-o respecte în luptă şi care te făcea să te culci la pământ, înainte să explodeze grenada sau să fii prins în vizorul puştii. Nu există nici o explicaţie logică.

Dar acum era cu totul altceva.

Fetiţa murise.

— Locotenente Marquez, vrei s-o întrebi din nou ce naţionalitate avea tatăl ei? Te rog!

Marquez ridică din umeri şi traduse întrebarea, dar fata clătină din cap.

— Spune că acum ar vrea să plece.

Lui Webb îi venea s-o scuture. *Spune-mi adevărul despre tine, te implor!*

Bineînţeles, ştiuse de la bun început că această carte, acest pelerinaj prin taberele de refugiaţi era o pedeapsă pe care şi-o însuşise de bună voie, dar şi o căutare. Şi acum iată că îl cuprinsese din nou îndoiala care îl rodea de opt ani. Dacă supravieţuiseră atacului cu rachete? Dacă trăiau?

Mă rog şi dacă ar fi trăit, Ryan era cel care ar fi trebuit să aibă grijă de ele, nu el. Cum îl poreclise: Jimminy Cricket. Glasul conştiinţei lui. Şi avea dreptate. Cerceta fiecare loc, întorcea toate pietrele să afle dacă Ryan avea vreo datorie de achitat.

— Doriţi să-i mai puneţi vreo întrebare? zise Garcia.

Webb clătină din cap. Îi mulţumi în limba ei, dar nu-i răspunse. Se ridică şi plecă fără să scoată nici un cuvânt. Ştia că o făcuse de ruşine. Un asiatic nu putea să treacă drept mincinos în faţa celorlalţi. O umilise.

Vietnamezii le spuneau *praful vieţii*. Era o străină, respinsă de ambele tabere. Nu o accepta nici estul, nici vestul. Orice copil ar încerca să-şi nege trecutul în asemenea situaţie.

Şi mai multe îndoieli. Nu reuşea să şi-o scoată din minte.

Dacă supravieţuise?

Discută cu alţi refugiaţi în după-amiaza aceea. Alţi oameni aruncaţi pe plajele din Filipine cu opt ani în urmă: o femeie care-şi văzuse cei doi fii înecându-se sub ochii ei; un bătrân care-şi pierduse fiii, fiicele, soţia şi nepoţii, unul câte unul, mai întâi în război, pe urmă în zonele de muncă şi în cele din urmă pe mare; un bărbat care spera să-şi găsească sora în Australia; o fată cam de aceeaşi vârstă cu Phuong, care rămăsese singură în barcă, după ce părinţii ei se înecaseră în furtună.

Alte poveşti, la fel de îngrozitoare ca cea a lui Phuong.

Dar, când se întoarse la Manila, mai târziu, singura figură pe care nu reuşea să şi-o alunge din gând era cea a fetiţei slăbănoage într-un tricou zdrenţuit, care-i redeşteptase trecutul.

După o săptămână, era la New York, dar după încă una nu mai rezistă şi telefonă la ambasada Filipinelor din Washington, solicitând adopţia fetiţei. Existau puţine şanse să fie Phuong, cea din trecut, dar se gândi că nu mai conta.

Singurul lucru important era că *ar fi putut* să fie ea şi acum o aduce în sfârşit acasă.

49

De la Manila, Phuong sosi cu avionul la Camp Pendleton din California, unde soldaţii americani îi dăduseră cu praf de DDT pe cap şi funcţionarii de la imigrări o puseră să completeze un formular în care preciza că era refugiată. De acolo, fusese îmbarcată spre New York via Chicago.

I se dăduse să mănânce pe o tavă de plastic. Gustase, dar scuipase imediat în farfurie. Nu putea să înghită aşa ceva. Răsfoi revista de pe măsuţă, zgâindu-se cu gura căscată la fotografiile lucioase cu animale pe care nu le mai văzuse niciodată. Trăiau într-un loc numit Africa. Reclamele o zăpăciseră de tot; ceasuri scumpe, aparate foto, maşini.

Un om de afaceri american, între două vârste, care stătea pe scaun, lângă ea, îi dădu o carte. Pe copertă era fotografia unui bărbat cu barbă, care stătea în vârful unei clădiri foarte înalte. Americanul îi spuse că-l chema Isus. Phuong îşi amintea numele acesta. Mama ei o învăţase că Isus era Dumnezeu. Americanul susţinea de asemenea că vorbea cu Isus în fiecare zi şi dacă ar face şi ea acelaşi lucru, bărbatul cu barbă ar ajuta-o să obţină tot ce-şi dorea, absolut totul.

Poate aşa se explica de ce americanii aveau ceasuri scumpe, aparate de fotografiat şi maşini, se gândi Phuong. Îi cereau lui Isus. Atunci de ce nu-l rugau să-i ajute să-i înfrângă pe comunişti în Saigon?

Omul îi ceru să doneze ceva pentru Isus şi-i dădu toţi banii pe care-i avea, cei zece dolari SUA daţi de Comandantul Garcia când plecase din Puerto Princesa.

La o oră după ce plecaseră din Chicago intrară într-o zonă

agitată şi se ascunse sub scaun. Bunul prieten al lui Isus vomită într-un săculeţ. O doamnă în uniformă o ridică pe Phuong de pe podea şi o aşeză la loc, prinzându-i centura de siguranţă. Pe urmă o ţinuse de mână până se liniştise furtuna. După aceea, se ruşină că se arătase atât de speriată. Oricum, fusese mult mai bine decât în barcă.

Stewardesa o conduse apoi în alt avion, la O'Hara. Când sosi pe aeroportul JFK International din New York, ţinea în mâna dreaptă un exemplar din Watchtower, cea stângă era încleştată în pumn şi tot ce avea se afla într-un rucsac agăţat de umeri.

Purta acelaşi tricou cu ursuleţul Mişca şi blugii erau rupţi şi franjuraţi. Tremura de frig şi părea complet dezorientată printre ceilalţi călători care râdeau şi discutau.

Îl văzu, dar nu-i zâmbi.

Dacă am făcut o greşeală catastrofală, se gândi Webb. Dacă mintea ei fusese afectată de război, sărăcie, malnutriţie şi teamă? Oare era pregătit să-şi asume asemenea răspundere? Simţea pentru prima oară greutatea poverii pe care şi-o luase de bunăvoie.

— Bună, Phuong, o salută el.

Nu-i răspunse. I se spusese că învăţase engleză la şcoala din Puerto Princesa şi se dovedise o elevă silitoare. Poate nu ştia cum să i se adreseze. Nu putea să-i pretindă vreodată să-i spună „tata”. Şi dacă l-ar tutui, ar fi o lipsă de politeţe pentru un vietnamez.

— Poţi să-mi spui unchiule, zise el.

Dădu din cap, privindu-l cu ochii ei căprui, uriaşi.

— Bună, unchiule, ce mai faci?

O îmbrăţişă şi o simţi încordându-se. Nu trebuia să se arate prea familiar deocamdată.

— Ţi-e frig?

— Da, este frig azi, îi răspunse Phuong. Cred că s-ar putea să plouă.

Zâmbi. Engleza ei şcolărească îl amuza. Îşi scoase scurta de piele şi i-o puse pe umeri.

— Hai să mergem acasă, zise el.

Un soare spălăcit de aprilie lumina culturile de cartofi. Phuong stătea tăcută pe scaunul de lângă şofer şi privea cu gura căscată maşinile şi câmpurile netede. Se miră că nu era nici un bivol pe nicăieri şi nici un ţăran care să le muncească.

Intrară în Lincoln Cove şi după zece minute ajunseră pe

strada principală.

Lincoln Cove era un vechi sat de pescari care se îndeletniciseră cu vânătoarea de balene. Acum se transformase într-un oraş turistic. Deocamdată nu era sezonul vacanţelor şi nu se vedeau decât câţiva turişti, sfidând frigul în şorturi şi tricouri imprimate cu o balenă – simbolul oraşului.

Webb lăsase fereastra deschisă. Un vânt sărat zguduia yachturile ancorate în port. Se auzeau râsete de pe terasa hotelului Whalers, unde un grup de străini beau bere în halbe de lemn. Coti pe o alee îngustă, spre Bayberry care se opri după câţiva metri.

— Am ajuns acasă, o anunţă el.

Un gard alb de scânduri şi o cutie poştală pe care scria de mână cu vopsea neagră Webb. Un cedru umbrea o pajişte neîngrijită. Crengile lui astupau casa. Deschise poarta şi o conduse pe o cărare cu pietriş. Casa era din şindrilă albă, cu grinzi de cedru. Mimozele de pe verandă înfloriseră. Phuong ezită pe moment şi apoi îl urmă înăuntru. Lambriuri de cedru, un perete de sticlă, vedere la stradă. Podelele de stejar erau acoperite cu covoare orientale şi în căminul de piatră ardeau câţiva cărbuni.

Se oprise în mijlocul camerei, uitându-se în jur cu gura căscată. Părea atât de mică. Scurta de piele îi atârna pe umeri până la genunchii osoşi. Era încălţată cu nişte sandale ieftine de cauciuc. Parcă aterizase de pe altă planetă.

Observă că nu-şi descleştase pumnul stâng.

O lăsă un timp să-şi revină. Pe urmă se apropie de ea şi-i luă rucsacul de pe umeri. Era foarte uşor. Se uită înăuntru. Toată averea ei consta dintr-o lingură de metal, o revistă şi o jumătate de cartelă ştampilată de Biroul de Imigrări SUA. Mai era de asemenea un dosar dat de UNHCR, care ar fi trebuit să conţină datele ei personale, dar în majoritatea rubricilor scria „necunoscut”.

Inspiră adânc. Acum era prea târziu să regrete. Prea multe necunoscute. Poate n-o s-o placă. Sau poate n-o să-l placă ea. Oricum era mai puţin grav decât dacă ar fi luat un copil mic. Peste cinci ani va fi majoră şi va hotărî ce avea de făcut. Până atunci, trebuia s-o trateze ca pe un oaspete.

Îi oferea o şansă şi chiar dacă se dovedea un dezastru, cel puţin încercase. Spera să nu fie prea târziu pentru ea.

Phuong privea pescăruşii pe fereastră.

— Ţi-e foame?

Clătină din cap.

— Sunt foarte obosită, îi spuse ea.

— Bine. O să te conduc în camera ta.

50

Când Phuong se trezi a doua zi de dimineaţă, Webb era pe verandă, cu o cană aburindă de cafea în mână. Scotea aburi pe gură în aerul umed. Pescăruşii planau deasupra apei, dispărând în ceaţă.

— Bună dimineaţa, zise el.

— Bună dimineaţa unchiule, ce mai faci? îi zâmbi.

— Bine, mulţumesc, Phuong. Ai dormit bine?

— Da, mulţumesc.

Phuong observă că avea un castron în faţa lui cu ceva maroniu şi nişte lapte.

— Vrei să-ţi servesc micul dejun? întrebă el.

Era moartă de foame.

— Nu, mulţumesc, tocmai am mâncat, zise ea, amintindu-şi de o expresie din lecţiile de engleză de la Puerto Princesa.

Văzu că o privea mirat.

— Ce ai mâncat?

— Scuză-mă. Nu mă exprim prea bine în engleză. Am vrut să spun că nu am foame.

— Nu ţi-e foame, o corectă el.

— Da, nu mi-e foame.

Îi zâmbi timid. Uitase atât de multe cuvinte, deşi odată, înainte să vină comuniştii, era singura limbă pe care o vorbea acasă, dar îi amintea prea mult de trecut şi o durea.

— Cred că îţi vine foarte greu, îi spuse el.

Puse ceaşca de cafea pe farfurioară.

— Phuong, încearcă să mă consideri familia ta. Ştiu că nu vei putea să te obişnuieşti în câteva zile, dar, până la urmă, o să te acomodezi. Aceasta este casa ta, de aici înainte, înţelegi?

— Da, înţeleg, unchiule.

Dar, în sinea ei, îşi spunea: n-o să fii niciodată tatăl meu. N-o să-mi deschid sufletul în faţa ta. Poate că eşti un om bun, însă într-o zi o să mă părăseşti sau o să fii rănit. Nu mai am nevoie de părinţi. Vreau să trăiesc aici, în America şi să duc o viaţă uşoară, aşa cum spunea mama.

Se uită în jur la grădină, la casa aceasta mare, la apă.

Totul i se părea atât de ireal. Noaptea trecută, înainte să adoarmă, se gândise: când o să mă trezesc de dimineaţă, o să fiu sub un copac din Saigon sau singură pe insulă, înconjurată de cadavre. O să-mi dau seama că n-a fost decât un vis. Sau o să apară cineva, un soldat în uniformă, care o să spună: *îmi pare rău, a fost o greşeală, trebuie să te întorci imediat la Saigon. Eşti o criminală şi locul tău este în Zona de Muncă.*

— Nu te îngrijora, acum eşti în siguranţă, îi spuse Webb.

Lăsă ochii în jos, mirată că putea să-i citească gândurile atât de uşor.

— Ai dormit în hainele astea?

Bineînţeles, se gândi el. Cum ar fi vrut să doarmă?

Se ridică brusc. Părea enervat.

— Vino cu mine.

Îl urmă în casă. Intră în dormitorul ei. Îl privea speriată. Făcuse ordine.

— N-ai dormit în pat, remarcă el.

Încercase, dar patul moale, cu saltea şi pernă era prea incomod, aşa că se ghemuise pe covorul de pe jos.

Luă hainele împăturite de pe pat.

— Ţi-am lăsat un halat, un tricou, blugi şi lenjerie. Nu ştiu dacă sunt pe măsura ta.

— Hainele astea îmi aparţin acum?

— Nu hainele astea, ci hainele acestea. Da, sunt ale tale. Nu poţi să porţi asemenea zdrenţe. Scoate-le şi dă-mi-le să le arunc.

— Să le scot... acum?

— Mă rog, nu acum, mai târziu. După ce faci baie.

Intră în camera de baie de lângă dormitorul de oaspeţi şi dădu drumul la duş.

— Uite, robinetul acesta este pentru apă caldă, iar celălalt pentru apă rece. Da?

Phuong se uita uimită la şuvoiul de apă care ţâşnea din bucata de metal. Alt miracol.

— Uite şi nişte săpun.

Scoase săpunul din ambalaj şi i-l dădu. Îl duse la nas şi inspiră adânc. Săpun parfumat. Ce lux. Aşa trăiau oamenii în palate.

— Aştept afară, da?

Încercă să-şi amintească expresia politicoasă din cartea ei de engleză din Puerto Princesa.

— Mulţumesc foarte mult, bunule domn.

Îi zâmbi, ca şi când ar fi făcut o glumă.

— Cu plăcere, bună domnişoară, zise el şi ieşi.

Se suiră în Jeepul lui roşu şi plecară în oraş. În piaţa din centrul oraşului flutura drapelul ţării în briza rece a dimineţii. Trecură peste pod, către nord.

Phuong se uita pe fereastră, uimită să vadă atâtea case frumoase şi maşini sclipitoare, dar oamenii erau foarte urâţi. Toţi erau atât de graşi! Trecură pe lângă un bărbat care alerga pe un deal, roşu la faţă ca sucul de nucă betel. Îi tremura burta ca o piftie sub tricou. Femeile erau şi mai rău. Îşi mişcau fundul mare în blugii strâmţi...

Webb parcă pe un vârf de stâncă. Vântul stârnise valuri înspumate. Marea se întindea unindu-se cu cerul albastru.

După ce opri motorul, Webb rămase tăcut mult timp. Phuong ştia că voia să-i spună ceva foarte neplăcut şi se întări. Poate se răzgândise şi voia s-o trimită înapoi. Îşi aminti deodată cum o întrebase despre părinţii ei, când o văzuse prima oară. Până şi un străin ca el îşi dăduse seama că era o *bui doi*, praful vieţii.

Atunci de ce o alesese?

— Vrei să-mi povesteşti despre mama ta? zise el.

Deci asta era. Ştia că minţise. Ar fi prea nedemn să recunoască.

— Era o femeie foarte frumoasă, foarte bună. Dintr-o familie foarte bogată...

— Nu, Phuong, spune-mi adevărul, te rog.

Îi zâmbi inocentă, ca orice oriental care nu vrea să răspundă la o întrebare grea sau prea stânjenitoare.

— Nu înţeleg, unchiule.

— Ba înţelegi.

Îi văzu mâinile încordate pe volan. Îl supărase.

— Te rog, nu mă trimite înapoi.

— N-o să te trimită nimeni înapoi. Acum ai o casă. Eu sunt familia ta, dar trebuie să ştiu adevărul despre tine.

Phuong lăsă capul în jos.

— Tata era american, murmură ea.

— Eşti sigură?

— Era un om foarte rău. Mama era foarte nefericită. A plecat în America şi nu s-a mai întors s-o ia.

— Era soldat?

— Nu ştiu.

— Încearcă să-ţi aminteşti, te rog.

— Cred că lucra pentru guvern.

Webb bătea cu degetele în volan. Se uita în jos, sperând că interogatoriul se terminase. De ce o umilise în asemenea hal?

— Îţi aminteşti când au venit comuniştii?

Ce să-i răspundă? Ştia că voia să afle ceva de la ea, dar ce anume? Dacă-i spunea tot ce ştia, poate s-ar supăra şi ar trimite-o înapoi, în tabăra de refugiaţi. De ce atâtea întrebări, când ea dorea să-şi uite trecutul?

— Nu-mi amintesc.

— La dracu'! exclamă el, în cele din urmă. Ţi-e foame?

Încuviinţă din cap. Se uită la ceas.

— Eşti de aproape optsprezece ore în America şi n-ai mâncat încă un hamburger.

Porni motorul şi se întoarseră în oraş.

Nu mai intrase niciodată într-un McDonald's. Webb îi comandă un Big Mac cu cartofi prăjiţi. Phuong despachetă hamburgerul cu o grijă exagerată, de parcă ar fi fost o bombă. Muşcă din el, se strâmbă şi-l puse la loc. Cartofii se răceau în farfurie. În loc să-l mănânce, goli paharul cu Coca-Cola şi-l bău şi pe-al lui.

— Trebuie să mănânci ceva, insistă el.

Fata ridică din umeri.

Este timpul să mă apuc de treabă, se gândi Webb. Cumpărase o carte de bucate vietnameze. După două săptămâni de încercări, nu învăţase să gătească decât pho -supă vietnameză cu tăiţei.

— Bine, să vedem cum o să-ţi placă bucatele mele, zise el.

În timp ce Webb era în bucătărie, Phuong ieşi în curte. O urmărea de la fereastră. Pe pajişte se adunaseră pescăruşi. Unul stătea mai departe de ceilalţi. Phuong înaintase tiptil pe iarbă şi se ghemuise în spatele lui.

Ce dracu' vrea să facă? se întrebă Webb.

Se apropia încet de pasăre. Webb simţi că i se întoarce stomacul pe dos.

Doamne Sfinte!

Se mişcă atât de repede, încât nu-şi dădu seama ce făcuse. Îi trezi pe ceilalţi pescăruşi în timp ce îşi luau zborul şi o văzu pe Phuong rostogolindu-se pe pajişte. Când se ridică, observă că ţinea ciocul pescăruşului într-o mână şi aripile în

cealaltă.

Alergă în grădină.

— Nu. Dă-i drumul. Dă-i drumul imediat!

Îl privea mirată. Avea sânge pe mâini. Pescăruşul o muşca şi se zbătea.

— Dă-i drumul!

Phuong îl ascultă şi lăsă pasărea jos. Îşi luă zborul cu greu.

— Ce faci? strigă el.

Fata nu-i răspunse. Avea ceva în gură. Îl scuipă în mâna stângă şi strânse pumnul din nou.

— Îmi era foame, unchiule.

Doamne, ce fel de fiinţă mi-am adus acasă? Este feroce. A vânat pasărea ca un animal sălbatic.

— Dacă ţi-e foame, o să-ţi pregătesc prânzul înăuntru.

O luă de umeri şi o conduse în casă. Isuse Cristoase! Cel puţin acum ştia cum supravieţuise atâta timp fără mâncare în Reciful McAdam.

Înfulecă două castroane de *pho*, fără să comenteze. După aceea, se aşeză la fereastră să privească norii negri. Părea pierdută în gândurile ei şi nu voia să o deranjeze. Probabil reflecta la întrebările pe care i le pusese de dimineaţă. De-abia aştepta să-i asculte revelaţiile.

În cele din urmă, deschise gura să vorbească.

— Cred că o să plouă, nu-i aşa? zise ea.

— Da, aşa se pare.

Amuţi din nou.

— Eşti... foarte bogat? îi zâmbi.

— Nu prea.

Ştia că nu-l credea. O casă ca aceasta, o maşină; va trece mult timp până să priceapă că în America mulţi oameni considerau că toate aceste lucruri li se cuveneau de la sine.

— Eşti un om de afaceri, nu-i aşa?

— Nu. Scriu cărţi.

Se încruntă. Depăşea puterea ei de înţelegere.

— Vino să-ţi arăt.

Din livingroom, o scară în spirală din fier forjat ducea la etajul construit de Webb cu un an în urmă. O uşă dădea în dormitorul lui din spatele casei, iar alta într-un birou.

O pofti în birou. Doi pereţi erau plini de rafturi cu cărţi, iar pe al treilea atârnau zeci de fotografii înrămate, color şi alb-negru. În mijlocul camerei era un birou cu PC, imprimantă şi un

fax.

Phuong se uită înjur uluită.

— Eram ziarist – *bao chi*. Acum scriu cărţi.

Luă o carte de pe un raft şi i-o arătă. Fotografia de pe copertă înfăţişa un elicopter care se ridica de pe acoperişul Ambasadei SUA din Saigon, în 1975. Titlul era tipărit în roşu şi auriu. *Noapte bună, Saigon*. Hugh Webb.

O răsuci în mâini. Pe coperta spate era fotografia alb-negru a lui Webb.

— M-am săturat să mai alerg după ambulanţe. Se încruntă.

Nu înţelegea ce voia să spună.

Îi arătă paginile dactilografiate de pe biroul lui.

— Următoarea mea carte. *Voci din America*. Este despre vietnamezii care trăiesc în America. Oameni ca tine.

— Scrii cartea aceasta despre mine? îl întrebă ea, încruntată.

— Nu numai despre tine. Despre... mulţi vietnamezi din America.

Se uită la fotografiile înrămate pe peretele opus şi se îndreptă spre ele, atrasă ca de un magnet, aşa cum se aşteptase. Reprezentau perioada petrecută în Vietnam, într-una apărea la bordul lui APC, la Chu Lai, într-alta în uşa unui *Huey* sau pe o stradă din Saigon, cu Cochrane, Crosby şi Ryan.

Îşi ţinea respiraţia.

— Tu? îl întrebă ea, arătând una din fotografii.

— Da, eram mai tânăr. Nu aveam păr alb.

— Soldat? Clătină din cap.

— Nu, *nu, bao chi*.

Îi arătă fotografia pe care i-o făcuse Ryan undeva, în Deltă, cu aparatul foto atârnat de gât.

— *Bao chi*, repetă ea.

Se dădu înapoi s-o privească în timp ce studia celelalte fotografii. Se aştepta să-şi recunoască tatăl, dar părea indiferentă.

Nu nu era ea. Dacă ar fi fost, l-ar fi remarcat pe Ryan imediat. Poate. Nu avea decât cinci ani când Saigonul căzuse în mâinile comuniştilor şi oricum îl vedea destul de rar.

Nu, nu dovedea nimic.

Dar nu avea cum să fie ea. În formularul UNHCR, numele mamei sale era Ngai, Ngai Dieu-Ouynh. Ryan o prezentase odată, dar nu-şi amintea numele de familie al lui Odile. Nu-i ştiuse niciodată numele ei adevărat vietnamez, la care revenise

probabil când apăruseră comuniştii.

Phuong studia cu grijă fiecare fotografie. Se uită la pumnul ei strâns.

— Poţi să le priveşti cât vrei.

O lăsă singură în cameră şi coborî la parter.

Se duse în bucătărie să-şi facă o cafea. Când îşi ridică privirile, o văzu pe scară.

— Îţi place cafeaua? o întrebă el.

Clătină din cap.

— Ai Coca-Cola în frigider. Poţi să te serveşti când doreşti...

Seara trecută, cu ajutorul unui dicţionar vietnamez, scrisese câteva etichete şi le lipise prin casă: pe telefon, notând cuvântul în engleză şi echivalentul lui vietnamez, frigider *diên thoai*, pe cuptor, masă, uşi, pereţi, scaune şi alte obiecte.

Phuong se duse la frigider şi citi cuvântul, apoi la cuptor şi se aplecă peste el.

Apoi scoase un strigăt şi sări înapoi.

Webb se întoarse. Se ţinea de mâna stângă, cu gura căscată de durere. Îşi dădu seama imediat ce se întâmplase. O trase la chiuvetă şi-i băgă mâna sub apă rece. Se arsese.

— Nu-i nimic, Phuong, o să-ţi treacă.

Plângea, tremurând şocată. O luă în braţe.

— Probabil de aceea i se mai spune „cutie fierbinte”. N-o să te mai doară, linişteşte-te.

Observă ceva şi se uită în jos. Obiectul din pumnul lui Phuong căzuse pe podea. Sclipea. Era o cruce de aur. Se întoarse să se uite la mâna ei rănită. Ţinea cruciuliţa de atâta timp, încât i se imprimase în palmă. Încercă să se desprindă de el, să-şi recupereze comoara de pe podea. O strânse în braţe.

— N-o să ţi-o ia nimeni, Phuong. Lasă-mă să-ţi îngrijesc mâna, mai întâi. N-o să ţi-o fure nimeni, te rog să mă crezi.

Dar nu-l credea. Se smulse de lângă el şi înşfăcă cruciuliţa cu mâna sănătoasă.

— Era a mamei tale? o întrebă el, cu blândeţe.

Îi făcu semn că da.

— Era o bună catolică, nu-i aşa?

Se lăsase pe podea, sprijinindu-şi mâna rănită în poală.

— Va fi totul bine.

Îngenunche lângă ea şi o legănă în braţe. Gata cu întrebările. Nu mai ştia dacă voia să afle adevărul.

A doua zi de dimineaţă, Webb se duse la magazin să cumpere lapte şi pâine. Când se întoarse, o găsi în bucătărie, citind etichetele. Nu-l auzise şi se întoarse, speriată.

— Eu sunt.

Puse sacoşele pe masă.

— Te mai doare mâna?

I-o întinse s-o examineze. Făcuse băşici.

— O să fie totul bine, dar ai grijă să nu le spargi. Se apropie de cuptor.

— Acum ai învăţat lecţia, nu?

— Da, îi răspunse ea, zâmbind.

Băgă mâna în buzunar şi scoase o cutiuţă din catifea.

— Am ceva pentru tine, o anunţă el.

Fata părea neîncrezătoare.

Deschise cutia. Înăuntru era un lanţ de aur.

— Are douăzeci şi două de carate, îi spuse el. Văzând că nu înţelege, îi explică.

— Este un lănţişor pentru cruce. Aşa cum ar fi purtat mama ta. În loc s-o ţii în mână, poţi s-o atârni la gât.

Phuong rămase neclintită.

— Phuong, te rog să ai încredere în mine. Nu vreau să-mi bat joc de tine. N-o să încerce nimeni să-ţi ia cruciuliţa. Te rog, vreau să-ţi dăruiesc lanţul acesta. Ia-l.

— Nu înţeleg, unchiule.

— Ba da, înţelegi.

Se uită la lănţişorul de aur de parcă ar fi fost un şarpe gata s-o muşte. Până la urmă însă, deschise încet pumnul şi prinse cruciuliţa de lanţ.

Îl privi drept în ochi.

— Vrei să te ajut?

Încuviinţă din cap.

Luă lanţul şi i-l prinse la spate. Phuong alergă în baie. După câteva minute se duse să vadă ce face. Uşa era întredeschisă. Se uita în oglindă. Cruciuliţa sclipea la gâtul ei.

Plângea.

— Îţi mulţumesc foarte mult, bunule domn, zise ea.

— Cu plăcere, îi răspunse Webb şi se întoarse în bucătărie să termine de despachetat.

Arsenalul Regimentului al Şaptelea

— O cruciuliţă de aur nu dovedeşte nimic, zise Doyle.

— Nu, într-adevăr, o aprobă Webb.

— Dar ţi-ai dat seama că era ea, de la început.

— Probabil fiindcă o căutam de atâta timp.

— Te-ai gândit vreodată să iei legătura cu Ryan? îl întrebă Crosby.

— De ce?

Crosby ridică din umeri.

— Ar fi ştiut ce întrebări să-i pună.

— Şi eu ştiam.

— Dar nu voiai să i le pui, zise Doyle.

Zâmbi, surprins de perspicacitatea ei.

— Şi Ryan unde era atunci?

— La Washington. Lee s-a gândit că-i stătea mai bine în faţa camerei de luat vederi decât în spatele ei.

Cochrane se foi pe scaun.

— A venit la mine şi a spus că voia o slujbă care să-l ţină într-un singur loc. Corespondentul nostru la Casa Albă se mutase la altă agenţie de ştiri şi mi-a venit ideea să-i fac un test de telegenie.

— L-a făcut vedetă peste noapte.

— Era bun, se scuză Cochrane.

— Mickey unde era? se interesă Doyle.

— Cu el. S-au căsătorit imediat după ce s-au întors din El Salvador.

Crosby dădu din cap.

— Ryan mi-a spus odată că nu şi-ar imagina să se culce cu o singură femeie pentru tot restul vieţii.

— Cred că aceasta era deviza lui.

— Atunci de ce s-a însurat? întrebă Doyle.

Cochrane se aplecă spre ea.

— A crezut sincer că se săturase de aventuri. Incidentele din El Salvador îl zguduiseră. Nu şi-a imaginat vreodată că ar putea să moară într-adevăr. Credea că era imun. Se lăuda mereu cu rănile lui, dar, după ce a fost în America Centrală, se schimbase. Cel puţin un timp. Şi-a revizuit atitudinea pentru prima oară. Spera să-şi spele păcatele prin căsătorie.

— Mulţumesc, dr. Freud, zise Crosby, strâmbându-se, dar Ryan a fost întotdeauna un impulsiv. Faptul că s-a căsătorit fără să se gândească, nu mă surprinde. În schimb nu înţeleg de ce s-a măritat Mickey cu el?

— Nu ştiu ce să-ţi răspund, zise Webb, impasibil.

— Ah, femeile! exclamă Crosby.

Dolyle se uită în jurul ei.

— Înseamnă că nici unul dintre voi nu s-a îndrăgostit vreodată de o femeie complet nepotrivită?

Crosby zâmbi.

— Nu săptămâna aceasta, dar miercurea trecută, când eram la Denver...

Webb îşi plecă privirile.

— Îl iubea.

— Şi tu? îl întrebă Doyle.

— Eu nu-l iubeam, zâmbi Webb.

— Ai iubit-o.

— Eu nu contam. Deveneam Omul Invizibil când apărea el pe scenă. Era un om periculos. Şi avea mult farmec! Dar tocmai asta era problema lui. Femeile îi cădeau prea uşor în braţe. Este ca atunci când te naşti bogat. Nu poţi preţui banul pentru că n-ai trudit niciodată pentru el.

— A fost cineva dintre voi la nuntă? se interesă Doyle.

— Am primit o invitaţie, dar aveam altceva de făcut.

— Eu m-am dus, zise Cochrane. Împreună Cu Croz.

— A fost o ceremonie simplă, la starea civilă, spuse Crosby. Parcă s-ar fi temut amândoi să nu se răzgândească dacă mai întârziau cu pregătirile.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Doyle.

Webb clătină din cap.

— Nu ştiu partea aceasta, zise el. Se uită la Cochrane.

— Continuă tu povestea.

VI

Washington, DC, Long Island, NewYork, mai 1984

„Războiul este visul urmăritorului de ambulanţe...

Nefericirea şi suferinţa celorlalţi reprezintă de asemenea un punct de referinţă pentru a ne alina propriile noastre necazuri.”

Paul Harris, fotoreporter independent,
din cartea Războiul altcuiva

Preşedintele Statelor Unite ieşi din Casa Albă şi se îndreptă

spre elicopterul care îl aştepta pe South Lawn. Reporterii îl întâmpinaseră cu o ploaie de întrebări. Strigau care de care mai tare, încercând să se facă auziţi.

— Domnule preşedinte, ce părere aveţi despre Crimele juntei militare din El Salvador?

— Domnule preşedinte, Statele Unite vor mai susţine regimul din El Salvador?

— Domnule preşedinte ce părere aveţi despre alegerile libere din Nicaragua?

Reagan zâmbea bonom ca de obicei şi îşi ducea mâna la urechi, semn că nu auzea ce era întrebat, din cauza uruitului elicopterului, apoi arătă ceasul, indicând că se grăbea.

Salută soldatul de lângă elicopter şi se întoarse să facă cu mâna, vesel, ca şi când ar fi avut de a face cu o mulţime de admiratori, nu cu un grup de reporteri şi cameramani agitaţi.

— Isuse Cristoase! exclamă Ryan.

— Ăsta vrea să ne facă să credem, spuse o voce.

Ryan se întoarse. Era Mike Nesbitt, de la NBC.

— Bătaie de joc. În loc să transmitem ştiri, îi facem reclamă. Iar scenariul este scris de aceşti ticăloşi.

— Ai văzut cum te-am caracterizat azi în Post? Neîm-blânzitul!

— Da, vor să-şi bată joc de mine, când, în realitate, îşi bat joc de publicul american. Vrea să pară popular. Aude toate întrebările, nici o grijă. Nemernicul.

— Uşurel! Nu uita că vorbeşti despre Preşedintele Statelor Unite.

— Nu este decât un actor şomer, amice. Mai bine l-aţi fi ales pe Jack Benny. Când a ţinut ultima oară o conferinţă de presă?

— Calmează-te, Sean. Ăsta-i jocul, n-ai ce face. Elicopterul se desprinse de pământ. Reporterii începură să-şi adune echipamentul.

— Ne duc de nas, Mike. Suntem obligaţi să prezentăm acest reportaj la ştiri pentru că nu avem altul. Vrea să treacă drept un tip ocupat, aglomerat de probleme. Pun pariu că s-a afundat în scaun şi sforăie. Cred că îl plimbă toată ziua ca să-l scutească de interviuri.

— Linişteşte-te, Sean, o să faci ulcer.

Ryan se încruntă. Cameramanul lui, Danny, îl privea întrebător.

— Ce o să prezentăm? Fundalul obişnuit cu Casa Albă?

Ryan ridică din umeri.

— De ce nu? Parcă poţi să faci altceva într-o afurisită de dimineaţă de primăvară la Washington?

52

The Four Seasons, Cele patru anotimpuri, era unul din cele mai elegante hoteluri din Washington, din selectul cartier Georgetown. Lee Cochrane se tolănise într-un fotoliu, pe terasa cu aer condiţionat. Ryan fu condus la masa lui de o chelneriţă, care luă sticla de Chardonnay din frapieră şi turnă lichidul gălbui într-un pahar de vin.

Plecă zâmbind tandru spre Ryan.

— Nu ştiu ce ai, bombăni Cochrane, dar se pare că vrea şi ea puţin.

— Bani, zise Ryan.

Cochrane surâse malefic.

— Cum merge?

— Bine?

— Şi Mickey?

— M-da şi ea este bine.

Se aşeză pe scaun studiindu-şi noul şef şi mentor. Parcă îl vedea pe Lee Cochrane – un tânăr slăbănog, hippy, într-o scurtă de camuflaj, lipit de podeaua apartamentului lor din Saigon de teamă să nu cadă. Acel Lee Cochrane se metamorfozase în redactorul şef al unei reţele naţionale de televiziune cu sediul la New York. Acum era tuns, îngrijit, cu un Rolex Oyster Perpetual la mână. Purta o cămaşă de mătase, cravată Sulka şi costum de lână Armani. Pantofii de piele italieneşti erau dintre cei mai scumpi. Chiar şi firele argintii de la tâmple îi dădeau un aer distins.

Ryan nu se mai simţea în largul lui în prezenţa lui Lee Cochrane. Rămăseseră prieteni buni; Cochrane era cel care îi făcuse rost de acest serviciu cu un salariu exorbitant, dar Cochrane era în acelaşi timp şeful lui şi susţinătorul guvernului. Ryan se considera încă un rebel, un nonconformist, un liberal înrăit.

Când se întorsese din San Salvador, ceruse şi i se aprobase să fie transferat la sediul IPA din Rockefeller Piaza, dar munca într-un birou de presă era complet diferită de independenţa de care se bucurase până acum. Nu ştia cum să se

îmbrace, părul lui era întotdeauna prea lung şi atitudinea lui prea de stânga. Ştiuse de la început că n-o să se potrivească.

Un timp, se mulţumi cu reportaje despre copii de şcoală jefuiţi, sau bătrâni bogaţi asediaţi în apartamentele lor din Upper West Side. Îşi petrecea săptămâni întregi în Canada, Mexic, Boston, dar visa la evenimentele din El Salvador şi Liban.

Cochrane era cel care-l salvase de primejdie, îl făcuse celebru şi-i oferise posibilitatea să se îmbogăţească, dar era prea mândru să fie recunoscător şi făcea glume pe seama lui. Ba chiar îl poreclise Lee Cocaine.

— Cum te simţi? îl întrebă Cochrane.

— Bine.

Ryan se foi stânjenit pe scaun. Avea senzaţia că era supus unui interogatoriu.

— Ce vrei de fapt?

— Să discut cu tine, Sean. De cât timp eşti la Washington?

— De unsprezece luni.

— Este o mare diferenţă faţă de zonele de luptă.

— Nu-mi lipsesc. Ascultă, nu mă aiuri. Doar nu m-ai chemat aici să discutăm despre vreme. Dacă ai ceva de spus, dă-i drumul. Tipilor de la New York nu le place ce fac?

— Doar ţi-am spus, Sean, eşti telegenic.

— Bine şi ce-i cu asta?

Cochrane învârti paharul între degete.

— Directorii au unele obiecţiuni.

— Cum ar fi?

— N-aş vrea să crezi că fac presiuni asupra ta.

— Spune-mi despre ce este vorba şi o să te informez ce cred.

— Am fost mustraţi de Washington.

— De tot Washingtonul? Cochrane zâmbi.

— De anumiţi oameni de la biroul de presă al Casei Albe.

— Bun. Înseamnă că-mi văd de treabă, nu-i aşa?

— Într-o anumită măsură, dar nu uita că acum nu ai de-a face cu un şef de stat străin.

— Nu, este şeful nostru de stat.

— Nu vreau să spun că nu sunt de acord cu critica, dar aici nu este Vietnamul sau America Centrală. Nu poţi să-l tratezi pe Reagan ca pe un dictator oarecare.

— Chiar dacă aşa se poartă?

— Suntem în America. Trebuie să fim mai iertători.

— Da, sigur, dacă le întinzi un deget, îţi iau toată mâna.

— Ştii foarte bine la ce mă refer.

— Vrei să o las mai moale cu Reagan, nu?

— Reţeaua este îngrijorată că exagerezi. Una este să fii dur şi alta să fii în opoziţie. Farmecul lui Sean Ryan a pălit puţin în ultima vreme.

— Atunci poate ar trebui să mă apuc din nou de fotografii.

— Da, poate, dar m-am gândit că îţi doreşti altceva.

Ryan îşi feri privirile. Urmărea o blondă tânără şi atrăgătoare în rochie de seară. Nu văzuse niciodată atâtea femei frumoase ca aici la Washington. Poate că era adevărat ce se spunea: puterea era cel mai puternic afrodisiac.

— Putem vorbi ca între prieteni, Sean?

— Te ascult.

— Cred că n-ar trebui să-ţi spun asta, dar mă întreb ce dracu' faci de fapt?

— Ar trebui să ştii mai bine ca mine. Doar tu mi-ai dat această slujbă.

— Pentru că ai spus că o vrei. Şi nu ţi-aş fi dat-o dacă n-aş fi crezut că ai talent, dar... poate că vrei cu totul altceva şi nu-ţi dai seama.

Bătea cu degetele în braţul fotoliului.

— Ieri l-am văzut pe Croz.

— Şi ce legătură are cu problema noastră?

— Lucrează din nou pentru IPA. O să conducă agenţia lor din Orientul îndepărtat. Are nevoie de un fotograf pentru războiul din Afganistan.

— Dacă vrei să-mi faci vânt, spune-mi.

— Când o să vreau, o să-ţi spun!

— Şi atunci care-i treaba?

— Când ai acceptat acest post, mi-ai spus că te-ai săturat de războaie.

— Aşa este. Nu mai sunt tânăr.

— Atunci trezeşte-te, Sean. Casa Albă nu este un teren de luptă. Scoate-ţi uniforma de camuflaj şi nu-l mai trata pe preşedinte ca pe Iosif Stalin.

— Cred că îl prefer pe Stalin.

Ryan inspiră adânc. Se gândea la ce-i spusese Cochrane.

— Îţi aminteşti de Hiltonul Haşişului? Eşti singurul din câţi am cunoscut care se droga până îşi pierdea minţile, dar îşi trimitea întotdeauna reportajele la timp.

— Uneori îmi este dor de vremurile acelea, zise el zâmbind reţinut, dar lumea se schimbă.

— Da, cred că ai dreptate.

— Ştii, zise Cochrane, nu reuşesc să înţeleg nici în ruptul capului de ce arăţi la fel de tânăr ca atunci.

— Duc o viaţă curată. Rămâi în oraş? Dacă vrei o sun pe Mickey şi mergem undeva să cinăm.

— Nu, trebuie să mă întorc la New York. Poate altădată.

— Da, poate.

Ryan se uită la ceas.

— Este timpul să mă întorc la treabă. Schultz ţine o conferinţă de presă la trei.

— Nu uita ce ţi-am spus.

— Da, sigur. Zâmbeşte mai mult în faţa camerei de luat vederi, nu pomeni de America Centrală şi pupă-l în fund pe Reagan.

— Exagerezi, ca de obicei, dar n-ar strica să asculţi de aceste sfaturi.

— O să mă străduiesc.

Ryan se ridică şi ieşi din hotel. Ah, redactorii ăştia! Erau toţi nişte ticăloşi. Credea că se descurcă bine, dar se pare că exista o conspiraţie care-l atrăgea spre primejdie. Nici măcar unul ca Cochrane nu putea accepta faptul că se schimbase. Îi oferise o nouă viaţă şi încerca să i-o ia înapoi. Faptul că nu mai cânta aceeaşi melodie părea să-i afecteze personal, ca şi când pământul şi-ar fi schimbat sensul de rotaţie.

Dracu' să-i ia, n-o să se ducă în Afganistan pentru fotoreportajele lui Crosby şi nici n-o să renunţe la postul lui. Dacă va trebui, o să-l pupe în fund pe Reagan, Schultz şi Larry Speakes. Cine ştie? Până la urmă s-ar putea să se obişnuiască; măcar cu gustul, dacă nu şi cu mirosul.

53

Ryan aduse un pahar şi o sticlă de Bushmills la masa verde din fier forjat din curtea casei sale. Locuia în selectul cartier Georgetown. O lampă gălbuie arunca umbre pe pavaj. Era o seară răcoroasă, dar parfumată de mirosul iasomiei.

Îşi turnă whisky-ul în pahar şi-l dădu peste cap, închizând ochii în timp ce lichidul îi ardea gâtul.

Luă o scrumieră de pe masă, o amintire de la hotelul Continental din Saigon şi o studie mult timp. Îşi aminti de serile petrecute cu Crosby, Cochrane şi Webb la Shelf. Beau cafea,

discutau despre politica Saigonului şi ultimele lor incursiuni în zona de luptă. Ce vremuri plăcute şi oribile în acelaşi timp. Din casă răsuna altă amintire – vocea lui Jimmi Hendrix.

Cochrane îl atinsese azi în punctul sensibil. Avea dreptate. Îi lipsea fiorul primejdiei. Se gândea tot mai mult la zilele agitate din Saigon. Îi venea tot mai greu să dezmembreze părţile componente ale acestor amintiri. Şi să hotărască dacă tânjea după tinereţea lui sau după război. Pacea era bună, dar plictisitoare. Nimic nu putea să compenseze farmecul pericolului. Îi lipsea acel Lee Cochrane pe care-l cunoscuse la Saigon şi-l dispreţuia pe Lee Cochrane de acum. În ultima vreme îl copleşise singurătatea, dorul şi sentimentul inutilităţii.

Dar n-o să se întoarcă. Îşi luase un angajament, nu numai faţă de Mickey ci mai ales faţă de Salvador şi femeile şi copiii ucişi în piaţa din La Esperanza.

O auzi pe Mickey la intrare. Peste câteva clipe, vechiul disc cu Jimmy Hendrix fu înlocuit cu un CD. Tehnologii avansate, discul compact – altă invenţie a anilor '80 pe care n-o suporta. Prefera LP-urile lui. Îi aminteau de trecut.

Mickey apăru cu un pahar în mână.

— Ce-i porcăria asta pe care o asculţi? o întrebă el.

— Police.

— Seamănă mai degrabă cu plutonul de execuţie.

— Planeta Pământ îl cheamă pe Sean Ryan. Avem un mesaj pentru dv. Anii '60 s-au încheiat. Încheiat transmisia.

Se încruntă.

— Ai avut o zi grea?

Nu-şi scosese uniforma de spital. Părea palidă şi obosită. Când se aplecă să-l sărute, observă că mirosea a transpiraţie şi dezinfectant. Nu-i plăcea, îi amintea de lunile când zăcuse rănit în spitale.

— Azi l-am văzut pe Cochrane .

— Şi?

— Şi nimic.

Ezită. Mickey înălţă din sprâncene.

— Crede că m-am acrit în ultima vreme. Nu ştiu la ce dracu' se referă. Parcă farmecul ar fi cel mai important pentru un ziarist. Spune-le asta băieţilor de la *Sydney Morning Herald*. Ce sunt eu, un bufon? Mi-ar sta bine să spun glume despre El Salvador, nu? De câte plutoane ale morţii este nevoie ca să schimbe o mentalitate?

— Văd că ai avut o zi grea.

— Schultz a ţinut o conferinţă de presă despre America Centrală. Evident, ruşii o să invadeze Mexicul cât de curând, prin august. Iar faptul că ajutăm guvernul din El Salvador să masacreze o jumătate din populaţie este o tactică diversionistă.

Îşi umplu din nou paharul.

— La tine cum a fost?

— Un împuşcat, un înjunghiat, un accidentat, doi drogaţi, dintre care unul era un băieţel negru de doisprezece ani. Ca de obicei.

— Te simţi bine?

— Este cam frig aici. Hai înăuntru.

Ryan intră în bucătărie şi puse apa la fiert pentru cafea. Mickey se aşeză pe un taburet. Îşi încolăcise un fir de păr răzleţ pe deget şi-l sugea. O privi mult timp, fără să spună nimic, dar, până la urmă nu se mai putu abţine şi o întrebă.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu cum să-ţi spun.

— Eşti bolnavă? ţi-ai pierdut serviciul? Hai, spune odată!

— Cred că sunt gravidă.

O privi calm.

— Eşti sigură?

— Nu. Azi am fost la doctor. Mâine voi afla rezultatul testului.

Dădu din cap.

— Eşti încântat?

— Nu ştiu.

— Măcar eşti sincer.

— Mă îngrozeşte gândul să răspund de viaţa cuiva.

— Şi pe mine.

Rămase nemişcat. Se uitau unul la altul ca doi străini prinşi în acelaşi lift.

— Ne prăbuşim, zise ea.

— Poftim?

— Nimic. Nu contează.

Televizorul era deschis. Se transmiteau ultimele confruntări dintre ruşi şi mujahedini în Afganistan. Ryan se uită fascinat.

— Pe mine de ce nu mă priveşti niciodată aşa? Pari atât de excitat când vezi un pathan cu un lansator de rachete. Îmi pare rău, dar nu pot concura cu el.

— Nu începe din nou, te rog.

— Uite ce este, Sean, trebuie să ştiu. Dacă nu te

interesează acest copil...

Apa începuse să fiarbă. Se întoarse şi o luă de pe foc.

— Credeam că îţi doreşti un copil, zise el.

— Bine, dar trebuie să ştiu dacă o să fii acasă când o să se nască. Dacă o să-l vezi crescând.

— Bineînţeles. Unde dracu' ai vrea să fiu?

— Tocmai aici este buba.

— Nu înţeleg.

— Problema este că te cunosc mai bine decât tine.

Se ridică.

— Nu vreau cafea. O să fac un duş şi o să mă culc de-vreme. Mâine, intru de dimineaţă. Vii la culcare?

— Mai târziu.

— Nu te îngrijora, îl linişti ea. S-ar putea să fie o alarmă falsă.

Se duse în dormitor. Până la urmă renunţă la duş. Se dezbrăcă şi se băgă în pat. Şi-ar fi dorit să-l aibă alături, s-o ţină în braţe. Îşi puse mâna pe burtă. Oare exista ceva acolo sau era numai în imaginaţia ei? Îşi dorise atât de mult un copil...

Crezuse că şi el îşi dorea, dar poate că se înşelase. Oricum era greu să-şi dea seama ce îşi dorea cu adevărat soţul ei.

54

Sanitarii alergau cu targa spre salonul de reanimare. Băiatul avea un tub de perfuzie înfipt în braţ, dar nu arăta deloc bine.

Doi rezidenţi alergau pe lângă ei.

— Respiră! strigă o asistentă.

— I-am prins pulsul.

— Ne trebuie opt unităţi de 0 negativ, zise unul dintre rezidenţi.

Mickey alergă la telefon şi transmise comanda băncii de sânge, apoi îl anunţă prin pager pe rezidentul şef. Când se întoarse, doi doctori şi trei asistente mutau băiatul de pe targă pe masă.

— Oxigen!

— A fost împuşcat în abdomen, în piept şi picioare.

— Pulsul este slab.

În timp ce-i tăia tricoul, Mickey se uită pentru prima oară la faţa lui. Era vietnamez. Încremeni în loc.

— Este hiperrezonant pe partea dreaptă. Îl decomprim.

— Haideţi să-l intubăm. Aspirator!

Odată se lovise uşor la cap când maşina ei fusese pocnită din spate la o intersecţie din Wisconsin. Martorii au spus că a încremenit la volan timp de două minute, fără să se mişte şi fără să vorbească. Nu-şi mai amintea decât că un poliţist bătea în geam rugând-o să deschidă portiera.

— Îmi trebuie aspiratorul. Nu văd nimic aici.

Acum căzuse în aceeaşi stare. Rezidentul zbiera la ea să aspire sângele dar habar n-avea ce voia. Căută printre instrumente. Uitase cum arăta aspiratorul. Era gata să leşine.

Kath, una din colege, se apropie de ea.

— Ce-i cu tine?

— Aspiră.

Kath luă aspiratorul şi i-l dădu rezidentului, care o privea furios pe Mickey. Oamenii ţipau şi se agitau în jurul ei. Se uită la ei amorţită. Îl studie pe rănit. Avea piele negricioasă.

N-ar trebui să ne pierdem timpul cu asiaticii ăştia, când băieţii noştri mor în junglă. Se întoarse şi ieşi alergând.

Kath aştepta împreună cu ea în uşa cafenelei. Comandară două cafele şi se aşezară la masa din colţ.

— Te simţi bine?

— Da. Îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat.

— Nu-i nimic.

— Am încremenit în loc pur şi simplu.

— Da, se întâmplă uneori.

Dar ştiau amândouă că pentru o asistentă experimentată ca ea, care lucrase pe front şi la urgenţă era inadmisibil.

Rezidentul şef va dori o explicaţie. Oare ce o să-i spună?

— Cred că sunt gravidă.

Kath se lumină la faţă.

— Ce minunat! Sean ştie?

— Da, este încântat.

Asta trebuia să fie. Hormonii erau de vină. Era a treia oară când i se întâmpla aşa ceva dar până acum nu-i afectase munca.

— Poate ar trebui să te odihneşti.

— N-am nevoie de odihnă.

Kath îşi muşcă buza.

— Nu arăţi prea bine.

I se umpluseră ochii de lacrimi. Nu mai plânsese de ani de zile. Din '76 când murise tatăl ei, dar chiar şi atunci se stăpânise.

Acum însă, simţea că nu mai poate. Trebuia să ajungă neapărat acasă, să nu se facă de râs în public. Sorbi din cafea, încercând să-şi păstreze calmul.

— Nu este adevărat ce ţi-am spus despre Sean. Nu este deloc încântat.

— Nu vrea copilul?

— Ba da, vrea să aibă un copil. Doar ştii că am încercat... când nu suntem prea obosiţi amândoi.

Râse amar.

— Dar, când i-am spus... păcat că n-ai fost acolo, să-i vezi faţa.

Kath o luă de mână.

— Mickey... Îi şterse lacrimile.

— Mă rog, asta este. Ştiam de la început că o să fie greu.

Inspiră adânc.

— Poate că este prea stresat, zise Kath. Ai văzut caricatura din *Post* de azi dimineaţă?

— M-da, am văzut-o.

Ryan fusese desenat agăţat de aripa avionului cu o mână, în timp ce cu cealaltă băgase un microfon pe fereastră, sub nasul lui Reagan. *Domnule preşedinte ce părere aveţi despre situaţia din El Salvador?*

— Cred că o să ajungă mare.

— Puţin îi pasă. Nu-i pasă de părerea celorlalţi. Nici nu ştiu ce-o fi în capul lui.

Se uită în ochii lui Kath şi văzu în afară de înţelegere acea satisfacţie deosebită care se instalează în locul invidiei.

Ştia cum o priveau celelalte asistente medicale şi chiar unele doctoriţe. Toate şi-ar fi dorit să aibă un bărbat ca Ryan.

— Bănuiesc că nu-ţi vine prea uşor.

— Este îngrozitor!

Îşi dădu seama că ridicase glasul. Câţiva medici se întoarseră spre ea.

Oare ar putea avea încredere în Kath? Probabil că nu, dar trebuia să-şi descarce sufletul puţin. Simţea că explodează. Se aplecă spre ea şi-i vorbi în şoaptă.

— Nu ştiu ce vrea. Nu vorbeşte cu mine.

Kath ridică din umeri.

— Poate că este mai bine aşa. Bob al meu îmi spune tot. Uneori mă satur.

Încerca s-o încurajeze, uimită că o luase drept confidentă, dar Mickey continuă:

— Ce să fac, Kath? Cum să-l fac să-mi vorbească? Să-mi spună ce-l apasă?

Întrebarea ei rămase fără răspuns.

— Nu cred că şi-a deschis vreodată sufletul. Gândurile şi sentimentele lui sunt îngropate adânc. Este ca un aparat foto. Vede, înregistrează, dar nu ştiu dacă simte ceva.

Kath, care-l văzuse într-o lumină romantică pe Sean Ryan, încerca să şi-l imagineze din noua perspectivă. Mickey şi Sean i se păruseră cel mai fericit cuplu din lume; şi, până acum, fusese geloasă pe Mickey Ryan. În momentul de faţă, însă, când reuşise să privească dincolo de faţadă, rămăsese uluită şi puţin furioasă pe iluziile pe care şi le făcuse.

— V-aţi gândit să discutaţi cu cineva despre această problemă?

— Te referi la un psiholog? Îl vezi pe Sean discutând cu un psiholog?

De fapt, nici eu n-aş accepta, se gândi ea. N-am nevoie de cineva care să-mi răscolească gândurile.

— Atunci, ce ai de gând?

— Nu ştiu, zise Mickey.

Dar adevărul era că ştia. Va încerca să uite de ultimii cincisprezece ani, să-şi spună că nici n-au existat. Da, va uita de Nam, de anii pierduţi în Walter Reed şi San Francisco, de jungla Americii Centrale. Şi atunci ce-i mai rămânea din viaţă? Câţiva ani de adolescenţă în care îşi invidiase sora şi vreo zece de copilărie? Mă rog, avusese parte de o copilărie frumoasă.

Ar fi bine să te trezeşti cât mai repede, Mickey.

— O să mă părăsească! zise ea.

— Ce? A spus aşa ceva?

— Nu, dar simt.

— Mickey, nu toţi bărbaţii sunt fericiţi când află că vor fi taţi, dar asta nu înseamnă că...

— Îl cunosc. Ştiu ce gândeşte.

Kath o luă de mână.

— Ascultă, trebuie neapărat să discuţi cu un psiholog.

Mickey se făcu că nu aude.

— A fost o greşeală, de la început. Eram ca nişte supravieţuitori pe o epavă. Epuizaţi şi speriaţi. Când am văzut pluta înaintând spre noi, ne-am grăbit s-o înşfăcăm. Iar pluta eram noi doi.

— Mickey, ar trebui să-ţi iei câteva zile libere.

— Poate.

S-ar putea să aibă dreptate, se gândi Mickey. Poate am nevoie de mai multe zile. Şi, de fapt de ce mai lucrez la urgenţă după atâţia ani? Îi aducem cu targa, unii mor, alţii supravieţuiesc. Pe urmă îi ducem sus la chirurgie şi nu mai auzim de ei. În fiecare zi este la fel. Parcă am citi primul capitol dintr-o carte şi apoi am arunca-o. Ce urmăresc? De ce derulez la nesfârşit aceeaşi scenă?

Se uitară una la alta. Nu ştiau ce să-şi spună. Kath ridică din umeri, neputincioasă.

— O să găsesc eu o soluţie până la urmă, zise Mickey.

Se opri la lumina roşie a semaforului din Wisconsin. Era târziu, se simţea extenuată şi o durea capul îngrozitor. La radio, cânta *Mrs. Robinson*. Îi amintea de petrecerile din Bien Hoa şi se gândi fără să vrea la Vietnam. Pentru o clipă, simţi chiar mirosurile spitalului de campanie: benzină, duhoarea fetidă a junglei, urină, antiseptice. Deschise geamul să inspire aer curat. Deasupra uruia un elicopter. Era poliţia, dar îi trezi altă amintire zguduitoare. Văzu doi adolescenţi alergând spre ea. Erau înarmaţi cu puşti Chicom şi zbierau unul la altul în vietnameză. Viet Cong.

Deschise portiera maşinii şi o luă la goană.

Auzea elicopterul învârtindu-se deasupra. Erau sud-vietnamezii. O zăriseră alergând pe teren deschis şi se întorseseră s-o salveze. Fugea în zigzag, ferindu-se de gloanţe. Auzi claxonul unei maşini. Aştepta impactul gloanţelor.

Dar nu trăseseră. Se adăposti lângă un zid. Cei doi Viet Cong dispăruseră. Îi pierduse. Îşi ridică privirile spre cer să caute Huey-ul. Era puţin mai departe de ea.

Răsună vaietul unei sirene de poliţie. Un sergent în uniformă veni alergând, cu o lanternă în mână. O văzu ghemuită în spatele zidului şi se opri, cu mâna pe revolver.

— Vă simţiţi bine, doamnă?

Îşi căută actele în buzunare. Trebuie să le arate că era americancă. Oare la ce oră începeau restricţiile de circulaţie în acest oraş?

Celălalt bărbat în uniformă rămase în maşină. Vorbea în radioreceptor. Probabil că solicita sprijin aerian.

— Vă simţiţi bine, doamnă? repetă poliţistul.

Se opri. Lumina lanternei o orbi pentru o clipă. Îşi feri ochii. Transpirase. De dimineaţă îi vor găsi trupul aruncat pe undeva. Se întreba ce o să spună tatăl ei. Va fi distrus.

— Nu găsesc pompa aspiratoare, zise ea.

— Ce aţi spus, doamnă?

Perdeaua se ridică. Îl privea ca şi când s-ar fi trezit dintr-un vis. Simţi din nou răcoarea nopţii. Ce proastă fusese. I se mai întâmplase şi altă dată. Doamnă, vă simţiţi bine? Vreţi să descuiaţi portiera? Inima îi bătea să-i sară din piept, i se uscase gura.

— Doamnă, vă rog să ieşiţi de acolo.

Mickey se ridică, amorţită.

— Scuzaţi-mă, domnule ofiţer, zise ea. Da, mă simt bine.

— V-am văzut fugind din maşină. Vă urmăreşte cineva?

Cum ar putea să-i explice. Elicopterul nu plecase. Îl auzea uruind în depărtare. Se îndrepta spre Capitol.

— Aţi auzit de Vietnam? îi zâmbi.

— Deci asta v-a speriat? Uneori îmi aduc şi eu aminte de războiul acela afurisit când aud un elicopter.

Puse revolverul în toc şi se apropie de ea.

— Aţi fost acolo?

— Am lucrat ca asistentă medicală la Bien Hoa în '69.

Dădu din cap, înţelegător.

— Acum vă simţiţi bine, doamnă?

— M-am făcut de râs?

Bărbatul râse.

— Aţi ţâşnit din maşină ca o pisică opărită.

Îşi strigă colegul.

— Totul este în ordine, Ray!

Apoi se întoarse spre ea.

— Locuiţi departe de aici?

— Nu, în P Street.

— Daţi-mi voie să vă conduc la maşină.

— Nu, mulţumesc, mă descurc. Îmi pare rău că v-am făcut necazuri.

— Nu este nici o problemă, doamnă.

O duse până în intersecţie. Maşina era parcată lângă trotuar, cu portiera deschisă. Îi era ruşine. Începi să-ţi pierzi minţile, Mickey.

Inspiră adânc. Calmează-te.

— Liniştiţi-vă, îi spuse poliţistul. Lăsaţi geamurile deschise şi daţi drumul la radio. Puţin jazz o să vă aline sufletul.

Se simţea recunoscătoare faţă de acest om. Stânjenită, se urcă în maşină, îşi puse centura de siguranţă şi fu cât pe ce s-o pornească pe roşu.

Poliţistul se aplecă pe fereastră.

— Uşurel!

— Da, da, nici o grijă, îl asigură ea.

Pentru numele lui Dumnezeu! Lasă-mă o dată să plec.

Alergă până la uşă. În timp ce îşi căuta cheile, auzi foşnetul frunzelor în noapte. Semănau cu murmurul unor voci îndepărtate. Avea senzaţia că era privită de soldaţi în uniforme măslinii. Se uită repede de jur-împrejur. Nu era nimeni.

Intră şi alergă direct în baie. Se dezbrăcă şi se băgă în cada jacuzzi, cufundându-se în apa fierbinte, bolborositoare, cu aromă de eucalipt. Se întinse şi îşi sprijini capul de marginea din marmură. Sudoarea i se prelingea pe faţă.

Viaţa ei era ca nişte castele de nisip construite cu trudă de un copil pe o plajă goală şi dărâmate apoi de mare.

55

Mergeau cu maşina spre Leesburg, trecând pe lângă grajdurile de cai din London County. Huntington Lodge era o casă ridicată la jumătatea secolului al nouăsprezecelea în mijlocul unei plantaţii care se întindea pe cincizeci şi şase de acri de dealuri şi coline. Când intră pe poartă, Ryan văzu un şir de maşini aşteptând să fie parcate. Opri în spatele unui Volvo; în oglinda retrovizoare văzu un BMW 52Ji. El era într-un Mercedes alb coupé. Şi când te gândeşti că-şi petrecuse cea mai mare parte din viaţă într-un Mini Moke ciuruit de gloanţe.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Mickey.

Nu răspunse, pentru că nu ştia ce. Se uită în oglindă; avea părul negru, era proaspăt bărbierit şi arăta la fel de tânăr ca întotdeauna. Anul viitor va împlini patruzeci de ani şi toţi colegii îi spuneau că nu-i dădea nimeni mai mult de treizeci. Unii îl porecliseră Dorian Grey[11]. Cei de-o vârstă cu el aveau chelie şi burtă. Probabil o trăsătură a familiei. Tatăl lui s-ar fi menţinut la fel de bine dacă n-ar fi băut.

Îşi scutură fracul şi se uită la ceasul lui Rolex. Ajunsese bine. Deşi nu se obişnuise încă să cheltuiască sumele imense de

[11] Celebru roman al lui Oscar Wilde, în care personajul principal, Dorian Grey, rămâne tânăr, în timp ce tabloul lui îmbătrâneşte (n.t).

bani cu care era plătit, nu se descurcase prea rău pentru un băiat sărac din Queensland. Riscase mult să ajungă aici. Atunci de ce era nemulţumit? De ce avea senzaţia că-şi bătuse joc de viaţă?

— Este un rahat, zise el.

— Ce?

— Viaţa.

Mickey ridică din sprâncene.

— Ar trebui să-ţi notezi undeva. Într-o zi vei fi citat într-o carte. Sper că nu va fi tema discursului tău din seara aceasta? Nu uita că doamnele de aici sunt de viţă nobilă. S-ar putea să nu aprecieze acest gen de limbaj.

O privi pe furiş. Arăta superb în rochia albastră, coafată şi aranjată. Înainte să se fardeze, era palidă. Din cauza copilului, probabil. Ah, copilul. Altă doză sufocantă de realitate.

Dar era exact ce-şi dorise, nu? Când Buford îi pusese pistolul la tâmplă în noaptea aceea, în La Esperanza, se hotărâse. Atunci, de ce era atât de speriat?

Poate dacă n-ar fi copilul, s-ar mai gândi, dar aşa, nu putea da înapoi. Îi datora prea mult.

Păianjenul ar fi încântat, se gândi el.

— Cred că ar trebui să-l lase pe oaspetele de onoare să parcheze primul, zise Mickey.

— Oi fi eu oaspete de onoare astă-seară, dar nu vor să uite că nu sunt decât un ziarist.

Traseră în faţă şi li se deschiseră portierele. Un valet îi dădu un bilet cu numărul maşinii şi un majordom în livrea îi conduse înăuntru.

— Bine aţi venit la Hundington Lodge, domnule Ryan, îi spuse acesta, adăugând apoi. Vă urmăresc în fiecare seară la televizor.

— Cum este să fii căsătorită cu o vedetă? îi şopti Ryan lui Mickey în timp ce intrau înăuntru.

— Istovitor, zise ea.

Râse amuzat, dar, când se uită la ea, îşi dădu seama că vorbise serios.

Se duseră la bar. Mickey îşi comandă o vodcă Stoli cu suc de portocale şi el un Bushmills cu gheaţă. Liniştea era apăsătoare.

— Eşti nervos? îl întrebă ea.

— Nu-mi place să vorbesc în faţa oamenilor.

— Vorbeşti în fiecare seară unui public de cincizeci de

milioane de telespectatori.

— Nu-i adevărat. Lângă mine nu sunt decât doi oameni: cameramanul şi inginerul de sunet. Ceilalţi sunt la ei acasă, se scobesc în nas sau dorm.

— O să-i vrăjeşti pe toţi, îl încuraja ea.

— Măcar pe femei.

Se uită în jur; reşedinţa fusese decorată după modelul unui han de la 1800. Pe pereţi erau tablouri cu scene de vânătoare, câteva antichităţi victoriene şi un cămin de piatră cu un buştean înăuntru.

Se întoarse spre Mickey. Observă că-i tremura mâna şi bea prea mult. Nu se simţise niciodată bine printre lumea bună. Nu se obişnuise cu personalităţile Washingtonului.

— Tu eşti o vedetă, îi spusese ea de atâtea ori, iar eu o biată asistentă medicală.

Dar Ryan nu se căsătorise cu ea pentru celebritate. Atunci pentru ce?

Poate că era agitată din cauza stării ei.

— Tu nu eşti nervoasă? o întrebă el.

— Ce motive aş avea? Doar nu trebuie să-mi dezgolesc sufletul în faţa unor matroane din înalta societate.

— N-o să-mi dezgolesc nimic.

— Mă bucur.

— Mă aflu aici ca să vorbesc despre viaţa mea de reporter în punctele fierbinţi ale lumii, inclusiv la Washington.

— Care este sursa tuturor relelor.

Îi zâmbi.

— Ai perfectă dreptate. Puse paharul pe tejghea.

— Mai vreau unul înainte să plecăm.

Ryan nu-şi terminase încă whisky-ul.

— Credeam că numai noi suntem beţivi.

— Aiurea, australienii sunt nişte papă-lapte. Încă unul.

Îi făcu pe plac. Îi ajungea un singur pahar de Bushmills. Nu voia să ameţească tocmai acum când urma să vorbească în public. Nu ar face impresie bună.

— Pot să-ţi pun o întrebare personală?

— Dă-i drumul.

— Ai o amantă?

— Chiar atât de personală?

— N-aş vrea să te iscodesc, dar faptul că sunt soţia unei vedete mi-a dat curaj.

— Nu!

— Ce nu?

— N-am, să trăiţi!

— Nu fă pe deşteptul cu mine, Sean. Trebuie să ştiu. Este ceva de moment sau definitiv?

— Nu cred că este un loc potrivit să discutăm despre acest subiect.

— Nu sunt supărată pe tine, Sean, dar aş vrea să mă lămuresc.

Se uită la ceas.

— Nu mai este timp.

— Ştii, înainte să vii la Washington erai fermecător, chipeş şi primejdios. Acum eşti în plus o vedetă de televiziune bine plătită. Îmi dau seama cum este să ai cele mai bune intenţii, dar să-ţi iasă totul pe dos.

— Nu te înţeleg.

— Poate nici eu nu mă înţeleg.

Mickey termină de băut şi intrară în sufragerie. Mesele masive de stejar erau acoperite cu feţe albe, cristale şi tacâmuri din argint. Chelneri în haine albe se mişcau prin mulţime.

Doamna Carson, preşedintele asociaţiei London County Literary Guild, veni spre el cu braţele deschise.

— Lăsaţi orice speranţă, voi care intraţi aici[12], murmură Mickey şi plecă de lângă el.

— Bine ai venit, Sean Ryan! Mă bucur să te avem printre noi. Toţi de-abia aşteaptă să te cunoască.

Îl îmbrăţişa ca pe fiul rătăcitor, sufocându-l cu parfumul ei fin.

— Arăţi şi mai grozav decât la televizor.

Îi prezentă o femeie grasă, elegant îmbrăcată.

— Doamna Havermeyer, contabila noastră, te admiră foarte mult.

— Deşi eşti un băieţel năzdrăvan, zise doamna Havermeyer.

— De ce? o întrebă el pe un ton glacial.

— În ultima vreme ai spus multe lucruri tare răutăcioase despre preşedintele nostru.

Părea atât de revoltată de parcă ar fi insultat pe cineva din familia ei.

— Dar te iertăm.

---

[12] Parafrază la Infernul lui Dante (n.t.).

Ryan îşi ridică privirile, agitat. Mickey discuta cu un chelner cu piele măslinie şi coamă de cal. Luă un croissant de pe tavă şi ridică paharul zâmbind.

La cină mâncară somon, escalop cu sos de homari, plăcintă cu carne de căprioară şi *crêpes flambées*. După aceea, Ryan vorbi o jumătate de oră, presărându-şi discursul îndelung aplaudat cu anecdote, nume ca Sihanouk, Carter, Schultz, Begin, Cao Ky, Reagan şi locuri evocatoare ca Beirut, Saigon, Peshawar şi Ierusalim. Pe urmă îl copleşiră cu întrebări, încă o jumătate de oră şi, până la urmă se aşeză epuizat, în aplauzele tuturor.

Chelnerii strângeau ceştile şi paharele goale de pe mese. Ca oaspete de onoare Ryan se simţi obligat să stea până plecară cel puţin jumătate din oaspeţi. Se postase strategic la uşă şi o căuta disperat din priviri pe Mickey.

— Domnule Ryan.

Văzu o femeie mică de statură, cu păr negru. Avea o privire obosită, păr grizonat şi nişte ochi mari, trişti, accentuaţi de ochelarii cu lentile groase. Purta puţine bijuterii. Doar nişte cercei cu perle şi o mică broşă de smarald. Lui Ryan i se părea modestă în comparaţie cu celelalte femei din seara aceasta.

— Mi-a plăcut foarte mult cum aţi vorbit.

— Mulţumesc, zise Ryan, uitându-se la ceas. Unde o fi Mickey?

— Mai ales când aţi povestit despre Vietnam. Cred că a fost foarte important ce aţi făcut voi, fotoreporterii acolo. A însemnat mult pentru soldaţi.

Ryan se săturase de laude.

— Cred că acum oamenii văd războiul din altă perspectivă, zise el.

— Eu cred că toţi aţi fost foarte curajoşi. Probabil că aţi răsuflat uşuraţi când s-a terminat.

— Nu chiar.

Îl privi mirată.

Ryan se înfuriase. Nu mai suporta să se prefacă. Simţea deodată nevoia să şocheze pe cineva, spunând adevărul.

— M-aş întoarce şi mâine dacă ar lua-o de la început.

— De ce?

— Mi-a plăcut. Ne jucam cu mitraliere, ne plimbam cu elicoptere, priveam bombele explodând. Consider că ai trăit degeaba dacă n-ai văzut un C-130. Este fascinant. Ca să fiu cinstit, eram entuziasmat.

— Fiul meu a murit în Vietnam, îi spuse femeia şi plecă.

Mickey ieşi de la toaletă.
— Ce s-a întâmplat? îl întrebă ea.
— De ce?
— Arăţi de parcă ai fi văzut o fantomă.
— N-am nimic. Unde dracu' ai fost?
— Îmi pare rău, am greşit cu ceva?
— Hai să plecăm mai repede de aici!
— Eşti supărat?
— De ce dracu' să fiu supărat?

Ah, nu trebuia să ţipe la ea! Dar bărbaţii îşi descărcau întotdeauna nervii pe neveste când nu le mergeau treburile. Poate de aceea evitase să se căsătorească şi nu-i păsa de ceilalţi când era pe câmpul de luptă. Uneori i se părea destul de greu să aibă grijă de el.

— Hai să plecăm, te rog.

Este o prostie, Sean. Îi minţi pe ceilalţi, te minţi pe tine, dar să nu-ţi spui că-ţi place. N-a fost singurul motiv pentru care ai fost fotoreporter de război. Tu, Păianjenul, Cochrane, Crosby şi ceilalţi aţi făcut ceva important.

Cineva trebuia să fie acolo, să demaşte minciunile şi să schimbe părerea celor din America, dar nu este nevoie să le spui oamenilor cum ai căpătat gustul spaimei, al pericolului.

Nu le spune că ţi-a intrat în sânge.

Prostule!

56

Ryan dădu aşternuturile la o parte, coborî din pat şi se duse la fereastră. Afară felinarele erau încă aprinse, dar soarele se ridicase deasupra Washingtonului luminând copacii. În Wisconsin, maşinile se îndreptau deja spre parcări şi gări. Washingtonul se trezise. Mickey dormea. Lucrase până târziu la spital. Dumnezeu ştie de ce. Nu aveau nevoie de bani, doar îi spusese.

Se aşeză pe marginea patului s-o privească. Era îmbrăcată într-un tricou alb în loc de cămaşă de noapte. Îi spusese că ar fi preferat să doarmă goală, dar n-o s-o mai facă niciodată. Când ajunsese prima oară în Vietnam, o trimiseseră la Pleiku. În prima

noapte fuseseră atacaţi. Sărise din pat şi alergase la cel mai apropiat bunker, unde stătuse timp de douăzeci de minute, goală-puşcă, până se terminase bombardamentul, înconjurată de soldaţi şi doctori. De atunci jurase că n-o să mai doarmă niciodată goală.

Mormăia în somn şi scrâşnea din dinţi. Alt coşmar. Se încruntă şi-i căzu o buclă pe faţă. I-o dădu la o parte şi o zgudui uşor, să-i alunge visul rău. Deschise ochii, se încruntă şi se culcă la loc, ceva mai liniştită.

O sărută pe frunte şi îşi puse halatul. Pe urmă coborî în bucătărie să facă o cafea tare. Găsi ziarele la uşă. *Washington Post* şi *New York Times*.

Ieşi cu cana în curte. Pământul era ud de rouă. Aerul rece al dimineţii îl făcea să se înfioare. Îşi apropie ceaşca aburindă de faţă şi deschise ziarul Times.

SUA SE GÂNDEŞTE SĂ TRIMITĂ TRUPE DE INTERVENŢIE ÎN EL SALVADOR

IPA, Washington: Secretarul de stat George Schultz a declarat azi că administraţia Reagan se gândeşte să acorde El Salvadorului ajutor militar, fără să aştepte aprobarea congresului. Armata respectivului stat trebuie să exercite presiuni asupra insurgenţilor în perioada alegerilor care vor urma...

Termină de citit articolul şi aruncă ziarul pe masă, dezgustat. Cel care-l scrisese îi cântase în strună lui Reagan.

Tot ce spusese la London Counly despre experienţa din Vietnam fusese o prostie. El şi ceilalţi corespondenţi de război nu schimbaseră nimic. Acum o porniseră pe acelaşi drum ca în Vietnam, făceau aceleaşi greşeli, comiteau aceleaşi păcate de neiertat. Iată ironia Americii moderne: o ţară fondată pe principii democratice, care aplica o politică de extremă dreapta în lumea întreagă, pentru că nu credea în forţa democraţiei, dar concetăţenilor săi adoptivi nu le plăcea să audă acest adevăr, mai ales din gura unui australian. Poate că acesta va fi întotdeauna dezavantajul lui. Oricât ar trăi şi ar munci în această ţară, va fi considerat un străin. Americanii nu suportau să audă critici nici din partea propriilor comentatori, aşa că la ce să se aştepte un băiat ca el, venit din coloniile britanice.

Îşi lăsă cafeaua şi se duse să-şi facă un duş. Se lipi cu spatele de faianţa rece şi lăsă apa fierbinte să-l biciuiască: Se gândea la ce avea de făcut. La 9:05 va fi în biroul lui Lary

Speakes să afle ultimele ştiri şi apoi va încerca să descopere adevărata poveste, care nu semăna nici pe departe cu ce le spusese Speakes. La fel ca la Nebuniile de la Ora Cinci din Vietnam.

Nu credea că o să mai reziste mult timp.

* * *

Era din nou la Bien Hoa. Tocmai terminaseră o operaţie şi intrase în salonul muribunzilor. În visul ei, camera se întindea la nesfârşit. Văzu şiruri de mese, bocanci, uniforme rupte şi însângerate. Zări un vietnamez. Zăcea de câteva zile. Ţinea o grenadă în mână. Deschise ochii şi-i zâmbi.

În momentul acela trase cuiul.

Se ridică în pat, lac de transpiraţie. Abia după câteva clipe îşi aminti unde era. Văzu cerul cenuşiu al Georgetown-ului şi auzi uruitul traficului.

Apoi răsună vuietul elicopterului. Grăbeşte, Mickey, vin răniţi. Se dădu jos din pat şi deschise uşa, aşteptându-se să vadă alte asistente în uniforme măslinii năpustindu-se pe lângă ei, dar coridorul era gol.

Îl auzi pe Ryan. Îşi făcea duş.

Atunci îşi aminti. Era la Washington. În 1984. Elicopterul pe care-l auzise aparţinea poliţiei.

Se sprijini de balustradă şi inspiră adânc. Doamne, îşi pierdea minţile.

Coborî în bucătărie. Cafeaua era pe aragaz. Îşi umplu o cană şi luă două chifle din frigider. Îi bătea inima să-i sară din piept. Se simţea ca şi când n-ar fi dormit deloc.

De ce acum? De ce se întorseseră coşmarurile după atâţia ani? Crezuse că se terminase.

Puse chiflele în prăjitor.

Nu voiau să se lase în jos. Nu voiau să se lase în jos. *Nu voiau să se lase în jos.*

Ryan se uita la cămăşile şi costumele atârnate în şifonier. Le privea dispreţuitor. Nu suportase niciodată să se îmbrace în costum. Devenim exact ce urâm mai mult.

Auzi zgomot de pahare sparte.

Mickey.

Alergă pe hol, coborî scările în grabă şi se opri în pragul uşii.

Mickey stătea în mijlocul bucătăriei, în tricou, cu braţele încrucişate, muşcându-şi buza. Se uita în jos, mirată. Prăjitorul de pâine, cafetiera şi cana se făcuseră ţăndări.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă el.

— Chiflele nu voiau să se lase în jos, zise ea. Mă enervez când nu se lasă în jos.

Făcu un pas, prudent şi o luă în braţe. Era încordată. Parcă ar fi ţinut un manechin.

— Chiflele nu se lăsau în jos, repetă ea, mirată şi înspăimântată în acelaşi timp de ce făcuse.

— Sst, nu-i nimic.

Spera să fie din cauza stării ei. Pentru că, dacă era din cauza Vietnamului, atunci era foarte grav.

57

Construiseră sala presei peste ceea ce fusese odată piscina interioară a preşedintelui Franklin Delano Roosevelt. Pe parcursul anilor, numărul reporterilor crescuse şi acum de-abia mai încăpeau. Toate reţelele de televiziune aveau cabine în spatele sălii, concepute iniţial pentru două persoane. Acum însă stăteau cel puţin patru, printre ziare, maşini de scris, PC-uri, imprimante, cărţi şi ceşti de cafea. În fiecare dimineaţă reporterii şi cameramanii îşi făceau loc printre camere video, cabluri groase de televiziune şi aparate video.

De obicei era mare balamuc, dar când Ryan ajunse acolo, de dimineaţă, îl întâmpină o linişte mormântală. Oamenii vorbeau între ei în şoaptă. Îşi găsi cameramanul, pe Larry Norstadt.

— Cine a murit? îl întrebă el.

— Nimeni. Încă.

— Lee!

— Cochrane? Ce s-a întâmplat cu el?

— Este la reanimare. La Mount Sinai. Infarct. Au trebuit să-l reanimeze de două ori.

— Doamne Sfinte! Larry clătină din cap.

— Nu are decât treizeci şi nouă de ani, la fel ca tine.

— M-da. Mulţumesc.

Vestea îi încremenise pe toţi. Toţi cei care îl cunoşteau pe Lee Cochrane; era un reporter renumit. Câţiva se zgâiau la Ryan,

aşteptând să vadă cum o să reacţioneze. Cochrane nu era doar şeful lui. Se ştia că fuseseră împreună în Vietnam.

Dracu' să-i ia. Doar nu era actor!

Se uită la ceas. Larry Speakes va ţine prima conferinţă de presă a zilei după ora nouă şi Ryan avea de gând să-i ceară socoteală despre situaţia din El Salvador. Speakes trebuia de asemenea să anunţe conferinţa de presă prezidenţială din seara aceea.

— O să sun la birou să-i trimită cineva nişte flori din partea noastră, zise el destul de tare ca să-l audă toţi. Bine, hai să ne vedem de treabă.

Reagan îşi ţinea întotdeauna conferinţele de presă seara. Beneficia de o audienţă mai bogată şi în felul acesta posturile de televiziune trebuiau să prezinte exact ce spunea. Nu mai aveau timp să prelucreze materialul şi să-şi exprime propriul lor punct de vedere la actualităţile de seară. Consilierii lui nu erau de acord, dar farmecul lui Reagan triumfa întotdeauna.

Dădea mult mai puţine conferinţe de presă decât predecesorul lui, Carter, şi, prin urmare, deveniseră un important eveniment jurnalistic. Unii remarcau critic că erau cea mai bună piesă de teatru a anului.

Datorită prezenţei posturilor de televiziune, încăperea era luminată ca un stadion. O baterie de reflectoare deasupra scenei, încă două pe suporturi de aluminiu la dreapta şi la stânga. În faţă, erau înghesuite douăzeci de şiruri de bănci care se ridicau spre spate unde se îmbulzeau cameramanii printre cabluri şi aparate. Ryan se aşeză în primul rând rezervat VIP-urilor din lumea presei: personalităţile principalelor reţele de televiziune şi reporterii celor patru mari agenţii de presă: Reuter, AP, UPI, IPA şi alte vedete cum ar fi Sam Donaldson, Andrea Mitchel şi Bob Scheiffer.

Lui Ryan îi venea greu să se concentreze. Se gândea la Cochrane. O sunase pe secretara lui şi-i spusese să-i trimită un pachet de ţigări, un hamburger de la McDonald's şi o carte de vizită pe care să scrie *Eşti concediat* şi dedesubt semnătura lui Ted Turner. Dacă ar zace în spital, n-ar suporta să fie tratat ca un invalid. I-ar place ca unul din colegii lui să-i trezească pofta de viaţă.

Dar vestea îl zguduise. Aşa cum spusese Larry, Cochrane era de aceeaşi vârstă cu el. Una era să mori în război şi alta de infarct. Atunci îţi asumai riscul şi uneori aveai noroc. Nu se

gândise niciodată că moartea se putea strecura aşa, fără gloanţe şi bombe; doar o durere în piept şi gata.

Şi el unde o să fie când o să-i sune ceasul? Pe treptele Casei Albe, slujind o naţiune căreia nu-i păsa de nimic în afară de avort şi impozite? În drum spre serviciu, gândindu-se la ipoteca apartamentului său din Georgetown sau la ratele pentru noua mobilă a copilului?

Îşi dădu seama deodată că nu voia să poarte răspunderea altei fiinţe. Să evite riscul pentru că trebuia să se gândească la cei de acasă. Voia să moară aşa cum înţelegea el, nu să fie lovit pe la spate de un blocaj de arteră sau de o bulă de aer în creier.

Nu-şi dorea o moarte plicticoasă.

Se gândi la ce avea de făcut. Oamenii de-abia aşteptau sosirea preşedintelui. Poate că îl iubeau încă pe Reagan, dar o să vadă ei!

O voce răsună la microfoane.

— Doamnelor şi domnilor, preşedintele Statelor Unite.

Se deschise o uşă şi apăru Reagan, îmbrăcat într-un costum cenuşiu închis. Înainta de-a lungul coridorului. Altă intrare teatrală, se gândi Ryan.

De-abia reuşi să fie atent la discursul lui Reagan, care era de fapt o declaraţie politică despre America Centrală. O declamase ca un actor, zugrăvind politica Americii Latine drept o asociere dintre cowboy şi indieni.

Se ridică.

— Domnule preşedinte de ce această administraţie susţine regimul din El Salvador care îşi torturează, terorizează şi decimează populaţia, presărând străzile cu cadavre?

Auzi exclamaţiile de uimire din jur. Nu era genul de întrebare pusă în direct unui preşedinte. Îi văzu pe consilierii lui Reagan încruntându-se. Păcat că privirile nu pot ucide, dar n-aveau ce să-i facă. Libertatea cuvântului şi a presei erau drepturi democratice. Cei de pe podium le regretau, mai mult ca sigur.

Reagan răspunse evaziv, ca de obicei, în fraze incoerente, care păreau să fie pe gustul electoratului american. Menţionă viitoarele alegeri din El Salvador, progresul democratic făcut de guvern şi ameninţarea guerillelor susţinute de cubanezi. Ryan clocotea de furie şi făcu un lucru de neimaginat.

Îl întrerupse pe preşedinte.

— Domnule Reagan, sunt vorbe goale şi o ştiţi prea bine. Mergem pe acelaşi drum dezastruos ca în Vietnam. Susţinem un

regim fascist pentru un triumf politic pe termen scurt. Este adevărat sau nu?

Flashurile sclipeau. Reagan clipea uimit. Semăna cu un bătrân căruia i se cerea să se dea jos din autobuz pentru că nu avea bilet. Ryan văzu un agent din Secret Service înaintând spre el. Voiau să-l arunce afară. O să arate bine în direct, mai ales dacă o să opună rezistenţă.

— De data asta ai făcut-o lată, Ryan, îi şuieră la ureche un reporter de la *Post*.

— Sunt minciuni, zise el destul de tare şi ieşi din cameră.

Ştia că n-o să se mai întoarcă niciodată. Şi nu-i părea rău.

58

Mickey stătea în mijlocul livingroomului, uitându-se la televizor. Se retrase în bucătărie, cu ochii pe ecran. Era conferinţa de presă a lui Reagan şi ştia că Ryan trebuia să fie acolo, pe undeva. Desfăcu o sticlă de Stoli şi luă un suc de portocale din frigider. În cele din urmă recunoscu vocea lui Sean şi observă consternarea zugrăvită pe faţa preşedintelui.

— Doamne Sfinte! exclamă ea.

Comentatorul ţinea cu preşedintele. Nu mai putea să se uite. Apăsă pe butonul telecomenzii şi se duse în dormitor.

Umplu cada cu apă fierbinte şi se dezbrăcă.

I se întâmplase din nou în farmacia din Wisconsin. Auzise rateurile unei maşini pe stradă şi se trântise imediat pe jos, aşteptând să răsune explozia. Când îşi ridicase privirile, văzuse că ceilalţi clienţi se uitau la ea cu gura căscată.

Trebuia să ia măsuri.

De fapt, nu credea că va mai fi vreodată un om normal. Văzuse bărbaţi şi femei în toate ipostazele. Ţinuse tineri de mână până îşi dăduseră sufletul, plânsese, alături de celelalte asistente când moartea triumfase, după ce pacientul se chinuise săptămâni în şir din cauza arsurilor sau rănilor. Se împrietenise cu oameni complet necunoscuţi şi trecuse prin situaţii de neimaginat.

Acum, tot ce făcea îi părea fals, lipsit de valoare. Acum paisprezece ani trecuse din zona focului în zona crepusculară. Se întorsese ca o străină şi nu-şi mai găsise locul în propria ei ţară. Îşi petrecuse toţi aceşti ani fugind de amintiri.

Aici, în această societate paşnică găsise ipoteci, grădini

frumos îngrijite, supermagazine, baruri şi singurătate. Era un loc unde nimănui nu-i păsa de aproapele lui. Nimeni nu voia să-i asculte poveştile de război, care erau de fapt viaţa ei. Se vedea confruntată cu o mare dilemă; ura Vietnamul, dar ar fi vrut să se întoarcă măcar pentru o oră, să trăiască din nou acea comuniune spirituală.

Dar nu avea cum să se întoarcă, aşa că nu-i rămâneau decât cicatricele şi sentimentul vinovăţiei.

Când se întoarse acasă, Ryan o găsi, cu o sticlă goală de Stoli pe podeaua de marmură. Era roşie la faţă, îi atârna părul pe obraji şi clipea din ochi.

— Ai de gând s-o ştergi, nu-i aşa, ticălosule? zise ea, tărăgănând cuvintele.

Se îmbătase. Nu contează.

— Ai văzut?

— Şi încă cum! Confruntarea dintre Rău: întruchipat în persoana bărbatului în costum negru şi Bine, reprezentat de omul cu carneţelul de notiţe. Ai luat taurul de coarne.

— L-am învăţat minte, nu-i aşa?

— M-da, l-ai făcut praf. Cred că o să ne omoare în somn. Cu Reagan nu este de glumit.

— Dă-l dracului!

Îşi lăsă scurta pe podea, îşi trase cravata peste cap şi se aşeză pe marginea căzii jacuzii să-şi scoată pantofii şi şosetele.

— Cred că ar fi mai bine să-ţi dai demisia înainte să te concedieze ei.

— Mi-am dat-o deja.

— Lee ce-a spus?

— Nu era acolo. Este la Mount Sinai, legat de nişte aparate care-l menţin în viaţă.

Îşi scoase cămaşa, pantalonii şi chiloţii.

— De ce i-or spune infarct? Urăsc cuvântul ăsta. De ce nu atac de cord? Atunci ar pricepe toată lumea despre ce este vorba.

Apoi se băgă în apa aromată, bolborositoare, îşi puse braţele pe marginea de marmură şi se întinse.

— Sper că glumeşti.

— Cu atacurile de cord nu se glumeşte. Nici măcar la New York. *Mai ales* la New York.

— Dumnezeule, era...

— De aceeaşi vârstă cu mine. Ştiu.

— Şi astă-seară ai vrut să-ţi reverşi nervii?

— Într-un fel.

Îi pipăi coapsele pe sub apă cu degetele de la picioare.

— Am fost mândră de tine când te-am auzit.

Văzând că nu-i răspunde, adăugă:

— Admir un bărbat care are curajul să-l înfrunte pe preşedintele Statelor Unite.

Îi dădu piciorul la o parte.

— Am făcut din nou ce nu trebuia?

— Nu eşti tu de vină.

— De ce bărbaţii spun mereu asta când nu se mai simt atraşi de nevestele lor? Dacă aş fi fost Nastassia Kinski aici, goală în baia fierbinte lângă tine şi nu te-aş fi excitat, ai fi liniştit-o la fel?

Închise ochii.

— Am avut destule pe ziua de azi.

Îşi dădu cu apă pe faţă.

— Trebuie să-ţi mărturisesc ceva.

— Şi tu?

— Testul de graviditate a ieşit negativ. O privi uimit.

— Ce?

— Îmi pare rău.

— Adică în tot acest timp...

— Am vrut să văd cum o să reacţionezi.

Rămase tăcut un timp.

— Şi cum am reacţionat?

— Ca un ticălos.

— Ai dreptate.

— Ar fi fost mai cinstit să dai cu pumnul în uşă, să te loveşti cu capul de pereţi, să-ţi pui revolverul la tâmplă.

— Am vrut să te menajez.

— N-am înţeles.

— Ştiam că îţi doreai un copil.

— Credeam că şi tu îţi doreşti.

— Da, aşa am crezut şi eu.

— Dar acum nu mai crezi?

— Nu. Îmi pare rău.

— Atunci ar trebui să sărbătorim. Tu ai obţinut ce voiai şi eu am obţinut ceva de care nu aveam nevoie.

Căută sticla de Stoli.

— La dracu', este goală. Uită-te la mine. O baie fierbinte, o sticlă goală de Stoli şi sterilitate? Ce poate fi mai rău în viaţă? Să

afli că soţul tău a fost concediat de la cel mai important post de televiziune! Cum dracu' o să ne achităm ipoteca?

— O să ne descurcăm.

— Cum? insistă ea, privindu-l drept în ochi.

Îşi dădu seama că ar fi trebuit să ştie. Ryan nu se arunca în bătaia focului, fără să-şi asigure retragerea. I-o spusese de multe ori, iar faptul că încălcase regulile Casei Albe era la fel de periculos ca o ambuscadă. Da, era evident că-şi găsise o portiţă de scăpare.

— Cu cine ai discutat, Sean?

— Croz a fost în oraş săptămâna trecută.

— Cine este Croz?

— Dave Crosby. Ne cunoaştem din Saigon. Acum lucrează la IPA. Au nevoie de un fotoreporter în Afganistan.

Închise ochii.

— Isuse! Să nu faci asta, Sean.

— Trebuie.

— Nu, nu trebuie. Aşa vrei. Eşti ziarist. Ar fi cazul să te exprimi corect.

— Aici am senzaţia că mor.

— Şi acolo eşti perfect în siguranţă, nu-i aşa?

— Doar ştiai cu cine te-ai măritat.

— Da ştiam, dar ai spus că vrei să te schimbi.

Îi venea din nou să plângă. Avea senzaţia că stătea pe acoperişul unei clădiri înalte, balansându-se în vânt. Nu-şi dădea seama că avea nevoie de el? O chinuiau coşmarurile şi se întorcea tot mai des în trecut. Îi trebuia o mână care s-o tragă înapoi.

Crezuse că mâna aceea va fi a lui Sean.

— N-o să lipsesc mult, zise el.

— Sigur, parcă ştie cineva cât o să dureze un război.

— Este o misiune de trei luni.

— Pe care o s-o prelungeşti când o să începi să te distrezi din nou.

— Războaiele nu sunt distractive.

— Pentru tine sunt.

Se uitau fix unul la altul. Primul care clipea pierdea, se gândi ea. Ryan îşi feri privirile. Deci ai câştigat disputa şi ai pierdut... un soţ. Aşa rău cum era. Ce repede se prăbuşeşte totul. În numai cincisprezece luni. Sigur, în America nu era ceva deosebit, dar se terminase oricum mai repede decât se

aşteptase.

— O să ne facă bine să stăm un timp departe unul de celălalt, zise el.

— Da, este de la sine înţeles.

— Mickey, vreau să stau singur o perioadă. Să-mi re-ncarc bateriile.

— Dar ce eşti tu, o lanternă?

— Crezi că vreau să divorţăm?

— Şi nu vrei?

— Nu.

— Ai stat prea mult timp la Casa Albă şi ai învăţat să minţi la fel de bine ca ei. Parcă ai fi George Schultz.

Fusese o nebunie să-şi imagineze că putea să-l păstreze lângă ea. Îi privi trupul musculos când se ridică în apă. Era prea atrăgător şi de aici veneau toate necazurile.

— Mă rog, asta este.

— Nu o să dureze decât trei luni, Mickey.

— Da, mi-ai spus.

Se ridică, îşi înălţă braţele deasupra capului şi se întinse lasciv.

— Uită-te bine la mine, Sean, ca să ai la ce să te gândeşti când o să stai ghemuit în groapa lăsată de un obuz, la Hindu Kuş în miezul iernii. N-oi fi eu Nastassia Kinski, dar sunt câţiva doctori care n-ar zice nu.

— Mickey...

— Taci din gură, nemernicule.

Se înfăşură în prosop.

— Când pleci?

— Luni.

— Dumnezeule! De când ai plănuit totul?

— Nu m-am hotărât decât azi după-amiază. Acesta este adevărul.

— Tic-tac, tic-tac.

— Ce s-a întâmplat?

— Este ceasul meu biologic.

— Ah, pentru numele lui Dumnezeu.

— Ştiu că nu te interesează, Sean, dar îmi doresc un copil. Ştiu că pare depăşit aici, la Washington, dar aş vrea să duc o viaţă normală şi să am copii. Tic-tac, tic-tac şi deodată mă trezesc la patruzeci şi cinci de ani, întrebându-mă: Ce dracu' ai făcut cu viaţa ta? Şi eu ce o să răspund: l-am aşteptat pe soţul meu să se întoarcă de pe front!

— M-da!

Ieşi, lăsând urme ude pe covorul din hol. Când intră în dormitor, nu închise uşa. Poate, cine ştie?

59

Lincoln Cove, Long Island

Erau în bucătărie şi făceau plăcinte. Phuong învăţase din copilărie, de la mama ei şi ţinuse minte. Acum Webb o convinsese să-i transmită secretul. Stătea lângă ea, la masă, înconjuraţi de cocă, creveţi, legume tăiate.

Nu reuşea deloc să se descurce.

— Este imposibil! exclamă el, exasperat.

— Trebuie să te mişti cu grijă! Doar nu pregăteşti un hamburger.

— Am degetele prea groase.

— Pasta ta este prea umedă. Uite aşa. Vezi?

Webb clătină din cap.

— Cred că o să mă mulţumesc cu o pizza.

— Ba nu, încearcă! Doar n-o să te dai bătut!

Îi zâmbi. Erau exact cuvintele pe care i le spunea în ultimele douăsprezece luni, când lecţiile de engleză i se păreau prea grele, când nu reuşea să-şi facă prieteni sau nu putea să prindă momeala în undiţă. *Încearcă! Doar n-o să te dai bătută*!

Şi, până la urmă, triumfase. Avea talent la limbi străine. În câteva luni, engleza ei livrescă fusese înlocuită de expresiile newyorkeze. Depăşise barierele culturale şi rasiale, făcându-şi noi prieteni la şcoală şi devenise un pescar mai bun ca el. Deşi ultima ei realizare nu i se părea prea grozavă.

Renunţase la numele ei vietnamez şi hotărâse că de aici înainte o s-o cheme Jenny. De fapt, rămăsese uimit să vadă ce repede renunţase la moştenirea ei culturală şi îşi însuşise obiceiurile şi tradiţiile ţării ei adoptive. Acum se ducea cu plăcere la McDonald's, deşi bănuia că tot nu-i plăceau hamburgerii şi se căznea să-i înghită, ca să fie acceptată de noii ei prieteni.

Luă un ardei iute din vas.

— Sunt gata să mă încumet.

— Nu te sfătuiesc, râse fata.

Luă şi ea unul, gata să înceapă concursul. Webb muşcă din

ardei. Ah, Doamne! Parcă ar fi înghiţit Napalm. Aşa botezase Dave Crosby ardeii iuţi.

Încercă să-i zâmbească şi muşcă din nou.

Concursul ardeilor iuţi devenise un moment important în relaţia lor. Era un mod de a-şi dovedi superioritatea, ori de câte ori se simţea copleşită de noua ei existenţă. Când temele erau prea grele, când nu-şi găsea cuvintele potrivite să se exprime, când nu reuşea să se descurce cu deschizătoarele electrice de conserve, cutiile de lapte din carton, videorecorder-urile şi gramatica engleză, făceau câte un concurs de ardei iuţi.

Dar, în ultima vreme, când Jenny triumfase, Webb visa tot mai mult să câştige şi el, măcar o dată.

Când muşcă din al doilea ardei, ştiu că visurile sale erau irealizabile.

— Ei, cum este, unchiule?

Îi curgeau ochii. De-abia mai putea să vorbească. Luă o sticlă cu apă rece din frigider şi înghiţi două pahare. Isuse Cristoase! Ce fel de gură o avea Jenny?

Sună telefonul.

— Webb, zise el, cu un glas sugrumat.

— Hugh?

— Cine este?

— Sunt eu... Mickey...

— Mickey?

— Te simţi bine?

— Da, da, sunt puţin răcit, atâta tot.

Jenny zâmbi şi-i făcu cu degetul când îl auzi minţind. Se întoarse cu spatele. Mickey! Trecuse mult timp de când nu se mai gândise la ea. Câteva săptămâni. Ştia când să sune, să-l stârnească, să-i tulbure existenţa.

— Este totul O.K.? o întrebă el.

— Da, sigur.

De când nu mai vorbiseră? De un an, poate chiar mai mult. Când se mutase la Washington, îl sunase de câteva ori. Poate că avea remuşcări. Îi lăsase mesaje telefonice, dar nu-i răspunsese. Credea că închisese definitiv acest capitol din viaţa lui.

— N-am mai discutat demult. Ce mai faci?

Părea obosită, stresată.

— Ce-i cu tine, Mickey?

— Nimic. Am vrut să văd cum o mai duci. Ai vreo noutate?

— Nu prea.

Mickey şi Sean nu ştiau de Jenny. Nu le spusese. Un motiv

în plus să-i evite. Dacă nu se gândea la Sean, nu-şi făcea probleme de conştiinţă.

Ştii, fetiţa pe care am adoptat-o. S-ar putea să fie fiica ta.

Da, cred că ar fi trebuit să-ţi spun.

De ce nu ţi-am spus? M-am temut că o s-o iei şi pe urmă o s-o laşi baltă, ca de obicei.

Şi n-aş suporta s-o pierd, indiferent de intenţiile tale.

Vorba zicalei: dacă ascunzi măcar un sâmbure de adevăr timp de cinci minute, peste o oră te-ai transformat într-un mincinos.

— Te-am văzut săptămâna trecută la televizor. Vorbeai despre cartea ta. Despre refugiaţi.

— M-da, am devenit o vedetă. La fel ca Sean. Oamenii mă opresc pe stradă să-mi ceară autografe.

Jenny se strâmbă.

— Serios?

— Glumeam, Mickey.

— Cum merge cartea?

Sesiză inflexiunile vocii ei. I se întâmplase ceva, dar nu voia să afle, aşa că se mulţumi să discute banalităţi.

— Bine. Primesc mereu scrisori de apreciere din partea cititorilor.

— Am cumpărat-o şi eu săptămâna trecută. Data viitoare când o să ne vedem, să-mi dai un autograf.

Se lăsă o linişte apăsătoare.

— Ce s-a întâmplat, Mickey? o întrebă el, în cele din urmă.

Jenny puse plăcintele în ulei fierbinte şi nu mai auzi ce spunea Mickey. Se încruntă la ea, dar fata îl privi inocentă. Astupă receptorul cu mâna.

— Ia-le de pe foc!

— Prea târziu. Uleiul o să le înmoaie.

— Ia-le odată!

Clătină din cap, dar îl ascultă.

— Scuză-mă, radioul era prea tare. Ce spuneai?

— M-am despărţit de Sean.

Se aşteptase. Se mira chiar că durase atât. Auzise că Ryan renunţase la noua lui carieră. Şi bănuise că va renunţa şi la Mickey. Era tipic pentru el. Se folosea de vieţile altora şi pe urmă le azvârlea ca pe o hârtie de toaletă folosită.

— Ce s-a întâmplat, Mickey? Şi-a găsit altă femeie?

— Ar fi fost de preferat. Nu, şi-a găsit alt război. În Afganistan.

— Afganistan?

— Prietenul lui, Dave Crosby i-a făcut o ofertă prea tentantă: viscol, ger, fundamentalişti islamici turbaţi, gloanţe din belşug. Nu ratează asemenea ocazii.

Avea senzaţia că aştepta ceva de la el.

— Vrei să stai aici un timp?

— Nu mi se pare o idee prea bună.

— Şi atunci ce ai de gând?

— Nu ştiu. Sunt complet ameţită.

— O să se întoarcă.

— A promis că după trei luni va fi înapoi, dar nu cred. Minte. Doar ştii ce laş este.

Nimeni nu-l mai făcuse laş pe Sean Ryan. Dimpotrivă. Deşi, dacă se gândea bine, curajul lui îmbrăca diverse forme. Oameni care se temeau de pericolul fizic, evitau adesea confruntările emoţionale. Lui Ryan nu-i fusese niciodată frică să meargă pe front, dar despărţirile îl îngrozeau.

— Hugh?

— Da.

— Îmi pare rău.

— De ce?

— Ah, doar ştii foarte bine. Am făcut câteva greşeli mari în viaţă, dar cea mai mare a fost când m-am măritat cu Ryan şi te-am refuzat pe tine.

Trebuia să pună capăt cât mai repede acestei conversaţii şi să revină la realitate.

— Crezi că o să rezişti, Mickey?

— Da, sigur. O să ţinem legătura, nu?

— Mickey?

Nu-i răspunse. Pentru o clipă, se gândi să se arunce în primul avion şi să plece la ea, dar mândria îl oprea. Doar n-o să dea târcoale soţiei altuia, când bărbatul nu era acasă. Chiar şi când era vorba de un ticălos ca Ryan. Şi oricum, între el şi Mickey nu mai exista nimic. Îl rănise de două ori. Se săturase.

— Ai grijă de tine, îi spuse el şi închise.

Jenny îl urmărea.

— Te simţi bine?

Se strâmbă.

— O fostă prietenă. Ştii cum este.

Îl îmbrăţişă.

— O iubeşti mult, nu-i aşa?

— Acum mi-a trecut.

— Trebuie s-o iei uşor, unchiule, ţi se citeşte pe faţă.

— O să ţin cont de sfatul tău.

Se desprinse din braţele ei.

— Ai stricat plăcintele, o mustră el. Nu trebuia să le pui în ulei. S-au înmuiat prea tare.

Dar n-avea de gând să renunţe.

— Trebuie să-ţi găseşti altă soţie, insistă ea. Eşti prea trist de unul singur.

Aşa era când aveai o fată de paisprezece ani în casă. Credea că ştie totul.

— Nu, mulţumesc. Mă simt bine aşa cum sunt. Şi acum ce-ar fi să lăsăm viaţa mea amoroasă şi să încercăm să salvăm cina.

60

După aceea, îşi imagină că păşise pe o mină.

Îşi amintea foarte clar timpul şi locul când se întâmplase, şocul şi durerea. Ştia că va rămâne schilodită după această experienţă, că nu va mai fi niciodată ca la început.

Era o seară răcoroasă de iunie. Coborî din autobuzul care o aducea de la şcoală şi începu să urce dealul spre casă. Briza sărată îndoia crengile stejarilor. Departe, pe mare, o barcă cu pânze îşi croia drum spre port.

Nu se întâmplase nimic deosebit dar, în momentul acela îşi dădu seama: nu voi putea niciodată să mă mai întorc.

Până atunci, fusese prea absorbită de noua identitate, ca să jelească, dar acum, fantomele trecutului se năpusteau asupra ei, nechemate; auzi din nou şuieratul ploii pe grătarul fierbinte cu cărbuni din Cholon, glasurile femeilor care vindeau tăiţei şi ouă de raţă, clopotul de lemn al bătrânului căruţaş cu trestie de zahăr. Inspiră mirosul proaspăt, umed al pământului cald, tropical după ploi.

Pe urmă dispăru totul şi Lincoln Cove nu i se mai păru un tărâm vrăjit, ci un pământ sterp, bătut de briza rece, sărată, lipsit de aromele copilăriei.

Tot ce am trăit când eram mică a dispărut şi nu va mai reveni niciodată.

Vietnamul.

Fusese nemilos, dar era ţara ei. Ca să supravieţuiască,

fusese nevoită să se rupă de el, dar fără Vietnam, nu va fi niciodată o fiinţă întreagă. Încerca să-şi nege descendenţa, să devină americancă, dar n-o lăsase. Rădăcinile ei se aflau acolo, făceau parte din ea, la fel ca vocea mamei, chiar dacă dispăruse demult.

Îşi dădu seama cât ura aerul acesta rece, proaspăt, atât de diferit de mirosul tropical, străzile liniştite, fără cafenele, negustori ambulanţi, agitaţie.

Am supravieţuit, dar la ce bun.

Încercase în zadar să şteargă amintirea Recifului McAdam. Ar fi trebuit să moară acolo, dar supravieţuise, ca o fiinţă ascultătoare ce era, pentru că mama ei îi spusese întotdeauna: Trebuie neapărat să rămâi în viaţă.

Şi în primul ei an petrecut în America se străduise să se adapteze, gândindu-se că mama ei o urmărea, se bucura de libertatea ei în această ţară, dar nu era adevărat. Murise, devorată de crabi. Oasele ei zăceau undeva pe nisipurile recifului. Nu era aici în America şi nu va fi niciodată. Era moartă, moartă, moartă.

Nu sunt decât eu în acest oraş străin, cu un nume şi mai străin, aruncată pe ţărm, ca o bucată de plută.

Goliciunea din sufletul ei o durea, îi tăia respiraţia. Se opri la jumătatea drumului. Pentru o clipă, crezu că o să cadă. Pierduse totul. Era o intrusă, o străină, un nimeni.

Dealul i se părea deodată prea înalt.

61

— Nu are nimic *fizic*, zise dr. Clooney. Cred că problema ei poate fi de natură psihosomatică.

La Whaler's Reach Medical Centre obloanele erau trase să astupe burniţa cenuşie. Un tub fluorescent bâzâia deasupra capetelor. Clooney se rezemă de scaun, cu mânecile suflecate, încruntat. În spatele lui era o bibliotecă plină cu cărţi medicale.

Se uită în dosarul de pe birou.

— Când ai adus-o prima oară la mine, era subnutrită şi sub înălţimea normală pentru vârsta ei. I-am dat un tratament împotriva păduchilor, viermilor intestinali şi ulceraţiei tropicale de pe braţul stâng. Acum are un metru cincizeci şi şase înălţime şi aproape patruzeci şi cinci de kilograme. N-o să ajungă în

echipa de baschet şi nici nu va trebui vreodată să ţină cură de slăbire, dar în ansamblu arată bine. Ai îngrijit-o perfect.

— Aşa am crezut şi eu până acum o lună.

— Îţi repet, nu are nimic fizic. Este puţin răcită, dar mi se pare normal pe vremea asta.

— Stă în pat tot timpul. Spune că este prea bolnavă să se ducă la şcoală. Săptămâna aceasta am obligat-o, dar nu ştiu cât timp o să mai reuşesc. Cum ajunge acasă, se aşează în faţa televizorului şi nu se mai mişcă de acolo.

— Parcă ai vorbi de fiica mea.

Webb clătină din cap.

— Nu sunt singurul care a observat schimbarea. Profesoara ei m-a sunat săptămâna trecută să mă întrebe ce se întâmplă. Pe trimestrul trecut, avea zece la engleză. Acum a luat un minus cinci. Am încercat să discutăm şi a ţipat la mine. Mi-a reproşat că am prea multe pretenţii, că mi-e ruşine cu ea pentru că este asiatică şi ar fi mai bine s-o trimit înapoi.

Clooney îşi scoase ochelarii.

— Nu ştiu ce să-ţi spun. Ţi-ai asumat o mare răspundere, Hugh. Ai traversat un munte şi acum te temi de câteva trepte. Când ai luat-o, nu ştiai prin ce a trecut.

— Cred că puteam să-mi imaginez mai bine ca oricine.

Clooney ridică din umeri.

— În anumite limite.

— Nu înţeleg. Totul mergea atât de bine. Credeam că am depăşit greul.

— Dacă vrei, pot să-ţi dau un ajutor.

— Un ajutor?

— Da, adică un terapeut.

Webb clătină din cap.

— Speram să găseşti un rău fizic. Mi-ar fi fost mai uşor.

— O să aşteptăm rezultatele analizelor. S-ar putea să fie ceva, dar cred că bănuieşti deja despre ce este vorba, nu?

Webb îl aprobă. Avea dreptate. Se aşteptase să se confrunte cu această problemă acum un an, când o adusese, dar se acomodase atât de repede şi bine cu noua casă şi şcoală încât crezuse că va fi uşor. Deşi, în inima lui ştia că fetiţa nu putea renunţa în câteva luni la trecutul ei. Era un copil obişnuit să doarmă afară, pe jos şi după o lună la Lincoln Cove alerga dimineaţa să ia autobuzul spre şcoală, în noii ei adidaşi Reebok; o fată care supravieţuise singură, luni de zile, pe un recif pustiu nu mai putea acum să meargă la cumpărături fără walkmanul ei.

Se transformase prea brusc într-o adolescentă americană. Deşi era de fapt altă tactică de supravieţuire, nu o transformare. Tocmai această uşurinţă ar fi trebuit să-i dea de gândit.

— O să apelez la un terapeut şi o să discut cu Jenny.

— Sigur, zise Clooney. Succes!

Odile se îneca.

Jenny era în barca de pescuit a lui Webb. Stătea la cârmă. O vedea pe mama ei în valuri, cu o mână spre cer. O striga, dar nu auzea ce spunea, din cauza vântului. Răsuci cârma, dar barca de-abia se mişca. Ştia că n-o să ajungă la timp. Îşi văzu mama dispărând în apele cenuşii.

Se trezi când o rafală de ploaie bătu în fereastră. Era lac de sudoare. Şi nu spusese decât un singur cuvânt:

— Mamă.

Webb stătea în prag.

— Este timpul să te duci la şcoală.

— Mi-e rău.

— Dr. Clooney spune că n-ai nimic. Hai, dă-te jos din pat.

Jenny îşi trase pătura peste cap şi se întoarse cu faţa la perete.

Webb ezită, dar ştia că această bătălie era decisivă. Nu putea s-o piardă. Intră în cameră.

— Azi o să te duci la şcoală.

— Lasă-mă în pace.

— Ce este? Spune-mi!

— Mi-e rău. Mă doare capul.

Webb se uită de jur împrejur în dormitor. În ultimele săptămâni, posterele cu Michael Jackson şi Bruce Springsteen fuseseră înlocuite cu imagini din Vietnam decupate din reviste, scene pastorale, liniştite ale Asiei, pe care nu putea să şi le amintească, o viziune idealizată a trecutului; ţărani cu non las de paie trudind pe plantaţiile de orez, un bivol trăgând un plug de lemn, tămâie arsă pe un altar buddist, negustori ambulanţi, portocale, rambutan, tăiţei, creveţi. Nu aveau nici o legătură cu realitatea pe care o trăise pe străzi.

— Azi trebuie să mergi la şcoală.

— De ce? Ca să fiu un copil ascultător, la fel ca celelalte fetiţe americance blonde?

— Deci, despre asta era vorba?

Nu-i răspunse.

Trase aşternutul. Jenny stătea ghemuită cu genunchii la piept, îmbrăcată în tricou, cu şosetele lui de lână pe care le purta chiar şi vara, să-i ţină de cald.

— Vrei să mă îmbolnăvesc şi să mor? Bine, o să rămân aici, până o să îngheţ de frig.

— N-o să îngheţi, pentru că este vară. Şi n-o să rămâi aici pentru că o să te duci la şcoală.

— Dracu' să te ia!

Webb se abţinu. Voia să-l provoace. Să se înfurie ca un vestic şi să-şi piardă demnitatea; dar n-o să-i dea această satisfacţie.

— Vrei să mă impresionezi, cu expresiile tale englezeşti?

— Mai du-te dracului! repetă ea.

Văzând că nu ascultă de vorbă bună, o apucă de braţ şi o trase din pat. Se rostogoli pe podea, ţipând şi acoperindu-şi capul cu mâinile.

— Aşa, bate-mă! Eşti la fel ca bestiile alea de comunişti!

— Nu poţi să zaci în pat toată ziua!

— De ce? Ce contează?

— Ai supravieţuit! Doar n-ai trecut prin atâtea ca să renunţi tocmai acum! Crezi că mamei tale i-ar fi plăcut să te vadă aşa?

— Nu vorbi de mama! N-ai cunoscut-o. Să nu îndrăzneşti să-mi vorbeşti de ea!

Ba am cunoscut-o, fu cât pe ce să-i spună, dar se opri la timp.

Tremurând de furie, se aplecă spre ea.

— Bine atunci. Va fi la fel ca înainte, în Vietnam. Dacă vrei să mănânci, trebuie să munceşti. Dacă te duci la şcoală, vei avea ce-ţi trebuie. Dacă nu, vei muri de foame.

O apucă de braţ şi o trase la fereastră. Câţiva pescăruşi pluteau în briză.

— Dacă nu mai poţi, n-ai decât să prinzi din nou pescăruşi. Asta vrei?

— Mă doare!

— Depinde numai de tine. Poţi să mori de foame în dormitorul tău la fel de bine ca pe reciful McAdam.

Îi dădu drumul şi trânti uşa în urma lui. Se sprijini de perete cu ochii închişi, încercând să-şi revină. Îi era ruşine de ieşirea lui. În loc să fie calm, raţional, se înfuriase şi o ameninţase deşi ştia prea bine că n-o să facă niciodată ce spusese. Grozav!

Se aşeză la masă, cu cafeaua în faţă. N-avea chef de mâncare în dimineaţa aceea. *New York Times* era deschis în faţa lui. El Salvador, Afganistan. Amândouă superputerile se confruntau în aceeaşi mlaştină. Ruşii îşi găsiseră Vietnamul lor; era evident că generalilor de la Pentagon le plăcuseră aventurile din Saigon, pentru că erau dispuşi să le repete în America Centrală. Îşi aminti de vechiul blestem chinezesc: *Să ai parte de ani agitaţi.*

Auzi zgomot în hol şi îşi ridică privirile. Jenny se îmbrăcase şi îşi atârnase ghiozdanul pe umărul drept. Se uitară unul la altul.

— Vrei să mănânci? îi făcu semn că nu.

— Dacă mergi la şcoală, n-ai de ce să mori de foame.

— Poate o să halesc un pescăruş în pauză.

Luă cheile maşinii din cuier, apoi îi veni o idee. Căută un ardei iute şi muşcă din el, întinzându-i cealaltă jumătate.

Dar fata îl refuză.

— Nu, n-are rost, ai câştigat, zise ea.

Ieşi din bucătărie şi se duse la jeep. Auzi portiera trântindu-se. Da, se gândi el. Ai câştigat.

Un soare arămiu poleia cedrii. Lumini verzi şi roşii sclipeau pe catargul cataramanului[13] care înainta de-a lungul canalului despicând valurile. Webb privea valurile, cu gulerul ridicat, să se apere de vânt.

— Trebuie să afli, zise el, cu glas tare.

Se întreba de ce se temea mai mult: să descopere că era fiica lui Sean Ryan sau că nu era decât o străină.

Clooney îi recomandase un terapeut, dar n-avea de gând să ia legătura cu el. Crescuse într-o ţară în care nu alergai la psihiatru dacă-ţi murea câinele sau erai în toane proaste, dar adevărul era că ar fi trebuit să apeleze demult la un ajutor de specialitate. Nu numai pentru Jenny, dar şi pentru el. Până acum însă preferase să-şi ignore trecutul.

Oare o iubise pe Odile? Nu; cel puţin nu aşa cum ţinuse la Mickey. Odile şi copilul ei simbolizează durerea unei ţări întregi, pe care încercase s-o aline prin faptele lui.

Îşi clădise cariera datorită nenorocirilor care se abătuseră asupra Vietnamului. Era un oportunist, trebuia să accepte

[13] Un fel de barcă rapidă (n.t.).

adevărul. Noul lui triumf scriitoricesc se baza pe moartea şi agonia vietnamezilor.

Ce făcuse pentru Odile şi mai târziu pentru Phuong – Jenny – fusese o încercare de a-şi mântui sufletul.

Haide, Păianjenule, nu te mai amăgi, i-ar fi spus Ryan. Ai iubit-o pe Odile *la fel* ca pe Mickey. Nu-i aşa?

Da, aşa era.

Îl ura pentru că i le luase pe amândouă. Îl ura mai mult decât orice pe lume. Acum o avea pe Jenny şi ajunsese să o îndrăgească, dar dacă era fiica lui Ryan, ar trebui să fie un om integru şi să le-o spună la amândoi.

Dar nu, n-o s-o facă orice ar fi. Nu avea de ce să ştie cine fusese tatăl ei.

Însemna deci că nu era un om integru, aşa cum credea.

62

Era pe la ora zece dimineaţa şi Webb stătea în faţa calculatorului; lucra la ultima lui carte. Biroul era plin de carnetele lui vechi de însemnări, pagini pătate de praf şi sudoare, transcrieri de interviuri, cărţi, diverse materiale adunate în cele trei luni petrecute în El Salvador. Purta nişte ochelari cu lentile în formă de semilună, alt semn al vieţii liniştite pe care o alesese.

Faxul de lângă el ţârâi prelung. Ridică receptorul şi-l sprijini pe umăr, cu ochii în ecranul calculatorului.

— Webb!

— Hugh, sunt eu, Joe Norrish. Tresări.

Norrish era sergentul de poliţie din localitate. Se întâlniseră de câteva ori la petreceri. Era un tip solid, plăcut. Puteai să te bazezi pe el.

— S-a întâmplat ceva, Joe?

— Avem o mică problemă, Hugh. Sunt la magazinul McVeigh's din Main Street. Poţi să vii până aici?

— Ce este, Joe?

— Nu vreau să vorbim la telefon, dar ştii, bătrânul McVeigh a prins-o pe puştoaica ta furând.

Biroul lui McVeigh era în spatele magazinului. Pe birou avea o maşină de calcul, registre contabile, facturi, bonuri. Pe

cartonul alb de pe perete erau mâzgălite în grabă numere de telefon. Mai sus, un calendar făcea reclamă concernului Shell sub fotografia panoramică a oraşului.

Jenny stătea pe un scaun masiv de lemn, cu mâinile pe genunchi şi capul plecat. Joe şi bătrânul McVeigh îl aşteptau în uşă.

Când intră, Norrish zâmbi politicos şi închise uşa.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el.

McVeigh părea stânjenit. Webb nu-l cunoştea.

Făcea cumpărăturile de la supermarketul din Whaler's Reach.

— O urmăream uitându-mă în oglinzile din spatele tejghelei, îi explică McVeigh. Am văzut-o băgând un pacheţel în buzunar şi mi s-a părut suspectă.

Se uită numai la Norrish.

— Ştii, am observat că este asiatică. Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar înţelegi ce vreau să spun. Pe urmă, a ieşit pe uşă. I-am strigat să se oprească. În clipa aceea, a intrat domnul Ross de la Bayview şi a dat peste el. Probabil că mă auzise pentru că a apucat-o de braţ. Când i-am cerut să-mi arate ce avea în canadiană, am găsit trei pachete de M&M, o cutie de Coca-Cola şi cinci Marlboro. Nu plătise pentru ele.

Webb nu ştia ce să spună.

— Îmi pare foarte rău, domnule McVeigh. Nu s-a mai întâmplat niciodată.

Înghiţi în sec, încercând să se stăpânească.

— Va fi arestată?

Norrish se scărpină în cap.

— N-am vrea să ajungem aşa departe, Hugh. Am discutat cu Joe şi nu cred că este nevoie.

Webb se uită la bătrân şi îşi dădu seama că Norrish fusese cel indulgent.

— Domnul McVeigh şi-a recuperat marfa, aşa că vom lămuri lucrurile între noi doi.

— Vă rămân recunoscător, domnule McVeigh, zise Webb.

— Mă duc s-o ajut pe Cloris, spuse McVeigh şi ieşi.

Jenny nu scosese nici un cuvânt.

Webb se apropie de ea.

— Jenny, uită-te la mine. Ce se întâmplă?

— Nu ştiu. La Saigon nu mă prindeau niciodată. Cred că mi-am ieşit din mână.

Se uită la Norrish care se scobea în dinţi. Reţinuse această

informaţie pentru orice eventualitate.

— De ce nu eşti la şcoală?

— Ţi-am spus că nu vreau să mă duc, dar m-ai ameninţat că n-o să-mi mai dai de mâncare. Aşa că n-am avut încotro.

Îşi trecu degetele prin păr, nervos. Din ce în ce mai bine.

Norris se duse la uşă.

— Poate ar fi mai bine să discutaţi acasă. I-am atras atenţia domnişoarei să nu se mai repete. Sunt convins că a înţeles. Este un lucru urât şi prefer să uit că s-a întâmplat. Altă dată însă, n-o să mai fiu atât de indulgent.

— Apreciez foarte mult gestul tău.

O luă de braţ.

— Hai să mergem. Mulţumesc din nou, Joe.

Ieşiră din magazin şi se urcară în jeepul parcat pe trotuar. Jenny îşi băgase mâinile în blugi şi se uita drept înainte. O refugiată plină de personalitate, se gândi Webb.

Grozav!

Nu-şi vorbiră până ajunseră acasă. Webb o conduse pe ponton. Era o dimineaţă caldă şi apele golfului sclipeau albastre. Se duse să-şi pregătească o cafea şi se întoarse imediat.

— Vrei să-mi spui ce s-a întâmplat?

Ridică din umeri, posomorâtă. Se întrebă unde o fi fata zâmbitoare care-i arătase cum să facă plăcinte acum câteva săptămâni.

— Te rog Jenny, încerc să te înţeleg.

— N-ai ce să înţelegi.

— De câte ori ai chiulit de la şcoală?

— Cine crezi că a stat să numere?

— Spune-mi aşa, aproximativ. Se prefăcu că se gândeşte.

— De trei-patru ori.

— Şi ce faci? Furi? Dacă intru în camera ta o să cadă peste mine un morman de televizoare şi videorecordere?

— Nu, nici o grijă, le pun sub pat, să nu accidenteze pe nimeni.

Îşi feri privirile.

Webb se ridică în picioare şi o scutură de umeri.

— Fir-ai tu să fii! Ce ai de gând?

Fata era albă ca varul. Doamne, se gândi el. Te urăşte şi nici măcar nu ştii de ce.

Se aşeză din nou. Ia-o uşor. Dacă te înfurii, n-ai nici o şansă cu ea.

— Ce-i cu tine? Te-am luat din tabără de refugiaţi, te-am hrănit, te-am îmbrăcat, ţi-am oferit un cămin, o educaţie. Aşa înţelegi să mă răsplăteşti?

— Şi crezi că trebuie să-ţi fiu recunoscătoare la nesfârşit? Mai du-te în mă-ta!

N-o mai auzise niciodată înjurând în asemenea hal.

— Nu, măcar o dată ar fi de ajuns, zise el, cât mai calm posibil.

— Ai făcut-o ca să te dai mare că ai salvat o asiatică amărâtă, care se hrănea cu pescăruşi! Asta voiai să auzi, nu?

Webb clătină din cap. Nu-i venea să creadă.

— Bine, am priceput. Ar fi trebuit să te las în tabără.

— Poate.

— Acum îţi convine să vorbeşti.

— Hai, scuteşte-mă. Nu mai am nevoie de nimic de la tine!

Webb se ridică, luă scaunul pliant şi-l aruncă pe pajişte. Fusese un gest copilăresc, dar îşi descărcase nervii. Îl privea fix.

— Doamne, ce figură eşti! exclamă el, inspirând adânc să se calmeze.

Nimeni nu-l înfuriase vreodată în asemenea hal.

— Mama ta ar fi mândră să te vadă, nu-i aşa?

— Nu mai vorbi de mama! N-ai cunoscut-o, aşa că n-ai de unde să ştii ce gândeşte!

— Ba ştiu exact ce ar gândi! strigă el.

Îi scăpase fără să vrea, dar Jenny nu-şi dăduse seama. O luase drept laudă.

— Nu cred că făcea parte din gunoiul de femei cu care te combinai la Saigon, zise ea.

— Bine, n-o să vorbesc despre mama ta, dar te rog să nu faci aprecieri la adresa mea, pentru că nu mă cunoşti şi nu ştii ce am făcut în Saigon. Nu ştii nimic despre mine.

Acum îşi recăpătase stăpânirea de sine, dar se simţea obosit. Se săturase de certuri şi dezamăgiri.

— Am încercat foarte mult să te iubesc şi am reuşit! Nu te mai consider o străină, ci fiica mea. Aşa că n-ai decât! Poţi să dormi toată ziua, să dai spargeri de aici până la San Francisco, să faci ce vrei. Pentru că eu tot o să te iubesc, orice ar fi. Păcat că sentimentele nu sunt reciproce.

Zicând acestea, se întoarse în casă.

Auzi, să fure M&M. Nici măcar nu-i plăceau!

M-da, ar trebui să-i fii recunoscătoare, se gândi ea.

Sau poate tocmai aici era problema. La şcoală, în oraş, peste tot, oamenii consideră că ar trebui să le fii recunoscătoare pentru că se poartă frumos cu o biată orfană asiatică.

Unchiul avea dreptate. Când îl văzuse prima oară la Puerto Princesa, se rugase în gândul ei s-o ducă în America, ţara visurilor, unde mama ei îi spusese că va fi liberă.

Libertatea.

Acum o câştigase şi nu înţelegea de ce nu era fericită. Visase de atâtea ori să scape de Saigon, de soldaţi, poliţie, comunişti. Pentru prima oară în viaţa ei avea un acoperiş deasupra capului, mâncare şi o viaţă sigură. Supravieţuise.

Dar mama ei care se sacrificase atât de mult şi trudise pentru supravieţuirea lor, pierise. Trăia, în timp ce mama ei murise.

Iată un lucru pe care n-o să şi-l ierte niciodată.

63

Webb stătea la fereastra biroului său şi contempla golful. Mareea se retrăsese; crabii rămăseseră în noroi şi pescăruşii îşi lăsaseră urmele pe mal. Pace.

Se întoarse să privească fotografiile înrămate de pe perete. Într-una din ele, stătea cu Crosby, Cochrane şi Ryan în Tu Do. Erau în uniforme de camuflaj iar Ryan şi cu el îşi atârnaseră aparatele foto de gât. Păreau tineri, aroganţi şi curajoşi. Aşa cum erau de fapt.

Auzi uşa deschizându-se în spatele lui.

— Unchiule. Se întoarse.

— Pot să intru?

— Sigur.

Îşi încrucişase braţele şi crezu că o să înceapă din nou cu reproşurile, dar îi vorbi cu un glas spăşit.

— Îmi pare rău, unchiule.

Nu-i răspunse imediat şi crezu că era supărat.

— Cred că şi eu aş fi furioasă dacă aş avea o fată ca mine.

Oftă uşurat. Trebuia neapărat să-l sune pe psihiatrul recomandat de Clooney.

— Nu-i nimic, zise el.

Se postase în faţa lui. Arăta cu totul altfel. Se luminase la faţă. Se întreba cum de reuşea să-şi stăpânească emoţiile atât de repede. Uneori, părea mult prea matură pentru vârsta ei. Nu

era de mirare, după cât suferise în copilărie.

— Câteodată mă copleşesc gândurile, zise ea.

— Vrei să-mi spui ce ţi s-a întâmplat la Saigon?

Nu-i răspunse imediat.

— Nu-mi amintesc prea multe, zise ea, în cele din urmă. A trecut atâta timp. Uneori, am impresia că au trecut zeci de ani.

— Ştiu.

— Când au venit comuniştii, cred că locuiam într-un apartament din Cholon. Tata era american.

— Mama ta ţi-a spus vreodată cum îl cheamă?

— Nu.

— Îţi aminteşti de el? Mai ţii minte cum arăta?

Clătină din cap.

— Ştiu că mama era îngrozită de comunişti, dar mi-a spus că va fi totul bine, pentru că tata o să ne ia din Saigon la timp. Într-o noapte, dormeam în patul meu. Îmi amintesc că m-am trezit şi era foarte întuneric. Mama striga şi se aşezase peste mine. Am început să plâng. Am crezut că o să mă sufoce. A bubuit o explozie şi apartamentul a început să se zguduie. Am urlat disperată. Pe urmă nu mai ştiu nimic, decât că m-am trezit la spital.

— La spital?

— Mama mi-a spus mai târziu că, în noaptea aceea comuniştii bombardaseră Cholonul cu rachete. Avea arsuri pe braţul drept, pe piept şi pe obraz. Credea că tata o să ne salveze. Am rămas în spital. Până s-a însănătoşit, comuniştii intraseră de mult în Saigon.

Webb se aşeză pe scaun. I se înmuiaseră picioarele.

— Aţi aflat vreodată ce s-a întâmplat cu tatăl tău?

— Nu.

Se prefăcea că auzea povestea pentru prima oară.

Ea era.

— Ce s-a întâmplat după ce aţi plecat de la spital?

— Mama a rămas cu cicatrice mari. Nu mai era frumoasă.

Zâmbi şi îşi duse mâna la piept.

— Deşi, pentru mine va fi întotdeauna.

Se făcu linişte. Se gândeau amândoi la trecut, încercând să-l împingă în ungherele minţii. De ce n-am găsit-o în ziua aceea? se întreba Webb. De ce? Îşi aminti de haosul acelor ultime ore. Ce minunat ar fi fost, dacă ar fi reuşit!

— Acum ştii adevărul despre mine, îi spuse ea. Mama nu a fost nici bogată, şi nici frumoasă, iar tata nu ne-a iubit. Eu sunt o

bui doi, praful vieţii, o fiinţă care nu valorează nimic, nicăieri.

— Pentru mine valorezi foarte mult.

— Mi-ar place să-mi cunosc tatăl, să-l văd măcar o dată. Aş vrea să-l întreb de ce n-a venit să ne salveze. Poate dacă ne-ar fi iubit cu adevărat, dacă ar fi avut un motiv, l-aş înţelege.

— Nu mai poţi schimba trecutul. În schimb, ai un viitor. Poţi face ce doreşti. Ai libertatea la care a visat mama ta.

Îi zâmbi amar.

— Ţie îţi vine uşor să vorbeşti. Eu însă nu pot renunţa la trecut. Este ca atunci când ţi se prinde guma de talpa pantofului şi nu reuşeşti s-o dezlipeşti. Indiferent unde te-ai duce, se ţine scai de tine.

Îl mângâie pe obraz.

— Iartă-mă, unchiule. N-am vrut să te supăr, dar nu poţi să-mi trăieşti viaţa. Dacă vreau să fiu tristă, trebuie să mă laşi în apele mele. Nu pot să zâmbesc fericită în fiecare zi şi să mulţumesc tuturor. Poate uneori n-o să am chef.

— Da, te înţeleg.

După ce ieşi din cameră, rămase mult timp cu privirile aţintite la fotografiile de pe pereţi. Crosby, Cochrane, Ryan. Ryan.

Acum ştia ce avea de făcut.

Se duse în camera ei şi se întinse în pat, uitându-se la fotografiile lipite pe perete. Uneori, trăgea storurile şi se prefăcea că este în Vietnam. Îşi imagina că simte mirosul noroiului şi al ploii, că aude strigătele femeilor din piaţă şi uruitul Hondelor pe Nam Nghi Boulevard.

Se gândea adesea la tatăl ei cel cu ochii rotunzi şi uneori îşi repeta în gând ce i-ar spune. Oare ar putea să-l găsească aici, în America? Ar afla în sfârşit de ce le părăsise la Saigon.

Şi atunci ştia sigur ce ar face.

L-ar ucide.

* * *

Webb ridică receptorul şi formă un număr de Washington. Îl ştia pe dinafară. Îi răspunse la al treilea semnal.

— Mickey?

— Dumnezeule! Nu mă aşteptam să te aud!

— Cum îţi merge?

— Bine, zise ea după un timp, cu jumătate de gură.

— După ce m-ai sunat săptămâna trecută, am fost îngrijorat.

— Sunt bine, doar mă ştii. Tu ce mai faci?

— Grozav.

Se făcu din nou linişte. Nu ştia ce să spună.

— Sean este acolo?

— A plecat, Hugh. Este la Peshawar de două zile. Nu ştiu ce telefon au *mujahedinii*. Este ceva important? Dacă ai vreun mesaj, poţi să i-l trimiţi prin agenţie.

Oare ce simţea? Dezamăgire? Uşurare?

— Nu, nu-i nimic urgent.

— Eşti sigur?

— Da.

— De săptămâna viitoare nu mă mai găseşti aici.

— Unde pleci?

— Mi-am dat demisia. Mă întorc la San Diego.

Nu ştia ce să-i spună.

— Trebuie să-mi revin. Sunt un pachet de nervi.

Ar fi vrut să-i mărturisească: *Ştii, mă gândesc şi acum la tine. Vino la Long Island pentru câteva zile. Poţi să-ţi descarci sufletul.*

Dar renunţă. Îl rănise destul. N-avea decât să plece la San Diego.

— Îmi pare rău că n-a mers cu Sean, zise el.

— Cred că ai ştiut de la început.

— Am sperat să mă înşel.

— Ai avut dreptate. Toţi au avut dreptate, dar era un moment critic, care impunea măsuri critice. O să-ţi scriu.

— Da, chiar te rog. Să-mi dai adresa.

— Sigur. Pe curând.

— Ai grijă de tine.

După ce închise, se simţi uşurat. Scăpase de ei, în sfârşit. Ryan plecase şi Mickey se muta la San Diego. N-aveau decât. Le dădea acelaşi sfat ca lui Jenny: să lase trecutul în urmă şi să se gândească la viitor.

Într-un fel, era mai bine că se întâmplase aşa.

Îşi luă caietele, le împrăştie pe birou şi aruncă ceaşca de cafea în perete. Nimerise exact la ţintă. Tabloul cu Cochrane, Crosby, Ryan şi Webb căzu de pe perete, lăsând o pată cafenie.

Arsenalul Regimentului al Şaptelea

Se făcuse târziu. Nu rămăseseră decât câţiva. Odată, se gândea Webb, aceşti bărbaţi şi femei ar fi stat până la patru dimineaţa. Acum însă, mulţi din ei aveau soţii, familii şi partide de golf dimineaţa.

Crosby se întoarse cu paharele pline. Doar soldaţii ar putea să-l scoată de aici.

— Tot n-am înţeles de ce s-a căsătorit cu el, zise Doyle.

— Mickey era o persoană ciudată pe atunci, zise Cochrane. Mi-a făcut întotdeauna impresia că iubea mai mult umanitatea decât oamenii.

Webb clătină din cap.

— Consideri că a fost vina ei?

— Nu, s-a încăpăţânat. Toţi i-au atras atenţia că greşea.

— Eu unul cred că era şocată, spuse Crosby.

— Şi Ryan? insistă Doyle.

— Ryan era cel pe care l-am cunoscut cu toţii. Nu puteai avea pretenţii de la el, zise Cochrane. Şi-a dorit să se însoare cu Mickey, să aibă o familie. Ce dracu', doar nu i-aş fi oferit postul din Washington dacă aş fi crezut că are gând de ducă.

— N-am depus prea mare efort să-l conving să vină în Afganistan, spuse Crosby.

— Ryan era ca un alcoolic, spuse Webb. Viaţa normală îl plictisea. Prefera să rişte. Unii oameni se tem de moarte, dar Ryan nu se temea decât de un singur lucru: de plictiseală.

Rămaseră tăcuţi. Toţi avuseseră de ales la un moment dat: Cochrane preferase să se retragă, Crosby risca în continuare. Şi Webb? Se gândise şi se răzgândise de nu ştiu câte ori. Doar Doyle nu ştia la ce se refereau.

— Vreau să ştiu ce s-a întâmplat cu Jenny, zise ea. Webb zâmbi.

— Jenny şi cu mine am scos-o la capăt până la urmă.

— I-ai spus vreodată de Ryan?

Crosby o întrerupse.

— N-o lua înainte. Dacă vrei să afli sfârşitul acestei poveşti, trebuie să te întorci în vara lui '91.

Webb îl aprobă.

— Locuiam tot în Long Island. Jenny era o femeie matură. Terminase şcoala cu rezultate bune. Ar fi putut să studieze mai departe la Universitatea din Columbia, dar era prea nerăbdătoare. Îl convinsese pe un prieten de-al meu să-i găsească un post de secretară la *New York Times*. Pe urmă, s-a

făcut remarcată imediat. S-a apucat de reportaje, şi a publicat chiar câteva articole, dar tot nu era mulţumită. Lucrurile nu evoluau atât de repede pe cât ar fi vrut. Cred că şi eu i-am aţâţat ambiţia.

— Când i-ai spus de Ryan, nu?

— Nu, asta s-a întâmplat când s-a întors Mickey.

VII

New York septembrie 1991

„Poate că oricine comentează un război îşi satisface într-un fel propria curiozitate morbidă. Ştiam că o să mă întorc cât de curând.”

Askold Krushelnitki, corespondent de război

64

Lincoln Cove, Long Island

Mirosul de grătar se ridica dus de briză din curtea vecinilor. Webb şi Jenny stăteau pe ponton, faţă-n faţă, ca doi gladiatori, cu un castron de ardei iuţi între ei. Webb îşi depăşise recordul personal de cinci, dar Jenny părea foarte stăpână pe situaţie. În schimb, Webb era lac de transpiraţie.

— Hai să mărim miza, îi propuse ea. O să luăm câte doi deodată.

Webb se ridică şi alergă în casă. Îl văzu deschizând frigiderul să bea apă rece. Râse încântată.

— Blegule!

Când se întoarse, avea ochii roşii de tuse. Într-o mână ţinea un pahar şi într-alta o bucată de pâine uscată. Jenny îi spusese că pâinea calma mai bine arsurile decât apa.

— Ştii, când ţi-am spus că mă bucur să te văd în week-end, am minţit, zise el.

Râse din nou.

— N-o să câştigi niciodată. Mamele vietnameze îşi înţarcă pruncii cu ardei iuţi.

— Altă minciună.

— Cei de la serviciu au crezut când le-am spus.

— Cum merge?

— Se dau premii Pulitzer pentru reportaje juridice?

— Numai dacă este Curtea Supremă şi reclamantul este preşedintele ţării.

— Sunt practic invizibilă. Cum o să-mi fac o carieră scriind despre bărbaţi care se masturbează în Central Park?

— Philip Roth s-a descurcat binişor. Se strâmbă. Foarte nostim.

Jenny avea douăzeci de ani şi era o femeie foarte frumoasă, deşi nu-i amintea deloc de mama ei, nici fizic, nici psihic. Faţa ei nu era la fel de ovală şi nici obrajii atât de proeminenţi. În timp ce Odile era delicată, senină, intangibilă, Jenny devenise o americancă încrezătoare în propriile-i forţe.

Se mutase cu câteva luni în urmă şi locuia în Tribeca.

— Ţie ţi-a venit la fel de greu?

— M-am născut în Anglia. Acolo toată lumea se masturbează. Nu este un eveniment demn de consemnat în ziare.

— Vorbesc serios.

— Mi-am făcut ucenicia la o gazetă de provincie, unde a cincea aniversare a unui incendiu a prilejuit apariţia unui supliment color.

— Şi ce ai făcut?

— Am plecat în Vietnam.

Îşi dădu seama imediat ce prostie spusese.

— Poate ar trebui să mă duc şi eu în Vietnam.

— N-ai decât. Dacă vrei, îţi dau bani de drum.

— Deşi mă gândesc că n-ar avea nici un rost.

— Într-adevăr.

Intră să vadă dacă nu se arsese mâncarea. În ultimii opt ani devenise mare maestru în preparate culinare vietnameze. În onoarea vizitei lui Jenny pregătise peşte spadă fille la grătar, cu garnitură de tăiţei, salată verde, alune prăjite şi sos de *muoc nam*, lămâie şi ulei.

Îl ajută să aducă platourile pe ponton.

— Ce-ai face dacă te-ai întoarce în Vietnam? o întrebă el. Ţi-ai descoperi rădăcinile?

— Rădăcinile mele au fost smulse de mult. Nu ştiu. Poate mi-ar prinde bine să revăd locurile copilăriei cu ochii unui adult.

— Sunt perfect de acord.

— Apropo de rădăcinile mele...

Ezită.

— Da?

— M-am gândit mult la el în ultima vreme. Mă refeream dacă nu am putea să-l găsim.

— Pe cine?

— Pe tatăl meu.

Webb se întoarse în casă, să nu se trădeze. Aduse mâncarea pe o tavă, puse farfuriile pe masă şi se aşeză.

— Ce-ai face dacă l-ai găsi?

— Uneori cred că l-aş ucide. Glumeam, nu mai face mutra asta.

— Ar fi cam greu să-l găseşti după atâţia ani. Ţi se pare atât de important?

— Da.

— De ce?

— Pentru că aş vrea să-i pun câteva întrebări.

Aşa se întâmpla când minţeai, se gândi Webb. Minciuna prindea rădăcini, care se infiltrau în fundaţia propriei tale vieţi. Dacă o smulgeai, îţi perturbai întreaga existenţă. Cum să-i spună după atâta timp că ştiuse sau bănuise de la bun început cine era tatăl ei?

Se întreba unde o fi Ryan. Îi urmărise progresul în ziare şi reviste, din Afganistan în Liban şi Războiul din Golf. Ultima oară, transmisese reportaje din Iugoslavia.

— Ar fi imposibil să-l găsim. De unde să începi?

Luă o bucată de peşte cu beţişoarele.

— Uneori, mă gândesc că ai putea fi tatăl meu. O privi uimit. Cum de-i venise asemenea idee?

— Eu? De ce?

— Nu ştiu. Este doar o senzaţie. Uneori mi-ai spus nişte lucruri...

— Ce fel de lucruri?

Ridică din umeri, fără să-i răspundă şi băgă bucăţica în gură, apoi închise ochii s-o savureze.

— Nu-i rău deloc.

— Ar conta dacă aş fi tatăl tău?

— Da. Ar conta foarte mult.

Nu-i venea să creadă că se mai gândea la asta. Nu mai deschiseseră de mult acest subiect. Considerase că-i făcuse un bine ascunzându-i adevărul. Citise undeva că supravieţuitorii lagărelor de concentrare care se adaptaseră cel mai bine după eliberare, fuseseră cei care-şi blocaseră trecutul.

Adoptase această filozofie în propria lui viaţă. Cunoscuse câţiva corespondenţi de război, mai ales în Vietnam, care suferiseră de aşa-numitul „sindrom posttraumatic”. Webb credea că nu reuşiseră să scape de povara trecutului.

El personal se ghida după următorul principiu: schimbă ce poţi şi uită ce nu poţi schimba.

— Nu ştiu dacă ai ceva de câştigat scormonind trecutul, zise el.

— Pentru că nu ai avut un trecut ca al meu. Era timpul să treacă la alt subiect.

— Mai eşti prietenă cu tipul ăla, am uitat cum îl cheamă, cu un cercel în nas?

— Enzo.

— Zău? Ăsta-i numele lui?

— Da, este italian.

— Spune-mi te rog ce face dacă răceşte? Cum îşi şterge...?

— Ah, eşti atât de demodat.

— Vinde droguri?

— De ce? Vrei să ştii?

— Are mutră de consumator de droguri.

— Tu nu te-ai atins de aşa ceva la vârsta mea, nu?

— Atunci era altfel.

— Bineînţeles!

— Azi ştiu ce nocive sunt.

— Adică te-ai distrat şi ţi-a ajuns?

— Ţii neapărat să-ţi impui întotdeauna punctul de vedere?

— Da, zâmbi ea.

Apoi se aşeză în poala lui, să-i arate că glumea.

— Ce făceai când erai de vârsta mea?

— Scriam despre serbările bisericeşti din orăşelul meu.

— Ba nu, comentai războiul din Vietnam.

— La douăzeci şi doi de ani.

— Poate ar trebui să fac acelaşi lucru. M-ar scuti de multe necazuri.

— Nici măcar să nu-ţi treacă prin minte.

— Vezi că eşti împotriva femeilor! Nu-mi vine să cred că faci parte din aceeaşi generaţie cu Jane Fonda.

— Te rog să nu mă compari cu ea nici în glumă.

— Ah, ai nevoie de o femeie care să te ţină în frâu.

— Te-ai gândit la cineva anume?

— Ce zici de cea de pe stradă, care trece pe aici în costumul ei lycra, ca şi când ar veni de la gimnastică aerobică?

Cea care duhneşte a Chanel în loc de transpiraţie?

— Este prea insistentă.

— Ar fi timpul să te însori.

— De ce? Scriitorii duc o viaţă boemă.

— Ai nevoie de cineva care să aibă grijă de tine, mai ales acum, după ce m-am mutat.

— Am patruzeci şi trei de ani. Cred că am învăţat să mă descurc de unul singur.

— Uite, am găsit un fir alb.

— Nu-l smulge. Îmi dă un aer distins.

— Vei avea nevoie de cineva care să te plimbe duminica în scaunul cu rotile când n-o să mai fiu aici.

Era o glumă şi Webb râse amuzat, deşi în felul acesta îi dădea de înţeles că o să se desprindă de el şi de New York.

Femeia parcă maşina la bordură. Pe ponton văzu un bărbat cu o tânără asiatică în braţe. Se uită din nou la cutia de scrisori şi citi ce scria: *Webb*. Deci nu greşise adresa.

Se privi în oglinda retrovizoare. Nu arăta rău. Era fardată, coafată, îmbrăcată într-o bluză scumpă de mătase, dar nu putea concura cu o fată de douăzeci de ani.

Poate nu era deloc o idee bună.

Nu-l văzuse de opt-nouă ani. Îi scrisese, vorbiseră la telefon, dar ar fi o obrăznicie să apară pe neaşteptate în pragul uşii, mirosind a parfum franţuzesc. Acum avea viaţa lui şi se pare că era fericit.

Întoarse maşina şi plecă.

65

Webb lua prânzul cu editorul său la restaurantul din Union Street, când îl văzu pe Crosby. Venise la masa lui să-l salute.

— Hugh! Nu te-am văzut de un car de ani. Ce mai faci?

Se ridică.

— Bine, mă bucur să te văd, Croz.

— Şi eu la fel, omule.

Se întoarse spre cel de la masă.

— Dave, ţi-l prezint pe Peter Crawford. Este editorul meu! Peter, el este Dave Crosby. L-am pomenit de câteva ori în cărţile mele.

— Exact. Am senzaţia că te cunosc, zise Peter întinzându-i

mâna.

Era un bun profesionist, ştia ce cărţi au succes, dar considera că Webb şi ceilalţi corespondenţi de război erau toţi puţin săriţi. I-o spusese în faţă când băuse câteva şpriţuri.

Crosby se uită la Webb.

— Ţi-am citit cărţile. Cred că te descurci bine.

— Da, aşa este. Şi tu.

Observă că şchiopăta.

— M-am ales cu o schijă în genunchi la Vjukovar. Am fost corespondent de război în Iugoslavia, pentru IPA. M-au scos din joc un timp şi m-am gândit să mănânc ceva bun dacă tot sunt pe aici. Mi s-a făcut poftă de nişte calamari.

Adăugă în şoaptă:

— Este un război oribil. O confruntare de Ev Mediu cu aruncătoare de grenadă.

— Mă bucur că am terminat cu această experienţă.

— Eram cu un puşti care lucra pe cont propriu. De-abia venise de o zi. *O zi*. L-am luat să-i arăt împrejurimile. Era la cincizeci de metri în faţa mea, pe stradă când i-a zburat capul. Tocmai făcea o fotografie. Îţi dai seama? Era prima lui zi!

— Croz, nu-mi vine să cred că te mai ocupi de aşa ceva.

— Cineva trebuie să spună lumii ce se întâmplă acolo.

Zâmbi, dându-şi seama că se aprinsese.

— Ţi-am povestit destul despre mine. Spune-mi acum unde îşi petrec timpul scriitorii celebrii.

— În Long Island. Lincoln Cove.

— Cred că eşti personalitatea orăşelului.

— Mai sunt câţiva scriitori.

— Eşti modest. Mai bine dă-mi adresa.

— Sunt în cartea de telefon. Nu mai există alt Webb în Lincoln.

— O să te sun. Ghici pe cine am văzut ieri! Îţi aminteşti de fosta soţie a lui Ryan? Mickey nu-ştiu-cum.

— Mickey van Himst, zise Webb, încordându-se.

— Acum locuieşte aici. M-am întâlnit cu ea chiar aici, pe stradă, în West Village. Am discutat puţin. Se pare că lucrează la un spital din Upper West Side. Arată bine.

Webb fu cât pe ce să-i ceară adresa ei, dar se abţinu. Nu, doar era un capitol închis! În schimb îl întrebă:

— De băieţi ce mai ştii?

— Ryan era la Zagreb înainte să plec.

— Ce mai face?

— Doar îl ştii. Este neschimbat. Îmi pare rău, dar trebuie să mă întorc la masa mea. Îi arătă pe cei patru bărbaţi.

— Sunt de la IPA. Încerc să-i conving să mă trimită înapoi în Bosnia. Cred că se tem că bucata asta de metal din picior o să mă încetinească.

— Ai grijă de tine, Croz.

— Şi tu la fel.

Plecă şi Webb reluă conversaţia cu editorul său, încercând să uite că Mickey era în oraş. Nu, îşi spuse el, nu se poate să te mai întorci la ea. S-a terminat.

Briza agita frunzele mărului din grădină. Webb privea în gol, amorţit. Nu scrisese nici măcar un cuvânt de la prânz. Lucra la noua lui carte, *Mărul*, o istorie a New York-ului cu comentariile sociale de rigoare, dar, în ultima vreme avea tot mai multe zile lipsite de inspiraţie. Poate fiindcă nu-l interesa subiectul. Ştia că o făcea numai pentru bani.

Îşi luă cafeaua şi se aşeză la fereastră. Închise ochii; soarele îi încingea faţa. La început avusese atâtea idei. *Noapte bună, Saigon* şi *Voci din America* avuseseră succes, iar a treia Decepţie, despre politica SUA în America Centrală fusese un bestseller şi-i asigurase un loc de frunte printre liberalii americani. Urmase *Dezastrul din primăvară*, despre ultimele zile ale Saigonului şi scrisese încă patru cărţi despre Indochina şi Orientul Mijlociu, folosindu-se de fotografiile şi însemnările sale de corespondent de război pentru IPA, dar acum izvorul său de inspiraţie secase.

Nu găsea nimic de spus.

Sună telefonul. O întrerupere bine venită. Ridică receptorul nerăbdător.

— Webb.

— Hugh?

Tresări.

— Mickey?

— Ce mai faci?

— Bine.

Se opri. Îi căutase numărul în cartea de telefon. De câteva ori fusese cât pe ce s-o sune.

— Unde eşti?

— M-am întors la New York.

— Da?

— M-am mutat acum câteva săptămâni. Am un apartament în West Village.

Încercă să-i sondeze sentimentele.

— Ce-ai zice de un prânz?

— Vorbeşti ca un adevărat newyorkez. Într-o zi o să devii unul de-al nostru.

— Scuză-mă, este o expresie stereotipă ca „îţi urez o zi bună”.

— Da, m-ar interesa, dacă prânzim împreună.

— Sigur. De-abia aştept să discutăm.

— Ca nişte vechi prieteni, zise ea, emoţionată.

— Atunci rămâne pe mâine? Mă ocup eu de rezervări.

— O.K.

— Trec să te iau cu taxiul, ce zici?

— Perfect.

Îi dădu adresa şi o notă în carneţel.

— Mă bucur să te aud, Mickey.

— A trecut atâta timp, zise ea.

După ce închise, se apucă de lucru. Îi venise inspiraţia.

Era în stilul noilor restaurante din Manhattan, care îşi întăriseră numele cu un semn de exclamaţie. Acesta se numea REVOLUCION! Pereţii albi erau plini de imagini din ţările Americii Centrale şi de Sud: afişe cu cei dispăruţi în Buenos Aires, fotografii înrămate cu Galtieri, Romero şi Allende, pozând ca nişte vedete, pamflete revoluţionare din Peru, El Salvador, Guatemala, Nicaragua, Brazilia. Spaţiile goale erau ocupate de desene în creion.

Chelnerul îi conduse în spatele restaurantului, pe o terasă. Câteva mese erau aranjate în jurul unei fântâni din imitaţie de marmură.

La început, Webb se întrebă dacă nu cumva făcuse o greşeală. Mickey se uita în jur, posomorâtă.

— Ai ales restaurantul cu un anumit scop?

— M-am gândit că este tocmai potrivit pentru noi. Au un menu deosebit.

— Dacă servesc *tortella*, am plecat imediat.

— Nu, n-au tortilla, dar cresc un gen deosebit de ţânţari anofeli în fântâna aceea.

Zâmbi. Arăta bine. Se mai rotunjise puţin şi o avantaja. Era îmbrăcată într-o bluză din jerse, de culoarea piersicii, fustă neagră de bumbac şi pantofi de piele. Purta părul scurt, cu şuviţe

blonde şi părea schimbată.

Îi dispăruse agitaţia. Era liniştită.

Un chelner le înmânã lista cu vinuri. Webb o studia.

— Prefer sucul celor singuri, zise ea, arătând sticla de Perrier de la masa alăturată.

— Şi eu la fel, îi spuse chelnerului.

Se uitau unul la altul.

— Deci, zise ea zâmbind.

— Deci!

— Bine.

— Doar atât, bine?

— Scriu cărţi.

— La San Diego, te-am văzut în câteva emisiuni televizate.

— Atunci ştii ce vedetă am ajuns. De fapt, exagerez. Pretenţiile sunt mai mari decât realitatea.

— Lucrezi la alt bestseller?

— Da. Şi încerc să lupt cu viaţa. Sunt mai ocupat decât o clemă de hârtie cu un singur braţ, cum ar fi spus Sean.

Numele lui Ryan răci conversaţia. Chelnerul le aduse apa minerală. Mickey privea paharul de parcă ar fi fost plin cu vodcă.

— Mai ştii ceva de el?

— Nu, dar tu?

— Am divorţat acum cinci ani. Şi cu asta basta.

— Şi s-a lăsat seceta, remarcă el.

Îi zâmbi trist.

— Nu el a fost problema, dar nici nu m-a ajutat s-o rezolv.

O studia atent. Manichiura era perfectă, mirosea a parfum scump, îşi coafase părul. În ultima vreme avea mai multă grijă de ea.

— La ce te zgâieşti?

— La tine.

— Îmi numeri ridurile?

— Mă gândeam ce superb arăţi.

Zâmbi încântată de compliment. Mickey cea de altădată ar fi aruncat cu un bandaj însângerat în el.

— Cum o mai duci? Ştii, am discutat despre tine.

— Cu cine?

— Cu cărţile tale.

— Locuiesc în Long Island, într-o căsuţă din Lincoln Cove şi-mi petrec zilele visând la iubirile pierdute.

— Nu fi sarcastic. Am văzut unde stai şi nu mi se pare o căsuţă.

Înălţă din sprâncene, surprinsă.

Îi scăpase fără să vrea. Lăsă privirile în jos, roşie la faţă.

— Ţi-am făcut o vizită în weekendul trecut. Am vrut să intru.

— Şi ce te-a împiedicat?

— Nu erai singur.

Webb nu-şi dădu seama imediat la ce se referea.

— Ai venit chiar atât de aproape?

— Pontonul se vede din stradă. N-am vrut să deranjez.

— Ce să deranjezi? îl privi cu subînţeles.

— Stăteai cu o fată în braţe.

— Cam tânără pentru mine, nu crezi?

— Nu ştiu. N-am remarcat toate detaliile.

— Are douăzeci de ani şi este ziaristă la *New York Times*.

— Bravo ţie.

— Am ajutat-o să se angajeze.

Îi sclipeau ochii.

— Deci îţi este recunoscătoare.

Zâmbi amuzat.

— Exact. Trebuie să-mi fie recunoscătoare. Doar este fiica mea.

Mickey rămase cu gura căscată.

— Fiica ta? Şi are douăzeci de ani?

— Da, eu o consider fiica mea, ea îmi spune unchiule. Este o relaţie neobişnuită.

Sorbi din pahar.

— Am adoptat-o. Acum câţiva ani. Este o refugiată vietnameză.

— Bineînţeles.

— Ţi-am spus adevărul.

Mickey clătină din cap.

— Şi eu care credeam că o să devii un hedonist. Ar fi trebuit să-mi dau seama.

— Prefer văduvele şi femeile divorţate. Nu cred în poveşti de dragoste de mai sau noiembrie.

— Ei, nici chiar noiembrie. Nu uita că suntem cam de aceeaşi vârstă.

— Atunci iulie.

— Aşa da, surâse ea. Nu-i venea să creadă.

— Cum o cheamă?

— Numele ei adevărat este Phuong, dar acum îşi spune Jenny. Ca să fie cât mai americancă, probabil.

— De ce...?

— De ce am adoptat o refugiată vietnameză? Luam interviuri şi m-am gândit că o să beneficiez de o substanţială reducere de impozite.

— Vorbesc serios.

— Tu ai o explicaţie pentru tot ce faci?

— Da, deşi încerc să nu mă gândesc la ea.

— Acelaşi lucru este valabil şi în cazul meu.

— Nu cred că ţi-a fost prea uşor. Un burlac cu o adolescentă?

— A fost mai uşor decât îţi imaginezi.

— Ai vreun regret?

— O mulţime, dar nu în privinţa lui Jenny, zise el, privind-o drept în ochi. Sigur, am avut unele probleme. O dată a încălcat legea şi au mai fost câteva incidente pe care aş prefera să le uit. A lovit în cap un băiat cu dicţionarul Webster pentru că a făcut-o „asiatică împuţită". Probabil că şi-a luat avânt, pentru că tipul s-a ales cu comoţie cerebrală. Dacă ar fi fost operele complete ale lui Shakespeare, l-ar fi ucis pe loc, dar cele mai multe probleme erau încuiate în mintea ei şi, prin urmare mai greu de rezolvat.

— Îmi imaginez.

— Cred. În primii doi ani am fost ajutorul, îndrumătorul ei spiritual şi calul ei de bătaie. Din fericire este foarte inteligentă. I-am pus un meditator particular şi după primul an de şcoală era prima din clasă. Am vrut să urmeze un colegiu, dar n-are timp. Este mult prea preocupată de cariera ei. Uneori mă îngrozeşte. Este deşteaptă, ambiţioasă şi încăpăţânată.

— Văd că te mândreşti cu ea.

— Cred că ai dreptate.

Clătină din cap.

— Ce ciudat!

— La ce te referi?

— Ştii, uneori cauţi ceva cu disperare şi nu-l găseşti, nu pentru că nu există ci pentru că eşti prea orb să-l vezi.

Îl privea într-un fel anume. Nostalgic.

Dar veni chelnerul să le ia comanda şi farmecul se risipi.

Mickey constată încântată că *tamales* şi *enchiladas* erau oferite doar ca gustări. Bucatele nu semănau nici pe departe cu ce mâncaseră în satul La Esperanza: ardei cu porc, peşte la grătar cu salată de avocado.

Mickey îi aruncă o privire. Observă că avea câteva fire

albe în păr şi se îngrăşase. Câteva kilograme în plus nu-i stricau; fusese întotdeauna înalt şi deşirat, dar îi stătea bine în blugi. Avea o cămaşă de mătase gri, fără guler şi un Oyster Rolex la mână. În concluzie, arăta bine.

Îşi concentra atenţia asupra menu-ului şi alese până la urmă peşte; Hugh îşi comandă paste cu sos de ardei iute.

— De ce te-ai întors la San Diego? o întrebă el.

— Nu mai suportam Washingtonul. Simţeam că cedez nervos.

— Nu eşti singura care nu-l suporţi.

— Nu era vorba de Washington. Devenisem alcoolică.

Webb tresări uimit.

— N-ai ştiut? zâmbi ea. Clătină din cap.

— A început din anul când m-am întors din El Salvador. O sticlă de vodcă pe zi, dar, după ce a plecat Ryan, am băut şi mai mult. La San Diego, primele trei săptămâni am zăcut în pat. Mama era foarte îngrijorată. Când m-am angajat, m-au găsit din prima zi ascunsă sub un pat, la reanimare. Mi s-a sugerat să-mi revin înainte să mă apuc de treabă. M-am dus la un psihiatru şi mi-a spus că sufăr de sindrom post traumatic, caracteristic celor care fuseseră în Vietnam.

Se strâmbă.

— Verdictul lui mi-a sporit setea. Un timp, n-am mai ştiut de mine.

— De ce nu m-ai sunat? îi zâmbi blând.

— Şi ce să-ţi fi spus: „Ştiu că te-am făcut să suferi, dar n-ai vrea să vii să mă ajuţi?” îmi imaginam că te săturaseşi de mine şi îţi dădeam dreptate.

— Şi ce s-a întâmplat până la urmă?

— Am urmat un tratament la Riverlands (ţinutul râului) timp de câteva luni. Nu ştiu de ce-i spune aşa, pentru că nu este nici un râu. Doar nişte copaci şi un gard.

Oricum, am reuşit să mănânc şi să scot câteva cuvinte coerente. După aceea, am urmat şedinţele terapeutice. Mama le-a plătit, Dumnezeu s-o binecuvânteze. După un timp mi-am revenit şi am început din nou să lucrez, dar nu la reanimare. Acum nu mă mai ocup decât de hemoroizi şi afecţiuni de prostată. Psihiatrul m-a sfătuit să evit şocurile. Şi iată-mă, la patruzeci şi trei de ani, gata să iau viaţa de la început.

— N-am ştiut că ai avut atâtea necazuri.

— Bineînţeles că n-ai ştiut. Pentru tine eram nebuna care se căsătorise cu cine nu trebuie şi îţi provocasem suferinţă.

— Şi acum?

— Lucrez la o mică clinică particulară în Upper West Side. Vin numai oameni bogaţi şi nu prea bolnavi! Nu-mi fac meseria ca la Bien Hoa sau la urgenţă, dar nici nu-mi afectează psihicul.

— Ai vreun prieten?

— De ce te interesează?

— Pentru că am o propunere.

— Ne cunoaştem de numai douăzeci şi doi de ani. Văd că nu eşti deloc un om grăbit.

— Când ai liber?

— În weekendul acesta.

— Vino la mine. Îţi ofer camera lui Jenny.

— Pot avea încredere în tine?

— Nu ştiu. Vrei să ai încredere? îi zâmbi.

— O să mă mai gândesc.

66

Webb puse cotletele pe grătar, aduse un castron cu salată, o sticlă de apă minerală şi două pahare. Încerca să înghită apa, ca şi când s-ar fi potrivit de minune cu friptura. Mickey îl privi amuzată, dar nu spuse nimic.

Rămaseră pe ponton, până se stârni un vânt rece, care-i goni înăuntru. Soarele coborî la apus şi Webb aprinse veiozele. Alte lumini sclipeau pe ţărmul îndepărtat al golfului.

În timp ce prepara cafeaua în bucătărie, Mickey cercetă camera, privind scoicile încrustate de pe căminul din piatră şi fotografiile înrămate.

Webb o urmărea din priviri. Era îmbrăcată într-un pulover cenuşiu de bumbac şi pantaloni largi, bleumarin. Se învârtea prin casă în picioarele goale. Se simţea atât de bine cu ea, de parcă ar fi stat împreună de-o viaţă. Se întreba de ce aşteptase atât acest moment.

— Ea este Jenny?

Îi arătă fotografia fiicei sale adoptive la cincisprezece ani. Purta un aparat pentru dinţi şi zâmbea veselă.

— Cea de alături este mai recentă.

I-o făcuse acum şase luni, pe yachtul unui prieten. Zâmbetul adolescentei fusese înlocuit de surâsul tinerei încrezătoare.

— Este frumoasă, zise Mickey.

— Mulţumesc. Şi mie mi se pare la fel.

— Cred că ţi-a fost greu să creşti un copil vietnamez.

— Da, au fost şi momente grele.

— De ce? îl întrebă ea.

— De ce...?

— De ce ai făcut-o?

Ezită, căutând un răspuns potrivit.

— Nu ştiu. Poate am vrut să-mi spăl păcatele. Ştii, mă întreb dacă a fost drept ce s-a întâmplat în 1975? Le-am spus la revedere, ne-am cerut scuze pentru victimele napalmului şi gata. Când scriam cartea despre refugiaţi, m-am gândit că ar trebui să fac mai mult decât să-i învinovăţesc pe ceilalţi. Trebuia să-mi aduc şi eu contribuţia într-un fel.

— Ryan îţi spunea...

— Jimminy Cricket. Da, ştiu.

— Ai ceea ce se cheamă fibră morală.

— Iar celălalt motiv a fost mai egoist, bineînţeles: m-am gândit că o să mă ajute să-mi promovez cartea.

Zâmbi şi puse fotografia la loc.

— Restul unde sunt?

— Sus, în birou.

Îl privi miratã.

— Nu-mi place să le expun.

— De ce?

— Ar semăna cu nişte trofee de vânătoare. Aici n-am păstrat decât ciudăţenia aceasta.

Luă un obiect care semăna cu un presspapier. Era o cutie mică de sticlă, montată pe un postament de onix. Înăuntru văzu un glonţ strălucitor 7,62, gravat cu numele lui: Hugh Webb.

— De unde-l ai?

— Mi l-a dat Lee Cochrane când m-am întors din El Salvador. Nu mi-a explicat niciodată ce înseamnă.

— Dacă este un glonte cu numele tău, nu trebuie să-ţi mai faci griji niciodată.

— Sau a vrut să mă prevină prieteneşte. Ai auzit ce s-a întâmplat cu el?

— Nu ieşise din spital când am părăsit Washingtonul.

— Ce ironie. A renunţat la războaie pentru că a spus că vrea să moară în patul lui. Pe urmă, a făcut infarct la treizeci şi nouă de ani. Probabil, dacă ai un glonte cu numele tău, nu mai contează unde eşti.

— Ce mai face?

— A slăbit zece kilograme, s-a lăsat de fumat, de băut şi mănâncă legume. S-a întors la lucru, dar acum suge ţelină când îşi concediază subalternii în loc să-şi aprindă o ţigară.

Îi dădu înapoi cutia.

— Ce ciudată este viaţa!

— Într-adevăr.

— Când te-am cunoscut în Vietnam, nu mi-am imaginat că o să stăm aici, împreună, peste douăzeci de ani.

— Nici eu. Prima oară când te-am văzut, am crezut că, peste câteva minute, n-o să mai rămână din mine decât o mână de oase carbonizate. Şi iată-mă aici, stâlpul comunităţii, gândindu-mă deja să pun bani deoparte pentru bătrâneţe.

— Ai avut coşmaruri în care ţi-a apărut elicopterul acela în flăcări?

— Din ce în ce mai puţin. Doar unul pe săptămână. Zâmbi din nou, înţelegător.

— Nu-ţi lipseşte? îl întrebă ea, rezemându-se de cămin.

— Nu.

— Mincinosule!

— Uneori. Nu ştiu de ce.

— Te-ai întoarce?

— Sunt prea bătrân pentru asta.

— Ryan este mai în vârstă ca tine.

— El are un surplus de virilitate.

Se întoarse în bucătărie, să ia cafeaua de pe foc.

— Nu ştiu. Am glonte cu numele meu. De ce să-mi fac griji?

— Tot te gândeşti la primejdie.

— Siguranţa devine plictisitoare uneori. Zilele trec una după alta, monotone. Am destui bani, o casă frumoasă, ştiu că n-o să mă trezesc cu o bombă pe fereastră. Salvador ar fi fost fericit. Eu însă mă simt ca un boxer la pensie. Nu mai sunt în formă, dar tânjesc să mă întorc în ring, măcar pentru un singur meci. Mă amăgesc cu gândul că aş putea câştiga.

Luă romanul lui, *Decepţia* din bibliotecă şi-l răsfoi.

— Ar fi trebuit să o iau cu mine, să-mi dai un autograf.

— Ai citit-o?

— Am vrut să văd dacă aminteşti de mine, indiferent cum.

— Nu mi s-a părut corect. Şi, ca să fiu sincer, nu cred că erai un personaj reprezentativ pentru politica americană din zonă.

— Deci nu eram. Te pricepi foarte bine să jigneşti o femeie.

Se posomorî brusc.

— Cred că renunţ la cafea. Sunt obosită. O să mă culc devreme.

O conduse în dormitorul liber. Jenny venea uneori în weekend, aşa că Webb îl lăsase cum era; cu posterele lui Luke Perry şi Axl Rose lipite peste fotografiile rupte ale orezăriilor vietnameze, acoperite la rândul lor de posterele lui Bruce Springsteen. Marcau fazele adolescenţei lui Jenny. Pe un raft, erau trofeele ei obţinute la cercul ştiinţific. Pe marginea patului acoperit cu o cuvertură şi pernuţe era un căţel de jucărie, botezat Woofer.

Webb se uită de jur împrejur, ca şi când ar fi văzut încăperea pentru prima oară.

— Să nu te laşi indusă în eroare de jucării, postere, dantelă. Nu o caracterizează. O să-ţi dai seama când o s-o vezi.

— N-o să se supere că dorm în camera ei?

— Ba da, însă nu din motivul pe care-l bănuieşti. Va fi dezamăgită de mine. I se pare avangardist să aibă un tată care trebuie să-şi facă mai multe griji în privinţa sexului decât ea.

Mickey se destinse. Îl privi atentă, apoi deschise uşa şi ieşi pe balcon. O broască orăcăia în beznă. Veni în spatele ei, contemplând luminile unei bărci care înainta pe canal.

— Ce frumos şi liniştit este aici, zise ea.

Webb sesizase schimbarea şi aştepta.

— Doamne, câţi ani am irosit!

— Nu i-ai irosit, dacă te-au învăţat ceva.

— Ce-i ăsta, un citat din Richard Bach?

— Nu, cred că din Eagles. Nu-mi amintesc melodia.

— Nu încerca să mă înveseleşti.

— Bine, n-o să încerc. Pot să întreb ce s-a întâmplat cu tine şi Ryan?

— Tu ce îţi imaginezi?

— Cred că s-a plictisit după vreo trei ore de la sosirea la Washington. Pe urmă te-a înşelat şi în prima zi ploioasă când n-a reuşit să dezgroape nici o afacere gen Watergate, a început să caute un război.

— Dacă tu ţi-ai dat seama, eu de ce am fost oare atât de oarbă?

— Pentru că tu îl iubeai şi eu nu.

Îşi strânse braţele în jurul ei.

— Te-ai întrebat întotdeauna de ce l-am ales pe el şi nu pe tine, nu-i aşa?

— Nu, nu m-am întrebat. La început, m-am gândit că m-am îmbolnăvit de malarie şi am ieşit din joc, dar nu era o explicaţie. La el n-ai fi renunţat chiar dacă ar fi zăcut bolnav de dizenterie, varicelă, febră dengue, orice. Degajă un farmec aparte, irezistibil, care aţâţă instinctele masochiste ale femeilor. Ştiu că nu sună frumos dar este purul adevăr. Femeilor le plac ticăloşii.

— M-am simţit flatată că un bărbat ca el m-a băgat în seamă.

— Bine, înţeleg, dar de ce te-ai măritat cu el?

— Am crezut că pot să-l schimb. Da, credeam cu adevărat că vrea să fie schimbat. Psihiatrul meu era de părere că este la fel de dezaxat ca mine şi l-am plăcut pentru că, sufleteşte, eram la fel.

— Uite ce le trece prin minte!

— Nu crezi că este dezaxat?

— Nu.

— Cum, nu crezi că un om părăsit în copilărie de un tată celebru, care mai târziu a băut până a murit, ar putea avea probleme emoţionale? Un om care a fotografiat toată viaţa cadavre măcelărite, boală şi nenorociri mai poate fi întreg la cap?

— Îmi frângi inima. Tipul este complet lipsit de sentimente.

— Şi el are numai vorbe de laudă la adresa ta.

Webb clătină din cap. Nu voia să-l disculpe pe Sean Ryan. N-o să-l ierte niciodată, pentru că făcuse lucruri de neiertat.

— Ai vreodată coşmaruri, Hugh? A fost adevărat ce ai spus despre elicopter? Te trezeşti în toiul nopţii lac de transpiraţie?

— Nu, în ultima vreme.

— Ţi-ai păstrat cumpătul. Nu te-ai apucat de băut şi nici n-ai avut nevoie de psihiatri.

— Nu toată lumea reacţionează la fel. M-am descărcat în felul meu. Am scris, m-am ocupat de Jenny.

— Aş fi vrut şi eu să fac ceva constructiv, dar nu am reuşit. Când m-am întors din Vietnam, am fost foarte dezamăgită. Acolo erai mereu în priză, trăiai intens. În schimb aici, totul părea palid, şters. Nu reuşeam să-mi scot războiul din minte. Oamenii mă întrebau cum a fost, încercam să le spun, dar ştiam că nu-i interesa, iar gândul acesta mă revolta: era o adevărată tragedie şi nimeni nu dădea doi bani! În orice caz, psihiatrul m-a ajutat

mult. Cel puţin m-a făcut să-mi dau seama că nu eram doar nebună şi slabă de fire. Era un tip grozav. Se specializase în problemele veteranilor din Vietnam. Păcat că nu şi-a ascultat propriile sfaturi. La câteva luni după ce am terminat şedinţele, s-a sinucis. Şi-a băgat pistolul în gură şi şi-a împrăştiat creierii pe diplomă. Grozav.

Webb nu ştia ce să-i spună.

— Poate că eu nu l-am ajutat, dar el mi-a făcut mult bine. Mi-a spus că în El Salvador încercam să recreez aceleaşi drame şi situaţii ca în Vietnam, în speranţa că se va termina altfel. Numai că nu se poate termina altfel, pentru că femeile şi copiii mor nevinovaţi şi Humpty Dumpty[14] nu-şi mai revine niciodată.

Îl luă de mână.

— Pe urmă a apărut Ryan şi am crezut că o să revin la normal.

— După Ryan n-ai mai găsit alţi bărbaţi?

— Ba da. O mulţime. Majoritatea erau veterani ca mine.

— Şi pe urmă?

— Am renunţat la bărbaţi un timp. Seamănă cu colesterolul. Când îmbătrâneşti, trebuie să reduci doza. Am renunţat şi la saloanele de urgenţă. Şi la băutură. La tot ce-mi plăcea, dar îmi făcea rău. De câţiva ani trăiesc liniştită şi singură.

— Atunci de ce te-ai întors la New York?

— Mama a murit acum câţiva ani. Nu mai aveam de ce să stau la San Diego. M-am gândit că eram gata să-mi iau din nou zborul. Am căutat de lucru şi când mi s-a oferit postul acesta, mi-am spus de ce nu? Şi iată-mă!

— Da, într-adevăr.

Nu ştia ce insinua de fapt.

— Nu mai vreau să-mi pierd timpul.

Îi luă mâna şi i-o puse pe pieptul ei.

— Nu cred că este bine, murmură Webb.

— Nu-i adevărat.

Văzând că nu zâmbeşte, adăugă.

— Nu vreau să dorm la parter, cu posterele lui Luke Perry. Am patruzeci şi trei de ani.

Îşi trase mâna. O dorea cu disperare. Când o invitase în weekend, ştiuseră amândoi ce însemna, dar îşi jurase că n-o să se facă de râs din nou.

---

[14] Personaj în formă de ou din *Alice în ţara minunilor* (n.t.).

— Să nu ne pripim.

Îşi încrucişă braţele, rezemându-se de balustradă gata să izbucnească în lacrimi.

— Eşti supărat pe mine, nu-i aşa?

— Nu.

— Ba da.

Se întoarse şi dădu cu pumnul în balustrada de lemn.

— Bineînţeles că sunt! Mi-ai frânt inima, fir-ar să fie!

— Atunci dă-mi-o înapoi, să vedem dacă nu pot s-o repar.

O duse sus, în camera lui. Stăteau faţă-n faţă, în beznă. Auzea murmurul valurilor, în grădină. Luna îşi cernea razele argintii prin jaluzele.

O creangă se lovi de geam. Ceasul digital sclipea verzui.

— N-am mai făcut-o pe un pat cu apă, zise ea.

— Este uşor. Începi cu câteva valuri mici, ajungi la unul de un metru şi termini cu un tsunami.

— Cel de un metru nu-i rău de loc, dar voi pescarii exageraţi întotdeauna.

O luă de mână.

— Am emoţii.

— Şi eu.

— După atâta timp o să fii dezamăgită.

— Trebuie să fie mai bine decât prima oară.

— Atunci ai adormit.

— Nu-mi mai amintesc.

— A doua oară a fost bine. Erai mult mai tânără, bineînţeles.

O sărută blând şi o simţi cum îi răspunde plină de pasiune. N-o să meargă, se gândi el. După atâta timp, după Ryan, după toţi ceilalţi, n-o să meargă.

Se răsuci pe spate. Îi bătea inima să-i sară din piept. O sudoare plăcută îi răcorea corpul. Se întoarse spre ea şi izbucniră în râs.

— Uau! exclamă Mickey. Cred că toate divorţatele din Lincoln Cove stau la coadă la uşa ta în timpul săptămânii.

Îl încălecă, strângându-i coapsele între genunchi.

— Cred că patul cu apă s-a crăpat, zise el.

— Ce murdar vorbeşti.

— M-am păstrat timp de douăzeci de ani.

— Aşa se pare.

— De fapt, n-am făcut decât să mă antrenez pentru evenimentul principal.

Îi zâmbi încântată. O privea fascinat. Luna care strălucea prin fereastra deschisă sculpta umbre pe corpul ei. Îi luă penisul în mână şi începu să-l dezmierde.

— Ah, de-ar putea vorbi!

— Ar fi o conversaţie destul de scurtă şi plictisitoare.

— Nu văd nici un semn de rugină. Haide, eu am fost sinceră cu tine. Mărturiseşte-mi cele mai întunecate secrete ale tale. Din câte am observat, n-ai lăsat acest talent uriaş să se irosească.

— Acum câţiva ani era cât pe ce să mă căsătoresc cu un redactor de la editura care-mi publică romanele.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Voia să renunţe la serviciu şi să aibă copii. Ar fi fost păcat. Era foarte bună în meseria ei.

— Râse.

— Şi acum?

— Este o tipă divorţată care locuieşte în Baypoint Road. Se ocupă de investiţii. Trece în fiecare luni şi joi să-mi examineze plasamentele financiare.

— *National Engineer* ar scoate un reportaj de senzaţie. Balena dă lovitura!

Gemu.

— Încetează! Ia mâna!

— De ce?

— Pentru Dumnezeu, femeie!

— Cred că se încarcă din nou.

— Nu pot, Mickey. O să mă omori.

— Stai liniştit. Ştiu ce fac. Doar sunt asistentă medicală.

— Mickey, am patruzeci şi trei de ani şi duc o viaţă sedentară.

— Nu vreau să mă las mai prejos decât rivala mea de luni şi joi. Trebuie să-mi dau toată silinţa. Uite, cred că mă place.

— Te adoră.

Îşi undui şoldurile şi simţi cum intră în ea, din nou. Gemu. Se aplecă peste el şi-i simţi părul pe faţă.

— S-o luăm mai uşor cu valurile, murmură Mickey. Deocamdată o să plutim pe coama lor.

Se simţea frustrat fără să vrea. Aşa ar fi trebuit să fie de la început. Se înfurie, gândindu-se ce pierduse, dar apoi îşi spuse: nu, toate la timpul lor. Poate că atunci n-ar fi mers. Ar fi existat

prea multe fantome între noi. Acum însă avem o şansă.

67

Webb stătea în faţa PC-ului din biroul lui. Se uita pe fereastră şi fluiera. Soarele se reflecta în parbrizele maşinilor care traversau Southampton Bridge.

După aproape două ore de muncă nu scrisese decât vreo cincizeci de cuvinte. Se gândea tot timpul la ea.

Ţârâitul telefonului îl trezi din visare. Ridică receptorul. Era o convorbire internaţională.

— Webb.

— Hugh, sunt eu, Croz.

— Unde eşti?

— La Roma. IPA m-a numit şeful agenţiei de aici.

— Felicitări.

— Nu mă felicita. Au făcut-o din cauza genunchiului meu beteag. Un timp, voi rămâne la birou. Hugh, te-ai uitat la televizor? Ai văzut ce se întâmplă în Iugoslavia? Este de necrezut.

Webb ştia ce o să urmeze.

— M-da.

— Te-am sunat fiindcă mă gândeam să faci câteva reportaje pentru mine. Tot ce nu publicăm, poţi păstra în cărţile tale. Sunt în măsură să-ţi ofer bani buni. Ce zici?

Webb fu cât pe ce să-l întrebe ce înţelegea prin bani buni, dar se abţinu. Dacă deschidea discuţia de bani, era ca şi când ar fi acceptat.

— Cred că eşti nebun.

— Doar n-o să stai toată viaţa la Long Island. O să înnebuneşti.

— Nu, ar fi o nebunie să mă întorc într-o zonă de război.

— Trebuie s-o faci, chiar dacă n-ai nevoie de bani.

— Aiurea.

— Încetează cu expresiile tale englezeşti. Ce vrei să spui de fapt?

— Că nu mă interesează.

— Gândeşte-te, Hugh. Este ceva deosebit. Sarajevo este asediat şi nu-i pasă nimănui, decât nouă.

— Mi-am făcut datoria, Croz. Nu mai pot s-o iau de la început.

— Gândeşte-te. Este tot ce-ţi cer. Îţi las numărul meu de telefon, da?

După ce închise, se uită mult timp la receptor ca la lampa lui Aladin. Nu trebuia decât să formeze un număr de telefon....

Nu, era imposibil. Terminase cu acest capitol din viaţa lui. În Balcani uciseseră deja mai mulţi ziarişti decât în toţi cei zece ani de război din Vietnam. Ar fi nebun să se ducă acolo.

Nebun de legat.

Webb prânzi cu noul său editor într-un restaurant din rue Avenue şi apoi, în loc să se ducă la Penn, luă metroul până la Houston. Mickey îşi închiriase un apartament în zonă şi ieşea din tură la trei-după amiaza. Voia să-i facă o surpriză. Cumpără un buchet de trandafiri de la o florărie din colţul străzii.

Un tânăr îmbrăcat în negru din cap până în picioare stătea pe capota maşinii ei. Avea ochelari de soare şi cercel de aur în urechea stângă. Webb îşi aminti că nu trebuia să tragă concluzii pripite. Învăţase de la Jenny.

Era o clădire cu interfon dar profită de ocazie şi intră o dată cu un locatar. Grozav sistem de securitate! Urcă scările până la al treilea etaj şi bătu la uşa ei. Se deschise.

Şi se trezi faţă-n faţă cu Sean Ryan.

Ryan zâmbi.

— Ia te uită ce surpriză!

Se uită la trandafiri şi înălţă din sprâncene. Webb privi peste umăr. Mickey stătea în mijlocul camerei, într-un halat alb.

Întinse florile şi i le dădu lui Sean.

— Sunt pentru tine.

— Ce frumos din partea ta, Păianjenule.

— Da, mi-ai lipsit.

— Şi ţi-ai dat cu aftershave tot pentru mine?

— Am luat prânzul cu editorul meu. Este homosexual şi-mi place să-l tachinez.

Mickey încremenise în loc. Avea o privire vinovată. N-avea de ce. Nu exista nici o lege care să-ţi interzică să te culci cu fostul soţ.

— Mi-a făcut plăcere să te văd. Şi acum cred că ar fi mai bine să plec.

— Nu pleca, Hugh, îl rugă Mickey. Intră te rog. Mi-ai făcut o surpriză. Nu te aşteptam.

Se abţinu să-i dea o replică usturătoare. Ryan îşi revenise.

— Da, intră Păianjenule. Nu te-am mai văzut de mult. Stai să bem ceva.

Webb ezită, apoi ridică din umeri şi intră.

— M-am întors acasă de la serviciu şi m-am trezit cu doi oaspeţi. Vreţi suc de portocale? N-am altceva mai tare.

— Da sigur, nici o problemă, zise Webb.

Ryan întinse florile.

— Vrei să le pui într-o vază?

Mickey le luă, privindu-l încruntată. Pe urmă deschise frigiderul, luă o sticlă cu suc de portocale, trei pahare şi le puse pe masă. Uşa dormitorului era deschisă şi se vedea patul răvăşit.

— N-am avut timp să-l fac azi dimineaţă, zise ea, închizând uşa cu piciorul.

Ryan şi Webb se aşezară unul lângă altul pe canapea.

Mickey îşi trase un scaun.

— Iată-ne toţi trei!

— L-am văzut pe Crosby la Londra, îi spunea Ryan lui Webb. Mi-a povestit că a întâlnit-o pe Mickey aici. Am luat adresa de la el. M-am gândit să-i fac o surpriză. Ca şi tine de fapt. Până la urmă am fost toţi surprinşi.

Webb încuviinţă din cap. Încerca să-şi ascundă agitaţia şi să converseze cu el.

— Când ai venit la New York?

— Noaptea trecută.

— Acum lucrezi pentru CNN?

— Da. Am fost în Somalia, să mă bronzez. Tu tot de bestselleruri te ocupi?

Webb se făcu că nu bagă în seamă ironia.

— Ştii, am devenit răsfăţatul emisiunilor televizate.

— Nu mă mir, spuse Ryan, zâmbind.

Nu mai ştia ce să-i spună.

— Ce te aduce la New York?

Mickey turnă sucul şi trânti paharele pe masă. Era în toane proaste. Nu-i convenea că o prinsese.

— Am venit s-o văd pe Mickey, dar tu?

— La fel.

— Ce coincidenţă!

— Într-adevăr.

Webb simţea că Mickey îl privea furioasă. Nu înţelegea de ce. El ar trebui să se înfurie, nu ea.

— Cum îţi merge? Te-am văzut de câteva ori la TV. Era cât pe ce să nu te recunosc în costum.

Ryan se arătă stânjenit pentru prima oară.

— Ah, amice, am încercat să le explic de nu ştiu câte ori, dar n-au vrut să mă creadă. Spuneau că telespectatorii mă plac. M-am distrat şi eu un pic. Doar ştii cum este.

— Da, ştiu, bineînţeles.

— Arăţi bine, Păianjenule.

— Mulţumesc. Nici tu nu te-ai schimbat.

— Duc o viaţă curată.

— Îmi imaginez.

Ryan gustă din suc şi se strâmbă.

— Ciudat, ştii, speram să dau de tine cât stăteam în New York. Şi iată că ne-am întâlnit nas în nas.

Zâmbea şi bătea din picior în acelaşi timp. Webb simţea că era furios şi se întreba de ce. Pentru că Mickey îşi găsise alt bărbat sau pentru că acel bărbat era Hugh Webb? Ryan ar fi preferat probabil ca toate femeile pe care le părăsea să se ducă la mănăstire.

— Ţi-am citit toate cărţile, amice, spunea Ryan. Nu sunt deloc rele, dar cel mai mult mi-a plăcut Decepţie. Ai talent, Păianjenule. Romanele tale se citesc cu plăcere.

— Intenţia mea a fost cu totul alta.

— Ştiu, dar o carte care nu atrage atenţia publicului, nu se remarcă. Trebuie să fie grotescă, înspăimântătoare sau pasionantă. Când ai ceva de spus, trebuie să şochezi oamenii cu pete de sânge, să te strecori în spatele lor şi să le ţipi în urechi să-i trezeşti. Noi nu trebuie s-o facem decât pentru treizeci, cel mult şaizeci de secunde. Cred că este mult mai greu să menţii tensiunea într-un întreg roman. Te admir.

Webb nu observă nici urmă de ironie şi se simţi flatat de complimentul lui, fără să vrea.

— Unde locuieşti, Păianjenule?

— În Lincoln Cove, Long Island. Fă-mi o vizită înainte să pleci.

— Da sigur. O s-o iau şi pe Mickey.

Îi zâmbi nevinovat. Webb se uită la Mickey.

— Trăim împreună, îl anunţă ea pe Ryan.

— Eu m-aş fi exprimat altfel, zise Webb. Aş fi spus că sunt îndrăgostit de fosta ta soţie, dar, mă rog, depinde din ce perspectivă priveşti lucrurile.

Ryan părea încântat, spre deosebire de Mickey care clocotea de furie. De fapt reacţia ei îl amuza cel mai mult.

— Ce şmecheri sunteţi, zâmbi el. Hai, nu vă supăraţi!

— Dracu' să te ia! exclamă Mickey intrând în dormitor şi trântind uşa.

Webb se ridică să plece.

— Nu s-a întâmplat nimic, amice, îl linişti Ryan. Vreau să spun, înainte să ajungi tu. Am terminat de mult.

— A fost grozav că ne-am întâlnit, zise Webb.

— Mai sunt binevenit la Lincoln Cove?

Doamne, se gândi Webb. Parcă ar fi un băieţel care se teme să nu piardă o excursie. Farmecul lui consta probabil tocmai în uşurinţa cu care trecea de la o stare la alta.

— Mickey o să-ţi spună cum să ajungi.

Se uită la ceas.

— Trebuie să plec. Vreau să prind trenul.

Dracu' să-l ia pe Sean Ryan.

Şi pe ea la fel!

* * *

Ryan bătu la uşa dormitorului şi intră, deşi nu primise nici un răspuns. Mickey se îmbrăca în faţa oglinzii. Îşi pusese chiloţii şi încerca să-şi prindă sutienul.

— Ieşi!

— Nu vrei să te ajut?

— Ce dracu' vrei? Eşti în casa mea, nu uita!

— Doar ne cunoaştem.

— Ce tupeu ai!

— Este necesar în meseria mea. Se aşeză pe marginea patului s-o privească în timp ce-şi punea bluza şi fusta.

— Arăţi grozav, Mickey. Nu te-ai schimbat.

— Normal! Credeai că o să îmbătrânesc din cauza ta?

— Nu, n-am vrut să spun asta. Nu mai fi atât de suspicioasă.

Se simţea privită. Era pe jumătate goală, cu cel mai atrăgător bărbat pe care-l văzuse vreodată. Probabil că se zgâia la ea special, să-şi încerce puterea de seducţie.

Nu-i venea să creadă că Webb se găsise să vină tocmai azi. Îşi imagina ce crezuse.

Dar nu se întâmplase nimic. Ryan de-abia sosise de câteva minute. Întrebarea era: oare s-ar fi întâmplat ceva dacă nu venea? Ryan o părăsise de opt ani, dar auzea glasul raţiunii care-i şoptea: fii prudentă!

O sunase ultima oară acum trei ani şi iată-l din nou,

răspândindu-şi farmecul irezistibil. Ce-o mai vrea, pentru numele lui Dumnezeu?

— Se pare că ţi-ai venit în fire, remarcă el. Mă bucur.

Se îmbrăcă şi începu să se pieptene. Îl simţea aproape de ea.

— Ce vrei?

— Să văd cum te simţi.

Părea sincer, dar nu ar trebui s-o mire. Ryan avea întotdeauna cele mai bune intenţii atâta timp cât nu trebuia să răspundă de cineva.

îi puse mâinile pe şolduri.

— Ce-ai zice să cinăm undeva? îl împinse.

— Ce este, Sean? N-are cine să-ţi ţină companie diseară şi să-ţi încălzească patul? Oricum, aici n-ai nici o şansă.

— Am venit la New York să văd cum îţi merge, insistă el.

— Şi dacă nu mi-ar fi mers bine ce-ai fi făcut?

Ridică din umeri.

— Croz mi-a spus că ţi-ai revenit. Voiam să mă conving cu ochii mei. Am avut remuşcări...

— Era normal să ai.

Apoi îşi dădu seama. Crosby îi spusese că se simţea bine, deci fusese sigur că n-o să aibă probleme. Putea să-şi împace conştiinţa şi să-i întoarcă spatele fără regrete.

Ah, n-avea de ce să se agite. Nu putea să-l schimbe şi căsătoria lor nu eşuase doar din vina lui.

— După colţ, este un mic restaurant italian, zise ea. Au nişte tortellini grozave.

— Îmi place când vorbeşti prostii, spuse Sean.

68

Ryan apăru la Lincoln Cove cu Mickey într-o limuzină. Webb stătea pe verandă, cu mâinile în buzunar. Se mira că nu închiriase un elicopter să aterizeze pe pajiştea lui.

Mickey i-o luă înainte şi îşi aruncă geanta pe trepte. Se uitară unul la altul.

— Bună, Mickey.

— Bună.

— Aţi înotat?

— Este un model vechi. Nu are piscină. Doar saună.

— Păcat.

Ryan îi dădu bacşiş şoferului şi o urmă pe Mickey. Era îmbrăcat într-o cămaşă militară fără mâneci, blugi vechi şi cizme de piele Fabiano. Probabil că voia să facă pe fotoreporterul de război în vacanţă.

— Cred că ai călătorit confortabil, îi spuse Webb.

— Trăieşte clipa. Nu se ştie ce-ţi va aduce ziua de mâine.

— Presupun că ai închiriat Queen Elizabeth să te întorci acasă.

— Nu, Peter Arnett mi-a luat-o înainte.

Webb se întreba dacă nu făcuse o greşeală să-l invite.

— Intră, îl pofti el. O să-ţi pregătesc un ceai englezesc.

— Frumoasă casă, zise Ryan.

— Mulţumesc.

Ieşi pe terasa care dădea spre ponton. Nu se înserase încă, dar vecinii aprinseseră lampioanele în grădină. Briza mirosea a mare şi fripturi. Greierii ţârâiau pe pajişte.

— Grozav loc pentru seducţie, remarcă Ryan, izolat, întunecat. În Lincoln Cove nu te aude nimeni dacă ţipi.

Îi zâmbi lui Mickey şi apoi se întoarse spre Webb.

— Unde lucrezi pentru Premiul Pulitzer?

— În birou, la etaj.

— N-am fost niciodată în casa unui scriitor. Pot s-o vizitez?

Webb îşi dădu seama că va fi un weekend obositor.

— Da, cu condiţia să vorbeşti mai puţin.

Ryan se opri în mijlocul camerei, uitându-se în jur. Webb stătea în prag.

— Parcă te văd, cum stai aici şi îţi sugi creionul, cugetând asupra sensului vieţii.

Webb ştia că îl aţâţa şi rămase tăcut.

Nu s-a schimbat, se gândi el. Autodisciplina îl ajutase pe Ryan să se ferească de gloanţe?! să se vindece după rănile şi bolile tropicale de care suferise. Era solid şi în putere. Îl ajutase şi ereditatea, bineînţeles. În timp ce bărbaţii de aceeaşi vârstă cu el aveau burtă şi păr grizonat, Dorian Grey rămăsese în prima linie să vâneze femei şi ambulanţe. Avea trupul şi vigoarea unui bărbat de treizeci de ani.

— Te invidiez, îi spuse Ryan, luându-l prin surprindere.

— Asta-i culmea!

— Ai o viaţă ordonată. Eu n-am reuşit niciodată.

— Încetează cu rahaturile astea. Eşti fericit ca un porc care se scaldă în mocirlă.

— Când sunt în miezul acţiunii, mă simt perfect. Abia când se termină mă apucă groaza.

Rămaseră tăcuţi. Camera se întunecă şi umbrele se alungiră.

— Nu ţi-am mulţumit niciodată că mi-ai salvat viaţa la Que Trang.

— Într-adevăr, nu mi-ai mulţumit.

— Şi nici n-o s-o fac. Era de datoria ta, dar tot nu pricep de ce m-ai salvat. Dacă aş fi fost în locul tău, i-aş fi lăsat să mă împuşte.

— Nu-i adevărat.

— Ba da, amice. Dacă ar fi fost o femeie la mijloc.

— În această privinţă suntem complet diferiţi.

— Încerc să găsesc o asemănare între noi. Aprinse veioza şi studie fotografiile de pe pereţi.

— Doamne, am rămas la fel de tineri.

— Mai ales tu, ticălosule!

— Unii spun că nu îmbătrânesc pentru că nu m-am maturizat.

— M-am întâlnit cu Croz când a venit în oraş.

— M-da, mi-a spus.

— Are o bucată de schijă în genunchi.

— A avut noroc că nu s-a trântit la pământ. Altfel, l-ar fi nimerit în cap.

— Spunea că te-a văzut la Zagreb. Nu-mi vine să cred că voi doi o ţineţi aşa de douăzeci de ani.

— Este ca un microb. Şi, oricum, ce ai vrea să fac?

— Nu v-aţi plictisit?

— Amice, acum nu mai pot trăi fără suspans. Sunt ca un drogat. Dacă n-ar exista tipi ca mine şi Croz la faţa locului, cine ar mai afla ce se întâmplă cu bietele victime?

— Nu ştiu dacă oamenilor le mai pasă. Este din ce în ce mai greu să-i şochezi. El Salvadorul m-a lecuit să mai lupt pentru o cauză.

— Contează totuşi. Este singurul lucru pe care l-am învăţat de la tine.

— De la mine?

— Te poreclisem Jimminy Cricket. Ei bine, acum eu sunt acela. Când o să te pensionezi, o să-ţi iau locul. O să stau pe umărul omenirii şi o să dau din gură până o să mă bage într-o cutie.

— N-o să taci nici atunci, din câte te cunosc, spuse Webb.

Ryan zâmbi.

— N-o să schimbi nimic, Sean. Chiar dacă îţi rişti viaţa să imortalizezi războaiele de pe glob, oamenii rămân indiferenţi. Văd atâta violenţă la televizor încât au devenit imuni. Sau poate nu-şi mai dau seama care este diferenţa între ficţiune şi realitate.

— Poate ai dreptate, dar nu este adevăratul motiv pentru care ai renunţat. Ai făcut-o din cauza ta.

— Cum adică?

— Ţi-ai pus prea mari speranţe în misiunea ta. Tu nu te mulţumeai să pui capăt unui război, voiai să elimini complet violenţa. Eşti un idealist!

— Şi ce-i rău în asta?

— Toţi idealiştii sunt rupţi de realitate.

— Bravo! Tu ai inventat cuvântul sau ai asistat la prea multe conferinţe militare de presă?

— Cei ca tine zbiară în gura mare că războiul este un iad. Aiurea! Depinde de ce parte a baricadei te afli. Dacă eşti un amărât care aleargă să scape cu viaţă sau un biet ţăran urmărit de un elicopter într-o orezărie, atunci da, este într-adevăr un iad, dar, dacă ai o armă bună şi celălalt nu are atunci devine distractiv. Ca un joc video. Doar ai văzut cu ochii tăi. Cel care lichidează cu mitraliera un ţăran vietnamez amărât nu consideră că războiul este un iad. Dimpotrivă. La fel ca sârbii care asediază Vukovarul. Du-te şi spune-le să oprească războiul. Se distrează mai bine ca oricând. Se simt sexy, puternici. Să-ţi spun ceva, Păianjenule. Am văzut războaie de eliberare, de guerillă, de cucerire, de toate felurile, dar ştii care este scopul lor? Nu eliberarea sau cucerirea, ci distracţia. Să nu crezi că ai dat greş pentru că n-ai putut opri războiul din Vietnam. N-ai cum să împiedici oamenii să se războiască. Este ca şi când le-ai interzice să se reguleze. Nu poţi decât să mai remediezi lucrurile pe ici pe colo.

Se întoarse zâmbind.

— Ascultă-mă. Parcă aş fi John Pilger, nu-i aşa?

— S-ar putea să ai dreptate, zise Webb.

— Poate, dar n-am venit în biroul tău să discutăm despre război.

— Vrei să vorbim despre Mickey, nu-i aşa?

— Da.

— Nu te priveşte, Sean.

— Din moment ce îţi bagi prelungitorul în nevasta mea, mă priveşte.

Webb clătină din cap. Ar fi trebuit să se aştepte din partea lui. Îl uimea ce repede trecea Ryan de la dezbateri morale superioare la izbucniri josnice pentru a-şi proteja propriul eu.

— Fosta ta soţie.

— Te joci cu expresiile.

— De ce? Divorţul s-a încheiat, nu?

— Îmi vine greu să nu mă implic.

— Vorbeşti serios?

— Doamne, Hugh. Credeam că eşti prietenul meu.

— Ei bine, te-ai înşelat. Şi scuteşte-mă de predicile tale despre moralitate. Mai ales pe mine.

— De ce mai ales pe tine? Webb ridică din sprâncene.

— Te referi la ce s-a întâmplat în Saigon, nu-i aşa? Eram sigur. Doamne Dumnezeule de câte ori vrei să-ţi spun că n-a fost vina mea? N-am vrut să fiu împuşcat.

— Ar fi trebuit să te gândeşti.

— Ce sunt eu, ghicitoare? Şi oricum, cum îţi explici fapta ta?

— Ai divorţat de cinci ani.

Webb îşi dădu seama că ridicase glasul şi încercă să se calmeze.

— Ce vrei de fapt?

— O iubesc şi acum, Păianjenule. N-am divorţat de ea pentru că n-o iubeam.

— Nici nu cunoşti înţelesul cuvântului.

— Nu-mi place să ştiu că unul din prietenii mei trăieşte cu fosta mea soţie.

— Cine ţi-a spus că sunt prietenul tău?

Se uită la Ryan şi observă cum se schimba la faţă. Îşi dădu seama că nu se gândise la acest aspect. Considera că toată lumea îl iubea indiferent ce ar face.

— Eu te-am plăcut întotdeauna.

— Aveai toate motivele.

Ryan oftă adânc. Se uită mai atent la fotografia înrămată de pe perete: el, Webb, Crosby şi Cochrane pe o stradă din Saigon.

Webb îi pusese altă ramă, dar rămăsese o pată maronie într-un colţ, când aruncase cu cana de cafea în ea.

— Erau vremuri bune pe atunci. N-o să mai avem niciodată un război ca acela.

— Toate sunt la fel, spuse Webb.

— Dacă vrei tu.

Se întoarseră la parter. Mickey îşi pusese un trening şi îşi legase părul la spate. Pregătise ceaiul şi punea tava cu ceştile pe masa de lângă fereastră.

— M-am instalat în camera lui Jenny. Sper că nu-i nici o problemă.

— Eu unde dorm? întrebă Ryan.

— Ce-ar fi să vă culcaţi împreună? Atunci am fi chit.

— Numai dacă îl regulez eu pe Păianjen. Abia atunci o să fim chit.

Zâmbi, dar ochii lui erau reci, inexpresivi.

69

Ryan se trezise devreme, aşa cum obişnuia de-o viaţă. Rămase dezamăgit să constate că Mickey şi Webb plecaseră deja. Se duse în bucătărie să-şi facă o cafea când auzi hârâitul unei maşini vechi. Se uită pe fereastră şi văzu un Volkswagen galben oprind la poartă. O tânără asiatică în blugi, canadiană şi adidaşi Reebok se îndrepta spre casă şi descuie uşa.

Îl privi cu gura căscată. Îşi plecă privirile. Cel puţin îşi pusese şortul.

— Bună, zise el.

— Bună. Cred că eşti Jenny, nu?

— Şi tu Ryan.

— Exact.

— Te-am văzut la televizor. Unchiul are fotografia ta în birou.

Îl măsură din cap până-n picioare.

— N-arăţi rău.

— Mulţumesc.

— Cu plăcere.

În afară de trăsăturile fizice evidente, nu observă nimic asiatic, nici în atitudine, nici în expresia feţei. Avea toate caracteristicile unei tinere americance.

Îşi aruncă geanta pe podea şi închise uşa.

— Eşti ultima persoană pe care mă aşteptam s-o găsesc aici. Unchiul te consideră un ticălos.

— Serios?

— Da, a spus-o de atâtea ori.

Îi zâmbi. Îi plăcea fata. Se pare că spunea întotdeauna ce gândea.

— Sunt convins că n-a vorbit serios.

Deschise frigiderul, luă un măr, se aşeză pe un taburet şi începu să-l mănânce.

— Nu cred că glumea.

— Da de unde. Îl cunosc eu pe Păianjen.

— Care Păianjen?

— Tatăl tău.

— L-ai poreclit Păianjenul?

— Da, aşa le spunem celor pe care-i cheamă Webb în Australia. La fel cum roşcaţilor le spunem Albaştri.

— Eu îi spun unchiule, pentru că nu este tatăl meu.

— Foarte bine.

— Mi se pare corect şi respectuos.

— M-da. Să ştii că de-abia aşteptam să te cunosc. Noaptea trecută la cină a vorbit numai de tine.

— Îmi pare rău. Aşa face mereu. Când ai un copil adoptiv eşti şi mai exagerat.

— Probabil.

Muşcă din măr, studiindu-l fără să se jeneze. Trecuse mult timp de când nu-l mai impresionase o femeie.

— Ce colecţie impresionantă de cicatrice. Parcă ai fi o cuvertură, remarcă ea, zâmbind.

— Vrei o cafea?

— Nu, nu beau niciodată.

— De ce?

— Cofeina nu face bine.

Muşcă iarăşi din măr.

— Ai o reputaţie impresionantă.

— Ca fotoreporter de război?

— Nu.

— Nu înţeleg.

— Ca fustangiu.

— Ah, Doamne, asta a fost demult.

— Aşa cred şi eu.

— Mă rog, nu a trecut chiar atât de mult. Păianjenul spunea că lucrezi la *Times*.

— Exact. Dacă vrei să scriu despre un club religios sau dacă ţi s-a furat mingea de basket, sună-mă.

— Mi-a arătat articolul despre cei fără adăpost. Ai nevoie de mult curaj să-ţi petreci o noapte pe străzile New Yorkului. Eu nu cred că m-aş fi încumetat.

— Unchiul era cât pe ce să facă apoplexie.

— Nici mie nu mi-ar fi venit bine dacă aş fi fost tatăl sau unchiul tău.

— Nu am păţit nimic. M-am deghizat în cocoşată. M-a ajutat o prietenă care lucrează la un teatru. Arătam atât de oribil încât aş fi pus pe fugă orice violator. Mi-am băgat trei perne sub rochie şi una la spate. N-ai văzut niciodată ceva mai oribil.

— Oricum, a fost foarte periculos.

— M-da, a doua zi am scris din nou despre procese şi delincvenţă juvenilă.

Luă o ceaşcă, puse o linguriţă de ness şi turnă apă fierbinte.

— Parcă spuneai că nu bei cafea, zise Ryan.

— Este pentru unchiul.

— Prea târziu. A plecat înainte să mă trezesc eu.

— Unde?

Îi făcu semn spre plajă. Doi oameni mergeau unul lângă altul de-a lungul stâncilor.

— Uite-l.

Era frig lângă apă şi Mickey îşi strânse canadiana peste piept. Zorile se întindeau ca o pată portocalie pe cer, deasupra podului Southampton.

— Nu s-a întâmplat nimic între mine şi Ryan, îi spuse Mickey.

— Bine.

— Nu ştiu de ce mă justific. De fapt n-ar trebui s-o fac. Nu-mi amintesc să te fi întrebat dacă tipa aceea cu investiţiile a trecut pe la tine să-ţi verifice plasamentele.

— Voiam să ştiu cum stăm.

Se opri şi-l privi în ochi.

— Şi cum stăm?

— Vreau să mă căsătoresc cu tine.

Se arătă deodată speriată şi nedumerită, ca la Bien Hoa.

— Ar trebui s-o luăm mai încet.

— Nu se poate spune că ne-am grăbit.

— Nu ne cunoaştem de prea mult timp. Sunt doar câteva luni, puse cap la cap, fără să socotim despărţirile.

— Dar eu le socotesc. Le număr în fiecare zi. Sunt foarte lungi.

— Hai să nu ne pripim, da?

— Pe Ryan îl cunoşteai de numai trei săptămâni şi ai alergat la Washington să vă căsătoriţi.

— Da, şi uite ce a ieşit. Oricum, nu înţeleg de ce atâta grabă.

Încerca să găsească o explicaţie potrivită.

— Te iubesc. Te-am iubit întotdeauna, de când te-am văzut. N-am nevoie de timp să-mi testez sentimentele. N-am avut nevoie nici atunci, nici acum. Nu mai sunt alţi peşti în mare pentru mine. Am un singur ocean şi îţi aparţine.

— Vorbeşti ca un adevărat scriitor.

— Mickey, nu-mi distruge sufletul din nou, te rog.

— Problema este că n-am încredere în mine, nu în tine.

Auziră strigăte şi o văzu pe Jenny alergând spre ei.

— Urmarea în numărul viitor, murmură el.

După micul dejun, Mickey şi Ryan se urcară în Jeep. Webb îi conduse în oraş, ca o gazdă bună ce era. Le arătă muzeul balenelor, monumentul Războiului Civil, vechea clădire a Vămii din Lower Main Street, o zonă comercială îngustă, străjuită de case din scânduri albe şi cenuşii din secolul al optsprezecelea. Turiştii ieşiseră deja la plimbare, înghesuindu-se în magazine şi restaurante. Ryan le cumpără la toţi tricouri cu balene, simbolul orăşelului. Un gest caracteristic, ca să le arate cât era de mărinimos. Webb se înfuriase. Mickey intră în magazin să-l dea înapoi.

Când se întoarse acasă, soarele începuse să ardă şi Jenny făcea plajă pe ponton. Stătea pe un şezlong, şi citea cartea *Vacanţe în iad* a lui R J. O'Rourke. Purta un costum negru, minuscul şi o brăţară de aur. Mickey o studia de pe terasă: suplă, cu păr lucios ca pana corbului şi trupul uns cu ulei de nucă de cocos. Avea o piele superbă.

Ryan se aşezase lângă ea, într-un şezlong. Mickey îl căută din priviri pe Webb. Şi el îi studia din bucătărie. Părea încordat. Ar fi vrut să-l liniştească, dar nu ştia ce să-i spună.

Webb îi urmărea în timp ce pregătea cafeaua. La dracu'! îşi dădu seama că vărsase apă fierbinte pe masă.

Ah, Doamne!

Îl recunoscuse precis! Poate din fotografii îi venise mai greu, dar aşa, când îl văzuse în carne şi oase... Mai ales că nu se schimbase aproape deloc. Oare era posibil ca o fetiţă de cinci ani să nu-şi mai amintească de tatăl ei?

Dar trecuseră cincisprezece ani şi Ryan nu prea stătuse alături de familie. Jenny îi spusese odată că se uita la fiecare bărbat american de peste treizeci şi cinci de ani şi se întreba

dacă nu era tatăl ei. Poate imaginaţia ei îi tulburase amintirile.

Nici n-ar fi vrut să afle. Prefera ca lucrurile să rămână aşa cum erau. Acum, când îl vedea pe Ryan flirtând cu ea, îi venea să-l ia de gât şi să-l sugrume.

Termină cu cafelele. La dracu', îi tremurau mîinile. Ar trebui să se stăpânească. Inspiră adânc şi duse tava pe ponton. Jenny şi Ryan îl priviră ca şi când i-ar fi deranjat.

Încercă să zâmbească.

— Pare o zi bună pentru o plimbare cu barca, zise el.

China Sea plutea pe valuri. Erau la patru kilometri de ţărm, în Gardiners Bay. Webb ieşi din cabină şi-i aruncă o cutie de Budweiser lui Ryan, apoi îşi luă o bere şi se aşeză la cârmă.

Nu erau decât ei doi. Mickey preferase să rămână acasă, cu Jenny.

— Frumoasă barcă, amice, zise Ryan.

— Mulţumesc.

— Te-ai descurcat în viaţă. N-o duci deloc rău.

— M-da.

Ryan sorbi din bere. O rafală de vânt zgudui barca.

— Nu ţi-e dor niciodată?

— De ce anume?

Cerul era înnorat. Webb contempla orizontul. Nori negri se adunau în zare. Trebuiau să se întoarcă la Lincoln Cove.

— De război.

— De ce dracu' să-mi fie dor?

Sean ridică din umeri, ca şi când răspunsul ar fi fost evident.

— Alegerea este foarte simplă. Ce preferi: să fii ţinta gloanţelor sau să mergi la pescuit?

Ryan părea dezamăgit de răspuns.

— Ai scos ceva bani din cărţi.

Webb ştia ce vrea să spună, dar prefera să nu-l bage-n seamă.

— Îţi aminteşti de Odile şi de fetiţă? îl întrebă el.

— Ah, Doamne, Păianjenule, nu începe din nou.

— Mă întrebam dacă te gândeşti vreodată ce s-a întâmplat cu ele.

— Ştiu ce s-a întâmplat. Oricum nu pot schimba nimic.

O rafală de ploaie bătu în parbrizul cabinei.

— Hai să strângem pânzele, zise Webb.

Ryan nu se urni din loc.

— Nu pot schimba trecutul.

— Uitasem ce mult mă enervai Sean. Duceai pachete de mâncare la orfelinat şi furai medicamente pentru ei de la PX, dar când ai avut ocazia să ajuţi într-adevăr pe cineva care te iubea, ai dat greş. Şi cel mai mult mă înfurie gândul că ai proceda exact la fel, dacă s-ar repeta ocazia.

— Ştiu cum sunt. Nu-i nevoie să-mi reaminteşti. Ah, nu te-ai schimbat deloc, nu-i aşa?

— Oamenii nu se schimbă. Îmbătrânesc.

Webb termină berea, strânse cutia în pumn şi o aruncă pe punte, apoi se duseră să strângă pânzele. Altă rafală de vânt zgudui vasul.

— O să te întorci, amice. Într-o zi o să te întrebăm dacă nu vrei să comentezi războiul din Afganistan sau Balcani şi o să accepţi.

— Nici gând.

— O să vezi.

Webb duse pânzele în cabină.

— Nu te saturi niciodată, Sean? N-ai prefera să te retragi decât să sfârşeşti într-o ţară uitată de Dumnezeu, cu un glonte în cap?

Vântul îi ciufuli pletele lui Ryan.

— Când aveam doisprezece ani, m-am bătut cu un roşcat în clasă. Îl chema Delaney. Tatăl lui era chelner. L-am bătut măr. Era într-o vineri după-amiaza. Vineri noaptea, au venit câţiva puşti să-mi spună că mă căuta fratele mai mare al lui Delaney. Avea şaisprezece ani şi era solid cât un buldozer. La început, m-am gândit să mă prefac bolnav şi să chiulesc câteva zile de la şcoală. Sau poate dacă ajungeam târziu şi plecam devreme, reuşeam să-l evit. Dar, pe urmă m-am gândit că n-avea nici un rost. Până la urmă tot m-ar fi găsit. Aşa că, în loc să mă ascund, m-am dus la cârciumă sâmbătă dimineaţa şi l-am înfruntat. Îmi amintesc că descărca butoaie cu bere în spatele localului. Îşi suflecase mânecile şi i se vedeau muşchii umflaţi, ca nişte saci de cartofi. Ştiam că n-aveam nici o şansă, dar l-am speriat când am apărut. Şi bătaia care mi-a tras-o n-a fost atât de cumplită pe cât mă aşteptasem. Cred că îi câştigasem respectul. Şi mai ştii ceva? Era cât pe ce să-l dobor. Aşa sunt eu, Păianjenule. Înfrunt moartea pe propriul ei teritoriu. Nu vreau să mă ascund toată viaţa de frica ei. Mă înţelegi?

Valurile se înfoiaseră înspumate şi norii negri se adunau ameninţători.

— Dacă ai fi aşteptat câteva zile, fratele lui Delaney ar fi uitat de tine, îi spuse Webb, pornind motorul.

— Deci Sean este fostul tău soţ, spuse Jenny.

— Exact. Greu de crezut, nu-i aşa?

O rafală de ploaie lovi ferestrele. Ceaţa se lăsase pe canal, ascunzând malul opus. Jenny îşi puse blugii şi un pulover de lână. Stătea întinsă pe canapea, cu cartea pe covorul chinezesc. Ţinea un pahar cu vin în mâna dreaptă şi se bătea cu degetul în obraz.

— Ce weekend plăcut, zise fata.

— Tatăl tău, adică Unchiul... mă rog, cum îi spui... era prieten cu Sean cu mult înainte să-i cunosc pe amândoi. Ne-am întâlnit în Vietnam.

— Unchiul te place foarte mult.

— Serios?

— Vorbeşte tot timpul de tine.

Mickey se întreba ce voia să insinueze. Dorea s-o încurajeze sau s-o prevină?

— Şi eu îl plac. În ultima vreme, n-au existat prea mulţi bărbaţi în viaţa mea. Am renunţat la ei acum câţiva ani.

— De ce? o întrebă Jenny zâmbind.

Fata îi crea o senzaţie neplăcută. Parcă ar fi fost interogată de poliţie. Era o tânără plină de personalitate.

— M-am despărţit de Sean. După divorţ, m-am simţit o ratată, deşi îl consideram vinovat numai pe el. După un timp, am început să mă întreb dacă penisul şi cel care-l poartă nu-şi dau o importanţă exagerată.

— Nu ştiu ce să-ţi spun. Nici eu nu m-am lămurit încă.

Mickey zâmbi. Atmosfera glacială începea să se topească.

— Cred că Hugh îşi pledează bine cauza. Oricum, sunt dispusă să-i ascult motivaţiile.

— Cum v-aţi cunoscut?

— Eram asistentă medicală la Bien Hoa, în 1970. Ce vremuri grele. Lucram ore-n şir şi el stătea săptămâni întregi pe front.

— Mi se pare romantic.

— Bien Hoa nu avea nimic romantic. De fapt n-am văzut ceva romantic în tot Vietnamul.

Jenny lăsă ochii în jos.

— Este rău să cunoşti pe cineva şi să nu faci nimic.

Mickey nu ştia ce să-i răspundă. În cele din urmă îi spuse:

— Când m-am întors, n-am mai păstrat legătura. M-am

gândit că n-avea rost. Rămăsese la Saigon pentru nu ştiu câţi ani şi eu mă întorsesem acasă. Nu ţi-a povestit?

Jenny clătină din cap.

— De fapt, nu sunt prea multe de spus. Când am venit din Vietnam, eram ameţită.

Credea că Jenny o să-i spună ceva, s-o încurajeze, dar n-o întrebă decât:

— De ce?

— Îmi pierdusem credinţa.

— Adică religia?

— Nu, nu eram o fiinţă religioasă. Părinţii mei erau baptişti. Mă refer la credinţa în oameni, în Dumnezeu. Am constatat că nu mai puteam duce o viaţă normală. Totul mi se părea inutil, lipsit de sens.

— Ai încercat să te sinucizi?

Mickey tresări. Poate că Jenny o considera un fel de specimen interesant de studiat.

— Ce întrebare!

— Mi se pare logică.

— Nu, am preferat alcoolismul şi promiscuitatea. Este acelaşi lucru, numai că te distrezi mai bine un timp.

— Şi ţi-ai revenit?

— Da, mi-am revenit.

Jenny o privea fix.

— N-am renunţat complet. Însă mi-am redus doza la un nivel acceptabil. Deşi, uneori, mi-e dor de trecut. Poţi recupera multe lucruri, în afară de inocenţă.

— De aceea ai renunţat la bărbaţi?

— Poate.

— Şi la băutură.

Mickey ridică ceaşca de cafea.

— Îmi vine greu să te văd sorbind din vin, dar asta e.

— Nu te supăra, îi spuse Jenny. Să ştii că te admir. Cred că eşti o fiinţă puternică, plină de voinţă.

— Nu mă supăr. Sunt sinceră, atâta tot.

De fapt, era furioasă. Îşi dezgolise sufletul, deşi Jenny n-o obligase s-o facă. Poate că fusese singură prea mult timp şi acum, când se confesa, avea siguranţa că sângerează.

— Şi eu am vrut odată să mă sinucid, zise Jenny.

Mickey o privi drept în ochi, dar nu ştia ce să-i răspundă.

— Mi s-a întâmplat în primul an când am venit aici. Mă gândeam să mă arunc de pe stâncile din grădină.

— Şi ce te-a oprit?

Jenny se cutremură.

— Mama.

— Mama... ta?

— Pe atunci o auzeam mereu vorbindu-mi. Ca o voce în capul meu. Cred că eram puţin nebună.

— Nu, şi mie mi se întâmpla la fel, îi spuse Mickey. Auzeam voci tot timpul. Capul meu era ca un bar plin de oameni care strigau să li se aducă de băut.

— Ce spuneau?

— Diverse lucruri. Despre război.

Mickey o luă de mână.

— Hugh ştie prin ce ai trecut?

— Unchiul n-ar înţelege.

— Te înşeli.

— Acum nu mai contează, oricum. Am ascultat glasul mamei şi totul este în ordine.

Mickey se întreba ce ar fi spus psihiatrul ei din San Diego despre acest tratament radical.

— Cred că ai dreptate.

Jenny îşi trecu degetele prin părul ei lung, negru şi-l dădu pe spate.

— Regret că n-am avut ocazia să-i arăt mamei cât de mult o iubeam.

— Sunt convinsă că ştia.

— Probabil, dar ar fi fost mai bine pentru mine.

Ridică din umeri şi bău vinul.

— Aş fi avut un motiv.

— Depinde dacă crezi sau nu în destin.

— Cred, bineînţeles. Nimeni nu supravieţuieşte doar pentru că are noroc.

Mickey se gândi la Ryan şi la noaptea aceea din Munţii Suchitoto. Avusese mare noroc să scape, dar se auzi spunând:

— Sunt sigură că fiecare are un destin.

Scrâşnetul unui jeep le făcu să tresară pe amândouă. Webb şi Ryan alergau pe potecă, uzi leoarcă, dar pe Ryan nu-l deranja deloc. Râdea şi se distra de minune.

— Ştii, pentru o simplă anexă la penis, este plin de farmec, remarcă Jenny.

Mickey clătină din cap.

— Eşti foarte isteaţă pentru douăzeci de ani, dar mai ai multe de învăţat de la viaţă.

70

Trebuie să-i spun, se gândi Webb.

Trebuie să-i spun de Ryan. Nu ştiu dacă mai are vreo importanţă acum şi nu-mi imaginez cum o să reacţioneze, dar povara secretului îl apăsase tot weekendul. Când îi văzuse pe ponton şi observase cum Ryan îi făcea avansuri se îngrozise. Trebuia să lămurească lucrurile. În ultimii zece ani, încercase să se convingă că era mai bine pentru viitorul lui Jenny să tacă, dar îi venise uşor să se amăgească în absenţa lui Ryan. Acum însă, după ce îl văzuse, ştia ce avea de făcut.

În după-amiaza aceea, la bordul vasului *China Sea*, fusese cât pe ce să-i spună lui Ryan. Poate, dacă n-ar fi izbucnit furtuna, i-ar fi mărturisit. Era bucuros că se abţinuse. I-ar fi făcut un serviciu lui Ryan. Aşa însă, rămăsese stăpân pe situaţie.

Dacă îi spunea lui Jenny fata va avea un avantaj asupra tatălui ei.

Bineînţeles, trebuia să-şi asume un mare risc. S-ar putea să nu-l ierte niciodată că-i ascunsese adevărul atâta timp. N-avea nici o scuză. Dacă ar fi cinstit, ar trebui să admită că n-o făcuse numai pentru liniştea ei. Jenny era singura femeie pe care o iubise şi reuşise s-o ţină departe de Ryan.

Acum însă, după scena de pe ponton, simţea că trebuie să-şi protejeze familia.

Nu se aşteptase să rămână duminică seara, după ce Ryan şi Mickey plecaseră. Îi condusese cu maşina până la gară şi când se întorsese acasă, o găsise pe Jenny în bucătărie, pregătind cina.

Tăia ceapă franţuzească. Părea agitată. Se întâmplase ceva. Ori de câte ori simţea nevoia să-i vorbească, Jenny se ducea în bucătărie şi pregătea de mâncare. Considera că era un cadru natural potrivit pentru o conversaţie importantă.

— Mâine nu te duci la serviciu? o întrebă el.

— Am liber.

Ciudat. O privea cu tristeţe, întrebându-se dacă o să-i mai vorbească vreodată după ce o să afle.

— Vesel weekend, nu?

— Nu prea, îi răspunse Webb.

Zdrobi câţiva căţei de usturoi cu mânerul cuţitului.

— Îmi place Mickey.

— Credeam că nici n-ai observat-o.

Scăpă un căţel de usturoi pe podea. Îi tremurau mâinile.

— Azi după-amiază am avut ocazia să vorbim mai mult timp.

— Mi s-a părut că n-aveai ochi decât pentru o anumită persoană.

— Te referi la prietenul tău Sean? Nu te îngrijora. Am observat cum mă privea, dar este destul de bătrân să-mi fie tată.

Ştia.

O privi drept în ochi. *Ce s-a întâmplat*?

— Aş vrea să-ţi spun ceva, zise el.

— Nu, lasă-mă pe mine mai întâi. Vrei să ştii probabil de ce nu mă duc mâine la serviciu.

Ridică din umeri.

— De aici înainte sunt liberă în fiecare zi, îl anunţă ea, inspirând adânc.

I se strânse stomacul.

— Te-au dat afară?

— Am demisionat.

— De ce?

— M-am săturat să scriu despre furturi neînsemnate şi accidente de circulaţie. Vreau să-mi fac meseria.

— Stai puţin. *New York Times* este una dintre cele mai importante publicaţii din ţară. Mulţi tineri ar da orice să lucreze acolo. N-ai decât douăzeci de ani, pentru numele lui Dumnezeu!

— Tu ce făceai la douăzeci de ani?

— Lucram la un ziar de provincie din Surrey.

— Şi te-ai gândit să pleci în Vietnam! Dacă vrei să ieşi din turmă, nu trebuie să-i urmezi pe ceilalţi. Chiar tu m-ai învăţat asta!

— Oricum, tu ai ieşit din turmă, nu?

Încerca să se stăpânească. Dacă se enerva, ar fi şi mai rău. Acum era o femeie matură şi avea dreptul să-şi trăiască viaţa aşa cum credea de cuviinţă.

— Deci, ce ai de gând?

— Să lucrez pe cont propriu.

— La vârsta ta înseamnă să mori de foame.

— Tu n-ai murit.

— Atunci erau alte vremuri.

— Oricum, acolo unde o să mă duc eu toţi mor de foame, aşa că nu mai contează.

— Unde?

— În Iugoslavia.

I se opri inima-n loc.

— Sper că glumeşti.

— Va fi Vietnamul meu.

— Este periculos! zbieră el, dând cu pumnul în masă.

Pe urmă îşi dădu seama imediat ce ridicol era. Nu ştia cum s-o convingă.

— Te rog să te gândeşti bine, înainte să iei asemenea hotărâre.

— M-am gândit.

— Serios? Poate nu-ţi dai seama, dar în zonele de război trebuie să ai bani.

— Ştiu. Ryan mi-a explicat cât te costă să supravieţuieşti.

— Cum, ai vorbit cu un străin înainte să discuţi cu mine?

— Nu i-am spus ce am de gând. L-am întrebat doar cum este.

— Şi ce ţi-a răspuns?

— M-a sfătuit să-mi cumpăr un aparat foto, la fel cum mi-ai spus şi tu. Va fi mai uşor să-mi vând reportajele dacă vor fi însoţite şi de imagini.

— Bun, dar nu ţi-a spus că în acest război din Iugoslavia au pierit mai mulţi ziarişti decât în toate la un loc?

— Sunt pregătită să-mi asum riscul.

Simţea că înnebuneşte, dar era viaţa ei, nu putea s-o oprească, deşi o iubea ca pe propriul lui copil. I-ai oferit libertatea şi acum profită de ea. Nu poţi s-o învinuieşti şi, dacă o împiedici, n-o să ţi-o ierte niciodată.

— N-ai pic de experienţă şi crezi că vei reuşi să devii bogată şi celebră peste noapte?

— Tu ai reuşit.

Era altfel, ar fi vrut el să-i spună, deşi ştia că n-avea dreptate. El avusese noroc. Riscase şi triumfase, la fel cum avea şi ea de gând.

— Nu-i chiar atât de distractiv pe cât se pare. De-abia vei avea cu ce să-ţi achiţi hotelul şi o să tremuri în fiecare lună, aşteptând să-ţi dea câte patruzeci de dolari pentru fotografia unui tanc arzând.

Îl privea nemişcată.

— Ai aranjat deja? o întrebă el, îngrozit.

— Am renunţat la apartament. Am economisit nişte bani în ultimul an şi o să vând maşina.

— Deci nu este o hotărâre de moment?

— Nu.

Nu-i venea să creadă. Nici nu-şi imaginase ce complota de atâta timp.

— Şeful meu a fost drăguţ, zise ea. Mi-a dat o scrisoare în care spune că sunt dispuşi să primească materialele mele. Am obţinut una şi de la Rolling Stone. O să iau avionul până la Zagreb şi o să mă acreditez la UNPROFOR. Restul, depinde de mine.

Se gândise la toate.

— O noapte la hotelul Internaţional din Zagreb costă mai mult de o sută de dolari. Pe urmă ar trebui să-ţi angajezi un translator.

— Îmi mai rămân două mii de dolari după ce cumpăr biletul de avion. Pe urmă, va trebui să vând fotografii la agenţiile de ştiri.

Îşi imagina la ce riscuri o să se expună, dar n-avea rost să protesteze. Se hotărâse.

Se duse la fereastră. Furtuna se liniştise şi apăruseră câteva stele printre norii negri.

— Dacă aşa doreşti, n-am ce să fac.

— Credeam că o să mă susţii.

— Să te susţin? Cum ţi-ai imaginat aşa ceva? Sunt... nu sunt unchiul tău, pentru numele lui Dumnezeu. Chiar dacă îmi spui aşa, de opt ani am fost tatăl tău. Te iubesc ca un tată. O să stau ca pe jăratec în fiecare zi după ce o să pleci.

— Nu pot să mă întorc din drum de dragul tău.

Avea dreptate. Era tânără şi exuberantă. Webb uita adesea că fata pe care o adoptase trecuse prin momente grele şi învinsese toate obstacolele. Mâncase pescăruşi câteva luni ca să nu moară de foame. Poate că va fi un fotoreporter de război mai bun ca el. Propria lui carieră se baza pe anii petrecuţi în zonele de luptă. Oftă, recunoscându-se înfrânt.

— Fă ce crezi. Voi încerca să nu mă dau în spectacol la aeroport.

— Îmi pare rău, zise ea.

Ştia că nu era o scuză.

Se lăsă o linişte apăsătoare.

— Ce voiai să-mi spui? îl întrebă ea, în cele din urmă.

Clătină din cap.

— Nu mai contează.

Se retrăseseră deja fiecare în colţul lui.

Camera lui Ryan de la ONU Piaza Hotel era mobilată în nuanţe de ocru şi auriu, o adevărată întruchipare a opulenţei. Se uita pe fereastră la clădirea Chrysler, contemplând cartierul Queens care se întindea dincolo de East Ver. Poate aşa era să trăieşti în rai, se gândi el. Te lăfăiai în lux, departe de muritori, zgomot şi poluare. Era doar o teorie, bineînţeles. Îşi dădea seama că el personal n-avea nici o şansă să ajungă acolo.

Sentimentul acesta de detaşare se accentuase de când venise la New York. Se simţea prins între spaţiu şi timp. Rămăsese neschimbat, în timp ce toţi ceilalţi îmbătrâniseră. Nu-l mulţumea cu nimic. Dimpotrivă, îl îndemna să muncească şi mai mult. Avea senzaţia că ar îmbătrâni brusc şi s-ar preface în praf şi pulbere dacă ar ieşi din ritmul lui nebunesc.

Ştia că toţi prietenii lui îl invidiau, deşi el se simţea frustrat. Părul lor cărunt şi ridurile erau câştigate cu trudă. Învăţaseră şi se maturizaseră, în timp ce el repetase pur şi simplu aceleaşi experienţe. Nici pericolul nu mai avea acelaşi farmec când continua la nesfârşit.

Ridică receptorul şi formă numărul lui Mickey. Răspunse imediat.

— Mickey. Sunt eu, Sean.

— Bună, Sean.

Părea foarte rece sau era doar obosită.

— Ţi-a plăcut weekendul?

— Ce doreşti, Sean? Mă pregăteam să mă duc la serviciu. Lucrez în tura de noapte.

— Mă întrebam dacă n-am putea lua prânzul împreună mâine.

— Mâine o să dorm.

— Atunci ce zici de micul dejun, a doua zi?

— Nu mi se pare o idee bună.

— Nu ştiu cât o să mai rămân în oraş. Aş vrea să ne mai vedem.

Se lăsă o linişte stânjenitoare.

— Mickey?

— Ce vrei de fapt, Sean?

Bună întrebare. Şi greu de răspuns.

— Să ştii că nu încerc să-ţi fac avansuri.

— Oricum n-ai avea nici o şansă.

— Ei, doar suntem prieteni, nu?

— Da, însă nu prieteni intimi.

Dacă aş fi pe o scenă ar trebui să mor de ruşine. Mai bine

s-o scurtez înainte să mă fac de râs şi mai mult.

— Bine, o să te sun înainte să plec, O.K.?

— Da, sigur.

— Pe curând, Mickey.

Închise. Diavolul cu limbă de argint îl părăsise în sfârşit. Poate avea dreptate. Dacă ar fi acceptat să ia prânzul cu el, ar fi încercat oare să-i facă din nou loc în viaţa lui? Sau era doar un joc? Ar repeta ce se întâmplase la Washington? După un an, cel mult doi când ar vedea împuşcături şi explozii la televizor în cine ştie care oraş din lume, i-ar veni din nou cheful să-l înfrunte pe Delaney. Ar simţi iarăşi nevoia să trăiască senzaţii tari. Era ca un drogat. Nu putea duce o viaţă liniştită ca Webb.

Ei şi! Putea să-l sune pe Cochrane, să meargă diseară la Oak Room, Blue Note sau Nell's. Oricum, îşi promise că orice-ar fi, n-o să doarmă singur în patul acesta masiv.

Dar îl preocupa ceva de când fusese la Lincoln Cove şi mai ales după ce vorbise cu Mickey acum câteva minute.

Se simţea singur.

71

Mă întreb dacă părinţii mei au fost la fel de distruşi când am plecat în Vietnam, se gândi Webb. Au simţit probabil aceeaşi durere, groază şi neputinţă. Acum nu mai putea să-i întrebe. Muriseră amândoi, dezamăgiţi că unicul lor fiu era un vagabond, fără familie şi un rost în viaţă.

În timp ce se gândea la mama şi tatăl lui, se uită la fotografia alb-negru de pe perete. Părea nepotrivită printre celelalte suveniruri din război. Un băieţel slăbănog, cu cravată strâmbă zâmbea în faţa aparatului foto. Hugh Webb. Greu de crezut că arătase vreodată aşa.

Asemănarea cu şcolarul acela ar fi fost mai mare dacă nu s-ar fi dus în Vietnam. Îşi asumase un risc, un risc imens, dar meritase. De la Surrey la Saigon era cale lungă. Mama lui nici nu auzise măcar de Vietnam. Credea că este în America de Sud. Nici unul din părinţii lui nu-i înţeleseseră ambiţiile. Tatăl lui îl considera un om influent pentru că intrase de două ori pe gratis la meciurile echipei Chelsea, când Hugh fusese pe banca presei. Şi apoi, într-o zi, îl anunţase că-şi dăduse demisia să facă fotografii într-un război înspăimântător. BBC şi ITN transmiteau diverse imagini la actualităţi. Crezuseră că înnebunise şi n-o să-l

mai vadă niciodată.

Avuseseră dreptate doar parţial. Nu războiul îl îndepărtase de ei, ci cariera lui. Vietnamul îl mânase spre Statele Unite şi de acolo primise alte misiuni în Angola, Orientul Mijlociu şi America Centrală. Acum nu mai semăna nici pe departe cu şcolarul acela. Hugh Geoffrey Webb, un elev cu rezultate medii la învăţătură, care fusese cât pe ce să fie exmatriculat din liceu pentru că îl prinseseră fumând la toaletă, devenise acum o vedetă. Accentul lui englez corupt de vorbirea newyorkeză era ascultat cu plăcere de telespectatori. Se simţea la fel de bine pe platourile de televiziune ca în cabina vasului său. Parcursese un drum lung, pentru că riscase. Aşa că ce motive ar avea să nu-şi încurajeze fiica adoptivă.

O rafală de ploaie se abătu în geamuri. Sirena unui vapor răsună lugubru în ceaţă. Asupra insulei se lăsase o iarnă cenuşie.

Luă din raft un album de fotografii legat în piele. Îl deschise la întâmplare şi se uită la imagini. Erau din Vietnam; un loc care practic nu mai exista. Acel Vietnam era permanent în război. Americanii mişunau peste tot, principalul mijloc de transport era elicopterul şi îmbrăcămintea preferată era uniforma de camuflaj.

Scoase o fotografie cu el şi Ryan braţ la braţ, în faţa hotelului Continental. N-ar fi trebuit să păstreze secretul atâta timp, dar asta este! Crezuse că era mai bine să lase adevărul îngropat. Nici acum nu era convins că făcea ce trebuie.

Jenny era la parter, cu valiza pe podea. Sorta din nou lucrurile, să vadă de ce se putea dispensa. O sfătuise să nu se încarce cu multe bagaje. Ştia că avea dreptate. Trebuia să îndese ce putea într-un rucsac şi o geantă verde de pânză.

Renunţase la apartamentul ei din Tribeca şi îşi petrecuse ultimele două nopţi în Lincoln Cove. De dimineaţă pleca la Zagreb, cu avionul. Îi promisese s-o conducă la aeroport cu maşina.

O privi mult timp. Era mândru de ea, ca de propria lui odraslă. Dacă ar fi fost un om religios, s-ar fi rugat lui Dumnezeu s-o aibă în pază, dar nu era; nu credea decât în noroc. La fel ca Ryan. Fie erai norocos, ca el, fie nu erai, ca Prescott.

Îţi mergea până te părăsea norocul.

Îi întinse fotografia scoasă din album şi i-o dădu.

— Ce-i asta? îl întrebă ea, mirată.

— Ia-o cu tine.

— Pe atunci aveai păr lung ca un hippy. N-ai o fotografie mai recentă?

Ar fi uşor să dea înapoi să spună o glumă, dar timpul presa. Trebuia să afle.

— M-ai întrebat mereu de tatăl tău, îi spuse el.

Îl privi cu ochi mari.

— Este cel din stânga.

Se uită la fotografie. Se albise la faţă.

— Dar este Sean Ryan.

Nu-i răspunse.

— A fost aici, în casă tot weekendul.

Nu îndrăznea s-o privească în ochi. Va fi la fel de greu cum îşi imaginase.

— Nu mi-ai spus niciodată.

— Am...

Ar fi vrut să-i explice că avusese anumite motive, dar ar fi părut neconcludente acum.

— Nu mi-ai spus niciodată, repetă ea.

— Da, nu ţi-am spus. Se trânti pe canapea.

— De ce?

— Contează?

— Bineînţeles!

Se uită la fotografie.

— Nu-mi vine să cred. Nu-mi vine să cred că nu mi-ai spus.

Mie nu-mi vine să cred că *am făcut-o*, se gândi el. Poate faptul că l-am văzut flirtând cu tine, m-a hotărât. M-am temut să nu vă întâlniţi la Zagreb.

— Am cunoscut-o pe mama ta, zise el. Ryan mi-a prezentat-o.

Ar fi vrut să-i povestească ce rol jucase în acel trist episod, dar se răzgândi. Nu avea de ce să treacă drept erou. Dacă o să-l urască, măcar să n-aibă nici o remuşcare. Continuă pe un glas monoton.

— N-a fost vina lui. Sunt sigur că voia să vă ia cu el din Saigon, dar, înainte de căderea oraşului, comuniştii au lansat un atac cu rachete. Mama ta a fost rănită. Cu câteva ore mai devreme, Ryan fusese lovit în cap de o bucată de schijă, la Newport Bridge. L-au dus la un spital în afara Saigonului. Eu şi Dave Crosby v-am căutat, dar nu v-am găsit. Cred că îţi dai seama ce haos domnea în oraş. Oricum... aşa s-a întâmplat. Nu te-a părăsit.

Îl prezentă pe Ryan într-o lumină mai frumoasă decât ar fi

meritat.

— A încercat vreodată să ne caute?

— Toţi am crezut că aţi murit.

Se uită la fotografie, legănându-se înainte şi înapoi, cu braţele încrucişate.

— Chiar nu-ţi mai aminteşti de el?

Webb crezuse că o să-i trezească vreo amintire când o să-l vadă în carne şi oase, dar nici Ryan, nici Jenny nu dăduseră vreun semn de recunoaştere.

— Îmi amintesc de un bărbat care venea la noi când eram mică, însă nu mai ştiu cum arăta. Totul este învăluit în umbre.

— Cred că în perioada aceea a stat mai mult în Cambodgia. La începutul anilor '70 Vietnamul nu mai prezenta interes pentru fotoreporteri.

— De ce a aşteptat atât de mult? îl întrebă ea. De ce nu ne-a scos din ţară mai devreme?

Webb nu-i răspunse.

Jenny puse fotografia în buzunarul de la piept şi se ridică încet, rigidă ca o somnambulă.

— Nu-mi vine să cred că mi-ai ascuns adevărul atâta timp. Apropo, de când ştii? Dintotdeauna?

Încuviinţă din cap.

— Atunci poate că plecarea mea este cel mai bun lucru, zise ea.

Apoi intră în dormitorul ei şi închise uşa.

72

Când se întoarse de la aeroport, găsi uşa deschisă şi văzu o femeie pe ponton.

Parcă jeepul şi intră înăuntru. Se îndreptă mai întâi spre dulăpiorul de băuturi şi apoi se răzgândi. Ieşi pe terasă. Afară era rece, dar plăcut. Pe cerul de un albastru spălăcit, un soare palid gonea norii.

— Mickey ! exclamă el.

— Mi-am luat liber. M-am gândit că ai nevoie să fii încurajat.

— Mulţumesc.

Stătea pe un scaun de pânză, cu picioarele sprijinite de balustradă. Privea podul. Era îmbrăcată într-un jerseu şi îşi vârâse mâinile în buzunare. Vântul îi înroşise obrajii.

— Te simţi bine? Se aşează lângă ea.

— Nu prea.

— Jenny este o supravieţuitoare înnăscută. O să se descurce.

— Sper.

Îl luă de mână. Rămaseră aşa mult timp, contemplând valurile care se loveau de stânci.

— Nu ştiu dacă este momentul potrivit, îi spuse ea, în cele din urmă, dar m-am gândit la noi doi şi am luat o hotărâre. Vrei s-o auzi?

Un pescăruş apăru pe pajişte, trezindu-i amintiri dureroase. Se pare că azi era ziua cea mare când trebuia să şteargă trecutul cu buretele şi s-o ia de la capăt, fără secrete. Inspiră adânc.

— Înainte să continuu, cred că ar trebui să ştii ceva.

— O să ne afecteze în vreun fel?

— Da, s-ar putea.

Îşi trase mâna.

— Atunci poate că nici nu vreau să aflu.

— Este în legătură cu Jenny şi Ryan.

Se ridică brusc, ca şi când s-ar fi pregătit pentru o lovitură fizică.

— Bine, în acest caz cred că ar trebui să-mi spui tot.

Vechea berărie McSorley's, New York

Unii o considerau cel mai bun local al New Yorkului şi în această noapte de sâmbătă era plină până la refuz. Interiorul era decorat în stilul berăriilor de la începutul secolului, cu lambriuri de cherestea, scaune şi mese vechi, fotografii sepia şi desene în cărbune. Pe un perete trona o sobă din fier forjat, cu un coş care se arcuia peste capul băutorilor.

I se spunea de asemenea McSurley's[15] din cauza atitudinii unor chelneri.

Webb, Crosby, Cochrane şi Doyle veniseră aici cu taxiul după ce plecaseră de la Arsenalul Regimentului al Şaptelea. Nici unul din ei nu voia să pună capăt întâlnirii lor. De fapt, nici nu terminaseră povestirea.

[15] Surlei – morocănos, ursuz (n.t.).

— Nu-mi vine să cred că ai lăsat lucrurile aşa cum erau, spunea Cochrane. Doar te cunosc. Ai fi putut s-o opreşti pe Jenny dacă ai fi vrut.

— Se hotărâse.

— Am întâlnit-o la Sarajevo, zise Wendy Doyle. Este o persoană extraordinară.

Crosby se îmbătase. Acum semăna mai mult cu Crosby cel de altădată. Aventurierul bonom de mai devreme dispăruse.

— Ah, Bosnia. Poate, peste douăzeci de ani se va organiza o reuniune la Sarajevo. Poate vor face un serial TV şi un album. Muzică din perioada bosniacă!

Webb clătină din cap.

— Mă îndoiesc.

— Deci fetiţa ta a plecat la război, spuse Cochrane. Ce s-a întâmplat cu ea?

— Nu cunosc toate detaliile din prima parte a povestirii, zise Webb. N-am ajuns în Bosnia decât mult mai târziu. Poate ne lămureşte Wendy.

Doyle zâmbi.

— Pe atunci n-o cunoşteam. Şi nici n-am stat prea mult la Zagreb. Încercam să ajung la Sarajevo. Am vorbit cu Ryan doar câteva minute. Îmi amintesc că am văzut o fată eurasiatică în holul hotelului. Părea complet pierdută. Dumnezeule, parcă era un copil. Îţi venea greu să crezi că o să supravieţuiască.

— Atunci l-a întâlnit pe Ryan? îl întrebă Crosby pe Webb.

— Era inevitabil. Dacă nu l-ar fi întâlnit, sunt sigur că l-ar fi căutat.

— Haide, îl îndemnă Cochrane, nu ne ţine cu sufletul la gură. Am vrut întotdeauna să aflu ce s-a întâmplat acolo.

Webb ridică din umeri, zâmbind.

— Povestea nu este direct de la sursă, bineînţeles. Eu o să vă spun ce ştiu.

VIII

Croaţia
decembrie 1991

„Majoritatea războaielor trec pur şi simplu prin casele oamenilor.”

Charles Mohr,
corespondent de război

„Un mortier care loveşte un copil înfometat dintr-un spital de bolnavi de tifos îţi asigură întotdeauna un reportaj de senzaţie.”

P.J.O'Rourke
Vacanţe în iad

73

Zagreb

Piaţa Jelacic fusese înainte de război unul din cele mai plăcute locuri din oraş. Era închisă traficului şi înconjurată de impunătoare clădiri habsburgice crem şi cenuşii. Strigătele vânzătorilor de baloane şi clinchetul tramvaielor se făceau auzite din zori şi până-n seară. Puştii cu ceasuri fluorescente, călare pe skateboard îşi croiau drum prin mulţime. Comercianţii de valută erau cu ochii-n patru după străini.

Dar acum, paşnicul oraş croat răsuna în ritmul altei muzici. Ustaşii ocupaseră piaţa, în tricourile lor Ante Pavelic, adunaţi în jurul bateriilor de luptă de lângă felinare, să-şi vândă ziarele în limba croată care preamăreau filozofia lor fascistă. Radiourile lor revărsau în valuri cântecul naţionaliştilor – *Ostaski Bearac*.

Statuile din catedrală fuseseră coborâte de pe pereţi şi depozitate în pivniţă, de teama atacurilor aeriene. Refugiaţii stăteau la cozi nesfârşite în faţa biroului Caritas. Pe toate vitrinele magazinelor din centrul oraşului scria: *Dumnezeu să apere Croaţia.*

Între timp, se pare că oamenii din Zagreb nu făceau altceva decât să caute ultimele ştiri din ziare ca *Yesnik* sau *Vecernji List*. Televiziunea din Zagreb transmitea toată ziua buletine de ştiri despre război, alternând cu muzică patriotică şi imagini cu soldaţi croaţi alergând pe câmp şi trăgând din mitralierele lor AK-47 pe fundalul melodiei *Fraţi de arme*. Atenţia tuturor era îndreptată asupra asediului Vukovarului, un oraş din estul Sloveniei, care devenise Stalingradul Croaţiei. Acum se transformase într-o grămadă de moloz.

Războiul se apropia.

* * *

La Centrul de Presă de la Hotelul Intercontinental din Zagreb domnea o atmosferă bizară. Corespondenţii, fotografii şi echipele de televiziune îşi programau plecarea pe front entuziasmaţi, ca nişte copii care se pregătesc pentru excursie. Erau reprezentate toate agenţiile de presă şi posturile de televiziune importante: *Guardian, Reuters*, BBC, *Washington Post, Newsweek*, AP, UPI, IPA, CNN, *El Mundo*. Îşi căutau în grabă ghizi şi translatori. Alţi ziarişti participau la cele două conferinţe de presă care aveau loc zilnic. Cei mai puţin aventuroşi stăteau în bar şi culegeau informaţii despre război trăgând cu urechea la ce se vorbea în jurul lor şi ascultând buletinele de ştiri în limba engleză care se transmiteau de trei ori pe zi la postul de radio croat.

Ryan era în foayer, gata de plecare, când o văzu. Purta o canadiană îmblănită, pantaloni măslinii şi cizme. Părea complet pierdută, ca un copil în prima zi de şcoală. N-avea cu cine să vorbească şi nici nu ştia unde să se ducă.

După ce îşi reveni din şocul de moment provocat de apariţia ei, se ridică şi se îndreptă spre ea.

— Jenny.

Credea că o să fie încântată să-l vadă, să găsească un cunoscut în acest haos, dar avea o expresie ciudată.

— Sean!

Când o îmbrăţişă, observă că era încordată.

— Ce cauţi aici? o întrebă el.

Îi arătă acreditarea de presă UNPROFOR, prinsă de canadiană.

— Lucrezi pentru *Times*? se interesă el, ştiind că era practic imposibil.

— Nu, pe cont propriu.

— Aici? Nu mi se pare un loc potrivit pentru un începător.

— Este război şi apare pe prima pagină a ziarelor din întreaga lume.

— Hugh ţi-a dat voie să pleci?

— Am douăzeci de ani.

Puse atitudinea ei războinică pe seama fricii, dar sesiză ceva ciudat, inexplicabil. Se comporta ca o fostă iubită părăsită.

— De când eşti în Zagreb?

— De câteva zile. Încerc să mă organizez.

— Dă-mi voie să te invit la micul dejun, zise el. Poate o să

te ajut.

* * *

— Primul lucru de care trebuie să ţii cont, îi spuse Ryan, este că au murit deja douăzeci şi unu de ziarişti în acest război. În Vietnam au murit şaizeci şi trei, dar timp de aproape douăzeci şi cinci de ani. Locul acesta a secerat deja o treime în numai şase luni. Am fost în Vietnam, Cambodgia, Liban, Angola, El Salvador, Războiul din Golf – dar cred că acesta este cel mai periculos din toate. Sârbii ne folosesc drept ţinte umane. Dacă mergi într-o maşină cu însemnele presei, vei fi precis ciuruit de gloanţe. Ai vestă antiglonţ?

Jenny clătină din cap.

— N-am avut cu ce să-mi cumpăr.

— Îţi iau eu una.

Începu să protesteze, dar ridică mâna.

— O să-mi plăteşti altădată sau o s-o strecor într-un fel pe lista de decont. O să spun că a mea mi s-a furat. Se întâmplă. Hamalii de la aeroport le şterpelesc şi le vând pe piaţa neagră. Cântăreşte vreo douăzeci de kilograme, chiar mai mult când se udă, dar merită.

— Nu eşti obligat să mă ajuţi.

— Aşa sunt eu, un tip cumsecade. Îl cunosc pe Păianjen de atâta timp! Mă simt dator, ce Dumnezeu!

Învârti linguriţa în ceaşca de cafea. Se răcise.

— Ai nevoie de câteva lucruri esenţiale, îi spuse el. Ai de gând să faci fotografii?

— Nu mă pricep prea bine, dar am un aparat.

— Ţi-ai luat prezervative? îl privi miratã.

— M-am gândit că vin într-o zonă de luptă, nu la o întâlnire.

— Sunt un suport ideal pentru filme. Nu se udă! Cred că Păianjenul a avut grijă să nu-ţi lipsească celelalte articole: lanternă, cuţit de armată şi altele?

Încuviinţă din cap.

— Morfină ţi-ai luat?

— De ce? Se dau petreceri cu droguri?

— Dacă te alegi cu un glonte, n-o să-ţi mai ardă de glumă.

— Am o trusă de prim-ajutor cu bandaje, garouri, dezinfectante.

— Ai nevoie de bani în mărci germane, lire sterline şi dolari

croaţi. Sper că ţi-ai adus destule filme. Unul costă două sute de dolari SUA aici, în hol.

— Unchiul mi-a dat un aparat foto în plus. O Leica 3-C.

— Bun.

Clătină din cap.

— Ce părere a avut de venirea ta aici?

— A fost împotrivă.

— Normal! Cred că ţi-ai pierdut minţile.

— Este cea mai rapidă cale de ascensiune în carieră.

— Da, este de asemenea şi cel mai rapid drum spre lumea cealaltă.

— Unchiul spune că a fost printre puţinii oameni care a avut de profitat de pe urma războiului din Vietnam. Este foarte simplu: trebuie să fii la locul şi la timpul potrivit şi să nu mori.

— Da, ai putea ajunge ca Sydney Schanberg. Asta vrei?

— Oricum, m-am săturat să scriu articole tâmpite.

— Să-ţi spun o poveste. Săptămâna trecută l-am cunoscut pe tipul acesta, Sydney. A venit din Anglia într-un Vauxhall Viva vechi de douăzeci de ani. Se credea norocos. A stat trei zile, a vândut două fotografii la AP cu patruzeci de dolari bucata şi a treia zi eu şi un fotograf de la Sigma l-am pus în sicriu. De fapt am pus ce mai rămăsese din el. Nici el nu avusese destui bani să-şi cumpere o vestă anti-glonţ.

— Să ştii că n-o să reuşeşti să mă înspăimânţi.

— Nu, în schimb sârbii o să reuşească, sunt convins. Ţi-ai găsit un translator?

Clătină din cap.

— Ce-ai zice să te scutesc de nişte cheltuieli. Vino cu noi azi. Vei fi Ucenicul Vrăjitorului.

— N-am nevoie să fiu ucenicul nimănui.

— Te rog să mă crezi că ai nevoie de tot ajutorul în situaţia ta. Lasă mândria deoparte. Bag-o sub vesta anti-glonţ. Nu-ţi aduce decât necazuri.

Părea destul de înspăimântată. Frica avea un miros specific, dar va supravieţui. Webb îi spusese povestea ei.

— De ce mă ajuţi?

— Pentru că eşti fata amicului meu, pentru numele lui Dumnezeu! Ce-ar spune Păianjenul dacă fetiţa lui ar păţi ceva? Nu mi-ar ierta-o niciodată.

— Nu sunt fetiţa lui.

Ryan ridică din umeri, râzând.

— Mă rog, eşti totuşi fetiţa cuiva.

Dar lui Jenny nu i se părea deloc amuzant.

* * *

Avea păr blond, tuns scurt şi dinţi mari cabalini. Era un tip solid, zâmbăreţ, cu un ten roşcat.

— Este neamţ, îi spuse Ryan. Îl cheamă Helmut. Iată un om făcut pentru o zonă de război. Oriunde ne ducem, avem întotdeauna un Helmut. Este de asemenea cel mai bun cameraman pe care l-am văzut vreodată. Calm, liniştit, nu se enervează orice-ar fi.

În schimb, sunetistul lui Ryan era un tip timid, blând, mic de statură, cu urechi uriaşe. Jenny nu reuşise să afle care era numele lui adevărat. Ceilalţi îi spuneau Radar.

Radar arăta superb într-o canadiană din puf de gâscă peste scurta lui kaki, amintire a Războiului din Golf. Cizmele militare erau pline de noroi. Îi conduse la mijlocul lor de transport, o Lada Niva. Când se urcă, observă găurile din portieră.

— Ce sunt astea?

— Găuri de gloanţe, zise Ryan. Mai vrei să mergi cu noi?

Se îndreptară spre Zagreb pe autostrada Zagreb – Belgrad, pustie acum. Auziseră că se dădeau lupte grele în Slavonia de vest şi Ryan spera să ajungă în zona frontului. O ceaţă deasă învăluise şoseaua şi translatorul lor, un croat taciturn, pe nume Dragan, conducea prudent, atent să nu lovească vitele rătăcite.

De-abia mai puteau respira în maşina micuţă. Jenny se înghesuise în spate, între Radar şi Helmut. Sacii cu echipamente, baterii şi camerele de luat vederi stăteau pe podea şi peste ei. Ryan se instalase în faţă, bătând cu degetele în bord.

Helmut îi spuse povestea vieţii în engleza lui stâlcită. Se pare că se ocupase de fotomodele înainte să lucreze pentru televiziune.

— Sunt fotograf de lux, zise el. Fotografiile mele au apărut în *Vogue, Elle, Cosmopolitan*. Şi acum am trecut de la manechine la bum-bum-bum.

Râse de propria lui glumă.

La un moment dat, trecură pe lângă o coloană de vehicole blindate, care înaintau încet în cealaltă direcţie afişând steagul albastru al ONU. Ofiţerul de pe turela tancului avea ochelari de soare şi mănuşi galbene.

— UNPROFOR, zise Ryan. Localnicii ne-au poreclit Forţele Neprotejate.

Se aplecă pe fereastră şi le făcu semn cu mâna.

— Sunt la fel de inutili ca ţâţele la boi. Misiunea lor este să se plaseze între cele două tabere înarmate până-n dinţi şi să se roage la Dumnezeu să nu-i nimerească nici unii, nici alţii. Grozavă idee. Iată de ce ONU este o instituţie atât de dinamică.

Ieşiră de pe autostradă şi se îndreptară spre Pakrac.

Semnele luptelor erau vizibile în sate. Maşini avariate zăceau pe străzi. Multe case aveau găuri în acoperiş şi în pereţi. Jenny văzu afişe scrise de mână, lipite peste tot: *Hrvatska Vas Zove*! Croaţia are nevoie de tine acum!

— Este ca o prăjitură, spunea Ryan. Amesteci toate ingredientele şi apoi, după ce le bagi la cuptor, afurisitele de ele hotărăsc că nu mai vor să stea împreună. Aşa s-a întâmplat şi aici. Croaţii, sârbii, câţiva evrei, slovenii, musulmanii, albanezii, muntenegrenii au trăit laolaltă în ultimii cincizeci de ani, din voinţa lui Tito. Şi acum, după moartea lui, încearcă să desfacă prăjitura.

Dar Jenny nu era atentă la ce spunea.

El este, se gândea ea. El este bărbatul pe care îşi dorise atât să-l găsească. Unde era furia ei? Ura? Unde erau când avea nevoie de ele acum? Nu reuşea să-şi adune veninul şi era ruşine. Se aşteptase la un monstru şi monstrul se dovedise a fi un om curajos, cu o inimă mare, care nu ezitase s-o ajute.

— Cel mai uimitor este, continuă Ryan, că n-a existat niciodată o ţară Iugoslavia. Cred că Tito ăsta a fost un tip grozav. Tatăl lui era muntenegrean şi mama slovenă, dar a reuşit să-i ţină pe sârbi şi croaţi împreună în aceeaşi republică, timp de cincizeci de ani. Incredibil!

Dragan o luă pe o potecă desfundată. Lada se hurducănea prin noroiul îngheţat.

— Unde mergem? întrebă Jenny.

— Trebuie să fac câteva livrări la domiciliu, zise Ryan. O tăbliţă ciuruită de gloanţe indica satul Otovac. Părea pustiu. Majoritatea caselor erau dărâmate şi Dragan trăgea de volan să ocolească gropile lăsate de bombe. Bucăţi de bitum formau mormane uriaşe, iar craterele obuzelor se umpleau repede cu apă neagră, îngheţată, rezultată din topirea zăpezii. Un supermarket modern fusese jefuit. Cioburile vitrinei umpleau trotuarul. Toate rafturile erau goale.

Un câine mirosea măruntaiele unei vaci moarte, lângă o

benzinărie.

Dragan coti pe o alee şi parcă Lada în faţa unei clădiri mari de cărămidă. Ryan deschise portbagajul şi scoase două cutii de carton. Purtau etichetele unor companii farmaceutice elveţiene şi germane. Helmut luă încă două cu lapte praf concentrat şi fructe conservate.

— Vino cu noi, o invită Ryan.

O femeie apăru în pragul uşii. Era mică de statură, cu păr castaniu, îmbrăcată într-un halat alb. Îl salută pe Ryan în sârbo-croată şi el îi răspunse la fel, apoi îi conduse înăuntru.

Se pare că nu aveau lumină sau căldură, pentru că interiorul clădirii era întunecat şi rece ca un mormânt. Mirosea a urină, umezeală şi mâncare acră. Femeia în halat alb îi pofti în ceea ce părea a fi o bucătărie. Era o cameră destul de mare, cu câteva chiuvete şi cuptoare. Continua cu o cămară uriaşă din rafturi de lemn, aproape goale. Jenny numără câteva pungi cu orez şi o cutie cu praf de iaurt.

Helmut şi Radar desfăcură cutiile şi începură să le golească. Femeia îl îmbrăţişă pe Ryan.

— Ce se întâmplă aici? zise Jenny.

Ryan se desprinse din braţele femeii.

— Vino să vezi cu ochii tăi.

O duse într-un dormitor lung. Geamurile fuseseră sparte de suflul exploziilor. Ploaia rece pătrundea nestingherită. Cincizeci-şaizeci de copii stăteau în paturi metalice, tăcuţi, cu ochii în tavan. Când îi văzură pe Ryan şi Jenny, săriră în sus imediat. Jenny se dădu înapoi.

Puţeau şi n-aveau pe ei decât nişte tricouri zdrenţuite, deşi în dormitor era un ger groaznic. Jenny se feri de arătările cu păr încâlcit, ochi sălbatici, plini de muci şi excremente uscate pe picioarele goale.

Copiii o apucaseră de braţe, o trăgeau de păr, îi scotoceau buzunarele. O năpădiseră ca nişte furnici călare pe cochilia unui cărăbuş mort.

— Căţea ce eşti!.... dă-mi ţigări... căţea!... dă-mi mâncare, dă-mi bani, căţea!

Jenny se retrase spre uşă. Ryan o apucă de braţ.

— Este greu să-ţi fie milă de orfani când arată aşa, nu?

O trase pe coridor, în cealaltă încăpere.

— Acesta este spitalul.

Doar posterele de pe pereţi cu Pantera Roz, Asterix şi Obelix, Donald Răţoiul îl deosebeau de dormitorul în care

fuseseră.

Femeia în halat alb stătea pe un pat cu un castron cu apă rece ca gheaţa în mână. Spăla cioturile unei fetiţe. Nu mai avea picioare.

— Este dr. Pavlovici, îi explică Ryan. Răspunde de acest orfelinat. Mulţi din copiii de aici sunt sârbi. Părinţii lor au fost ucişi de croaţi sau şi-au pierdut familiile când a început lupta.

Un pat mare de fier fusese împins lângă un perete. O fetiţă de patru – cinci ani zăcea cu ochii în tavan. Avea glezna prinsă de pat.

— Este croată, zise Ryan. Cetnicii i-au violat mama în faţa ei şi pe urmă i-au tăiat gâtul. Pe ea au lăsat-o în viaţă. Probabil că au fost în toane bune în ziua aceea. Oricum, dacă se apropie vreun bărbat de ea, înnebuneşte.

— De ce au legat-o?

— Pentru binele ei. Altfel s-ar da cu capul de pereţi până ar leşina.

Jenny se zgâia la el, uluită.

— Presupun că înţelegi mai bine ca mine ce se întâmplă, zise Ryan. Tu ai trecut printr-o experienţă asemănătoare şi ai supravieţuit.

— Nu ştiu dacă înţeleg. N-am priceput niciodată de ce oamenii îşi fac rău unul altuia.

— Tipii care i-au ucis mama nu sunt nişte monştri cu două capete. Probabil că sunt respectuoşi cu mamele lor şi merg la biserică în fiecare duminică.

Îi arătă alt pat. Un băieţel de patru ani îi privea abătut. Avea un Kalaşnikov de jucărie în mână.

— Data trecută i-am adus un ursuleţ, dar nu i-a plăcut. L-a aruncat pe podea.

Băiatul ţinea arma îndreptată spre ea şi imita răpăitul mitralierei: *Ah-ah-ah-ah-ah-ah*...

— De ce nu i-o smulg din mână?

— I-au luat-o de mai multe ori, dar face urât. Se trânteşte pe podea, ţipă, zbiară, aşa că sunt nevoiţi să i-o dea înapoi.

Jenny se întoarse, dar îl auzea cum ţipa: *Ah-ah-ah-ah*

— Ce s-a întâmplat cu el?

— Cine ştie? Hai, ia-ţi aparatul, să ai ce vinde la AP. Ai grijă să iei unghiul potrivit. Faţa este cea mai importantă.

Jenny luă Canonul şi imortaliză copilul cu puşca în mână şi faţă în formă de inimă.

— Vino să vezi bebeluşii, o invită Ryan. Bebeluşii...

Bieţii de ei puţeau îngrozitor. Nu exista destulă apă şi personal să le schimbe scutecele. Jenny se aplecă peste un pătuţ. Copilul era slab, cu piele cenuşie şi ochi uriaşi, lipsiţi de viaţă, ca un peşte pe o lespede rece de piatră.

Vru să-l ridice.

Ryan o opri.

— Nu!

— Nu-mi pasă dacă mă murdăresc.

— Nici mie, dar Pavlovici se supără. Spune că după aceea plâng ore-n şir. Nu-i atinge.

Ar fi vrut să iasă mai repede de acolo. Simţea că explodează. Îi venea greu să accepte că omul pe care-l învinuise toată viaţa pentru nefericirea ei şi a mamei sale se afla aici, lângă ea. Odată, îşi imaginase că ar vrea să se răzbune arătându-i răul pe care-l făcuse, dar se pare că ştia mai bine ca oricine.

— De câte ori vii aici? îl întrebă ea.

— Când pot. Încerc să fac rost de mâncare şi medicamente. Am câţiva prieteni în UNPROFOR. Îmi procură medicamente din SUA. Uneori rămân blocate pe aeroport.

— De ce o faci?

— Orice ajutor este binevenit.

În momentul acela îi apăru dinainte faţa mamei sale. Nu mai era frumoasă şi senină ca în copilăria ei. Se zbârcise după anii grei de muncă pe câmp. Degetele lungi, împreunate odată în rugăciune erau deformate de boală, trudă şi sărăcie. Îi lipsea un dinte din faţă. Îi dădea castronul cu orez, hrana lor pe o zi întreagă, spunându-i: „Nu mi-e foame, draga mea, mănâncă tu”.

Şi-o amintea în barcă, dându-i raţia ei de apă în cana de tablă: „Bea-o tu, mie mi-a fost de ajuns”. Şi ea o înghiţea fără să-i pese.

Acum privea din nou faţa blândă, chinuită de griji. Şi auzea aceeaşi voce spunându-i: „Acesta este omul care m-a distrus. Ucide-l tu, pentru că eu nu pot s-o fac, draga mea”.

Auziră strigăte. Era glasul lui dr. Pavlovici. Ryan alergă afară, urmat de Jenny.

Pavlovici îl încolţise pe Helmut la perete. Îl înţepa cu degetul în piept. Neamţul ridicase videocamera deasupra capului, cu amândouă mâinile, ca şi când degetul ei arătă tor ar fi fost un Kalaşnikov. Femeia tremura de furie.

Ryan îl întrebă pe Radar ce se întâmplase.

Radar îi făcu semn spre unul din copii. Avea capul

înfăşurat în bandaje.

— Este puştiul orb, zise el. Pavlovici ne-a spus că părinţii lui au fost ucişi la Pakrac. Helmut a întrebat-o dacă putea să repete ce spusese, ca să filmeze şi atunci şi-a ieşit din minţi.

Radar înălţă din umeri.

— Doamne Sfinte, nici măcar nu vede.

— Cretinule! exclamă Jenny.

— Păstrează-ţi aprecierile, spuse Ryan. Dacă supravieţuieşti trei luni aici, n-o să te mai mire nimic.

— N-am venit să profit de nenorocirea altora.

— Ba da, chiar dacă nu vrei.

Pavlovici zbiera mai departe la Helmut. Neamţul încremenise lângă perete, zâmbind.

— I-am pus doar o întrebare, îi spuse el lui Ryan. Ce femeie nebună!

Ryan interveni imediat. Îl trase pe Helmut şi-l împinse spre uşă, dar Pavlovici îşi vărsase nervii. Aşa că se întoarse şi ieşi din salon.

Crengile scheletice ale copacilor se profilau pe cerul cenuşiu. Peisajul părea secat de culori. Se transformase într-o panoramă amorfă de noroi, ger, gheaţă şi ceaţă. În depărtare se auzea bubuitul artileriei. Lui Jenny i se făcu frică pentru prima oară. Se întreba dacă n-o s-o lase nervii? Dacă n-o să se facă de râs.

Dr. Pavlovici se rezemase de perete, cu ochii închişi.

Apoi auzi paşii lui Jenny.

— Fără fotografii, zise ea.

Fata îşi dădu seama că ţinea *Canon*-ul în mână. Îl închise şi-l agăţă de gât. Pe urmă scoase un pachet de Marlboro din buzunar.

Pavlovici luă o ţigară recunoscătoare. Îi tremurau mâinile.

— Mulţumesc, zise ea.

— Nu fumezi?

Jenny clătină din cap, apoi îşi dădu seama ce voia să spună şi-i întinse pachetul. Pavlovici îl acceptă zâmbind trist.

— Mulţumesc. Calmează nervii, nu?

— Aşa se spune.

Căută chibriturile şi-i aprinse ţigara.

— Nu-i bine să-ţi pierzi cumpătul, dar omul acesta m-a scos din sărite.

— Era fotograf pentru revistele de modă, îi spuse Jenny,

fără nici un rost.

— De modă, repetă Pavlovici. Acum Croaţia şi războiul sunt la modă, nu-i aşa?

Jenny nu ştia ce să-i răspundă. Femeia o privea acuzator. *N-am venit să profit de nenorocirile altora*.

Ba da, chiar dacă nu vrei.

— Şi tu eşti fotograf pentru revistele de modă?

— Nu, sunt ziaristă.

— În Croaţia sunt atâţia ziarişti acum. Poate, într-o zi, Statele Unite o să le facă o republică separată. De ce nu? Dacă le-au dat câte una sârbilor şi croaţilor, de ce nu le-ar da şi ziariştilor?

Îi tremurau încă mâinile.

— Scuză-mă. Tu n-ai nici o vină.

Se frecă la ochi.

— Cum a putut să întrebe dacă poate să-l fotografieze pe băieţelul acela, ca să-i vadă toată lumea suferinţa? Crezi că o să-l ajute cineva să scape de război? O să-i găsească alţi părinţi?

— Dacă oamenii vor afla ce se întâmplă aici, poate guvernele vor lua măsuri, până la urmă.

Femeia zâmbi amar.

— Eşti foarte tânără. Mai ai multe de învăţat. Stinse ţigara.

— Soţul meu îmi spunea adesea că nu este bine să fumez.

— Unde este soţul tău?

Pavlovici nu-i răspunse.

— Dar acum nu ar fi un moment potrivit să mă las de fumat. Eşti prietena domnului Ryan?

Jenny ezită.

— Ne cunoaştem de mult.

— Cred că este un om foarte cumsecade.

Foarte cumsecade. Cuvintele îi răsunau în minte.

— De ce stai aici, dr. Pavlovici? Este periculos.

Ryan apăru în uşă.

— Trebuie să plecăm, zise el.

Jenny se întoarse spre Pavlovici; ar fi vrut s-o aline, dar nu ştia cum.

— La revedere, zise ea.

— Ai grijă de tine! îi spuse Pavlovici.

— Ce s-a întâmplat cu soţul ei? îl întrebă ea pe Ryan când se urcară în maşină.

— A murit.

— Cum?

— Lupta în armata croată la Osijek. A fost trimis noaptea să patruleze, împreună cu alţi trei. Le-au găsit trupurile de dimineaţă.

Ryan ezită o clipă.

— Îi torturaseră, înainte să-i ucidă.

Se făcu linişte.

— Acum ai înţeles ce au făcut sârbii cu soţul ei?

— Cred că îi urăşte de moarte.

— Greu de spus. Ştii, dr. Pavlovici este sârboaică!

74

— Opreşte aici.

Erau într-un mic sat, Vojnovar. Trecuseră printr-un filtru instituit de miliţia croată pe şosea.

— Ce facem? întrebă Jenny.

— Este foarte uşor să treci linia frontului fără să-ţi dai seama. Regula de aur a lui Sean Ryan este următoarea: dacă îţi asumi riscul, află măcar care este. O să discut cu autorităţile locale, să văd dacă au vreun McDonald's.

Sediul poliţiei era o clădire tristă, cenuşie, vizavi de poştă, dar, spre deosebire de poştă, nu avea acoperişul găurit de un mortier sârbesc.

Un poliţist în uniformă stătea la un birou cenuşiu din metal. Când îi văzu, îşi înălţă privirile suspicios. Ryan observă steaua roşie de pe cascheta lui. Tresele de pe umeri fuseseră înlocuite de *sahovnica*, un scut cu un model gen tablă de şah, blazonul Croaţiei medievale, simbolul folosit de temuţii ustaşi în timpul celui de-al doilea război mondial. Fusese interzis timp de patruzeci şi cinci de ani şi acum apăruse peste tot.

Ryan scoase paşaportul, acreditarea UNPROFOR, permisul de conducere australian, permisul de conducere internaţional, o legitimaţie expirată din 1963 de la biblioteca Mosman Park, o autorizaţie de acces de la o videobibliotecă din Kensington şi le puse pe toate pe birou.

— CNN, zise Ryan.

Poliţistul clătină din cap, buimăcit.

— CNN, New York!

Nimic.

Ryan adoptă altă tactică.

— BBC!

— BBC Lon-dra!

— Da, BBC Lon-dra, repetă Ryan.

Nu înţelegea de ce nici una din agenţiile de ştiri americane nu aveau acelaşi răsunet. Cât despre cea la care lucra, îi impresiona la fel de puţin pe aceşti oameni ca Venezuela Radio Service.

— Lon-dra, repetă omul. Liver-pool. Manch-est-er.

— Da, Manchester, îl aprobă Ryan, încercând să găsească un punct comun.

— Manch-est-er! Bobby Charl-tonn!

Ah, Doamne cât timp a trecut de atunci, se gândi Ryan.

— Da, Bobby Charlton!

Omul se lumină la faţă şi conversaţia se animă.

— Bobby Charl-tonn!

— George Best.

De data aceasta Ryan dăduse lovitura. Poliţistul izbucni în râs şi făcu un cerc cu degetele, băgându-şi arătătorul prin el – simbolul universal al sexului.

— George Best!

Ryan încerca disperat să-şi amintească numele unei echipe iugoslave de fotbal, dar nu-i venise în minte decât Partizan Belgrad şi i se părea complet nepotrivit, dar acum când reuşise totuşi să se facă remarcat, scoase harta zonei din buzunarul canadienei şi o întinse pe masă.

— Cetnic? întrebă el.

— George Best – cetnic?

— Nu, dă-l încolo pe George Best, pentru numele lui Dumnezeu! Spune-mi ce-i cu cetnicii.

Poliţistul se încruntă. Scoase un pix din haină şi începu să scrie pe hartă.

La punctele de control de pe şosea trebuia să respecţi întocmai procedurile.

Când Dragan frână, Ryan coborî geamul, aşeză paşaportul pe bordul maşinii şi întinse mâinile la vedere.

— Nu cobori până nu te invită, îi spuse el lui Jenny. Nu băga mâinile în buzunare şi nu fă gesturi bruşte. De aici intrăm în Evul Mediu.

Soldatul din trupele de miliţie care-i oprise era îmbrăcat în uniformă de camuflaj şi cască neagră. Pe umeri îi atârna o puşcă Mauser. Băgase ţeava puştii pe fereastră şi-i privea dispreţuitor.

Era nebărbierit şi duhnea a ţuică *Sjlibovica*.

Urmă un schimb de cuvinte între el şi şofer.

Jenny se uită pe fereastră. Punctul de control consta din câţiva saci de nisip şi un manechin furat dintr-un magazin, îmbrăcat în uniformă croată. Alţi soldaţi se învârteau pe lângă ei, armându-şi puştile ameninţător.

Ryan luă pachetul de Marlboro de pe bord şi-l servi. Luă o ţigară fără să mulţumească, în timp ce le studia paşapoartele.

— Le ţine invers, murmură Jenny.

— Este atât de beat încât nu distinge fotografiile, spuse Ryan zâmbind.

Acum îi oferea ciocolată soldatului. Răsună altă întrebare în sârbocroată. Dragan traduse şi Ryan ridică din umeri.

— Ce spune? întrebă Jenny.

— Vrea să ştie dacă avem bani, îi răspunse Ryan.

Dragan se aplecă pe fereastră.

— Acum ce se întâmplă?

Şoferul se întoarse spre ei.

— I-am spus că sunteţi trei belgieni tâmpiţi şi-o chinezoaică idioată. Dacă află că lucraţi pentru o companie de ştiri americană, o să creadă că sunteţi bogaţi şi o să vă ţină aici ore-n şir.

Soldatul ţinea arma îndreptată spre ei, în timp ce discuta cu camarazii lui. Ryan înjură pe înfundate.

— Probabil că s-o fi certat cu nevastă-sa, s-o fi plictisit sau o vrea să facă rost de câţiva dolari. Aşa că a luat din hambar puşca lui taică-su din al doilea război mondial şi a ieşit pe şosea cu camarazii lui să se distreze.

Omul se întoarse şi le aruncă paşapoartele dispreţuitor pe fereastra deschisă.

Dragan era alb la faţă. Răsuflă uşurat că se terminase. Doar Ryan părea calm.

— Întreabă dacă drumul este sigur mai departe, îl rugă el pe Dragan.

Translatorul se arătă uimit, dar îi făcu pe plac:

— *Dali put seguran napred?*

Croatul rânji, dezgolindu-şi dinţii stricaţi şi râse copios, împreună cu camarazii săi.

— Ce spune? întrebă Helmut.

— Că este sigur, bineînţeles. Şi oricum, dacă nu este, cui o să-i pese de câţiva belgieni şi un chinez?

Ryan ridică din umeri şi se uită pe hartă.

— Mergi înainte, zise el. La poliţie mi-au spus că suntem la cinci mile de front.

75

Şoseaua se transformase într-o potecă noroioasă. Pădurile îi înconjurau din toate părţile. O ceaţă deasă şi rece se lăsa printre brazi. Bubuiturile răsunau din ce în ce mai aproape. Nu întâlniseră nici o maşină de când plecaseră din Vojnovar.

Ryan se uită pe hartă.

— Unde suntem, Dragan?

Dragan trase pe marginea drumului. Studie harta şi clătină din cap.

— Nu ştiu drumul ăsta, zise el.

— Ar fi trebuit să ajungem în satul acesta, Gravina, până acum, remarcă Ryan.

— Ne-am rătăcit? întrebă Jenny.

— Nu, nu ne-am rătăcit. În schimb habar n-avem unde ne aflăm.

— N-ar trebui să ne întoarcem?

— Nu, în nici un caz, protestă Ryan. Trebuie să fac măcar un film.

Părea relaxat, dar Jenny sesizase cât de încordaţi erau ceilalţi. Strânse pumnii, încercând să-şi alunge frica. Începuse din nou să audă vocile din copilărie, care o susţinuseră în lagărele de muncă, pe străzile Saigonului şi mai ales pe reciful McAdam. *Fii calmă. O să se termine totul cu bine.*

Merseră încă vreo doi kilometri. Totul i se părea atât de ireal, se gândi ea. Găurile lăsate de bombe pe şosea şi în pereţii clădirilor, soldaţii de la punctele de control – nu-i venea să creadă.

— Gata, am ajuns, zise Ryan, citind tăbliţa de pe marginea şoselei. Zenac. Zenac? Nici nu apare pe hartă.

Câteva acoperişuri roşii se zăreau prin ceaţă. Intrară pe strada principală şi Dragan ocoli un porc mort în mijlocul drumului. Trecură pe lângă o casă dărâmată. Pereţii din faţă căzuseră, expunând interiorul, ca la o casă de păpuşi uriaşă.

Satul părea pustiu, dar Ryan văzu o femeie întinzându-şi rufele pe sârmă. Un bătrân îşi spăla maşina pe alee.

În depărtare, se auzea răpăitul unei mitraliere.

Ryan şi Dragan coborâră din maşină şi se îndreptară spre bătrân. Era îmbrăcat într-un jerseu vechi de lână peste un pulover maro. Dinţii care-i mai rămăseseră semănau cu nişte pietre funerare roase de vreme. Îşi înălţă privirile când se apropiară, dar bătrâna nu-i băgă în seamă. Îşi văzu mai departe de treabă.

Dragan îi prezentă şi dădu bună ziua. Omul le răspunse cu o politeţe indiferentă.

— Întreabă-l dacă sunt soldaţi croaţi mai departe, zise Ryan.

Urmă o conversaţie lungă în sârbocroată. Dragan se întoarse.

— Spune că nu ştie nimic de soldaţi. Ieri, nişte ticăloşi au bombardat satul şi i-au pus pe fugă pe toţi. El n-a plecat pentru că a supravieţuit celui de-al doilea război mondial şi nu se lasă impresionat de-o bandă de derbedei. Din partea lui n-au decât să se ducă dracului cu toţii.

— Aşa a spus?

— Sunt exact cuvintele lui.

Se întoarseră la maşină.

— Ce o să ne facem acum? întrebă Jenny.

— Am o senzaţie proastă! zise Dragan. Cred că ar trebui să ne întoarcem.

— De data asta cred că ai dreptate, îl aprobă Ryan.

— Scheiss! Nu ne-am ales cu nimic, bombăni Helmut.

Ryan îl repezi. Era prima oară când îl vedea cu adevărat furios.

— Eu făceam fotografii în Vietnam când tu te uitai sub fusta Claudiei Schiffer. Experienţa m-a învăţat să ţin cont totdeauna de instinctele mele. Aşa am reuşit să supravieţuiesc şi să aud unii ca tine vorbind tâmpenii.

Lui Helmut îi pieri zâmbetul.

— Bine, zise el, dar mai întâi vreau să iau câteva imagini.

— Filmezi? îl întrebă Radar.

— Nu aici.

— Bine, filmează ce vrei, dar nu întârzia prea mult, îi spuse Ryan.

Helmut coborî din maşină. Radar îl urmă cu căştile pe ureche.

Jenny se dădu şi ea jos.

— Aici suntem în pericol? îl întrebă ea pe Ryan.

— Nu, nu suntem, dar grăsanul ăla afurisit de neamţ o s-o

păţească dacă mă mai enervează.

Jenny ezită şi apoi îşi luă aparatul de fotografiat.

— Dacă tot sunt aici, n-ar strica să profit de ocazie.

Traversă strada. Împuşcăturile încetaseră şi liniştea era înspăimântătoare. O porni încet, pe stradă, speriată de propria ei răsuflare. Se opri în faţa unei case cu zidul dărâmat. Camera dinăuntru părea neclintită. Pe perete văzu fotografia înrămată a lui Tito şi o ceaşcă de ceai îngheţată în mijlocul mesei. Pe stradă, în noroi, la picioarele ei zăcea fotografia lui Tom Cruise.

Duse aparatul la ochi şi apăsă pe buton. Înaintă mai departe pe stradă, fotografiind porcul mort, un magazin devastat. Ryan o urmă.

— Helmut a filmat o mulţime de imagini, zise ea.

Ryan ridică din umeri.

— Nu crezi că sunt interesante?

— Oameni izgoniţi din casele lor de război? Este revoltător, dar nu cred că reporterii de la ştiri se vor arăta entuziasmaţi. Ca să le trezeşti interesul, trebuie să filmezi oameni.

Lăsă aparatul în jos.

— Dacă ai fi în locul meu, ce ai face?

— Eşti ziaristă, nu fotograf.

— Poate aş vrea să fiu şi una şi alta.

— Aş fi imortalizat casa cu fotografia lui Tito, aşa cum ai făcut, de fapt. Aş fi avut grijă să-i prind expresia, dar ţi-a scăpat tabloul de la nuntă din mormanul de moloz. L-aş fi fotografiat de aproape, să se vadă feţele şi n-aş fi irosit filmul pe porc.

— De ce?

— Nu-mi place mutra lui.

— Asta a fost o glumă?

— Poate, dar n-ai râs.

Clătină din cap.

— Nu te înţeleg.

— Sunt un rahat cu un suflet sensibil. Dacă nu-mi exagerezi personalitatea, sunt foarte uşor de înţeles.

— De ce unchiul te urăşte atât de mult?

— Păianjenul? Ţi-a spus el că mă urăşte?

— Nu.

— Vezi? Ah, unde o fi camaradul meu teutonic?

Auziră amândoi uruitul, în acelaşi timp; chiar şi Jenny îl recunoscu, probabil din filmele de război sau de la buletinele de ştiri. Nu văzuse niciodată un tanc, dar scrâşnetul şenilelor în noroi, în liniştea mormântală a iernii era cumplit.

Ryan o luă de braţ.

— Croaţii nu au tancuri încă, dacă ţi-ai pus cumva această întrebare.

O trase spre case şi se adăpostiră după un zid. Uruitul se apropia. Ryan se uită înapoi şi-l văzu pe Dragan lângă Lada.

— Fugi, pentru numele lui Dumnezeu! murmură el.

Dragan ezită o clipă, apoi o luă la fugă pe alee, între două clădiri bombardate.

Peste câteva clipe, monstrul metalic dădu colţul. Era un tanc uriaş, cu vulturul sârbesc pe turelă. Tunul se învârtea, căutându-şi ţinta. Erau destul de aproape să audă sfârâitul maşinăriei.

— Este un tanc rusesc T-72, murmură Ryan.

Se opri, se întoarse şi o porni spre ei. Lada era exact în calea lui.

— Ce facem? zise Jenny.

Constată, spre surprinderea ei, că era cât se poate de calmă.

— Nimic, deocamdată. Caută o ţintă. Ar fi de preferat să nu le oferim una.

Şoferul tancului zărise maşina. Probabil că voiau să se distreze puţin. Trecu peste ea, turtind-o. Ryan se uită peste zid.

— S-a terminat cu mijlocul de transport al lui Dragan. E timpul s-o ştergem.

Alergară peste mormanul de cărămizi şi grinzi înnegrite.

Îi găsiră pe Helmut şi Radar în spatele unui zid găurit. Helmut se zgâia la ei cu ochii mari cât cepele.

— Nu mai avem maşină!

Ryan o trase pe Jenny lângă el. Fata gâfâia şi i se citea spaima pe faţă. Simţea adrenalina pompându-i în vene, o senzaţie familiară, binevenită, la fel de plăcută ca un drog.

— Ce facem? îl întrebă Radar.

Ryan nu-i răspunse. I se părea ciudat că oamenii se agitau atât în situaţii limită, în război. Uneori, nu trebuia decât să stai cu nasul în pământ şi să-ţi aperi pielea. Aşa era logic, dar erai dominat de instinctele de atac şi autoapărare, care te împiedicau să stai liniştit.

Nu-i despărţeau decât vreo două sute de metri de tancul care ajunsese la jumătatea străzii principale. Din când în când zăreau turela prin spărturile din zid.

— Crezi că o să apară şi soldaţii? întrebă Jenny.

— Poate, zise Ryan.

Helmut îl înşfăcă pe Radar şi începu să-l târască înapoi, de unde veniseră. Era greu pentru că îşi cărau echipamentele şi erau legaţi unul de altul cu un cablu negru, ca un cordon ombilical. Helmut înainta ca un urs, cu Radar după el, tras de forţa personalităţii lui Helmut şi dorinţa lui instinctivă de a realiza o filmare interesantă.

— Radar! zbieră Ryan. Adu-l înapoi pe idiotul ăla afurisit!

Dar Helmut nu-l asculta. Se împiedică de două ori, şchiopătă câţiva metri şi se postă în capătul străzii. Aşteptă o clipă, în timp ce Radar regla sunetul şi apoi ţâşni în mijlocul drumului, se aşeză într-un genunchi şi puse camera pe umăr. În clipa aceea, răsună răpăitul unei mitraliere.

Jenny lăsă capul în jos, instinctiv. Când se uită înapoi, Helmut zăcea pe spate, iar Radar căzuse cu mâinile în sus, la câţiva metri de el.

Tancul trecu la cincizeci de metri, uruind îngrozitor.

— Stai aici, îi spuse Ryan.

Fata îl apucă de braţ.

— Au murit. N-ai cu ce să-i mai ajuţi.

Tancul se îndepărta.

— Vreau filmul, îi spuse Ryan şi ţâşni spre camarazii lui, aplecat de spate.

Jenny îl urmă. În mijlocul drumului zăcea hoitul unui cal, cu intestinele revărsate în noroi. Ryan îl ocoli.

Casele înaintau spre câmpul pustiu. Pământul maroniu era întărit de ger. Ryan se opri şi se aplecă. Răsufla greoi, scoţând aburi pe gură.

— Ascultă, zise el.

Jenny nu auzea decât şuieratul propriei sale respiraţii.

— Nu mai aud tancul, zise el.

Se uită înapoi, de unde veniseră. Strada era pustie. O cuprinsese o linişte ciudată. Sunt o supravieţuitoare, îşi reaminti ea. Am fost întotdeauna. Îi venea greu să creadă că Helmut şi Radar muriseră într-adevăr. I se păruse un joc, o piesă de teatru.

Ryan nu părea afectat de tragedie. Bineînţeles, trecuse de sute de ori prin asemenea situaţii, îşi spuse Jenny. Totuşi, se aşteptase să reacţioneze într-un fel. Cei care muriseră erau prietenii, colegii săi. N-ar fi trebuit să se gândească numai la film.

— Te-ai uitat la ei?

Ryan o privi mirat. I se păru că ochii lui sclipeau dispreţuitori şi amuzaţi.

— Au murit.

O porniră pe câmp. După o sută de metri, câţiva nuci scheletici străjuiau şoseaua. În timp ce priveau, apăru un Golf negru VW. Frână brusc şi opri vizavi de ei.

Nişte bărbaţi înarmaţi coborâră din maşină. Unul din ei luă un binoclu şi se uită spre sat.

— Voluntari croaţi, murmură Ryan.

— O să ne ajute?

— Poate. Eşti gata?

— Ce o să facem?

— O luăm la fugă peste câmp.

— Şi tancul?

— Ce-i cu el?

Chiar, ce întrebare prostească, se gândi ea. Dacă ne văd, o să ne împuşte, dar nu putem rămâne aici.

— Bine, să mergem, zise Jenny.

O luă de mână s-o ajute, dar îl respinse. Nu trebuia decât să se ridice şi să fugă.

— Acum! şuieră Ryan.

Dar nu reuşea să se urnească din loc. O imobilizase frica. În timp ce se felicita pentru calmul ei, otrava i se împrăştiase în muşchi, paralizând-o.

Sunt o supravieţuitoare, îşi reaminti ea. Doar n-o să mor aici, sunt o supravieţuitoare.

Ryan parcursese deja jumătate din drum.

În cele din urmă, cu un mare efort de voinţă, se ridică în picioare şi alergă înnebunită.

76

Croaţii se amuzau.

Stăteau lângă maşină, urmărindu-i pe Ryan şi Jenny care înaintau spre ei. Erau trei: unul avea un binoclu Zeiss, concentrat asupra satului; al doilea comunica ceva celor de la sediu, cu radiotelefonul de la bordul maşinii; al treilea ţinea în braţe un Kalaşnikov ca pe un copil, sprijinit de radiator. Strigă ceva în sârbocroată şi ceilalţi izbucniră în râs.

Erau toţi voluntari. Purtau costume matlasate estgermane, cu emblema *sahovnica* pe umăr şi căciuli kaki. Ryan ajunse primul şi ridică mâinile în sus.

— CNN! zbieră el. BBC!

— *Presna*! strigă unul din ei. Ziarişti!

Ryan sări peste şanţ şi se căţără spre maşină. Omul cu Kalaşnikovul făcu semn spre canadiana lui Ryan. Era pătată de sângele lui Helmut.

— Eşti nebun de legat.

Ryan gâfâia. Era clar că tipii aceştia nu reprezentau o ameninţare şi începu să se relaxeze. Se uită înapoi, după Jenny, dar mai avea cincizeci de metri.

Bărbatul cu Kalaşnikovul îşi dădu seama că însoţitorul lui Ryan era o fată şi făcu o glumă pe limba lui, spre amuzamentul celorlalţi. Exact ce ne mai lipsea, se gândi Ryan. Un psihopat cu simţul umorului.

— Hei, presna, zise el. Sunt cetnici în sat?

— Nu cetnici. Un tanc.

Îi pieri râsul şi traduse informaţia camarazilor săi. Acum amuţiseră.

Jenny ajunse la marginea câmpului. Se târî câţiva metri pe coate şi genunchi până la şanţ. Uimitor ce efect avea frica; se gândi Ryan. O ajută să se urce la nivelul şoselei. Cei trei discutau agitaţi.

Jenny se sprijini de Ryan, roşie la faţă.

— Ai plecat fără mine.

— Credeam că eşti în spatele meu. Oricum, doar nu sunt maică-ta să te păzesc.

Se aşeză pe jos, gâfâind.

— Ce se întâmplă?

— Le-am spus de tanc.

— Şi cum au reacţionat?

— Nu ştiu. *Cum se spune hai să ne cărăm dracului de aici în croată?*

Auziră uruitul de buldozer al şenilelor. T-72 se pusese în mişcare. Apăru la marginea satului, scoţându-şi tunul printre ruinele unei case.

Omul cu Kalaşnikovul îşi părăsi camarazii şi se întoarse spre Ryan. Se uită la Jenny, ghemuită pe jos.

— Urcă-te în maşină. Mai repede, zise el. Ia-ţi şi prietena.

Îl ascultară. Şoferul întoarse şi o porni cu toată viteza spre Pakrac.

Croaţii îşi aranjaseră punctul de comandă la o fermă aflată la trei kilometri depărtare. Când sosiră, câţiva bărbaţi în uniformă stăteau în jurul focului bând *sjlibovica* şi ungându-şi armele. Un casetofon cânta muzică disco. Parcă era Bee Gees, se gândi

Ryan. *Saturday Night Fever*.

Mulţi din ei purtau berete negre, cu temuta emblemă a ustaşilor, alţii afişau cruci naziste de fier, chipiuri SS şi alte efecte din al doilea război mondial. Se zgâiau la ei. Când o văzură pe Jenny izbucniră în urlete şi hohote de râs.

Se pare că cel cu Kalaşnikovul hotărâse să-i ia sub aripa lui protectoare. Se prezentă drept Milan. Era drăguţ, remarcă Jenny, cu păr blond, caracteristic slavilor, tuns scurt şi pieptănat pe spate. O pereche de ochelari Raybans îi ascundeau ochii, dar ştia că o privea. O ziaristă americancă, de origine asiatică era ceva exotic chiar şi aici unde excentricitatea părea la ea acasă.

Zâmbea, ca şi când totul n-ar fi fost decât un joc nebunesc. Îi conduse în hambar unde un grup de soldaţi HVO stăteau în jurul unui radio. Jenny se uită uluită în colţul hambarului. Înălţaseră un pom de Crăciun din plastic, cu globuri şi beteală.

— Aici o să fiţi în siguranţă, le spuse Milan.

— Poţi să ne duci înapoi la Zagreb? îl întrebă Ryan.

Milan ridică din umeri.

— Poate mâine.

Soldaţii îşi treceau sticla de *sjlibovica* din mână-n mână. Unul din ei ţinea radioreceptorul în mână şi de fiecare dată când spunea ceva în microfon, camarazii lui izbucneau în râs.

— Cu cine vorbeşte? întrebă Jenny.

— Cu un tip care a lucrat cu el la fabrica de cărămizi, înainte de război. Unul, Valdo.

— Este la altă unitate?

Milan se amuză.

— Da, la alta. Luptă de partea cetnicilor care au încercat să vă ciuruiască azi după-amiază.

— Ce spune? se interesă Ryan.

— Îl întreabă pe nemernicul de cetnic când s-a spălat ultima oară. Valdo i-a spus că a regulat-o pe sora lui. Glumesc unul cu altul.

Danko, cel care vorbea la microfon zbieră furios.

Milan râse din nou.

— Acum l-a scos din sărite.

O apucă de mână pe Jenny şi o trase sub masă. Ryan se ghemui după ei.

Mortierul ateriză la cincizeci de metri depărtare. Danko înşfăcă din nou microfonul şi zbieră câteva înjurături. Milan se uită la Ryan şi ridică din umeri, ca şi când ar fi vrut să spună:

Sunt nebuni cu toţii, ce să faci?

— Este incredibil! exclamă el. Înainte de război erau prieteni. Jucau fotbal împreună în echipa fabricii. Valdo era fundaş şi Danko înaintaş. Alcătuiau un duo formidabil. Valdo îi dădea mereu pase lui Danko. Acum se pare că-i trimite mortiere.

I se părea amuzant. Jenny se uită la Ryan. Nici unul nu era în minţile lui. Semăna mai degrabă cu un circ, decât cu un război.

Şi la trei kilometri depărtare, doi din spectatorii circului zăceau morţi pe stradă, la Zenac.

* * *

Era târziu după-amiaza. Ceaţa se lăsase în vale, întrerupând atacurile cu mortiere. Danko stătea la fereastră, într-un fotoliu adus de la fermă. Avea lângă el o cutie cu gloanţe dum-dum şi o sticlă de ţuică fiartă.

— Dacă o să apară tancul, vom fi pregătiţi, spunea Milan. Aveau trei lansatoare de rachete Armbrust. Sunt nemţeşti. Foarte bune. O să-i învăţăm minte pe nemernicii ăia de cetnici.

Danko le dădu sticla de *sjlibovica*. Ryan luă un gât şi se strâmbă. Pe urmă i-o dădu mai departe lui Jenny. Fata bău fără să clipească.

Milan înălţă din sprâncene, plin de admiraţie.

— Ce căutaţi voi, *americanski* la Zenac?

Ryan îi povesti ce se întâmplase. Milan le traduse celorlalţi. Danko trase din sticlă şi strigă ceva, spre hazul tuturor.

— Ce-a spus? îl întrebă Ryan.

— Că ar vrea să vadă asigurarea şoferului vostru.

Ryan scoase pachetul de Marlboro să-i servească.

— Sunteţi nebuni de legat, le spuse Milan.

— Asta-i meseria noastră.

— Nu, sunteţi nebuni, dar este bine că aţi venit aici. Cineva trebuie să spună lumii adevărul. Trebuie să se afle că sârbii ne atacă în propria noastră ţară. Poate domnul Bush o să ia măsuri până la urmă. Ştiţi, acest Miloşevici este ca Saddam.

Ryan ridică din umeri.

— Da, sigur.

Ştia că nu era bine să discute politică.

— Crezi că domnul Bush o să ne ajute?

— Poate.

Aiurea, se gândi Ryan.

— Problema este că nu aveţi sonde de petrol.

— Dar avem dreptatea de partea noastră.

— Toţi cred la fel, murmură Ryan.

— Este prietena ta? îl întrebă Milan, arătând spre Jenny. Ryan îşi dădu seama că încercau să stabilească foarte clar cui aparţinea singura femeie din tabăra lor.

— Da, prietena mea.

Milan făcu un gest obscen pe care Jenny n-ar fi trebuit să-l vadă.

Ryan încuviinţă din cap.

Dar Jenny văzuse şi se încruntă. Ryan se aplecă spre ea.

— Se pare că vom rămâne aici peste noapte, murmură el. Vrei să le spun acestor băieţi că eşti singură şi îţi cauţi un prieten?

Întunericul se lăsase repede. Se uită în jur. Ochii bărbaţilor sclipeau la lumina lumânărilor. *Sjlibovica* începea să-şi facă efectul. Îl luă de braţ pe Ryan şi-l strânse.

Milan îi duse într-o cămăruţă, în spatele fermei. Pe pereţii din cărămidă netencuită curgea umezeala. Nu era decât un pat de lemn, cu salteaua pătată de mucegai şi un dulap vechi într-un colţ. Se uită înăuntru. Era gol şi mirosea a rânced.

După ce Milan îi lăsă singuri, îi dădu lumânarea lui Jenny şi mută dulapul în uşă.

— Ca să stai mai liniştită.

Pe urmă puse lumânarea pe pervazul ferestrei şi o lăsă să se înece în propria-i ceară.

Jenny îşi scoase vesta antiglonţ, o lăsă pe podea şi îşi frecă umerii amorţiţi, apoi rămase în mijlocul camerei, tremurând.

— Am văzut locuri şi mai rele, îi spuse Ryan.

— Zău?

— Au vrut să ne dea o cameră obişnuită, dar i-am convins să ne cedeze apartamentul pentru luna de miere.

— Nu mi se pare deloc nostim.

— Trebuie să luăm lucrurile în glumă.

Se aşeză pe pat. Îi era frig, deşi era bine îmbrăcată. Ryan veni lângă ea şi o luă de umeri.

— A fost o zi grea.

— Nu-i nici o problemă, zise ea, respingându-l.

Dar nu era adevărat. Se gândea la Helmut şi Radar. Nici măcar nu ştia cum îl mai chema pe Radar. Începu să tremure şi mai rău, iar de data aceasta nu mai avea nici o legătură cu frigul. Acum regreta că-l respinsese.

Probabil că-i citise gândurile, pentru că îngenunche în spatele ei pe pat şi o luă de umeri.

— Este normal să te simţi aşa, spuse el. Suferi de sindromul şocului întârziat.

Nu-mi vine să cred că au murit, se gândi ea şi apoi se auzi spunând-o cu voce tare.

— Nu-i nimic. Este mai bine să discutăm.

— Nu mi-a fost frică, dar când ai luat-o la fugă peste câmp, n-am putut să-mi mişc picioarele. Încremenisem în loc, pur şi simplu.

— Tot ce simţi este perfect normal. Mi s-a întâmplat şi mie prima oară.

Se uită la lumânare, încercând să-şi blocheze celelalte amintiri care o năpădiseră. Văzu cadavrele plutind în lagună după ce vasul eşuase pe reciful McAdam, putrezind în soare, devorate de rechini. Îşi aminti de fostul colonel ARVN care se împrietenise cu mama ei la Rach Gia ZES. Pentru că fusese ofiţer, îl tratau şi mai rău decât pe ceilalţi, într-o noapte încercase să scape. Fusese prins a doua zi de dimineaţă şi şeful taberei de muncă îl purtase pe dinaintea tuturor înainte să-l împuşte în cap cu pistolul. Îşi amintea cum îi ţâşnise sângele ca o fântână, înainte să se zbată şi să moară.

Poate că aceste amintiri o aduseseră aici, nu ambiţia ei. Poate că era prizoniera propriului ei trecut şi încerca să-şi izgonească demonii, să înţeleagă ce se întâmplase cu ţara, cu mama ei, cu ea.

— Îmi amintesc cum a fost prima oară când s-a tras în mine, spunea el. Nu-mi venea să cred că cineva voia într-adevăr să mă ucidă. Mi se păruse un joc până când tipul din faţa mea a căzut şi a murit. Atunci am jurat că n-o să mai îmi primejduiesc viaţa niciodată. I-am promis lui Dumnezeu că n-o să-mi mai risc viaţa dacă mă scapă.

— Şi?

— Şi, după ce ieşi nevătămat dintr-o experienţă de acest gen, ai două posibilităţi: sau te ţii de promisiune şi să povesteşti întâmplarea copiilor şi nepoţilor tăi, sau să faci ca mine. Consideri că ai devenit imun. Îţi spui că eşti norocos şi o iei de la început. De fapt, este o ambiţie personală: încerci să-ţi demonstrezi că ai învins frica.

Îşi aminti că azi făcuse acelaşi legământ. Doamne, ajută-mă... Numai că, spre deosebire de Ryan, nu credea că o să se mai întoarcă vreodată. Nu supravieţuise toţi anii aceia în Vietnam

şi pe reciful McAdam să se sacrifice într-o confruntare balcanică stupidă.

— Nu cred că erai genul care se roagă, zise ea.

— Ştii ce se spune: nu există atei autentici.

— Crezi în Dumnezeu?

— În care?

— Dumnezeu este unul. Mama credea în El. Era o bună catolică.

— Toată lumea crede în ceva.

— Şi eu îmi spuneam la fel, dar azi dimineaţă m-am întrebat... dacă există un Dumnezeu, cum poate să-i lase pe toţi acei copii din orfelinat să sufere atât?

— Depinde cum priveşti lucrurile. După părerea mea, aici domneşte diavolul, nu Dumnezeu. Poţi să te rogi cât vrei, pentru că nu te aude. Şi dacă există vreun loc numit Rai, poate că trebuie să faci cum te sfătuiesc buddiştii: să renunţi la tot ca să-l găseşti. Eu cred că pe Dumnezeu n-o să-l vezi niciodată mort, aici.

Credea că îşi bătea joc de ea, dar, când îl privi, observă că era foarte serios.

— Ai o filozofie foarte ciudată.

— Nici a ta nu mi se pare mai bună. Îmi aminteşti de Păianjen. A vrut să salveze lumea şi când n-a putut, s-a posomorât. A crezut că o mână de ziarişti şi fotografi pot opri un război. Este un visător. Războiul are tot ce-şi doreşte un tânăr: camarazi, agresiune, aer curat şi, uneori, dacă ai noroc, puţin sex interzis. Este un joc fără legi şi fără reguli. Nu se poate opri. Am petrecut o după-amiază întreagă cu un soldat sârb lângă Vukovar. Stătea pe un scaun de lemn, cu Kalaşnikovul rezemat de zid. Ucidea oameni la o jumătate de kilometru, uneori la un kilometru depărtare. Era ca într-un joc video. Nu le vedea feţele şi nu le auzea strigătele. Se distra de minune.

— Dar tipul acela, Danko. Ai auzit ce a spus Milan. Prietenul lui este în tabăra cealaltă, la câţiva kilometri depărtare. A trimis un mortier să-l doboare.

— Îţi imaginezi ce ar face dacă s-ar urî cu adevărat?

— Totul este lipsit de sens.

— Bineînţeles. Uită-te ce se întâmplă între doi soţi când vor să divorţeze. Dacă oamenii cred că îşi pot justifica acţiunile, sunt în stare de orice. Îţi aminteşte de Cambodgia? De îndată ce oamenii încep să-şi repete dictonul „scopul scuză mijloacele”, totul este posibil. Oricum, ai auzit ce zicea Milan. *Este bine că aţi*

venit aici să spuneţi adevărul. Ca şi când ar fi un singur adevăr. Fiecare crede că deţine monopolul asupra adevărului. Nimeni nu-şi imaginează că ar putea să se înşele. În ultimul război, croaţii s-au aliat cu germanii şi cetnicii au fost de partea noastră. Ustaşii au comis nişte atrocităţi de necrezut. Se spune că Ante Pavelici avea o cutie plină cu ochi de sârbi în biroul lui. Acum, sârbii vor să se răzbune. Este o nebunie. N-o să se oprească niciodată.

— Atunci ce cauţi aici, dacă eşti convins că n-o să se schimbe nimic?

— Dar tu?

Nu-i răspunse.

— Ai remuşcări pentru că ai venit aici să-ţi faci o carieră. N-ai de ce. Păianjenul a început la fel ca tine şi uite unde a ajuns. Este Cavalerul cel Alb.

— Nu-ţi bate joc de el. Nu a greşit cu nimic dacă a încercat să schimbe lucrurile.

— Ba da, l-a făcut să renunţe. A luptat pentru amărâtul care şi-a pierdut casa, familia şi bivolul pentru că un ticălos a comandat batalionului s-o ia prin ograda lui. S-a considerat direct răspunzător că lumii nu-i pasă la fel de mult ca lui, dar nu trebuie să te învinovăţeşti.

— Şi tu? Nu ai nici un ideal înalt?

Râse amar.

— Nimeni nu mă poate acuza de aşa ceva.

— Nu te cred.

O mângâie pe păr.

— Probabil că sunt obsedat de rău. Îl văd la tot pasul. Răul este în noi toţi. Şi în mine, numai că îl ţin sub control. Mă mulţumesc să-l privesc, dar eu nu mi-am pierdut casa sau familia. N-am aruncat niciodată o miză prea mare în joc, aşa că nu ştiu de ce sunt în stare.

Acum tremura necontrolat. Scoase patru pături de plastic din buzunarele uriaşe ale canadienei sale şi începu să le despăturească.

— Vin întotdeauna pregătit, zise el. Am fost un bun cercetaş.

Îi puse o pătură pe umeri.

— Tu, de exemplu, eşti un caz clasic, zise el.

— Eu?

— Da, ţi-ai pierdut casa, familia, totul. Ai toate motivele să declanşezi un război, nu?

— Crezi că aş redeschide ostilităţile în Vietnam?

Râse.

— Nu de una singură, dar nu-i învinuieşti pe toţi pentru ce ţi s-a întâmplat?

— Poate.

— Atunci poate ţi-ai dori să egalezi scorul.

Jenny inspiră adânc. Se abţinea cu greu.

— Mama nu credea în răzbunare.

— Înseamnă că era o femeie deosebită. Nu cred că i-a venit uşor cu un copil cu ochi rotunzi după ce comuniştii au preluat puterea.

Oare ştia? îi spusese Webb? Se juca cu ea? îşi strânse pătura pe umeri. Auzea soldaţii strigând şi râzând afară. Erau beţi. Lumânarea arunca umbre lunguieţe pe pereţi.

Se uită în flacără. Odile era acolo, în cameră. Faţa ei blândă, obosită, se desfigurase de furie. „Nu cred că i-a fost uşor să supravieţuiască.” Auzi! Numai tu poţi să spui cât de greu a fost! Acesta este bărbatul care m-a distrus! Ce ai de gând?

Nu, n-a fost uşor.

— Şi tu eşti o femeie deosebită. Ai reuşit să treci prin atâtea şi acum te-ai încumetat să vii aici.

Îşi întoarse faţa spre el. Era nebărbierit, plin de unsoare de la Kalaşnikovul lui Milan.

— Ai nişte ochi superbi, murmură el. Parcă aş privi într-un ocean.

Ce situaţie caraghioasă, se gândi ea. Singură în cameră cu bărbatul pe care-l ura mai mult decât orice. Auzi zgomot de paşi afară, pe coridor şi glasuri de beţivi.

Cineva apăsă pe clanţă.

77

Uşa se deschise, dar se lovi de dulap.

— Nu te speria, murmură Ryan. N-au cum să intre. Se agăţa de el înspăimântată şi ruşinată că nu putea să-şi stăpânească frica.

Îi luă mâinile într-ale lui şi i le sărută.

Simţi căldura trupului său. Pentru o clipă, se simţi apărată, dar se trase imediat din îmbrăţişarea lui.

— Linişteşte-te, îi spuse el.

Era puternic. Acum încerca s-o sărute.

— Nu.

— Jenny...

Lumânarea se stinse.

— Eşti atât de frumoasă, Jenny. N-am mai cunoscut o femeie ca tine.

O sărută pe gât. Îi simţi mâinile pe sâni, prin jerseu. Undeva, mama ei plângea.

Se zbătu, zgâriindu-l şi lovindu-l cu pumnii, genunchii, picioarele.

Ryan scoase un strigăt şi se retrase.

— Doamne Dumnezeule, ce s-a întâmplat cu tine?

— Am spus nu!

— Bine, bine. Isuse, era cât pe ce să-mi scoţi ochii! Ce te-a apucat?

— Trebuie să-ţi spun ceva. Despre mama mea.

Nu-l vedea în beznă, dar îi auzea respiraţia şuierătoare.

— Îţi mai aminteşti de o femeie, care era novice în ordinul Carmelitelor din Saigon? O chema Odile.

Rămase tăcut mult timp, apoi, în cele din urmă, îl auzi aclamând:

— Isuse Cristoase!

Se dădu jos din pat. Îl auzi căutându-şi ţigările. Aprinse un chibrit şi-i zări faţa pentru o clipă. Scoase altă lumânare din buzunare, o aprinse şi o puse pe pervazul ferestrei, în ceara topită.

— Nici măcar nu-mi mai amintesc cum te cheamă, recunoscu el.

Roata vieţii se întoarce, se gândi Ryan.

Se întreba ce ar trebui să simtă. Ruşine? Dispreţ? Vinovăţie? Dar nu experimenta nici unul din aceste sentimente, în schimb îl învăluise tristeţea. Îi părea rău pentru ea şi pentru Odile. Şi mai ales pentru că ajunsese în această situaţie. Ah, Doamne, încercase să-şi seducă propria-i fiică.

Nu negase niciodată că era un egoist, dar nu voia să facă nici un rău, nimănui. Iată însă că fantomele trecutului îl acuzau.

— Când ai aflat? o întrebă el.

— Înainte să vin la Zagreb. Mi-a spus unchiul.

N-ar trebui să se mire. Doar îl cunoştea pe Păianjen. Îi răsucea pe toţi după bunul lui plac, înainte să administreze lovitura finală. Afurisitul! Ultima oară când îl văzuse şi fuseseră toţi trei la el acasă nu suflase nici o vorbă despre micul lui secret. Ca un om de ştiinţă nebun care îşi studia specimenele la

microscop. Iată marele lui experiment pe tărâmul conştiinţei. Jocul lui de-a moralitatea în care se folosise de oameni adevăraţi.

— Înseamnă că ai fost foarte încântată să mă vezi la hotel.

— Nu mai ştiu ce am simţit.

— Ce coincidenţă.

— Faptul că unchiul m-a găsit în Filipine a fost un miracol. Restul însă, era inevitabil.

Ryan stinse ţigara şi îşi aprinse alta.

— Când aveai de gând să-mi spui?

— Nu ştiu.

— Cred că te-ai gândit la un plan.

— Socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg.

— Într-adevăr.

Tristeţea se evaporase. Acum era furios, deşi nu avea nici un motiv. Se uita la Jenny, dar nu-i zărea faţa prea bine la lumina lumânării. În orice caz, nici ziua nu observase vreo asemănare cu mama ei. Faţa lui Odile era ovală, nasul asiatic, umerii obrajilor proeminenţi. Jenny era produsul unei adolescenţe petrecute în America, a muzicii rapp şi a hamburgerilor, care o făcuseră liberă şi încrezătoare în forţele ei. În timp ce Odile fusese educată cu totul altfel. Comportarea şi vocea ei erau complet diferite. Şi-o amintea timidă şi modestă, cu glas blând, măsurat.

— Şi acum ce vrei? zise el.

— Nu înţeleg.

— Ţi-ai ales locul acesta să mă pedepseşti pentru păcatele mele? Ai vrea să-ţi cad la picioare înlăcrimat şi să-ţi implor iertarea.

— Tu ai vrea?

— Nu.

Jenny stătea în pat, sub pătură. Ar trebui să fie furioasă, dar părea doar înfrigurată şi înspăimântată.

— N-am vrut să vă părăsesc. Am fost rănit la Newport Bridge. N-am avut cum să mă întorc după voi.

— Nici nu-ţi imaginezi cât am suferit.

— Nu, n-am cum şi chiar dacă aş vrea, tot n-aş putea schimba trecutul.

Îşi termină ţigara.

— Cred că ai rămas înmărmurită când Păianjenul ţi-a spus.

— Nu mi-a venit să cred că mi-a ascuns adevărul atâta timp.

— Eu unul nu l-aş ierta, dacă aş fi în locul tău, zise el. Fir-ar să fie. Ar fi trebuit să-mi spună mie mai întâi sau să-şi ţină

gura. După cum s-a purtat, merită să sufere şi el. O privi din nou. Fiica mea. Oare ar trebui să simt ceva?

Ticălosule ce eşti. Timpul te doboară până la urmă, într-un fel sau altul, aşa cum s-a întâmplat cu Dorian Gray.

— Şi acum ce facem? îl întrebă ea.

— O să dormim, bineînţeles.

Dar el nu putea să doarmă. Rămase treaz toată noaptea, zgâindu-se la lumânare. Trebuia să se gândească.

78

Se trezi înainte de ivirea zorilor. O durea burta. Era probabil o reacţie întârziată la evenimentele din ziua trecută, îşi spuse Jenny. Camera era cufundată în beznă şi cu toate păturile din plastic, înţepenise de frig. Se obişnui încet cu bezna şi distinse silueta lui Ryan, ghemuit în celălalt capăt al patului, cu genunchii la piept.

Trebuia să-şi facă nevoile; de-abia se abţinea, dar nu îndrăznea să se aventureze afară, printre soldaţii adormiţi şi să stea pe vine în câmp, ştiind că ţintaşii sârbi aveau puşti cu infraroşu. Nu era nicăieri în siguranţă. Ar fi trebuit să-l trezească pe Ryan şi să-l roage s-o păzească. I se părea umilitor oricum, nu mai voia să apeleze la ajutorul lui.

Încercă în zadar să doarmă. Se uită la ceas. Era ora cinci.

Ce proastă fusese să-şi imagineze că va supravieţui într-o zonă de război, dar iată că supravieţuise, nu? îşi reaminti ea.

Ultimele douăzeci şi patru de ore erau un caleidoscop de imagini şi emoţii devastatoare: orfelinatul, Helmut şi Radar morţi pe străzile Zenacului, confruntarea finală cu Ryan. De fapt, discuţia cu el o dezamăgise. Nu se arătase şocat sau ruşinat aşa cum se aşteptase. Nu realizase şi nu câştigase nimic.

Îi ghiorăia burta...

Trebuia să iasă...

Dar, în clipa aceea răsună un zgomot asurzitor, ca şi când un camion ar fi trecut prin zid, pe deasupra lor. Sârbii dezlănţuiseră un atac cu mortiere.

Ryan se trezi imediat. O apucă de braţ şi o trânti pe podea. Se auzeau strigăte.

Scoase lanterna din buzunar şi o aprinse. Ryan se târî

până la uşă şi împinse dulapul cu umărul apoi alergară pe coridor.

Trasoare verzi luminau cerul nopţii. Un zid fusese dărâmat de o rachetă. Un soldat croat zăcea pe spate, urlând; unul din camarazii săi încerca să-i bandajeze piciorul zdrobit. Alţi soldaţi alergau pe lângă ei în întuneric. Jenny văzu sclipirea focurilor la ţevile puştilor în câmp. Croaţii răspunseră atacului. Exploziile asurzitoare o amorţeau.

La un moment dat văzu o figură alergând dinspre hambar.

— *Americanski*! Unde sunteţi!

— Milan! strigă Ryan. Ce se întâmplă?

— Suntem atacaţi de cetnici. Trebuie să vă scoatem de aici!

Soldatul cu piciorul zdrobit nu mai ţipa; leşinase, prietenul lui se străduia să improvizeze un garou din cureaua lui. Focul din hambar lumină pentru o clipă faţa rănitului. Era Danko.

— Acum n-o să mai marcheze nici un gol, zise Ryan.

— Cetnici afurisiţi!

Milan îl apucă de umăr.

— Pe aici!

Ryan şi Jenny îl urmară. Zăriră Golful negru în curte. Milan, cu Kalaşnikovul pe umăr se îndrepta spre el.

Parcurseseră jumătate din drum când Milan se înclină într-o parte şi căzu. Ryan se aruncă imediat cu faţa la pământ şi Jenny îl imită. Peste câteva minute răsună răpăitul unei mitraliere.

Îşi aminti ce-i spusese Ryan despre prima lui experienţă pe câmpul de luptă. Ţi se pare atât de ireal. Nu-mi venea să cred că cineva încerca să mă omoare.

Dar ea nu se gândea decât la un singur lucru: trebuie neapărat să găsesc o toaletă.

Îl auzi pe Milan gemând şi începu să se târască spre el.

Zăcea pe-o parte, în noroiul rece. Se pare că nu avea dureri. Privea mirat intestinele cenuşii, gelatinoase din mâna lui şi încerca să şi le bage la loc. O privi stânjenit. Râse răguşit şi apoi amuţi. Jenny nu-şi dădu seama decât peste câteva clipe că murise.

Ryan ajunsese la maşină.

— Jenny! Jenny, unde eşti?

Fata găsi Kalaşnikovul lui Milan pe noroiul îngheţat.

Am jurat că o să-l ucid când o să-l găsesc, se gândi ea. Era invizibil cu ochiul liber, dar îl prinsese perfect în cătarea puştii. Se

întorcea s-o caute, târându-se pe burtă. Ar fi o răzbunare perfectă. N-ar afla nimeni că murise de mâna ei. I-ar plăti pentru toată suferinţa îndurată de biata ei mamă.

IX

Bosnia
octombrie, 1992

„Activitatea de corespondent de război este aproape singura îndeletnicire clasică masculină care te expune riscului şi pericolului, fără să-ţi atragi dezaprobarea celorlalţi şi adevărul este că pentru corespondenţii de război nu este un iad, ci o distracţie.”

Nora Ephron

„Nu glontele cu numele meu mă îngrijorează, ci acela care spune: „pentru cei interesaţi.”

Rezident al Belfastului

79

Un soare târziu de amiază poleia turnurile mitralierelor din străvechiul oraş otoman. Travnik fusese odată capitala Bosniei, pe vremea când provincia aparţinea imperiului otoman. Acum, când se închiseseră frontierele, devenise centrul avanposturilor musulmane din nordul Bosniei.

Musulmanii ar fi fost decimaţi de sârbi, dacă n-ar fi intervenit armata croată. Oricum sârbii reuşiseră deja să ocupe două treimi din provincie şi musulmanii fuseseră nevoiţi să se înghesuie în enclavele din jurul oraşelor Sarajevo, Gorazde, Bihac şi Travnik.

Travnikul deservea oraşele asediate Jajce şi Maglaj prin coridoare înguste şi periculoase, care traversau liniile de front în teritoriul ocupat de sârbi. Jajce, aflat la douăzeci şi cinci de mile nord de Travnik era asediat de cinci luni. Nu puteau primi întăriri decât prin pădure; ambulanţele şi camioanele cu muniţie se strecurau noaptea, printre mortierele şi ploaia de gloanţe ale sârbilor.

În fiecare zi, tot mai mulţi refugiaţi se revărsau dinspre munţi, după ce călătoreau zile-n şir în căruţe sau pe jos, cu familiile, câinii şi bunurile lor, povestind despre violurile, jafurile şi crimele pe care le întâlniseră.

Webb ajunse la Travnik în remorca unui camion al ONU. Oraşul gemea de soldaţi: croaţi în uniforme de camuflaj, cu embleme albe şi roşii, miliţii HOS, în cămăşi negre, *armija* musulmană în haine zdrenţuite, scurte de piele, şepci de baseball, blugi, tenişi. Văzu un perete înnegrit de fum, pe care scria cu cărbune în engleză, pentru ziariştii vestici: *Vă rugăm, ajutaţi Bosnia acum!*

Pe urmă, mai erau şi refugiaţii: bătrâni şocaţi, bătrâne îngrozite, copii slăbănogi.

Ah, cât de familiare i se păreau toate aceste imagini.

Jurase odată că terminase cu războaiele, dar o parte din el ştiuse întotdeauna că într-o zi se va întoarce. Nu ştia exact ce-l făcuse să-şi ia inima în dinţi. Poate voia să-şi demonstreze că nu-şi pierduse curajul, că putea s-o facă; sau poate simţea că era cea mai imperioasă chemare a meseriei sale, dar, mai mult decât orice, după ce stătuse ani de zile departe de front, ştia că ajunsese într-un impas şi nu mai avea subiecte pentru romanele sale. Trebuia să-şi salveze cariera.

Şi alesese acest război pentru că ceea ce se întâmpla în Iugoslavia reprezenta dilema morală a anilor '90. Îşi spuse că prezenţa lui Jenny era doar o coincidenţă, nu avea nici o legătură cu motivele lui. În ciuda tuturor aşteptărilor, supravieţuise în Croaţia şi Bosnia aproape un an şi îşi câştigase o reputaţie destul de însemnată, cel puţin în cercul ei. Îşi vânduse fotografiile şi reportajele la diverse publicaţii britanice şi americane, iar luna trecută îi apăruse un articol în *New York Times*.

Scrisorile ei semănau mai mult cu nişte telegrame. Îi scria de la Zagreb, Dubrovnik sau Sarajevo să-i spună că era bine şi atâta tot. Nu pomenise nimic de Ryan.

Observase de asemenea că nu mai semna Jenny Webb; revenise la numele mamei sale, Jenny Ngai. Spera că nu avea nimic împotriva lui, ci simţea doar nevoia să-şi stabilească propria ei identitate profesională.

Dar îl duruse.

Când Crosby îl solicitase din nou, nu ezitase decât o zi sau două până să accepte. Era o ofertă lucrativă, mai puţin tentantă din punct de vedere financiar, dar ar fi acceptat oricum.

Majoritatea agenţiilor vestice de presă se aflau la

Sarajevo, asediat de peste şase luni, dar Webb preferase Travnikul. Aflase de la Crosby că Jenny era acolo şi încerca să ajungă la Jajce. Era hotărât s-o găsească. Rămăseseră prea multe lucruri nelămurite între ei şi viaţa era prea scurtă să lase totul la voia sorţii.

Samir Music zbiera ordine oamenilor adunaţi în jurul biroului său. Era cenuşiu la faţă de oboseală şi avea cearcăne negre. Ultimele luni fuseseră cumplite. În calitate de comandant al forţelor armate care controlau coridorul în legătură cu Jajce, apăsa o mare răspundere pe umerii lui.

Şi nu avea decât douăzeci de ani.

Cartierul său general se afla într-un fost restaurant, numit Apa Albastră. Afară curgea un râu sub un pod şi Webb încercă să-şi imagineze cum era pe timp de pace. Acum, clădirile din jur fuseseră transformate în cazărmi şi în curte domnea un haos de nedescris: răniţi, armament, duhoarea insuportabilă a latrinelor.

Biroul lui Music plutea în fum. Chiştoace de ţigări, sticle de ţuică şi un telefon negru de campanie se înghesuiau pe masă. Harta zdrenţuită, prinsă pe perete era plină de puncte roşii.

Se întoarse spre Webb. I se citea pe faţă ce plăcere îi făcea să-l vadă: altă belea pe capul lui, dar ospitalitatea lui înnăscută de musulman îl făcu să depăşească oboseala.

— Eşti ziarist? zise el, studiind insigna UNPROFOR de la reverul lui Webb.

— Hugh Webb. IPA.

— Ia loc te rog. Vrei să bei ceva?

Luă o sticlă de sljibovica şi turnă două măsuri într-un pahar, apoi se întoarse imediat spre oamenii lui, care zbierau agitaţi. În cele din urmă, Samir se ridică în picioare.

Se uită din nou la Webb.

— Un soldat croat HVO a încercat să violeze o refugiată musulmană noaptea trecută.

— HVO? Adică cei în uniforme negre?

— Fascişti, bineînţeles, dar în război nu poţi să-ţi alegi camarazii.

— Ce s-a întâmplat cu el?

— Doi din armija mea l-au prins şi acum vor să-l împuşte. Le-am spus să-l predea comandantului croat. Nu este bine să-ţi împuşti aliaţii, cred că eşti de acord?

Îşi turnă nişte ţuică şi ridică paharul.

— *Jivili*. Pentru viaţă.

— *Jivili*, zise Webb. Ţuica era cumplit de tare.

— Cu ce pot să te ajut, domnule IPA?

— Vorbeşti foarte bine englezeşte.

— Înainte de război, eram student la engleză, la Zagreb. Ştii, voiam să fiu ghid turistic, dar anul acesta Thomas Cook nu este interesat să ajungă la Jajce.

— Eu sunt însă.

Samir îl privi resemnat, ca şi când era exact de ce se temuse.

— De ce vrei să mergi acolo? Nu sunt decât nişte oameni care trăiesc în tranşee şi mor în propriul lor rahat. Chiar dacă aş reuşi să te duc până acolo, nu ştiu cum te-aş mai scoate.

— Sunt ziarist. Trebuie să risc.

— Cât te plătesc ca să-ţi rişti viaţa? Un milion de dolari SUA? Două milioane?

— Dacă ţi-aş spune, n-ai crede. Îşi aprinse o ţigară.

— Ce o să faci dacă te strecor la Jajce?

— O să fac fotografii, o să scriu. Este foarte important ca lumea să vadă ce se întâmplă aici.

— Şi dacă o să vadă, ce crezi că o să facă? Lumii nu-i pasă de noi, domnule IPA.

— Cuiva trebuie să-i pese. Samir se aplecă spre el.

— Atunci spune-le că nu avem nevoie de compătimirea lor. Dacă le pasă, să ne trimită mai mult bum-bum. Cetnicii au o mulţime de bum-bum. Sunt susţinuţi de fabricile de armament, de ruşi, de greci, de vechea armată iugoslavă alimentată din impozitele noastre. Dacă n-ar fi HVO, această adunătură de porci fascişti, ne-ar fi exterminat de mult. Zagrebul are de partea lui Germania şi mafioţii din Italia. Deci cine suferă în urma embargoului? Numai Bosnia. Nu ne ajută nimeni şi nu avem o mare să transportăm arme şi muniţii. Spune-le în ziarul tău că n-avem nevoie de lacrimile americanilor şi ale domnului Bush. Vrem doar să ne dea posibilitatea să ne apărăm.

— Tocmai de aceea vreau să spun oamenilor ce se întâmplă la Jajce.

— Eşti nebun.

Samir îşi aprinse altă ţigară de la chiştocul celeilalte.

— Trimit în fiecare noapte ambulanţe şi camioane cu medicamente şi provizii. În ultimele două nopţi, au trebuit să se întoarcă, dar vom încerca din nou diseară. Dacă vrei să mergi, n-ai decât. Du-te cu celălalt reporter.

Webb înghiţi în sec.

— Care reporter?

— O fată. Foarte tânără şi foarte frumoasă. Este rusoaică sau chinezoaică, deşi are accent american, la fel ca tine. Nici ea nu-i întreagă la minte. Ar trebui să stea acasă, să facă copii.

— Unde este?

— Stă într-o cameră, în barăcile din curte. Du-te şi vorbeşte cu ea, dacă vrei.

Când Webb se ridică să plece, Samir strigă după el.

— Puteţi discuta despre cum o să muriţi amândoi la Jajce.

Jenny se aplecă să-şi umple sticla cu apă de la cişmeaua cu apă proaspătă de pe strada principală. Se spunea că pe acolo trecuse odată şi Suleiman Magnificul. Câte armate vor fi străbătut acest pământ? se întrebă ea. Sârbii, croaţii şi musulmanii se băteau de secole pentru teritoriul acesta. La fel ca în Palestina, triburile sale sălbatice vor găsi întotdeauna un motiv să-l ude cu sânge.

Când îşi ridică privirile, îl văzu de partea cealaltă a pieţii.

Nu era surprinsă să-l vadă; îi trimisese un fax acum două săptămâni, la hotelul Intercontinental din Zagreb, prin care o anunţase că acceptase să lucreze pentru IPA. Era îmbrăcat într-o cămaşă veche din Vietnam, pe care o văzuse la el în dulap, pantaloni de camumflaj şi o canadiană nouă ONU. Părea stânjenit; dusese o viaţă prea simplă în ultima vreme.

Încă nu ştia ce simţea să-l vadă. Îşi spuse că amărăciunea devenise un sentiment dominant în viaţa ei. Prezenţa lui o impresiona totuşi. Fusese întotdeauna lângă ea, ca un înger păzitor şi acum venise din nou să-şi rişte viaţa.

Copiii refugiaţilor strigau şi se jucau la lumina focurilor. Maşinile furate şi patrulele armija proaspăt întoarse de pe front se profilau la lumina flăcărilor.

Webb şi Jenny beau cafea în jurul propriului lor foc de tabără. Fata îi părea mai slabă, mai obosită şi foarte maturizată. Părul ei negru, lung fusese tăiat până la umeri şi strâns cu o bentiţă roşie. Era îmbrăcată în pantaloni largi, scurtă şi avea o cască NATO agăţată de curea. Unghiile îngrijite şi manichiurate altădată erau rupte şi murdare.

Nu-i plăcea cum arăta, dar se aşteptase. Ştia ce însemna să trăieşti luni de zile pe front, dar în alte privinţe se schimbase. Nu mai era fata ageră şi enervantă uneori; nu mai părea atât de preocupată să se remarce. Poate devenise mai înţelegătoare.

Se pare că fetiţa lui – pentru că rămăsese o fetiţă pentru el – se maturizase în ultimul an.

Îi fusese atât de dor de ea. Şi acum când o avea alături, constatase că nu putea să-i vorbească. Parcă ar fi vrut să pretindă că nu se despărţiseră niciodată şi ultima lor conversaţie nici nu avusese loc.

Nu ştia ce să-i spună, de unde să înceapă.

În ciuda greutăţilor, învăţase să prepare cafeaua ca bosniacii şi insista s-o bea aşa fiartă de două ori în dzezva şi atât de groasă încât semăna cu noroiul. Conform tradiţiei bosniace, trebuia să înmoi un cub de zahăr în ceaşcă şi să-l sugi încet, înainte să bei cafeaua neagră şi amară.

Discutară despre război şi-i povesti de confruntările pe care le văzuse, la Osijek, Vinkovici Sarajevo, Srebrenica, Gorazde. Era încântată ca un copil să afle că citise articolele ei şi se mândrea mai ales cu o fotografie care înfăţişa un sârb bosniac băgând ţeava kalaşnikovului în gâtul unui musulman bătrân ghemuit la pământ în Mostar. Apăruse pe o pagină întreagă în *Time*.

În timp ce vorbea, omise să amintească de pericolele prin care trecuse. Webb îşi amintea că şi el făcea la fel. Nu mai vrei să te gândeşti. Dacă discuţi despre asta, este mai rău data viitoare.

Intervenise o răceală între ei. Părea preocupată de altceva. Ca şi el de altfel. Se gândeau amândoi la convoiul care va pleca peste o oră spre Jajce. Vorbeau sporadic, atenţi la pregătirile convoiului, revizuindu-şi în gând bagajul material şi emoţional.

— Nu m-ai întrebat de Ryan, îi spuse Jenny, în cele din urmă.

— Zău?

— Nu vrei să ştii?

Ridică din umeri.

— Ai de gând să-mi spui?

— Acum o săptămână s-a infiltrat la Jajce. De atunci n-a mai auzit nimeni de el.

Webb încuviinţă din cap, dar nu spuse nimic.

— M-a ajutat mult în primele săptămâni.

Răscoli jăratecul cu băţul.

— Şi-a dat demisia de la CNN.

— Am auzit.

— Acum lucrează din nou pentru *Time*.

Se lăsă din nou o linişte stânjenitoare.

— I-ai spus?

Îi făcu semn că da.

Se aşteptau să vorbească unul pe altul.

— Am vrut să-l ucid, zise ea, în cele din urmă.

— Te înţeleg.

— Şi dacă ai fi stat lângă el...

Lăsă propoziţia neterminată. Webb suspină adânc.

— Nu l-am iertat niciodată pentru ce ţi-a făcut. Nu ţi-am spus ca să nu suferi. Am avut dreptate, nu-i aşa?

Clătină din cap.

— Nu.

Bănuise de la început.

— Nu.

— Am văzut-o pe mama la câteva zile după ce am venit aici, zise Jenny.

Webb simţi că i se zburleşte părul pe ceafă când auzi numele lui Odile invocat pe câmpul de luptă. Ah, Doamne.

— Era doar imaginaţia mea, bineînţeles, adăugă ea repede, ca şi când ar fi ştiut la ce se gândea. O vedeam adesea cu ochii minţii când eram la Lincoln Cove. O întrebam ce părere are de casă, de prietenii mei. Când mi-ai spus de Ryan, am crezut că îl ura, dar, de fapt eu îi voiam răul. Odile nu avea firea mea răzbunătoare, nu-i aşa?

Webb clătină din cap.

— Ryan mi-a povestit multe despre ea. De atunci n-am mai invocat-o. Am lăsat-o să se odihnească, fiindcă am înţeles în sfârşit ce s-a întâmplat.

— Foarte bine, Jenny.

— Da, zise ea, este bine, într-adevăr.

Webb retrăia aceeaşi groază ca în tinereţe. Acea senzaţie cumplită dinaintea unei mari încercări, când erai prea preocupat să rămâi în viaţă ca să te temi de ceva, dar acum era prea târziu să dea înapoi. Se băgase din nou în gura leului.

Samir venise să-şi ia rămas bun, când convoiul plecă spre Jajce. Ţinea o ţigară între degete.

— După ce ajungeţi, îi sfătui el, duceţi-vă la postul de comandă şi nu vă mişcaţi de acolo.

Webb se uită la Jenny. Nu făcuseră atâta drum să se ascundă într-un buncăr.

Îi conduse la un Citroen vechi, hodorogit, la coada convoiului. Webb se oferi să stea în spate; ştiau amândoi că era cel mai rău loc, pentru că nu puteai ieşi repede.

— O să încercăm să vă aducem înapoi, le spuse Samir, dar nu vă garantez.

— Ne asumăm riscul, zise Webb.

— Bineînţeles.

Se urcară. Şoferul porni motorul şi atinse mătăniile atârnate de oglinda retrovizoare, să-i poarte noroc.

— Să nu muriţi! strigă Music când porniră.

— *Inshallah*, murmură Webb pe înfundate.

80

Pe şofer îl chema Hajruhdin Hosici. Era îmbrăcat ca un civil: blugi, scurtă de doc, şosete albe şi pantofi. Avea părul lung în creştetul capului şi tăiat scurt în părţi. Ar fi putut trece drept un arab îmbrăcat modern, cu excepţia bandajului însângerat de pe frunte.

Urmau convoiul de ambulanţe şi camioane în beznă, pe drumul către Jajce. Webb şi Jenny îşi îmbrăcaseră vestele antiglonţ şi căştile ONU.

Când trecură de ultimul punct de control, un soldat bosniac le strigă:

— Să nu muriţi!

— Nu mi se pare deloc încurajator, zise Jenny.

Webb ridică din umeri.

— Cred că sunt bine intenţionaţi.

Hosici stinse farurile şi convoiul încetini.

— Este inutil, remarcă el. Trăgătorii au gloanţe cu trasoare, nu? Când ne aud pe şosea, trimit mortiere şi rachete. Bum-bum!

Webb se uită pe fereastră şi văzu contururile maşinilor arse de pe marginea drumului.

Se lăsase o linişte apăsătoare în aşteptarea cataclismului.

Timpul este paradoxal uneori. Webb nu-şi explicase niciodată satisfăcător acest fenomen. Uneori se gândea că cei care îşi doresc să trăiască mai mult, ar trebui să-şi petreacă viaţa într-o zonă de război. De când se ştia, trăise minute de groază care păreau că duraseră o oră, în timp ce acasă în liniştitul Lincoln Cove, o săptămână se putea comprima în câteva minute.

În maşină încordarea se făcea simţită ca o prezenţă fizică. O luă de mână şi simţi strânsoarea ei.

Gata! Spărsese gheaţa dintre ei.

Fusese iertat!

— Cât mai avem? întrebă el.

În maşină era prea întuneric să vadă kilometrajul; nu ştia unde se aflau. Afară, bezna învăluia totul. Era o noapte fără lună. La curbe, Jenny scotea capul afară pe geam, să-i spună lui Hosnici cât mai aveau până la marginea şoselei. Lui Webb i se umeziseră mâinile.

— Cât mai avem? repetă el.

— *Nema problema*, zise Hosici. Nici o problemă.

81

Mortierul lovi camionul din faţa lor. Se înălţă o vâlvătaie portocalie când explodă rezervorul. Hosici zbieră speriat şi frână brusc. Explozia luminase o cărare care o lua la dreapta. Trase de volan într-acolo, accelerând. Citroenul urca greoi printre copaci.

Pietre şi metal loveau caroseria maşinii. Schije. Webb se întoarse. Camionul era în flăcări; văzu siluetele supravieţuitorilor în beznă.

Răsună altă detunătură. Sârbii îi descoperiseră. Citroenul se hurducăia pe cărare. Webb căzu pe podea şi se lovi la spate. Scoase un strigăt şi Jenny se întoarse imediat, crezând că era rănit. Îi spuse ceva dar n-o auzi, din cauza uruitului motorului.

Hosici băgă în viteza întâi şi apăsă acceleraţia la podea.

— *Nema problema*, strigă el.

Exact. Nici o problemă.

Zece minute după ceasul lui Webb, zece minute lungi, săgetat de durerea insuportabilă de spate, aşteptându-se din clipă în clipă să explodeze un mortier în timp ce erau legănaţi de Citroen. Trei crengi se loviră de geamuri. La un moment dat, ieşiră din pădure şi intrară pe un drum asfaltat. Webb răsuflă uşurat.

Ruinele înnegrite ale caselor bombardate se profilau în beznă. Nici o lumină, nici un semn de viaţă.

— Jajce, îi anunţă Hosici.

Trecură peste un pod şi cotiră de două ori, apoi frână.

Sări imediat din maşină şi deschise portierele:

— Grăbiţi-vă! le spuse el.

— *Nema problema*, spuse Jenny.

Webb ar fi izbucnit în râs, dacă nu l-ar fi durut spatele atât de rău. O admira pentru curajul ei, îţi trebuia o tărie deosebită să glumeşti în situaţii-limită, apoi îşi dădu seama cine mai făcea la fel. Sean Ryan.

Hosici o apucă de braţ şi o trase în umbră. Webb îi urmă.

Cartierul general din Jajce, se afla în subsolul unei pizzerii, sau ce mai rămăsese din ea. Localul de deasupra fusese distrus complet de obuze. În pivniţă era rece şi umed. Refugiaţii se înghesuiau tremurând în hainele lor ude. Soldaţii stăteau rezemaţi de ziduri, obosiţi. Fumau cu armele în braţe, încordaţi. Pe comandant îl chema Gerovici. Îşi ridică privirile uimit când intrară. Discută în grabă cu Hosici şi apoi se întoarse spre ei.

— *Presna*? Cred că sunteţi nebuni de legat.

— Hugh Webb, IPA, se prezentă el. Şi Jenny Ngai. Lucrează pe cont propriu.

— Nebuni, repetă el. Ce căutaţi aici?

— Vrem să spunem povestea voastră lumii întregi, zise Jenny.

— Povestea noastră este foarte simplă. Murim.

Clătină din cap, îşi luă o ţigară de pe birou şi o aprinse.

— Aţi avut noroc. Două camioane şi o ambulanţă au fost distruse, dar, dacă tot aţi venit îi invită el, ironic, arătând spre figurile jalnice şi ghemuite în pivniţă, bucuraţi-vă de ospitalitatea noastră.

Webb simţi o înţepătură în spate. Se strâmbă şi se aşeză imediat pe podeaua rece.

— Eşti rănit? îl întrebă Gerovici.

— Nu, m-am lovit, o să-mi treacă.

Gerovici râse amar.

— Cum să-ţi treacă? se miră el. Nu-ţi dai seama ca ai ajuns în iad?

82

Webb stătea în beznă, ascultând bombardamentele. Îşi trântiseră sacii de dormit pe podeaua rece de ciment şi se ghemuiseră înăuntru, încercând să se încălzească. La câţiva metri depărtare, comandantul musulman studia hărţile oraşului

la lumina lumânării, strigând ordine într-un telefon. După primirea glacială, îi ignorase complet. Avea prea multe probleme ca să-şi mai facă griji pentru câţiva ziarişti nebuni.

Webb o simţi lipindu-se de el, să se încălzească.

— Ce mai face Mickey? murmură ea.

— Bine.

— Mai sunteţi împreună?

— Sunt prea tânăr să mă aşez.

— Vă potriviţi.

Nu-i răspunse. Rămase tăcută mult timp şi crezu că adormise, dar, după câteva ore o auzi murmurând:

— Ai fost îngrijorat pentru mine? De aceea ai venit aici?

— Nu. Da. Mă rog, este unul din motive.

— Bănuiam eu.

— Să spunem că am îmbinat afacerile cu... grija pentru tine.

Îl bătu pe umeri. Enervantă fată. Totuşi era mândru de ea. Deşi nu voia să recunoască. Era singurul lucru bun pe care-l făcuse în viaţă.

O explozie puternică răsună în apropiere, zguduind podeaua. Femeile ţipau. Webb simţi praful şi molozul pe obraji. Unul din soldaţi spuse ceva şi camarazii lui izbucniră în râs. Fusese aproape, dar nu prea aproape. Deocamdată scăpaseră cu viaţă.

— Nu ţi-am mulţumit niciodată, nu-i aşa? zise ea.

— Pentru ce?

— Pentru totul. Pentru ultimii zece ani.

Era ultimul lucru pe care se aşteptase să-l audă. Nu ştia ce să-i spună. Înainte să plece în Statele Unite, vechea Jenny n-ar fi spus aşa ceva în ruptul capului.

— N-ai de ce, murmură el.

— Ai fost un tată bun.

Peste puţin timp, adormi. Odată şi el reuşea să adoarmă în zgomotul exploziilor, dar nu acum. Poate acesta era motivul care-l ţinuse treaz toată noaptea. Poate.

Aţipise de nici o oră şi se trezi tresărind, înainte de ivirea zorilor. Se întâmplase ceva. Abia peste câteva minute îşi dădu seama ce anume. Bombardamentul încetase.

Se ridică. Nu-l mai durea spatele. Bun. Îi puse mâna pe umăr. Jenny deschise ochii imediat.

— Ce este?

— S-a oprit. Haide.

Ieşiră din sacii de dormit. La câţiva metri, Gerovici dormea cu capul pe masă. Lumânarea arsese şi ceara se scursese pe una din hărţi. Îşi făcură loc printre soldaţii şi refugiaţii adormiţi. Doar unul era treaz, un bătrân în halat şi papuci, care asculta Bach la un Walkman.

Ieşiră pe stradă, punându-şi căştile.

Jajce era un străvechi oraş fortăreaţă, la confluenţa râurilor Urbas şi Pliva. Ruinele impunătoare ale vechiului castel dominau acoperişurile de şindrilă şi turnul alb cu verde al moscheei Esme Sultanija. La Jajce Tito şi comandanţii partizanilor proclamaseră guvernul la sfârşitul lui 1943 şi puseseră bazele lugoslaviei.

Noua republică costase multe vieţi. În ultimii ani, fumul fabricilor de ferosilicon din apropiere împrăştiase vapori de clor peste tot în oraş, ofilind grădinile cu trandafiri şi îngălbenind casele văruite în alb. O parte din stejarii şi fagii de pe dealurile din jur fuseseră tăiaţi, în aşa fel încât să apară scris numele *Tito* în sus, pe munte.

Dar Tito fusese astupat de noi tufişuri şi puieţi de la moartea sa şi acum artileria sârbă se adăpostise printre vegetaţia tânără.

Webb şi Jenny se ghemuiră lângă un zid, ciulind urechile în liniştea îngheţată a dimineţii de octombrie. Nu se auzea nici un sunet în oraş, pentru că toţi trăiau sub pământ.

Cerul începuse să se lumineze la est, descoperind munţii şi străvechiul castel învăluit în pâcla cenuşie de toamnă.

Webb se uită în jur. Oraşul fusese nivelat; strada pe care se aflau era plină de mormane de cărămizi, cioburi şi cartuşe goale. Un copac bloca drumul, crăpat în două, de-a lungul trunchiului, ca şi când ar fi fost despicat de trăsnet. Mortierele smulseseră bucăţi de asfalt. La câţiva metri, văzu un televizor spart. Majoritatea clădirilor erau găurite de bombe şi înnegrite de foc. Duhoarea oraşului pătrundea peste tot. Puţea a putreziciune şi excremente umane.

— Doamne Sfinte!

Era un câine. Singura vietate de pe stradă. Avea ceva în gură. Webb nu-şi dădu imediat seama ce, dar când se apropie, câinele îşi lăsă preţiosul trofeu jos. Era un picior de om.

Jenny îşi scoase imediat aparatul şi făcu vreo şase fotografii. O privea nostalgic şi dezgustat în acelaşi timp. Şi el

fusese aşa, odată, în căutarea celei mai impresionante imagini care să zguduie conştiinţele celor de acasă. Acum însă ştia că oamenilor le plăcea de fapt să vadă astfel de imagini. Nu se săturau niciodată.

Nimic nu sporea mai mult tirajul ziarelor ca nefericirea altora.

Făcu şi el câteva fotografii. Cei de la IPA vor fi interesaţi şi oricum pentru asta era plătit.

O bătrână aranja saci de nisip în ferestrele fără geamuri ale unei case. În grădină, ultimii trandafiri de toamnă îşi deschideau bobocii. O tricicletă de copil zăcea în curtea din faţă, amintire a vremurilor paşnice din Jajce. Webb fotografie bătrâna, apoi femeia auzi sau simţi ceva şi fugi înăuntru.

Ceaţa dimineţii îi protejase până acum, dar când soarele gălbui se ridică peste vârfurile munţilor, ceaţa începu să se risipească şi sârbii de pe dealuri lansară prima salvă de salut a zilei. Webb auzi şuieratul mortierului. Peste câteva secunde, o explozie bubui în partea cealaltă a oraşului şi un nor de fum se ridică din spatele minaretului unei moschei.

Următorul mortier ateriză la câteva sute de metri, pe stradă. Şaizeci de milimetri, îşi spuse Webb. Bufnitura fu urmată de un fum albicios.

Se aruncară la pământ.

— Unde? zbieră el, căutând cu disperare un adăpost.

— Acolo, strigă Jenny.

Îşi ridică privirile şi văzu nişte trepte coborând la subsol, pe trotuarul de vizavi. Se ridicară şi o luară la fugă, aplecaţi de spate. În timp ce alerga, Webb zări un morman de bandaje însângerate, năpădite de muşte. Un câine trăgea de o fâşie lungă de tifon cu pete întunecate.

Un spital.

Alt mortier ateriză şi mai aproape. Schijele şuierau deasupra capetelor. Coborâră treptele de piatră în salonul subteran al spitalului din Jajce.

Webb nu văzu nimic la început, până se obişnui cu întunericul.

— Să fiu al naibii! exclamă cineva. S-a întors Omul Păianjen.

Webb ar fi recunoscut vocea aceasta dintr-o mie. Era Ryan.

83

În două camere cu podele şi pereţi de ciment se înghesuiau vreo cincizeci – şaizeci de soldaţi şi civili, unul lângă altul, în paturi sau pe jos. Se pare că nu exista nici o sursă de căldură sau curent electric. La câţiva metri depărtare, un chirurg cu halatul verde pătat de sânge opera piciorul unui copil care urla ca din gaură de şarpe, la lumina unei lanterne, ţinută de o asistentă în celălalt pat. O femeie albă la faţă ca varul se uita în tavan. În loc de picioare, avea două cioturi însângerate.

Undeva, ţipa un bărbat. Mirosea a sânge şi dezinfectant.

Frigul îţi pătrundea în oase. Un obuz ateriză foarte aproape, zguduind zidurile, dar nu sperie pe nimeni.

Ryan stătea pe podea, cu spatele rezemat de perete. Tremura. Avea o pătură subţire de lână pe umeri, dar zâmbea ca întotdeauna.

Jenny îngenunche imediat lângă el, preocupată. Webb simţi un ghimpe. De ce? Gelozie?

— N-am nimic, o linişti Ryan.

Webb nici nu-şi imaginase vreodată că ar putea păţi ceva.

— Mi-au intrat câteva schije în umăr.

Jenny dădu pătura la o parte. Umărul şi braţul, deasupra cotului erau înfăşurate în bandaje însângerate. Faţa lui sclipea cenuşie în lumina lumânării. Probabil că avea dureri cumplite.

Altă rană, alt capitol înscris în legenda lui.

— Nu-mi vine să cred, îi spunea el lui Jenny. De când mi-am pierdut prosopul meu verde, norocos atunci în El Salvador, n-am mai avut nici o zgârietură.

Un soldat coborî grăbit scările, făcând loc pentru două tărgi. Webb zări o bucată însângerată de carne ca cele din vitrinele măcelăriilor. Mai sus, văzu o faţă albă şi o mână atârnând inertă.

Ieşise din joc de prea mult timp. Aproape că uitase cum era.

Îngenunche şi se uită sub bandajele lui Ryan.

— Te-a curăţat cineva?

— Doctorii sunt ocupaţi, amice. Le-am spus să nu-şi facă griji în privinţa mea, deocamdată.

— De când stai aici?

— De noaptea trecută. Tu când ai venit?

— Noaptea trecută.

— Nu, vreau să spun în Bosnia.

— Am aterizat la Zagreb acum o săptămână.

— Avem un nou camarad? zise Ryan uitându-se la Jenny. I-ai arătat cum merg lucrurile aici?

Jenny se întoarse amuzată spre Webb, dar rămase tăcută.

— Trebuie să-ţi îngrijeşti rănile. Îi spuse Webb.

— Ştiu, Păianjenule, dar aici nu este Walter Reed. Ai un tutun?

Webb scoase un pachet de Marlboro şi-i băgă o ţigară în gură. I-o aprinse şi Ryan trase din ea recunoscător.

— Tipii de aici usucă pliculeţe de ceai. După ce le-au folosit de zece ori, le răsucesc în hârtie de ziar şi încearcă să fumeze. Le-am tot spus că este nesănătos, dar nu vor să mă asculte.

— Ar trebui să facă pliculeţe cu filtru.

Ryan zâmbi.

— Am pariat cu Croz că n-o să rezişti tentaţiei de data aceasta. I-am spus că o să vii, dar credeam că o să stai la Holiday Inn, în Sarajevo şi pe urmă o să scrii o carte, o să apari în show-ul lui Letterman, îmbrăcat în canadiana aceasta ONU şi o să povesteşti Americii ce se întâmplă în Bosnia.

— N-am tras niciodată un pumn într-o rană, dar nu fi prea sigur că n-o s-o fac.

— Amice, dacă am face rost de nişte opiu, o sticlă de băutură şi câteva fete, ar fi ca în vremurile bune! Ce mai faci? Dar Mickey?

— Este bine.

Se întoarse spre Jenny.

— Arăţi oribil.

— Şi tu la fel.

Îşi scoase casca. Părul era îmbibat de sudoare. Îşi şterse transpiraţia de pe frunte cu dosul mânecii şi îl strânse de mână pe Ryan. Webb remarcă afecţiunea dintre ei şi simţi alt ghimpe.

Doi sanitari trecură pe lângă ei, cu lăzi pline cu bandaje însângerate. În colţ, se năştea un copil. O asistentă ţinea lumânarea pentru doctor. Zbieretele femeii zguduiau pivniţa.

— Viaţa triumfă chiar şi în imperiul morţii, zise Ryan. Când se termină, se întoarse spre Webb.

— Îţi aminteşti de noaptea aceea, în Central Highlands? Cei din Forţele Speciale erau asediaţi de trei luni. Nici nu-mi mai amintesc cum se numea locul acela.

— Que Trang.

— Exact. Que Trang. Doamne Sfinte! Am fost bombardaţi o noapte întreagă, dar a doua zi, de dimineaţă, au trimis un elicopter după noi şi, peste două ore eram într-un pat curat la spitalul din Pleiku, gândindu-mă cu ce voi fi servit la micul dejun. Aşa război mai zic şi eu. Era civilizat, nu ca mizeria asta!

— Am auzit că nu mai lucrezi pentru NBC.

— M-da. După masacrul oamenilor care stăteau la coadă pentru pâine în Vase Miskin Street – ticăloşii n-au vrut să prezinte imaginile. Au dat doar sunetele împuşcăturilor şi o hartă a Bosniei cu o afurisită de steluţă galbenă deasupra Sarajevo-ului. Au spus că ar fi prea şocant pentru telespectatori. Auzi, prea şocant! Bineînţeles, războiul este al dracului de şocant! Ce-ar spune dacă nevasta sau copilul lor ar rămâne fără picioare, din cauza unui ticălos din Trebevik care a declanşat un atac cu mortiere? M-am scârbit şi am demisionat. Mi-am dat seama că era la fel ca-n Vietnam. Trebuia să prezentăm o versiune cosmetizată a războiului: soldaţi plecând la luptă, nu când se întorceau fără picioare sau ochi.

Bombardamentul se intensificase deasupra lor, zguduind podeaua şi zidurile. Va trebui să te obişnuieşti, se gândi Webb.

— În orice caz, îţi urez bun venit la Jajce, amice, spunea Ryan. Se pare că noi trei suntem unicii reprezentanţi ai presei străine. Să-ţi dau câteva lămuriri. Îl vezi pe tipul acela întins pe spate, cu ochii-n tavan? Nu este atât de plictisit pe cât se pare. Doctorii spun că i-a murit creierul, dar el nu vrea să moară. A ieşit acum o săptămână să-şi îngroape cei doi fii ucişi cu o zi înainte de un obuz şi un soldat sârb l-a împuşcat direct în cap, în timp ce îngenunchease lângă morminte. Nu se ştie cum a supravieţuit. La stânga este o fată fără picioare. Se jenează că doctorii se uită tot timpul la coapsele ei, mă rog la ce a mai rămas din ele. Ştii, este foarte credincioasă, ca toţi musulmanii de fapt. Puştiul acela de doisprezece ani din faţa noastră şi-a pierdut piciorul drept, dar cel mai mult îl mâhneşte că a rămas fără testicole. N-o să ajungă în Paradisul lui Alah! A avut ghinion.

— Încetează, Sean, îi spuse Jenny, cu blândeţe.

Ryan dădu din cap.

— Ai dreptate, vorbesc prea mult, nu-i aşa? Uneori este groaznic să stai atât într-un loc.

Webb o urmărise tot timpul pe Jenny. În timp ce îl asculta pe Ryan, ridicase de câteva ori aparatul de fotografiat, dar se răzgândise. Remarcase că o privea şi se uitase în ochii lui. Ştia la ce se gândea. Şi el îşi făcuse aceleaşi probleme, în tinereţe.

Un bărbat în halat verde, murdar şi papuci de plastic peste pantofi îi văzu şi se apropie de ei. Era epuizat. Webb observă că avea mâinile pătate de sânge.

— Ziarişti? zise el.

— Doi din amicii mei din vestul democratic, spuse Ryan.

— Sper să ne ajute, zise doctorul. Cum îţi merge cu braţul? îl întrebă el pe Ryan.

— O să mă vindec.

Îi prezentă pe Webb şi Jenny.

— Doctorul Grzici. El l-a lipit pe Humpty Dumpty.

O înghionti pe Jenny cu piciorul.

— N-ai venit aici să leneveşti. Treci la treabă.

Fata ezită.

— Poţi să-i arăţi cum este viaţa pe masa de operaţie? îl întrebă el pe Grzici.

— Bineînţeles. Sper că o să reziste.

— Ai grijă să-i apară fotografia pe coperta revistei Time, îi spuse el lui Jenny. Poate atunci o să-i trimită anestezice şi medicamente.

Jenny se ridică şi-l urmă pe Grzici. Ryan termină ţigara şi ceru încă una. Webb i-o aprinse.

— Ce ticălos eşti amice, nu m-am aşteptat, zise Ryan.

— Ai de gând să-mi ţii un discurs despre etică?

— Trebuia să-mi fi spus.

— De ce?

Ryan pufni.

— Cred că te-ai fi amuzat copios. Ţi-a spus?

— Ce să-mi spună?

— Că am încercat să-mi seduc propria fiică? Fir-ar al dracului!

Webb îl compătimea. În momentul acela îşi dădu seama că nu-l ura. Sentimentele lui faţă de Sean Ryan erau mult mai complexe. Camaraderia, trecutul comun, dispreţul, mila, gelozia, admiraţia se împleteau formând o funie groasă care-l lega viguros de el.

— Am început să îmbătrânesc, Păianjenule.

— Nu mi se pare chiar atât de rău.

— Depinde cum priveşti lucrurile. Eu unul sunt sătul. M-am săturat să fiu împuşcat şi când nu sunt, mă plictisesc, dar toate femeile care-mi plac ar putea să-mi fie fiice.

— Ce glumă proastă.

— Dar nu glumesc, omule. Ultima oară când am fost la

New York, am avut senzaţia că sunt prins într-o buclă a timpului. Am rămas neschimbat, în timp ce toţi ceilalţi au evoluat. Şi ce crezi că am făcut? M-am întors aici şi mi-am petrecut viaţa trăind pe sub pământ ca acum. Parcă aş fi un afurisit de gândac, însă doar aşa mă simt acasă.

— Te-a iertat, îi spuse Webb, cu gândul în altă parte.

Ryan se încruntă, nedumerit pe moment.

— Nu i-am făcut nici un rău, apoi adăugă:

— Pari dezamăgit, amice.

— Poate că sunt.

— Doamne, încă nu ţi-a trecut, după atâta timp? Mă bucur că nu te-am părăsit pe tine la Saigon. N-aş fi suportat să te ştiu supărat.

— Ai dreptate, zise Webb.

Tristeţea îl lovi ca un val ridicat brusc din oceanul sentimentelor.

— Ai dreptate, n-am fost corect cu tine.

— Amice, nu înţelegi, ce Dumnezeu! Pe Odile am distrus-o, nu pe Jenny. Dacă te consolează cu ceva, află un singur lucru: sunt convins că Odile mă aşteaptă în iad cu biciul şi uleiul fierbinte, dar între noi nu trebuie să existe ranchiună.

— Cunoşti înţelesul cuvântului amoral?

— Ce vrei, pentru numele lui Dumnezeu?

— Nu ştiu.

— Jenny a ajuns bine, mulţumită destinului şi ţie, bineînţeles.

— Mulţumesc.

— Este un copil bun. Acum a devenit una de-a noastră. Ca Croz sau Cochrane.

— Este tot ce poţi spune despre ea?

— Şi ce ai vrea să simt, Păianjenule?

Webb amuţi.

— Acum s-a terminat. Sper că nu-mi mai rezervi nici o surpriză. Aşa că las-o baltă.

Webb se lăsă pe vine, sprijinindu-se de zid. Se simţea deodată meschin şi murdar.

— Adevărul este, spunea Ryan, că aş proceda exact la fel, dacă ar fi să aleg din nou. N-aş rata pentru nimic în lume un fotoreportaj de senzaţie. Nu regret decât că n-am fost în Saigon, lângă palat, ca Neal Davis, când tancul nord-vietnamez a dărâmat porţile. Nu mă pricep la oameni, doar la fotografii.

Jenny îl urma pe Grzici, luându-şi notiţe şi făcând

fotografii. Părea foarte atentă şi concentrată.

— Crezi că şi ea se pricepe?

— Da. Seamănă mult cu mine, Păianjenule. Ar face orice pentru un articol bun.

Cadavrele se păstrează bine, din cauza frigului. Lipseau de când plecaseră să patruleze, cu două nopţi în urmă. Fuseseră găsiţi de camarazii lor, de dimineaţă şi aduşi la morga din spatele spitalului.

Zăceau pe podeaua albă de gresie. Îi dezbrăcaseră de uniforme; pielea lor căpătase o paloare strălucitoare, ca figurile de ceară. Fuseseră mutilaţi. Le tăiaseră nasul, urechile, le smulseseră dinţii.

— Încerc să mă conving că erau morţi când i-au ciopârţit, spunea Grzici, deşi este cât se poate de evident că trăiau. Nu ştiu, domnişoară, poate sunteţi mai obişnuită cu asemenea orori decât mine. Înainte de război, scoteam amigdale şi asistam la naşteri. Aţi putea să-mi spuneţi ce oameni ar fi în stare de aşa ceva?

Jenny privea cadavrele. Îşi amintise de vorbele lui Ryan, la orfelinatul din Otovac.

— În orice caz, sunt convinsă că se poartă frumos cu mamele lor şi merg la biserică duminica, îi răspunse ea.

84

Populaţia oraşului Jajce trăia în pivniţe de luni de zile, bombardată zi şi noapte. Nu mâncau decât orez şi paste. Când camioanele lui Samir soseau de la Travnik, oamenii alergau să le întâmpine şi atunci mureau cei mai mulţi.

Când ieşeai la suprafaţă, trebuia să te joci de-a şoarecele cu pisica. Şi pentru ei, pisica era lunetiştii sârbi de pe dealuri. Webb şi Jenny se târau pe coate şi genunchi prin grădini, alergau printre clădiri, cu răsuflarea tăiată, ştiind că puteau fi prinşi oricând în cătarea unui Kalaşnikov.

Erau de trei zile în Jajce când s-a întâmplat. Se întorceau de la spital, la postul de comandă. Jenny îi arăta ceva scris cu vopsea neagră pe zidul alb din capătul opus al străzii: Pazi snapjcr. Atenţie la lunetişti.

Porţiunea din faţă era într-adevăr complet expusă lunetiştilor de pe dealuri.

— Gata? îl întrebă ea.

— Mă strecuram printre gloanţe înainte să te naşti tu.

Îi zâmbi.

— Tocmai de aceea sunt îngrijorată.

Îl enerva că voia să aibă grijă de el când trebuia să fie exact invers.

— Du-te tu, prima.

Dacă intersecţia se afla în bătaia puştii unui lunetist, primul îl va lua prin surprindere, dar al doilea nu va avea acelaşi avantaj. Jenny ştia care era raţionamentul lui şi ezită.

Webb o împinse.

— Du-te odată!

Îl durea spatele şi-i venea greu să alerge. Auzi un răpăit scurt şi o văzu pe Jenny trântindu-se la pământ. La început, crezu că fusese rănită, dar se ridică şi se adăposti după un zid.

Nu observase din ce direcţie venise glontele. Încotro s-o ia? La dreapta sau la stânga? Simţi o înţepătură în fesă, lângă şold, dar nu se opri. Văzu faţa îngrozită a lui Jenny, îndemându-l să se grăbească. Deodată simţi că ameţeşte; ştia că nu mai putea să alerge. Se aruncă înainte ca un sprinter pe ultimii metri.

Se rostogoli lângă perete, julindu-şi genunchiul, apoi se sprijini într-un cot şi zâmbi.

— Gata, am reuşit!

— Te simţi bine?

— Sigur, pufni el, enervat.

Simţea ceva ud în pantaloni. La început crezu că făcuse pe el. Ah, Doamne, nu în faţa lui Jenny, dar, când se pipăi, i se umplu mâna de sânge. Nu-i venea să creadă, îl nimeriseră!

— Ia te uită! exclamă el mirat şi leşină.

Lumânarea de pe biroul lui Gerovici plutea în ulei. Stăteau acolo, cu o sticlă de ţuică Lorza. Flacăra pâlpâia gata să se stingă.

— Trebuie să plecaţi în noaptea aceasta, spunea Gerovici. Nu mai rezistăm şi se zvoneşte că HVO o să se retragă şi o să ne lase baltă.

Jenny îşi stăpânea cu greu panica. Trecuse un an de când venise aici, înfruntase diverse situaţii, dar nici una nu fusese atât de disperată ca cea de faţă. Rănirea lui Webb o şocase. Voia să plece mai repede din locul acesta afurisit. Nu mai avea nevoie de „încurajările” lui Gerovici.

Se uită la Ryan. Doctorii îi bandajaseră umărul şi-i atârnaseră braţul de gât, dar şi-l desfăcuse imediat.

— În iadul ăsta, ai nevoie de două mâini, spusese el.

Durerea îl îmbătrânise. Se trântise pe scaun, la biroul lui Gerovici, masându-şi umărul.

— Cum se simte prietenul nostru? îi întrebă comandantul.

— Are ceea ce se cheamă o rană de carne, murmură Ryan.

Apoi se uită la Jenny şi-i zâmbi, spre mirarea ei.

— Nu poate să meargă, zise fata. Doctorii cred că glontele i-a fisurat şoldul.

— A avut noroc, în orice caz, zise Gerovici. Deşi a insistat să vină aici, cred că o să scape cu viaţă. Uitaţi-vă la oamenii aceştia.

Le arătă soldaţii de pe podea; unul avea o bentiţă neagră, altul purta un medalion de argint la gât, care simboliza semnul păcii şi un tatuaj în formă de crin pe braţ, emblema bosniacă. Ascultau muzică la un casetofon de buzunar.

— Nici unul din ei n-a dorit să fie aici, dar vor muri cu toţii.

Ryan şi Jenny lăsară capul în jos.

— Nu vă lăsaţi prietenul în spitalul nostru, îi sfătui Gerovici. Plecaţi şi luaţi-l cu voi. La noapte evacuăm oraşul. După apusul soarelui, îmi declin orice responsabilitate în privinţa voastră.

Dădu mâna cu ei şi îşi luă rămas bun.

— *Zivi u miru!* Mergeţi în pace.

Evacuarea începu când se întunecă. Aproape toată populaţia oraşului ieşi din pivniţe şi subsoluri, gata să traverseze munţii spre Travnik. Se apucaseră să încarce valize, jucării de plastic, biciclete, mese, fotolii vechi, scaune de lemn şi alte lucruri în maşini, căruţe, camioane, remorci de tractor adunate în grabă într-un convoi pregătit să înfrunte gloanţele lunetiştilor sârbi.

Un bărbat, pe nume Irfan, acceptă să-i primească alături de familia lui, în căruţa trasă de cal. Ryan şi Jenny aşezară targa cu Webb şi se ghemuiră lângă el. Porniră în beznă spre Travnik, pe drumul periculos, care începuse deja să fie poreclit Şoseaua Vietnamului.

85

Jenny se ţinea de marginea căruţei. Animale moarte zăceau încremenite în şanţuri. Un camion îşi pierduse o roată şi fu tras pe marginea drumului. Un pian căzuse dintr-o maşină şi se proptise într-o rână pe şosea. Un bătrân stătea lângă el, plângând ca şi când ar fi fost trupul cuiva drag, în timp ce o bătrână încerca să-l ia de acolo.

Un cap de mort sub care scria Minen! apăru din beznă în raza vizuală a lui Jenny.

Căruţa trecu hurducăindu-se peste o gaură. Webb scoase un strigăt de durere.

Îl luă de mână.

— O să fie totul bine, murmură fata.

— Ah, Doamne, ce caut aici? se văită el.

Se uită înapoi. În spatele lor, Jajce era în flăcări, iar în faţă, se auzea bubuitul artileriei. Bombardau convoiul. După ce îi izgoniseră din casele lor, sârbii îi torturau până în ultima clipă.

Lumina gălbuie, murdară a zorilor apăru pe cer. Coloana se întindea în ambele direcţii, cât vedeai cu ochii. În faţa lor era un Volkswagen vechi cu un cărucior de copil legat de acoperiş; în spatele lor, într-o căruţă veche, se îngrămădea o familie de şapte persoane, printre câţiva pui şi mobilă veche. Copitele grele ale calului înotau prin noroi.

Irfan şi ai lui erau tăcuţi. Chiar şi copiii. Păreau nişte musulmani destul de conservatori pentru această parte a Bosniei. Irfan purta o vestă tradiţională peste o cămaşă albă de pânză sub haina de iarnă, iar tatăl lui avea un fes alb, croşetat. Stăteau împreună pe capră, în timp ce soţia lui Irfan şi cei patru copii se îngrămădeau în căruţă. Cel mai mic, o fetiţă, strângea o păpuşă la piept. Cel mare, un băiat de vreo opt ani, ţinea o pungă cu apă cu un peşte auriu. Jenny îi zâmbi, dar nu-i trezi nici o reacţie. Toţi copiii pe care-i văzuse la Jajce, priveau în gol, şocaţi. Nici acum nu reuşeau să înţeleagă ce li se întâmpla.

Jenny îşi aminti de alţi refugiaţi, demult, într-o barcă găurită, plutind pe mare, lângă coasta Vietnamului. Probabil că aşa arătase şi ea. Ar fi vrut să le explice că înţelegea ce simţeau, dar cum să-i ajute?

Se întrebă de fapt dacă ştia într-adevăr ce simţeau. Trecuse atâta timp de atunci. Ea făcea parte din cei norocoşi. Dacă reuşea să scape de aici, avea unde să se ducă.

Trecură pe lângă o fermă fără acoperiş, cu pereţii înnegriţi.

Epuizată şi pe jumătate adormită, Jenny simţi duhoarea cadavrelor în descompunere şi mirosul acru al fumului.

Mergeau de o zi şi o noapte.

Webb gemea la fiecare zguduitură. Doctorii nu avuseseră cu ce să-l anestezieze. El şi Jenny aduseseră câteva fiole cu morfină, dar le dăduseră din prima zi la spitalul din Jajce. Gestul lor caritabil îi costa acum.

Întunericul se lăsă imediat după ora cinei după-amiaza. Aerul era rece acolo, în munţi. Webb gemea tot timpul în timp ce căruţa se zguduia pe drumul desfundat.

Ryan scoase ultimul pachet de ţigări şi-i servi pe cei doi bărbaţi. Luară amândoi câte o ţigară recunoscători, dar n-o aprinseră, ca să nu atragă atenţia lunetiştilor.

— Cum te simţi, Păianjenule?

— Minunat, bombăni Webb.

— Grzici crede că glontele ţi-a fisurat şoldul, zise Ryan. Aceasta este vestea proastă, în schimb vei avea despre ce vorbi în emisiunea lui David Letterman.

Webb se strâmbă.

— Şi eşti invidios, nu-i aşa?

— Nu mi-am dorit niciodată să fiu celebru, Păianjenule. Prefer să rămân o legendă.

Căruţa înainta în noapte. Din când în când răsunau strigăte şi explozii. Coloana încetinise, dar nu se vedea încă nici un oraş în zare.

Obuzul ateriză pe neaşteptate la mai puţin de cincizeci de metri. O schijă fierbinte lovi calul în umăr. Se ridică în două picioare şi apoi se prăbuşi într-o parte, târând căruţa după el.

Webb urlă de durere când căzu în noroi.

Ryan adormise, legănat de căruţă şi se trezi deodată pe jos într-o baltă de noroi şi apă îngheţată. Se ridică în picioare, ameţit de oboseală. Se credea în camera lui de la Intercontinental şi îşi căuta halatul atârnat în uşa băii, când îşi dădu seama unde era.

— Isuse Cristoase!

Se clătina, complet aiurit. În depărtare răsunau strigăte. Scoase lanterna şi o aprinse, deşi nu era prudent. Fascicolul slab lumină faţa lui Irfan. Îngenunchease lângă calul lui, plângând, cu mâinile pline de sângele animalului.

— La dracu'! exclamă Ryan.

Webb urla de durere, la câţiva metri depărtare. Jenny

îngenunchease lângă el, încercând să-l întoarcă pe şoldul sănătos. Se duse s-o ajute, alunecă în noroi şi scăpă lanterna.

Oamenii strigau înnebuniţi. Cineva aduna bagajele familiei de pe drum şi le punea în altă căruţă. Irfan urlă furios şi se repezi în beznă. Alt obuz explodă la o sută de metri.

Dacă scap de aici, jură Ryan, nu mai pun piciorul pe front.

Dar aşa spunea întotdeauna.

Adunară cu greu ce scăpase din mâna jefuitorilor. Fiul lui Irfan se tăiase la cap şi Ryan îi ajută să-l bandajeze cu tifonul lui. Culmea era că punga de plastic cu peştişorul auriu rămăsese intactă.

Strânseseră ce mai rămăsese din lucrurile familiei într-o grămăjoară demnă de milă, pe marginea drumului: câţiva saci de plastic cu haine, un cărucior, nişte pături, o valiză cu lacăte stricate, legate cu o sfoară.

Calul se zbătea în ghearele morţii. N-aveau cum să-l ajute.

Ryan îngenunche lângă Webb.

— Păianjenule!

Îi lumină faţa cu lanterna.

— Lasă-mă-n pace, murmură Webb. Sunt obosit. Vreau să dorm.

— Dacă te las aici, o să mori, zise Ryan. Ar trebui să te ducem cu targa, dar nu pot, din cauza umărului.

— Ce vrei?

— Vreau să-ţi spun că o să mori.

Webb închise ochii.

— Pleacă, Ryan.

— N-am de gând să te las, amice, dar nu ştiu cum o să te car.

— Hai, pleacă.

Jenny se apropie.

— Sean, murmură el.

Irfan stătea lângă ei, cu căruciorul, zâmbind timid, ca şi când generozitatea lui îl umilea.

— Poate vă ajută la ceva, zise el.

Webb zăcea în cărucior, cu picioarele şi braţele atârnând în lături. Căderea îi redeschisese rana şi începuse să supureze. O porniseră pe jos. Irfan şi tatăl lui în frunte, urmaţi de soţia lui, cu bagajele şi copiii. Ryan şi Jenny rămăseseră în urmă, împingând căruciorul pe rând.

— Parcă am duce bebeluşul la plimbare, zise Ryan. Numai că bebeluşul acesta este al dracului de urât.

Exploziile luminau orizontul. O lună însângerată se ridică deasupra dealurilor, poleind rămăşiţele umane de pe marginea drumului. Rachetele brăzdau cerul, descriind arcuri sclipitoare. Sângele se îmbibase în asfalt.

Coloana se opri. Oamenii ţipau speriaţi. Maşinile şi camioanele încercau să întoarcă. Mulţimea se năpustea înapoi, spre Jajce.

— Ce se întâmplă? îl întrebă Ryan pe Isfan.

— Sârbii bum-bum, zise el, în engleza lui trunchiată. Nu putut!

Dar Ryan înţelese imediat. Artileria sârbă îi prinsese în capcană. Nu puteau merge nici înainte, nici înapoi.

Văzu un bătrân trăgându-şi calul şi căruţa pe o potecă noroioasă, printre brazi. Pentru maşini sau camioane era imposibil, dar pe jos...

Le arătă drumul.

Irfan îi ajută să tragă căruciorul lui Webb pe panta noroioasă. Ryan aruncă vestele antiglonţ şi căştile în tufişuri. Erau prea grele să le care după el. Renunţă şi la aparatele foto de rezervă. Era prea epuizat să se gândească la valoarea lor şi prea obosit să-i pese de pericolele care-i pândeau. Am ieşit din situaţii şi mai grele, se încuraja el. O să mă descurc.

O lumină murdară încerca să străpungă ceaţa deasă. Scoteau aburi pe gură în aerul rece al dimineţii. Se opriră să se odihnească, mişcându-şi picioarele să nu îngheţe. Erau singuri pe cărarea noroioasă. Pădurea îi domina din toate părţile.

— Cât mai avem până la Travnik? se interesă Jenny.

— Nu ştiu.

— Cred că suntem aproape.

Patru soldaţi apărură din ceaţă pe cărare, înaintea lor.

Aveau căciuli de lână cu emblema cetnicilor, păr lung neîngrijit şi bărbi. Erau bine înarmaţi. Chiar şi de la depărtare, Ryan observă Kalaşnikovurile şi cuţitele Bowie la curea. Unul avea un aruncător de grenade în spate.

Îi auzi trăgând piedica.

Irfan şi familia lui erau mult înaintea lor, aproape de culme. Ducea fetiţa cea mică în braţe; bătrânul lui tată, în papuci, era ajutat de soţia lui Irfan. Lăsaseră tot ce aveau pe şosea. Acum femeia căra doar un sac de haine – atât le mai

rămăsese din agoniseala de-o viaţă.

Cei trei băieţi mergeau în urma lor, curajoşi.

Când văzu soldaţii, Irfan lăsă fetiţa în jos, căută în sacul de plastic, scoase o cămaşă albă şi o fâlfâi deasupra capului.

Ryan se opri gâfâind. Cetnicii aveau o atitudine ameninţătoare. I se puse un nod în stomac când îl văzu pe Irfan şi familia lui înaintând spre ei. Cel de-al şaselea simţ care-l ghidase toată viaţa îl îmboldea din nou.

— Fereşte-te! strigă el, împingând căruciorul spre marginea cărării.

Apoi o luă la fugă printre copaci. O auzea pe Jenny alergând în urma lui.

Cred că arătăm tare caraghios, se gândi el. Căruciorul se dezechilibră şi o porni la vale de unul singur. Îl auzi pe Webb urlând ca un animal rănit.

Apoi linişte.

Se întinse pe spate. Văzu prin ceaţă un mănunchi de stele reci, albe, în vârful degetelor scheletice ale copacilor. Simţea adrenalina pompându-i în vene. Poate că soldaţii o să-i lase să treacă, până la urmă.

Alţi cetnici se strigau unul pe altul, la nici cincizeci de metri depărtare.

Aproape.

Mai aproape. Prea aproape...

Apoi încă un strigăt, mai în sus, pe cărare, urmat de paşi grei prin noroi, în timp ce soldatul alerga înapoi la camarazii săi. Ryan îşi imagina ce le spunea.

Au luat-o prin pădure.

Nu-i văd.

Lasă-i în pace. Nu contează.

Pe urmă răsună un răpăit scurt, un urlet feroce tăiat de altă rafală.

Ticăloşilor, se gândi Ryan. De-aţi putrezi în iad!

Coborau pe şosea.

Răscoleau pădurea. Vor vedea căruciorul, se gândi Ryan. Sau poate că nu. Soarele nu se ridicase încă deasupra munţilor şi copacii umbreau pădurea. Ceaţa redusese vizibilitatea la câţiva metri. Spera că soldaţii o să se sature de căutat şi o să plece.

Îl auzi pe Webb gemând.

La dracu'! Se târî în direcţia sunetului şi-l găsi pe Webb căzut într-o parte. Gemu din nou. Ryan îi puse mâna la gură.

Taci din gură, ticălosule. Mai bine te sugrum, decât să ne dai de gol.

Îi auzi din nou pe soldaţi, foarte aproape. Stabileau ce aveau de făcut.

Te rog, Păianjenule, taci din gură.

Simţi ceva cald lângă coapsă. Sângele lui Webb se prelingea prin pantaloni. Ryan îl ţinea strâns. Dracu' să te ia, Păianjenule, întotdeauna îmi faci necazuri.

Pe urmă auzi soldaţii îndepărtându-se.

Îi dădu drumul încet. Cristoase, nu era sânge. Îi îngheţaseră hainele pe el. Începu să tremure. Dacă nu răsărea soarele mai repede, erau în mare pericol.

Ce dracu' să facă?

Instinctul de supravieţuire îi veni imediat în ajutor. Trebuie să rămânem pe loc, se gândi el. O să aşteptăm până se întunecă. Nu putem risca să dăm peste ticăloşii ăia la lumina zilei.

Se întrebă ce-o fi cu Jenny. O auzea mişcându-se prin tufişuri, nu departe. Spera că era întreagă. Mai aveau destul de mers până la Travnik.

86

După o oră, Ryan se întoarse prudent pe cărarea care ducea la şosea. Nu spera să găsească în viaţă vreun membru al familiei lui Irfan, dar voia să se asigure.

Soarele începuse să se ridice deasupra munţilor, dar ceaţa grea se agăţa încă de copaci. Ajunse la marginea cărării şi aşteptă. Nici urmă de cetnici. În depărtare răsuna bubuitul artileriei. Travnik.

Trupurile zăceau la o sută de metri depărtare. Îşi luă inima în dinţi. Era întotdeauna mai uşor să te uiţi la cadavrele necunoscuţilor.

Urcă încet panta.

Ah da, muriseră.

Nu trebuia să fii un ţintaş grozav când aveai o armă automată şi victima se afla la câţiva metri depărtare. Bucăţi de carne zăceau în noroi. Simţi un gust amar în gură. Ah, pentru numele lui Dumnezeu! Numără trupurile. Irfan, soţia lui, tatăl lui, mirat că-l surprinsese moartea în papuci. Cei trei băieţi. Peştişorul auriu murise şi el. Punga cu apă se spărsese şi peştele zăcea pe-o parte, îngheţat.

Dar unde era fetiţa?

Se uită în sus, pe cărare. Iat-o. O lăsaseră să alerge câţiva metri.

Cercetă cadavrele. Irfan şi tatăl lui erau măcelăriţi de gloanţe. Ce obscen... ce umilitor. Se gândi că nu voia să moară aşa, cu intestinele risipite în noroi.

Dar fetiţa îl impresionase cel mai mult. Observă urmele în pământul îngheţat, unde săpase o groapă, ca un căţeluş. Se întreba cât timp se chinuise până îşi dăduse sufletul.

Şi ticăloşii ăia de cetnici aveau copii acasă, mai mult ca sigur. Ah, ce oameni!

Luă sacul din plastic pe care-l căra soţia lui Irfan. Îi găsi pe Jenny şi Webb printre copaci.

Dacă rămânem pe şosea, riscăm să fim reperaţi de ţintaşi sau să dăm peste patrulele cetnicilor. Dacă nu, putem să ne rătăcim sau să dăm peste o mină.

Jenny se zgâriase pe faţă din cauza crengilor. Stătea rezemată de un nuc, cu capul lui Webb în braţe. Îşi recăpătase din nou cunoştinţa, dar era cenuşiu la faţă.

Găsiseră vechiul cărucior. Se rupsese. Ryan va trebui să-l care pe Webb în spate, până la Travnik. Nu va fi uşor. Îl durea umărul şi începuse din nou să sângereze.

— Hai, spune ce să facem, îl îndemnă Jenny. Doar tu eşti expertul!

— Iată de ce îmi place să acţionez pe cont propriu. Dacă eram singur, mă descurcam fără nici o problemă.

Se uită la Webb.

— Poate ar fi mai bine să-l lăsăm aici.

— Sper că nu vorbeşti serios.

Webb întoarse încet capul să vorbească.

— Dacă mă laşi aici, ticălosule... o să te bântui toată viaţa.

— Să ştii că nu este ca-n filme! Unde ţi-e spiritul de sacrificiu, Păianjenule?

— Nu putem să-l lăsăm!

— Atunci se pare că va trebui s-o luăm pe şosea. Nu pot să înot prin noroi cu el. Şi vă propun să aşteptăm noaptea. Mai în jos este un pârâu, deci avem apă proaspătă. Am făcut rost şi de haine uscate, de la Isfan şi soţia lui. Dacă stăm în uniformele astea ude toată ziua, o să ne îmbolnăvim. Aşa o să ne ia drept refugiaţi.

— Bietul Irfan, zise Jenny. Bieţii copii.

— Cred că pe corespondenţii de război îi tratează la fel, aşa că o să rămânem pe loc. Să sperăm că n-o să murim îngheţaţi. Poate o să dormim puţin. Am nevoie de odihnă ca să car buşteanul ăsta până la Travnik.

Se treziră imediat după apusul soarelui, înţepeniţi şi îngheţaţi. Auziseră răpăitul mitralierelor şi detunăturile mortierelor toată ziua, dar reuşiseră să doarmă, epuizaţi. O dată, Ryan se aventurase în vale, la pârâu să-şi umple termosurile.

Acum când venise timpul să se întoarcă pe şosea, îi era prea frig, prea foame şi prea lene să se mişte. Îşi dădu seama că erau de fapt primele semne ale hipotermiei. Ar fi atât de uşor să se ghemuiască undeva şi să adoarmă. Noaptea şi gerul l-ar scuti de orice griji.

Se uită la ceilalţi. Webb zăcea cu gura căscată. Fie adormise, fie leşinase. Jenny îşi sprijinise capul de copac, extenuată, dar nu dormea. La îndemnul lui, se ridică greoi în picioare, clătinându-se. N-o să se lase învinsă, se gândi el. Era o adevărată supravieţuitoare.

La fel ca mine.

Se uită din nou la Webb. Deşi îi ascunsese adevărul atâta timp, se întreba de ce prietenul lui îşi primejduise viaţa. Îl admirase întotdeauna că ştiuse să se retragă la timp, să-şi clădească o viaţă normală şi mai ales pentru că o salvase pe Jenny. Uneori, se gândea să-i imite exemplul, dar, când îl văzuse pe Webb la Jajce, înţelesese că era imposibil. Dacă Păianjenul nu se mulţumise cu o viaţă normală, cum ar putea s-o facă el.

Şi oricum, încercase această variantă o dată şi nu mersese.

— Nu trebuie să moară, zise Jenny.

— Păianjenul n-o să moară atâta timp cât sunt alături de el.

O văzu îngenunchind lângă el. Îi lua pulsul.

— Îţi pasă de el, nu-i aşa?

— Doar este tatăl meu. Mă rog, a fost.

Ryan se gândi.

— Da, probabil că este. A fost lângă tine când ai avut nevoie de el, aşa cum trebuie să facă un tată.

Ridică din umeri.

— Eu nu pot să fac decât un singur lucru cu tine. Să te scot de aici.

Jenny inspiră adânc.

— Mă întreb dacă a meritat.

— Ce anume?

— Jajce. Crezi că însemnările mele şi fotografiile tale vor schimba ceva?

Fotografiile mele, se gândi Ryan.

— Ce este, Ryan.

Inspiră aerul tare de munte. Îşi dăduse seama de când lăsaseră aparatele foto pe şosea. Ah, Doamne, uite aşa se duce o legendă şi o carieră.

Poate o să mintă. O să spună că a pierdut filmul.

Ştia prea bine care era adevărul, dar nu se simţea nici măcar vinovat, deşi nu-şi făcuse treaba pentru care era plătit. Îl apucase disperarea. Iată că se plictisise de singura pasiune a vieţii lui. Voia să scape, să se întoarcă la Travnik pentru Webb şi Jenny. Însă, dacă ar fi fost singur, poate că s-ar fi lăsat pe mâna cetnicilor de dimineaţă.

— Ce s-a întâmplat, Ryan?

— N-am făcut nici o fotografie.

Se ridică în picioare. Îl dureau genunchii şi-i amorţise umărul. Trebuiau s-o pornească la drum. Se făcuse frig. Dacă nu se mişcau, îngheţau.

— N-ai fotografiat nimic? Clătină din cap.

— Serios?

Văzând că nu-i răspunde, continuă.

— Dar eram singurii ziarişti din Jajce. Toţi vor fi interesaţi de fotografiile noastre.

— Adică de ale tale.

— Înseamnă că valorează o avere.

— Cui îi pasă de bani?

Îl privea nedumerită. N-avea cum să înţeleagă, bineînţeles. Era primul ei război.

— Bine, dar ai venit aici ca să fotografiezi, nu? Altfel de ce ţi-ai fi riscat viaţa?

Chiar, de ce? Pentru că era cel mai dur joc şi, cu toate acestea nu găsise nici o imagine care să-l inspire. Fusese o experienţă personală pe care nu simţise nevoia s-o împartă cu nimeni. Se întreba ce-i mai rămăsese acum în viaţă lui Sean Ryan.

— Sean?

— Nu ştiu. Nu mi-am dat seama până am plecat. Am stat cinci zile şi n-am făcut nici o fotografie.

Se aplecă lângă Webb.

— Ajută-mă să-l ridic şi să sperăm că n-o să se trezească.

Nu voia să se mai gândească. Trebuia să-i ducă înapoi la Trevnik. Pe urmă o să vadă ce era de făcut. Poate exista un răspuns pentru Sean Ryan, deşi se îndoia.

Obuzele răsunau deasupra capetelor, trasoarele luminau cerul. O mitralieră grea răpăia undeva, în apropiere. Se apropiaseră de front.

Le luase mai mult de trei ore; da, se poticniseră trei ore prin beznă, oprindu-se să se odihnească doar câteva minute, mânaţi mai departe de frig şi spaimă. Ryan simţea sângele lui Webb scurgându-se prin cămaşă. Era aproape inconştient.

Are dureri cumplite, probabil, se gândi Ryan.

Se îmbărbătau la fiecare pas. Se clătinau până la următorul copac, îşi promiteau să se odihnească acolo şi mergeau mai departe. Sau numărau o sută de paşi, până se opreau din nou. Şi data viitoare se străduiau să meargă o sută zece.

Se aşteptau din clipă-n clipă să fie doborâţi de glontele unui lunetist.

Dar trebuiau să-şi vadă de drum. Umărul îl durea cumplit, îi amorţise gâtul şi Webb i se părea din ce în ce mai greu.

— O să reuşim, murmură Jenny undeva, în spatele lui, dar era prea epuizat să-i răspundă.

De-abia se mai ţinea pe picioare. Asemenea aventuri erau pentru un tânăr, nu pentru el. Ar trebui să fiu într-un bar, să beau whisky Bushmills şi să le povestesc puştilor de isprăvile mele. Sau să particip la emisiuni TV, ca Păianjenul. Nu ştiu ce Dumnezeu caut aici.

Trasoarele erau în spatele lor acum, brăzdând cerul nopţii. Se poticni. Jenny se grăbi să-l susţină pe Webb dar, de data aceasta nu mai rezistă până-l ajunse şi căzu. Webb urlă de durere.

Ryan se întinse pe burtă; i se tăiase răsuflarea. Nu-şi mai simţea spatele şi picioarele, iar rana de la umăr îl ardea.

— Avem nevoie de ceva alb, zise el.

Jenny îngenunche lângă el. O auzi deschizând termosul, apoi îl întoarse pe-o parte şi-i dădu să bea.

— Avem nevoie de ceva alb, repetă el.

— De ce?

— Ca să ne vadă.

Îl ajută să se ridice. Peste câteva clipe, îşi recăpătă suflul. Îşi mai revenise puţin. Ştia că nu trebuia să se odihnească prea mult timp. Altfel i se încordau muşchii şi încremenea în loc. Se forţă să stea pe propriile lui picioare.

— Acum vine partea cea mai grea, zise el, cu un glas răguşit. Ne îndreptăm spre cei care se apără. Îţi dai seama ce încordaţi sunt. Ar fi culmea să fim doborâţi de prieteni.

— N-am nimic alb. Adică, stai puţin. Lenjeria intimă.

— N-ai de ce să te jenezi, bombăni el. Doar suntem în familie.

Avea pantaloni flauşaţi până la gleznă. Jenny îi legă de creanga unui copac.

— Şi eu care credeam că porţi desuuri dantelate, zise Ryan. Păianjenul nu ţi-a dat un exemplu bun.

— Acum chiar că mi-e frig.

Probabil că arătăm jalnic, se gândi el, în zdrenţele noastre vestice şi veşmintele musulmane. Nu semănăm cu bosniecii, dar nici nu putem fi luaţi drept cetnici. Îi dădu lanterna.

— Luminează stindardul tău alb, Jenny şi ia-o înainte!

— Crezi că o să reuşim?

— Bineînţeles. Eu sunt norocos întotdeauna. Ai încredere în mine. Îţi datorez măcar atâta lucru.

Sfârşitul se dovedi mai puţin tensionat decât se aşteptase. Ryan se concentrase asupra mersului. La un moment dat, un tânăr cu cască militară şi emblema bosniacă pe umăr ieşi din beznă, făcându-le semn cu lanterna. Kalaşnikovul îi atârna pe umăr.

Îi salută în limba lui şi rămase uimit să-i audă răspunzând în engleză.

— Presna? îi întrebă el.

— BBC, Lon-dra! zise Ryan.

Armija era impresionat. Le dădu ţigări şi le întinse plosca lui cu ţuică. Ryan simţi băutura arzându-i gâtul şi zâmbi.

— Dumnezeule! Murmură el. Uite că am reuşit până la urmă.

Soldatul le spuse, întro engleză trunchiată, că nu se aşteptau să apară refugiaţi din direcţia aceea. Dimpotrivă, auziseră că mişuna de cetnici. Regretă că nu putea să-i ajute mai mult. El şi restul plutonului plecaseră să patruleze prin împrejurimi, dar va anunţa prin radio următorul punct de pază, să nu tragă în ei. Nu mai aveau mult, vreo două mile.

Două mile, repetă Ryan.

Două mile...

— După dealul acela, aţi ajuns în oraş, le spuse soldatul. Acum sunteţi în siguranţă.

Bine aţi venit la Travnik!

87

Se opriră să se odihnească şi îşi umplură termosurile dintr-un jgheab pentru vite. Ryan îl întinse pe Webb cu multă grijă pe pământ. Acum când ştia că scăpaseră de primejdie, parcă îi venea mai uşor să-l care.

Jenny ridică încet capul lui Webb şi-i dădu să bea.

— Aproape am ajuns, murmură ea.

Deschise ochii, dar era prea epuizat şi sfâşiat de durere să-i răspundă.

Ryan îşi pipăi umărul. Se udase de sângele lui Webb şi al lui.

— Acum suntem fraţi de sânge, Păianjenule, îi spuse el.

Jenny se uită în vale.

— Aproape am ajuns, repetă ea.

La lumina unei explozii, zări o potecă şerpuită. În capătul ei era o fermă de piatră, înconjurată de o curte şi câteva clădiri mai mici. În depărtare, se vedeau minaretele şi turnurile Travnikului.

— Locul acesta are o frumuseţe ciudată, nu-i aşa? zise Ryan.

— Da, probabil.

— Vezi de ce oamenilor le plac războaiele? Pentru că nu sunt niciodată plictisitoare.

— Spune-mi asta mâine. Acum nu vreau decât să scap de aici.

— Nu te îngrijora. Am scăpat deja. Doar ţi-am spus că sunt norocos.

Îl mângâie pe faţă. În ultimele luni îl cunoscuse foarte bine pe Sean Ryan şi înţelesese de ce mama ei îl iubise atât de mult. Avea un farmec deosebit. Era uşor să te simţi flatată de atenţia lui şi să crezi că îl câştigaseşi, când el, de fapt, se purta la fel cu toată lumea, dar avea dreptate. Era norocos.

— Să mergem, o îndemnă el.

Mai aveau vreo sută de metri până la fermă, când Jenny

auzi păcănitul gloanţelor şi se trânti imediat cu faţa la pământ.

— *Americanski*! zbieră ea, revoltată.

Trecuseră de linia frontului. Trebuiau să fie în siguranţă.

— *Americanski*!

Peste câteva clipe, răsună bocănitul soldaţilor. Alergau spre ea. Unul din ei îi lumină faţa cu o laternă. Miliţia croată.

— *Presna*?

— *Presna*, *presna*, repetă ea.

— Am crezut că sunteţi cetnici.

— Ne-au promis că o să vă prevină prin radio!

Acum nu-i mai era frică. În schimb se înfuriase. Se întoarse să se uite la Ryan şi Webb.

Ryan zăcea pe-o parte, la zece metri în spatele ei. La lumina lanternei, văzu găurile gloanţelor în partea din faţă a canadienei.

Webb trăia încă. Avea urme proaspete de sânge pe braţul stâng. Plângea de durere.

Nu-i venea să creadă. Pur şi simplu nu-i venea să creadă.

— Îmi pare rău, zise soldatul croat. A fost o greşeală. Se întâmplă. O să chem o ambulanţă.

Epilog
Vechea berărie McSorley's, New York

Webb se uită la ceas. Era aproape miezul nopţii. Ceilalţi plecaseră acasă cu taxiul. Nu mai rămăseseră decât el şi Wendy Doyle.

— Ce târziu este, zise el.

— Ah, Doamne! exclamă fata. Dimineaţă la ora opt trebuie să fiu la aeroport. O să iau un taxi. Nici măcar nu mi-am pregătit bagajele.

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc, domnişoară Doyle.

— Plăcerea a fost de partea mea. Am citit toate cărţile tale.

Îi întinse mâna.

— A fost o seară grozavă.

Dădu paharul peste cap.

— Cred că este ultima oară când se adună vechea gaşcă. Sau o să faceţi şi o reuniune de cincizeci de ani?

— La aceea nu intenţionez să particip.

Ezita, stânjenită.

— Este adevărat ce am auzit despre Ryan?

— Şi-a petrecut ultimii doi ani într-un scaun cu rotile, îşi mişca puţin braţele. Era condamnat să suporte exact de ce se temuse mai mult – plictiseala. A înghiţit pastilele să scape de ea.

— Unde este sticla aceea?

Webb scoase din servietă sticla goală de Bushmills. O studie, citind cu greu versurile scrise cu cerneală pe etichetă.

Am cochetat cu îngerul negru,
slujitorul ei de încredere,
am văzut-o luându-i pe ceilalţi,
deşi pe mine doar mă atingea.

Am cochetat cu îngerul negru
şi am urmat-o, ca orice îndrăgostit,
pentru că mă fascina
şi nu-mi dădea pace.

Se deghiza în fiecare zi altfel
dar îi recunoşteam dintr-o privire
faţa palidă şi ochii goi,
jocurile ei periculoase
Am cochetat cu îngerul morţii
ca orice tânăr,
zâmbind pe furiş, făcând cu ochiul,
însă nu m-a băgat niciodată în seamă.

Dar n-o să mă evite la nesfârşit
pentru că am şi eu farmecul meu
chiar şi pentru cineva atât de rece ca ea,
într-o zi, o să se întoarcă să mă ia.
Nu mă tem de buzele ei glaciale
sau de atingerea degetelor ei încremenite
pentru că i-am descoperit secretul.
în timp ce stăm împreună în beznă,
în patul nupţial,
îmi şopteşte: teme-te de cei vii, nu de morţi.

— Când ţi-a dat sticla?

— Ultima oară când a fost la New York şi m-a vizitat cu Mickey. Ştia că o să plece în Jugoslavia. Mi-a spus să toastez în cinstea lui, dacă nu se mai întoarce.

Oftă şi i-o dădu înapoi.

— El a compus versurile?

— Mai degrabă le-a furat de undeva. Din câte îl cunosc eu pe Ryan.

Ceru nota de plată.

— Fac cinste. Am primit un avans gras pentru carte.

Când ieşiră pe stradă, Doyle observă pentru prima oară că şchiopăta. Se întreba dacă rana sau altceva îl făcuse să se întoarcă la Long Island, dar nu era treaba ei.

— Ce crezi că a vrut să spună cu ultimul vers?

— Dacă l-a scris el, ceea ce mă îndoiesc, a încercat probabil să ne spună că nu trebuie să ne temem de moarte când lumea este atât de cumplită. Pentru că i-a văzut cele mai urâte feţe, la fel ca noi. Sau poate era mai mult un mesaj personal.

— Personal?

— M-da, nu-i plăceau oamenii.

— Cum? Ryan era cel mai sociabil om pe care l-am văzut vreodată. Nu suporta să fie singur.

— N-am spus că nu-i plăcea să bea, să meargă la petreceri şi să facă dragoste, însă nu era capabil să se apropie de cineva.

— Nu-l menajezi deloc.

Webb scoase o scrisoare din buzunarul hainei.

— Te întorci la Sarajevo?

— Sigur, doar acolo se scriu cele mai grozave poveşti, în momentul de faţă.

— Vrei să i-o dai lui Jenny când o s-o vezi?

Luă plicul.

— Nu te îngrijora. Este un reporter bun. Are meseria în sânge.

— O să fiu îngrijorat întotdeauna pentru ea, dar toţi trebuie să ne găsim un rost în viaţă.

Un vânt rece mătura străzile. Doyle opri un taxi.

— Urci şi tu?

Webb clătină din cap.

— Nu, o iau în cealaltă direcţie.

Se sui în maşină şi lăsă geamurile.

— Apropo, n-ai terminat povestea. Ce s-a întâmplat cu Mickey?

— Este foarte bine.

— O mai vezi?

— În fiecare dimineaţă la micul dejun. Ne-am căsătorit

toamna trecută.